MICA BIBLIE

Publicată cu binecuvântarea
Preafericitului Părinte
DANIEL
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ŞI DE MISIUNE ORTODOXĂ
2016

Editor coordonator:
Pr. Mihai HAU

Editor:
Damian ANFILE

Redactare:
Andrei HLANDAN
Eugen MAFTEI
Alin LUPU
Alexandru ROTARIU
Alexandru COSTEA

Corectori:
Adina NIȚU
Elena TĂBUȘ

Layout, prelucrare imagini și copertă:
Daniela Gabriela PASCU

Ilustrații:
Sfânta Evanghelie, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2011
Biblica. Atlasul Bibliei, O prezentare socială, istorică și culturală, Editura Litera, București, 2011
Catedrala patriarhală, București
Palatul Patriarhiei, București
Biserica „Adormirea Maicii Domnului" a Mănăstirii Sfânta Maria, Techirghiol
Biserica „Sfinții Martiri Brâncoveni", Sfânta Vineri-Pajura, București
Biserica „Sfântul Sava", Iași

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BIBLIA
Mica Biblie / publicată cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. - București: Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2016
ISBN 978-973-616-451-4

22.046

© EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE ORTODOXĂ – 2016
ISBN 978-973-616-451-4

www.editurapatriarhiei.ro
editura@patriarhia.ro

Cuvânt înainte

eacuri de-a rândul, în Biserica Ortodoxă, cea mai obișnuită formă de cunoaștere a Bibliei, aflată la îndemâna credincioșilor, au constituit-o icoanele. Spațiu al convergenței elementelor contemplative cu cele artistice, icoana a mijlocit permanent întâlnirea tainică dintre sufletul însetat de curăție și îngeri, proroci, apostoli, mucenici și alți sfinți. Dorința arzătoare a creștinului de a se ridica pe treptele cunoașterii lui Dumnezeu, spre a intra în comuniune cu El, și-a găsit împlinirea în Sfânta Liturghie, în rugăciune și în tăcerea contemplației, sfântul locaș fiind el însuși un comentariu viu al adevărurilor de credință mântuitoare, o monumentală icoană a Împărăției ce va să vină. Așadar, dreptmăritorii creștini au ascultat neîncetat cuvântul lui Dumnezeu și s-au putut împărtăși din El, în primul rând la Sfânta Liturghie, expresia doxologică supremă a scopului Sfintei Scripturi.

Totuși, tradiția patristică răsăriteană cuprinde și numeroase îndemnuri cu privire la necesitatea familiarizării cu Biblia a celor ce vor să înainteze pe calea desăvârșirii duhovnicești: *Răsăritul soarelui să te găsească cu Scriptura în mână*, îndeamnă Evagrie Ponticul. Părinții Bisericii au înțeles cercetarea și cunoașterea Sfintei Scripturi nu ca pe un simplu exercițiu, ci ca pe o deprindere menită să prefacă viața obișnuită a credinciosului într-o trăire a cuvântului lui Dumnezeu. Împotriva mentalității greșite care considera citirea Bibliei o preocupare rezervată exclusiv monahilor, Sfântul Ioan Gură de Aur s-a exprimat cu hotărâre în următorii termeni: *Eu nu sunt monah, spun unii dintre voi... Dar aceasta este greșeala voastră, să credeți că cercetarea Scripturii nu-i privește decât pe monahi, când de fapt vă este mai necesară vouă care sunteți în lume. Există un lucru și mai rău decât a nu citi Biblia, anume acela de a crede acest act inutil.* Aceeași fermitate au dovedit-o Sfinții Părinți și atunci când au semnalat primejdia

citirii Sfintei Scripturi în scop speculativ. În această privință, Sfântul Simeon Noul Teolog afirmă: *Înțelegerea a ceea ce citim este un dar al lui Dumnezeu*. Putem cunoaște așadar că, pe de o parte, a așeza cuvântul lui Dumnezeu în inimă (cf. *Psalmul* 118, 2) este un fapt indispensabil celor ce caută o părtășie tot mai strânsă cu El, iar, pe de alta, că înțelesurile autentice ale Sfintei Scripturi li se descoperă doar celor care se pregătesc stăruitor spre a deveni vrednici să le primească.

Asemenea gânduri ne-au îndemnat să considerăm că un început de drum duhovnicesc îl reprezintă și reeditarea acestei antologii de texte biblice. În vremea comunismului ateu, a prigonirii Sfintei Scripturi, aceasta a reușit, sub smeritul ei titlu de *Mica Biblie*, să aducă în sufletele multor credincioși lumina și mângâierea cuvântului dumnezeiesc.

Mica Biblie este o lucrare care a intrat în tradiția tipăriturilor noastre bisericești. Prima ei apariție, în anul 1913, sub egida „Asociațiunii biblice", condusă pe atunci de episcopul Nicodim al Hușilor – cel care avea să devină cel de-al doilea patriarh al Bisericii noastre (1939-1948) –, cuprindea câteva sute de pericope din Vechiul și Noul Testament, cărora li se adăugau scurte relatări despre viața Maicii Domnului și viețile Sfinților Apostoli, descrierea Țării Sfinte și tâlcuirea Fericirilor. Primită cu mult interes și dovedindu-se foarte utilă, cartea a fost retipărită de mai multe ori.

În anul 1972, din inițiativa și cu purtarea de grijă a vrednicului de pomenire patriarh Justinian Marina (1948-1977), *Mica Biblie* a apărut într-o formă îmbunătățită și cu ilustrații noi. O a doua ediție a acesteia, în anul 1977, datorată aceluiași harnic și înțelept Întâistătător al Bisericii Ortodoxe Române, a fost urmată de altele, în anii 1981 și 1984, sub îndrumarea și cu binecuvântarea eruditului patriarh Iustin Moisescu (1977-1986), profesor de Noul Testament.

Au urmat alte noi ediții, în anii 1990, 1998 și 2004, apărute din inițiativa și cu binecuvântarea vrednicului de pomenire Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, versiuni care au îmbunătățit textul însă au continuat să folosească aceleași ilustrații preluate din *Biblia în imagini* de la Leipzig, 1860.

Cerințele timpului prezent au impus apariția unei **ediții revizuite și îmbogățite**. În realizarea acesteia s-au avut în vedere verificarea trimiterilor scripturistice și confruntarea textului cu ultima ediție sinodală a Bibliei, publicată în anul 2008, proclamat de Sfântul Sinod al Bisericii

noastre drept *Anul jubiliar al Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii în Patriarhia Română*. Totodată, prezentei ediții i-a fost adăugat și un *Glosar*, cuprinzând explicații referitoare la personajele, locurile și evenimentele istoriei biblice. Unele titluri și subtitluri au fost îndreptate sau reformulate, iar **ilustrațiile vechi au fost înlocuite în totalitate cu ilustrații color**, toate acestea înlesnind înțelegerea faptelor și evenimentelor relatate în text, mai ales de către copii și tinerii credincioși.

Binecuvântând apariția acestei noi ediții pe care și-o adaugă *Mica Biblie* în *Anul omagial al educației religioase a tineretului creștin ortodox* și *Anul comemorativ al tipografilor bisericești*, ne rugăm Dumnezeului Celui Viu să reverse în inimile cititorilor dorința sfântă a cercetării, a înțelegerii și a urmării cuvântului Său, împlinind în conștiința și viața fiecăruia îndemnul Psalmistului: *Făclie picioarelor mele este cuvântul Tău și lumină cărărilor mele* (*Psalmul* 118, 105).

† Daniel

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Vechiul Testament

Ascultă, Israele, Domnul Dumnezeul nostru este singurul Domn.
Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta,
din tot sufletul tău și din toată puterea ta.
Cuvintele acestea, pe care ți le spun eu astăzi,
să le ai în inima ta și în sufletul tău;
Să le sădești în fiii tăi și să vorbești de ele când ședzi în casa ta,
când mergi pe cale, când te culci și când te scoli.

(Deuteronomul 6, 4-7)

I

Începutul

Facerea lumii

DUMNEZEU A FĂCUT LUMEA DIN NIMIC ÎN ŞASE ZILE

Ziua întâia a Creaţiei

Ziua întâi. La început *Dumnezeu* a făcut cerul şi pământul. Şi pământul era netocmit şi gol. Întuneric era deasupra adâncului şi Duhul lui Dumnezeu Se purta pe deasupra apelor.

Şi a zis Dumnezeu: „Să fie lumină!" Şi a fost lumină. Dumnezeu a văzut că lumina este bună şi a despărţit-o de întuneric. Şi lumina a numit-o Dumnezeu *zi,* iar întunericul l-a numit *noapte.*

Şi a fost seară şi a fost dimineaţă: *ziua întâi* (cf. *Facerea* 1, 1-5)

Ziua a doua a Creației

Ziua a doua. A zis Dumnezeu: „Să fie o tărie[1] prin mijlocul apelor și să se despartă ape de ape!" Și a fost așa.

A făcut Dumnezeu tăria și a despărțit Dumnezeu apele cele de sub tărie de apele cele de deasupra tăriei. Tăria a numit-o Dumnezeu *cer.* Și a văzut Dumnezeu că este bine.

Și a fost seară și a fost dimineață: *ziua a doua* (cf. *Facerea* 1, 6-8).

Ziua a treia a Creației

Ziua a treia. A zis Dumnezeu: „Să se adune apele cele de sub cer la un loc și să se arate uscatul!" Și a fost așa. S-au adunat apele cele de sub cer și s-a arătat uscatul. Uscatul l-a numit Dumnezeu *pământ,* iar adunarea apelor a numit-o *mări.* Și a văzut Dumnezeu că este bine.

Apoi a zis Dumnezeu: „Să dea pământul din sine verdeață: iarbă, cu sămânță într-însa, după felul și asemănarea ei, și pomi roditori, care să dea rod cu sămânță în sine, după fel, pe pământ!" Și a fost așa. Pământul a dat din sine verdeață: iarbă, care face sămânță după felul și asemănarea ei, și pomi roditori, cu sămânță, după fel, pe pământ. Și a văzut Dumnezeu că este bine.

Și a fost seară și a fost dimineață: *ziua a treia* (cf. *Facerea* 1, 9-13).

Ziua a patra a Creației

Ziua a patra. A zis Dumnezeu: „Să fie *luminători* pe tăria cerului, ca să lumineze pe pământ, să despartă ziua de noapte și să fie semne ca să deosebească anotimpurile, zilele și anii, și să slujească drept luminători pe tăria cerului, ca să lumineze pământul". Și a fost așa.

A făcut Dumnezeu cei *doi luminători mari: luminătorul cel mai mare*[2] pentru cârmuirea zilei și *luminătorul cel mai mic*[3] pentru cârmuirea nopții, și *stelele*. Le-a pus Dumnezeu pe tăria cerului, ca să lumineze pământul, să cârmuiască ziua și noaptea și să despartă lumina de întuneric. Și a văzut Dumnezeu că este bine.

Și a fost seară și a fost dimineață: *ziua a patra* (cf. *Facerea* 1, 14-19).

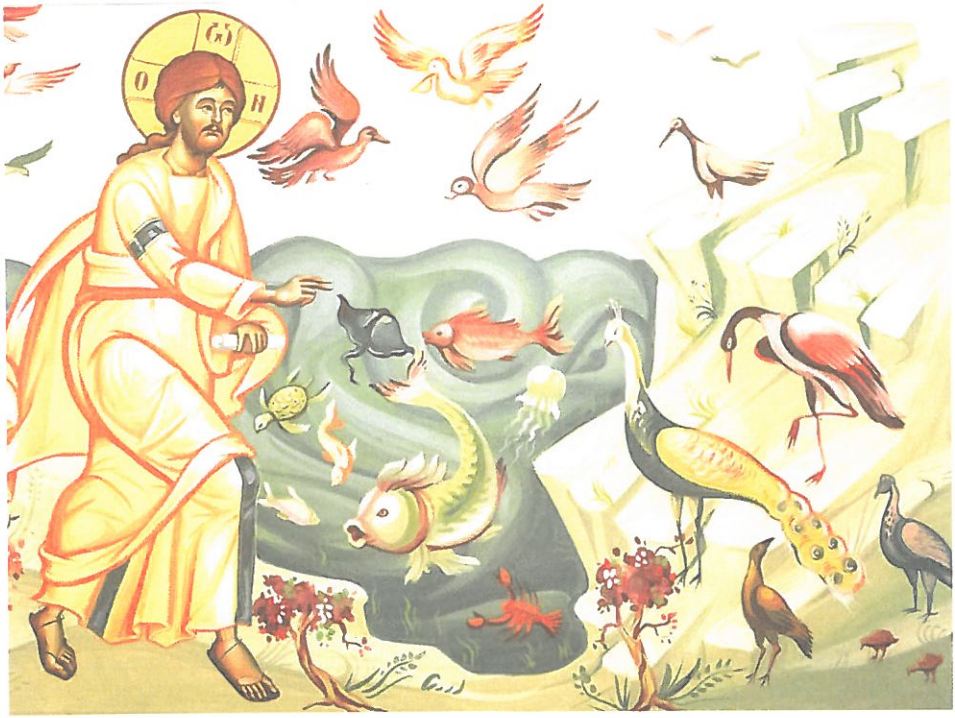

Ziua a cincea a Creației

Ziua a cincea. Apoi a zis Dumnezeu: „Să mișune apele de vietăți, ființe cu viață în ele și păsări să zboare pe pământ, pe întinsul tăriei cerului!" Și a fost așa.

A făcut Dumnezeu *animalele cele mari* din ape și *toate ființele vii, care mișună în ape*, unde ele se prăsesc după felul lor, și toate *păsările* înaripate după felul lor. Și a văzut Dumnezeu că este bine.

Le-a binecuvântat Dumnezeu și a zis: „Prăsiți-vă și vă înmulțiți și umpleți apele mărilor și păsările să se înmulțească pe pământ!"

Și a fost seară și a fost dimineață: *ziua a cincea* (cf. *Facerea* 1, 20-23).

Ziua a șasea a Creației

Ziua a șasea. Apoi a zis Dumnezeu: „Să scoată pământul ființe vii, după felul lor: animale, târâtoare și fiare sălbatice după felul lor". Și a fost așa.

A făcut Dumnezeu fiarele sălbatice după felul lor, animalele domestice după felul lor, și toate târâtoarele pământului după felul lor. Și a văzut Dumnezeu că este bine.

Și a zis Dumnezeu: *Să facem om după chipul și după asemănarea Noastră, ca să stăpânească peștii mării, păsările cerului, animalele domestice, toate vietățile ce se târăsc pe pământ și tot pământul!* A făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut bărbat și femeie.

Și Dumnezeu i-a binecuvântat, zicând: „Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l supuneți" (*Facerea* 1, 24-28).

Apoi a privit Dumnezeu toate câte a făcut și acestea erau bune foarte. Și a fost seară și a fost dimineață: *ziua a șasea* (cf. *Facerea* 1, 31).

DUMNEZEU RÂNDUIEŞTE ZIUA DE ODIHNĂ

Ziua de odihnă

„Aşa s-au făcut cerul şi pământul şi toată oştirea lor". A sfârşit Dumnezeu lucrarea Sa în ziua a şasea; iar în ziua a şaptea S-a odihnit de toate lucrurile Sale, pe care le-a făcut.

A binecuvântat Dumnezeu ziua a şaptea şi a sfinţit-o, pentru că într-însa S-a odihnit de toate lucrurile Sale, pe care le-a făcut şi le-a pus în rânduială (cf. *Facerea* 2, 1-3).

*

În afară de lumea văzută, Dumnezeu a făcut şi o lume *nevăzută*, lumea duhurilor nevăzute, care se numesc *îngeri*. Aceste duhuri erau bune şi fericite la început. Însă multe dintre ele au păcătuit şi, căzând în mândrie, au fost aruncate în iad. Acestea sunt duhurile viclene şi rele sau *diavolii*. Lumea nevăzută a fost făcută înaintea celei văzute (cf. *Isaia* 14; *Psalmul* 103; *2 Petru* 2, 4).

OMUL ÎN RAI

Dumnezeu îl zidește pe Adam. Atunci, luând Domnul Dumnezeu țărână din pământ, a făcut pe om și a suflat în fața lui suflare de viață și s-a făcut omul ființă vie (*Facerea* 2, 7). Dumnezeu l-a numit *Adam (de lut).*

Dumnezeu îl încearcă pe om. Apoi Domnul Dumnezeu a sădit o grădină în Eden, spre răsărit, și a pus acolo pe omul pe care-l zidise.

Și a făcut Domnul Dumnezeu să răsară din pământ tot soiul de pomi, plăcuți la vedere și cu roade bune de mâncat; în mijlocul raiului era *pomul vieții* și *pomul cunoștinței binelui și răului.*

Din Eden ieșea un râu, care uda raiul, iar de acolo se împărțea în patru brațe (*Facerea* 2, 8-10).

A luat Domnul Dumnezeu pe omul pe care-l făcuse și l-a pus în grădina cea din Eden, ca s-o lucreze și s-o păzească.

A dat Dumnezeu lui Adam poruncă și i-a zis: *Din toți pomii din rai poți să mănânci, iar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci, căci, în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreșit!* (cf. *Facerea* 2, 15-17).

Crearea Evei. A zis Domnul: „Nu este bine să fie omul singur; să-i facem ajutor potrivit pentru el".

Domnul Dumnezeu, Care făcuse din pământ toate fiarele câmpului și toate păsările cerului, le-a adus la Adam, ca să vadă cum le va numi; așa ca toate ființele vii să se numească precum le va numi Adam. Și a pus Adam nume tuturor animalelor și tuturor păsărilor cerului și tuturor fiarelor sălbatice; dar pentru Adam nu s-a găsit ajutor pe potriva lui.

Atunci a adus Domnul Dumnezeu asupra lui Adam somn greu; și, dacă a adormit, a luat una din coastele lui și a plinit locul ei cu carne. Iar coasta luată din Adam a făcut-o Dumnezeu *femeie* și a adus-o lui Adam.

A zis Adam: *Iată aceasta-i os din oasele mele și carne din carnea mea; ea se va numi femeie, pentru că este luată din bărbatul său* (*Facerea* 2, 18-23). Adam a numit-o pe femeia sa *Eva,* adică *viață,* pentru că ea urma să fie mama tuturor celor vii.

Crearea Evei

Înaintea oamenilor este viața și moartea și oricare le va plăcea li se va da (*Înțelepciunea lui Isus, fiul lui Sirah* 15, 17).

CĂDEREA PRIMILOR OAMENI ÎN PĂCAT

Adam și Eva păcătuiesc. Șarpele însă era cel mai șiret dintre toate vietățile de pe pământ pe care le făcuse Domnul Dumnezeu. Și a zis șarpele către femeie: „Dumnezeu a zis El, oare, să nu mâncați roade din orice pom din rai?"

Iar femeia a zis către șarpe: „Roade din pomii raiului putem să mâncăm; numai din rodul pomului celui din mijlocul raiului ne-a zis Dumnezeu: «Să nu mâncați din el, nici să vă atingeți de el, ca să nu muriți»!"

Atunci șarpele a zis către femeie: „Nu, nu veți muri! Dar Dumnezeu știe că în ziua în care veți mânca din el vi se vor deschide ochii și veți fi ca Dumnezeu, cunoscând binele și răul".

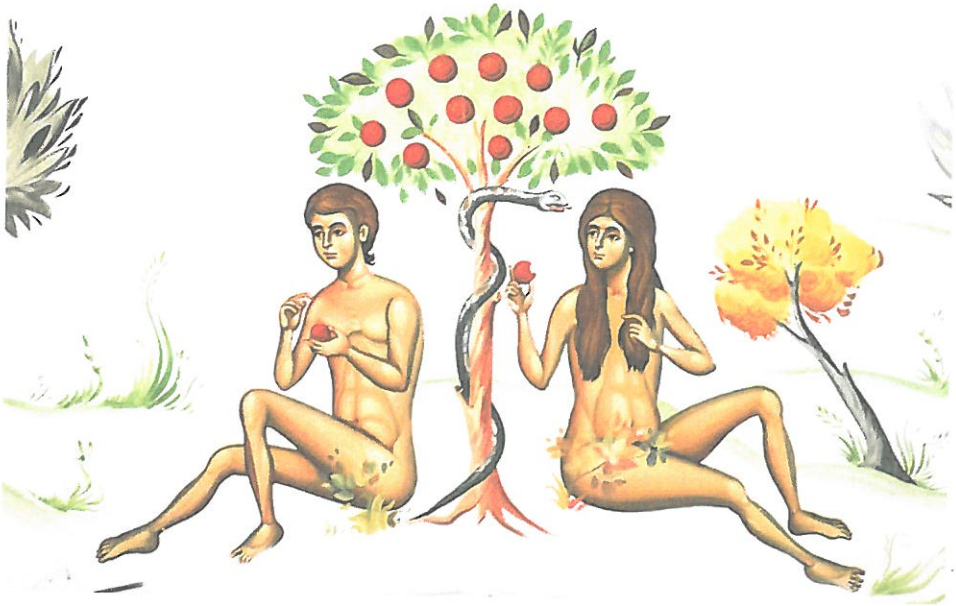

Adam și Eva călcând porunca

De aceea femeia, socotind că rodul pomului este bun de mâncat și plăcut ochilor la vedere și vrednic de dorit, pentru că dă știință, a luat din el și a mâncat și a dat bărbatului său și a mâncat și el (*Facerea* 3, 1-6).

Dumnezeu descoperă greșeala lui Adam și a Evei. Atunci li s-au deschis ochii la amândoi și au cunoscut că erau goi, au cusut *frunze de smochin*[4] și și-au făcut acoperăminte. Iar când au auzit glasul Domnului Dumnezeu, Care umbla prin rai în răcoarea serii, s-au ascuns Adam și femeia lui printre pomii raiului.

A strigat Dumnezeu pe Adam și i-a zis: „Adame, unde ești?" Acesta a răspuns: „Am auzit glasul Tău în rai și m-am temut, căci sunt gol, și m-am ascuns".

Iar Dumnezeu i-a zis: „Cine ți-a spus că ești gol? Nu cumva ai mâncat din pomul din care ți-am poruncit să nu mănânci?" A zis Adam: „Femeia pe care mi-ai dat-o să fie cu mine, aceea mi-a dat din pom și am mâncat".

Și a zis Dumnezeu către femeie: „Pentru ce ai făcut aceasta?" Iar femeia a zis: „Șarpele m-a amăgit și eu am mâncat" (cf. *Facerea* 3, 7-13).

Privegheați deci, că nu știți în care zi vine Domnul vostru (*Matei* 24, 42).

PEDEPSIREA PĂCATULUI. FĂGĂDUIREA RĂSCUMPĂRĂTORULUI

Pedeapsa șarpelui. A zis Domnul Dumnezeu către șarpe: „Pentru că ai făcut aceasta, blestemat să fii între toate animalele și între toate fiarele câmpului; pe pântecele tău să te târăști și țărână să mănânci în toate zilele vieții tale!" (*Facerea* 3, 14).

Dumnezeu făgăduiește un Răscumpărător. *Dușmănie voi pune între tine și între femeie, între sămânța ta și sămânța ei; aceasta îți va zdrobi capul, iar tu îi vei înțepa călcâiul* (*Facerea* 3, 15).

Dumnezeu îi pedepsește pe Eva și pe Adam. Iar *femeii* i-a zis: „Voi înmulți mereu necazurile tale, mai ales în vremea sarcinii tale; în dureri vei naște copii; atrasă vei fi către bărbatul tău și el te va stăpâni".

Iar lui *Adam* i-a zis: „Pentru că ai ascultat vorba femeii tale și ai mâncat din pomul din care ți-am poruncit: «Să nu mănânci», blestemat va fi pământul pentru tine! Cu osteneală să te hrănești din el în toate zilele vieții tale! Spini și pălămidă[5] îți va rodi el și te vei hrăni cu iarba câmpului! În sudoarea feței tale îți vei mânca pâinea ta, până te vei întoarce în pământul din care ești luat; *căci pământ ești și în pământ te vei întoarce*" (*Facerea* 3, 16-19).

Dumnezeu îl izgonește pe om din rai. Apoi a făcut Domnul Dumnezeu lui Adam și femeii lui îmbrăcăminte din piele și i-a îmbrăcat. I-a scos din grădina cea din Eden, ca să lucreze pământul din care au fost luați.

Și izgonind pe Adam, l-a așezat în preajma grădinii celei din Eden și a pus heruvimi[6] și sabie de flacără vâlvâitoare, ca să păzească drumul către pomul vieții (cf. *Facerea* 3, 21-24).

Precum printr-un om a intrat păcatul în lume și prin păcat moartea, așa și moartea a trecut la toți oamenii, pentru că toți au păcătuit în el (*Romani* 5, 12).

OMENIREA PÂNĂ LA POTOP

Cain îl ucide pe fratele său Abel

Cain și Abel Îi aduc jertfă lui Dumnezeu. Adam și Eva au avut mai întâi doi fii: pe Cain și pe Abel. Abel a fost păstor, iar Cain lucrător al pământului. După un timp, Cain a adus jertfă lui Dumnezeu din roadele pământului, iar Abel din cele întâi-născute ale oilor sale și din grăsimea lor. Dumnezeu a căutat spre Abel și spre darurile lui, nu și spre Cain și spre darurile lui.

Cain îl ucide pe fratele său, Abel. Cain s-a întristat mult și era supărat. Atunci Domnul Dumnezeu i-a spus lui Cain: „Pentru ce te-ai întristat și pentru ce s-a posomorât fața ta?

Când faci bine, nu-ți este fața senină? Iar de nu faci bine, păcatul bate la ușă și caută să te târască, dar tu biruiește-l".

Cain i-a spus lui Abel, fratele său: „Să ieșim la câmp!".

Când erau ei la câmp, Cain s-a aruncat asupra lui Abel, fratele său, și l-a omorât (cf. *Facerea* 4, 1-8).

Dumnezeu îl pedepsește pe Cain. Atunci a zis Domnul Dumnezeu către Cain: „Unde este Abel, fratele tău?" Iar el a răspuns: „Nu știu! Au doară eu sunt păzitorul fratelui meu?" Și a zis Domnul: „Ce ai făcut? Glasul sângelui fratelui tău strigă către Mine din pământ. Și acum ești blestemat de pământul care și-a deschis gura sa, ca să primească sângele fratelui tău din mâna ta. Când vei lucra pământul, acesta nu-și va mai da roadele sale ție; zbuciumat și fugar vei fi tu pe pământ" (cf. *Facerea* 4, 9-12).

Deznădejdea lui Cain. A zis Cain către Dumnezeu: „Pedeapsa mea e mai mare decât aș putea-o purta. Dacă mă izgonești acum din pământul acesta, mă voi ascunde de la fața Ta și voi fi zbuciumat și fugar pe pământ, și oricine mă va întâlni, mă va ucide". A zis Domnul Dumnezeu: „Nu așa, ci tot cel ce va ucide pe Cain înșeptit se va pedepsi".

A pus Domnul Dumnezeu semn lui Cain, ca tot cel care îl va întâlni să nu-l omoare. Și s-a dus Cain de la fața lui Dumnezeu și a locuit în ținutul Nod[7], la răsărit de Eden (cf. *Facerea* 4, 13-16).

Născuții lui Set. Adam și Eva au avut un alt fiu, pe care l-au numit *Set*; apoi li s-au mai născut și alți fii și fiice (cf. *Facerea* 4, 25-26).

Urmașii lui Cain. La rândul său, Cain a avut fiu pe Enoh, iar Enoh pe Irad, iar Irad pe Maleleil, iar Maleleil pe Matusalem, iar Matusalem pe Lameh și Lameh pe Noe. Astfel, urmașii lui Cain și ai lui Set s-au amestecat și au ajuns să păcătuiască din ce în ce mai mult față de Dumnezeu (cf. *Facerea* 5).

Omul se uită la față, iar Domnul se uită la inimă (*1 Regi* 16, 7)

*

Dumnezeu le-a dăruit primilor oameni, adică patriarhilor, viață foarte lungă. Adam a trăit 930 de ani; Set 912; Enos 905; Cainan 910; Maleleil 895; Iared 962; Enoh 365; Matusalem 969; Lameh 753, iar Noe 950, din care 600 înainte de potop și 350 după potop. Enoh, tatăl lui Matusalem, a dus o viață atât de sfântă, încât n-a murit, ci a fost luat cu trupul la cer (cf. *Facerea* 5).

NEAMURILE PATRIARHILOR DE LA ADAM LA NOE

ADAM

ABEL CAIN	SET
ENOH	ENOS
IRAD	CAINAN
MALELEIL	MALELEIL
MATUSAL	IARED
LAMEH	ENOH
	MATUSALEM
	LAMEH
	NOE

POTOPUL

Dreptul Noe

Domnezeu hotărăște potopul. Văzând însă Domnul Dumnezeu că răutatea oamenilor s-a mărit pe pământ și că toate cugetele și dorințele inimii lor sunt îndreptate spre rău în toate zilele, I-a părut rău și S-a căit că a făcut pe om pe pământ.

Domnul a zis: „Pierde-voi de pe fața pământului pe omul pe care l-am făcut! De la om până la dobitoc și de la târâtoare până la păsările cerului, tot voi pierde, căci Îmi pare rău că le-am făcut". Noe însă a aflat har înaintea Domnului Dumnezeu (cf. *Facerea* 6, 5-8).

Noe construiește corabia. Noe era un om drept și neprihănit între oamenii timpului său și mergea pe calea Domnului.

Dumnezeu i-a zis lui Noe: „Fă-ți o corabie de lemn de salcâm. În corabie să faci despărțituri și smolește-o cu smoală pe dinăuntru și pe din afară. Corabia însă să o faci așa: lungimea corabiei să fie de 300 de coți[8], lățimea ei de 50 de coți[9], iar înălțimea de 30 de coți[10]. Să faci corăbiei

Potopul lui Noe

o fereastră la un cot[11] de la acoperiș; iar ușa corăbiei să o faci într-o parte a ei. De asemenea să faci într-însa trei rânduri de cămări: jos, la mijloc și sus. Și iată Eu voi aduce asupra pământului potop de apă, ca să pierd tot trupul de sub cer, în care este suflu de viață, și tot ce este pe pământ va pieri. Iar cu tine voi face legământul Meu; și vei intra în corabie tu și împreună cu tine vor intra fiii tăi, femeia ta și femeile fiilor tăi. Să intre în corabie din toate animalele, din toate târâtoarele, din toate fiarele și din tot trupul, câte două, parte bărbătească și parte femeiască, ca să rămână cu tine în viață. Din toate soiurile de păsări înaripate după fel, din toate soiurile de animale după fel și din toate soiurile de târâtoare după fel, din toate să intre la tine câte două, parte bărbătească și parte femeiască, ca să rămână în viață împreună cu tine. Iar tu ia cu tine din tot felul de mâncare, cu care

vă hrăniți; îngrijește-te ca să fie aceasta de mâncare pentru tine și pentru acelea". Și a început Noe lucrul și precum îi poruncise Domnul Dumnezeu așa a făcut (cf. *Facerea* 6, 9, 14-22).

Noe intră în corabie. Dumnezeu i-a zis lui Noe: „Intră în corabie, tu și toată casa ta, căci în neamul acesta numai pe tine te-am văzut drept înaintea Mea. Să iei cu tine din toate *animalele curate* câte șapte perechi, parte bărbătească și parte femeiască, iar din *animalele necurate* câte o pereche, parte bărbătească și parte femeiască. De asemenea și din păsările cerului să iei, din *cele curate* câte șapte perechi, parte bărbătească și parte femeiască, iar din toate *păsările necurate* câte o pereche, parte bărbătească și parte femeiască, ca să le păstrezi soiul pentru tot pământul. Căci peste șapte zile Eu voi vărsa ploaie pe pământ, patruzeci de zile și patruzeci de nopți, și am să pierd de pe fața pământului toate făpturile câte am făcut". A făcut Noe toate câte i-a poruncit Domnul Dumnezeu. Când a venit potopul de apă asupra pământului, Noe era de șase sute de ani. El a intrat în corabie împreună cu toți ai lui, iar Dumnezeu a închis corabia pe din afară (cf. *Facerea* 7, 1-16).

Potopul se revarsă asupra pământului. După șapte zile au venit asupra pământului apele potopului. S-au desfăcut toate izvoarele adâncului și s-au deschis jgheaburile cerului; a plouat pe pământ patruzeci de zile și patruzeci de nopți. Apa s-a înmulțit și a ridicat corabia, înălțându-o deasupra pământului. A fost atât de multă apă pe pământ, încât a acoperit toți munții cei înalți, care erau sub cer, ridicându-se cu 15 coți (7,2 m) mai sus de ei. Tot ce era viu a murit: păsările, animalele, fiarele, toate vietățile pământului și toți oamenii. Doar Noe a rămas și cei ce se aflau cu el în corabie (cf. *Facerea* 7, 10-12; 17-23).

Drept ești, Doamne, și drepte sunt judecățile Tale (*Psalmul* 118, 137).

LEGĂMÂNTUL LUI DUMNEZEU CU NOE

Dreptul Noe, după potop

Apele potopului scad. Apa a crescut mereu pe pământ, o sută cincizeci de zile. Dar Și-a adus aminte Dumnezeu de Noe, de toate fiarele, de toate animalele, de toate păsările și de toate vietățile ce se mișcă, câte erau cu dânsul în corabie; și a adus vânt pe pământ și a încetat apa de a mai crește și vârfurile munților s-au arătat; iar corabia s-a oprit pe Munții Ararat[12]. După patruzeci de zile, a deschis Noe fereastra, pe care o făcuse la corabie, și i-a dat drumul corbului ca să vadă dacă a scăzut apa pe pământ. Acesta, zburând, nu s-a mai întors până când apa a secat de pe pământ. După el a trimis porumbelul care, negăsind loc de odihnă, s-a întors la Noe în corabie. Așteptând încă alte șapte zile, iarăși i-a dat drumul porumbelului din corabie și acesta s-a întors spre seară. El avea în ciocul său o ramură verde de măslin. Atunci a cunoscut Noe că apa s-a scurs de pe pământ. După alte șapte zile, iarăși a dat drumul porumbelului și el nu s-a mai întors. Atunci Noe a ridicat acoperișul corabiei și a privit; și iată se uscase fața pământului (cf. *Facerea* 8, 1-13).

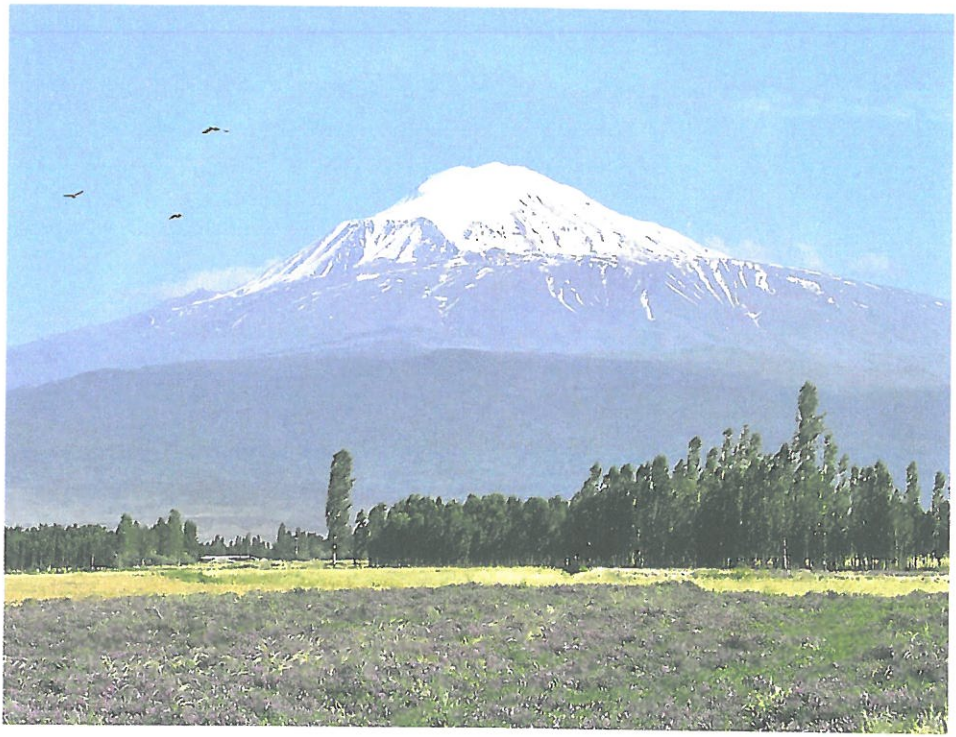

Muntele Ararat (Turcia)

Noe aduce jertfă. Domnul Dumnezeu i-a zis lui Noe: „Ieși din corabie tu și împreună cu tine femeia ta, fiii tăi și femeile fiilor tăi. Scoate de asemenea împreună cu tine toate vietățile care sunt cu tine, și tot trupul, de la păsări și până la animale, și toate vietățile ce se mișcă pe pământ, ca să se împrăștie pe pământ, să se prăsească și să se înmulțească pe pământ".

Atunci a ieșit Noe din corabie; și împreună cu el au ieșit fiii lui, femeia lui și femeile fiilor lui; toate fiarele, toate animalele, toate păsările și toate vietățile, după felul lor, au ieșit din corabie.

Apoi a făcut Noe un jertfelnic lui Dumnezeu; a luat din animalele cele curate și din toate păsările cele curate și le-a adus ardere de tot pe jertfelnic. Domnul Dumnezeu a mirosit mireasmă bună și a zis în inima Sa: *Am socotit să nu mai blestem pământul pentru faptele omului, deoarece cugetul inimii omului se pleacă la rău din tinerețile lui și nu voi mai pierde toate vietățile, cum am făcut. De acum, cât va trăi pământul, semănatul și seceratul, frigul și căldura, vara și iarna, ziua și noaptea nu vor mai înceta!* (cf. *Facerea* 8, 15-22).

Legământul lui Dumnezeu cu Noe

Legământul lui Dumnezeu cu Noe. A binecuvântat Dumnezeu pe Noe și pe fiii lui și le-a zis: „Nașteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l stăpâniți! (*Facerea* 9, 1). Iată, Eu închei legământul Meu cu voi, cu urmașii voștri, că nu va mai fi potop, ca să pustiască pământul; și curcubeul Meu de pe norii cerului va fi *semnul legământului* dintre Mine și tot trupul care este pe pământ!" (cf. *Facerea* 9, 1-16).

Lăudați pe Domnul, că este bun, că în veac este mila Lui (*Psalmul* 135, 1).

NOE ŞI OMENIREA DUPĂ POTOP

Fiii lui Noe. Iar fiii lui Noe, care au ieşit din corabie, erau: *Sem, Ham* şi *Iafet*. Din aceştia s-au înmulţit oamenii pe pământ (cf. *Facerea* 9, 18-19).

Ham păcătuieşte împotriva tatălui său. Atunci a început Noe să lucreze pământul şi a sădit vie. A băut vin şi, îmbătându-se, s-a dezvelit în cortul său. Iar Ham, tatăl lui Canaan, a văzut goliciunea tatălui său, şi, ieşind afară, a spus celor doi fraţi ai săi. Dar Sem şi Iafet au luat o haină şi, punând-o pe amândoi umerii lor, au intrat cu spatele înainte şi au acoperit goliciunea tatălui lor; şi feţele lor, fiind întoarse înapoi, nu au văzut goliciunea tatălui lor (cf. *Facerea* 9, 20-23).

Noe îi judecă pe fiii săi. Trezindu-se Noe din ameţeala de vin şi aflând ce i-a făcut feciorul său cel mai tânăr, a zis: „Blestemat să fie Canaan! Robul robilor să fie la fraţii săi!" Apoi a zis: „Binecuvântat să fie Domnul Dumnezeul lui Sem; iar Canaan să-i fie rob! Să înmulţească Dumnezeu pe Iafet şi să se sălăşluiască acesta în corturile lui Sem, iar Canaan să-i fie slugă" (cf. *Facerea* 9, 24-27).

Fericiţi cei curaţi cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu (*Matei* 5, 8).

TURNUL BABEL

Zidirea turnului. În vremea aceea era în tot pământul o singură limbă şi un singur grai la toţi. Venind de la răsărit, oamenii au găsit în ţara Senaar[13] pământ şes (câmpie) şi au rămas acolo. Apoi au zis unul către altul: „Haidem să ne facem un oraş şi un turn al cărui vârf să ajungă la cer şi să ne facem faimă înainte de a ne împrăştia pe faţa a tot pământul!" (cf. *Facerea* 11, 1-4).

Dumnezeu amestecă limbile. Atunci S-a pogorât Domnul să vadă cetatea şi turnul pe care îl zideau fiii oamenilor. Şi a zis Domnul: „Iată, toţi sunt de un neam şi o limbă au şi iată ce s-au apucat să facă şi nu se

vor opri de la ceea ce și-au pus în gând să facă. Haidem, dar, să Ne pogorâm și să amestecăm limbile lor, ca să nu se mai înțeleagă unul cu altul" (*Facerea* 11, 5-7). De aceea s-a numit cetatea aceea *Babilon*[14] (amestecare), pentru că acolo a amestecat Domnul limbile a tot pământul și de acolo i-a împrăștiat pe toată fața pământului" (cf. *Facerea* 11, 9).

Dumnezeu celor mândri le stă împotrivă, iar celor smeriți le dă har (*1 Petru* 5, 5).

*

Oamenii L-au uitat pe Dumnezeu și au căzut în *închinare la idoli* (*idolatrie*). Atunci Dumnezeu i-a ales pe Avraam și pe urmașii lui, pe poporul israelit, ca să păstreze credința cea adevărată și nădejdea în venirea *Răscumpărătorului*.

NOTE

[1] *Tărie* = boltă cerească (fig.).
[2] *Luminătorul mai mare* = soarele.
[3] *Luminătorul mai mic* = luna.
[4] *Smochin* = arbore cu frunzele lobate, cu numeroase flori închise într-un receptacul globulos, care la maturitate devine un fruct comestibil cărnos, dulce și suculent.
[5] *Pălămidă* = plantă erbacee perenă, cu tulpină înaltă, cu rădăcini adânci, foarte vătămătoare pentru semănături.
[6] *Heruvim* = vezi *Glosar*.
[7] *Nod (ținutul)* = vezi *Glosar*.
[8] *300 coți* = 144 m.
[9] *50 coți* = 24 m.
[10] *30 coți* = 14,4 m.
[11] *1 cot* = 0,48 m.
[12] *Munele Ararat* = vezi *Glosar*.
[13] *Senaar* = vezi *Glosar*.
[14] *Babilon* = vezi *Glosar*.

II

Timpul patriarhilor

CHEMAREA LUI AVRAM

Terah se mută din Ur în Haran. Terah, un strănepot al lui Sem, a avut trei fii: Avram, Nahor și Haran. Terah l-a luat pe fiul său Avram, pe nepotul său Lot, fiul lui Haran, pe Sarai, femeia lui Avram, și a plecat cu ei din Urul[1] Caldeii în țara Canaanului; dar au mers până la *Haran*[2] și s-au așezat acolo (cf. *Facerea* 11, 31).

Chemarea lui Avram. După aceea a zis Domnul către Avram: „Ieși din pământul tău, din neamul tău și din casa tatălui tău și vino în pământul pe care ți-l voi arăta Eu. Și Eu voi ridica din tine un popor mare, te voi binecuvânta, voi mări numele tău și vei fi izvor de binecuvântare [...] și se vor binecuvânta întru tine toate neamurile pământului" (*Facerea* 12, 1-3).

Avram se mută în pământul Canaan. Avram a făcut cum i-a poruncit Dumnezeu: a luat-o pe femeia sa, pe *Sarai,* pe *Lot,* nepotul său, toate averile sale și a venit în Canaan. Aceasta s-a întâmplat la anul 1207 după potop, când Avram avea 75 de ani.

După ce a străbătut țările până în Canaan, Avram s-a oprit la Sichem[3], la stejarul Mamvri. Aici i S-a arătat Dumnezeu și i-a zis: *Țara aceasta o voi da urmașilor tăi* (*Facerea* 12, 7). Acolo I-a zidit Avram lui Dumnezeu, Care i Se arătase, un jertfelnic; iar după o ședere scurtă, s-a îndreptat spre miazăzi (cf. *Facerea* 12, 4-9).

Lot se desparte de Avram. Avram și Lot aveau turme nenumărate și pășunile de acolo nu ajungeau pentru amândoi; din această cauză păstorii lor se certau de multe ori. De aceea a zis Avram către nepotul său: „Să nu fie sfadă între mine și tine, între păstorii mei și păstorii tăi, căci suntem frați. Iată, nu e oare tot pământul înaintea ta? Desparte-te dar de mine! Și de vei apuca tu la stânga, eu voi apuca la dreapta; iar de vei apuca tu la dreapta, eu voi apuca la stânga" (cf. *Facerea* 13, 5-9).

Lot și-a ales părțile cele mai frumoase ale Iordanului și s-a așezat până la *Sodoma*[4], iar Avram a venit și s-a așezat la stejarul *Mamvri,* care este în *Hebron*[5] (cf. *Facerea* 13).

Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta (*Deuteronomul* 6, 5).

CĂLĂTORIA LUI AVRAAM ÎN CANAAN

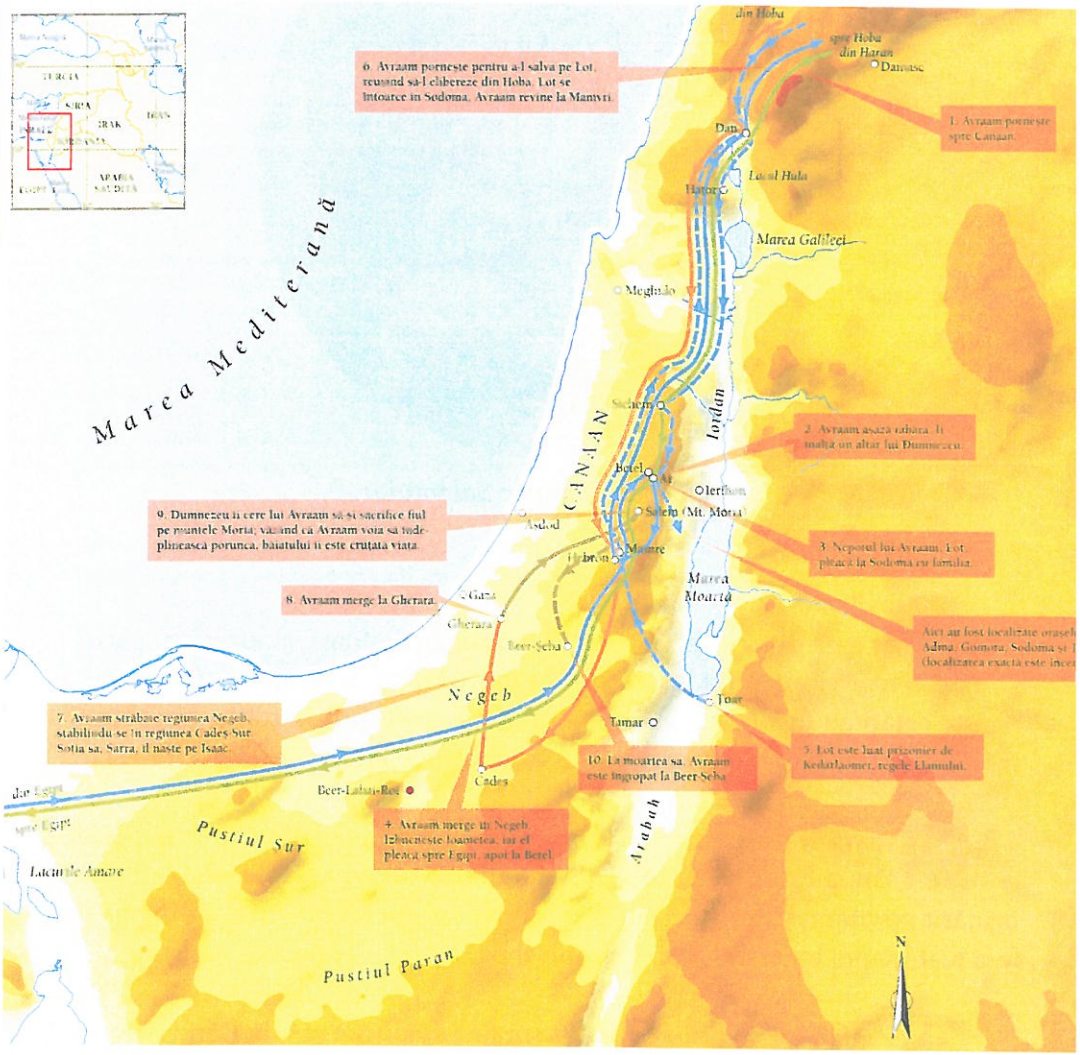

JERTFA LUI MELHISEDEC

Melhisedec, regele Salemului

Lot este dus în robie. Când Lot trăia în Sodoma, s-au ridicat patru regi și au venit cu război asupra regilor Sodomei și Gomorei[6]. Aceste cetăți au fost prădate și oamenii lor au fost duși în robie. În robie a fost luat și Lot, nepotul lui Avram, cu toată averea lui (cf. *Facerea* 14, 1-12).

Avram îl scapă pe Lot din robie. Avram a auzit că Lot, nepotul său, a fost luat în robie. Și-a adunat oamenii săi de casă, 318, i-a urmărit pe vrăjmași până la Dan și, năvălind asupra lor noaptea, i-a învins și le-a luat înapoi toate prăzile, toți robii și pe Lot (cf. *Facerea* 14, 13-16).

Melhisedec[7] îi aduce lui Avram dar de pâine și vin. Când Avram, biruitorul celor patru regi străini, se întorcea acasă, *Melhisedec, regele Salemului,* l-a întâmpinat și *i-a adus pâine și vin. Melhisedec era preotul Dumnezeului celui Preaînalt.* El l-a binecuvântat pe Avram și a zis:

Binecuvântat să fie Avram de Dumnezeul cel Preaînalt, Care a dat pe vrăjmașii tăi în mâinile tale! (cf. *Facerea* 14, 17-20) Avram i-a dat lui Melhisedec zeciuială[8] din toate.

Avram nu vrea să primească răsplată. Regele Sodomei i-a zis lui Avram: „Dă-mi oamenii, iar averile ia-le pentru tine!" (*Facerea* 14, 21). Avram i-a răspuns regelui Sodomei: „Iată, îmi ridic mâna spre Domnul Dumnezeul cel Preaînalt, Ziditorul cerului și al pământului, că nicio ață sau curea de încălțăminte nu voi lua din toate câte sunt ale tale, ca să nu zici: «Eu am îmbogățit pe Avram», fără numai cele ce au mâncat tinerii și ceea ce se cuvine a se împărți aliaților mei, care au mers cu mine" (*Facerea* 14, 22-24).

Tu ești preot în veac, după rânduiala lui Melhisedec (*Psalmul* 109, 4).

LEGĂMÂNTUL LUI DUMNEZEU CU AVRAM

Dumnezeu îi răsplătește credința lui Avram. Dumnezeu a zis către Avram, noaptea în vis: „Nu te teme, Avrame, că Eu sunt scutul tău și răsplata ta va fi foarte mare!" Apoi l-a scos afară și i-a zis: „Privește la cer și numără stelele, de le poți număra!" Și a adăugat: „Atât de mulți vor fi urmașii tăi!" (cf. *Facerea* 15, 1, 5).

Și Avraam a crezut lui Dumnezeu și i s-a socotit lui ca dreptate (*Romani* 4, 3).

Dumnezeu îi schimbă numele lui Avram. Când era Avram de nouăzeci și nouă de ani, i S-a arătat Domnul și i-a zis: „Eu sunt Dumnezeul cel Atotputernic; fă ce-i plăcut înaintea Mea și fii fără prihană; și nu te vei mai numi *Avram*, ci *Avraam* va fi numele tău, căci am să te fac tată a mulțime de popoare" (cf. *Facerea* 17, 1, 5).

Avraam primește porunca tăierii împrejur. Dumnezeu i-a zis lui Avraam: „Tu și urmașii tăi din neam în neam să păziți legământul Meu: [...] toți cei de parte bărbătească ai voștri să *se taie împrejur*; acesta va fi *semnul legământului* dintre Mine și voi" (cf. *Facerea* 17, 9-11).

Dumnezeu îi vestește lui Avraam nașterea lui Isaac. Dumnezeu a zis iar către Avraam: „Pe *Sarai*, femeia ta, să nu o mai numești *Sarai*, ci *Sarra* să-i fie numele. Și o voi binecuvânta și-ți voi da din ea un fiu, și-i vei pune numele *Isaac*. Și voi încheia cu el legământul Meu, legământ veșnic; să-i fiu Dumnezeu lui și urmașilor lui" (cf. *Facerea* 17, 15-16; 19).

Să știți, deci, că cei ce sunt din credință, aceștia sunt fii ai lui Avraam (*Galateni* 3, 7).

OSPITALITATEA LUI AVRAAM

Trimirea Preasfintei Treimi la stejarul Mamvri. Apoi Domnul S-a arătat iarăși lui Avraam la stejarul *Mamvri*, într-o zi pe la amiază, când ședea el în ușa cortului său.

Atunci ridicându-și ochii săi, a privit și iată trei Oameni stăteau înaintea lui; și cum I-a văzut, a alergat din pragul cortului său în întâmpinarea Lor și s-a închinat până la pământ. Apoi a zis: „Doamne, de am aflat har înaintea Ta, nu ocoli pe robul Tău! Se va aduce apă să Vă spălați picioarele și să Vă odihniți sub acest copac. Și voi aduce pâine și veți mânca, apoi Vă veți duce în drumul Vostru, întrucât treceți pe la robul Vostru!" Zis-au Aceia: „Fă, precum ai zis!" (*Facerea* 18, 1-5)

După aceea a alergat Avraam în cort la Sarra și i-a zis: „Frământă degrabă trei măsuri[9] de făină bună și fă azime![10]".

Apoi Avraam a dat fuga la cireadă, a luat un vițel tânăr și gras și l-a dat slugii, care l-a gătit de îndată.

Și a luat Avraam unt, lapte și vițelul cel gătit și le-a pus înaintea Lor și a stat și el sub copac pe când Ei mâncau. Și l-au întrebat Oamenii aceia: „Unde este Sarra, femeia ta?" Iar el, răspunzând, a zis: „Iată, în cort!"

Unul a zis: „Iată, la anul pe vremea aceasta am să vin iar pe la tine și Sarra, femeia ta, va avea un fiu". Iar Sarra a auzit aceasta din ușa cortului (cf. *Facerea* 18, 6-10).

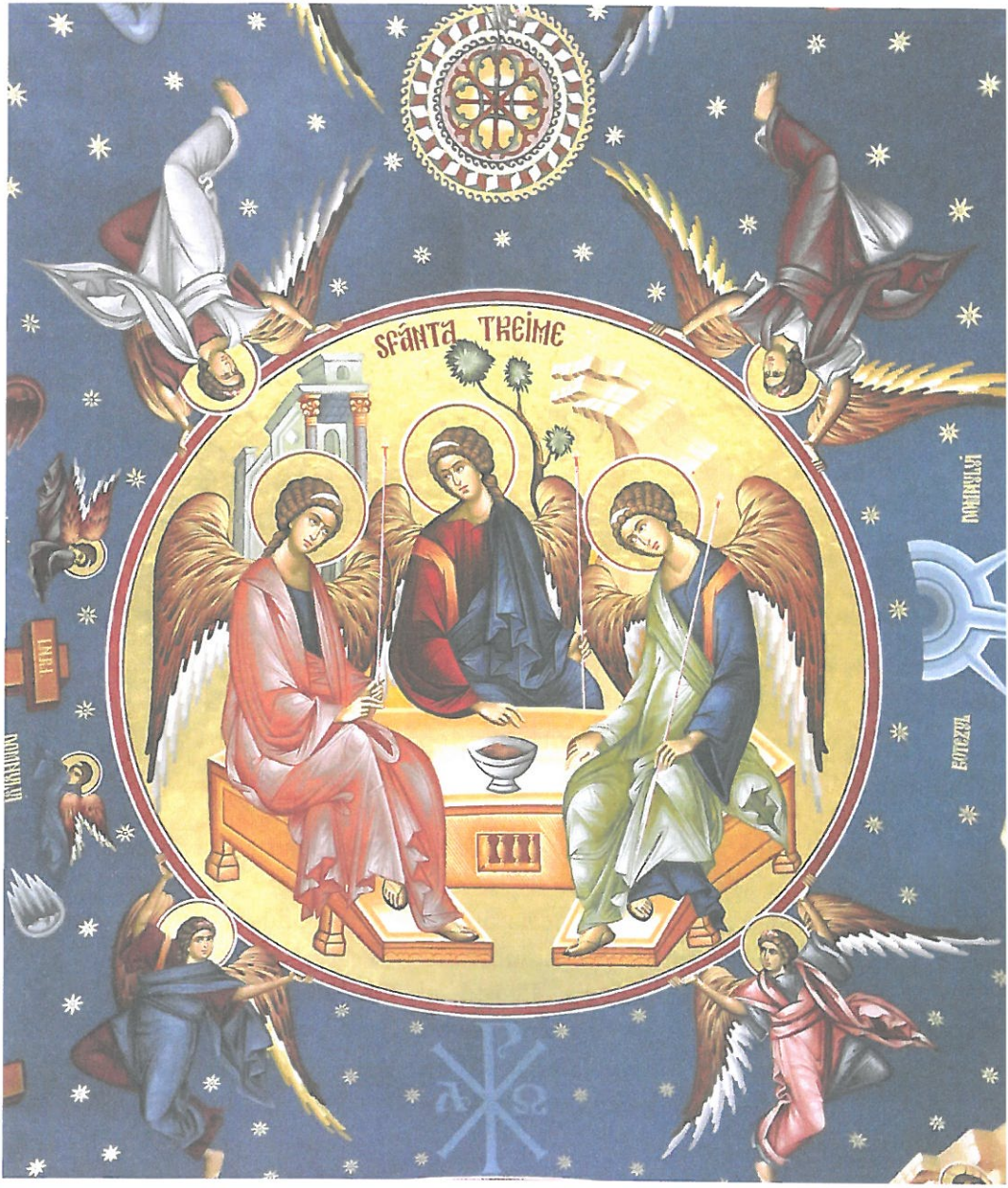

Preasfânta Treime

Ospitalitatea lui Avraam

Avraam mijlocește pentru Sodoma. Plecând acei Oameni, au mers spre Sodoma și Gomora. Iar Avraam a mers cu Ei pentru a-I conduce (cf. *Facerea* 18, 16).

Domnul a zis: „Strigarea Sodomei și a Gomorei este mare și păcatul lor cumplit de greu" (*Facerea* 18, 20).

De acolo doi din Oamenii aceia au mers spre Sodoma, în vreme ce Avraam stătea încă înaintea Domnului.

Apropiindu-se Avraam, a zis: „Pierde-vei, oare, pe cel drept ca și pe cel păcătos, încât să se întâmple celui drept ce se întâmplă celui nelegiuit? Poate în cetatea aceea să fie cincizeci de drepți: pierde-i-vei, oare, și nu vei cruța tot locul acela pentru cei cincizeci de drepți, de se vor afla în cetate?" [...] (*Facerea* 18, 22-24).

Domnul a zis: „De se vor găsi în cetatea Sodomei cincizeci de drepți, voi cruța pentru ei toată cetatea și tot locul acela".

Și, răspunzând Avraam, a zis: „Iată, cutez să vorbesc Stăpânului meu, eu, care sunt pulbere și cenușă! Poate că lipsesc cinci din cincizeci de drepți;

poate să fie numai patruzeci și cinci; pentru lipsa a cinci pierde-vei, oare, toată cetatea?"

Domnul a zis: „Nu o voi pierde de voi găsi acolo patruzeci și cinci de drepți".

Avraam a zis: „Dar de se vor găsi acolo numai patruzeci de drepți?" Domnul a zis: „Nu o voi pierde pentru cei patruzeci".

A zis iarăși Avraam: „Să nu Se mânie Stăpânul meu de voi mai grăi: dar de se vor găsi acolo numai treizeci de drepți?"

Domnul a zis: „Nu o voi pierde de voi găsi acolo treizeci".

Avraam a zis: „Iată, mai cutez să vorbesc Stăpânului meu! Poate că se vor găsi acolo numai douăzeci de drepți".

Domnul a răspuns: „Nu o voi pierde pentru cei douăzeci".

Avraam a mai zis: „Să nu se mânie Stăpânul meu de voi mai grăi încă o dată: «Dar de se vor găsi acolo numai zece drepți?»" Iar Domnul i-a zis: „Pentru cei zece nu o voi pierde".

Și terminând Domnul de a mai grăi cu Avraam, S-a dus, iar Avraam s-a întors la locul său (cf. *Facerea* 18, 26-33).

Mult poate rugăciunea stăruitoare a dreptului (*Iacov* 5, 16).

PIEIREA SODOMEI ŞI GOMOREI

Lot îi primește pe cei doi îngeri. Cei doi Îngeri au ajuns la Sodoma seara, iar Lot ședea la poarta Sodomei. Văzându-I, Lot s-a sculat înaintea Lor și s-a plecat cu fața până la pământ și a zis: „Stăpânii mei, abateți-vă pe la casa slugii Voastre, ca să rămâneți acolo; spălați-Vă picioarele, iar dimineață, sculându-Vă, Vă veți duce în drumul Vostru". Ei însă au zis: „Nu, ci vom rămâne în uliță".

El însă I-a rugat stăruitor și S-au abătut la el și au intrat în casa lui. Atunci el Le-a gătit mâncare, Le-a copt azime și au mâncat (*Facerea* 19, 1-3).

Îngerii îi poruncesc lui Lot să plece din Sodoma cu familia sa. În revărsatul zorilor grăbeau îngerii pe Lot, zicând: „Scoală, ia-ți femeia și pe cele două fete ale tale, pe care le ai, și ieși, ca să nu pieri și tu pentru nedreptățile cetății!"

Marea Moartă, în vecinătatea Sodomei și Gomorei (între Israel și Iordania)

Dar fiindcă el zăbovea, îngerii, din mila Domnului către el, i-au apucat de mână pe el și pe femeia lui și pe cele două fete ale lui și, scoțându-i afară, unul dintre Ei a zis: „Mântuiește-ți sufletul tău! Să nu te uiți înapoi, nici să te oprești în câmp, ci fugi în munte, ca să nu pieri cu ei!"

Iar Lot a zis către Ei: „Nu, Stăpâne! Iată, sluga Ta a aflat bunăvoință înaintea Ta și Tu ai făcut milă mare cu mine, mântuindu-mi viața; dar nu voi putea să fug până în munte, ca să nu mă ajungă primejdia și să nu mor. Iată, cetatea aceasta este mai aproape; să fug acolo și să mă izbăvesc. Ea e mică și-mi voi scăpa acolo viața prin Tine!"

Îngerul a zis: „Iată, îți cinstesc fața și-ți împlinesc acest cuvânt, să nu pierd cetatea despre care grăiești. Grăbește dar și fugi acolo; că nu pot să fac nimic până nu vei ajunge tu acolo!"

De atunci cetatea aceea s-a numit Țoar[11]. Iar când s-a ridicat soarele deasupra pământului, Lot a intrat în Țoar (*Facerea* 19, 15-23).

Pieirea Sodomei și a Gomorei. Atunci Domnul a slobozit peste Sodoma și Gomora ploaie de pucioasă[12] și foc din cer a coborât.

Astfel a stricat Domnul cetățile acestea, toate împrejurimile lor, pe toți locuitorii cetăților și toate plantele ținutului aceluia.

Femeia lui Lot însă s-a uitat înapoi și s-a prefăcut în stâlp de sare.

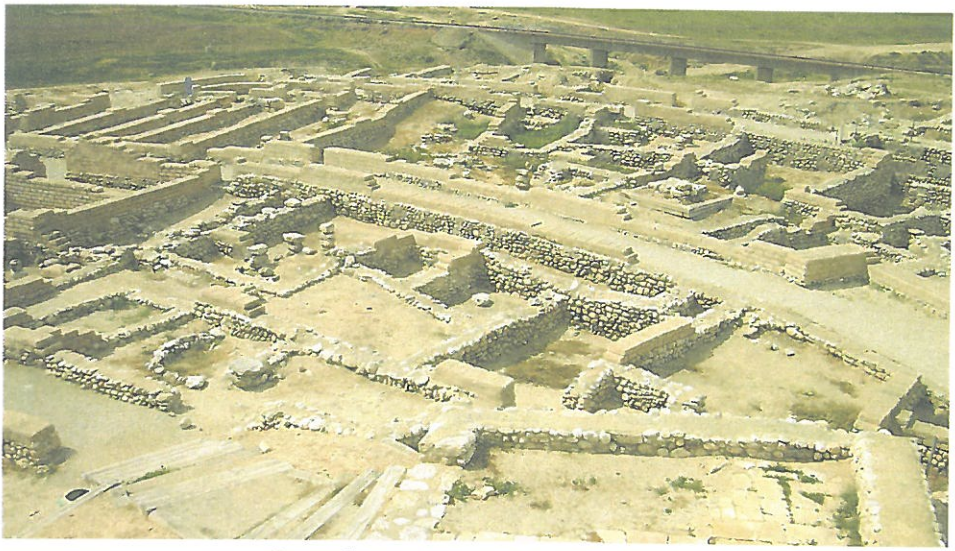

Ruinele cetății Beer-Șeba (Israel)

Avraam se duce la Beer-Șeba. Avraam s-a sculat dis-de-dimineață și s-a dus în locul unde stătuse înaintea Domnului. Căutând spre Sodoma și Gomora și spre toate împrejurimile lor, a văzut ridicându-se de la pământ fumegare, ca fumul dintr-un cuptor (cf. *Facerea* 19, 24-28). Apoi Avraam a părăsit valea Mamvri și s-a așezat la *Beer-Șeba*.

Iată Eu trimit înaintea ta pe îngerul Meu [...]. Ia aminte la tine însuți; să-l asculți și să nu-i fii necredincios, că nu te va ierta, pentru că numele Meu este în el (*Ieșirea* 23, 20-21).

ÎNCERCAREA CREDINȚEI LUI AVRAAM

Sarra naște un fiu. Domnul a căutat spre Sarra, așa cum îi spusese, și i-a făcut Domnul Sarrei cum îi făgăduise. Sarra a zămislit și i-a născut lui Avraam un fiu la bătrânețe, la vremea arătată de Dumnezeu. Avraam l-a numit pe fiul său, născut de Sarra, *Isaac* (cf. *Facerea* 21, 1-3).

Dumnezeu îi pune la încercare credința lui Avraam. După aceasta, Dumnezeu a încercat pe Avraam și i-a zis: „Avraame,

Jertfa lui Avraam

Avraame, ia pe fiul tău, pe Isaac, pe singurul tău fiu, pe care-l iubești, și du-te în pământul Moria și adu-l acolo ardere de tot pe un munte pe care ți-l voi arăta Eu!"

Avraam se supune. Dis-de-dimineață, Avraam a pus samarul[13] pe asinul său și a luat cu el doi slujitori și pe Isaac, fiul său. Tăind lemne pentru jertfă, s-a ridicat și a plecat spre locul despre care-i grăise Dumnezeu.

Privind Avraam a treia zi, a văzut acel loc în depărtare.

Atunci le-a zis slugilor sale: „Rămâneți aici cu asinul, iar eu și copilul ne ducem până acolo și, închinându-ne, ne vom întoarce la voi".

Luând Avraam lemnele pentru jertfă, le-a pus pe umerii lui Isaac, fiul său; iar el a luat focul și cuțitul și s-au dus împreună.

Isaac i-a zis atunci lui Avraam, tatăl său: „Tată!" Iar acesta a răspuns: „Ce este, fiul meu?" Isaac a zis: „Iată, foc și lemne avem; dar unde este oaia pentru jertfă?"

Avraam însă a răspuns: „Fiul meu, va îngriji Dumnezeu de oaia jertfei Sale!" Și au plecat mai departe amândoi împreună.

Dumnezeu îl cruță pe Isaac. Când au ajuns la locul despre care îi grăise Dumnezeu, Avraam a ridicat un jertfelnic acolo, a așezat lemnele pe el și, legând pe Isaac, fiul său, l-a pus pe jertfelnic, deasupra lemnelor.

Apoi și-a întins Avraam mâna și a luat cuțitul, ca să junghie pe fiul său.

Dreptul Isaac, fiul patriarhului Avraam

Atunci îngerul Domnului a strigat către el din cer și a zis: „Avraame, Avraame!" Acesta a răspuns: „Iată-mă!" Iar îngerul a zis: „Să nu-ți ridici mâna asupra copilului, nici să-i faci vreun rău, căci cunosc acum că te temi de Dumnezeu și pentru Mine n-ai cruțat nici pe singurul fiu al tău".

Ridicându-și Avraam ochii, a privit, și iată la spate un berbec era prins cu coarnele într-un tufiș. El a luat berbecul și l-a adus jertfă în locul lui Isaac, fiul său (*Facerea* 22, 1-13).

Sarra, soția patriarhului Avraam

Dumnezeu îi răsplătește lui Avraam. Îngerul Domnului a strigat a doua oară din cer către Avraam și i-a zis: „Juratu-M-am pe Mine Însumi, zice Domnul, că de vreme ce ai făcut aceasta și n-ai cruțat nici pe singurul tău fiu, pentru Mine, de aceea te voi binecuvânta cu binecuvântarea Mea și voi înmulți foarte neamul tău, ca să fie ca stelele cerului și ca nisipul de pe țărmul mării și va stăpâni neamul tău cetățile dușmanilor săi; și se vor binecuvânta prin neamul tău toate popoarele pământului, pentru că ai ascultat glasul Meu". Întorcându-se Avraam la slugile sale, a mers la Beer-Șeba și a locuit acolo (cf. *Facerea* 22, 15-19).

Cel ce iubește pe fiu ori pe fiică mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine (*Matei* 10, 37).

*

Muntele unde Avraam a vrut să-l aducă jertfă pe Isaac, fiul său, se numea Muntele Moria. Pe acest munte s-au zidit mai târziu Ierusalimul și templul. Sarra a murit în valea Chiriat-Arba, adică în Hebronul de astăzi, în țara Canaanului, la vârsta de 127 de ani. Avraam a cumpărat atunci de la fiul lui Het un loc în apropiere de stejarul Mamvri. Acolo se afla o peșteră în care a fost îngropată Sarra, soția lui Avraam (cf. *Facerea* 23, 1-20).

Mormintele Patriarhilor (Hebron, Palestina)

CĂSĂTORIA LUI ISAAC

Eliazar, sluga lui Avraam, se duce în Mesopotamia. Îmbătrânind Avraam, l-a chemat pe Eliazar, sluga cea mai bătrână din casa sa, și i-a zis: „Mergi în țara mea, unde m-am născut eu, la rudele mele, și îi vei lua de acolo femeie lui Isaac, fiul meu". Sluga a luat cu sine zece cămile încărcate cu lucruri scumpe și a mers în Mesopotamia, în cetatea lui *Nahor*. Într-o zi, spre seară, când femeile ies să scoată apă, a poposit cu cămilele la o fântână în afara cetății. El a zis: „Doamne Dumnezeul stăpânului meu Avraam, scoate-mi-o în cale astăzi și fă milă cu stăpânul meu Avraam. Iată, eu stau la fântâna aceasta și fetele locuitorilor cetății au să iasă să scoată apă. Deci fata căreia îi voi zice: Pleacă urciorul tău să beau, și care-mi va răspunde: «Bea! Ba și cămilele toate le voi adăpa până se vor sătura», *aceea* să fie cea pe care Tu ai rânduit-o robului Tău Isaac!"

Rebeca, soția patriarhului Isaac

Eliazar o întâlnește pe Rebeca. El încă nu sfârșise a cugeta în mintea sa acestea, când iată, ieși cu urciorul pe umăr *Rebeca,* fecioara lui *Batuel,* fiul Milcăi, femeia lui Nahor, fratele lui Avraam.

Venind ea la fântână, și-a umplut urciorul și a plecat. Atunci sluga lui Avraam a mers înaintea ei și i-a zis: „Dă-mi să beau puțină apă din urciorul tău". Iar ea a zis: „Bea, domnul meu!" Și îndată și-a lăsat urciorul pe brațe și i-a dat să bea apă.

Apoi a zis: „Și cămilelor tale am să le scot apă până vor bea toate".

Îndată ea și-a golit urciorul în adăpătoare și a mers iar la fântână ca să scoată apă pentru cămile.

Iar acel om o privea cu mirare și tăcea, dorind să știe dacă Domnul i-a binecuvântat călătoria sau nu.

Când cămilele au terminat să bea apă, acel om i-a dat un inel de aur și două brățări.

Apoi a întrebat-o: „A cui fată ești tu? Spune-mi, te rog, dacă se află în casa tatălui tău loc, ca să rămânem?"

Iar ea i-a zis: „Sunt fata lui *Batuel* al Milcăi, pe care ea l-a născut lui Nahor". Apoi i-a mai zis: „Avem paie și fân mult și la noi este și loc, ca să rămâneți".

Atunci omul s-a plecat și s-a închinat lui Dumnezeu.

Eliazar în casa lui Batuel. Rebeca avea un frate, pe *Laban*. Laban a mers la fântână, la acel om, căci el văzuse inelul de aur și brățările la mâinile surorii sale Rebeca și auzise vorbele ei: „Așa și așa mi-a vorbit omul acela!"

Ajungând la el, l-a găsit stând la fântână cu cămilele.

Și i-a zis: „Intră, binecuvântatul Domnului! Pentru ce stai afară? Eu ți-am gătit casă și sălaș pentru cămilele tale!"

Eliazar a intrat în casă. Iar Laban a luat poverile de pe cămile, le-a dat paie și fân, iar lui și oamenilor care erau cu el le-a dat apă ca să-și spele picioarele.

După aceea le-a adus mâncare. Eliazar a zis: „Nu voi mânca până nu voi spune pentru ce am venit!" A zis Laban: „Spune!"

După ce Batuel și Laban au ascultat totul, cum a venit și cum L-a rugat pe Dumnezeu să-i descopere viitoarea soție a fiului stăpânului său, au zis către el: „De la Domnul vine lucrul acesta și noi nu-ți putem spune nimic nici de bine, nici de rău. Iată, Rebeca este înaintea ta, ia-o, du-te și să fie soție a feciorului stăpânului tău, cum a grăit Domnul!"

Auzind cuvintele lor, sluga lui Avraam I s-a închinat până la pământ Domnului. Apoi Eliazar a adus lucruri de argint, lucruri de aur, haine și le-a dat Rebecăi. Le-a dat daruri și fratelui și mamei ei.

A doua zi de dimineață, Rebeca a plecat cu el spre țara Canaan și i-a fost soție lui Isaac.

Avraam a trăit 175 de ani și Isaac l-a îngropat lângă Sarra (cf. *Facerea* 24, 1-67; 25, 7-10).

ISAV ŞI IACOV

Dumnezeu îi dăruiește Rebecăi doi fii. Isaac și Rebeca nu au avut mult timp copii. Ei s-au rugat Domnului și El i-a ascultat. Rebeca a născut doi fii. Cel dintâi avea tot trupul acoperit cu păr, de aceea i-au pus numele *Isav*. Al doilea fiu s-a numit *Iacov*. Copiii au crescut și Isav a ajuns

vânător iscusit, vieţuind la câmp, în vreme ce lui Iacov, fire blândă, îi plăcea să trăiască în cort. Isaac îl iubea pe Isav, pentru că-i aducea vânat, iar Rebeca îl iubea pe Iacov.

Isav își vinde dreptul său de întâi-născut. Odată, a fiert Iacov linte[14], iar Isav a venit ostenit de la câmp, zicând către Iacov: „Dă-mi să mănânc din această fiertură roșie, că sunt flămând!" De aceea Isav s-a numit și *Edom* (*roșu*). Iar Iacov i-a răspuns: „Vinde-mi mai întâi dreptul tău de întâi-născut!" Isav a răspuns: „Iată eu mor. La ce mi-e bun dreptul de întâi-născut?" Atunci Iacov i-a zis: „Jură-mi!" Isav s-a jurat și i-a vândut lui Iacov dreptul său de întâi-născut.

Atunci Iacov i-a dat lui Isav pâine și fiertură de linte, acesta a mâncat și a băut, apoi a plecat. Astfel Isav a nesocotit dreptul său de întâi-născut (cf. *Facerea* 25).

Să nu fie vreunul desfrânat sau întinat ca Esau, care pentru o mâncare și-a vândut dreptul de întâi-născut (*Evrei* 12, 16).

BINECUVÂNTAREA PĂRINTEASCĂ

Isaac vrea să îl binecuvânteze pe fiul său întâi-născut. Când Isaac a îmbătrânit și vederea i-a slăbit, l-a chemat pe Isav, fiul său cel mai mare, și i-a zis: „Iată, eu am îmbătrânit și nu știu ziua morții mele. Ia-ți dară uneltele tale, tolba și arcul, și ieși la câmp și adu-mi ceva vânat; să-mi faci mâncare, cum îmi place mie, și adu-mi să mănânc, ca să te binecuvânteze sufletul meu până nu mor!"

Rebeca face să fie binecuvântat Iacov. După ce Isav a plecat, Rebeca i-a zis lui Iacov: „Fiul meu, ascultă ce am să-ți poruncesc eu: Du-te la turmă, adu-mi de acolo doi iezi tineri și buni și voi face din ei mâncare, cum îi place tatălui tău; iar tu o vei duce tatălui tău să mănânce, ca să te binecuvânteze tatăl tău înainte de a muri".

Iacov a mers, a ales doi iezi și Rebeca a făcut mâncare. Apoi l-a îmbrăcat pe Iacov cu cele mai bune haine ale lui Isav; cu pieile iezilor i-a înfășurat brațele și părțile goale ale gâtului, pentru a-i semăna lui Isav, și l-a trimis cu mâncarea la Isaac.

Iacov este binecuvântat de către Isaac. Acesta a intrat la tatăl său și i-a zis: „Tată!" Iar acela a răspuns: „Iată-mă! Cine ești tu, copilul meu?"

Zis-a Iacov tatălui său: „Eu sunt Isav, întâiul tău născut. Am făcut precum mi-ai poruncit, scoală și șezi de mănâncă din vânatul meu, ca să mă binecuvânteze sufletul tău!"

Isaac i-a zis fiului său: „Cum l-ai găsit așa curând, fiul meu?" Și acesta a zis: „Domnul Dumnezeul tău mi l-a scos înainte".

Zis-a Isaac iarăși către Iacov: „Apropie-te să te pipăi, fiul meu, să văd de ești tu fiul meu Isav sau nu".

Și Iacov s-a apropiat de Isaac, tatăl său, iar acesta l-a pipăit și i-a zis: „Glasul este glasul lui Iacov, iar mâinile sunt mâinile lui Isav". Dar nu l-a cunoscut, pentru că mâinile lui erau păroase, precum mâinile fratelui său Isav; și l-a binecuvântat, zicând:

Să-ți dea ție Dumnezeu din roua cerului și din belșugul pământului, pâine multă și vin. Să-ți slujească popoarele și căpeteniile să se închine înaintea ta; să fii stăpân peste frații tăi și feciorii mamei tale să ți se închine ție; cel ce te va blestema să fie blestemat și binecuvântat să fie cel ce te va binecuvânta! (cf. *Facerea* 27, 1-29).

Isav vine prea târziu. După ce Isaac l-a binecuvântat pe Iacov, fiul său, și acesta a plecat de la tatăl său Isaac, a venit și Isav cu vânatul lui.

A făcut și el bucate, le-a adus tatălui și i-a zis: „Scoală, tată, și mănâncă din vânatul fiului tău, ca să mă binecuvânteze sufletul tău!"

Iar Isaac, tatăl său, i-a zis: „Cine ești tu?" Iar el a zis: „Eu sunt Isav, fiul tău cel întâi-născut!"

Atunci s-a cutremurat Isaac și a zis: „Dar cine-i acela care a căutat și mi-a adus vânat și am mâncat de la el înainte de a veni tu și l-am binecuvântat și binecuvântat va fi?" (*Facerea* 27, 30-33).

Auzind Isav cuvintele tatălui său Isaac, a strigat cu glas mare și a zis către tatăl său: „Binecuvântează-mă și pe mine, tată!"

Zis-a Isaac către el: „A venit fratele tău cu înșelăciune și a luat binecuvântarea ta".

Iar Isav a zis: „Din pricină oare că-l cheamă Iacov, de aceea m-a înșelat de două ori? Deunăzi mi-a răpit dreptul de întâi-născut, iar acum mi-a răpit

binecuvântarea mea". Apoi a zis Isav către tatăl său: „Nu mi-ai păstrat și mie binecuvântare, tată?"

Isaac i-a zis lui Isav: „Iată, stăpân l-am făcut peste tine și pe toți frații lui i-am făcut lui robi; cu pâine și cu vin l-am dăruit. Dar cu tine ce să fac, fiul meu?"

Isav a zis către tatăl său: „Tată, oare numai o binecuvântare ai tu? Binecuvântează-mă și pe mine, tată!" Și cum Isaac tăcea, Isav și-a ridicat glasul și a început a plânge (*Facerea* 27, 34-38).

Atunci, răspunzând Isaac, tatăl lui, a zis către el: *Iată, locuința ta va fi un pământ mănos*[15] *și cerul îți va trimite roua sa; cu sabia ta vei trăi și vei fi supus fratelui tău; va veni însă vremea când te vei ridica și vei sfărâma jugul lui de pe grumazul tău* (*Facerea* 27, 39-40).

CĂLĂTORIA LUI IACOV ÎN MESOPOTAMIA

Iacov fuge dinaintea lui Isav. De aceea îl ura Isav pe Iacov pentru binecuvântarea cu care-l binecuvântase tatăl său. Și a zis Isav în cugetul său: „Se apropie zilele de jelire pentru tatăl meu; atunci am să-l ucid pe Iacov, fratele meu!"

Dar i s-au spus Rebecăi cuvintele lui Isav, fiul cel mai mare, și ea a trimis să-l cheme pe Iacov, fiul ei cel mai mic, și i-a zis: „Iată Isav, fratele tău, vrea să se răzbune pe tine, omorându-te. Acum dar, fiul meu, ascultă povața mea și, sculându-te, fugi la Haran, în Mesopotamia, la fratele meu Laban, și stai la el câtva timp, până se va potoli mânia fratelui tău și până va mai uita el ce i-ai făcut. Atunci voi trimite și te voi lua de acolo. Pentru ce să rămân eu într-o singură zi fără voi amândoi?"

Apoi Rebeca i-a zis lui Isaac: „Sunt scârbită de viața mea, din pricina fetelor Heteilor. Dacă-și ia și Iacov femeie ca acestea, din fetele pământului acestuia, atunci la ce-mi mai e bună viața?" (cf. *Facerea* 27, 41-46).

Isaac l-a chemat pe Iacov, l-a binecuvântat și i-a poruncit, zicând: „Să nu-ți iei femeie din fetele Canaaneilor; ci scoală și mergi în Mesopotamia, în casa lui Batuel, tatăl mamei tale, și-ți ia femeie de acolo, din fetele lui Laban, fratele mamei tale; și Dumnezeul cel Atotputernic să te binecuvânteze, să te crească și să te înmulțească și să răsară din tine

popoare multe. Să-ți dea binecuvântarea lui Avraam, tatăl meu, ție și urmașilor tăi, ca să stăpânești pământul ce-l locuiești acum și pe care l-a dat Dumnezeu lui Avraam!"

Ascultând pe părinții săi, Iacov a plecat în Mesopotamia (cf. *Facerea* 28, 1-7).

Visul lui Iacov

Iacov vede în vis o scară minunată. După ce Iacov a plecat din Beer-Șeba, a mers în Haran. Și când a ajuns la un loc, a rămas să doarmă acolo, căci asfințise soarele. Luând una din pietrele locului aceluia și punându-și-o căpătâi, a adormit.

El a visat o *scară* sprijinită pe pământ, care cu vârful atingea cerul, îngerii lui Dumnezeu urcau și coborau pe ea.

Apoi Domnul i S-a arătat în capul scării și i-a zis: *Eu sunt Domnul, Dumnezeul lui Avraam, tatăl tău, și Dumnezeul lui Isaac. Nu te teme! Pământul pe care dormi ți-l voi da ție și urmașilor tăi. Urmașii tăi vor fi mulți ca pulberea pământului și tu te vei întinde la apus și la răsărit, la miazănoapte și la miazăzi, și se vor binecuvânta întru tine și întru urmașii tăi toate neamurile pământului. Iată, Eu sunt cu tine și te voi păzi în orice cale vei merge; te voi întoarce în pământul acesta, și nu te voi lăsa până nu voi împlini toate câte ți-am spus* (*Facerea* 28, 10-15).

Făgăduința lui Iacov. Iar când s-a deșteptat din somnul său, Iacov a zis: „Domnul este cu adevărat în locul acesta și eu n-am știut!" Și, spăimântându-se Iacov, a zis: „Cât de înfricoșător este locul acesta! Aceasta nu e alta fără numai casa lui Dumnezeu, aceasta este poarta cerului!"

Apoi s-a trezit Iacov dis-de-dimineață, a luat piatra ce și-o pusese căpătâi, a pus-o stâlp și a turnat pe vârful ei untdelemn.

Iacov a pus locului aceluia numele *Betel (casa lui Dumnezeu),* căci mai înainte cetatea aceea se numea Luz.

El a făcut făgăduință, zicând: „De va fi Domnul Dumnezeu cu mine și mă va povățui în calea aceasta, în care merg eu astăzi, de-mi va da pâine să mănânc și haine să mă îmbrac; și de mă voi întoarce sănătos la casa tatălui meu, atunci Domnul va fi Dumnezeul meu. Iar piatra aceasta pe care am pus-o stâlp va fi pentru mine casa lui Dumnezeu, și din toate câte-mi vei da Tu mie, a zecea parte o voi da Ție" (cf. *Facerea* 28, 8-22).

Iacov îl slujește pe Laban. Iacov s-a dus în pământul fiilor Răsăritului, la Laban, și a rămas în slujba lui 20 de ani. Acesta i-a dat-o mai întâi de soție pe fiica sa cea mai mare, *Lia*; apoi pe fiica sa cea mai mică, *Rahila.* Domnul era cu Iacov. I s-au născut unsprezece fii în Haran: *Ruben, Simeon, Levi, Iuda, Dan, Neftali, Gad, Așer, Isahar, Zabulon* și *Iosif.* El a ajuns să fie foarte bogat, având oi, capre, asini, cămile multe, mulțime de slugi și slujnice (cf. *Facerea* 29-30).

Dumnezeu toate le lucrează spre binele celor ce iubesc pe Dumnezeu (*Romani* 8, 28).

ÎNTOARCEREA LUI IACOV

acov primește poruncă să se întoarcă acasă. Dumnezeu i-a zis lui Iacov: „Eu sunt Dumnezeul, Cel ce ți S-a arătat în Betel, unde Mi-ai turnat untdelemn pe stâlp și unde Mi-ai făcut făgăduință. Scoală deci acum, ieși din pământul acesta și mergi în pământul tău de naștere și Eu voi fi cu tine!" (*Facerea* 31, 13).

Iacov a plecat la drum cu familia și cu turmele sale și a trimis soli înaintea fratelui său, Isav, ca să fie primit frățește. Și întorcându-se solii i-au spus: „Am fost la fratele tău Isav și iată el vine în întâmpinarea ta cu 400 de oameni". Iacov s-a înspăimântat foarte și a zis: „O, Doamne, izbăvește-mă din mâna fratelui meu!" Apoi a luat din cele ce aducea și din vitele sale și i-a trimis în dar fratelui său Isav, ca să-l îmblânzească (cf. *Facerea* 31-32).

acov primește numele de Israel. Ajungând aproape de apa *Iaboc,* a trecut toate ale sale pe malul celălalt, înainte de revărsatul zorilor; iar el a rămas singur. Și, iată, Cineva S-a luptat cu el până la revărsatul zorilor. Văzând însă că nu-l poate răpune, Acela S-a atins de încheietura coapsei lui și i-a vătămat lui Iacov încheietura coapsei, pe când se lupta cu el.

Și i-a zis: „Lasă-Mă să plec, că s-au ivit zorile". Iacov i-a răspuns: „Nu Te las până nu mă vei binecuvânta". Și i-a zis Acela: *De acum nu-ți va mai fi numele Iacov, ci Israel te vei numi, că te-ai luptat cu Dumnezeu și cu oamenii și ai ieșit biruitor!* Și l-a binecuvântat pe Iacov. Din acea zi a șchiopătat Iacov de un picior, căci i-a rămas încheietura șoldului amorțită (cf. *Facerea* 32, 23-31).

sav se împacă cu Iacov. Atunci, ridicându-și Iacov ochii, a văzut pe Isav, fratele său, venind cu cei 400 de oameni. Apropiindu-se de fratele său, i s-a închinat de șapte ori până la pământ. Isav însă a alergat în întâmpinarea lui, l-a îmbrățișat și, cuprinzându-l, l-a sărutat și au plâns amândoi. Apoi Isav a zis: „Ce sunt acele turme, pe care le-am întâlnit?" Iar Iacov a răspuns: „Ți-am trimis daruri din cele cu care m-a miluit Dumnezeu ca să aflu bunăvoință la tine". Atunci Isav a zis: „Am și eu multe, frate; ține-ți ale tale pentru tine!" Însă Iacov a stăruit până l-a făcut să le primească. Isav s-a întors în aceeași zi, pe calea sa, la Seir.

Iacov își împlinește făgăduința. De aici Iacov s-a îndreptat spre *Sichem,* unde s-a și așezat. Aducându-și aminte de făgăduința făcută lui Dumnezeu, s-a dus la *Betel,* unde i Se arătase Domnul, a ridicat acolo altar și a adus jertfă. Puțin mai departe, aproape de *Betleem,* a murit Rahila, după ce i-a mai născut un băiat. Acesta a fost al *doisprezecelea* fiu al lui Iacov, și i-a pus numele *Veniamin.* Iacov a îngropat-o pe Rahila lângă drumul spre Efrata sau Betleem și a ridicat un stâlp de piatră pe mormânt.

Iacov a sosit la Isaac, tatăl său, căci acesta trăia încă la Mamvri, în Hebron, unde locuise și Avraam. Iar zilele pe care le-a trăit Isaac au fost 180 de ani. Slăbind, el a murit și a trecut la părinții săi, fiind bătrân și încărcat de zile, și l-au îngropat feciorii lui, Isav și Iacov (cf. *Facerea* 31-35).

Iertați și veți fi iertați (*Luca* 6, 37).

IOSIF ÎN CASA PĂRINȚILOR SĂI

Iosif – cel mai iubit copil al lui Israel. Fiind Iosif de 17 ani, păștea oile tatălui său împreună cu frații săi. Israel îl iubea pe Iosif mai mult decât pe toți ceilalți fii ai săi, pentru că el era copilul bătrâneților lui, și i-a făcut haină lungă și aleasă.

Invidia fraților față de Iosif. Văzând că tatăl lor îl iubește mai mult decât pe ei, frații lui îl urau și nu puteau vorbi prietenos cu el. Având Iosif un vis, l-a spus fraților săi, zicându-le: „Ascultați visul pe care l-am visat: parcă legam snopi în țarină și snopul meu parcă s-a sculat și stătea drept, iar snopii voștri s-au strâns roată și s-au închinat snopului meu". Iar frații lui i-au zis: „Nu cumva ai să domnești peste noi? Sau poate ai să ne stăpânești?" Și pentru visul lui și pentru spusele lui l-au urât și mai mult (*Facerea* 37, 4-8).

Ura fraților lui Iosif crește din ce în ce mai mult. Iosif a mai avut un vis și l-a spus tatălui său și fraților săi, zicând: „Iată am mai visat alt vis: soarele, luna și unsprezece stele mi se închinau mie". Tatăl său l-a certat și i-a zis: „Ce înseamnă visul acesta pe care l-ai visat? Au doară eu și mama ta și frații tăi vom veni și ne vom închina ție până la pământ?" De aceea îl invidiau frații lui, iar tatăl său păstra cuvintele acestea în inima lui (cf. *Facerea* 37, 1-11).

Dreptul Iosif

IOSIF DUS ÎN EGIPT

Iosif se duce să îi cerceteze pe frații săi la turme. După aceea frații lui s-au dus să pască oile tatălui lor la Sichem. Israel a zis către Iosif: „Du-te și vezi de sunt sănătoși frații tăi și să-mi aduci răspuns!"

Iosif a plecat și i-a găsit pe frații săi la *Dotain*. Iar ei, văzându-l de departe, au zis: „Iată visătorul! Haidem să-l omorâm, să-l aruncăm într-un puț și să zicem că l-a mâncat o fiară sălbatică și vom vedea ce se va alege de visele lui!" Ruben însă le-a zis: „Să nu vărsați sânge! Aruncați-l în puțul acela din pustie, dar mâinile să nu vi le puneți pe el!"

El spunea așa cu gândul să-l scape din mâinile lor și să-l trimită acasă la tatăl său.

Iosif vândut de către frații săi. Când Iosif a sosit la frații săi, aceștia l-au dezbrăcat de haina cea lungă și aleasă și l-au aruncat în puț; dar puțul era gol și nu avea apă.

După aceea, șezând să mănânce pâine, ei au văzut venind dinspre *Galaad* o caravană de Ismaeliți[16], ale căror cămile erau încărcate cu tămâie, balsam[17] și smirnă[18], pe care le duceau în Egipt. Atunci Iuda a zis către frații săi: „Ce vom folosi dacă îl vom ucide pe fratele nostru și vom ascunde sângele lui? Haidem să-l vindem ismaeliților acestora, neridicându-ne mâinile asupra lui, pentru că e fratele nostru și trupul nostru". Iar frații lui au ascultat. Când negustorii Madianiți au trecut pe acolo, frații l-au scos pe Iosif din puț și l-au vândut pe el ismaeliților cu 20 de arginți. Aceștia l-au dus pe Iosif în Egipt. Când însă Ruben s-a întors la puț și nu l-a văzut pe Iosif în puț, el și-a rupt hainele și, întorcându-se la frații săi, a zis: „Băiatul nu este! Încotro să apuc eu acum?"

Iacov îl plânge pe fiul său. Atunci ei au luat haina lui Iosif și, înjunghiind un ied, au înmuiat haina în sânge și i-au trimis-o tatălui lor, spunând: „Am găsit aceasta; vezi de este haina fiului tău sau nu!" Iacov a cunoscut-o și a zis: „Este haina fiului meu. O fiară sălbatică l-a mâncat pe fiul meu!"

Atunci Iacov și-a rupt hainele sale, a acoperit cu sac coapsele sale și l-a plâns pe fiul său multe zile. După aceea, toți fiii și toate fiicele lui Iacov s-au adunat și au venit să-l mângâie; dar el nu voia să se mângâie, ci zicea: „Plângând, mă voi coborî în locuința morților la fiul meu!" (cf. *Facerea* 37, 12-35).

Gândurile Mele nu sunt ca gândurile voastre și căile Mele ca ale voastre, zice Domnul (*Isaia* 55, 8).

IOSIF LA PUTIFAR

Iosif câștigă încrederea stăpânului său. După sosirea lor în Egipt, negustorii ismaeliți l-au vândut pe Iosif lui Putifar, o căpetenie de la curtea lui Faraon[19] și comandantul gărzii sale. Domnul însă era cu Iosif și toate câte făcea el Domnul le sporea în mâna lui.

De aceea Iosif a aflat trecere înaintea stăpânului său, care l-a pus peste casa sa și a dat pe mâna lui tot ceea ce avea.

Dumnezeu i-a binecuvântat casa egipteanului pentru Iosif și binecuvântarea Domnului era peste tot ce avea el în casa și în țarina lui.

Iosif nu cade în ispită. La un timp după venirea sa în Egipt, femeia stăpânului său a pus ochii pe Iosif și-l îndemna să păcătuiască cu ea. Iosif însă i-a zis: „Cum dar să fac eu acest mare rău și să păcătuiesc înaintea lui Dumnezeu?" (*Facerea* 39, 9).

Într-o zi, Iosif a intrat în casă pentru treburile sale și, nefiind vreunul dintre casnici în casă, ea l-a apucat de haină, vrând să se culce cu el. Însă Iosif s-a smucit și, lăsându-și haina în mâinile ei, a fugit. Iar ea, văzând aceasta, ca să nu se vădească fapta ei, a ieșit afară, strigând ajutor, și a zis slugilor: „Priviți, ne-a adus aici slugă un evreu, ca să-și bată joc de noi. Căci a intrat la mine și mi-a zis: «Culcă-te cu mine!» Eu însă am strigat tare. Auzind el că am ridicat glasul și am strigat, lăsându-și haina la mine, a fugit și a ieșit afară". Auzind acestea Putifar de la femeia sa, s-a mâniat și l-a aruncat pe Iosif în temniță (cf. *Facerea* 39, 1-20).

Fiul meu, de voiesc păcătoșii să te ademenească, nu te învoi (*Pilde* 1, 10).

IOSIF ÎN TEMNIȚĂ

Iosif ajunge mai mare peste cei închiși. Iosif era singur și fără niciun sprijin în temniță. Însă Dumnezeu era cu el și a revărsat milă asupra sa și i-a dăruit lui trecere înaintea mai-marelui temniței, încât acesta a dat temnița pe mâna lui. Și după un timp, marele paharnic[20] și marele pitar[21] ai regelui au greșit înaintea stăpânului lor, iar Faraon s-a mâniat pe amândoi și i-a pus sub pază în temniță, în casa căpeteniei gărzilor, unde era închis și Iosif. Într-o dimineață, când a intrat Iosif la ei, i-a văzut triști și neliniștiți și i-a întrebat, zicând: „De ce sunt astăzi triste fețele voastre?" Iar ei au răspuns: „Am visat niște vise și nu are cine ni le tâlcui". Iosif le-a zis lor: „Oare tâlcuirile nu sunt ele de la Dumnezeu? Spuneți-mi dar visele voastre!" (*Facerea* 39, 21-23; 40, 1-8).

Iosif tâlcuiește visul marelui paharnic. Atunci paharnicul a zis: „Eu am văzut în vis că era înaintea mea o coardă de vie; și coarda aceea avea trei vițe; apoi a înfrunzit, a înflorit, au crescut struguri și s-au copt. Paharul lui Faraon era în mâna mea; și părea că am luat un strugure și l-am stors în paharul lui Faraon și i-am dat paharul în mâna lui Faraon" (*Facerea* 40, 9-11).

Iosif i-a zis paharnicului: „Iată tâlcuirea visului tău: cele trei vițe înseamnă trei zile. După trei zile își va aduce aminte Faraon de dregătoria ta și te va pune iarăși în slujba ta; și îi vei da lui paharul în mână, cum făceai înainte, când erai paharnic la el. Deci, când vei fi la bine, adu-ți aminte și de mine și fă-mi bine de pune pentru mine cuvânt la Faraon și mă scoate din închisoarea aceasta; căci eu sunt furat din pământul Evreilor; și nici aici n-am făcut nimic, ca să fiu aruncat în temnița aceasta" (*Facerea* 40, 12-15).

Iosif tâlcuiește visul marelui pitar. Văzând marele pitar că a tâlcuit bine, a zis către Iosif: „Și eu am visat un vis: iată că aveam pe cap trei panere[22] cu pâine. Iar în panerul cel mai de deasupra se aflau toate felurile de aluaturi coapte, din care mănâncă Faraon, și păsările cerului le ciuguleau din panerul cel de pe capul meu".

Răspunzând acestuia, Iosif i-a zis: „Iată și tâlcuirea visului tău: cele trei panere înseamnă trei zile. După trei zile Faraon îți va lua capul și te va spânzura pe un lemn și păsările cerului îți vor ciuguli carnea" (*Facerea* 40, 16-19).

Adeverirea tâlcuirilor făcute de către Iosif. După trei zile, Faraon l-a repus în slujbă pe marele paharnic, iar pe marele pitar l-a omorât, întocmai precum prezisese Iosif. Marele paharnic însă nu și-a mai amintit de Iosif, ci l-a uitat (cf. *Facerea* 40, 20-23).

Drepții vor moșteni pământul și vor locui în veacul veacului pe el (*Psalmul* 36, 29).

MĂRIREA LUI IOSIF

Faraon este tulburat de vise. La doi ani după aceea, Faraon a avut un vis. Se făcea că stătea lângă râu; iar din râu au ieșit șapte vaci; frumoase la înfățișare și grase la trup; acestea pășteau pe mal.

Iar după ele au ieșit alte șapte vaci, urâte la chip și slabe la trup; acestea au stat pe malul râului lângă celelalte vaci.

Vacile cele urâte și slabe la trup le-au mâncat pe cele șapte vaci frumoase la chip și grase la trup; și s-a trezit Faraon.

Apoi a adormit iar și a mai visat un vis: iată se ridicau dintr-o tulpină de grâu șapte spice frumoase și pline; după ele au ieșit alte șapte spice subțiri, seci și pălite de vântul din răsărit; cele șapte spice seci și pălite le-au mâncat pe cele șapte spice grase și pline. Faraon s-a trezit și a înțeles că era un vis.

Spre dimineață Faraon s-a tulburat și i-a chemat pe toți magii[23] Egiptului și pe toți înțelepții lui; și le-a povestit visul său.

Iosif este chemat la Faraon. Niciunul dintre înțelepții Egiptului nu a reușit să tâlcuiască visele lui Faraon.

Atunci marele paharnic și-a amintit de Iosif și i-a spus lui Faraon despre el. Faraon l-a chemat pe Iosif la el și i-a zis: „Am visat un vis și n-are cine mi-l tâlcui". Și a răspuns Iosif: „Nu eu, ci Dumnezeu va da răspuns pentru liniștirea lui Faraon". După aceea Faraon i-a spus ceea ce visase (*Facerea* 41, 15-17).

Iosif tâlcuiește visele lui Faraon. După ce Faraon a terminat de povestit, Iosif i-a zis: „Visul lui Faraon este unul: Dumnezeu i-a vestit lui Faraon cele ce voiește să facă.

Cele șapte vaci frumoase înseamnă șapte ani; cele șapte spice frumoase înseamnă șapte ani; visul lui Faraon este unul.

Cele șapte vaci urâte și slabe, care au ieșit după, înseamnă șapte ani; de asemenea și cele șapte spice, seci și pălite de vântul din răsărit, înseamnă șapte ani. Vor fi șapte ani de foamete.

Iată pentru ce am spus eu lui Faraon că Dumnezeu a arătat lui cele ce voiește să facă.

Vin șapte ani de belșug mare în tot pământul Egiptului. După ei vor veni șapte ani de foamete și se va uita tot belșugul acela în pământul Egiptului și foametea va secătui toată țara. Și belșugul de altădată nu se va mai simți în țară, după foametea care va urma, că va fi foarte grea.

Iar că visul s-a arătat de două ori lui Faraon, aceasta înseamnă că lucrul este hotărât de Dumnezeu și că El Se grăbește să-l plinească.

Și acum să aleagă Faraon un bărbat priceput și înțelept și să-l pună peste pământul Egiptului. Să poruncească dar Faraon să se pună supraveghetori peste țară, ca să adune în cei șapte ani de belșug a cincea parte din toate roadele pământului Egiptului. Să strângă aceia toată pâinea de prisos în acești ani buni ce vin și s-o adune în cetățile pâinii, sub mâna lui Faraon,

și să o păstreze spre hrană. Hrana aceasta va fi de rezervă în țară pentru cei șapte ani de foamete, care vor urma în țara Egiptului, ca să nu piară țara de foame" (*Facerea* 41, 25-36).

Iosif este ridicat la rang înalt. Atunci Faraon a zis către Iosif: „De vreme ce Dumnezeu ți-a descoperit toate acestea, nu se află om mai înțelept și mai priceput decât tine. Să fii dar tu peste casa mea. De cuvântul tău se va povățui tot poporul meu și numai prin tronul meu voi fi mai mare decât tine! Iată, eu te pun astăzi peste tot pământul Egiptului!" Faraon și-a scos inelul din degetul său și l-a pus în degetul lui Iosif, l-a îmbrăcat cu haine de vison[24], și i-a pus lanț de aur împrejurul gâtului. Apoi a poruncit să fie purtat în a doua trăsură a sa și să se strige înaintea lui: *Cădeți în genunchi!* (*Facerea* 41, 39-43).

Faraon i-a pus lui Iosif numele *Țafnat Paneah*. În vremea aceea Iosif era în vârstă de 30 de ani.

Iosif strânge grâu pentru anii de foamete. În timpul celor șapte ani de belșug, Iosif a poruncit să se strângă tot grâul de prisos; astfel, el a strâns foarte mult grâu, ca nisipul mării, încât nu i se mai ținea seama.

Apoi au venit cei șapte ani de lipsă și s-a făcut foamete în tot pământul; atunci poporul a început să-i ceară pâine lui Faraon, iar el a zis: „*Duceți-vă la Iosif* și faceți cum vă va zice el!" Atunci Iosif a deschis toate jitnițele[25] și a început să vândă pâine tuturor Egiptenilor.

Din toate țările veneau în Egipt să cumpere pâine de la Iosif, căci foametea se întinsese peste tot pământul (cf. *Facerea* 41, 44- 57).

Începutul înțelepciunii este frica de Domnul (*Psalmul* 110, 10).

ÎNTÂIA CĂLĂTORIE A FRAȚILOR LUI IOSIF ÎN EGIPT

Foamete în Canaan. Aflând Iacov că este grâu în Egipt, le-a zis fiilor lui: „Duceți-vă în Egipt și cumpărați puține bucate, ca să trăim și să nu murim!" Atunci zece din frații lui Iosif s-au dus să cumpere

grâu din Egipt, iar pe Veniamin, fratele lui Iosif, nu l-a trimis Iacov cu fraţii lui, căci zicea: „Nu cumva să i se întâmple vreun rău!" (*Facerea* 42, 1-4).

Iosif îi pune la încercare pe fraţii săi. Văzându-i pe fraţii săi, Iosif i-a cunoscut; dar ei nu l-au cunoscut. Atunci Iosif şi-a amintit de visele sale, pe care le visase despre ei, şi le-a zis: „Spioni sunteţi şi aţi venit să iscodiţi locurile slabe ale ţării!" Ei au zis: „Ba nu, domnul nostru! Robii tăi au venit să cumpere bucate. Noi, robii tăi, suntem doisprezece fraţi din pământul Canaan, feciorii unui om şi suntem oameni cinstiţi; cel mai mic e astăzi cu tatăl nostru, iar unul nu mai trăieşte".

Iosif însă le-a spus: „E tocmai cum v-am spus eu, când am zis că sunteţi spioni. Pentru a dovedi nevinovăţia voastră, aduceţi-l aici pe fratele vostru cel mai tânăr. Trimiteţi dar pe unul dintre voi să-l aducă pe fratele vostru; iar ceilalţi veţi fi închişi până se vor dovedi spusele voastre de sunt adevărate sau nu". Iosif i-a pus sub pază timp de trei zile, iar a treia zi le-a spus: „De sunteţi oameni cinstiţi, să rămână închis un frate al vostru, iar ceilalţi duceţi-vă şi duceţi grânele pe care le-aţi cumpărat, ca să nu sufere de foame familiile voastre. Dar să aduceţi la mine pe fratele vostru cel mai mic, ca să se adeverească cuvintele voastre, şi nu veţi muri". Iar ei au făcut aşa (*Facerea* 42, 1-20).

Simeon este oprit zălog[26]. Ziceau însă unii către alţii: „Cu adevărat suntem pedepsiţi pentru păcatul pe care l-am săvârşit împotriva fratelui nostru, căci am văzut zbuciumul sufletului lui când se ruga, şi nu ne-a fost milă de el şi nu l-am ascultat şi de aceea a venit peste noi urgia aceasta!"

Ei însă nu ştiau că Iosif îi înţelege, pentru că el vorbise cu ei prin tălmaci[27].

Iar Iosif s-a depărtat de ei şi a plâns. Apoi, întorcându-se iarăşi şi vorbind cu ei, l-a luat dintre ei pe Simeon şi l-a legat înaintea ochilor lor.

După aceea Iosif a poruncit să se umple sacii cu grâu şi argintul lor să-l pună fiecăruia în sacul lui şi să le dea şi mâncare pentru drum (*Facerea* 42, 21-25).

Cei nouă fraţi se întorc în Canaan. Punându-şi ei grâul pe asini, au plecat. Când au ajuns la tatăl lor, în ţara Canaan, i-au povestit tot ceea ce se întâmplase. Dar golind ei sacii, legătura cu argintul fiecăruia era în sacul său; văzându-şi ei legăturile cu argintul lor, s-au înfricoşat şi ei, şi tatăl lor (cf. *Facerea* 42, 26-34).

Atunci, Iacov, tatăl lor, a zis către ei: „M-aţi lăsat fără copii. Iosif nu mai este! Simeon nu mai este! Şi acum să-mi luaţi şi pe Veniamin? Toate au venit pe capul meu! Fiul meu nu se va pogorî cu voi în Egipt. Şi de i s-ar întâmpla vreun rău în calea în care aveţi a merge, aţi pogorî căruntețele mele cu întristare în locuinţa morţilor" (*Facerea* 42, 36, 38).

A DOUA CĂLĂTORIE A FRAŢILOR LUI IOSIF ÎN EGIPT

Iacov îl lasă pe Veniamin să plece. Foametea pe pământ fiind tot mai mare şi isprăvind de mâncat grâul pe care-l aduseseră din Egipt, tatăl lor a zis către ei: „Duceţi-vă iar de mai cumpăraţi bucate!"

Iar Iuda a răspuns: „Omul acela, stăpânul ţării, ne-a grăit cu jurământ şi ne-a zis: «De nu va veni cu voi fratele vostru cel mai mic, nu veţi mai vedea faţa mea».

Deci, dacă trimiţi pe fratele nostru cu noi, ne ducem să-ţi cumpărăm bucate; iar de nu trimiţi pe fratele nostru cu noi, nu ne ducem, căci omul acela a zis: «Nu veţi mai vedea faţa mea de nu va veni cu voi fratele vostru!» Trimite băiatul cu mine. Răspund eu de el. Din mâna mea să-l ceri".

Israel, tatăl lor, a zis către ei: „Dacă este aşa, iată ce să faceţi: luaţi în sacii voştri din roadele pământului acestuia şi duceţi ca dar omului aceluia: puţin balsam şi puţină miere, tămâie şi smirnă, migdale şi fistic.

Luaţi şi alt argint cu voi, iar argintul care v-a fost pus înapoi în sacii voştri întoarceţi-l cu mâinile voastre; poate că a fost pus din greşeală.

Luaţi şi pe fratele vostru şi, sculându-vă, mergeţi iar la omul acela. Iar Dumnezeul cel Atotputernic să vă dea trecere la omul acela ca să vă dea şi pe celălalt frate al vostru, şi pe Veniamin. Cât despre mine, apoi de-mi va fi dat să rămân fără copii, atunci să rămân!" (*Facerea* 43, 1-14).

Iosif îi primeşte cu bunăvoinţă pe fraţii săi. Ei au luat darurile acestea; au luat argint de două ori mai mult, şi pe Veniamin, au plecat în Egipt şi s-au înfăţişat înaintea lui Iosif.

Iar Iosif, văzându-l printre ei şi pe Veniamin, fratele său cel de o mamă cu el, a zis către ispravnicul[28] casei sale: „Bagă pe oamenii aceia în casă şi junghie din vite şi gătește, pentru că la amiază oamenii aceia au să mănânce la masă cu mine!"

Iar acei oameni, văzând că i-au adus în casa lui Iosif, au zis: „Pentru argintul care ni s-a înapoiat deunăzi în sacii noștri, ne bagă înăuntru, ca să se lege de noi și să ne năpăstuiască și să ne ia robi pe noi și asinii noștri".

Atunci apropiindu-se ei de ispravnicul casei lui Iosif, au zis către el:

„O, domnul nostru! Noi am mai venit odată să cumpărăm bucate, dar s-a întâmplat că, ajungând la popasul de noapte și dezlegând sacii noștri, iată argintul fiecăruia era în sacul lui; și acum tot argintul nostru, după greutatea lui, îl înapoiem cu mâinile noastre; iar pentru cumpărat bucate, acum am adus alt argint, și nu știm cine a pus argintul în sacii noștri".

Iar el le-a zis: „Fiți liniștiți și nu vă temeți; Dumnezeul vostru și Dumnezeul tatălui vostru v-a dat comoara în sacii voștri, căci eu am primit tot argintul cuvenit de la voi". Atunci le-a adus pe Simeon (*Facerea* 43, 14-23).

Iosif îl vede pe Veniamin. După ce Iosif a venit acasă, i-au adus în casă darurile lor și i s-au închinat cu fețele până la pământ.

El însă i-a întrebat: „Cum vă aflați?" Apoi a zis: „E sănătos bătrânul vostru tată, de care mi-ați vorbit deunăzi? Mai trăiește el oare?" Iar ei au zis: „Tatăl nostru, robul tău, e sănătos și trăiește!" Iosif a zis: „Binecuvântat de Dumnezeu este omul acela!" Iar ei s-au plecat și i s-au închinat.

Apoi Iosif, văzându-l pe Veniamin, i-a întrebat: „Acesta este fratele vostru cel mai mic? Dumnezeu Să se milostivească spre tine, fiule!"

Dar Iosif s-a depărtat repede, pentru că inima sa ardea pentru fratele său și căuta să plângă. Și intrând în camera sa, a plâns acolo (*Facerea* 43, 24-30).

Iosif îi primește pe frații săi la masă. Apoi, spălându-și fața, a ieșit și, stăpânindu-se, a zis slujitorilor: „Aduceți mâncarea!" Ei s-au așezat înaintea lui, cel întâi-născut după vârsta lui și cel mai tânăr după vârsta lui, și se mirau între ei oamenii aceștia, fiecare către fratele său. Ei au băut și s-au veselit cu el (cf. *Facerea* 43, 1-34).

Nu spune: Vreau să răsplătesc cu rău! (*Pilde* 20, 22).

IOSIF ESTE CUNOSCUT DE FRAȚII SĂI

Iosif îi mai încearcă o dată pe frații săi. Apoi Iosif i-a poruncit ispravnicului casei sale și i-a zis: „Umple sacii oamenilor acestora cu bucate, cât vor putea duce, și argintul fiecăruia să-l pui în gura sacului lui. Iar cupa mea cea de argint să o pui în sacul celui mai mic, cu prețul grâului lui". El a făcut după cuvântul lui Iosif, așa cum îi poruncise.

Dimineața, în revărsatul zorilor, le-au dat drumul oamenilor acelora și asinilor lor. Dar ieșind din cetate, ei nu s-au dus departe și Iosif i-a spus ispravnicului casei sale: „Scoală și aleargă după oamenii aceia și dacă-i vei ajunge să le zici: «De ce mi-ați răsplătit cu rău pentru bine? De ce mi-ați furat cupa cea de argint? Au nu este aceasta cupa din care bea stăpânul meu și în care ghicește? Ceea ce ați făcut ați făcut rău!»" (*Facerea* 44, 1-5).

Spaima fraților lui Iosif. Ajungându-i, ispravnicul le-a zis lor cuvintele acestea.

Iar ei au răspuns: „De ce grăiește domnul vostru acestea? Noi, robii tăi, n-am făcut așa faptă.

Dacă noi și argintul pe care l-am găsit în sacii noștri ți l-am adus înapoi din țara Canaan, cum dar să furăm din casa stăpânului tău argint sau aur? Acela dintre robii tăi la care se va găsi cupa să moară, iar noi să fim robii domnului nostru!"

El le-a zis: „Bine: cum ați zis, așa să fie! Acela la care se va găsi cupa, să-mi fie rob, iar voi veți fi nevinovați!"

Atunci fiecare a dat repede jos sacul său, deschizându-l; iar el a căutat, începând de la cel mai mare și terminând cu cel mai mic; iar cupa a găsit-o în sacul lui Veniamin.

Atunci ei și-au rupt hainele și, punându-și fiecare sacul său pe asinul său, s-au întors în cetate.

Iuda și frații săi au intrat la Iosif, care era încă acolo, și au căzut la pământ înaintea lui.

Iosif le-a zis: „Pentru ce ați făcut o faptă ca aceasta? Au n-ați știut voi că un om ca mine va ghici tăinuirea?"

Iuda a zis: „Ce să răspundem Domnului nostru, sau ce să zicem, sau cu ce să ne dezvinovățim? Dumnezeu a descoperit nedreptatea robilor tăi. Iată, acum suntem robii domnului nostru și noi, și acela la care s-a găsit cupa!"

Iosif însă le-a zis: „Ba nu! Eu aceasta nu o voi face. Ci rob îmi va fi acela la care s-a găsit cupa, iar voi duceți-vă cu pace la tatăl vostru" (*Facerea* 44, 6-17).

Atunci Iuda, apropiindu-se de Iosif, i-a zis: „Eu m-am prins chezaș la tatăl meu pentru băiat; deci, să rămân eu, rob al domnului meu în locul băiatului, iar băiatul să se întoarcă cu frații săi!" (*Facerea* 44, 32-33).

Iosif se face cunoscut fraților săi. Atunci Iosif, nemaiputându-se stăpâni, a poruncit să iasă toți Egiptenii; și rămânând numai el singur cu frații săi, a zis către aceștia: „Eu sunt Iosif. Mai trăiește oare tatăl meu?"

Frații lui însă nu i-au putut răspunde, căci erau cuprinși de frică.

Apoi Iosif le-a zis iarăși: „Apropiați-vă de mine! Eu sunt Iosif, fratele vostru, pe care voi l-ați vândut în Egipt. Acum însă să nu vă întristați, nici să vă pară rău că m-ați vândut aici, că Dumnezeu m-a trimis înaintea voastră pentru păstrarea vieții voastre. Grăbiți-vă, dar de vă duceți și aduceți aici pe tatăl meu, și eu vă voi purta de grijă, căci foametea are să mai țină încă cinci ani".

Apoi, căzând el pe umărul lui Veniamin, fratele său, a plâns; Veniamin a plâns și el pe umărul lui.

Iosif i-a sărutat pe toți frații săi și a plâns cu ei. După aceasta i-au vorbit și frații lui (*Facerea* 45, 1-15).

Iosif îi trimite veste tatălui său. Când Faraon a auzit că au venit frații lui Iosif, s-a bucurat și a zis către Iosif: „Spune fraților tăi: Iată ce să faceți: încărcați dobitoacele voastre cu pâine și vă duceți în pământul Canaan; și luând pe tatăl vostru și familiile voastre, veniți la mine și vă voi da cel mai bun loc din țara Egiptului și veți mânca din belșugul pământului".

Iosif a făcut precum i-a poruncit Faraon; le-a dat fraților săi care și haine de sărbătoare, iar la plecare le-a zis: „Să nu vă sfădiți pe cale" (cf. *Facerea* 45, 16-24).

De-ți va greși fratele tău, dojenește-l, și dacă se va pocăi, iartă-l (*Luca* 17, 3).

PLECAREA LUI IACOV ÎN EGIPT

Iacov îi primește pe fiii săi. Plecând din Egipt, frații lui Iosif au venit în țara Canaan, la Iacov, tatăl lor, și i-au zis: „Iosif, fiul tău, trăiește și el domnește astăzi peste toată țara Egiptului". Inima lui Iacov însă rămase rece și nu-i credea.

Dar când ei i-au spus toate cuvintele lui Iosif, pe care acesta le zisese lor, și dacă a văzut căruțele, pe care Iosif le trimisese ca să-l aducă, atunci s-a înviorat duhul lui Iacov, tatăl lor.

Israel a zis: „Destul! Iosif, fiul meu, trăiește încă! Voi merge să-l văd înainte de a muri!" (*Facerea* 45, 26-28).

Iacov pleacă în Egipt. Luând tot ceea ce avea, Israel a mers la Beer-Șeba și a adus jertfă Dumnezeului tatălui său, Isaac.

Atunci Dumnezeu a zis către Israel noaptea în vis: „Iacove, Iacove!" Iar el a răspuns: „Iată-mă!" Dumnezeu i-a zis: „Eu sunt Domnul Dumnezeul tatălui tău, nu te teme a te duce în Egipt, căci acolo am să te fac neam mare. Am să merg cu tine în Egipt Eu Însumi și tot Eu am să te scot de acolo, iar Iosif îți va închide ochii cu mâna sa!"

După aceea Iacov a plecat de la Beer-Șeba și a pornit la drum, a intrat în Egipt cu tot neamul lui și cu toate averile lui. Iar sufletele, care au intrat cu Iacov în Egipt, și care au ieșit din coapsele lui, au fost toate șaizeci și șase, în afara femeilor fiilor lui Iacov.

Fiii lui Iosif, toți născuți în Egipt, erau nouă suflete. Deci toate sufletele casei lui Iacov, care au venit în Egipt împreună cu el, au fost șaptezeci și cinci.

Fiind înștiințat de sosirea tatălui său, Iosif a înhămat carele sale, a ieșit întru întâmpinarea lui Israel, tatăl său, și, văzându-l, a căzut pe grumazul lui și a plâns. Iar Israel a zis către Iosif: „De acum pot să mor; căci am văzut fața ta și că trăiești încă" (*Facerea* 46, 1-30).

Iacov se înfățișează înaintea lui Faraon. Apoi Iosif l-a adus înăuntru pe Iacov, tatăl său, l-a înfățișat înaintea lui Faraon și l-a binecuvântat Iacov pe Faraon; iar Faraon a zis către Iacov: „Câți sunt anii vieții tale?"

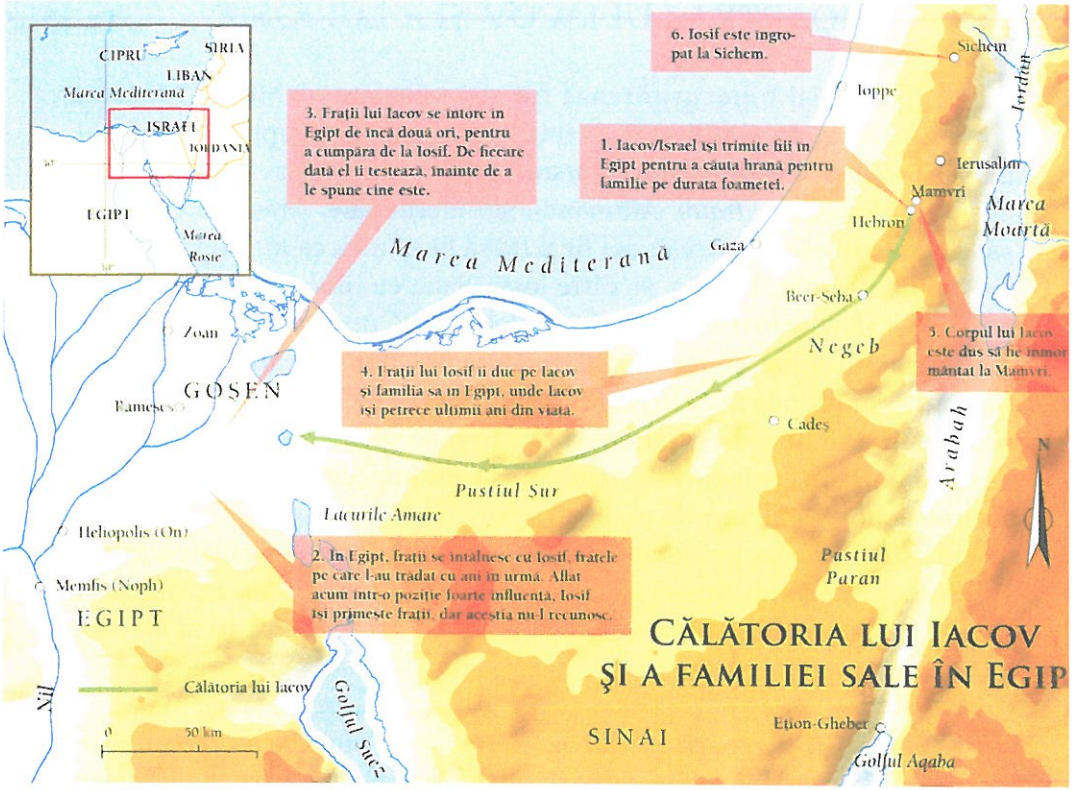

Iacov i-a răspuns lui Faraon: „Zilele pribegiei mele sunt o sută treizeci de ani. Puține și grele au fost zilele vieții mele și n-am ajuns zilele anilor vieții părinților mei, cât au pribegit ei în zilele lor". Iacov l-a binecuvântat din nou pe Faraon și a ieșit de la el (*Facerea* 47, 7-10).

Faraon a zis către Iosif: „Așază pe tatăl tău și pe frații tăi în cel mai bun loc din țară, în pământul Goșen; și de cunoști printre ei oameni pricepuți, pune-i supraveghetori peste vitele mele". Iosif le-a dat tatălui și fraților lui o moșie în pământul Goșen, în cea mai bună parte a țării (cf. *Facerea* 47, 6, 11).

Nu avem aici cetate stătătoare, ci o căutăm pe aceea ce va să fie (*Evrei* 13, 14).

MOARTEA LUI IACOV ŞI A LUI IOSIF

Iacov îşi binecuvântează fiii şi-L vesteşte pe Mesia. Moartea sa. Iacov a mai trăit în ţara Egiptului încă şaptesprezece ani. Înţelegând Iosif că s-a apropiat sfârşitul tatălui său, a mers la el cu cei doi fii ai săi, *Manase* şi *Efraim*. Adunându-şi puterile sale, Israel s-a ridicat în pat şi a zis către Iosif: „Aceşti doi fii ai tăi să fie ai mei, ca *Ruben* şi *Simeon*". Şi i-a binecuvântat. Israel a zis către Iosif: „Iată, eu mor; dar Dumnezeu va fi cu voi şi vă va întoarce în ţara părinţilor voştri". Apoi, chemându-i pe fiii săi, i-a binecuvântat pe toţi. Iar lui Iuda i-a zis: „Iuda, pe tine te vor lăuda fraţii tăi. Mâinile tale să fie în ceafa vrăjmaşilor tăi; închina-se-vor ţie feciorii tatălui tău. Pui de leu eşti, Iuda! Nu va lipsi sceptru[29] din Iuda, nici toiag de cârmuitor din coapsele sale, până ce va veni Împăciuitorul, Căruia se vor supune popoarele" (*Facerea* 49, 10).

Sfârşind Iacov de poruncit feciorilor săi, întinzându-şi picioarele sale în pat, şi-a dat sfârşitul. Atunci Iosif, căzând pe faţa tatălui său, a plâns şi l-a sărutat. Apoi i-a îmbălsămat trupul şi Egiptenii au plâns moartea lui timp de 70 de zile.

Iosif îl îngroapă pe Iacov în Hebron. După ce au trecut zilele plângerii lui, Iosif şi fraţii săi au dus trupul tatălui lor să-l îngroape în Canaan. Împreună cu ei au mers toţi slujitorii lui Faraon, dregătorii casei lui şi toţi bătrânii din ţara Egiptului; au plecat cu el căruţe şi călăreţi şi s-a făcut tabără mare foarte.

După ce au ajuns în pământul Canaan, l-au plâns încă şapte zile şi apoi l-au îngropat în peştera din ţarina Macpela, cea de lângă Mamvri, pe care o cumpărase Avraam, cu ţarină cu tot, de la Efron Heteul, ca loc de înmormântare, căci aşa poruncise Iacov înainte de a muri.

Viaţa lui Iosif. Fiii lui Iacov s-au întors cu toţii în Egipt şi au trăit în pământul Goşen. Iar fraţii lui Iosif, temându-se ca nu cumva acesta să le facă ceva pentru răul ce-i făcuseră ei, au venit la el şi şi-au cerut iertare. Iosif însă a început să plângă şi le-a zis: „Fiţi fără frică. Dumnezeu toate le-a făcut spre bine!"

Când Iosif a cunoscut că i s-a apropiat sfârşitul, le-a zis fraţilor săi: *Dumnezeu vă va cerceta, vă va scoate din pământul acesta şi vă va duce*

Ținutul Goșen din Egipt, locul așezării israeliților

în pământul pe care l-a făgăduit părinților noștri. Atunci să luați cu voi și oasele mele.

Iosif a murit la vârsta de 110 ani; a fost îmbălsămat și l-au pus într-un sicriu, în pământul Egiptului.

Numele fiilor lui Israel, adică cele 12 seminții care au intrat în Egipt împreună cu Iacov, tatăl lor, aducând fiecare toată casa sa, sunt acestea: *Ruben, Simeon, Levi, Iuda, Zabulon, Isahar, Dan, Gad, Așer, Neftali, Iosif* și *Veniamin* (cf. *Facerea* 47, 28 - 50, 26).

În ochii celor fără de minte, drepții sunt morți cu desăvârșire [...], dar ei sunt în pace (*Înțelepciunea lui Solomon* 3, 2-3).

DREPTUL IOV

Dreptul Iov

Bunăstarea lui Iov. Era odată în ținutul Uz un om pe care îl chema Iov și acest om era fără prihană[30] și drept; se temea de Dumnezeu și se ferea de ce este rău. Lui i s-au născut șapte feciori și trei fete.

El avea șapte mii de oi, trei mii de cămile, cinci sute de perechi de boi, cinci sute de asini și mulțime mare de slugi. Omul acesta era cel mai de seamă dintre toți răsăritenii (*Iov* 1, 1-3).

Încercările lui Iov. Dumnezeu l-a încercat pe Iov și i-a îngăduit diavolului să-i facă o mulțime de rele.

Într-o zi, pe când feciorii și fetele lui Iov mâncau și beau vin în casa fratelui lor mai mare, a venit un vestitor la Iov și i-a spus: „Boii erau la arătură și asinele pășteau pe lângă ei; atunci *Sabeenii*[31] au năvălit asupra lor, au pus mâna pe vite, și pe robi i-au trecut prin ascuțișul sabiei. Și am scăpat numai eu singur și am venit să-ți dau de veste!" (*Iov* 1, 14-15).

Nu a sfârșit vorba bine, și altul a venit să-i spună: „*Focul* lui Dumnezeu a căzut din cer și a ars oile tale și pe robii tăi și i-a mistuit. Și am scăpat numai eu singur și am venit să-ți dau de veste!" (*Iov* 1, 16).

Îndată ce și-a sfârșit vorba, altcineva a venit să-i spună: „*Caldeii*[32], împărțiți în trei cete, au dat năvală peste cămilele tale și le-au ridicat, și pe robi i-au trecut prin ascuțișul sabiei. Și am scăpat numai eu singur și am venit să-ți dau de veste!" (*Iov* 1, 17).

Nu sfârșise vorba bine, și altul a sosit și a spus: „Feciorii tăi și fetele tale mâncau și beau vin în casa fratelui lor mai mare, și iată un *vânt puternic* s-a stârnit dinspre pustiu și a izbit în cele patru colțuri ale casei și casa s-a prăbușit peste tineri și ei au murit. Și am scăpat numai eu singur și am venit să-ți dau de veste!" (*Iov* 1, 18-19).

Înțelepciunea lui Iov. Atunci Iov s-a ridicat, și-a sfâșiat veșmântul, s-a ras pe cap și, căzând la pământ, s-a închinat și a rostit: *Gol am ieșit din pântecele mamei mele și gol mă voi întoarce în pământ! Domnul a dat, Domnul a luat; fie numele Domnului binecuvântat!* (*Iov* 1, 21).

Întru toate acestea, Iov nu păcătui și nu rosti niciun cuvânt de hulă împotriva lui Dumnezeu.

Răbdarea lui Iov. După aceea Satan l-a lovit pe Iov cu lepră[33], din tălpile picioarelor până în creștetul capului! Iov a luat un ciob să se scarpine, șezând pe gunoi, afară din oraș. Atunci soția lui a zis către el: „Te ții mereu în statornicia ta? Blesteamă pe Dumnezeu și mori!" (*Iov* 2, 9).

Dar Iov i-a răspuns: „Vorbești cum ar vorbi una din femeile nebune! Ce? Dacă am primit de la Dumnezeu cele bune, nu vom primi oare și pe cele rele?" (*Iov* 2, 10). În toate acestea, Iov n-a păcătuit deloc cu buzele sale.

Iov mărturisește că e nevinovat. Trei dintre prietenii lui Iov au aflat despre toate ce i se întâmplaseră și au venit fiecare din țara lui; ei erau: *Elifaz din Teman, Bildad din Șuah* și *Țofar din Naamah*. Văzându-l în această stare, prietenii lui nu l-au mai recunoscut și au zis că pentru păcatele sale îl pedepsește Dumnezeu.

Iov a zis: „Milă fie-vă de mine, aveți milă de mine, o, voi, prietenii mei, căci mâna lui Dumnezeu m-a lovit!... Dar eu știu că Răscumpărătorul meu este viu și că El în ziua cea de pe urmă, va ridica din pulbere această piele

a mea ce se destramă. Și afară din trupul meu voi vedea pe Dumnezeu" (*Iov* 19, 21, 25-26).

Dumnezeu răsplătește credința lui Iov. După ce Iov și prietenii săi au terminat de vorbit, Domnul S-a arătat în furtună și a zis către Elifaz din Teman: „Mânia Mea arde împotriva ta și împotriva celor doi prieteni ai tăi, pentru că n-aţi vorbit de Mine așa de drept precum a vorbit robul Meu Iov" (*Iov* 42, 7).

Dumnezeu a binecuvântat sfârșitul vieții lui Iov mai bogat decât începutul ei. Iov a mai trăit după aceea 140 de ani și a văzut pe fiii săi și pe fiii fiilor săi, până la al patrulea neam (cf. *Iov* 42, 16).

Până la o vreme va suferi cel îndelung-răbdător, după aceea îi va răsări veselie (*Înțelepciunea lui Isus Sirah* 1, 22).

NOTE

[1] *Ur* = vezi *Glosar*.
[2] *Haran* = vezi *Glosar*.
[3] *Sichem* = vezi *Glosar*.
[4] *Sodoma* = vezi *Glosar*.
[5] *Hebron* = vezi *Glosar*.
[6] *Gomora* = vezi *Glosar*.
[7] *Melhisedec* = vezi *Glosar*.
[8] *Zeciuială* = dare anuală reprezentând a zecea parte din recolta de cereale, din vite etc.
[9] *Măsură* = cantitate determinată.
[10] *Azimă* = pâine nedospită.
[11] *Țoar* = vezi *Glosar*.
[12] *Pucioasă* = metaloid de culoare galbenă, cu miros specific neplăcut, foarte activ din punct de vedere chimic; sulf.
[13] *Samar* = șa mare de povară, fără scări, care se pune pe măgari și pe catâri.
[14] *Linte* = plantă erbacee din familia leguminoaselor, cu flori albe-albăstrui și având drept fruct o păstaie cu semințe plate, comestibile.
[15] *Mănos* = roditor.
[16] *Ismaeliți* = arabi, descendenți ai lui Ismael.
[17] *Balsam* = esență puternic parfumată extrasă din rășini sau din alte substanțe vegetale, folosită în medicină, parfumerie, pictură etc.
[18] *Smirnă* = rășină extrasă din scoarța unui arbore exotic (*Styrax benzoin*), care arde răspândind un miros caracteristic și care se folosește în medicină, în parfumerie, la ceremoniile religioase și la îmbălsămare.
[19] *Faraon* = titlu pe care îl purtau vechii regi ai Egiptului.
[20] *Paharnic* = dregător care avea grijă de băutura regelui, iar în împrejurări deosebite îl servea personal, gustând băutura înaintea acestuia pentru a se convinge că nu este otrăvită.

[21] *Pitar* = dregător însărcinat cu pregătirea și distribuirea pâinii la curte.
[22] *Paner* = obiect făcut dintr-o împletitură de nuiele, de foi de papură, de rafie etc., de obicei mai mic decât coșul, în care se transportă sau se păstrează diverse obiecte (alimente).
[23] *Mag* = preot la unele popoare orientale din Antichitate; învățat, filosof, astrolog, vrăjitor.
[24] *Vison* = pânză fină de in.
[25] *Jitniță* = magazie de grâne; grânar; hambar.
[26] *Zălog* = garanție, gaj, chezășie.
[27] *Tălmaci* = traducător, interpret.
[28] *Ispravnic* = dregător care aducea la îndeplinire o poruncă și conducea treburile casei stăpânului; administrator.
[29] *Sceptru* = toiag, baston (împodobit) purtat de suverani ca simbol al autorității.
[30] *Prihană* = faptă care încalcă morala; vină morală, necinste, păcat (fără prihană = fără păcat).
[31] *Sabeenii* = vezi *Glosar*.
[32] *Caldei* = vezi *Glosar*.
[33] *Lepră* = boală contagioasă cronică, frecventă mai ales în regiunile tropicale, produsă de un bacil specific și caracterizată prin leziuni localizate pe piele, pe sistemul nervos periferic, mucoase, viscere etc.

III

Timpul lui Moise

CEI DINTÂI ANI AI LUI MOISE

Prorocul Moise

Asuprirea Israeliților. Iosif și toți frații lui și toți de pe vremea lor au murit. Iar fiii lui Israel aflați în Egipt s-au născut în număr mare, s-au înmulțit, au crescut și s-au întărit foarte, foarte tare și s-a umplut țara de ei.

Peste Egipt s-a ridicat un alt rege, care nu cunoscuse pe Iosif. Acesta a zis către poporul său: „Iată, neamul fiilor lui Israel e mulțime mare și e mai tare decât noi. Veniți dar să-i împilăm[1], ca să nu se mai înmulțească și ca nu cumva, la vreme de război, să se unească cu vrăjmașii noștri și, bătându-ne, să iasă din țara noastră!"

De aceea au pus peste ei supraveghetori de lucrări, ca să-i supună la munci grele. Atunci Israel i-a zidit lui Faraon cetăți tari: *Pitom*[2], *Ramses*[3] și *cetatea On*[4] sau *Iliopolis*.

Însă cu cât îi subjugau mai mult, cu atât mai mult se înmulțeau și se întăreau aceștia, așa că Egiptenii se îngrozeau de fiii lui Israel.

Văzând aceasta, Faraon le-a zis moașelor evreiești: „Când moșiți la evreice, să luați seama când nasc: de va fi băiat, să-l omorâți, iar de va fi fată, să o cruțați!"

Moașele însă s-au temut de Dumnezeu și n-au făcut cum le poruncise regele Egiptului, ci au lăsat și pe băieți să trăiască.

Atunci Faraon a poruncit poporului său și a zis: „Tot copilul de parte bărbătească, ce se va naște Evreilor, să-l aruncați în Nil[5], iar fetele să le lăsați să trăiască toate!" (*Ieșirea* 1, 1-20).

Nașterea lui Moise. Un om oarecare, din seminția lui Levi, și-a luat femeie din fetele lui Levi.

Femeia aceea a luat în pântece și a născut un băiat și, văzând că e frumos, l-a ascuns vreme de trei luni.

Dar, fiindcă nu putea să-l mai ascundă, mama lui a luat un coș de papură, l-a uns cu catran[6] și cu smoală și, punând copilul în el, l-a așezat în păpuriș, la marginea râului Nil.

Iar Mariam, sora copilului, pândea de departe să vadă ce are să i se întâmple (*Ieșirea* 2, 1-4).

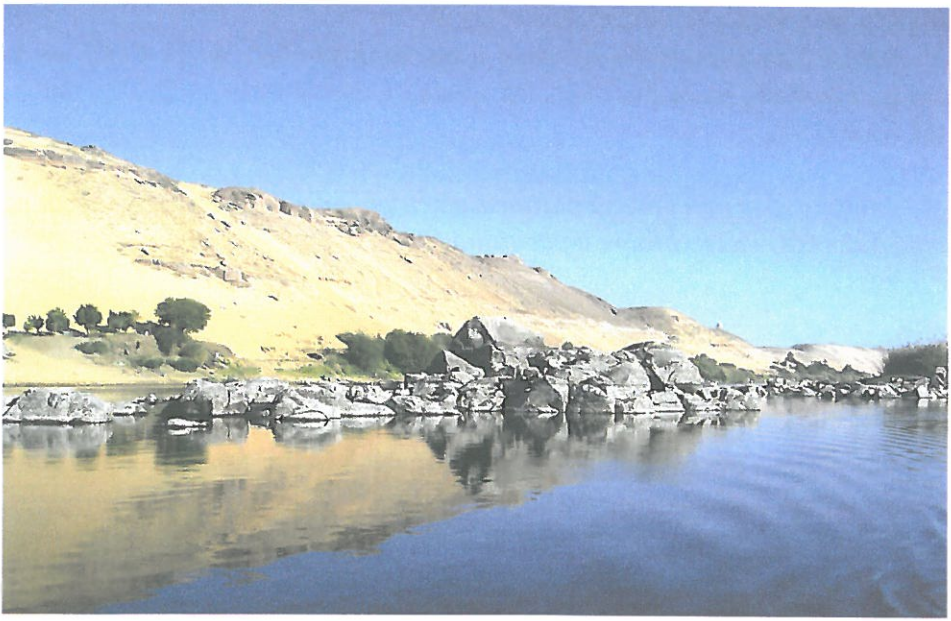

Fluviul Nil

Moise este salvat din apă. Atunci fata lui Faraon a mers la râu să se scalde, și roabele ei o însoțiră pe malul râului. Văzând coșul în păpuriș, ea a trimis pe una din roabele sale să-l aducă.

Deschizându-l, ea a văzut copilul; era un băiat care plângea. Atunci i s-a făcut milă de el fetei lui Faraon și a zis: „Acesta este dintre copiii Evreilor".

Sora copilului i-a spus fetei lui Faraon: „Voiești să mă duc să-ți chem o doică dintre evreice, ca să alăpteze copilul?"

Fata lui Faraon i-a zis: „Du-te!" Copila a mers și a chemat-o pe mama pruncului.

Atunci fata lui Faraon i-a spus: „Ia-mi copilul acesta și mi-l alăptează, că eu am să-ți plătesc!" Femeia a luat copilul și l-a alăptat.

După ce a crescut copilul, doica l-a dus la fata lui Faraon și i-a fost ca fiu. I-a pus numele *Moise,* pentru că își zicea: *Din apă l-am scos!* (*Ieșirea* 2, 1-10).

Moise fuge din Egipt. După ce Moise a crescut, a văzut suferințele fraților săi, i s-a făcut milă de ei și a început să le ia apărarea împotriva asupritorilor.

Auzind aceasta, Faraon căuta să-l omoare pe Moise. Atunci Moise a fugit în țara *Madian* din Arabia.

Moise avea cam 40 de ani când a plecat în Madian; acolo a stat 40 de ani păscând oile preotului Ietro, iar acesta i-a dat de soție pe fiica sa, Sefora (cf. *Ieșirea* 1-3).

Moise a ales mai bine să pătimească cu poporul lui Dumnezeu decât să aibă dulceața cea trecătoare a păcatului (*Evrei* 11, 25).

CHEMAREA LUI MOISE

Descoperirea lui Dumnezeu din Muntele Horeb. În vremea aceea Moise păștea oile lui Ietro, preotul din Madian, socrul său. Depărtându-se odată cu turma în pustiu, a ajuns la muntele lui Dumnezeu, la *Horeb*; și acolo i S-a arătat îngerul Domnului într-o pară de foc, ce ieșea dintr-un rug[7]; el a văzut că rugul ardea și nu se mistuia.

Atunci Moise și-a zis: „Mă duc să văd această arătare minunată: că rugul nu se mistuiește".

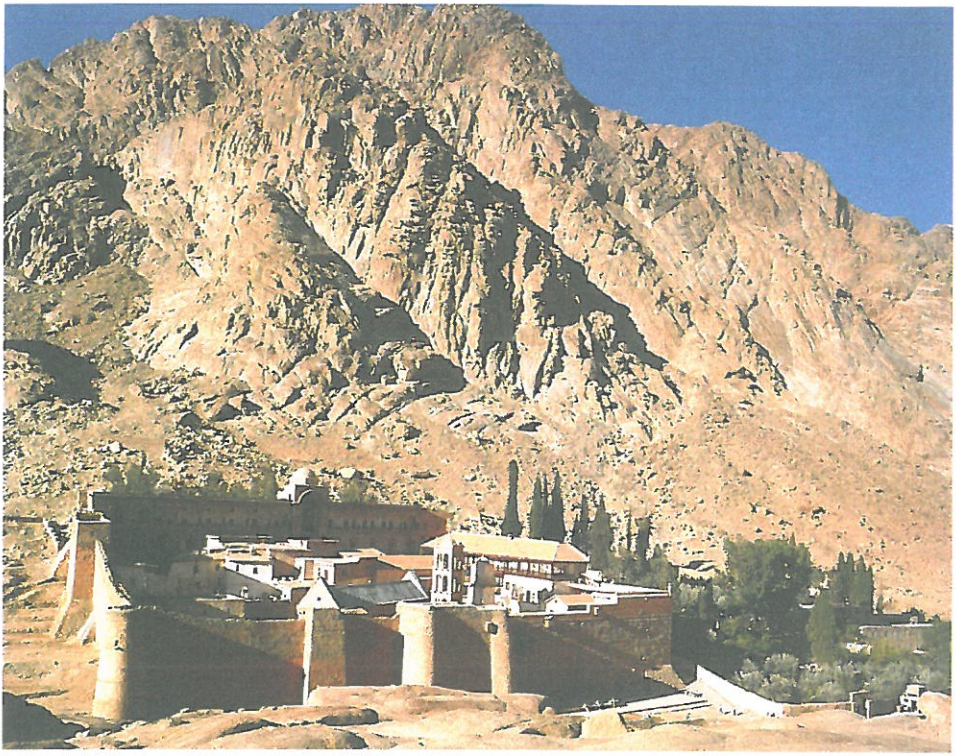

Muntele Horeb și Mănăstirea Sfânta Ecaterina din Sinai (Egipt)

Iar dacă a văzut Domnul că se apropie să privească, a strigat la el din rug și a zis: „Moise! Moise!" El a răspuns: „Iată-mă, Doamne!"

Domnul a zis: „Nu te apropia aici! Ci scoate-ți încălțămintea din picioarele tale, că locul pe care calci este pământ sfânt!"

Apoi i-a zis iarăși: „Eu sunt Dumnezeul tatălui tău, Dumnezeul lui Avraam și Dumnezeul lui Isaac și Dumnezeul lui Iacov!" Și și-a acoperit Moise fața sa, că se temea să privească pe Dumnezeu (*Ieșirea* 3, 1-6).

Dumnezeu îl trimite pe Moise spre izbăvirea Israeliților. A zis Domnul către Moise: „Am văzut necazul poporului Meu în Egipt și strigarea lui de sub apăsători am auzit și durerea lui o știu. M-am pogorât dar să-l izbăvesc din mâna Egiptenilor, să-l scot din țara aceasta și să-l duc într-un pământ roditor și larg, în țara unde curge miere și lapte.

Rugul aprins

Vino dar să te trimit la Faraon, regele Egiptului, ca să scoți pe fiii lui Israel, poporul Meu, din țara Egiptului, și Eu voi fi cu tine!"

Moise a zis către Dumnezeu: „Iată, eu mă voi duce la fiii lui Israel și le voi zice: Dumnezeul părinților voștri m-a trimis la voi [...] Dar de-mi vor zice: «cum Îl cheamă, ce să le spun?» Atunci Dumnezeu a răspuns lui Moise: *Eu sunt Cel ce sunt*. Apoi i-a zis: „Așa să spui fiilor lui Israel: *Cel ce este m-a trimis la voi!"* (*Ieșirea* 3, 7-14).

Răspunzând, Moise a zis: „Dar de nu mă vor crede și nu vor asculta de glasul meu, ci vor zice: «Nu ți S-a arătat Domnul!», ce să le spun?"

Domnul a zis către el: „Ce ai în mână?" Și el a răspuns: „Un toiag!" „Aruncă-l jos!", îi zise Domnul. A aruncat Moise toiagul jos, iar acesta s-a făcut șarpe și a fugit Moise de el.

Domnul a zis către Moise: „Întinde mâna și-l apucă de coadă!" Moise a întins mâna sa, l-a apucat de coadă și s-a făcut toiag în mâna lui.

Apoi a zis Domnul: „Așa să faci înaintea lor; ca să te creadă că ți S-a arătat Dumnezeul părinților lor, Dumnezeul lui Avraam, Dumnezeul lui Isaac și Dumnezeul lui Iacov!" (*Ieșirea* 4, 1-5).

Aaron îl va însoți pe Moise la Faraon. Atunci Moise a zis către Domnul: „O, Doamne, eu nu sunt om îndemânatic la vorbă, ci grăiesc cu anevoie și sunt gângav[8]". Dumnezeu însă a zis către Moise: „Mergi dar: Eu voi deschide gura ta și te voi învăța ce să grăiești".

Moise a zis: „Rogu-mă, Doamne, trimite pe altul, pe care vei vrea să-l trimiți!"

Atunci, aprinzându-se mânia Domnului asupra lui Moise, i-a zis: „Nu ai tu, oare, pe fratele tău Aaron levitul? Știu că el poate să vorbească în locul tău. Iată, el te va întâmpina și, când te va vedea, se va bucura în inima sa. Tu-i vei grăi lui și-i vei pune în gură cuvintele Mele, iar Eu voi deschide gura ta și gura lui și vă voi învăța ce să faceți. Va grăi el poporului, în locul tău, vorbind pentru tine, iar tu îi vei fi grăitor din partea lui Dumnezeu. Toiagul acesta, care a fost prefăcut în șarpe, ia-l în mâna ta, căci cu el ai să faci minuni" (*Ieșirea* 4, 10-17).

Moise se întoarce în Egipt. Atunci Moise și-a luat rămas bun de la Ietro, socrul său, și a plecat în Egipt. Iar Dumnezeu a zis către Aaron: „Mergi în întâmpinarea lui Moise în pustie! Acesta s-a dus și s-a întâlnit cu el în muntele lui Dumnezeu și s-au îmbrățișat amândoi.

Atunci Moise i-a zis lui Aaron toate cuvintele Domnului, pe care i le poruncise, și toate semnele ce-i încredințase să facă.

După aceea, Moise și Aaron au mers și i-au adunat pe toți bătrânii fiilor lui Israel. Aaron le-a zis toate cuvintele pe care i le spusese Domnul lui Moise. Moise a făcut semne înaintea poporului, și poporul a crezut și s-a bucurat că a cercetat Domnul pe fiii lui Israel și a văzut necazurile lor și, plecându-se, s-au închinat (*Ieșirea* 4, 18, 27-31).

Prorocul Aaron

Moise și Aaron înaintea lui Faraon. Moise și Aaron au intrat la Faraon și au zis către el: „Așa grăiește Domnul Dumnezeul lui Israel: Lasă pe poporul Meu, ca să-Mi facă sărbătoare în pustie!"

Faraon însă a zis: „Cine-i acela Domnul, ca să-I ascult glasul și să dau drumul fiilor lui Israel? Nu-L cunosc pe Domnul și nu voi da drumul lui Israel! (*Ieșirea* 5, 1-2).

Apoi a dat poruncă mai-marilor peste lucrători să-i pună pe Israeliți la munci și mai grele (*Ieșirea* 5, 3-19).

Moise și Aaron au mers la Faraon, la slujitorii lui și au făcut cum le poruncise Domnul: Aaron a aruncat toiagul său înaintea lui Faraon și înaintea slujitorilor lui și s-a făcut șarpe.

Atunci i-a chemat și Faraon pe înțelepții Egiptului și pe vrăjitori și au făcut și vrăjitorii Egiptenilor lucru asemănător cu vrăjile lor: fiecare dintre ei și-a aruncat toiagul și s-a făcut șarpe. Dar toiagul lui Aaron a înghițit toiegele lor. De aceea s-a învârtoșat inima lui Faraon și nu i-a ascultat, după cum spusese Domnul (cf. *Ieșirea* 7, 10-13).

O, de I-ați auzi glasul care zice: „Să nu vă învârtoșați inimile voastre" (*Psalmul* 94, 8).

CELE ZECE PEDEPSE TRIMISE DE DUMNEZEU ASUPRA EGIPTULUI

Apa Nilului este prefăcută în sânge; broaște și țânțari. Domnul a zis către Moise: „Inima lui Faraon se îndărătnicește și nu lasă poporul. Du-te dar la Faraon dimineață; iată el are să iasă la apă, iar tu să stai în calea lui, pe malul râului, și toiagul acesta, care s-a prefăcut în șarpe, să-l iei în mâna ta; și să zici lui Faraon: Domnul Dumnezeul Evreilor m-a trimis la tine să-ți spun: Lasă pe poporul Meu să-Mi facă slujbă în pustie, și iată până acum nu M-ai ascultat".

Așa zice Domnul: „Din aceasta vei cunoaște că Eu sunt Domnul: Iată, cu acest toiag, care e în mâna Mea, voi lovi apa din râu *și se va preface în sânge*; peștele din râu va muri, râul se va împuți și Egiptenii nu vor putea bea apă din râu" (*Ieșirea* 7, 14-18).

Moise și Aaron au făcut precum le-a poruncit lor Dumnezeu și toată apa râului s-a prefăcut în sânge.

Așa au făcut și magii egipteni cu vrăjile lor. De aceea s-a învârtoșat inima lui Faraon și nu i-a ascultat, precum le spusese Domnul; această pedeapsă a ținut șapte zile (*Ieșirea* 7, 20-25).

Atunci a zis Domnul către Moise: „Intră la Faraon și-i zi: Așa grăiește Domnul: Lasă pe poporul Meu ca să-Mi slujească. Iar de nu vei vrea să-l lași, iată Eu voi lovi toate ținuturile tale cu *broaște*" (*Ieșirea* 8, 1-2).

Aaron și-a întins mâna sa asupra apelor Egiptului și ele au scos broaște; au ieșit broaște și au acoperit pământul Egiptului. Dar la fel au făcut vrăjitorii Egiptenilor cu vrăjile lor și au scos broaște în pământul Egiptului.

Atunci a chemat Faraon pe Moise și pe Aaron și le-a zis: „Rugați-vă pentru mine Domnului să depărteze broaștele de la mine și de la poporul meu și voi lăsa poporul lui Israel să jertfească Domnului!" (*Ieșirea* 8, 6-8).

Ieșind deci Moise și Aaron de la Faraon, a strigat Moise către Domnul, ca să piară broaștele pe care le trimisese împotriva lui Faraon. Și a făcut Domnul după cuvântul lui Moise.

Văzând însă că s-a făcut ușurare, Faraon și-a învârtoșat inima și nu i-a ascultat, după cum spusese Domnul.

Atunci a zis Domnul către Moise: „Spune lui Aaron: Întinde-ți toiagul tău cu mâna și lovește țărâna pământului și vor fi *țânțari* pe oameni, pe vite, pe Faraon și în casa lui și pe slugile lui; toată țărâna pământului se va face țânțari în tot pământul Egiptului".

Iar ei au făcut așa. Au încercat și magii cu vrăjile lor să facă țânțari, dar n-au putut. Țânțarii au rămas pe oameni și pe vite.

Magii au zis către Faraon: „Acesta e degetul lui Dumnezeu!" Dar inima lui Faraon s-a împietrit și nu i-a ascultat, după cum spusese Domnul (*Ieșirea* 8, 12-19).

Țăuni[9]. Domnul i-a zis lui Moise: „Scoală mâine de dimineață și ieși înaintea lui Faraon în vremea când el are să iasă la apă, iar tu să-i zici: Așa grăiește Domnul: Lasă pe poporul Meu ca să-Mi slujească în pustie! Dacă însă nu vei lăsa pe poporul Meu, iată Eu voi trimite asupra ta, asupra slujitorilor tăi, asupra poporului tău și asupra caselor voastre *țăuni,* și se vor umple casele Egiptenilor de țăuni și pământul pe care trăiesc ei. Și voi osebi, în ziua aceea, pământul Goșen în care locuiește poporul Meu, că acolo nu vor fi țăuni, ca să știi că Eu sunt Domnul în mijlocul acestei țări".

Și a făcut Domnul așa. Atunci a chemat Faraon pe Moise și pe Aaron și le-a zis: „Eu vă voi lăsa să aduceți jertfă Domnului Dumnezeului vostru, în pustie, dar să nu vă duceți departe. Rugați-vă Domnului pentru mine!"

Iar Moise a zis: „Iată, cum voi ieși de la tine, mă voi ruga Domnului Dumnezeu, și mâine se vor îndepărta țăunii de la Faraon, de la slujitorii lui și de la poporul lui, dar Faraon să înceteze a mai înșela, nedând drumul poporului să aducă jertfă Domnului!"

Ieșind Moise de la Faraon, s-a rugat lui Dumnezeu. Și a făcut Domnul după cum zisese Moise.

Dar Faraon și-a învârtoșat inima și de data aceasta și n-a lăsat poporul să se ducă (cf. *Ieșirea* 8, 20-32).

Moartea animalelor. Atunci a zis Domnul lui Moise: „Intră la Faraon și-i spune: Acestea zice Domnul Dumnezeul Evreilor: Lasă pe poporul Meu să-Mi slujească! Iar de nu vei vrea să lași pe poporul Meu, ci-l vei mai ține, iată, mâna Domnului va fi peste *vitele tale* cele de la câmp: peste cai, peste asini, peste cămile, peste boi și oi și va fi *moarte foarte mare.* Dar va face Domnul osebire în ziua aceea între vitele Israeliților și vitele Egiptenilor: din toate vitele fiilor lui Israel nu va muri nici una" (*Ieșirea* 9, 1-4).

Și așa a fost.

Dar inima lui Faraon s-a învârtoșat și nu a lăsat poporul să plece (cf. *Ieșirea* 9, 5-7).

olima. Iarăși a vorbit Domnul cu Moise și cu Aaron și a zis: „Luați-vă câte o mână plină de cenușă din cuptor și s-o arunce Moise spre cer înaintea lui Faraon și a slujitorilor lui. Și se va stârni pulbere în tot pământul Egiptului și vor fi pe oameni și pe vite *răni și bășici usturătoare* în toată țara Egiptului".

Și s-a făcut așa.

Magii n-au putut sta împotriva lui Moise din pricina rănilor, pentru că bube erau pe ei și în tot Egiptul.

Dar Domnul a învârtoșat inima lui Faraon și nu i-a ascultat, cum zisese Domnul lui Moise (cf. *Ieșirea* 9, 8-12).

rindina. A spus Domnul lui Moise: „Să te scoli mâine dimineață, să te înfățișezi lui Faraon și să-i zici: Așa grăiește Domnul Dumnezeul Evreilor: Lasă pe poporul Meu ca să-Mi slujească, fiindcă de data aceasta voi trimite toate pedepsele Mele împotriva ta, a slugilor tale și a poporului tău, ca să vezi că nu este altul asemenea Mie în tot pământul. De Mi-aș fi întins mâna și te-aș fi lovit pe tine și pe poporul tău cu ciumă[10], tu ai fi fost șters de pe fața pământului; dar te-am cruțat, ca să-Mi arăt puterea Mea și ca să se vestească numele Meu în tot pământul. Și tu tot te mai împotrivești poporului Meu și nu-l lași. Iată, Eu voi ploua mâine, pe vremea asta, *grindină* foarte multă, cum n-a mai fost în Egipt de la întemeierea lui și până în ziua aceasta".

Și a fost așa.

Grindina aceasta a bătut în tot pământul Egiptului, tot ce era în câmp, oameni și dobitoace; toată iarba câmpului a bătut-o grindina și toți pomii din câmp i-a rupt. Numai în ținutul Goșen, unde trăiau fiii lui Israel, n-a fost grindină.

Atunci trimițând, Faraon a chemat pe Moise și pe Aaron și a zis către ei: „Acum văd că am păcătuit! Domnul este drept, iar eu și poporul meu suntem vinovați. Rugați-vă Domnului pentru mine, să înceteze tunetele, grindina și focul pe pământ, și vă voi lăsa și, mai mult, nu vă voi împiedica!"

Ieșind deci Moise de la Faraon și din cetate și întinzându-și mâinile către Domnul, au încetat tunetele și grindina și s-a oprit ploaia.

Văzând însă că au încetat ploaia, grindina și tunetele, păcătuit-a Faraon înainte și și-a învârtoșat inima și el și slugile sale (*Ieșirea* 9, 13-34).

Lăcustele. Atunci Domnul i-a zis lui Moise: „Du-te la Faraon și-i zi: Așa grăiește Domnul Dumnezeul Evreilor: Până când nu vei vrea să te smerești înaintea Mea? Lasă pe poporul Meu ca să-Mi slujească! Iar de nu vei lăsa pe poporul Meu, iată mâine, pe vremea asta, voi aduce *lăcuste* multe în toate hotarele tale" (*Ieșirea* 10, 3-4).

Și a fost așa. Lăcustele au venit și au pustiit totul. Atunci Faraon i-a chemat în grabă pe Moise și pe Aaron și le-a zis: „Greșit-am înaintea Domnului Dumnezeului vostru și înaintea voastră! Iertați-mi acum încă o dată greșeala mea și vă rugați Domnului Dumnezeului vostru să abată în orice chip de la mine prăpădul acesta".

Ieșind de la Faraon, Moise s-a rugat lui Dumnezeu, și Domnul a stârnit vânt puternic de la apus și acesta a dus lăcustele, le-a aruncat în Marea Roșie și n-a rămas nicio lăcustă în tot pământul Egiptului.

Dar Domnul a învârtoșat inima lui Faraon și acesta n-a dat drumul fiilor lui Israel (*Ieșirea* 10, 16-20).

Întunericul. Atunci a zis Domnul lui Moise: „Întinde mâna ta spre cer și se va face *întuneric* în pământul Egiptului, încât să-l pipăi cu mâna".

Moise și-a întins mâna sa spre cer și s-a făcut întuneric beznă trei zile în tot pământul Egiptului, de nu se vedea om cu om și nimeni nu s-a urnit de la locul său trei zile. Iar la fiii lui Israel a fost lumină peste tot în locuințele lor.

Domnul însă a învârtoșat și acum inima lui Faraon și el n-a vrut să le dea drumul, ci a zis Faraon către Moise: „Du-te de aici! Dar bagă de seamă să nu te mai arăți în fața mea, căci în ziua când vei vedea fața mea, vei muri" (cf. *Ieșirea* 10, 21-28).

Ideapsa a zecea: moartea celor întâi-născuți. Domnul i-a spus lui Moise: „Încă o *plagă*[11] voi mai aduce asupra lui Faraon și asupra Egiptului și după aceea vă vor da drumul de aici. Dar când vă vor da drumul, cu grăbire vă vor alunga de aici. La miezul nopții voi trece prin Egipt și va muri tot *întâiul-născut în pământul Egiptului,* de la întâiul-născut al lui Faraon, care urmează să șadă pe tron, până la întâiul-născut al roabei de la râșniță și până la întâiul-născut al dobitoacelor. Și va fi plângere mare în tot pământul Egiptului, cum n-a mai fost și cum nu va mai fi.

Iar la toți fiii lui Israel nici câine nu va lătra, nici la om, nici la dobitoc, ca să cunoașteți ce deosebire face Domnul între Egipteni și Israeliți".

Apoi Domnul i-a zis lui Moise: „Nu vă va asculta nici acum Faraon, ca să se înmulțească semnele Mele și minunile Mele în pământul Egiptului!"

Moise și Aaron au făcut înaintea lui Faraon toate aceste semne și minuni. Dar Domnul a învârtoșat inima lui Faraon și el n-a ascultat să-l lase pe Israel să iasă din pământul său (cf. *Ieșirea* 11).

Mare ești Tu, Cel ce faci minuni, Tu ești singurul Dumnezeu (*Psalmul* 85, 9).

MIELUL PASCAL. IEȘIREA DIN EGIPT

Cina pascală. Domnul a vorbit cu Moise și cu Aaron în pământul Egiptului și le-a zis: „Luna aceasta să vă fie începutul lunilor, să vă fie întâia între lunile anului. Vorbește dar la toată obștea fiilor lui Israel și le spune: În ziua a zecea a lunii acesteia să-și ia fiecare din capii de familie un miel.

Mielul să vă fie de un an, parte bărbătească și fără meteahnă[12], și să luați sau un miel, sau un ied, să-l țineți până în ziua a paisprezecea a lunii acesteia și atunci toată adunarea obștii fiilor lui Israel să-l înjunghie către seară. Să ia din sângele lui și să ungă amândoi ușorii[13] și pragul cel de sus al ușii casei unde au să-l mănânce. Și să mănânce în noaptea aceea carnea lui friptă la foc; dar s-o mănânce cu azimă[14] și cu ierburi amare. Dar să nu-l mâncați nefript de ajuns sau fiert în apă, ci să mâncați totul fript bine pe foc, și capul cu picioarele și măruntaiele. Să nu lăsați din el pe a doua zi și oasele lui să nu le zdrobiți. Ceea ce va rămâne pe a doua zi să ardeți în foc. Să-l mâncați însă așa: să aveți coapsele încinse, încălțămintea în picioare și toiegele în mâinile voastre; și să-l mâncați cu grabă, căci este *Paștile* Domnului. În noaptea aceea voi trece peste pământul Egiptului și voi lovi pe tot întâiul născut în pământul Egiptului" (*Ieșirea* 12, 1-12).

Toți întâi-născuții Egiptenilor mor. Fiii lui Israel au mers și au făcut tot ceea ce poruncise Domnul lui Moise și lui Aaron; așa au făcut.

Iar la miezul nopții a lovit Domnul pe toți întâi-născuții în pământul Egiptului, de la întâi-născutul lui Faraon, care urma să șadă pe tron, până la

întâi-născutul robului, care sta în închisoare, și pe toți întâi-născuții dobitoacelor.

Faraon însuși s-a trezit noaptea, toate slugile lui și toți Egiptenii, și s-a făcut bocet mare în toată țara Egiptului, căci nu era casă unde să nu fie mort.

În aceeași noapte, Faraon a chemat pe Moise și pe Aaron și le-a zis: „Sculați-vă și ieșiți din pământul poporului meu! Și voi, și fiii lui Israel! Și duceți-vă de faceți slujbă Domnului Dumnezeului vostru, precum ați zis. Luați cu voi și oile și boii voștri, cum ați cerut, și vă duceți și mă binecuvântați și pe mine!"

Egiptenii sileau poporul evreu să plece cât mai repede din țară, căci ziceau: „Pierim cu toții!" (*Ieșirea* 12, 28-33).

Israeliții pleacă din Egipt. Israeliții care au plecat erau șase sute de mii de bărbați, în afară de femei și copii. Au dus cu ei turme mari de oi, boi și tot felul de vite. Și din aluatul ce încă nu se dospise, căci Egiptenii îi scoseseră în mare grabă, au copt azime. Iar Moise a luat cu el oasele lui Iosif (*Ieșirea* 12, 37-39; 13, 19).

Sărbătoarea Paștilor. Moise a zis către popor: „Să vă aduceți aminte de ziua aceasta, în care ați ieșit din pământul Egiptului, din casa robiei, căci cu mână tare v-a scos Domnul de acolo, și să nu mâncați dospit.

Azime să mâncați șapte zile și să nu se găsească la voi pâine dospită, nici aluat dospit în toate hotarele tale. În ziua aceea să-i spui fiului tău: Acestea sunt pentru cele ce a făcut Domnul cu mine, când am ieșit din Egipt. Să păziți dar legea aceasta din an în an, la vremea hotărâtă. Și când te va duce Domnul Dumnezeul tău în țara Canaanului, cum S-a jurat ție și părinților tăi, și ți-o va da ție, atunci să osebești Domnului pe tot cel de parte bărbătească de la oameni, care se naște întâi; și pe tot cel de parte bărbătească, care se va naște întâi din turmele sau de la vitele ce vei avea să-i închini Domnului" (cf. *Ieșirea* 13, 3-12).

Curățiți aluatul cel vechi, ca să fiți frământătură nouă, precum și sunteți fără aluat; căci Paștile nostru, Hristos, S-a jertfit pentru noi (*1 Corinteni* 5, 7).

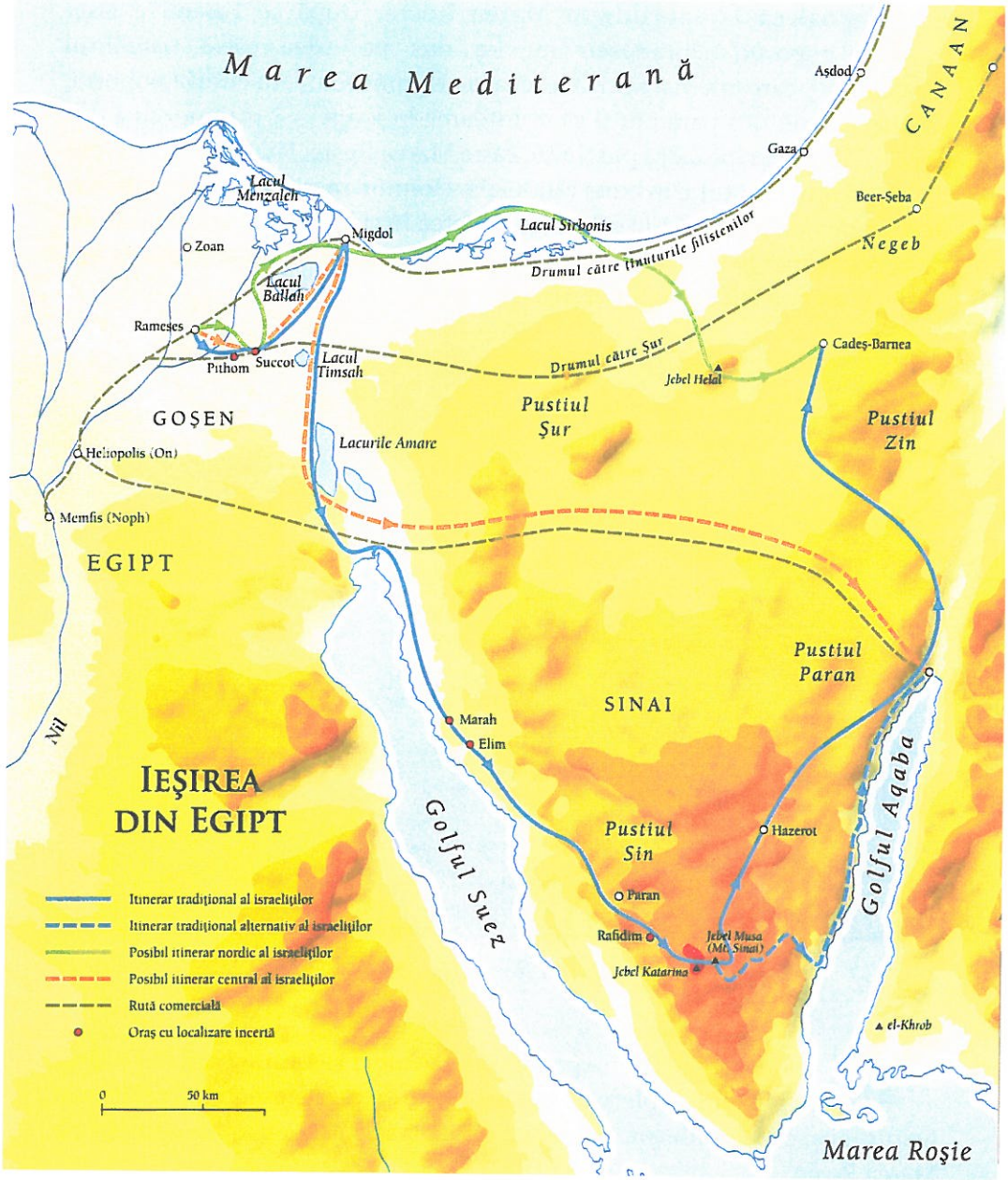
Marea Mediterană
Aşdod
CANAAN
Gaza
Beer-Şeba
Negeb
Lacul Menzaleh
Migdol
Zoan
Lacul Sirbonis
Drumul către ţinuturile filistenilor
Lacul Ballah
Rameses
Pithom
Succot
Lacul Timsah
Drumul către Sur
Jebel Helal
Cadeş-Barnea
GOŞEN
Pustiul Şur
Pustiul Zin
Lacurile Amare
Heliopolis (On)
Memfis (Noph)
EGIPT
Pustiul Paran
SINAI
Nil
Marah
Elim
IEŞIREA DIN EGIPT
Golful Suez
Pustiul Sin
Hazerot
Golful Aqaba
Paran
Rafidim
Jebel Musa (Mt. Sinai)
Jebel Katarina
el-Khrob
Marea Roşie
Itinerar tradiţional al israeliţilor
Itinerar tradiţional alternativ al israeliţilor
Posibil itinerar nordic al israeliţilor
Posibil itinerar central al israeliţilor
Rută comercială
Oraş cu localizare incertă
0
50 km

TRECEREA PRIN MAREA ROŞIE

Scosirea Israeliților la Marea Roșie. După ce Faraon a lăsat poporul, Dumnezeu nu l-a dus pe calea către pământul Filistenilor[15], care era mai scurtă; căci a zis Dumnezeu: „Nu cumva poporul, văzând război, să-i pară rău și să se întoarcă în Egipt". Ci Dumnezeu a dus poporul împrejur, pe calea pustiului, către Marea Roșie. Fiii lui Israel au ieșit din pământul Egiptului în bună rânduială. Domnul mergea înaintea lor: ziua în stâlp de nor, arătându-le calea, iar noaptea în stâlp de foc, luminându-le, ca să poată merge și ziua și noaptea. Astfel mergând ei, au ajuns la Marea Roșie, și au poposit acolo (cf. *Ieșirea* 13, 17-22).

Marea Roșie (Israel)

Faraon îi urmărește pe Israeliți. Atunci Faraon s-a căit că i-a lăsat pe Israeliți să plece, a luat șase sute de care alese, toată călărimea Egiptului și căpeteniile lor, au alergat după Israeliți și i-au ajuns aproape de Marea Roșie.

Dar când s-a apropiat Faraon și când s-au uitat fiii lui Israel înapoi și au văzut că Egiptenii vin după ei, s-au înfricoșat foarte tare și au strigat către Domnul. Moise a zis: „Nu vă temeți! Domnul are Să se lupte pentru voi, iar voi fiți liniștiți!" (cf. *Ieșirea* 14, 5-14).

Trecerea Israeliților prin Marea Roșie. Atunci îngerul Domnului, care mergea înaintea taberei fiilor lui Israel, s-a ridicat și s-a mutat în urma lor; și s-a ridicat stâlpul cel de nor dinaintea lor și a stat în urma lor.

Astfel el a trecut și a stat între tabăra Egiptenilor și tabăra fiilor lui Israel; era negură și întuneric pentru unii, iar pentru ceilalți, lumină noaptea și toată noaptea nu s-au apropiat unii de alții.

Moise și-a întins mâna sa asupra mării și a alungat Domnul marea toată noaptea cu vânt puternic de la răsărit și s-a făcut marea uscat, despărțindu-se apele.

Fiii lui Israel au intrat prin mijlocul mării, mergând ca pe uscat, iar apele le erau perete la dreapta și la stânga lor (*Ieșirea* 14, 19-22).

Ieirea Egiptenilor. Egiptenii, urmărindu-i, au intrat după ei în mijlocul mării, toți caii lui Faraon, carele și călăreții lui.

Dar Domnul a căutat în straja dimineții[16] din stâlpul cel de foc și din nor spre tabăra Egiptenilor și a umplut tabăra lor de spaimă.

Iar Domnul a zis către Moise: „Întinde-ți mâna asupra mării, ca să se întoarcă apele asupra Egiptenilor, asupra carelor și asupra călăreților lor".

Moise și-a întins mâna asupra mării și spre ziuă s-a întors apa la locul ei, iar Egiptenii fugeau împotriva apei. Astfel i-a înecat Dumnezeu pe Egipteni în mijlocul mării.

Iar apele s-au tras la loc, au acoperit carele și călăreții întregii oștiri a lui Faraon, care intrase după Israeliți în mare, și nu a rămas niciunul dintre ei.

Domnul i-a izbăvit în ziua aceea pe Israeliți din mâinile Egiptenilor, și i-au văzut fiii lui Israel pe Egipteni morți pe malurile mării.

A văzut Israel mâna cea tare pe care a întins-o Domnul asupra Egiptenilor, și s-a temut poporul de Domnul și a crezut în El și în Moise, sluga Lui (cf. *Ieșirea* 14, 19-31).

Atunci Moise și fiii lui Israel au cântat Domnului cântarea aceasta și au zis:

„Să cântăm Domnului, căci cu slavă S-a preaslăvit!

Pe cal și pe călăreț în mare i-a aruncat!

Tăria mea și mărirea mea este Domnul, căci El m-a izbăvit.
Acesta este Dumnezeul meu și-L voi preaslăvi,
Dumnezeul părintelui meu și-L voi preaînălța!
Domnul este viteaz în luptă;
Domnul este numele Lui. Împărăți-va Domnul în veac și în veacul veacului" (cf. *Ieșirea* 15, 1-3, 18).

Nu nouă, Doamne, nu nouă, ci numelui Tău se cuvine slavă, pentru mila Ta și pentru adevărul Tău (*Psalmul* 113, 9).

MINUNILE SĂVÂRȘITE ÎN PUSTIE

Dumnezeu îndulcește apele amare. De la Marea Roșie, Israeliții s-au afundat în pustie și n-au mai întâlnit apă. În sfârșit, după trei zile, au găsit apă la *Mara*; dar această apă era cu neputință de băut, pentru că era amară.

De aceea cârtea poporul împotriva lui Moise și zicea: „Ce să bem?" Atunci Moise a strigat către Domnul, și Domnul i-a arătat un lemn pe care, aruncându-l în apă, aceasta s-a îndulcit (*Ieșirea* 15, 22-25).

Dumnezeu trimite prepelițe și mană[17]. În pustiul *Sin*, Israeliții au început din nou a cârti împotriva lui Moise și a lui Aaron, zicând: „Mai bine muream bătuți de Domnul în pământul Egiptului, când ședeam împrejurul căldărilor cu carne și mâncam pâine de ne săturam!" Domnul i-a zis lui Moise: „Spune-le lor: Diseară carne veți mânca, iar dimineață vă veți sătura de pâine, și veți cunoaște că Eu Domnul sunt Dumnezeul vostru".

Când s-a făcut seară, au venit prepelițe și au acoperit tabăra, iar dimineața, după ce s-a uscat roua dimprejurul taberei, iată, se afla pe fața pustiului ceva mărunt, ca niște grăunțe, și albicios, ca grindina pe pământ.

Văzând fiii lui Israel, au zis unii către alții: „Ce e aceasta?" Că nu știau ce e. Iar Moise le-a zis: „Aceasta e pâinea pe care v-o dă Dumnezeu să o mâncați! Iată ce a poruncit Domnul: Adunați fiecare cât să vă ajungă de mâncat: câte un omer[18] de om, după numărul sufletelor voastre; fiecare câți are în cort, atâtea omere să adune!"

Și au făcut așa.

În ziua a șasea adunau de două ori mai multă: câte două omere de fiecare, pentru că Moise le-a zis: „Mâine e odihnă, odihna cea sfântă în cinstea Domnului; ce trebuie copt coaceți, ce trebuie fiert, fierbeți astăzi, și ce va rămâne, păstrați pe a doua zi!"

Casa lui Israel i-a pus numele *mană*, și aceasta era albă, ca sămânța de coriandru[19], iar la gust, ca turta cu miere.

Fiii lui Israel au trăit cu mană timp de 40 de ani, până când au sosit în Canaan (cf. *Ieșirea* 16, 1-35).

Dumnezeu face să izvorască apă din piatră. Apoi toată obștea fiilor lui Israel a plecat la drum din pustiul Sin, după porunca Domnului, și au făcut tabără la *Rafidim*, unde poporul nu avea apă de băut.

Atunci poporul, apăsat de sete, cârtea împotriva lui Moise și zicea: „Ce este aceasta? Ne-ai scos din Egipt ca să ne omori cu sete pe noi, pe copiii noștri și turmele noastre?"

Pustiul Sin (Egipt)

Iar Moise a strigat către Domnul și a zis: „Ce să fac cu poporul acesta? Căci puțin lipsește ca să mă ucidă cu pietre".

Domnul i-a spus lui Moise: „Treci pe dinaintea poporului acestuia, dar ia cu tine câțiva din bătrânii lui Israel; ia în mână și toiagul cu care ai lovit Nilul și du-te. Iată, Eu voi sta înaintea ta acolo, la stânca din Horeb, iar tu vei lovi în stâncă și va curge din ea apă și va bea poporul".

După ce a făcut Moise astfel înaintea bătrânilor lui Israel, a izvorât apă din stâncă și s-a săturat poporul de apă (*Ieșirea* 17, 1-6).

Biruința lui Iosua asupra Amaleciților[20]. Atunci au venit *Amaleciții* să se bată cu Israeliții la Rafidim.

Iar Moise i-a zis lui Iosua: „Alege-ți bărbați voinici și du-te de luptă cu Amaleciții! Iar eu mă voi sui mâine în vârful muntelui și toiagul lui Dumnezeu va fi în mâna mea".

Iosua a făcut precum îi zisese Moise și s-a dus să se lupte cu Amaleciții; iar Moise cu Aaron și Or s-au suit în vârful muntelui.

Când își ridica Moise mâinile, biruia Israel; iar când își lăsa el mâinile, biruiau Amaleciții.

Dar obosind mâinile lui Moise, au luat o piatră și au pus-o lângă el și a șezut pe aceasta; iar Aaron și Or îi sprijineau mâinile, unul de o parte și altul de altă parte. Și au stat mâinile lui ridicate până la asfințitul soarelui.

Iosua l-a zdrobit pe Amalec și pe tot poporul lui cu ascuțișul sabiei (cf. *Ieșirea* 17, 8-13).

Pâine îngerească a mâncat omul, bucate le-a trimis lor din destul (*Psalmul* 77, 29).

LEGĂMÂNTUL CU POPORUL ALES. PRIMIREA LEGII PE MUNTELE SINAI

Pregătirea poporului. În luna a treia de la ieșirea fiilor lui Israel din pământul Egiptului, chiar în ziua de lună plină, au ajuns în pustia Sinai.

Israel plecase de la Rafidim, și ajungând în pustia Sinai, au făcut tabără acolo în pustie, în fața muntelui.

Apoi s-a suit Moise în munte, la Dumnezeu; Domnul l-a strigat din vârful muntelui și i-a zis: „Grăiește casei lui Iacov și vestește fiilor lui Israel așa: «Ați văzut ce am făcut Egiptenilor și cum v-am luat pe aripi de vultur și v-am adus la Mine. Deci, de veți asculta glasul Meu și de veți păzi legământul Meu, dintre toate neamurile Îmi veți fi popor ales, că al Meu este tot pământul; Îmi veți fi împărăție preoțească și neam sfânt!» Acestea sunt cuvintele pe care le vei spune fiilor lui Israel".

Venind, Moise i-a chemat pe bătrânii poporului și le-a spus toate cuvintele acestea pe care le poruncise Domnul.

Atunci tot poporul, răspunzând într-un glas, a zis: „Toate câte a zis Domnul vom face și vom fi ascultători!" Și Moise a dus cuvintele poporului la Domnul.

Iar Domnul a zis către Moise: „Iată voi veni la tine în stâlp de nor des, ca să audă poporul că Eu grăiesc cu tine, și să te creadă pururea". Iar Moise a spus Domnului cuvintele poporului.

Domnul i-a zis lui Moise: „Pogoară-te de grăiește poporului să se țină curat astăzi și mâine, și să-și spele hainele, ca să fie gata pentru poimâine, căci poimâine se va pogorî Domnul înaintea ochilor a tot poporul pe Muntele Sinai. Să-i tragi poporului hotar împrejurul muntelui și să-i spui: Păziți-vă de a vă sui în munte și de a vă atinge de ceva din el, că tot cel ce se va atinge de munte va muri. Nici cu mâna să nu se atingă de el, că va fi ucis cu pietre sau se va săgeta cu săgeata; nu va rămâne în viață, fie om, fie dobitoc. Iar dacă se vor îndepărta tunetele și trâmbițele și norul de pe munte, se vor putea sui în munte" (*Ieșirea* 19, 1-13).

Trimirea Decalogului, adică cele zece porunci. A treia zi, când s-a făcut ziuă, erau tunete, fulgere și nor des pe Muntele Sinai și se auzea sunet de trâmbițe foarte puternic, și poporul aflat în tabără s-a înspăimântat.

Atunci a scos Moise poporul din tabără în întâmpinarea lui Dumnezeu și au stat la poalele muntelui.

Iar Muntele Sinai fumega tot, pentru că Se pogorâse Dumnezeu pe el în foc; și se ridica de pe el fum, ca fumul dintr-un cuptor, și tot muntele se cutremura puternic (*Ieșirea* 19, 16-18).

Atunci a rostit Domnul înaintea lui Moise toate cuvintele acestea și a zis:

1. Eu sunt Domnul Dumnezeul tău, Care te-a scos din pământul Egiptului și din casa robiei. Să nu ai alți dumnezei afară de Mine!

Muntele Horeb
sau Muntele lui Moise
(Pustiul Sinai – Egipt)

2. Să nu-ți faci chip cioplit și niciun fel de asemănare a niciunui lucru din câte sunt în cer, sus, și din câte sunt pe pământ, jos, și din câte sunt în apele de sub pământ!

Să nu te închini lor, nici să le slujești, că Eu, Domnul Dumnezeul tău, sunt un Dumnezeu zelos[21], Care pedepsesc pe copii pentru vina părinților ce Mă urăsc pe Mine, până la al treilea și al patrulea neam, și Mă milostivesc până la al miilea neam către cei ce Mă iubesc și păzesc poruncile Mele.

3. Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deșert, că nu va lăsa Domnul nepedepsit pe cel ce ia în deșert numele Lui.

4. Adu-ți aminte de ziua odihnei, ca să o sfințești. Lucrează șase zile și-ți fă în acelea toate treburile tale, iar ziua a șaptea este odihna Domnului Dumnezeului tău: Să nu faci în acea zi niciun lucru; nici tu, nici fiul tău, nici fiica ta, nici sluga ta, nici slujnica ta, nici boul tău, nici asinul tău, nici orice

dobitoc al tău, nici străinul care rămâne la tine, că în șase zile a făcut Domnul cerul și pământul, marea și toate cele ce sunt într-însele, iar în ziua a șaptea S-a odihnit. De aceea a binecuvântat Domnul ziua a șaptea și a sfințit-o.

5. *Cinstește pe tatăl și pe mama ta, ca să-ți fie bine și să trăiești ani mulți pe pământul pe care Domnul Dumnezeul tău ți-l va da ție.*

6. *Să nu ucizi!*

7. *Să nu fii desfrânat!*

8. *Să nu furi!*

9. *Să nu mărturisești strâmb împotriva aproapelui tău!*

10. *Să nu dorești casa aproapelui tău; să nu dorești femeia aproapelui tău; nici ogorul*[22] *lui, nici sluga lui, nici slujnica lui, nici boul lui, nici asinul lui și niciunul din dobitoacele lui și nimic din câte are aproapele tău! (Ieșirea* 20, 2-17; *Deuteronomul* 5, 6-21).

Tablele Legii (reconstituire)

Poporul primește Legea. Moise a scris toate cuvintele Domnului. Și apoi, sculându-se dis-de-dimineață, a zidit altar sub munte și a pus doisprezece stâlpi, după cele douăsprezece seminții ale lui Israel.

A trimis apoi tineri dintre fiii lui Israel să aducă arderi de tot, și aceștia au jertfit viței Domnului Dumnezeu, ca jertfă de izbăvire.

Atunci Moise, luând jumătate din sânge, l-a turnat într-un vas, iar cu cealaltă jumătate de sânge a stropit jertfelnicul.

După aceea, luând cartea legământului, a citit în auzul poporului, iar ei au zis: „Toate câte a grăit Domnul le vom face și le vom asculta!" După aceea, luând Moise sângele, a stropit poporul, zicând: „Acesta-i sângele legământului pe care l-a încheiat Domnul cu voi, după toate cuvintele acestea" (cf. *Ieșirea* 24, 1-8).

Cele zece porunci sunt scrise de Dumnezeu pe două table de piatră. După porunca Domnului, Moise a urcat din nou în Muntele Sinai, și a stat acolo 40 de zile și 40 de nopți, fără să mănânce sau să bea ceva. Atunci Domnul a vorbit cu el și i-a dat cele zece porunci, scrise cu mâna Sa, pe două table de piatră (cf. *Ieșirea* 34, 28).

Scrie Legea Mea pe tabla inimii tale (cf. *Pilde* 7, 3).

VIȚELUL DE AUR

Păcatul idololatriei[23]. Văzând însă poporul că Moise întârzie a se pogorî din munte, s-a adunat la Aaron și i-a zis: „Scoală și ne fă dumnezei care să meargă înaintea noastră, căci cu omul acesta, cu Moise, care ne-a scos din țara Egiptului, nu știm ce s-a întâmplat".

Iar Aaron le-a zis: „Scoateți cerceii de aur din urechile femeilor voastre, ale feciorilor voștri și ale fetelor voastre și-i aduceți la mine".

Atunci tot poporul a scos cerceii de aur din urechile alor săi și i-a adus la Aaron.

Luându-i din mâinile lor, i-a turnat în tipar și a făcut din ei un vițel turnat și l-a cioplit cu dalta[24]. Iar ei au zis: „Iată, Israele, dumnezeul tău, care te-a scos din țara Egiptului!"

Văzând aceasta, Aaron a zidit înaintea lui un jertfelnic; și a strigat Aaron și a zis: „Mâine este sărbătoarea Domnului!"

A doua zi s-au trezit ei de dimineață și au adus arderi de tot și jertfe de pace; apoi a șezut poporul de a mâncat și a băut și pe urmă s-a ridicat și a jucat (*Ieșirea* 32, 1-6).

Pedeapsa idololatrilor. Atunci a zis Domnul către Moise: „Grăbește de te pogoară de aici, căci poporul tău, pe care l-ai scos din țara Egiptului, s-a răzvrătit".

Și a coborât Moise din munte cu cele două table ale Legii.

După ce s-a apropiat de tabără, el a văzut vițelul și jocurile și, aprinzându-se de mânie, a aruncat din mâinile sale cele două table și le-a sfărâmat sub munte.

Apoi luând vițelul pe care-l făcuseră ei, l-a ars în foc, l-a făcut pulbere și, presărându-l în apă, a dat-o să o bea fiilor lui Israel.

Apoi a zis către Aaron: „Ce ți-a făcut poporul acesta, de l-ai adus într-un păcat așa de mare?"

Aaron i-a răspuns lui Moise: „Să nu se aprindă mânia Domnului meu! Tu știi pe poporul acesta că este răzvrătitor".

Căci ei mi-au zis: „Fă-ne dumnezei care să meargă înaintea noastră, căci cu omul acesta, cu Moise, care ne-a scos din țara Egiptului, nu știm ce s-a întâmplat".

Moise a stat la intrarea în tabără și a zis: „Cine este pentru Domnul să vină la mine!". Și s-au adunat la el toți fiii lui Levi. Iar Moise le-a zis: „Așa zice

Domnul Dumnezeul lui Israel: Să-și încingă fiecare din voi sabia sa la șold și străbătând tabăra de la o intrare până la cealaltă, înainte și înapoi, să ucidă fiecare pe fratele său, pe prietenul său și pe aproapele său".

Fiii lui Levi au făcut după cuvântul lui Moise. În acea zi au căzut din popor ca la trei mii de oameni (cf. *Ieșirea* 32, 7-28).

Rugăciunea lui Moise pentru popor. A doua zi a zis Moise către popor: „Ați făcut păcat mare; mă voi sui acum la Domnul să văd de nu cumva voi șterge păcatul vostru".

S-a întors Moise la Domnul și a zis: „O, Doamne, poporul acesta a săvârșit păcat mare, făcându-și dumnezeu de aur. Rogu-mă acum, de vrei să le ierți păcatul acesta, iartă-l; iar de nu, șterge-mă și pe mine din cartea Ta, în care m-ai scris!"

A zis Domnul către Moise: „Pe acela care a greșit înaintea Mea îl voi șterge din cartea Mea. Iar acum mergi și du poporul acesta la locul unde ți-am zis. Iată, îngerul Meu va merge înaintea ta și în ziua cercetării Mele voi pedepsi păcatul lor".

Astfel a lovit Domnul poporul pentru vițelul făcut de Aaron (*Ieșirea* 32, 30-35).

Trimirea noilor table ale Legii. Domnul a zis către Moise: „Cioplește două table de piatră, precum cele dintâi, și suie-te la Mine în munte și voi scrie pe aceste table cuvintele care au fost scrise pe tablele cele dintâi, pe care le-ai sfărâmat".

Și s-a suit Moise cu cele două table în munte.

El a stat la Domnul patruzeci de zile și patruzeci de nopți; fără să mănânce pâine și fără să bea apă. Moise a scris pe table cuvintele legământului: cele zece porunci.

Pe când Moise cobora din Muntele Sinai, având în mâini cele două table ale Legii, el nu știa că fața sa strălucea pentru că grăise Dumnezeu cu el.

Văzându-l pe Moise cu fața strălucitoare, Aaron și toți fiii lui Israel s-au temut să se apropie de el.

Atunci Moise i-a chemat și au venit la el Aaron și toate căpeteniile obștii.

Apoi toți fiii lui Israel s-au apropiat de el și el le-a poruncit tot ceea ce i-a spus Domnul în Muntele Sinai (cf. *Ieșirea* 34, 1-32).

Să te temi de Domnul Dumnezeul tău și numai Lui să-I slujești, de El să te lipești și pe numele Lui să te juri (*Deuteronomul* 6, 13).

CORTUL MĂRTURIEI

Ridicarea Cortului mărturiei. Dumnezeu a vorbit cu Moise și i-a zis: „Spune fiilor lui Israel să-Mi aducă prinoase: de la tot omul, pe care-l lasă inima să dea, să primești prinoase pentru Mine (*Ieșirea* 25, 1-2).

Din acestea să-Mi faci *locaș* sfânt și voi locui în mijlocul lor" (*Ieșirea* 25, 8).

Moise a zis acestea poporului; și fiecare s-a grăbit să aducă lucruri de aur și de argint, pietre scumpe și stofe de preț. Apoi Moise a desemnat doi meșteri iscusiți, aleși de Domnul, să ridice cortul. În fiecare dimineață poporul aducea daruri noi, până când Moise le-a zis: „Destul! Acum avem mai mult decât ne trebuie!" (cf. *Ieșirea* 36, 1-7)

Cortul mărturiei

Alcătuirea cortului sfânt și odoarele sale. Cortul sfânt avea 30 coți[25] (14,4 m) în lungime, 10 coți (4,8 m) în lățime și 10 coți în înălțime și era împărțit în două: partea de dinainte, aflată spre răsărit, se numea *Sfânta*, și era lungă de 20 de coți (9,6 m); partea dinspre asfințit se numea *Sfânta Sfintelor* și era lungă de 10 coți. Cortul era închis pe trei laturi cu scânduri de salcâm ferecate cu aur. Acoperișul era alcătuit din trei rânduri de învelișuri,

sprijinite pe o culme din lemn de salcâm, îmbrăcată cu aur, și având capetele lor lăsate peste cei trei pereți. Învelișul de dedesubt era din pânză albă de in răsucit și din mătase violetă, stacojie[26] și vișinie, iar în țesătura lor au înfățișat chipuri de heruvimi[27], alese cu iscusință. Al doilea înveliș era de păr de capră și al treilea de piele de berbec vopsită în roșu (cf. *Ieșirea* 26).

Sfânta Sfintelor era despărțită de Sfânta printr-o perdea de mătase violetă, stacojie și vișinie și de in răsucit pe care au înfățișat chipuri de heruvimi, cu iscusință alese; iar intrarea în Sfânta se închidea tot cu o perdea de pânză de in, însă aceasta nu avea alesăturile[28] și chipurile heruvimilor pe ea.

Curtea dimprejurul cortului, unde intra poporul, era lungă de 100 de coți și lată de 50 de coți, fiind închisă de jur-împrejur cu pânză groasă de in, prinsă din 5 în 5 coți pe stâlpi de lemn de salcâm, înalți de 5 coți. Intrarea era spre răsărit și se închidea cu o perdea de in răsucit (Cf. *Ieșirea* 38).

În *Sfânta Sfintelor,* în spatele perdelei de in, se afla *chivotul Legii;* acesta era de lemn de salcâm, lung de doi coți și jumătate, larg de un cot și jumătate și înalt de un cot și jumătate, îmbrăcat cu aur curat pe dinăuntru și pe din afară, având în cele patru colțuri patru inele de aur prin care se treceau două pârghii din lemn de salcâm, îmbrăcate cu aur, cu ajutorul cărora putea fi luat pe umeri și purtat din loc în loc. Capacul chivotului Legii era de aur curat, lung de doi coți și jumătate și lat de un cot și jumătate și avea la cele două capete ale sale câte un heruvim de aur, ale căror aripi întinse acopereau chivotul. În chivot se aflau cele două table ale Legii, năstrapa[29] cea de aur cu mană și toiagul lui Aaron (cf. *Ieșirea* 25, 10-22; 37, 1-9).

În *Sfânta* se aflau: 1. în partea dinspre răsărit, dinaintea perdelei *Sfintei Sfintelor*, la mijloc, *jertfelnicul tămâierii;* 2. în partea de miazănoapte se afla masa *pâinilor punerii-înainte;* pâinile se puneau pe două talere[30]; 3. în fața acestei mese, în partea dinspre miazăzi, se ridica *sfeșnicul* cel cu șapte lumini, din aur curat și frumos lucrat.

În curte se aflau: 1. *jertfelnicul pentru arderile de tot,* din lemn de salcâm, îmbrăcat cu aramă; 2. între altarul pentru jertfe și perdeaua care închidea cortul se afla *un vas de aramă* pentru spălarea preoților.

Sfințirea cortului. După ce lucrările au fost isprăvite, Moise a sfințit cortul și odoarele din el, ungându-le cu untdelemn sfințit. Atunci un nor a acoperit cortul adunării și locașul s-a umplut de slava Domnului. Acest nor era umbros în timpul zilei și strălucitor ca focul în timpul nopții.

În tot timpul călătoriei fiilor lui Israel, când se ridica norul de pe cort, atunci plecau la drum, iar de nu se ridica norul nu plecau la drum (cf. *Ieșirea* 40).

Legea nu era decât o umbră a bunurilor viitoare (cf. *Evrei* 10, 1).

PREOȚII ȘI LEVIȚII[31]

Instituirea preoției. Aflându-se Moise pe Muntele Sinai ca să primească Legea, i-a zis Dumnezeu: „Fratele tău Aaron și fiii lui vor face cu rândul slujbele preoțești, în locul întâilor-născuți". Moise a împlinit această poruncă a Domnului. El l-a pus arhiereu pe fratele său Aaron și a rânduit ca fiii lui și urmașii lor să fie preoți. Vrednicia de arhiereu i-a fost dată pentru totdeauna lui Aaron, iar după el *întâiului său născut* și urmașilor acestuia.

Moise îi sfințește pe Aaron și pe fiii lui. După ce poporul s-a adunat în curtea cortului sfânt, Moise i-a chemat pe Aaron și pe fiii lui la ușa cortului și, spălându-i, l-a îmbrăcat el însuși pe arhiereu cu podoabe sfinte, a uns cortul și lucrurile din el, a turnat untdelemn pe capul lui Aaron și l-a sfințit. La sfârșit i-a îmbrăcat cu veșminte preoțești sfințite pe fiii lui Aaron și le-a dat și lor ungere sfântă. După această rânduială, a junghiat, ca jertfă pentru iertarea păcatelor, un viței, peste care Aaron și fiii săi și-au pus mâinile; a mai adus un berbec pentru ardere de tot și alt berbec ca jertfă de sfințire. Urmând poruncii lui Dumnezeu, Moise a făcut așa șapte zile la rând, iar în ziua a opta Aaron s-a apropiat de jertfelnic și a adus pentru el și pentru tot poporul jertfă pentru iertarea păcatelor, jertfă pentru ardere de tot și jertfă de mântuire.

Moise și Aaron au intrat în cortul adunării și când au ieșit au binecuvântat tot poporul; atunci slava Domnului s-a vădit întregului popor și, ieșind foc de la Domnul, a mistuit pe jertfelnic arderea de tot și grăsimea. Văzând aceasta, tot poporul a scos strigăte de bucurie și a căzut cu fața la pământ (cf. *Ieșirea* 29; *Leviticul* 8-9).

Leviții și îndatoririle lor. Atunci Domnul i-a zis lui Moise: „Ia seminția lui Levi și o pune la îndemâna lui Aaron preotul, ca să-l ajute în slujba lui. Să fie de pază în locul lui și în locul fiilor lui Israel la cortul

adunării; să păstreze toate lucrurile cortului adunării, să străjuiască în locul fiilor lui Israel și să facă slujbele la cort.

Dă pe leviți la îndemâna lui Aaron, fratele tău, și fiilor lui, preoților; să-Mi fie dăruiți Mie dintre fiii lui Israel.

Iar lui Aaron și fiilor lui încredințează-le cortul adunării, ca să-și păzească datoria lor preoțească și toate cele de la jertfelnic și de după perdea; iar de se va apropia cineva străin, să fie omorât" (*Numerii* 3, 5-10).

„Iată, Eu am luat din fiii lui Israel pe leviți în locul tuturor întâilor născuți, în locul tuturor celor ce se nasc întâi în Israel, și aceia vor fi în locul acestora.

Leviții să fie ai Mei, căci toți întâi-născuții sunt ai Mei. În ziua când am lovit pe toți întâi-născuții în pământul Egiptului, atunci Mi-am sfințit pe toți întâi-născuții lui Israel de la om până la dobitoc, și aceștia să fie ai Mei. Eu sunt Domnul!" (*Numerii* 3, 12-13).

Veșmintele preoțești erau: 1. *pantaloni* de in; 2. o haină albă din pânză subțire de in, lungă până la călcâie, numită *hiton*[32]; 3. o *cingătoare* brodată cu mătase de felurite culori; 4. un *turban* alb din pânză subțire de in pentru înfășurat capul, purtat pentru cinste și podoabă.

Pe deasupra veșmintelor preoțești obișnuite, arhiereul mai avea încă alte patru, și anume: 1. *Efodul*[33], lucrat cu iscusință din fire de aur, mătase violetă, stacojie și vișinie răsucită și din in răsucit; el era compus din două părți: una pe piept și alta pe spate, unite pe umeri cu două încheieturi. Peste el se punea un brâu lucrat la fel ca efodul; 2. *Hoșenul*[34] era lucrat la fel ca efodul. Pe deasupra, el era împodobit cu 12 pietre scumpe care simbolizau cele 12 seminții ale lui Israel; 3. *Meilul*[35] era făcut din mătase vișinie și se purta sub efod. La poale avea ciucuri și clopoței de aur; 4. Peste *turbanul* preoților de rând, arhiereul purta o *mitră*[36] de stofă albastru-închis, care avea în frunte o tăbliță de aur pe care stăteau scrise aceste cuvinte: *Sfințenia Domnului* (cf. *Ieșirea* 28).

Teme-te de Domnul și cinstește pe preoți (*Înțelepciunea lui Isus Sirah* 7, 32).

SABATUL, SĂRBĂTORILE ŞI TIMPURILE SFINTE

Sabatul. Evreii aveau o zi de odihnă pe săptămână, mai multe sărbători peste an şi chiar ani sabatici. Când Moise se afla în Muntele Sinai ca să primească Legea, Dumnezeu, i-a zis:

„Spune fiilor lui Israel aşa: Băgaţi de seamă să păziţi zilele Mele de odihnă, căci acestea sunt semne între Mine şi voi din neam în neam, ca să ştiţi că Eu sunt Domnul, Cel ce vă sfinţeşte.

Păziţi deci ziua de odihnă, căci ea este sfântă pentru voi. Cel ce o va întina, acela va fi omorât; tot cel ce va face într-însa vreo lucrare, sufletul acela va fi stârpit din poporul Meu.

Şase zile să lucreze, iar ziua a şaptea este zi de odihnă, închinată Domnului: tot cel ce va munci în ziua odihnei va fi omorât.

Să păzească deci fiii lui Israel ziua odihnei, prăznuind ziua odihnei din neam în neam, ca un legământ veşnic.

Acesta este semn veşnic între Mine şi fiii lui Israel, pentru că în şase zile a făcut Domnul cerul şi pământul, iar în ziua a şaptea a încetat şi S-a odihnit" (*Ieşirea* 31, 13-17).

Cele trei mari sărbători de peste an, însoţite de călătorii la locurile sfinte. „De trei ori pe an, toţi fiii lui Israel să se înfăţişeze înaintea Domnului; la *sărbătoarea Paştilor,* la ziua *Cincizecimii* şi la *sărbătoarea Corturilor*" – *Sărbătoarea Paştilor* era sărbătoarea rânduită în amintirea ieşirii din Egipt; *Sărbătoarea Cincizecimii* se ţinea în amintirea dării Legii pe Muntele Sinai, iar *Sărbătoarea Corturilor* se rânduise în amintirea rătăcirii israeliţilor prin pustiu (cf. *Ieşirea* 34; *Leviticul* 23).

Ziua pocăinţei. Cu cinci zile înainte de sărbătoarea corturilor era *ziua cea mare a pocăinţei.* Ea era însoţită de post negru[37] şi de alte fapte de pocăinţă. În dimineaţa acelei zile arhiereul aducea jertfă mai întâi un taur pentru păcatele sale şi ale preoţilor, apoi un berbec pentru păcatele poporului. Arhiereul intra în *Sfânta Sfintelor* şi stropea propiţiatorul (acoperişul chivotului Legii) cu sânge din aceste jertfe. Apoi îşi punea mâinile pe capul unui ţap, în semn că aruncă asupra lui păcatele poporului, şi-l alunga în pustiu.

Anul sabatic și anul jubileu. Fiecare al șaptelea an se numea *an sabatic,* fiind considerat sfânt.

„Șase ani să semeni ogorul tău, șase ani să lucrezi via ta și să aduni roadele lor; iar anul al șaptelea să fie an de odihnă a pământului, odihna Domnului; ogorul tău să nu-l semeni și via ta să n-o tai în anul acela.

Ceea ce va crește de la sine pe ogorul tău să nu seceri și strugurii de pe vițele tale netăiate să nu-i culegi, ca să fie acest an de odihnă pentru pământ.

Și aceste roade vor fi în timpul odihnei pământului hrană pentru tine, pentru robul tău și pentru roaba ta, pentru simbriașul[38] tău și pentru străinul tău, care s-a așezat la tine; pentru dobitocul tău și pentru fiarele cele de pe pământul tău, să fie de hrană toate roadele lui (*Leviticul* 25, 3-7).

Nu va fi îngăduit a se înnoi în anul acela zapisele[39] de datorii, căci an de iertare este acesta, lăsat de la Dumnezeu".

„Să sfințiți anul al cincizecilea, care este încheierea a șapte săptămâni de ani, și care va fi *an jubileu*. Acesta este an de odihnă ca și anul sabatic. Să se vestească slobozenie pe pământul vostru pentru toți locuitorii lui. Să vă fie acesta an de slobozenie, ca să se întoarcă fiecare la moșia sa și fiecare să se întoarcă la ogorul său.

Anul al cincizecilea să vă fie an de slobozenie: să nu semănați, nici să secerați ceea ce va crește de la sine pe pământ, și să nu culegeți poama de pe vițele netăiate, căci acesta e jubileu; sfânt să fie pentru voi; roadele de pe ogor să le mâncați.

În anul jubileu să se întoarcă fiecare la moșia sa" (cf. *Ieșirea* 25, 10-13).

CERCETAȘII SAU ISCOADELE

Moise trimite 12 iscoade. De la ieșirea Israeliților din Egipt trecuse un an de zile încheiat. Fiii lui Israel făcuseră Paștile la poalele Muntelui Sinai. Puțin după aceea, norul s-a ridicat deasupra cortului sfânt. Atunci au pornit Israeliții și au plecat la drum prin pustie, înaintând până la *Cadeș*[40], lângă hotarul de miazăzi al Canaanului. De acolo, Moise a trimis 12 oameni care să cerceteze pământul Canaan; printre aceștia se aflau și *Caleb,* din neamul lui Iuda, și *Osia,* fiul lui Navi, din neamul lui Efraim. Moise i-a dat lui Osia numele de *Iosua* (cf. *Numerii* 13, 1-17).

IEŞIREA DIN PUSTIU
ŞI INTRAREA ÎN PĂMÂNTUL
FĂGĂDUINȚEI
Marea Mediterană
Damasc
Tyr
Dan
Lacul Hula
Hațor
Acco
Marea Galileei
BAŞAN
Edrei
Bet-Şean
Iordan
Calea Împărătească
Sichem
Iaboc
AMMON
Raba
Ghilgal
Ghibeon
Iarihon
Sitim
Heşbon
Mt. Nebo
Aşdod
CANAAN
Hebron
Marea Moartă
Kedemot
Dibon
Arnon
Gaza
Gherara
Lacul Menzaleh
Lacul Sirbonis
Beer-Şeba
Horma
MOAB
Negeb
Drumul către țara filistenilor
Lacul Ballah
Pustiul Zin
Tamar
Pustiul Şur
Azmon
Cadeş
EDOM
Drumul către Şur
Jebel Helal
Mt. Hor
Pimon
Lacul Timsah
EGIPT
Arabah
Lacurile Amare
Pustiul Paran
Calea Împărătească (sau Drumul Regelui)
Eţion-Gheber
N
SINAI
Pustiul Sin
Golful Suez
Golful Aqaba
MADIAN
Jebel Musa (Mt. Sinai)
CIPRU
SIRIA
LIBAN
Marea Mediterană
ISRAEL
IORDANIA
ARABIA SAUDITĂ
EGIPT
Marea Roşie
Posibil itinerar 1 al israeliților de la Cadeş-Barnea la muntele Nebo
Posibil itinerar 2 al israeliților de la Cadeş-Barnea la muntele Nebo
Rută comercială
Munte cu localizare incertă
Oraş cu localizare incertă
0
50 km
Marea Roşie

Zece dintre iscoade răzvrătesc poporul. După 40 de zile, iscoadele s-au întors din călătoria lor. Doi oameni abia aduceau pe o pârghie o viță de vie cu struguri; ei au mai adus rodii și smochine și au zis: „Am fost în pământul în care ne-ai trimis, pământul în care curge miere și lapte și iată roadele lui.

Dar poporul care locuiește în el este îndrăzneț și orașele sunt întărite și foarte mari, ba și pe fiii lui Enac[41] i-am văzut acolo" (cf. *Numerii* 13, 26-29).

Atunci toată obștea a ridicat strigăt și a plâns poporul toată noaptea aceea; cârtind împotriva lui Moise și a lui Aaron, toți fiii lui Israel și toată obștea au zis către ei: „Mai bine era să fi murit în pământul Egiptului decât să murim în pustiul acesta! La ce ne duce Domnul în pământul acela, ca să cădem în război? Femeile noastre și copiii noștri vor fi pradă. Nu ar fi, oare, mai bine să ne întoarcem în Egipt?"

Apoi au zis unii către alții: „Să ne alegem căpetenie și să ne întoarcem în Egipt".

Atunci au căzut Moise și Aaron cu fețele la pământ înaintea întregii adunări a obștii fiilor lui Israel. Iar *Iosua,* fiul lui Navi, și *Caleb* al lui Iefone, care erau dintre cei ce cercetaseră țara, și-au rupt hainele lor și au zis către obștea fiilor lui Israel: „Pământul pe care l-am străbătut noi este foarte, foarte bun; de va fi Domnul bun cu noi, ne va duce în pământul acela și ni-l va da nouă; în pământul acela izvorăște lapte și miere.

Deci nu vă ridicați împotriva Domnului și nu vă temeți de poporul pământului aceluia, căci va ajunge mâncarea noastră; ei n-au apărare, iar cu noi este Domnul. Nu vă temeți de ei!"

Atunci toată obștea a zis: „Să-i ucidem cu pietre!" Dar iată slava Domnului s-a arătat în nor tuturor fiilor lui Israel la cortul adunării (*Numerii* 14, 1-10).

Dumnezeu pedepsește poporul vinovat. A zis Domnul către Moise și Aaron: „Până când această obște rea va cârti împotriva Mea? Cârtirea cu care fiii lui Israel cârtesc împotriva Mea, o aud. Deci, spune-le: Viu sunt Eu, zice Domnul! După cum ați zis în auzul Meu, așa voi face cu voi: în pustia aceasta vor cădea oasele voastre și voi toți cei numărați, de la douăzeci de ani în sus, care ați cârtit împotriva Mea, oricât ați fi la număr, nu veți intra în pământul pentru care, ridicându-Mi mâna, M-am

jurat să vă așez, ci numai *Caleb,* fiul lui Iefone, și *Iosua,* fiul lui Navi. Pe copiii voștri, despre care voi ziceați că vor ajunge pradă vrăjmașilor, îi voi duce acolo și ei vor cunoaște pământul pe care voi l-ați nesocotit; iar oasele voastre vor cădea în pustia aceasta.

Copiii voștri vor rătăci prin pustie patruzeci de ani și vor suferi pedeapsă pentru desfrânarea voastră, până vor cădea toate oasele voastre în pustie.

După numărul celor patruzeci de zile, în care ați iscodit pământul Canaan, veți purta pedeapsa pentru păcatele voastre patruzeci de ani, câte un an pentru fiecare zi, ca să cunoașteți ce înseamnă să fiți părăsiți de Mine" (*Numerii* 14, 27-34).

Oamenii pe care Moise îi trimisese să iscodească pământul și care la întoarcere au întărâtat împotriva lui toată obștea aceasta, răspândind zvonuri rele despre țara aceea, au murit loviți înaintea Domnului. Numai *Iosua,* fiul lui Navi, și *Caleb,* fiul lui Iefone, au rămas vii dintre bărbații aceia care fuseseră să iscodească țara Canaan (*Numerii* 14, 36-37).

Sculându-se poporul dis-de-dimineață, a mers pe vârful muntelui zicând: „Iată, ne ducem la locul acela de care ne-a grăit Domnul, căci am greșit!"

Moise însă le-a zis: „Pentru ce călcați porunca Domnului? Nu veți izbuti. Nu vă duceți, căci Domnul nu este între voi și veți cădea înaintea vrăjmașilor voștri; căci amaleciții și canaaneii sunt acolo înaintea voastră și veți cădea de sabie, pentru că v-ați abătut de la Domnul și Domnul nu va fi cu voi".

Ei însă au îndrăznit să urce pe vârful muntelui; iar chivotul legii Domnului și Moise n-au părăsit tabăra.

Atunci au venit amaleciții și canaaneii care trăiau în muntele acela i-au înfrânt și i-au gonit până la Horma, și s-au întors în tabără (cf. *Numerii* 14, 40-45).

Martorul mincinos nu rămâne nepedepsit și cel ce spune lucruri neadevărate se va prăbuși (*Pilde* 19, 9).

PÂNGĂRITORUL SABATULUI. RĂZVRĂTIREA LUI CORE. ODRĂSLIREA TOIAGULUI LUI AARON

Un pângăritor al sabatului este ucis cu pietre. Când fiii lui Israel se aflau în pustie, au găsit un om adunând lemne în ziua odihnei; cei care l-au găsit adunând lemne în ziua odihnei l-au adus la Moise, la Aaron și la toată obștea fiilor lui Israel; ei l-au pus sub pază, pentru că nu era încă hotărât ce să facă cu el.

Atunci Domnul a zis către Moise: „Omul acesta să moară; să fie ucis cu pietre de către toată obștea fiilor lui Israel, afară din tabără!" (*Numerii* 15, 32-35).

Răzvrătiții sunt înghițiți de pământ. Atunci *Core,* fiul lui Iţhar, fiul lui Cahat, fiul lui Levi, cu *Datan* și cu *Abiron,* fiii lui Eliab, cu *On,* fiul lui Felet, din seminția lui Ruben, s-au sculat împotriva lui Moise, împreună cu 250 de bărbați, căpetenii ale obștii fiilor lui Israel, oameni însemnați, care erau chemați la adunare.

Adunându-se aceștia împotriva lui Moise și Aaron, le-au zis: „Destul! Toată obștea și toți cei ce o alcătuiesc sunt sfinți și Domnul este între ei. Pentru ce vă socotiți voi mai presus de adunarea Domnului?"

Auzind acestea, Moise a căzut cu fața la pământ și a zis lui Core și tuturor părtașilor[42] lui: „Mâine va arăta Domnul cine este al Lui și cine este sfânt, ca să și-L apropie; și pe cine va alege El, pe acela îl va și apropia la Sine" (*Numerii* 16, 1-5).

Apoi a zis poporului: „Feriți-vă de corturile acestor oameni netrebnici și să nu vă atingeți de tot ce e al lor, ca să nu pieriți cu toate păcatele lor (*Numerii* 16, 26).

De vor muri aceștia, cum mor toți oamenii și de-i va ajunge aceeași pedeapsă care ajunge pe toți oamenii, atunci nu m-a trimis Domnul.

Iar dacă Domnul va face lucru neobișnuit, de-și va deschide pământul gura sa și-i va înghiți pe ei și casele lor și corturile lor și tot ce au ei, și dacă ei vor fi duși de vii în locuința morților, atunci să știți că oamenii aceștia au disprețuit pe Domnul" (*Numerii* 16, 29-30).

Toți s-au îndepărtat de locuința lui Core, Datan și Abiron. Ei au ieșit și stăteau la ușile corturilor cu femeile și copiii. Când Moise a terminat de vorbit, s-a deschis îndată pământul și i-a înghițit de vii pe răzvrătiți,

împreună cu casele, cu neamurile și cu toate avuțiile lor. Pe lângă ei au mai murit loviți de Domnul alți 14.600 de oameni (cf. *Numerii* 16, 31-49).

Toiagul lui Aaron odrăslește. Domnul a vorbit cu Moise și i-a zis: „Spune fiilor lui Israel și ia de la ei, de la toate căpeteniile lor, după seminții, douăsprezece toiege, câte un toiag de fiecare seminție, și numele fiecărei căpetenii scrie-l pe toiagul său; iar numele lui Aaron să-l scrii pe toiagul lui Levi, căci un toiag vor da de fiecare căpetenie de seminție.

Toiegele acelea să le pui în cortul adunării înaintea chivotului legii, unde Mă arăt ție.

Toiagul lui Aaron „cel odrăslit" (reconstituire)

Și va fi că toiagul omului pe care-l voi alege va odrăsli; și așa voi potoli cârtirea fiilor lui Israel, cu care cârtesc ei împotriva voastră". Moise a făcut așa (*Numerii* 17, 1-6).

Iar a doua zi au intrat Moise și Aaron în cortul adunării și au văzut că toiagul lui Aaron, din casa lui Levi, odrăslise, înmugurise, înflorise și făcuse migdale.

Atunci a scos Moise toate toiegele de la fața Domnului înaintea tuturor fiilor lui Israel; ei au văzut și fiecare și-a luat toiagul său.

Apoi a zis Domnul către Moise: „Pune iar toiagul lui Aaron înaintea chivotului legii spre păstrare, ca semn pentru fiii neascultători, ca să înceteze de a mai cârti împotriva Mea, ca să nu moară!" (cf. *Numerii* 17, 8-10).

Nimeni nu-și ia singur cinstea aceasta, ci dacă este chemat de Dumnezeu, după cum și Aaron (*Evrei* 5, 4).

ÎNDOIALA LUI MOISE ŞI AARON. ŞARPELE DE ARAMĂ

Moise și Aaron se îndoiesc. În luna întâi a ajuns toată obștea fiilor lui Israel în pustiul Sin și s-a oprit poporul în Cadeș. Iar Mariam a murit și a fost îngropată acolo.

În acel loc însă nu era apă pentru obște și s-au adunat ei împotriva lui Moise și a lui Aaron (*Numerii* 20, 1-2).

Atunci s-au dus Moise și Aaron la ușa cortului adunării, au căzut cu fețele la pământ și s-a arătat slava Domnului peste ei.

Domnul a vorbit cu Moise și a zis: „Ia toiagul și adună obștea, tu și Aaron, fratele tău, și grăiți stâncii înaintea lor și ea vă va da apă; și le veți scoate apă din stâncă și veți adăpa obștea și dobitoacele ei".

A luat deci Moise toiagul din fața Domnului, așa cum îi poruncise. Moise și Aaron au adunat obștea la stâncă și au zis către obște: „Ascultați, îndărătnicilor, au doară din stânca aceasta vă vom scoate apă?"

Apoi și-a ridicat Moise mâna, a lovit în stâncă cu toiagul său de două ori și a ieșit multă apă și a băut obștea și dobitoacele ei.

A zis Domnul atunci către Moise și Aaron: „Pentru că nu M-ați crezut, ca să arătați sfințenia Mea înaintea ochilor fiilor lui Israel, de aceea nu veți duce voi adunarea aceasta în pământul pe care am să i-l dau" (*Numerii* 20, 6-12).

Moartea lui Aaron. Apoi fiii lui Israel au pornit din Cadeș și toată obștea a venit la Muntele *Hor*.

Iar la Muntele Hor, care e lângă hotarele țării lui Edom, a vorbit Domnul cu Moise și cu Aaron și a zis:

„Aaron va fi adăugat la poporul său[43], că el nu va intra în pământul pe care îl voi da fiilor lui Israel, pentru că nu v-ați supus poruncii Mele la apa Meriba.

Să iei dar pe fratele tău Aaron și pe *Eleazar*, fiul lui, și să-i sui pe Muntele Hor înaintea întregii obști; să dezbraci acolo de pe Aaron hainele lui și să îmbraci cu ele pe Eleazar, fiul lui, și Aaron să se ducă și să moară acolo".

Moise a făcut așa cum îi poruncise Domnul: i-a suit pe Muntele Hor înaintea ochilor întregii obști.

Acolo a dezbrăcat Moise de pe Aaron hainele lui și a îmbrăcat cu ele pe Eleazar, fiul lui. Aaron a murit pe vârful muntelui, iar Moise și Eleazar au coborât din munte.

Muntele Hor (Iordania)

Văzând că Aaron a murit, l-a plâns toată casa lui Israel 30 de zile. El a trăit 123 de ani (cf. *Numerii* 20, 22-29).

Dumnezeu trimite șerpi veninoși; șarpele de aramă. De la Muntele Hor au apucat pe calea Mării Roșii, ca să ocolească pământul lui Edom, dar pe drum poporul a început să-și piardă răbdarea.

Poporul grăia împotriva lui Dumnezeu și împotriva lui Moise, zicând: „La ce ne-ai scos din pământul Egiptului, ca să ne omori în pustiu, că aici nu este nici pâine, nici apă, și sufletul nostru s-a scârbit de această hrană sărăcăcioasă?"

Atunci a trimis Domnul asupra poporului *șerpi veninoși,* care mușcau poporul, și a murit mulțime de popor din fiii lui Israel.

Poporul a venit la Moise și a zis: „Am greșit grăind împotriva Domnului și împotriva ta; roagă-te Domnului, ca să depărteze șerpii de la noi". Și s-a rugat Moise Domnului pentru popor.

Iar Domnul a zis către Moise: „Fă-ți un *șarpe de aramă* și-l pune pe un stâlp; și de va mușca șarpele pe vreun om, tot cel mușcat, care se va uita la el, va trăi".

Moise a făcut un șarpe de aramă și l-a pus pe un stâlp, iar când un șarpe mușca vreun om, acesta privea la șarpele cel de aramă și trăia (cf. *Numerii* 21, 4-9).

După cum Moise a înălțat șarpele în pustie, așa trebuie să Se înalțe Fiul Omului ca tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică (*Ioan* 3, 14-15).

VALAAM

Balac îl cheamă pe Valaam. Plecând apoi de acolo, fiii lui Israel au făcut tabără în șesurile Moabului[44], lângă Iordan, în fața Ierihonului[45].

Iar *Balac,* fiul lui Sefor, văzând toate câte făcuse Israel Amoreilor, s-a înfricoșat foarte tare de acest popor, pentru că era mult la număr, iar Moabiții s-au înspăimântat de fiii lui Israel (*Numerii* 22, 1-3).

Acesta a trimis soli la *Valaam,* fiul lui Beor, în Petor, care e așezat lângă râul Eufrat, în pământul fiilor poporului său, ca să-l cheme și să-i spună: „Iată, a ieșit un popor din Egipt și a acoperit fața pământului și trăiește lângă mine. Vino deci și-mi blesteamă poporul acesta, că-i mai tare decât mine, și atunci poate voi fi în stare să-l bat și să-l alung din țară. Eu știu că pe cine binecuvântezi tu, acela este binecuvântat, și pe cine blestemi este blestemat" (*Numerii* 22, 5-6).

Valaam binecuvântează de trei ori poporul israelit. Dumnezeu însă a zis către Valaam: „Să nu te duci cu ei și să nu blestemi pe poporul acela, că este binecuvântat" (*Numerii* 22, 12).

Valaam a pornit la drum împreună cu căpeteniile Moabului, iar Balac i-a ieșit înainte și l-a dus pe un munte cu două înălțimi deosebite, de unde el a văzut tabăra Israeliților. Și îndată Valaam *a binecuvântat* poporul lui Israel în loc să-l blesteme. Atunci Balac l-a dus pe o culme de deal mai înaltă și mai apropiată (cf. *Numerii* 23). Când i-a văzut pe Israeliți, Valaam a strigat:

„Cât de frumoase sunt sălașurile tale, Iacove, corturile tale, Israele! Ieși-va din sămânța lui un Om care va stăpâni neamuri multe, stăpânirea Lui va întrece pe a lui Agag și împărăția Lui se va înălța. Cel ce te binecuvântează binecuvântat să fie, și cel ce te blesteamă să fie blestemat!" Cuprins de mânie, Balac a zis către Valaam: „Eu te-am chemat să blestemi pe vrăjmașii mei, iar tu, iată, i-ai binecuvântat de trei ori până acum! Fugi dar în țara ta!" (*Numerii* 24, 5, 7, 9-11).

Profeția lui Valaam despre Răscumpărătorul. Valaam a răspuns: „Deci, iată, mă duc repede în țara mea; dar vino să-ți spun ce are să facă poporul acesta cu poporul tău în vremurile viitoare [...] Îl văd, dar acum încă nu este; îi privesc, dar nu de aproape; *o stea răsare din Iacov; un toiag se ridică din Israel* și va lovi pe căpeteniile Moabului și pe toți fiii lui Set îi va zdrobi" (*Numerii* 24, 14, 17).

După acestea, Valaam s-a întors în țara sa (cf. *Numerii* 24, 25).

Am văzut la răsărit steaua Lui și am venit să ne închinăm Lui (*Matei* 2, 2).

MOARTEA LUI MOISE

Iosua urmează lui Moise. Ajungând Moise la sfârșitul chemării sale, Domnul a zis către el: „Ia-ți pe Iosua, fiul lui Navi, om cu duh într-însul, pune-ți peste el mâna ta; apoi du-l înaintea preotului Eleazar, înaintea a toată obștea, și dă-i povețe înaintea ochilor lor; dă-i din slava ta, ca să-l asculte toată obștea fiilor lui Israel". Moise a făcut așa (*Numerii* 27, 18-19).

Moise împarte țara de pe malul răsăritean al Iordanului. Țara dinspre răsărit de Iordan, pe care o cuprinsese, a dat-o seminției lui *Ruben,* seminției lui *Gad* și la *jumătate din semința lui Manase,* dar cu învoiala ca femeile, copiii și turmele lor să rămână în aceste locuri, iar ei să meargă cu frații lor peste Iordan și să le ajute a cuprinde țara Canaaneilor; numai după aceea să aibă stăpânire asupra pământului ce li s-a dat (cf. *Deuteronomul* 33).

Moise binecuvântează ultima dată poporul. Moise a zis către poporul său: „Eu voi muri aici, în țara asta. Eu nu voi trece Iordanul. Iar voi, da, veți trece Iordanul și veți lua în stăpânire acea frumoasă țară, pe care o vedeți.

Ascultă, Israele! Domnul Dumnezeul nostru este singurul Domn! Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău și din toată puterea ta! (*Deuteronomul* 6, 4-5). Aceste cuvinte să rămână săpate în inima ta și le vei sădi și-n copiii tăi! Adu-ți aminte cum Domnul Dumnezeu te-a povățuit prin pustie timp de 40 de ani, pentru ca să te smerească și să te cerce. El nu te-a lăsat să suferi foame și ți-a dat spre hrană mană, pe care n-o cunoșteai nici tu, nici părinții tăi; voit-a El să-ți arate că nu numai cu pâine va trăi omul, ci și cu tot cuvântul ce iese din gura lui Dumnezeu (*Deuteronomul* 8, 3). Să păzești dar poruncile Dumnezeului tău! Proroc din mijlocul tău și din frații tăi, ca și mine, îți va ridica Domnul Dumnezeul tău; pe Acela să-L ascultați! (*Deuteronomul* 18, 15). Ca martori înaintea voastră iau astăzi cerul și pământul: viața și moartea ți-am pus eu astăzi înainte, și binecuvântare și blestem. Alege viața, ca să trăiești tu și urmașii tăi" (*Deuteronomul* 30, 19).

Moise moare pe Muntele Nebo. Domnul a zis către Moise: „Suie-te în muntele acesta al Abarimului, în Muntele Nebo, care este în pământul Moabului, în fața Ierihonului, și privește asupra Canaanului, pe care-l dau în stăpânirea fiilor lui Israel, și mori pe munte și te adaugă la poporul tău, cum a murit și Aaron, fratele tău, pe muntele Hor și s-a adăugat la poporul său" (*Deuteronomul* 32, 49-50).

După ce a binecuvântat pe fiecare seminție a lui Israel, Moise a urcat pe Nebo. De acolo de sus, Dumnezeu i-a arătat încă o dată țara și i-a zis: „Iată pământul pentru care M-am jurat lui Avraam, lui Isaac și lui Iacov, zicând: Seminției tale îl voi da. Te-am învrednicit să-l vezi cu ochii tăi; dar în el nu vei intra!"

Moise, robul lui Dumnezeu, a murit acolo, în pământul Moabului, după cuvântul Domnului.

El a fost îngropat în vale, în pământul Moabului, în fața Bet-Peorului, dar nimeni nu știe mormântul lui nici până în ziua de astăzi.

Moise era de 120 de ani când a murit; dar vederea lui nu slăbise și tăria lui nu se împuținase.

Muntele Nebo (Iordania)

Fiii lui Israel l-au plâns pe Moise, în șesurile Moabului, la Iordan, aproape de Ierihon, 30 de zile, până s-au împlinit zilele de jelit și de plâns după Moise.

Iar Iosua, fiul lui Navi, s-a umplut de duhul înțelepciunii și pentru că își pusese Moise mâinile asupra lui, i s-au supus fiii lui Israel și au făcut așa cum le poruncise Domnul prin Moise (*Deuteronomul* 34, 1-9).

Și a scos Domnul din Iacov bărbat cucernic care a aflat har înaintea ochilor a tot trupul, pe Moise cel iubit de Dumnezeu și de oameni, a cărui pomenire este întru binecuvântări (*Înțelepciunea lui Isus Sirah* 45, 1).

NOTE

[1] *A împila* = a asupri, a oprima.
[2] *Pitom* = vezi *Glosar*.
[3] *Ramses* = vezi *Glosar*.
[4] *On* = vezi *Glosar*.
[5] *Nil* = vezi *Glosar*.
[6] *Catran* = lichid vâscos de culoare închisă, obținut prin distilarea petrolului, a cărbunilor sau a lemnului; gudron.
[7] *Rug* = tulpină (târâtoare) a unor plante.
[8] *Gângav* = persoană care vorbește greu, nedeslușit și împiedicat, repetând silabele; bâlbâit.
[9] *Tăuni* = nume generic dat unor insecte diptere asemănătoare cu muștele, de culoare brună, cu pete gălbui pe pântece, ale căror femele înțeapă vitele și omul pentru a se hrăni cu sângele lor, transmițând totodată boli virotice și bacteriene.
[10] *Ciumă* = boală infecțioasă și epidemică foarte gravă, caracterizată prin febră mare, diaree, delir, tumefacții ale ganglionilor etc.
[11] *Plagă* = nenorocire, calamitate, flagel.
[12] *Meteahnă* = defect, cusur, lipsă, imperfecțiune.
[13] *Ușor* = fiecare dintre cei doi stâlpi verticali de care se prind canaturile porții sau ale ușii; părțile laterale ale tocului ușii sau ferestrei.
[14] *Azimă* = pâine nedospită.
[15] *Filisteni* = vezi *Glosar*.
[16] *Straja dimineții* = începutul dimineții.
[17] *Mană* = lichen comestibil care crește pe stânci în forma unor mici gheme cenușii, purtate uneori de vânt în locuri foarte depărtate, unde cad ca o ploaie; pâine făcută din acest lichen. Din punct de vedere teologic însă, „mana din pustie era chipul lui Hristos, Care e mana spirituală. Sau era chipul harului ce va iradia cu putere iubitoare din El. Pentru cei ce înțelegeau caracterul profetic al manei, ea îi întărea în așteptarea lui Hristos, Care îi va hrăni în veci cu hrana nemuritoare a comuniunii cu Dumnezeu" (Pr. Dumitru STĂNILOAE, „Scolia 652" la SFÂNTUL CHIRIL AL ALEXANDRIEI, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, trad. Pr. Dumitru Stăniloae, col. *Părinți și Scriitori bisericești*, vol. 41, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2000, p. 250).
[18] *Omer sau isaron* = măsură pentru cereale, echivalentul a 3,88 l; a zecea parte dintr-o efă.

[19] *Coriandru* = plantă erbacee anuală din familia umbeliferelor, cu flori albe sau roz, cu miros pătrunzător și fructe în formă de globulețe, bogate în uleiuri eterice, fapt pentru care semințele uscate se folosesc în industria farmaceutică, a parfumurilor sau drept condiment.

[20] *Amaleciți* = popor din Arabia pietroasă, coborâtor din Amalec, nepotul lui Isav, exterminat de regii Saul și David.

[21] *Zelos* = plin de zel, râvnă, sârguință, ardoare.

[22] *Ogor* = câmp.

[23] *Idololatrie* = adorare a idolilor; închinare la idoli.

[24] *Daltă* = unealtă de fier sau oțel, în formă de pană tăioasă, cu sau fără mâner, folosită de fierari, dulgheri, sculptori etc. la crestat, cioplit, scobit sau tăiat.

[25] *Cot* = veche unitate de măsură pentru lungimi egală cu 0,48 m în Israelul antic.

[26] *Stacojiu* = de culoare roșu aprins (stacojiu sau rac fiert).

[27] *Heruvimi* = ceată îngerească următoare serafimilor.

[28] *Alesătură* = procedeu de ornamentare a țesăturilor prin separarea și îmbinarea cu mâna, după un model, a firelor de urzeală și de bătează.

[29] *Năstrapă* = vas de băut; cană; potir; cupă.

[30] *Taler* = vas plat de lemn, de pământ ars, de metal, din care se mănâncă; talger, farfurie.

[31] *Levit* = membru al tribului lui Levi, a cărui misiune era slujirea la Templu.

[32] *Hiton* = vezi *Glosar*.

[33] *Efodul* = vezi *Glosar*.

[34] *Hoșenul* = vezi *Glosar*.

[35] *Meil* = vezi *Glosar*.

[36] *Mitră* = vezi *Glosar*.

[37] *Post negru* = perioadă în care nu se consumă niciun fel de alimente sau lichide.

[38] *Simbriaș* = persoană angajată cu simbrie, cu plată.

[39] *Zapis* = document, dovadă scrisă.

[40] *Cadeș* = vezi *Glosar*.

[41] *Enac* = vezi *Glosar*.

[42] *Părtași* = complici.

[43] *Va fi adăugat la poporul său* = va muri.

[44] *Moab* = vezi *Glosar*.

[45] *Ierihon* = vezi *Glosar*.

IV

Timpul lui Iosua și al Judecătorilor

INTRAREA ÎN PĂMÂNTUL FĂGĂDUINȚEI

Dreptul Iosua Navi

Iosua ia locul lui Moise. După moartea lui Moise, robul Domnului, Dumnezeu a vorbit cu Iosua, fiul lui Navi, slujitorul lui Moise, și i-a zis:

„Moise, robul Meu, a murit. Scoală dar și treci Iordanul tu și tot poporul acesta, în țara pe care o voi da fiilor lui Israel. Precum am fost cu Moise, așa voi fi și cu tine; nu Mă voi depărta de tine și nu te voi părăsi! Păzește bine Legea Mea!

Să nu se pogoare cartea legii acesteia de pe buzele tale, ci călăuzește-te de ea ziua și noaptea, ca să plinești întocmai tot ce este scris în ea; atunci vei fi cu izbândă în căile tale și vei păși cu spor" (*Iosua* 1, 1-2; 5-7).

Minunea despărțirii apelor. Iosua a pornit dis-de-dimineață în fruntea fiilor lui Israel și, sosind la Iordan, a poposit acolo trei zile (*Iosua* 3, 1-2).

Atunci Domnul a zis către Iosua: „În ziua aceasta voi începe a te preamări înaintea ochilor tuturor fiilor lui Israel, ca să cunoască ei că, precum am fost cu Moise, așa am să fiu și cu tine (*Iosua* 3, 7-8).

Râul Iordan

Tu însă să poruncești preoților care poartă chivotul legământului și să zici: Îndată ce veți intra în mijlocul apelor Iordanului, să vă opriți în Iordan! Iar Iosua a făcut așa" (*Iosua* 3, 7-8).

Când preoții purtând chivotul au intrat în Iordan și picioarele lor s-au afundat în apa acestuia, apa care curgea din sus s-a oprit și s-a făcut perete pe o foarte mare depărtare, până la cetatea Adam, care e lângă Țartan, iar cea care curgea spre marea cea din Arabah, spre Marea Sărată[1], s-a scurs și a secat, și poporul a trecut în fața Ierihonului (*Iosua* 3, 15-16).

Trecerea Iordanului. Preoții care duceau chivotul legământului Domnului stăteau ca pe uscat în mijlocul Iordanului, cu picioarele neudate; iar fiii lui Israel au mers ca pe uscat, până când tot poporul a trecut prin Iordan.

Domnul a vorbit apoi cu Iosua și i-a zis:

„Poruncește preoților, care duc chivotul mărturiei Domnului să iasă din Iordan".

Înălțimile Ghilgal (Israel)

Și când preoții, cei ce duceau chivotul legământului Domnului, au ieșit din Iordan, apa Iordanului a pornit pe albia sa și a curs ca înainte, până peste maluri.

Mana încetează să mai cadă. După trecerea Iordanului, fiii lui Israel și-au întins corturile la Ghilgal, spre răsărit de Ierihon, și au făcut Paștile acolo.

A doua zi de Paști au mâncat din roadele pământului acestuia azime și pâine nouă.

În ziua aceea a încetat mana de a mai cădea și de a doua zi, după ce au mâncat din roadele pământului, fiii lui Israel n-au mai avut mană, ci au mâncat anul acela din roadele țării Canaanului (cf. *Iosua* 5, 10-12).

Binecuvântați, izvoare, pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați pe El în veci (*Cântarea celor trei tineri* 1, 54).

Ruinele vechiului Ierihon (Palestina)

CUCERIREA IERIHONULUI ŞI A CETĂȚII AI

Domnul Se arată lui Iosua. Aflându-se Iosua aproape de Ierihon, a căutat cu ochii săi şi iată stătea înaintea lui un om; acela avea în mână o sabie goală. Apropiindu-se Iosua de el, i-a zis: „De-ai noştri eşti sau eşti dintre duşmanii noştri?"

Iar acela a răspuns: „Eu sunt căpetenia oştirii Domnului şi am venit acum!" Atunci Iosua a căzut cu faţa la pământ, s-a închinat şi a zis către acela: Stăpâne, ce porunceşti slugii tale?"

Căpetenia oştirii Domnului i-a zis lui Iosua: „Scoate-ţi încălţămintea din picioare, că locul pe care stai tu acum este sfânt!" (*Iosua* 5, 13-15). Iosua a făcut aşa, iar Domnul a zis către el:

„Iată, Eu voi da în mâinile tale Ierihonul, pe regii lui şi pe puternicii lui.

Duceţi-vă împrejurul cetăţii toţi cei buni de război şi înconjuraţi cetatea câte o dată pe zi. Aceasta să o faceţi şase zile.

Șapte preoți să poarte înaintea chivotului șapte trâmbițe[2] din corn de berbec, iar în ziua a șaptea să ocoliți cetatea de șapte ori și preoții să sune din trâmbițe.

Când vor suna din trâmbița de corn de berbec și când veți auzi sunetul de trâmbiță, atunci tot poporul să strige cu glas tare deodată, și când vor striga ei, zidurile cetății se vor prăbuși.

Atunci tot poporul să năvălească în cetate, plecând fiecare din partea unde se află" (*Iosua* 6, 2-5).

Căderea zidurilor Ierihonului. Iosua a făcut precum îi poruncise Domnul.

În ziua a șaptea, la revărsatul zorilor, au mers împrejurul cetății de șapte ori; numai în această zi au înconjurat cetatea de șapte ori.

Iar când au sunat preoții a șaptea oară din trâmbițe, Iosua a zis către fiii lui Israel: „Strigați, că v-a dat Domnul cetatea! Tot aurul și argintul și vasele de aramă și de fier să fie sfințenie a Domnului și să intre în vistieria Domnului".

Atunci au trâmbițat preoții și când poporul a auzit glasul de trâmbiță, a strigat cu glas tare și puternic și s-au prăbușit toate zidurile împrejurul cetății până la temelie, iar poporul a intrat în cetate, fiecare din partea unde era, și au luat cetatea (*Iosua* 6, 15-16; 19-20).

Greșeala lui Acan este pedepsită. Iosua a trimis apoi oștiri asupra cetății Ai, dar acestea au fost puse pe fugă de locuitorii ei (*Iosua* 7, 2; 4).

Atunci Iosua și-a sfâșiat veșmintele sale, a căzut cu fața la pământ înaintea chivotului Domnului și a stat așa până seara, el și bătrânii lui Israel, presărându-și pulbere pe capetele lor (*Iosua* 7, 16).

Iar Domnul a zis către Iosua: „Scoală, pentru ce ai căzut cu fața la pământ? A păcătuit poporul și a călcat legământul Meu pe care l-am încheiat cu el; au furat din lucrurile date spre nimicire, au mințit și le-au pus printre lucrurile lor" (*Iosua* 7, 10-11).

Zi poporului: Omul care se va dovedi că a furat lucru dat spre nimicire, să se ardă cu foc și el și toate câte are, pentru că a călcat legământul Domnului și a făcut fărădelege în Israel" (*Iosua* 7, 15).

A doua zi de dimineață, Iosua făcu să treacă pe dinaintea sa tot poporul lui Israel, seminție după seminție, trăgând sorții; și la urmă sorțul căzu pe *Acan*, din tribul lui Iuda (cf. *Iosua* 7, 16-18).

Atunci Iosua a zis către Acan: „Fiul meu, dă astăzi slavă Domnului Dumnezeului lui Israel și fă mărturisire înaintea Lui și arată-mi ce ai făcut. Să nu ascunzi de mine!"

Răspunzându-i lui Iosua, Acan i-a zis: „Adevărat, am păcătuit înaintea Domnului Dumnezeului lui Israel și iată ce am făcut: Am văzut printre prăzi o haină frumoasă pestriță și două sute de sicli[3] (2,3 kg) de argint, un drug[4] de aur, greu de cincizeci de sicli (575 grame); acestea mi-au plăcut și le-am luat și iată sunt ascunse în pământ, în mijlocul cortului meu, și argintul este pus sub ele".

Atunci Iosua a trimis câțiva slujitori iar aceștia au alergat la cort, în tabără, și toate acestea erau ascunse în cortul lui și argintul era sub ele.

Au luat ei acestea și le-au adus la Iosua și bătrânilor lui Israel și le-au pus înaintea Domnului (cf. *Iosua* 7, 19-23).

Acan a fost ucis cu pietre și toate lucrurile lui au fost arse. Iosua a pornit asupra cetății Ai, care a fost luată și dărâmată (cf. *Iosua* 7, 26; 8).

CUCERIREA ȘI ÎMPĂRȚIREA CANAANULUI

Biruința lui Iosua asupra regilor Canaanului. Speriați de aceste izbânzi ale poporului ales, regii canaaneni s-au unit împotriva Israeliților. Deoarece cetatea Ghibeon nu a vrut să se unească cu ei, regele Ierusalimului a venit cu război asupra sa, împreună cu alți patru regi aliați, pentru a o cuceri. Ghibeoniții au cerut atunci ajutor de la Iosua, care s-a ridicat împotriva celor cinci regi uniți, i-a bătut și apoi i-a urmărit ca să-i prindă (*Iosua* 9; 10, 1-11). Atunci Iosua s-a rugat așa: „Stai, soare, deasupra Ghibeonului, și tu, lună, oprește-te deasupra văii Aialon!" Iar soarele s-a oprit și luna a stat până când Iosua a bătut oștirile vrăjmașilor (*Iosua* 10, 12-13).

După porunca Domnului, Iosua a împărțit țara între semințiile lui Israel. Partea de miazăzi s-a dat seminției lui *Iuda;* semința lui *Simeon* a primit pământ la sud-vest de Iuda; partea dinspre miazănoapte de Iuda a fost dată lui *Dan* și *Veniamin,* la *jumătate din semința lui Manase,* lui *Isahar, Zabulon, Așer, Neftali* și *Efraim;* celelalte două semințiii: *Ruben* și *Gad,* precum și *jumătate din semința lui Manase* își aveau pământurile lor

ÎMPĂRȚIREA PĂMÂNTULUI FĂGĂDUINȚEI
Marea Mediterană
NEFTALI
Lacul Hula
Iordan
AȘER
spre Chedeș
Merom
Hațor
Rama
Acco
Bet-Anat
Capernaum
Chinereț
Cabul
Marea Galileei
Aștarot
Hannathon
Rimmon
Achshaph
ZABULON
Golan
ISAHAR
MANASE DE EST
Helkath
Daberath
Iabneel
En-Hada
Jokneam
Chesulloth
Sarid
Anaharath
Dor
Meghido
Șunem
Lo-debar
Izreel
Chișon
Harod
Taanach
Bet-Șean
Ramot-Galaad
En-Ganim
Ibleam
Iabeș-Galaad
Dothan
Soco
MANASE
Tirța
Zaphon
Gherasa
Wadi Faria
Sichem
Sucot
Penuel
Mahanaim
Pirathon
Iaboc
Afek
Jamah
Tappuah
GAD
Iope
Silo
Iazer
Lod
EFRAIM
Betel
Beth-Nimrah
Gat
Gittaim
Bet-Horon
Mițpa
Naarah
Iabneel
Baalat
DAN
Shaalbim
Ghilgal
Ierihon
Ghezer
Chephirah
Rama
Ghibeon
VENIAMIN
Hesbon
Timna
Aialon
Ghibea
Anatot
Adumim
Bet-Hogla
Bezer
Ekron
Eștaol
Chesalon
Chiriat-Iearim
Beerot
Ierusalim
Bet-Ieșimot
Așdod
Tora
Bet-Șemeș
Kiriathaim
Gat
Azeca
IUDA
Betleem
Ascalon
Socoh
Adullam
RUBEN
Libna
Keilah
Chedemot
Mareshah
Lachiș
Bet-Țur
Marea Moartă
Eglon
Hebron
Dibon
Jahaț
SIMEON
Gaza
Zif
Aroer
Enghedi
Iuta
Eștemoa
Arnon
Gherara
Madmannah
Jattir
Betul
Cabțeel
Ashan
Moladah
Beer-Șeba
Hormah
Arad
Balah
Oraș de refugiu
Oraș cu localizare incertă
Eltolad
Ezem
0
10 km
N
Zered
SIRIA
Marea Mediterană
Gaza
ISRAEL
EGIPT
IORDANIA

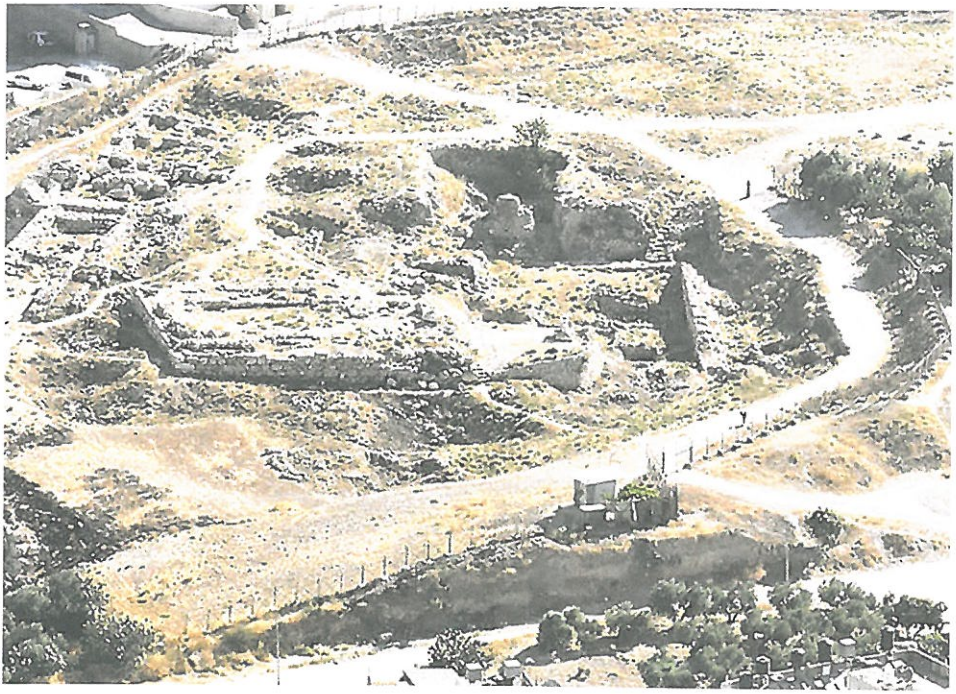

Ruinele cetății Sichem (Israel)

dincolo de Iordan, iar seminției lui *Levi* nu i s-a făcut parte. Fiii lui Israel au dăruit leviților 48 de orașe, cu pășunile dimprejur. Treizeci dintre aceste orașe erau ale preoților, iar cortul sfânt a fost așezat în Șilo, în pământul lui Efraim, adică în mijlocul țării (cf. *Iosua* 13-22).

Moartea lui Iosua. Înainte de a muri, Iosua a adunat seminţiile lui Israel la *Sichem,* unde fuseseră îngropate oasele lui Iosif (cf. *Iosua* 24, 32) și le-a zis: „Temeți-vă de Domnul și-I slujiți Lui cu credincioșie și curățenie.

Iar dacă nu vă place să slujiți Domnului, atunci alegeți-vă acum cui veți sluji: sau dumnezeilor cărora au slujit părinții voștri cei de peste râu, sau dumnezeilor Amoreilor[5], în țara cărora trăiți. Eu însă și casa mea vom sluji Domnului, că sfânt este! (*Iosua* 24, 14-15).

Dacă voi veți părăsi pe Domnul și veți sluji la dumnezei străini, atunci El va aduce asupra voastră răul și vă va stârpi, după ce v-a făcut bine" (*Iosua* 24, 20).

Poporul a zis către Iosua: „Domnului Dumnezeului nostru vom sluji și glasul Lui vom asculta!" (*Iosua* 24, 24)

Iosua a murit în vârstă de 110 ani, după ce îi povățuise pe Israeliți timp de 25 de ani (cf. *Iosua* 24, 29).

Drepții vor moșteni pământul și vor locui în veacul veacului pe el (*Psalmul* 36, 29).

JUDECĂTORII

Credeapsa idolatriei Israeliților. Poporul a slujit Domnului în toate zilele lui Iosua și în toate zilele bătrânilor, a căror viață s-a prelungit după Iosua și care văzuseră toate lucrurile cele mari ale Domnului, pe care le făcuse cu Israel.

După ce toți acei oameni au murit și s-au adăugat la părinții lor și s-a ridicat în locul lor alt rând de oameni, care nu cunoșteau pe Domnul și lucrurile Sale pe care le făcuse cu Israel, atunci fiii lui Israel au început să facă rele înaintea ochilor Domnului și s-au apucat să slujească Baalilor[6].

Au părăsit pe Domnul Dumnezeul părinților lor, Care-i scosese din pământul Egiptului, s-au întors la alți dumnezei, către dumnezeii popoarelor dimprejurul lor, au început să se închine acelora și au mâniat pe Domnul. Ei L-au părăsit pe Domnul și au început a se închina lui Baal și Astartelor[7].

De aceea s-a aprins mânia lui Dumnezeu asupra lui Israel și l-a dat în mâinile jefuitorilor; i-a dat în mâinile vrăjmașilor dimprejurul lor și n-au mai putut să le țină piept acestora (*Judecătorii* 2, 7-16).

Dumnezeu ridică Judecători. Atunci Domnul le-a ridicat judecători, care i-au izbăvit din mâinile jefuitorilor.

Israeliții însă nu-i ascultau nici pe judecători, ci urmau purtările desfrânate ale altor dumnezei și se închinau lor și mâniau pe Domnul; ușor se abăteau de la calea pe care umblaseră părinții lor, care se supuneau poruncilor Domnului. Ei însă nu făceau așa.

Când le ridica lor Domnul judecători, atunci Însuși Domnul era cu judecătorul și-i izbăvea pe ei de vrăjmașii lor în toate zilele judecătorului.

Dar cum murea judecătorul, ei iarăși făceau și mai rău decât părinții lor, abătându-se la alți dumnezei, slujind acelora și închinându-se lor. Nu se lăsau de lucrurile lor și nu se abăteau de la calea lor cea rea.

Mânia Domnului se aprindea asupra lui Israel și zicea: „Pentru că poporul acesta calcă poruncile Mele, pe care Eu le-am așezat cu părinții lor, și nu ascultă glasul Meu, de aceea nici Eu nu voi mai izgoni de la ei niciunul din acele popoare pe care le-a lăsat Iosua, fiul lui Navi, în țară, când a murit" (*Judecătorii* 2, 17-21).

În Israel au fost 14 judecători, dintre care cei mai însemnați sunt: *Ghedeon, Samson, Eli* și *Samuel*.

Pentru că M-ai uitat și te-ai întors de la Mine, de aceea suferă și tu pentru nelegiuirea ta și pentru desfrânarea ta (*Iezechiel* 23, 35).

GHEDEON JUDECĂTOR

Ghedeon izbăvește poporul. Fiii lui Israel au început iarăși să facă rele înaintea Domnului și Domnul i-a dat în mâinile Madianiților[8] pentru șapte ani (*Judecătorii* 6, 1).

Israel a sărăcit cumplit din pricina Madianiților și a strigat către Domnul (*Judecătorii* 6, 6).

Atunci a venit îngerul Domnului și a șezut în Ofra sub un stejar, care era al lui Ioaș, tatăl lui Abiezer; fiul său Ghedeon treiera atunci grâul în arie, ca să-l ascundă de Madianiți.

Îngerul Domnului i s-a arătat și i-a zis: „Domnul este cu tine, viteazule!"

Iar Ghedeon i-a zis: „Domnul meu, dacă Domnul e cu noi, pentru ce ne-au ajuns pe noi toate necazurile acestea? Și unde sunt oare toate minunile Lui de care ne-au istorisit nouă părinții noștri când ne spuneau: din Egipt ne-a scos pe noi Domnul. Acum însă ne-a părăsit Domnul și ne-a dat în mâinile Madianiților".

Căutând Domnul spre el, a zis: „Mergi cu această putere a ta și izbăvește pe Israel din mâinile Madianiților. Iată, Eu te trimit!"

Atunci Ghedeon a zis: „Doamne, cum să izbăvesc eu pe Israel? Iată, neamul meu este cel mai sărac din seminția lui Manase, iar eu sunt cel mai mic în casa tatălui meu". Domnul însă i-a zis: „Eu voi fi cu tine și tu vei bate pe Madianiți, ca pe un singur om" (*Judecătorii* 6, 11-16).

Ca semn că va fi așa, îngerul i-a poruncit lui Ghedeon să aducă jertfă punând cărnurile și azimele pe o piatră și să toarne zeama cărnurilor peste ele.

Când îngerul Domnului a întins toiagul, atingând cărnurile, s-a aţâţat foc din piatră și a mistuit cărnurile și azimele. După aceea îngerul Domnului a plecat de la Ghedeon (cf. *Judecătorii* 6, 17-21).

Apoi a zidit Ghedeon acolo un altar Domnului și l-a numit *Pacea Domnului* (*Iahve-Șalom*) (*Judecătorii* 6, 24).

Ghedeon cere semn. Atunci Duhul Domnului l-a cuprins pe Ghedeon, acesta a sunat din trâmbiță și a chemat familia lui Abiezer să meargă cu el.

Au fost trimiși soli prin toată seminţia lui Manase și aceasta a răspuns că merge cu el. Tot așa s-au trimis soli la Așer, la Zabulon și la Neftali și au venit și aceștia în întâmpinarea lor.

Atunci Ghedeon a zis către Dumnezeu: „De vrei să izbăvești pe Israel prin mâna mea, cum zici, apoi iată eu întind aici în arie lâna ce am tuns; și de va fi rouă numai pe lână, iar încolo peste tot locul uscăciune, atunci voi ști că vei izbăvi pe Israel prin mâna mea, cum ai zis".

Așa s-a făcut; a doua zi Ghedeon a început să stoarcă lâna și a stors din ea un vas plin de rouă.

Apoi Ghedeon a zis iarăși către Domnul: „Să nu Te mânii pe mine dacă am să mai zic o dată și dacă am să mai fac numai o încercare cu lâna; să fie uscată numai lâna, iar peste tot locul să fie rouă".

Dumnezeu a făcut așa în acea noapte; a fost uscăciune numai pe lână, peste tot locul a fost rouă (cf. *Judecătorii* 6, 34-40).

Ghedeon împarte poporul. Atunci s-a sculat Ierubaal, adică Ghedeon, și tot poporul care era cu el dis-de-dimineaţă și și-au făcut tabără la En Harod, iar tabăra Madianiților era spre miazănoapte de el, pe colina Moré cea din șes.

Domnul a zis către Ghedeon: „E prea mult popor cu tine; nu voi putea Eu să dau pe Madian în mâinile lor, ca să nu se mândrească Israel înaintea Mea și să nu zică: Mâna mea m-a izbăvit!

De aceea grăiește în auzul poporului și zi: Cine este fricos și se teme, acela să se întoarcă și să se ducă înapoi din Muntele Galaad". Și s-au întors din popor douăzeci și două de mii și au rămas zece mii.

Apoi a zis Domnul către Ghedeon: „Tot e prea mult popor; du-l la apă; acolo ți-l voi alege. Și de care voi zice să meargă cu tine, acela să meargă cu tine, iar de care îți voi zice că nu trebuie să meargă cu tine, acela să nu meargă".

El a dus poporul la apă, iar Domnul a zis către Ghedeon: „Cine va bea apă cu limba din pumni, cum bea câinele, pe acela să-l pui deoparte; de asemenea să pui deoparte și pe toți aceia care-și vor pleca genunchii și vor bea apă".

Numărul celor ce au băut apă din pumni a fost 300 de oameni, iar celălalt popor a căzut în genunchi să bea apă.

Atunci a zis Domnul către Ghedeon: „Cu cei trei sute care au băut din pumni am să vă izbăvesc Eu și am să-i dau pe Madianiți în mâinile voastre, iar tot poporul celălalt să se ducă fiecare la locul său" (*Judecătorii* 7, 1-7).

Ghedeon îi învinge pe Madianiți. Ghedeon i-a împărțit pe cei trei sute în trei cete și le-a dat tuturor trâmbițe și oale goale în mâini; iar în oale erau făclii.

Le-a zis lor: „Să vă uitați la mine și să faceți ce voi face eu; iată eu mă duc la tabără și ce voi face eu, să faceți și voi.

Când eu și cei cu mine vom trâmbița, să trâmbițați și voi din trâmbițele voastre împrejurul întregii tabere și să strigați: Sabia Domnului și a lui Ghedeon!

Ghedeon s-a apropiat de tabără alături de o sută de oameni, pe la începutul străjii de mijloc a nopții, și au trezit străjile. Au sunat din trâmbițe și au sfărâmat oalele pe care le aveau în mâini.

Și au sunat cele trei cete din trâmbițe și au spart oalele, ținând în mâna stângă făcliile, iar în mâna dreaptă trâmbițele și sunau din acestea și strigau: Sabia Domnului și a lui Ghedeon!

Fiecare stătea la locul său împrejurul taberei și cei din tabără au început să alerge pretutindeni, să strige și au luat-o la fugă.

Când sunau din trâmbițe cei trei sute de oameni, Domnul i-a făcut pe cei din tabără să se lupte între ei, și a fugit tabăra către Țerera până la Betșita și până la hotarele lui Abelmehola, aproape de Tabat.

Atunci Israeliții din semințiile lui Neftali, Așer și din cea a lui Manase au fost chemați și au alergat după Madianiți (*Judecătorii* 7, 16-23).

Țara s-a bucurat de pace timp de 40 de ani, până la moartea lui Ghedeon.

A Ta este, Doamne, împărăția și Tu ești mai presus de toate (*1 Paralipomena* 29, 11).

SAMSON

Samson este făgăduit Domnului. Fiii lui Israel au făcut iar rele înaintea ochilor Domnului și i-a dat Domnul în mâinile Filistenilor pentru 40 de ani.

Era în acea vreme un om de la Țora, din seminția lui *Dan,* cu numele *Manoe,* a cărui femeie era stearpă[9] și nu năștea.

Odată însă s-a arătat îngerul Domnului femeii și i-a zis: „Iată, tu ești stearpă și nu naști; dar vei zămisli și vei naște fiu. Păzește-te dar, să nu bei vin, nici sicheră[10] și nimic necurat să nu mănânci; că iată ai să zămislești și ai să naști un fiu; și nu se va atinge briciul de capul lui, pentru că pruncul acesta va fi chiar din pântecele mamei sale nazireu[11] al lui Dumnezeu și va începe să izbăvească pe Israel din mâna Filistenilor" (*Judecătorii* 13, 1-5).

Femeia a născut un fiu și i-au pus numele *Samson.* Iar copilul a crescut și Domnul l-a binecuvântat (*Judecătorii* 13, 24).

Samson își arată puterea. În vremea aceea a mers Samson la Timna și a văzut acolo o femeie din fiicele Filistenilor și aceasta i-a plăcut (*Judecătorii* 14, 1).

Samson a mers cu tatăl și cu mama sa la Timna; iar când s-au apropiat de viile Timnei, iată un leu tânăr venea răcnind înaintea lor.

Atunci s-a coborât Duhul Domnului peste el și el a ucis leul ca pe un ied, cu mâinile goale. Și n-a spus tatălui său și mamei sale ceea ce făcuse (*Judecătorii* 14, 5-6).

Altă dată a mers Samson și a prins trei sute de vulpi și a luat făclie, legând câte două vulpi de coadă și punând între ele câte o făclie. Apoi a aprins făcliile și le-a dat drumul vulpilor prin grânele filistenilor, dând foc clăilor[12] și grâului nesecerat, viilor și livezilor de măslini (*Judecătorii* 15, 4-5).

El a făcut așa pentru a se răzbuna pe filisteni care îl nedreptățiseră. De teamă, ca nu cumva filistenii să le facă încă și mai mari rele, Israeliții l-au prins pe Samson, l-au legat cu două frânghii și l-au dat Filistenilor.

Atunci Duhul Domnului s-a pogorât peste el, iar funiile de pe el au ars și au căzut legăturile de pe mâinile lui.

Iar Samson, găsind o falcă sănătoasă de asin, și-a întins mâna, a luat-o și a ucis cu ea o mie de oameni (cf. *Judecătorii* 15, 9-15).

Venind însă odată Samson la Gaza, a văzut acolo o femeie desfrânată și a intrat la ea.

Oamenilor din Gaza li s-a spus: „Samson a venit aici". Atunci aceștia l-au înconjurat și l-au pândit toată noaptea ascunși la porțile cetății, zicând: „Să așteptăm până se va lumina de ziuă și să-l ucidem!"

Samson însă a dormit până la miezul nopții; iar atunci a luat porțile cetății din amândoi ușorii și, ridicându-le împreună cu zăvoarele, le-a pus pe umerii săi, le-a dus pe vârful muntelui care este pe drumul spre Hebron și le-a lăsat acolo (*Judecătorii* 16, 1-3).

De aceea filistenii se temeau grozav de Samson și nu îndrăzneau să năvălească asupra Israeliților.

Căsătoria lui Samson. Mai târziu Samson a iubit o femeie din țara Filistenilor, pe care o chema Dalila. Fiindcă aceasta îi cerea mereu să-i spună taina puterilor sale, Samson a zis: „Briciul nu s-a atins de capul meu, căci eu sunt nazireu al lui Dumnezeu din pântecele maicii mele; de m-ar tunde cineva, atunci s-ar depărta de la mine puterea mea și eu aș slăbi și aș fi ca ceilalți oameni" (cf. *Judecătorii* 16, 16-17).

Auzind Dalila una ca aceasta, l-a pândit până când a adormit și a pus să i se taie cele șapte șuvițe de păr din capul său.

Atunci puterile l-au părăsit și filistenii au năvălit asupra lui, i-au scos ochii, l-au legat și l-au dus la Gaza. Acolo l-au aruncat în închisoare și-l sileau să învârtă toată ziua la râșniță[13]. Însă curând după aceea părul său a început să crească și odată cu aceasta sporeau puterile sale. Într-o zi, fruntașii filistenilor se adunară la un ospăț dat în cinstea lui *Dagon*[14], idolul lor, într-o casă mare, ridicată pe stâlpi, unde se strânseră 3000 de oameni. După ospăț, voind filistenii să facă haz, îl aduseră pe Samson înaintea lor și-l așezară între stâlpii pe care era așezată casa.

Atunci a zis Samson tânărului care-l ducea de mână: „Du-mă ca să pipăi stâlpii pe care e întemeiată casa și să mă reazem de ei". Și tânărul a făcut așa (cf. *Judecătorii* 16, 19-26).

Atunci a strigat Samson către Domnul și a zis: „Doamne Dumnezeule, adu-Ți aminte de mine și întărește-mă încă o dată, o, Dumnezeule, ca printr-o singură lovitură să mă răzbun pe Filisteni pentru cei doi ochi ai mei!"

Și, sprijinindu-se de ei, Samson a mișcat din loc doi stâlpi din mijloc, pe care era sprijinită casa, unul cu mâna dreaptă și celălalt cu stânga.

Și a zis Samson: „Mori, suflete al meu, cu filistenii!" Apoi s-a sprijinit cu toată puterea și s-a prăbușit casa peste fruntașii Filistenilor și peste tot poporul ce era în ea. Cei pe care Samson i-a ucis la moartea sa au fost mai mulți decât toți cei pe care-i ucisese în viața sa (cf. *Judecătorii* 16, 28-30).

Tăria mea și lauda mea este Domnul și mi-a fost mie spre izbăvire (*Psalmul* 117, 14).

RUT

Noemina și Rut. În zilele acelea, când în Israel stăpâneau Judecătorii, a fost foamete pe pământ. Atunci un om din Betleemul lui Iuda a mers, cu femeia sa și cu cei doi fii ai săi, să locuiască în șesul Moabiților.

Numele omului acela era *Elimelec;* pe femeia sa o chema *Noemina,* iar numele celor doi feciori ai lor erau *Mahlon* și *Chilion.* Aceștia erau efrateni[15] din Betleemul lui Iuda care, venind în șesul Moabiților, au rămas acolo.

După un timp a murit Elimelec, bărbatul Noeminei, și ea a rămas cu cei doi fii ai săi.

Aceștia și-au luat soții dintre Moabitence; numele uneia era *Orfa,* iar al celeilalte era *Rut.* Ei au trăit acolo aproape zece ani.

După aceea au murit amândoi fiii ei, Mahlon și Chilion, și a rămas femeia aceea și fără bărbatul său, și fără cei doi feciori ai săi.

Atunci ea și nurorile sale s-au hotărât să plece din șesul Moabiților, căci auzise ea că Dumnezeu a cercetat pe poporul Său și i-a dat pâine.

Așadar, ea a plecat din acel loc unde locuia împreună cu cele două nurori ale sale. Dar mergând ele pentru a se întoarce în pământul lui Iuda, Noemina a zis către cele două nurori ale sale: „Întoarceți-vă și vă duceți fiecare la casa mamei voastre; și să facă Domnul milă cu voi, cum ați făcut și voi cu cei morți și cu mine!" (*Rut* 1, 1-9)

Orfa se supuse acestui sfat, dar Rut nu, ci ea a zis: „Nu mă sili să te părăsesc și să mă duc de la tine; căci unde te vei duce tu, acolo voi merge și eu și unde vei trăi tu, voi trăi și eu; poporul tău va fi al meu și Dumnezeul tău va fi Dumnezeul meu; unde vei muri tu, voi muri și eu și voi fi îngropată acolo. Orice-mi va face Domnul, numai moartea mă va despărți de tine!" (*Rut* 1, 16-17)

Rut și Booz. Noemina și Rut au sosit la *Betleem* în timpul secerișului (*Rut* 1, 22). Rut a mers la țarină să adune spice după secerători, iar Dumnezeu a îndreptat-o spre țarina unui om bogat, numit *Booz*, rudă a lui Elimelec, socrul ei. Când Booz a venit la țarina sa, a întrebat: „Cine este această femeie tânără?"

Iar sluga ce era pusă peste secerători a răspuns și a zis: „Această femeie tânără este moabiteanca aceea care a venit cu Noemina din țara Moabiților. Ea m-a rugat: «Voi culege și voi aduna spice printre snopi pe urma secerătorilor. Și se află aici de azi dimineață și acasă șade foarte puțin".

Atunci Booz a zis către Rut: „Ascultă, fiica mea, să nu te duci să strângi în altă țarină și să nu te depărtezi de aici, ci rămâi aici cu slujnicele mele; să ai înaintea ochilor tăi țarina unde seceră ele și mergi după ele. Iată, am poruncit slugilor mele să nu te atingă. Când vei vrea să bei, mergi și bea de unde beau slugile mele" (*Rut* 2, 1-9). Iar la vremea mesei ea se așează lângă secerători, iar el i-a dat pâine, ea a mâncat, s-a săturat și i-a mai și rămas.

Apoi s-a ridicat și s-a apucat de strâns (*Rut* 2, 14-19).

Așa a adunat ea spice în țarină până seara, a bătut cele adunate și i-a ieșit aproape o efă[16] de orz (*Rut* 2, 17).

Booz se căsătorește cu Rut. Rut a adunat astfel spice în țarina lui Booz cât timp a ținut secerișul grâului și al orzului. După seceriș, Booz a zis către Rut: „Toată lumea știe că tu ești o femeie vrednică și cinstită. Dumnezeu să te binecuvânteze, fiica mea!" (cf. *Rut* 2, 23; 3, 10) Și a luat-o Booz pe Rut de soție. Dumnezeu le-a dat lor un fiu, căruia i-au pus numele *Obed*. Acesta a fost tatăl lui *Iesei*, iar Iesei a fost tatăl lui *David*, din neamul căruia S-a născut *Mântuitorul* (cf. *Rut* 4, 13; 17).

Oare Dumnezeu este numai al iudeilor? Nu este El și Dumnezeul păgânilor? Da, și al păgânilor (*Romani* 3, 29).

Intrarea moabitencei Rut în familia lui Booz, din urmașii căreia s-a născut mai târziu Iisus Hristos, ne arată că Mântuitorul lumii nu Se trage, după trup, numai din Israel, ci și din celelalte neamuri ale pământului (cf. *Rut* 1-4).

ELI ŞI SAMUEL

Samuel este închinat Domnului. Eli era arhiereu și judecător în Israel. În timpul său trăia un *om*, pe care-l chema *Elcana*, iar pe soția sa o chema *Ana*. Acești oameni n-aveau copii. În fiecare an, la zilele mari, mergeau amândoi la *Șilo* pentru a se închina Domnului și a aduce jertfă (cf. *1 Regi* 1, 1-3).

Într-o zi, Ana s-a rugat Domnului cu lacrimi, zicând: „Atotputernice Doamne, Dumnezeule Savaot, de vei căuta la întristarea roabei tale și-Ți vei aduce aminte de mine și de nu vei uita pe roaba Ta, ci vei da roabei Tale un copil de parte bărbătească, îl voi da Ție, și nu va bea el nici vin, nici sicheră, nici brici nu se va atinge de capul lui" (*1 Regi* 1, 11).

Domnul a auzit rugăciunea Anei și ea a născut un băiat, căruia i-a pus numele *Samuel*. Când era de trei ani, băiatul a fost adus la Șilo și închinat Domnului. Acolo el a crescut sub ochii lui Eli, în slujba Domnului, fiind iubit de Dumnezeu și de oameni (cf. *1 Regi* 1, 20; 24-28; 2, 11).

Fiii lui Eli au purtări rele. Cei doi fii ai lui Eli, *Ofni* și *Finees*, erau oameni necredincioși și răi. Când se aduceau jertfe, ei luau părți din acestea la care preoții nu aveau drept. Astfel au făcut ei lumea să nu mai aducă jertfe Domnului. Tatăl lor, Eli, era foarte bătrân. Aflând însă de purtarea fiilor săi, le-a zis: „Nu mai faceți așa, copiii mei!" Dar ei nu-l ascultară. Atunci a venit la Eli un om al lui Dumnezeu și i-a zis: „Amândoi fiii tăi vor muri în aceeași zi" (cf. 1 *Regi* 2, 12-17; 22-25; 27-34).

Iar pruncul Samuel slujea Domnului sub povața preotului Eli. În zilele acelea cuvântul Domnului era rar și nici vedeniile[17] nu erau dese.

Și iată în vremea aceea, când Eli stătea culcat la locul său, ochii lui începuseră a se închide, nemaiputând să vadă; când sfeșnicul Domnului nu se stinsese încă și Samuel era culcat în cortul Domnului, unde era chivotul lui Dumnezeu, a strigat Domnul către Samuel: „Samuele, Samuele!" Iar el a răspuns: „Iată-mă!" A alergat la Eli și i-a zis: „Iată-mă! La ce m-ai chemat?" El i-a răspuns: „Nu te-am chemat. Du-te și te culcă!"; s-a dus Samuel și s-a culcat.

Domnul a strigat a doua oară pe Samuel: „Samuele, Samuele!" Acesta s-a ridicat, a venit iar la Eli și a zis: „Iată-mă! De ce m-ai chemat?" El i-a zis: „Nu te-am chemat, fiul meu! Du-te înapoi și te culcă!"

Samuel nu cunoștea atunci glasul Domnului și cuvântul Domnului nu i se descoperise încă. Dar Domnul a strigat pe Samuel a treia oară. Acesta s-a ridicat, a venit la Eli și i-a zis: „Iată-mă! La ce m-ai chemat?" Atunci a înțeles Eli că Domnul îl cheamă pe copil.

Eli a zis către Samuel: „Du-te înapoi și te culcă și când Cel ce te cheamă te va mai striga, tu să zici: Vorbește, Doamne, că robul Tău ascultă!" Iar Samuel a mers și s-a culcat la locul său.

Domnul a venit, a stat și a strigat ca prima și ca a doua oară: „Samuele, Samuele!" Iar Samuel a zis: „Vorbește, Doamne, că robul Tău ascultă!"

A zis Domnul către Samuel: „Iată, am să fac în Israel un lucru, încât cine va auzi de el, aceluia îi vor țiui amândouă urechile.

În ziua aceea voi face cu Eli toate câte am spus despre casa lui; toate le voi începe și le voi sfârși.

Eu i-am spus că am să pedepsesc casa lui pe veci pentru vina pe care el a știut-o, și anume că fiii fac nelegiuiri, dar nu i-a înfrânat.

De aceea mă jur casei lui Eli că vina casei lui Eli nu se va șterge nici prin jertfe, nici prin prinoase de pâine în veci".

După aceea a adormit Samuel până dimineața, s-a sculat de noapte și a deschis ușile casei Domnului. Dar s-a temut să spună lui Eli vedenia aceasta.

Eli însă a chemat pe Samuel și a zis: „Fiul meu Samuel!"

Iar acesta a răspuns: „Iată-mă!"

Eli a zis: „Ce ți s-a spus? Să nu ascunzi de mine! Dumnezeu să Se poarte cu tine cu toată asprimea dacă tu vei ascunde ceva de mine din toate câte ți s-au spus!"

Samuel i-a spus tot și n-a ascuns nimic față de el. Atunci Eli a zis: „El e Domnul; facă dar ce va binevoi!" (*1 Regi* 3, 1-18).

Sfârșitul lui Eli și al fiilor săi. La câtva timp după aceasta au venit Filistenii cu război asupra Israeliților, iar aceștia au fost bătuți.

Atunci ei au trimis să ceară *chivotul Legii* de la Șilo, ca să fie ajutor împotriva dușmanilor, iar *Ofni* și *Finees* au însoțit chivotul. Israeliții au fost din nou bătuți și chivotul Legii a căzut în mâna dușmanului, iar cei doi fii ai lui Eli au fost uciși. Îndată a fost trimis un sol la Șilo, care a zis către Eli: „Amândoi fiii tăi au murit și chivotul lui Dumnezeu e luat de dușmani". La aceste vorbe Eli a căzut de pe scaun, și-a rupt spatele și a murit (cf. *1 Regi* 4, 1-17).

Ruinele vechiului oraş Aşdod (Israel)

Oraşul Aşdod astăzi (Israel)

Filistenii trimit înapoi chivotul Legii. Luând de la Israeliți chivotul Legii, Filistenii l-au dus la *Așdod,* în locașul zeului lor, *Dagon.* A doua zi dimineață, Dagon zăcea la pământ cu fața în jos dinaintea chivotului Legii, iar filistenii l-au ridicat și l-au așezat la loc. În dimineața următoare l-au găsit din nou la pământ, cu capul și brațele rupte. Atunci ei au început să poarte chivotul Legii din oraș în oraș. Dar pe unde trecea acesta, moartea pustia totul. Astfel s-au petrecut lucrurile timp de șapte luni de zile. În cele din urmă, filistenii s-au hotărât să trimită înapoi chivotul Legii Israeliților; au ales două vaci care fătaseră o singură dată și le-au înjugat la car. Apoi au pus chivotul Domnului în car și le-au dat drumul; vacile au pornit de-a dreptul spre *Betșemeș.* La hotar, leviții au întâmpinat chivotul Legii și l-au dus la *Chiriat-Iearim,* în casa lui *Aminadab,* care era așezată pe o înălțime. Acolo a rămas el timp de 20 de ani (cf. *1 Regi* 5-7,2).

Cine cruță toiagul său își urăște copilul, iar cel care îl iubește îl ceartă la vreme (*Pilde* 13, 24).

SAMUEL JUDECĂTOR

Samuel sfătuiește poporul. Ajungând judecător, după moartea lui Eli, Samuel a zis către popor: „De vă întoarceți cu toată inima voastră la Domnul, atunci depărtați din mijlocul vostru dumnezeii străini și astartele și să vă lipiți inimile voastre de Domnul și-I slujiți numai Lui, și El vă va izbăvi din mâinile filistenilor!"

Iar fiii lui Israel au depărtat baalii și astartele și au început să slujească numai Domnului (*1 Regi* 7, 3-4).

Înfrângerea Filistenilor. Au venit din nou Filistenii asupra Israeliților. Cuprinși de groază, aceștia au zis către Samuel: „Nu înceta a striga pentru noi către Domnul Dumnezeul nostru, ca să ne izbăvească din mâinile filistenilor". Iar Samuel a zis: „Să nu fie cu mine una ca aceasta, ca să mă depărtez de Domnul Dumnezeul meu și să nu strig pentru voi întru rugăciune!"

Samuel a adus jertfă și s-a rugat pentru popor. Atunci Domnul a trimis o furtună puternică, care i-a îngrozit pe filisteni; aceștia au fost alungați și n-au mai îndrăznit să treacă hotarul israelit cât a trăit Samuel (cf. *1 Regi* 7, 7-15).

Israeliții cer un rege. Când Samuel a îmbătrânit, i-a pus pe fiii săi judecători peste Israel. Dar fiii lui nu umblau pe căile sale, ci erau lacomi, luau daruri și judecau strâmb.

Atunci s-au adunat toți bătrânii lui Israel, au venit la Samuel, în Rama, și au zis către el: „Tu ai îmbătrânit, iar fiii tăi nu-ți urmează căile. De aceea pune peste noi un rege, ca să ne judece acela, ca și la celelalte popoare!"

Cuvântul acesta însă nu i-a plăcut lui Samuel, când i-au zis: „Dă-ne rege, ca să ne judece!"

Samuel s-a rugat Domnului, iar Domnul a zis către el: „Ascultă glasul poporului în toate câte îți grăiește; căci nu pe tine te-au lepădat, ci M-au lepădat pe Mine, ca să nu mai domnesc Eu peste ei. Ascultă deci glasul lor, dar să le spui și să le arăți drepturile regelui care va domni peste ei"(cf. *1 Regi* 8, 1; 3-7; 9).

Fericit este poporul acela care are pe Domnul ca Dumnezeu al său (*Psalmul* 143, 15).

Prorocul Samuel

NOTE

[1] *Marea Sărată* = Marea Moartă.
[2] *Trâmbiță* = trompetă, goarnă.
[3] *Siclu* = veche unitate de măsură a greutății, cu valoare de 11,5 grame.
[4] *Drug* = lingou.
[5] *Amorei* = vezi *Glosar*.
[6] *Baali* = vezi *Glosar*.
[7] *Astarta* = vezi *Glosar*.
[8] *Madianiți* = vezi *Glosar*.
[9] *Stearpă* = sterilă, care nu poate avea copii.
[10] *Sicheră* = băutură alcoolică făcută din fructe.
[11] *Nazireu* = vezi *Glosar*.
[12] *Claie* = grămadă mare de fân, de snopi de cereale etc., de obicei de formă conică.
[13] *Râșniță* = mașină rudimentară de măcinat sare, grâu etc., compusă din două pietre suprapuse, dintre care cea de deasupra se învârtește cu ajutorul unui mâner.
[14] *Dagon* = vezi *Glosar*.
[15] *Efrateni* = vezi *Glosar*.
[16] *Efă* = veche unitate de măsură a capacității pentru cereale, echivalentul a 38,81 litri.
[17] *Vedenie* = apariție divină.

V

Timpul Regilor

SAUL, ÎNTÂIUL REGE AL ISRAELIȚILOR

Saul este uns rege. În vremea aceea trăia unul dintre fiii lui Veniamin, cu numele *Chiș*, fiul lui Abiel, fiul lui Țeror, fiul lui Becorat, fiul lui Afia, din seminția lui Veniamin, om de ispravă.

Acesta avea un fiu, cu numele *Saul,* tânăr și frumos, încât nu era nimeni în Israel mai frumos ca el; acesta era de la umeri în sus mai înalt decât tot poporul.

Odată s-au rătăcit asinele lui Chiș, tatăl lui Saul, iar Chiș a zis către Saul, fiul său: „Ia cu tine pe unul din argați și, sculându-te, du-te de caută asinele!" (*1 Regi* 9, 1-3)

Căutând ei asinele, au ajuns până la *Rama,* unde trăia Samuel, și s-au abătut pe la dânsul, să vadă dacă nu cumva le-ar putea spune despre paguba lor. După ce Saul s-a înfățișat înaintea lui Samuel, Domnul a zis către bătrânul judecător: „Iată omul despre care ți-am vorbit Eu. Acesta va cârmui pe poporul Meu!" Atunci Samuel a zis către Saul: „Nu te mai îngriji de asine, că s-au găsit!" (cf. *1 Regi* 9, 4-20).

Luând Samuel vasul cel cu untdelemn, a turnat pe capul lui Saul și l-a sărutat, zicând: „Iată Domnul te unge pe tine cârmuitor al moștenirii Sale; vei domni peste poporul Domnului și-l vei izbăvi din mâna vrăjmașilor celor dimprejurul lor". Apoi Saul s-a întors acasă (*1 Regi* 10, 1).

Saul este ales rege. Samuel a adunat poporul la Domnul, în Mițpa, și a zis către fiii lui Israel: „Așa zice Domnul Dumnezeul lui Israel: «Eu am scos pe Israel din Egipt și v-am izbăvit din mâna Egiptenilor și din mâna tuturor împărățiilor care vă apăsau. Dar acum voi ați lepădat pe Domnul Dumnezeul vostru, Care vă scapă din toate necazurile și nevoile voastre, și ați zis către El: «Pune rege peste noi!»" Înfățișați-vă dar înaintea Domnului, după semințiile voastre și după familiile voastre!"

Samuel le-a poruncit tuturor semințiilor lui Israel să se apropie și a fost arătată seminția lui *Veniamin.*

Apoi a poruncit să se apropie familiile din seminția lui Veniamin și a fost arătată familia lui *Matri;* după aceea au fost aduși bărbații din familia lui Matri și a ieșit la sorți *Saul,* fiul lui Chiș, și l-au căutat, dar nu l-au găsit.

L-au întrebat iar pe Domnul: „Va veni el oare aici?"

Iar Domnul a zis: „Iată-l, se ascunde printre lucruri".

Atunci au alergat, l-au luat de acolo și el a stat în mijlocul poporului, iar poporul îi venea numai până la umeri.

Samuel a zis către tot poporul: „Vedeți pe cine a ales Domnul? Asemenea lui nu este în tot poporul". Atunci tot poporul a strigat și a zis: *Să trăiască regele!* (*1 Regi* 10, 17-24)

Păcatul lui Saul și osânda sa. A zis odată Samuel lui Saul: „Mergi acum și bate pe Amalec[1] și pe Ierim[2] și nimicește toate ale lui. Să nu iei pentru tine nimic de la ei, ci nimicește și dă blestemului toate câte are. Să nu-l cruți, ci să dai morții de la bărbat până la femeie, de la tânăr până la pruncul de sân, de la bou până la oaie, de la cămilă până la asin" (*1 Regi* 15, 3).

Atunci a lovit Saul pe Amalec și l-a învins de la Havila până la Șur, aflat lângă Egipt; iar pe Agag[3], regele Amaleciților, l-a prins viu; pe popor în schimb l-a ucis tot cu sabia și l-a ucis și pe Ierim.

Dar Saul și poporul au cruțat pe Agag, pe cele mai bune din oi și din vitele cornute, mieii îngrășați și tot ceea ce era bun și n-au vrut să le piardă; iar toate lucrurile neînsemnate și rele le-au pierdut.

Atunci a fost cuvântul Domnului către Samuel astfel: „Îmi pare rău că am pus pe Saul rege, căci el s-a abătut de la Mine și cuvântul Meu nu l-a împlinit". Samuel s-a întristat și a strigat către Domnul toată noaptea.

Iar a doua zi dis-de-dimineață, a ieșit în întâmpinarea lui Saul. I s-a spus lui Samuel că Saul a fost pe Carmel și și-a ridicat acolo semn de aducere aminte, iar de acolo s-a întors și s-a coborât la Ghilgal.

După ce a ajuns Samuel la Saul, acesta i-a spus: „Iată, am împlinit cuvântul tău!"

Samuel a zis: „Dar ce-i acest behăit de oi ce-mi ajunge la urechi și acel muget de boi pe care-l aud?"

Saul a răspuns: „Le-am adus de la Amaleci, de vreme ce poporul a cruțat pe cele mai bune din oi și din vitele mari, ca să se aducă jertfă Domnului Dumnezeului tău. Iar pe celelalte le-a nimicit" (*1 Regi* 15, 7-15).

A răspuns Samuel: „Au doară arderile de tot și jertfele sunt tot așa de plăcute Domnului ca și ascultarea glasului Domnului? *Ascultarea este mai bună decât jertfa, și supunerea mai bună decât grăsimea berbecilor.* Căci nesupunerea este un păcat la fel cu vrăjitoria și împotrivirea este la fel cu închinarea la idoli. Pentru că ai lepădat cuvântul Domnului, și El te-a lepădat, ca să nu mai fii rege peste Israel" (*1 Regi* 15, 22-23).

Muntele Carmel

La auzul acestor cuvinte Samuel s-a întors acasă și după aceea nu l-a mai văzut pe Saul până în ziua morții sale (cf. *1 Regi* 15, 34).

Cine se va înălța pe sine se va smeri, și cine se va smeri pe sine se va înălța (*Matei* 23, 12).

ALEGEREA LUI DAVID

Un nou rege pentru Israel. Domnul a zis către Samuel: „Până când te vei tângui tu pentru Saul, pe care l-am lepădat, ca să nu mai fie rege peste Israel? Umple cornul tău cu mir și du-te, că te trimit la *Iesei Betleemitul,* căci dintre fiii lui Mi-am ales rege".

Samuel a zis: „Cum să mă duc? Va auzi Saul și mă va ucide" Iar Domnul a zis: „Ia cu tine o juncă[4] din cireadă și zi: Am venit să aduc jertfă Domnului. Și cheamă pe Iesei și pe fiii lui la jertfă, și Eu îți voi arăta ce să faci și-Mi vei unge pe acela pe care îți voi spune Eu" (*1 Regi* 16, 1-3).

Prorocul David

Dumnezeu îl alege pe David. Samuel a făcut precum i-a poruncit Domnul.

Iar când au venit fiii lui Iesei, văzându-l pe Eliab, Samuel a zis: „De bună seamă, acesta este înaintea Domnului unsul Lui".

Dar Domnul a zis către Samuel: „Nu te uita la înfățișarea lui și la înălțimea staturii lui; Eu nu Mă uit ca omul; căci omul se uită la față, iar Domnul se uită la inimă" (*1 Regi* 16, 6-7).

Iesei i-a arătat lui Samuel pe rând pe toți cei șapte fii ai săi mai mari, însă niciunul dintre ei n-a fost ales.

Apoi Samuel a zis către Iesei: „Oare toți fiii tăi sunt aici?" Iar Iesei a răspuns: „Mai am unul mai mic. Acela paște oile". A zis Samuel: „Trimite să-l aducă, pentru că nu vom ședea să prânzim până nu vine acela".

Și a trimis Iesei să-l aducă pe fiul său mai mic, numit David. Acesta era bălan, cu ochi frumoși și plăcut la față. Atunci Domnul a zis: „Scoală de-l unge, căci acesta este!"

Samuel a luat cornul cu mir și l-a uns în mijlocul fraților lui; și a odihnit Duhul Domnului asupra lui David din ziua aceea și după aceea; iar Samuel a plecat la Rama (*1 Regi* 16, 10-13).

David la curtea lui Saul. Atunci s-a depărtat de la Saul Duhul Domnului și-l tulbura un *duh rău,* trimis de Domnul.

Au zis slugile lui Saul: „Iată, un duh rău trimis de Domnul te tulbură. Să poruncească dar domnul nostru slugilor sale care sunt înaintea ta și să caute un om iscusit la cântarea din harpă[5], și când va veni asupra ta duhul cel rău trimis de la Dumnezeu, atunci acela, cântând cu mâna sa, te va liniști".

Le-a răspuns Saul slugilor sale: „Căutați-mi un om care cântă bine și mi-l aduceți".

Atunci unul din slujitorii lui a zis: „Iată eu am văzut la Iesei Betleemitul un fiu care știe să cânte, om voinic și războinic, priceput la vorbă și bărbat chipeș și Domnul este cu el".

Saul a trimis vestitori lui Iesei și i-a spus: „Trimite la mine pe David, fiul tău cel de la turmă".

Iar Iesei a luat un asin încărcat cu pâine, un burduf cu vin și un ied și le-a trimis cu David, fiul său, la Saul.

David a venit la Saul, s-a înfățișat înaintea lui și a plăcut acestuia foarte mult și l-a făcut purtătorul său de arme.

După aceea a trimis Saul să i se spună lui Iesei: „Lasă pe David să slujească la mine, că a aflat el bunăvoință în ochii mei!"

Iar când duhul cel trimis de Dumnezeu era peste Saul, David, luând harpa, cânta, iar lui Saul îi era mai ușor și mai bine și duhul cel rău se depărta de el (cf. *1 Regi* 16, 14-23).

Coborât-a pe cei puternici de pe tronuri și a înălțat pe cei smeriți (*Luca* 1, 52).

BIRUINȚA LUI DAVID ASUPRA LUI GOLIAT

Goliat în fața Israeliților. În vremea aceea Filistenii și-au strâns oștile pentru război, au mers la Soco din Iuda și și-au așezat tabăra între Soco și Azeca, la Efes-Damim; iar Saul cu Israeliții s-au adunat, și-au așezat tabăra în Valea Stejarului și s-au pregătit de luptă.

Filistenii stăteau de o parte a muntelui, Israeliții stăteau de cealaltă parte, iar la mijloc era valea.

Atunci a ieșit din tabăra Filistenilor un luptător cu numele *Goliat,* din Gat. Acesta era la statură de șase coți[6] și o palmă[7] (3,12 m). Pe cap avea coif de

aramă și era îmbrăcat cu platoșă în solzi; greutatea platoșei lui cântărea cinci mii de sicli de aramă (57,5 kg); avea cizme cu tureci[8] de aramă în picioare și la umăr purta un scut de aramă.

Coada suliței lui era ca sulul de la războaiele de țesut, iar fierul suliței era de șase sute de sicli de fier (6,9 kg), și înaintea lui mergea purtătorul lui de arme.

Acesta a început să strige către cetele lui Israel și să le zică: „De ce ați ieșit voi să vă războiți? Nu sunt eu oare filistean, iar voi robii lui Saul? Alegeți dintre voi un om să se coboare la mine! De se va putea acela lupta cu mine și mă va ucide, atunci noi să fim robii voștri; iar de-l voi birui eu și-l voi ucide, atunci voi să fiți robii noștri și să slujiți nouă".

A mai zis filisteanul: „Astăzi voi rușina tabăra lui Israel. Dați-ne un om și ne vom lupta în doi".

Auzind aceste cuvinte ale filisteanului, Saul și toți Israeliții s-au speriat și s-au temut foarte tare (*1 Regi* 17, 1-11).

David primește lupta cu Goliat. Într-o zi David, fiind trimis de către tatăl său, a venit în tabără la frații săi și, auzind strigătul filisteanului, a întrebat: „Cine este acest filistean netăiat împrejur, de batjocorește așa oștirea Dumnezeului celui viu?"

După ce i s-a spus totul și cum nu se găsește nimeni printre Israeliți să se bată cu Goliat, David a zis: „Vreau eu să mă bat cu dânsul". A zis Saul către David: „Tu nu vei putea să mergi împotriva acestui filistean, ca să te bați cu el, căci ești încă un copilandru, iar acesta este ostaș din tinerețile lui".

David însă a zis către Saul: „Robul tău a păscut oile tatălui său și când se întâmpla să vină leul sau ursul să ia vreo oaie din turmă, atunci eu alergam după el și o luam din gura lui; iar dacă el se arunca asupra mea, eu îl apucam de coamă și-l loveam până-l ucideam".

Apoi a mai zis David: „Domnul, Cel ce m-a scăpat de la lei și urși, mă va scăpa și din mâna acestui filistean!" Atunci Saul a zis lui David: „Du-te și Domnul să fie cu tine" (cf. *1 Regi* 17, 17-37).

David îl doboară pe Goliat. Saul l-a îmbrăcat pe David cu hainele sale, a pus pe capul lui coif de aramă și l-a îmbrăcat cu zale[9].

David s-a încins cu sabia lui peste haine și a început să umble, căci nu era deprins cu astfel de armură; apoi a zis către Saul: „Nu pot să umblu cu

acestea, că nu sunt deprins". Și s-a dezbrăcat David de toate acestea, și-a luat toiagul, a ales cinci pietricele lucii din pârâu și le-a pus în traista sa de păstor; și astfel, cu gluga și cu praștia în mână, a ieșit înaintea filisteanului.

Atunci a ieșit și Goliat, înaintând și apropiindu-se de David; iar purtătorul lui de arme mergea înainte.

Văzându-l pe David, filisteanul l-a privit cu dispreț, căci acesta era tânăr, bălan și frumos la față.

Și a zis Goliat către David: „Ce vii asupra mea cu toiag și cu pietre? Au doară eu sunt câine?" Iar David a răspuns: „Nu, ci mai rău decât un câine". Și a blestemat filisteanul pe David în numele dumnezeilor săi.

Apoi a zis către David: „Apropie-te de mine și voi da trupul tău păsărilor cerului și fiarelor câmpului!"

Iar David i-a răspuns: „Tu vii asupra mea cu sabie și cu lance și cu scut; eu însă vin asupra ta în numele Domnului Savaot, Dumnezeul oștirilor lui Israel, pe Care tu L-ai hulit.

Acum însă te va da Domnul în mâna mea, eu te voi ucide și îți voi tăia capul, iar trupul tău și trupurile oștirii filistene le voi da păsărilor cerului și fiarelor câmpului, și va afla tot pământul că în Israel este Dumnezeu; și toată adunarea aceasta va cunoaște că nu cu sabia și cu sulița izbăvește Domnul, căci acest război este al Domnului și El vă va da în mâinile noastre".

Iar când Goliat s-a ridicat și a pornit spre el, David a alergat repede spre rândurile oștirii în întâmpinarea filisteanului.

Și a pus mâna în traistă, a luat de acolo o pietricică, a repezit-o cu praștia și l-a lovit pe filistean în frunte, așa încât piatra s-a înfipt în fruntea lui și el a căzut cu fața la pământ.

Atunci David a alergat și, călcând pe filistean, i-a scos sabia din teacă, l-a lovit cu ea și i-a tăiat capul; Filistenii, văzând că uriașul lor a murit, au fugit.

Bărbații lui Israel și ai lui Iuda i-au gonit pe Filisteni cu strigăte până la gura văii și până la porțile Ecronului, iar aceștia au căzut uciși pe calea Șaaraim, până la Gat și Ecron. Iar David a luat capul lui Goliat, l-a dus la Ierusalim, iar armele lui le-a pus în cortul său (cf. *1 Regi* 17, 38-54).

Mândria omului va fi pogorâtă și semeția celor muritori va fi smerită; în ziua aceea numai Domnul va fi înalt (*Isaia* 2, 17).

SAUL ÎL DUȘMĂNEȘTE PE DAVID

David este invidiat de Saul. După ce l-a ucis pe uriașul filistean, David s-a întors acasă cu Saul. Pretutindeni pe drum le ieșeau înainte femeile și cântau: „Saul a biruit mii, iar David zeci de mii!"

De aceea s-a mâniat Saul foarte tare neplăcându-i cuvintele acestea și a zis: „Lui David i s-au dat zeci de mii, iar mie numai mii; acum numai domnia îi mai lipsește".

Și din ziua aceea, s-a uitat la David bănuitor.

Iar a doua zi s-a întâmplat că duhul cel rău de la Dumnezeu a căzut asupra lui Saul și acesta se îndrăcea în casa sa, iar David cânta cu mâna sa pe strune[10], ca și în alte zile; Saul avea în mână o lance.

Saul a aruncat lancea, cugetând: „Voi pironi pe David de perete!" Dar David s-a ferit de două ori de Saul.

A început Saul să se teamă de David, pentru că Domnul era cu el, iar de Saul Se depărtase.

De aceea Saul l-a îndepărtat pe David de la el și l-a pus căpetenie peste o mie; iar el se ducea și se întorcea în fruntea poporului.

David în toate treburile sale se purta cu chibzuință și Domnul era cu el (cf. *1 Regi* 18, 6-14).

Ionatan mijlocește pentru David. De când David îl biruise pe Goliat, Ionatan, fiul lui Saul, se împrietenise cu el și-l iubea ca pe un frate.

Ionatan a vorbit de bine lui Saul, tatăl său, pentru David, și i-a zis: „Să nu greșească regele împotriva robului tău David, căci el cu nimic n-a greșit împotriva ta și faptele lui sunt foarte folositoare pentru tine.

El și-a pus viața în primejdie ca să lovească pe Filisteni și Domnul a făcut izbăvire mare la tot Israelul. Tu ai văzut aceasta și te-ai bucurat. De ce dar vrei tu să păcătuiești împotriva unui sânge nevinovat și să ucizi pe David fără nicio pricină?" Saul a ascultat glasul lui Ionatan și s-a jurat: „Viu este Domnul! David nu va muri!" (*1 Regi* 19, 4-6)

Fuga lui David. Dar a început iarăși războiul și David s-a luptat cu Filistenii, pricinuindu-le înfrângere mare, iar ei au fugit dinaintea lui. Iar Ionatan l-a adus iarăși pe David și îi slujea lui Saul ca și înainte.

Hebronul astăzi (Palestina)

MOARTEA LUI SAUL. DOMNIA LUI DAVID

Moartea lui Saul. A urmat un nou război cu Filistenii, iar aceștia i-au bătut pe Israeliți, care au căzut uciși pe Muntele Ghelboa.

Și i-au ajuns Filistenii pe Saul și pe fiii lui și au ucis pe Ionatan, pe Aminadab și pe Melchișua.

Lupta împotriva lui Saul era cumplită și arcașii Filisteni îl loviră pe acesta, rănindu-l greu.

Atunci a zis Saul purtătorului său de arme: „Trage-ți sabia și mă străpunge cu ea, ca să nu vină acești netăiați împrejur să mă ucidă și să-și bată joc de mine". Purtătorul de arme însă n-a voit, căci se temea cumplit. Atunci Saul și-a luat sabia și s-a aruncat în ea.

Văzând purtătorul de arme că Saul a murit, s-a aruncat și el în sabia sa și a murit cu el (*1 Regi* 31, 1-5).

A doua zi Filistenii au venit să-i jefuiască pe cei uciși și au găsit pe Saul și pe cei trei fii ai lui căzuți pe Muntele Ghelboa.

Ei i-au tăiat capul regelui, au luat armele de pe el și au trimis în toată țara Filistenilor ca să se vestească despre aceasta în capiștile[13] idolilor lor și poporului.

Armele lui le-au pus în capiștea Astartei[14], iar trupul lui l-au spânzurat pe zidurile cetății Bet-San (*1 Regi* 31, 8-10).

Atunci, de pe câmpul de luptă, un om a alergat la David și i-a zis: „Poporul a fugit; mulți au căzut morți și cu ei a pierit și Saul cu Ionatan!" (cf. *2 Regi* 1, 2-4)

David i-a plâns pe Saul și pe Ionatan, fiul lui, prin această *cântare de jale,* pe care a poruncit să o învețe fiii lui Iuda, așa cum este scrisă în cartea dreptului, unde se zice:

„Podoaba ta, Israele, a fost doborâtă pe înălțimile tale! Cum au căzut vitejii!

Nu vestiți în Gat și nu dați de știre pe ulițele Ascalonului, ca să nu se bucure fiicele Filistenilor, ca să nu prăznuiască fiicele celor netăiați împrejur!

Munților Ghelboa, să nu mai cadă pe voi nici rouă, nici ploaie; și să nu mai fie pe voi țarini roditoare, căci acolo a fost doborât scutul celor războinici, scutul lui Saul, ca și cum n-ar fi fost uns cu untdelemn sfințit.

Arcul lui Ionatan nu se întorcea fără sânge de răniți, fără grăsimea celor puternici, nici sabia lui Saul nu se învârtea zadarnic!

Saul și Ionatan, cei iubiți și uniți în viața lor, nici la moarte nu s-au despărțit. Fost-au mai iuți decât vulturii și mai puternici decât leii!

Fiicele lui Israel, plângeți pe Saul, cel ce v-a îmbrăcat în purpură cu podoabe și v-a pus pe haine podoabe de aur!

Cum au căzut vitejii în toiul luptei! Ucis a fost Ionatan pe înălțimile tale, Israele!

Frate Ionatane, întristat sunt după tine, căci tu mi-ai fost foarte scump și iubirea ta a fost pentru mine mai presus de iubirea femeiască!

Cum au căzut cei viteji! Pierit-a arma de război!" (*2 Regi* 1, 19-27).

David rege. După povața Domnului, David a urcat apoi la *Hebron,* unde au venit oamenii din seminția lui Iuda și l-au uns rege. În acest timp *Abner,* generalul lui Saul, l-a numit rege pe *Ișboșet,* un fiu al lui Saul. Fapta aceasta a dat loc la o mulțime de lupte pentru domnie. Tânărul David câștiga mereu dragostea poporului, iar casa lui Saul pierdea din zi

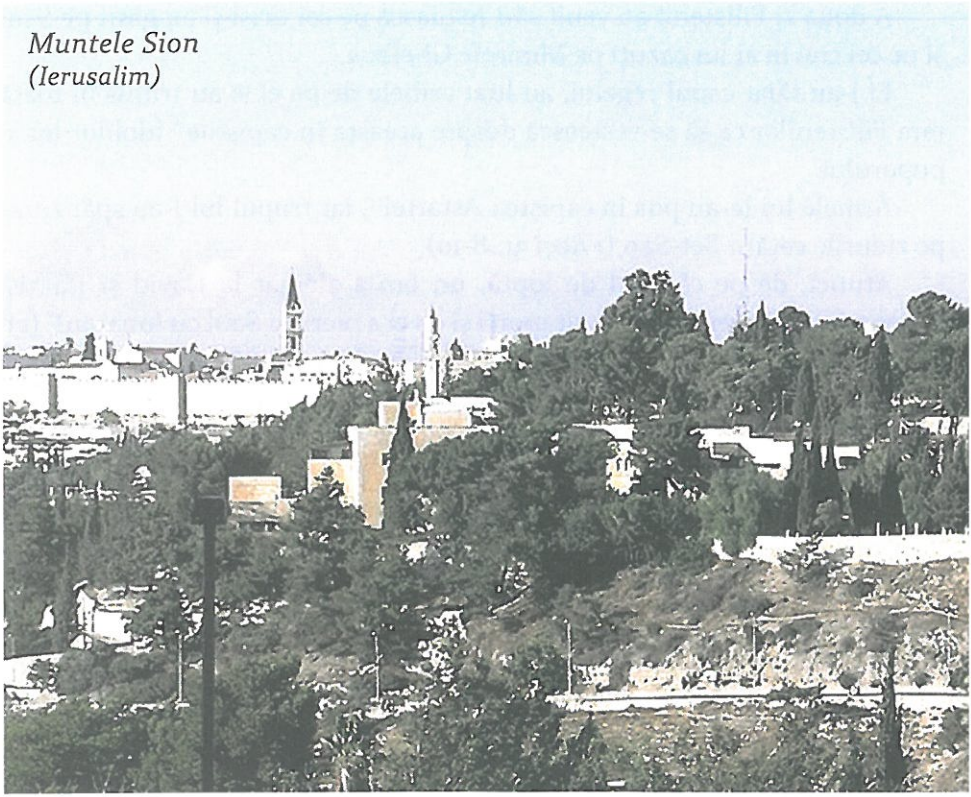

Muntele Sion
(Ierusalim)

în zi încrederea Israeliților. Această stare de lucruri a ținut 7 ani și 6 luni, până la moartea lui Abner și Ișboșet, când toți bătrânii lui Israel au venit la David și l-au recunoscut rege. Atunci David, în fruntea oștenilor săi, a mers asupra Ierusalimului, care se afla în stăpânirea *Iebuseilor*[15]. Acolo el a ridicat cetatea Sion și și-a așezat acolo reședința sa, numind-o *cetatea lui David* (cf. *2 Regi* 2-5, 9).

David victorios asupra Filistenilor. După ce Filistenii au aflat că David a ajuns rege, au venit asupra lui, crezând că-l vor găsi nepregătit. Ei au năvălit în apropiere de Ierusalim. David a luptat însă cu ei și i-a biruit. Acesta a fost semnul că Dumnezeu l-a binecuvântat să fie rege peste tot Israelul (cf. *2 Regi* 5, 17-25).

Mai înainte de sfârșit pe nimeni să nu-l socotești fericit (*Înțelepciunea lui Isus, fiul lui Sirah* 11, 30).

DAVID, REGE EVLAVIOS ŞI IUBIT DE DUMNEZEU

Aducerea chivotului Legii la Ierusalim. De multă vreme chivotul Legii se afla la *Kiriat-Iearim,* în casa lui Aminadab. David a ridicat pe Muntele Sion un nou cort sfânt și a mers însoțit de șaptezeci de mii de oameni să aducă acolo chivotul Legii.

Acesta a fost așezat pe un car nou, însă pe cale, speriindu-se boii, erau să răstoarne carul cu chivotul Legii. Atunci Uza, fiul lui Aminadab, care conducea carul, și-a întins mâinile, să sprijinească chivotul, și îndată a căzut mort.

Cuprins de spaimă, David a întrerupt serbarea și a așezat chivotul în casa unui israelit evlavios, care se numea *Obed-Edom.*

După ce a văzut că Domnul l-a binecuvântat pe Obed-Edom și casa lui, a adunat tot Israelul și a adus chivotul Legii pe Muntele *Sion.* Chivotul era dus de preoți, în strigăte și cântări de bucurie. David însuși mergea înainte și dănțuia (cf. *2 Regi* 6, 1-15).

David rânduiește slujbele dumnezeiești. După ce chivotul Legii a fost așezat în cortul cel nou, David a rânduit slujbele dumnezeiești ce urmau să se facă acolo. El i-a împărțit pe preoți în 24 de cete, urmând ca acestea să facă slujbele cu rândul, fiecare ceată câte o săptămână. Leviții de asemenea au fost împărțiți în 24 de cete; 4000 trebuiau să cânte din gură și din instrumente cântările sfinte. Cântările acestea poartă numele de *Psalmi,* cântări de laudă.

David plănuiește zidirea unui templu. După aceea, David s-a gândit să zidească un templu Domnului. Dar Dumnezeu i-a zis prin prorocul Natan: „Nu tu vei fi acela. Iată, Domnul îți vestește că-ți va întări casa, iar când se vor plini zilele tale și vei răposa cu părinții tăi, atunci voi ridica după tine pe urmașul tău, care va răsări din coapsele tale, și voi întări stăpânirea ta.

Acela va zidi casă numelui Meu, și Eu voi întări scaunul domniei lui în veci.

Eu voi fi aceluia tată, iar el Îmi va fi fiu; de va greși, îl voi pedepsi Eu cu toiagul bărbaților și cu loviturile fiilor oamenilor; dar mila Mea nu o voi lua de la el, cum am luat-o de la Saul, pe care l-am lepădat înaintea feței tale.

Casa ta va fi neclintită, regatul tău va rămâne veșnic înaintea ta și tronul tău va sta în veci!" (cf. *2 Regi* 7, 1-16).

Cartea Psalmilor. Cartea *Psalmilor* sau *Psaltirea* este alcătuită din 150 de psalmi, cântări sfinte, compuse în cea mai mare parte de *Cântărețul rege,* adică de David. Prorocul, fiind insuflat de Dumnezeu, prevestește foarte lămurit Dumnezeirea, preoția, Pătimirile, Învierea, Înălțarea și domnia veșnică a lui Mesia.

Psaltirea este și astăzi *cartea de rugăciuni a Bisericii creștine,* a preoților, monahilor și mirenilor de pretutindeni.

Psalmii, citiți sau cântați, răsună ziua și noaptea în biserici și în mănăstiri, și niciodată, până la sfârșitul veacurilor, nu vor conteni aceste minunate cântări.

Psalmul 150:

Lăudați pe Domnul întru sfinții Lui; lăudați-L pe El întru tăria puterii Lui.
Lăudați-L pe El întru puterile Lui; lăudați-L pe El după mulțimea slavei Lui.
Lăudați-L pe El în glas de trâmbiță; lăudați-L pe El în psaltire și în alăută.

Statuia Profetului David din Ierusalimul vechi

Lăudați-L pe El în timpane și în horă; lăudați-L pe El în strune și organe.

Lăudați-L pe El în chimvale bine răsunătoare; lăudați-L pe El în chimvale de strigare.

Toată suflarea să laude pe Domnul! (*Psalmul* 150, 1-6)

DAVID PĂCĂTUIEŞTE ŞI SE CĂIEŞTE

David cade în păcat. După un an, pe vremea când regii porneau la război, David a trimis pe Ioab, pe slugile sale şi pe toţi Israeliţii la luptă. Aceştia i-au lovit pe Amoniţi[16] şi au înconjurat Raba; iar David a rămas în Ierusalim.

Odată, spre seară, sculându-se David din pat şi plimbându-se pe acoperişul casei domneşti, a văzut de pe acoperiş o femeie scăldându-se; şi femeia aceasta era foarte frumoasă.

Atunci David a trimis să se cerceteze cine este acea femeie. Şi i s-a spus că este Batşeba, fiica lui Eliam, femeia lui Urie Heteul.

Apoi David a trimis slugile să o ia; ea a venit la el şi regele a dormit cu ea. Apoi Batşeba s-a întors în casa ei (*2 Regi* 11, 1-4).

Iar David i-a scris lui Ioab: „Pune pe Urie unde va fi luptă mai crâncenă şi retrageţi-vă de la el, ca să fie lovit şi ucis".

Ioab a împlinit porunca regelui; Urie a căzut în bătălie şi apoi David s-a căsătorit cu Batşeba (cf. *2 Regi* 11, 14-27).

Natan îl mustră pe David. Atunci a trimis Domnul pe prorocul Natan la David şi i-a zis: „Erau într-o cetate doi oameni: unul bogat şi altul sărac. Cel bogat avea foarte multe vite mari şi mărunte, iar cel sărac n-avea decât o singură oiţă, pe care el o cumpărase de mică şi o hrănise şi ea crescuse cu copiii lui. Din pâinea lui mâncase şi ea şi se adăpase din ulcica lui, la sânul lui dormise şi era pentru el ca o fiică.

Dar iată că a venit la bogat un călător, şi gazda nu s-a îndurat să ia din oile sale sau din vitele sale, ca să gătească cină pentru călătorul care venise la el, ci a luat oiţa săracului şi a gătit-o pe aceea pentru omul care venise la el".

Atunci s-a mâniat David cumplit asupra acelui om şi a zis către Natan: „Precum este adevărat că Domnul este viu, tot aşa este de adevărat că omul care a făcut aceasta este vrednic de moarte; pentru oaie el trebuie să întoarcă împătrit, pentru că a făcut una ca aceasta şi pentru că n-a avut milă".

Atunci Natan a zis către David: „Tu eşti omul care a făcut aceasta! Aşa zice Domnul Dumnezeul lui Israel: Eu te-am uns rege pentru Israel şi Eu te-am izbăvit din mâna lui Saul.

Pentru ce însă ai nesocotit tu cuvântul Domnului, făcând rău înaintea ochilor Lui? Pe femeia lui Urie ţi-ai luat-o de soţie, iar pe el l-ai ucis cu sabia Amoniţilor.

Deci nu se va depărta sabia de deasupra casei tale în veac, pentru că tu M-ai nesocotit pe Mine și ai luat pe femeia lui Urie Heteul ca să-ți fie nevastă.

Așa zice Domnul: „Iată, Eu voi ridica asupra ta rău din chiar casa ta" (cf. *2 Regi* 12, 9-11).

Pocăința lui David. Pedeapsa și iertarea lui Dumnezeu. „Am păcătuit înaintea Domnului", a zis David către Natan. „Și Domnul a ridicat păcatul de deasupra ta, a zis Natan, și tu nu vei muri. Dar fiindcă tu prin această faptă ai dat vrăjmașilor Domnului pricină să-L hulească, de aceea va muri fiul ce ți se va naște". Iar după șapte zile copilul avut de rege cu Batșeba a murit. David a primit cu umilință pedeapsa trimisă de Domnul și n-a încetat până la moarte să-și plângă păcatul său (cf. *2 Regi* 12, 12-23).

Miluiește-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta și după mulțimea îndurărilor Tale, șterge fărădelegea mea. Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule, și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele. Dă-mi mie bucuria mântuirii Tale și cu duh stăpânitor mă întărește (*Psalmul* 50, 1-2, 11, 13).

RĂZVRĂTIREA LUI ABESALOM

Intrigile lui Abesalom. David avea un fiu cu numele Abesalom. Acesta era cel mai puternic om din tot Israelul. El avea care, cai și cincizeci de bărbați care mergeau înaintea sa.

Abesalom se trezea dis-de-dimineață, se oprea la poartă lângă drum, și când cineva venea la rege să se judece pentru vreo pricină, Abesalom îl chema la sine și-l întreba: „Din ce cetate ești tu?" Iar când acela îi răspundea: „Robul tău este din cutare trib al lui Israel", atunci Abesalom îi zicea: „Iată, pricina ta este bună și dreaptă, dar la rege n-are cine să te asculte".

Și mai spunea Abesalom: „O, de m-ar pune pe mine judecător în țara aceasta, ar veni la mine oricine ar avea neînțelegeri și judecată, și eu l-aș judeca drept".

Dacă cineva se apropia să i se închine, el își întindea mâna, îl îmbrățișa și-l săruta.

Așa se purta Abesalom cu tot israelitul care venea pentru judecată la rege și a intrat Abesalom în inima Israeliților (*2 Regi* 15, 1-6).

David fuge de Abesalom. După patruzeci de ani de domnie a lui David, a zis Abesalom către rege: „Mă duc la Hebron să-mi împlinesc o făgăduință, pe care am făcut-o Domnului".

Regele i-a zis: „Du-te cu pace!", iar el s-a ridicat și s-a dus la Hebron.

Cu Abesalom au mers două sute de oameni din Ierusalim, care fuseseră poftiți de el, dar ei au plecat nevinovați, neștiind ce era la mijloc, că acolo se punea la cale o răzvrătire împotriva regelui, tatăl său.

Un vestitor a venit la David și a zis: „Inima Israeliților a înclinat în partea lui Abesalom". Atunci David, însoțit de oamenii săi credincioși, a ieșit din cetate plângând, el și toți cei ce erau cu el au trecut pârâul *Chedron* și s-au urcat pe Muntele Măslinilor, fiind desculți și cu capul acoperit; iar de acolo au fugit de cealaltă parte a Iordanului (cf. *2 Regi* 15, 7, 9, 11, 13, 23, 30).

Abesalom este pedepsit. Abesalom l-a urmărit pe rege, dar a fost înfrânt. David le-a zis generalilor săi: „Să-mi cruțați pe băiatul Abesalom! Oastea lui Abesalom a fost risipită și însuși Abesalom a fugit călare pe un catâr.

Când acesta a fugit cu el pe sub ramurile unui stejar mare, părul lui Abesalom s-a încurcat în ele și el a rămas spânzurat în văzduh, iar catârul de sub el a mers înainte.

Și Ioab, generalul lui David, a înfipt în inima lui Abesalom trei lănci.

Apoi l-au luat pe Abesalom și l-au aruncat acolo în pădure într-o groapă adâncă și au aruncat deasupra lui o grămadă mare de pietre. Iar Israeliții s-au împrăștiat cu toții, mergând fiecare la casa sa (*2 Regi* 18, 1-7).

David îl plânge pe fiul său. Atunci a sosit și Hușai, care a zis către rege: „Veste bună aduc regelui, stăpânul meu! Domnul ți-a făcut astăzi dreptate, izbăvindu-te din mâna tuturor celor ce s-au ridicat împotriva ta".

„Dar băiatul Abesalom este oare sănătos el?" – a întrebat regele pe Hușai. „Întâmple-se dușmanilor regelui, stăpânului meu, a răspuns acesta, și tuturor celor ce au uneltit rele împotriva ta, ce i s-a întâmplat lui!"

Mormântul lui Abesalom (Ierusalim)

Atunci regele s-a tulburat, a mers în foișorul de deasupra porții și a plâns, zicând: „O, fiul meu Abesalom, Abesalom, fiul meu! Mai bine muream eu în locul tău! Abesalom, Abesalom, fiul meu!" (cf. *2 Regi* 18, 31-33).

Cel ce se poartă rău cu tatăl său și alungă (din casă) pe mama sa este fiu aducător de ocară și de rușine (*Pilde* 19, 26).

CELE DE PE URMĂ ZILE ALE LUI DAVID

David îl numește moștenitor pe Solomon. Fiind bătrân, regele David a zis: „Chemați la mine pe preotul Țadoc, pe prorocul Natan și pe Benaia, fiul lui Iehoiada!" Și aceștia au intrat la rege.

Regele le-a spus: „Să luați pe slugile domnului vostru cu voi și să puneți pe Solomon, fiul meu, călare pe catârul meu și să-l duceți până la Ghihon, și acolo să-l ungă preotul Țadoc și prorocul Natan ca rege peste Israel și să sunați din trâmbițe și să ziceți: «Să trăiască regele Solomon!» Apoi să-l petreceți înapoi, ca să vină și să șadă pe tronul meu; căci el va fi rege în locul meu și lui i-am poruncit să fie conducătorul lui Israel și al lui Iuda" (*3 Regi* 1, 32-35).

Pregătirile pentru zidirea Templului. Și tot atunci a trimis Hiram[17], regele Tirului[18], pe slugile sale la Solomon, când a auzit că l-au uns rege în locul tatălui său. Căci Hiram fusese prieten cu David toată viața.

Iar Solomon a trimis la Hiram să-i spună:

„Tu știi că David, tatăl meu, n-a putut să înalțe casă numelui Domnului Dumnezeului său, din pricina războaielor cu popoarele dimprejur, până ce Domnul nu le-a supus sub talpa picioarelor lui.

Acum însă Domnul Dumnezeul meu mi-a dăruit odihnă din toate părțile; n-am nici potrivnic, nici alte primejdii.

Și iată că eu mă gândesc să zidesc casă numelui Domnului Dumnezeului meu, după cum a grăit Domnul către tatăl meu David, zicând: *Fiul tău, pe care Eu îl voi pune în locul tău pe tron, acela va zidi templu numelui Meu* (*3 Regi* 5, 1-5).

Apoi David i-a dat lui Solomon planul templului împreună cu mijloacele pentru zidirea lui, adăugând: „Iată ce mi-a suflat Domnul; zidește dar sfântul locaș, și Domnul să fie cu tine!" David a mai zis iar către toată adunarea: „Lucrarea este mare, căci nu este vorba de o casă pentru un om, ci de casa lui Dumnezeu! Așadar, aceia dintre voi, care doresc să dăruiască câte ceva, să facă aceasta de bună voie și fără părere de rău".

Atunci toți au adus cu dărnicie, în dar, aur, argint, aramă, fier și pietre scumpe (cf. *2 Paralipomena* 2, 11-21; 3, 1-9).

Ruinele orașului antic Tir (Liban)

Moartea lui David. Apropiindu-se vremea lui David să moară, a lăsat el fiului său Solomon acest legământ:

„Iată, eu mă duc pe drumul pe care toți pământenii se duc; fii tare și să fii bărbat. Să păzești legământul Domnului Dumnezeului tău, umblând în căile Lui și păzind legile Lui, poruncile Lui, hotărârile Lui și așezămintele Lui, precum sunt scrise în Legea lui Moise, pentru ca să-ți fie bine-cunoscut tot ce vei face, oriunde și ori încotro te vei întoarce" (*3 Regi* 2, 1-3).

Apoi a adormit David și a fost înmormântat pe Muntele Sion, după ce domnise 40 de ani peste Israel (cf. *3 Regi* 2, 10-11).

Fericiți cărora s-au iertat fărădelegile și cărora s-au acoperit păcatele (*Psalmul* 31, 1).

Regatul israelit în timpul domniilor regilor Saul și David

ÎNȚELEPCIUNEA LUI SOLOMON

Prorocul Solomon

Rugăciunea lui Solomon. Fiind numit de către David să-i urmeze pe scaunul domniei, Solomon a ajuns într-adevăr rege. El L-a iubit pe Dumnezeu și a urmat cu supunere sfaturile lui David, tatăl său.

La Ghibeon însă Domnul i S-a arătat lui Solomon noaptea în vis și i-a zis: „Cere ce vrei să-ți dau!"

Solomon a zis: „Tu ai făcut cu robul Tău David, tatăl meu, mare milă; și, pentru că el s-a purtat cu vrednicie și cu dreptate și inimă curată înaintea Ta, nu Ți-ai luat această milă mare de la el; și i-ai dăruit fiu pe tronul lui, precum și este aceasta astăzi.

Și acum Tu, Doamne Dumnezeul meu, ai pus pe robul Tău rege în locul lui David, tatăl meu; însă eu sunt foarte tânăr și nu știu să conduc.

Și robul Tău este în mijlocul poporului Tău pe care l-ai ales, popor nesfârșit de mare, care din pricina mulțimii lui nu se poate nici socoti, nici număra.

Dăruiește-i dar robului Tău minte pricepută, ca să asculte și să judece pe poporul Tău și să deosebească ce este bine și ce este rău; căci cine poate să povățuiască pe acest popor al Tău, care este nesfârșit de mare?

Domnului I-a plăcut că Solomon a cerut aceasta și a zis: „Deoarece tu ai cerut aceasta și n-ai cerut viață lungă, n-ai cerut bogăție, n-ai cerut sufletele dușmanilor tăi, ci ai cerut înțelepciune, ca să știi să judeci, iată Eu voi face după cuvântul Tău; iată, Eu îți dau minte *înțeleaptă* și *pricepută,* cum niciunul n-a fost ca tine înaintea ta și cum nici nu se va ridica după tine.

Ba îți voi da și ceea ce tu n-ai cerut: *bogăție* și *slavă,* așa încât niciunul dintre regi nu va fi asemenea ție, în toate zilele tale.

Și dacă vei umbla pe drumul Meu, ca să păzești legile Mele și poruncile Mele, cum a umblat tatăl tău David, îți voi înmulți și *zilele tale*"(*3 Regi* 3, 6-14).

Dreapta judecată a lui Solomon. Altă dată au venit două femei desfrânate la rege și au stat înaintea lui.

Una dintre femei a zis: „Rogu-mă, domnul meu, noi trăim într-o casă; și eu am născut la ea, în casa aceea. A treia zi după ce am născut eu, a născut și această femeie, și eram împreună și nu era nimeni străin cu noi în casă, afară de noi amândouă.

Însă noaptea a murit fiul acestei femei, căci a adormit peste el.

Și s-a sculat ea pe la miezul nopții și mi-a luat pe fiul meu de lângă mine, când eu, roaba ta, dormeam, și l-a pus la pieptul ei; iar pe fiul ei cel mort l-a pus la pieptul meu.

Dimineața când m-am sculat ca să-mi alăptez fiul, iată, el era mort; iar când m-am uitat la el mai bine dimineața, acesta nu era fiul meu, pe care-l născusem".

Iar cealaltă femeie a zis: „Ba nu, fiul meu e viu, iar fiul tău e mort!" Iar aceasta îi zicea: „Ba nu, fiul tău este mort și al meu e viu!" Ele vorbeau așa înaintea regelui.

Atunci regele a zis: „Aceasta zice: fiul meu este cel viu, iar fiul tău este cel mort; iar aceea zice: Ba nu, fiul tău este cel mort și fiul meu este cel viu".

Apoi a zis Solomon: „Dați-mi o sabie"; și i s-a adus regelui o sabie.

Regele a zis: „Tăiați copilul cel viu în două și dați o jumătate din el uneia și o jumătate din el celeilalte!"

Iar femeia al cărei fiu era viu a răspuns regelui – căci i se rupea inima de milă pentru fiul ei: „Rogu-mă, domnul meu, dați-i ei acest prunc viu și nu-l omorâți!" Iar cealaltă a zis: „Ca să nu fie nici al meu, nici al ei, tăiați-l!"

Regele a zis: „Dați-i acesteia copilul cel viu, că aceasta este mama lui!"

Tot Israelul a auzit de judecata aceasta a regelui. Și au început să se teamă de rege, căci vedeau că înțelepciunea lui Dumnezeu este în el, ca să facă judecată și dreptate (cf. *3 Regi* 3, 16-28).

CÂTEVA VORBE ÎNȚELEPTE ALE LUI SOLOMON

1. *Din Pilde:*

Cinstirea părinților. Ascultă, fiul meu, învățătura tatălui tău și nu lepăda îndrumările maicii tale. Căci ele sunt ca o cunună pe capul tău și ca o salbă[19] împrejurul gâtului tău (*Pilde* 1, 8-9).

Ascultă pe tatăl tău care te-a născut și nu disprețui pe mama ta când ea a ajuns bătrână (*Pilde* 23, 22).

Ochiul care își bate joc de părintele său și nu ia în seamă ascultarea (ce este dator) maicii sale, să-l scoată corbii care sălășluiesc lângă un curs de apă, iar puii de vultur să-l mănânce (*Pilde* 30, 17).

Mila față de aproapele. Nu spune aproapelui tău: „Du-te și vino, mâine îți voi da!", când poți să-i dai acum (*Pilde* 3, 28).

Cel ce are milă de sărman împrumută Domnului, și El îi va răsplăti fapta lui cea bună (*Pilde* 19, 17).

Urăște minciuna. Buzele cele grăitoare de minciună sunt urâciune înaintea Domnului, iar cei ce făptuiesc după adevăr sunt plăcerea Lui (*Pilde* 12, 22).

Hărnicia. Du-te, leneșule, la furnică, și vezi munca ei și prinde minte! Ea, care nu are nici mai-mare peste ea, nici îndrumător, nici sfătuitor, își pregătește de cu vară hrana ei și își strânge la seceriș mâncare. Sau mergi la albină și vezi cât e de harnică și ce lucrare iscusită săvârșește. Munca ei o folosesc spre sănătate și regii, și oamenii de rând. Ea e iubită și lăudată de toți, deși e slabă în putere, dar e minunată cu iscusința (*Pilde* 6, 6-8).

2. *Din Ecclesiast:*

Deșertăciunea deșertăciunilor, toate sunt deșertăciuni. Adu-ți aminte de Ziditorul tău în zilele tinereților tale. Căci Dumnezeu va judeca toate faptele ascunse, fie bune, fie rele (*Ecclesiastul* 1, 2; 12, 1, 14).

Și ori de câte ori Dumnezeu dă omului bogății și bunuri și ii îngăduie să mănânce și să-și ia partea lui și să se bucure de munca lui, acesta este un dar de la Dumnezeu (*Ecclesiastul* 5, 8).

ZIDIREA TEMPLULUI

Înnvoiala cu regele Tirului. Solomon domnea peste toate țările de la Eufrat[20] până la hotarele Egiptului. Iuda și Israel erau în liniște, trăind fiecare sub vița sa de vie și sub smochinul său. Atunci Solomon a trimis împuterniciți la *Hiram*, regele Tirului, să-i spună: „Domnul Dumnezeul meu mi-a dăruit odihnă din toate părțile. Și iată eu mă gândesc să zidesc templu numelui Domnului Dumnezeului meu. Așadar poruncește să taie pentru mine *cedri*[21] *și chiparoși*[22] din Liban".

Hiram i-a răspuns: „Îți îndeplinesc toată dorința, însă și tu să plinești dorința mea: să aduci pâine pentru casa mea" (cf. *3 Regi* 5, 4-6; 9).

Amândoi au făcut învoială să se ajute unul pe celălalt astfel (cf. *3 Regi* 5, 12).

Solomon poruncește începerea lucrului. Regele Solomon a pus o corvoadă[23] peste tot Israelul și corvoada era de treizeci de mii de oameni.

Îi trimitea în Liban, câte zece mii pe lună, cu schimbul: o lună erau în Liban, iar două luni la casa lor. Iar Adoniram era căpetenie mai mare peste ei.

Solomon mai avea încă șaptezeci de mii de muncitori și optzeci de mii de tăietori de piatră în munte, afară de cele trei mii trei sute de căpetenii, care erau puse de Solomon să supravegheze poporul care făcea lucrul.

Regele a poruncit să pregătească pietre mari, pietre cu ciubuce[24] pentru temelia templului și pietre cioplite.

Pe acestea le-au lucrat lucrătorii lui Solomon, lucrătorii lui Hiram și lucrătorii din Biblos[25]. Așa s-a pregătit lemnul și piatra pentru zidirea templului, timp de trei ani (cf. *3 Regi* 5, 13-18).

Ridicarea și sfințirea Templului. Zidirea Templului a durat șapte ani. Atunci i-a adunat Solomon pe bătrânii lui Israel pe căpeteniile semințiilor și pe toți capii de familii ai fiilor lui Israel în Ierusalim să aducă chivotul cu Legea Domnului din cetatea lui David, adică din Sion.

S-au adunat la regele Solomon toți Israeliții în zilele sărbătorilor din luna Etanim[26], care este a șaptea lună.

Iar după ce au venit toți bătrânii lui Israel, au ridicat preoții chivotul. Au dus chivotul Domnului, cortul adunării și toate lucrurile sfinte care au fost în cort; acestea le-au adus preoții și leviții.

Ruinele oraşului antic Byblos (Liban)

Iar regele Solomon împreună cu toată obştea fiilor lui Israel, care se adunaseră la el, mergea înaintea chivotului, aducând jertfe vite mărunte şi mari, care nu se puteau socoti.

Preoţii au pus chivotul cu Legea Domnului la locul lui, în Sfânta Sfintelor din templu, sub aripile heruvimilor (cf. *3 Regi* 8, 1-6).

Când preoţii au ieşit din locaşul sfânt, un nor a umplut templul Domnului (cf. *3 Regi* 8, 10).

Atunci Solomon a îngenuncheat înaintea altarului pentru jertfe şi a zis: „Oare adevărat să fie că Domnul va locui cu oamenii pe pământ? Cerul şi cerul cerurilor nu Te încap, cu atât mai puţin acest templu pe care l-am zidit numelui Tău; însă caută la rugăciunea robului Tău şi la cererea lui, Doamne Dumnezeul meu! Ascultă strigarea şi rugăciunea lui cu care se roagă astăzi; să-Ţi fie ochii Tăi deschişi ziua şi noaptea la templul acesta, la acest loc pentru care Tu ai zis: «Numele Meu va fi acolo»; să asculţi strigarea şi rugăciunea cu care robul Tău se va ruga în locul acesta".

„[...] Orice rugăciune, orice cerere care se va face de orice om din tot poporul lui Israel, când ei îşi vor cunoaşte mustrarea cugetului lor şi îşi vor

întinde mâinile lor la templul acesta, Tu să asculți din cer, din locul șederii Tale, și să miluiești, să faci și să dai fiecăruia după căile sale, după cum Tu cunoști inima lui; căci Tu singur știi inima tuturor fiilor oamenilor; pentru ca să se teamă de Tine în toate zilele cât vor trăi pe pământul pe care l-ai dat părinților noștri!

Chiar străinul, care nu este din poporul Tău Israel, de va veni pentru numele Tău din pământ depărtat, căci se va auzi de numele Tău cel mare și de mâna Ta cea puternică și de brațul Tău cel întins, și el va veni și se va ruga la templul acesta, să-l asculți din cer, din locul șederii Tale și să faci tot ceea ce străinul Îți va cere Ție, pentru ca să știe toate popoarele pământului de numele Tău, să se teamă de Tine, cum se teme poporul Tău Israel, și să știe că numele Tău este chemat peste templul acesta pe care eu l-am zidit!" (*3 Regi* 8, 27-29; 38-43).

Și îndată s-a pogorât foc din cer și a mistuit jertfele. Apoi Domnul S-a arătat lui Solomon și i-a zis: „Am auzit rugăciunea ta și cererea ta cu care te-ai rugat către Mine și ți-am îndeplinit toate după cererea ta; am sfințit templul pe care l-ai zidit ca să petreacă numele Meu acolo în veci și vor fi ochii și inima Mea acolo în toate zilele" (*3 Regi* 9, 3).

Templul Meu locaș de rugăciune se va chema (*Isaia* 56, 7).

Zidirea Templului lui Solomon. Templul lui Solomon a fost făcut după planul cortului sfânt, însă mult mai mare. Zidirea era lungă de 60 de coți (28,8 metri), largă de 20 de coți (9,6 metri) și înaltă de 30 de coți (14,4 metri). În partea dinspre răsărit avea un pridvor[27] larg de 10 coți (4,8 metri) și lung de 20 de coți (9,6 metri); iar pe celelalte trei laturi se ridicau case înalte de 18 coți (8,6 metri), cu trei rânduri și împărțite în cămări pentru păstrarea lucrurilor templului (cf. *3 Regi* 6, 2-6).

Înăuntru, templul era împărțit în două: *Sfânta* și *Sfânta Sfintelor*. Sfânta avea o lungime de 40 de coți (19,2 metri); iar Sfânta Sfintelor, ce cuprindea capătul dinspre asfințit al templului, era lungă de 20 de coți, largă de 20 de coți și înaltă tot de 20 de coți (9,6 metri). Pereții și tavanul templului erau căptușiți cu scânduri de cedru, toate îmbrăcate cu aur, iar pardoseala era din scânduri de chiparos. Două curți înconjurau templul de jur împrejur: cea dinăuntru pentru preoți și cea din afară pentru popor (cf. *3 Regi* 6, 15-21).

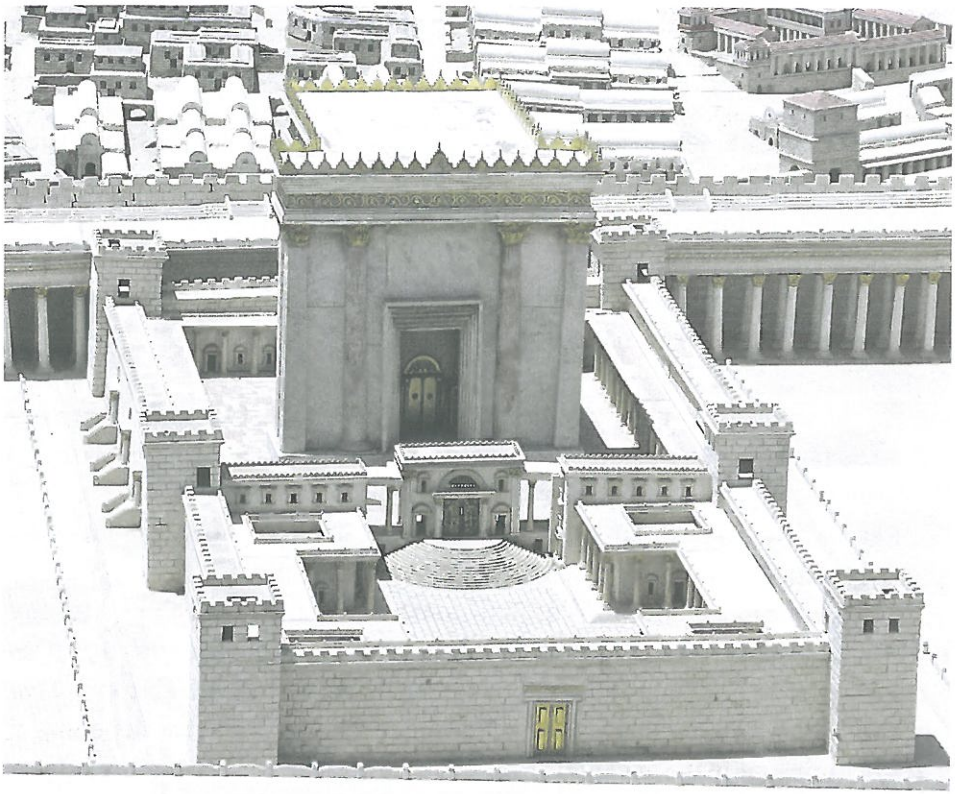

Templul regelui Solomon – machetă (Ierusalim)

Odoarele sfinte. În Sfânta Sfintelor se afla chivotul Legii. Doi heruvimi de lemn de măslin auriți și înalți de 10 coți (4,8 metri) se aflau la cele două capete ale lui și aripile lor erau de câte 5 coți (2,4 metri) fiecare. În *Sfânta* se vedeau, dincolo de *altarul tămâierii,* două talere pentru *pâinile punerii înainte* și 10 sfeșnice cu câte 7 brațe, câte cinci de fiecare parte, toate de aur curat. *Altarul pentru jertfe* se ridica în *curtea preoților.* Se mai afla de asemenea o baie mare, pentru spălarea preoților, care se numea *marea de aramă,* așezată pe 12 boi de aramă. Pe lângă altar mai erau 10 spălători pentru spălat carnea jertfelor (cf. *3 Regi* 6, 23-28; 7).

SLAVA LUI SOLOMON. CEI DIN URMĂ ANI AI REGELUI

Bogăția lui Solomon. Solomon a zidit casă pentru el, un strălucit palat, la care a lucrat 13 ani, și în care avea un tron domnesc, turnat din aur curat și împodobit cu fildeș. Vasele sale de mâncat erau din aurul cel mai curat. Meșterii săi se duceau în țările cele mai depărtate să caute aur și lucruri scumpe de tot felul, precum păuni, fildeși ș.a. Solomon i-a întrecut în bogăție pe toți regii pământului (cf. *3 Regi* 7, 1-12; 9, 26-28).

Cinstea și numele mare ale lui Solomon. Oamenii din toate țările lumii veneau să-l vadă pe Solomon și socoteau pentru ei o cinste deosebită când puteau să-i trimită daruri.

Regina din Saba[28], auzind de slava lui Solomon cea în numele Domnului, a venit să-i încerce înțelepciunea cu cuvinte greu de înțeles.

Când aceasta l-a întâlnit și a văzut toată slava lui, s-a umplut de mirare și a zis: „Adevărat este ce am auzit eu în țara mea de lucrurile tale și de înțelepciunea ta; însă eu nu credeam vorbele, până n-am venit și n-am văzut cu ochii mei și iată, nici pe jumătate nu mi se spusese; tu ai înțelepciune și bogăție mult mai mare decât cum am auzit eu.

Ferice de oamenii tăi și de aceste slugi ale tale, care totdeauna îți stau înainte și ascultă înțelepciunea ta!

Binecuvântat să fie Domnul Dumnezeul tău Care a binevoit să te pună pe tronul lui Israel! Domnul, din dragostea cea veșnică a Lui către Israel, te-a pus rege să faci judecată și dreptate".

Apoi regina i-a adus daruri de aur și de pietre scumpe și a primit la plecare de la rege multe alte daruri (cf. *3 Regi* 10, 1-10).

Păcatul lui Solomon. Solomon a luat în căsătorie femei păgâne, care l-au făcut să cadă în închinarea la idoli tocmai la bătrânețe. Domnul s-a mâniat și i-a zis lui Solomon: „Pentru că s-au făcut aceste lucruri cu tine și pentru că tu n-ai ținut legământul și rânduielile Mele pe care ți le-am poruncit, voi rupe regatul tău din mâna ta și-l voi da slujitorului tău. Însă nu voi face aceasta în zilele tale, pentru David, tatăl tău, ci din mâna fiului tău îl voi rupe" (cf. *3 Regi* 11, 1-12).

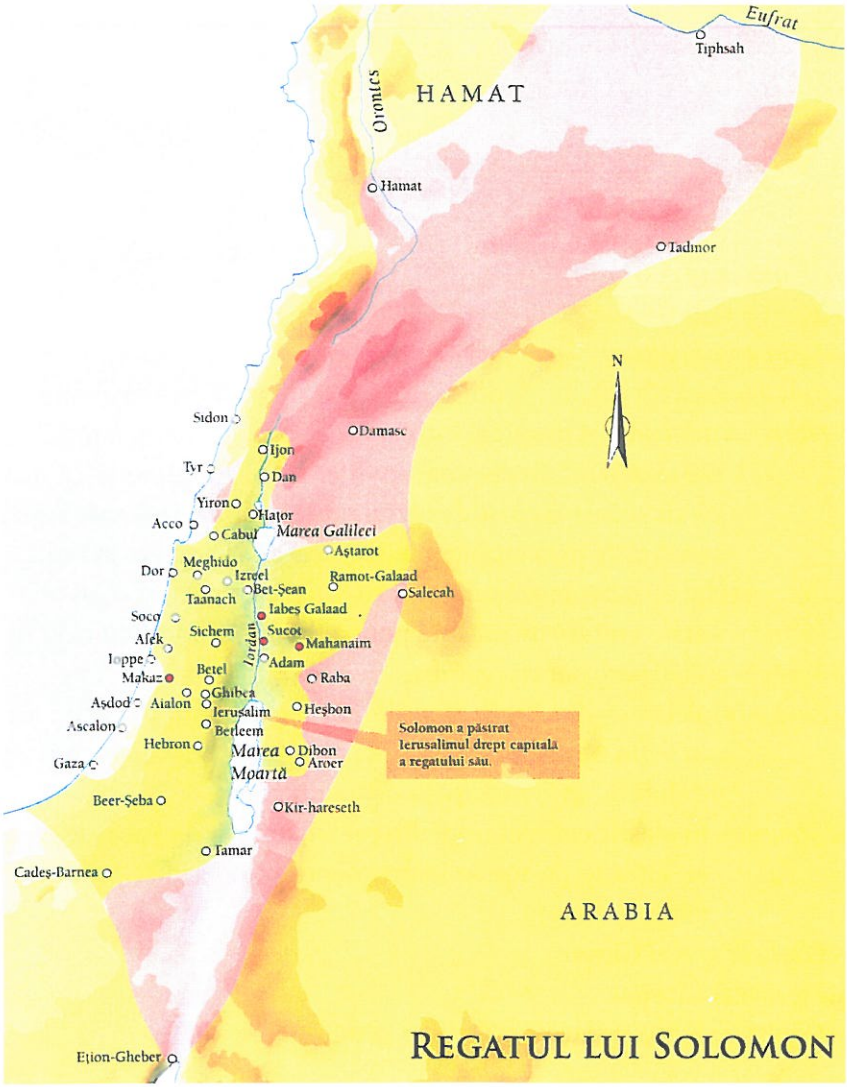

Solomon a domnit 40 de ani peste Israel.

Apoi a adormit cu părinții lui și a fost înmormântat în cetatea lui David, tatăl său; iar în locul lui în Ierusalim s-a făcut rege Roboam, fiul său (cf. *3 Regi* 11, 42-43).

Drept aceea, cel căruia i se pare că stă neclintit să ia seama să nu cadă (*1 Corinteni* 10, 12).

NOTE

[1] *Amalec* = vezi *Glosar*.

[2] *Ierim* = vezi *Glosar*.

[3] *Agag* = vezi *Glosar*.

[4] *Juncă* = vacă tânără, între doi și trei ani, care încă nu a avut vițel.

[5] *Harpă* = instrument muzical format dintr-o ramă mare, triunghiulară, pe care sunt fixate coarde diferite ca lungime și ca acordaj, dispuse într-o cutie de rezonanță și o consolă și care sunt puse în vibrație prin ciupire cu degetele de la ambele mâini.

[6] *Cot* = veche unitate de măsură pentru lungimi, egală cu 0,48 m.

[7] *Palmă* = veche unitate de măsură pentru lungimi, egală cu 0,24 m.

[8] *Turea* = apărătoare pentru gambe.

[9] *Zale* = împletitură din inele mici de fier legate unul de altul; armură făcută din această împletitură pe care o purtau războinicii în Antichitate, spre a se apăra de lovituri.

[10] *Strună* = fir elastic confecționat din metal, din păr de animale etc., care se întinde pe unele instrumente muzicale și produce, prin vibrare, sunete.

[11] *Enghedi* = vezi *Glosar*.

[12] *Zif* = vezi *Glosar*.

[13] *Capiște* = templu sau altar dedicat zeităților antice.

[14] *Astarta* = vezi *Glosar*.

[15] *Iebusei* = vezi *Glosar*.

[16] *Amoniți* = vezi *Glosar*.

[17] *Hiram* = vezi *Glosar*.

[18] *Tir* = vezi *Glosar*.

[19] *Salbă* = podoabă de purtat la gât, alcătuită dintr-unul sau mai multe șiraguri de mărgele, medalii sau pietre prețioase.

[20] *Eufrat* = vezi *Glosar*.

[21] *Cedru* = numele mai multor specii de arbori din familia pinaceelor, cu lemnul tare, cu ramurile orizontale.

[22] *Chiparos* = arbore rășinos conifer cu frunze persistente și cu lemnul rezistent și parfumat.

[23] *Corvoadă* = muncă gratuită făcută în folosul statului și al regelui.

[24] *Ciubuc* = ornament în relief care marchează marginile unui perete, ale tavanului, ferestrei etc.

[25] *Byblos* = vezi *Glosar*.

[26] *Etanim* = vezi *Glosar*.

[27] *Pridvor* = galerie exterioară deschisă, cu acoperișul sprijinit de stâlpi, așezată în partea din față a unei clădiri sau de jur-împrejurul ei.

[28] *Saba* = vezi *Glosar*.

VI

Regatele Iuda și Israel

DEZBINAREA REGATULUI ISRAELIT

Roboam aduce dezbinarea. Auzind despre moartea lui Solomon, căpeteniile seminţiilor au venit la Roboam, fiul lui, şi i-au zis: „Tatăl tău a pus jug greu pe noi; însă uşurează-ne munca cea grea a tatălui tău şi jugul cel greu care l-a pus el pe noi, şi îţi vom sluji!" Iar el a zis către ei: „Duceţi-vă şi să veniţi poimâine la mine!" Iar poporul a plecat.

Atunci regele Roboam i-a întrebat pe bătrânii care fuseseră sfetnici pe lângă Solomon, tatăl lui, pe când el trăia, şi le-a zis: „Cum mă sfătuiţi să răspund poporului la cererea aceasta?"

Iar ei au răspuns: „Dacă tu vei fi slugă astăzi poporului acestuia şi-i vei sluji, dacă le vei face gustul lor şi le vei vorbi cu blândeţe, atunci ei îţi vor fi robi în toate zilele!"

Roboam însă nu a ţinut seamă de acest sfat, ci i-a ascultat pe tinerii alături de care crescuse şi a răspuns poporului: „Tatăl meu a pus jug greu peste voi; eu însă şi mai greu voi face jugul vostru; tatăl meu v-a pedepsit cu *bice*, eu însă vă voi pedepsi cu *scorpioni*!" (cf. *3 Regi* 12, 1-14).

Atunci zece seminţii ale lui Israel l-au ales domn pe Ieroboam, şi astfel Israeliţii au alcătuit două regate: regatul lui *Israel* şi regatul lui *Iuda*. Acesta din urmă nu cuprindea decât două seminţii: *a lui Iuda şi a lui Veniamin*. Ierusalimul a rămas capitala Iudeii, iar regatul lui Israel şi-a stabilit capitala la *Sichem*, apoi la *Tirţa* şi mai târziu la *Samaria*. Aceste două state au fost mereu în luptă unul cu altul.

Idololatria lui Ieroboam. Ieroboam, regele lui Israel, a zis: „Regatul poate să treacă iar la casa lui David. Dacă poporul acesta va mai merge la Ierusalim pentru aducere de jertfă în templul Domnului, atunci inima poporului acestuia are să se întoarcă la domnul lor Roboam, regele lui Iuda; pe mine au să mă ucidă, iar ei au să se întoarcă iarăşi sub stăpânirea lui Roboam, regele lui Iuda".

Sfătuindu-se, regele a făcut *doi viţei de aur* şi a zis poporului: „Nu trebuie să vă mai duceţi la Ierusalim; iată, Israele, dumnezeii tăi, care te-au scos din pământul Egiptului!" Pe unul l-a pus *în Betel*, iar pe celălalt în *Dan*.

Însă fapta aceasta a dus la păcat, căci poporul a început să se închine unuia din ei, până la Dan, şi a părăsit templul Domnului (cf. *3 Regi* 12, 27-30).

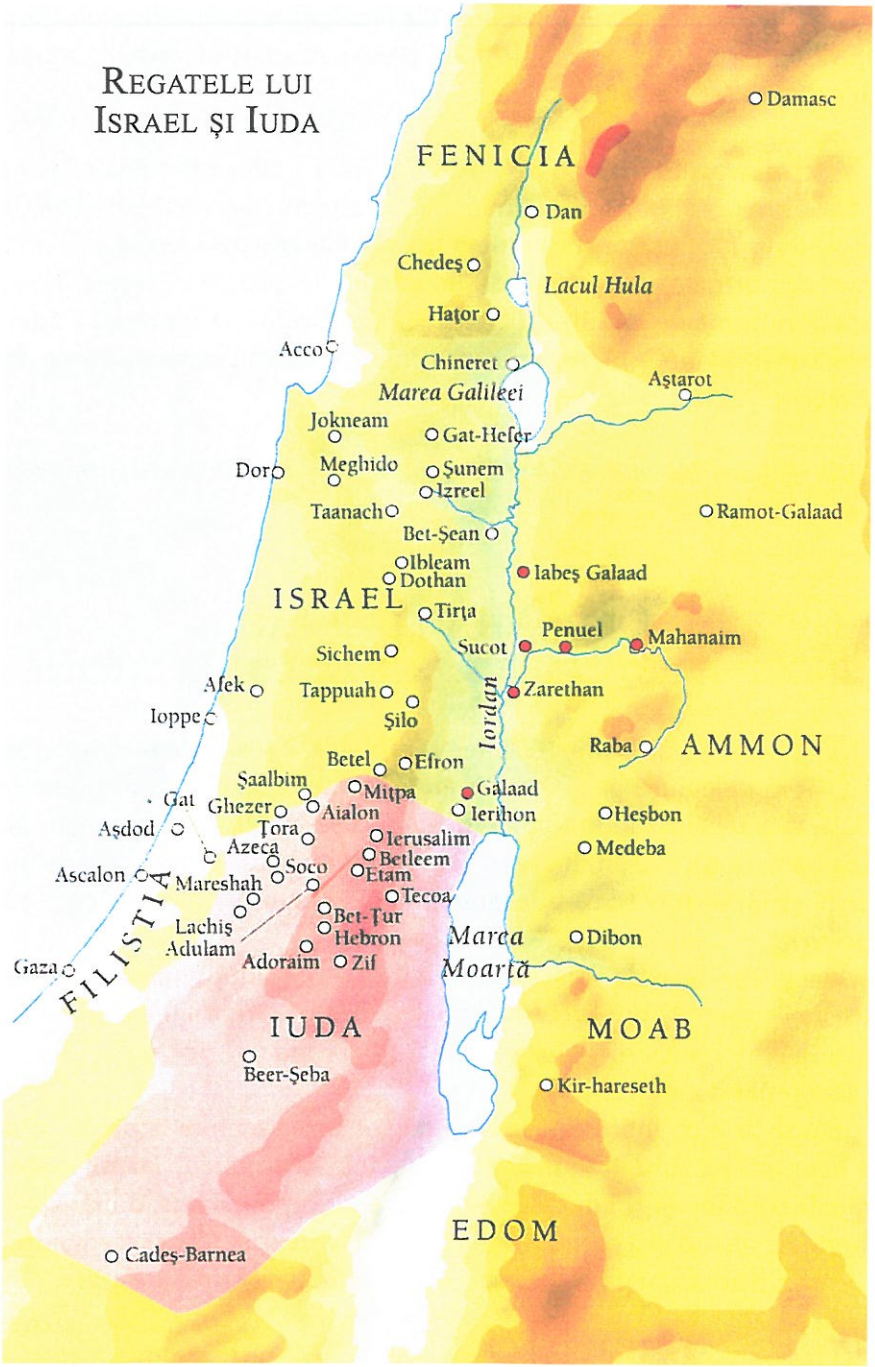
REGATELE LUI ISRAEL ŞI IUDA
Damasc
FENICIA
Dan
Chedeş
Lacul Hula
Haţor
Acco
Chineret
Marea Galileei
Aştarot
Jokneam
Gat-Hefer
Dor
Meghido
Şunem
Izreel
Taanach
Ramot-Galaad
Bet-Şean
Ibleam
Iabeş Galaad
Dothan
ISRAEL
Tirţa
Penuel
Mahanaim
Sucot
Sichem
Afek
Tappuah
Zarethan
Iordan
Ioppe
Şilo
Raba
AMMON
Betel
Efron
Şaalbim
Mitpa
Galaad
Gat
Ghezer
Aialon
Ierihon
Heşbon
Aşdod
Tora
Ierusalim
Azeca
Betleem
Medeba
Ascalon
Soco
Etam
Mareshah
Tecoa
Bet-Ţur
Lachiş
Hebron
Marea Moartă
Dibon
Adulam
Gaza
Adoraim
Zif
FILISTIA
IUDA
MOAB
Beer-Şeba
Kir-hareseth
EDOM
Cadeş-Barnea

Astfel Ieroboam a condus poporul la *închinarea idolilor* (idololatrie). Iar Dumnezeu i-a zis prin profetul Ahia: „pentru că tu M-ai lepădat, stârpi-voi și Eu casa ta!" (cf. *3 Regi* 14, 9-10).

Dumnezeu trimite profeți. Pentru a-i aduce la calea adevărului pe regi și poporul, Dumnezeu le-a trimis profeții Săi. Aceștia au propovăduit pocăința prin cuvânt și prin faptă; au vestit pedepsele pe care Dumnezeu urma să le trimită asupra oamenilor pentru păcatele lor, și au prezis o mulțime de lucruri din viața Mântuitorului. Dumnezeu a adeverit profețiile și cuvintele lor printr-o mulțime de minuni, pe care i-a învrednicit să le facă (cf. *2 Regi* 12-15).

Un răspuns blând domolește mânia, iar un cuvânt aspru aţâță mânia. (*Pilde* 15, 1)

I. REGATUL LUI ISRAEL
ÎNCEPUTUL SLUJIRII PROFETEȘTI A LUI ILIE

Ilie la pârâul Cherit. *Ahab,* al șaptelea rege al lui Israel, i-a întrecut în nelegiuiri pe toți cei ce au fost înainte de el. Căsătorindu-se cu *Izabela,* fata regelui Sidonului[2], a început să se închine zeului păgân *Baal*[3], căruia i-a zidit un templu mare în Samaria și a pus ca slujitori 450 de preoți mincinoși, iar pe preoții cei adevărați ai lui Dumnezeu i-a omorât (cf. *3 Regi* 16, 29-33).

Atunci Ilie Tesviteanul, profet din Tesba Galaadului, a zis către Ahab: „Viu este Domnul Dumnezeul lui Israel, înaintea Căruia slujesc eu; în acești ani nu va fi nici rouă, nici ploaie decât numai când voi zice eu!"

Domnul i-a zis lui Ilie:

„Du-te de aici, îndreaptă-te spre răsărit și te ascunde la pârâul Cherit, care este în fața Iordanului. Apă vei bea din acel pârâu, iar merinde am poruncit corbilor să-ți aducă acolo!" Ilie a plecat și a făcut după cuvântul Domnului; s-a dus și a șezut la pârâul Cherit, care este în fața Iordanului.

Corbii îi aduceau pâine și carne dimineața, pâine și carne seara, iar apă bea din pârâu.

După o vreme pârâul a secat, nemaifiind ploaie pe pământ (*3 Regi* 17, 1-7).

Sfântul Mare Proroc Ilie Tesviteanul

Ilie în Sarepta. Atunci a fost cuvântul Domnului către Ilie, zicând: „Scoală și du-te la Sarepta Sidonului și șezi acolo, căci iată am poruncit acolo unei femei văduve să te hrănească!"

El s-a sculat și s-a dus la Sarepta. Când a ajuns la porțile cetății, iată o femeie văduvă aduna vreascuri, iar Ilie a chemat-o și i-a zis: „Adu-mi puțină apă ca să beau!"

Ea a mers să-i aducă, dar Ilie a strigat-o și i-a zis: „Adu-mi și o bucată de pâine să mănânc!"

Ea însă a zis: „Viu este Domnul Dumnezeul tău, n-am nicio fărâmitură de pâine, ci numai o mână de făină într-un vas și puțin untdelemn într-un

urcior. Și iată, am adunat câteva vreascuri și mă duc să o gătesc pentru mine și pentru fiul meu, și apoi să mâncăm și să murim".

Atunci i-a zis Ilie: „Nu te teme, ci du-te și fă cum ai zis; dar fă mai întâi de acolo o turtă pentru mine și adu-mi-o, iar pentru tine și pentru fiul tău vei face mai pe urmă. Căci așa zice Domnul Dumnezeul lui Israel: Făina din vas nu va scădea și untdelemnul din urcior nu se va împuțina până în ziua când va da Domnul ploaie pe pământ!"

Ea a mers și a făcut așa cum i-a spus Ilie; și s-au hrănit ea și el și casa ei o bucată de vreme.

Căci făina din vas n-a scăzut și untdelemnul din urcior nu s-a împuținat, după cuvântul Domnului, grăit prin Ilie (cf. *3 Regi* 17, 8-16).

Învierea fiului văduvei. Curând după aceea s-a îmbolnăvit copilul văduvei și a murit; iar tânguirile ei l-au mâhnit pe Ilie.

Atunci Ilie s-a rugat lui Dumnezeu și suflând a zis: „Doamne Dumnezeul meu, să se întoarcă sufletul acestui copil în el!" Domnul a ascultat glasul lui Ilie; sufletul copilului s-a întors și el a înviat (cf. *3 Regi* 17, 17-22).

Domnul nu lasă să piară de foame sufletul celui drept (*Pilde* 10, 3).

JERTFA LUI ILIE

Ilie adună poporul în Carmel. După mai multe zile, în al treilea an, a fost cuvântul Domnului către Ilie, zicând: „Du-te și te arată lui Ahab, și Eu voi da ploaie pe pământ!" (cf. *3 Regi* 18, 1)

Ilie a mers la Ahab și a zis către el: „Trimite dar acum și adună la mine în Muntele Carmel tot Israelul, dimpreună cu cei patru sute cincizeci de proroci ai lui Baal și cu cei patru sute de proroci ai Așerei[4], care mănâncă la masa Izabelei".

Ahab i-a trimis pe toți fiii lui Israel și i-a adunat pe toți prorocii în Muntele Carmel.

Atunci s-a apropiat Ilie de tot poporul și a zis: „Până când veți șchiopăta de amândouă picioarele? Dacă Domnul este Dumnezeu, urmați Lui! Și dacă este Baal, urmați aceluia". Poporul însă n-a răspuns nimic.

Ilie a zis către popor: „Proroc al Domnului am rămas numai eu singur, iar proroci ai lui Baal sunt patru sute cincizeci de oameni și proroci ai Așerei patru sute.

Peştera Sfântului Proroc Ilie din Pustiul Hozeva (Israel)

Daţi-ne doi viţei; ei să-şi aleagă unul, să-l taie bucăţi şi să-l pună pe lemne, dar foc să nu facă; iar eu voi tăia bucăţi pe celălalt viţel şi-l voi pune pe lemne şi foc nu voi face.

Apoi voi să chemaţi numele dumnezeului vostru, iar eu voi chema numele Domnului Dumnezeului meu; şi Dumnezeul Care va răspunde cu foc, Acela este Dumnezeu". Tot poporul a răspuns: „Bine ai grăit!" (*3 Regi* 18, 19-24)

oborârea focului din cer. Ilie le-a zis proorocilor lui Baal: „Să vă alegeţi un viţel şi să-l pregătiţi voi înainte, căci sunteţi mai mulţi, şi să chemaţi numele dumnezeului vostru, dar foc să nu faceţi".

Ei au luat viţelul care li s-a dat, l-au pregătit şi au chemat numele lui Baal de dimineaţă până la amiază, zicând: *Baale, auzi-ne!* Dar n-a fost nici glas, nici răspuns. Şi ei săreau împrejurul jertfelnicului pe care-l făcuseră.

Iar pe la amiază, Ilie a început să râdă de ei şi zicea: „Strigaţi mai tare, căci doar este dumnezeu! Poate stă de vorbă cu cineva, sau se îndeletniceşte cu ceva, sau este în călătorie, sau poate doarme; strigaţi tare să se trezească!"

Și ei strigau cu glas mai tare și se înțepau după obiceiul lor cu săbii și cu lănci, până ce curgea sânge.

Trecuse acum de amiază și ei s-au zbuciumat mereu până la timpul jertfei. Dar n-a fost niciun glas, nici răspuns, nici auzire. Atunci a zis Ilie Tesviteanul către prorocii lui Baal: „Dați-vă acum la o parte, ca să-mi săvârșesc și eu jertfa mea!" Și s-au dat la o parte.

Ilie a zis către popor: „Apropiați-vă de mine!" Tot poporul s-a apropiat de el. Iar Ilie a refăcut jertfelnicul Domnului ce fusese dărâmat.

A luat Ilie douăsprezece pietre, după numărul semințiilor fiilor lui Iacov, către care a zis Domnul: „Israel va fi numele tău!"

Din pietrele acelea a zidit un jertfelnic în numele Domnului, făcând împrejurul jertfelnicului șanț în care încăpeau două măsuri de sămânță, a așezat lemnele pe jertfelnic, a tăiat vițelul bucăți și le-a pus pe el.

Apoi el a zis: „Umpleți patru cofe[5] cu apă și le turnați peste jertfa arderii de tot și peste lemne!" Și au făcut așa. Apoi a zis: „Faceți aceasta a doua oară!". Au făcut la fel a doua oară. Și a zis: „Faceți așa și a treia oară!"

Iar apa umbla împrejurul jertfelnicului și șanțul se umpluse de apă.

Iar la vremea jertfei de seară, s-a apropiat Ilie prorocul, a strigat la cer și a zis: „Doamne Dumnezeul lui Avraam, al lui Isaac și al lui Israel! Auzi-mă, Doamne, auzi-mă acum cu foc, ca să cunoască astăzi poporul acesta că Tu singur ești Dumnezeu în Israel și că eu sunt slujitorul Tău. Auzi-mă, Doamne, auzi-mă, ca să cunoască poporul acesta că Tu, Doamne, ești Dumnezeu și că Tu le întorci inima la Tine!"

S-a pogorât atunci foc de la Domnul și a mistuit arderea de tot, lemnele, pietrele și țărâna, cât și apa care era în șanț.

Tot poporul, când a văzut aceasta, a căzut cu fața la pământ și a zis: *Domnul este Dumnezeu, Domnul este Dumnezeu!*

Iar Ilie le-a zis: „Prindeți pe prorocii lui Baal, ca să nu scape niciunul din ei!" Ei i-au prins, iar Ilie i-a dus la pârâul Chișonului și i-a ucis acolo (cf. *3 Regi* 18, 25-40).

Dumnezeu trimite ploaie după rugăciunea lui Ilie. Apoi a zis Ilie către Ahab: „Du-te de mănâncă și bea, căci se aude vuiet de ploaie!"

Iar Ahab a plecat să mănânce și să bea; iar Ilie s-a suit în vârful Carmelului și s-a aplecat la pământ până a atins genunchii cu fața sa.

El i-a zis ucenicului său: „Du-te şi te uită spre mare!" Acesta a mers, a privit şi a zis: „Nu văd nimic!" El i-a zis: „Du-te şi fă aceasta de şapte ori".

Iar a şaptea oară a zis: „Iată, se ridică din mare un nor cât o palmă". Iar Ilie a zis: „Du-te şi spune lui Ahab: Înhamă şi fugi, ca să nu te apuce ploaia!"

Şi pe când se grăbea el, cerul s-a întunecat de nori şi s-a pornit vijelie şi ploaie mare. Iar Ahab, urcându-se în căruţă, a mers la Izreel.

Mâna Domnului a fost peste Ilie care, încingându-şi mijlocul, a alergat înaintea lui Ahab, până la Izreel (*3 Regi* 18, 41-46).

Ascultă Israele, Domnul Dumnezeul nostru este singurul Domn (*Deuteronomul* 6, 4).

ILIE ÎN PUSTIU

Ilie fuge dinaintea Izabelei. Ahab i-a spus Izabelei că Ilie i-a ucis pe preoţii lui Baal, iar aceasta s-a umplut de mânie şi a pus oamenii săi să-l urmărească pe proroc.

Când Ilie a auzit aceasta, s-a ridicat şi a plecat să-şi scape viaţa sa, a venit la *Beer-Şeba*, în Iuda; şi-a lăsat ucenicul acolo, iar el a mers mai departe în pustiu, cale de o zi, s-a aşezat sub un ienupăr[6] şi îşi ruga moartea, zicând: „Îmi ajunge acum, Doamne! Ia-mi sufletul că nu sunt eu mai bun decât părinţii mei!"

Şi s-a culcat şi a adormit acolo sub ienupăr. Şi iată un înger l-a atins şi i-a zis: „Scoală de mănâncă şi bea!"

Ilie s-a trezit şi a văzut la căpătâiul lui o turtă coaptă în vatră şi un urcior cu apă. El a mâncat, a băut şi a adormit iar.

Dar îngerul Domnului s-a întors a doua oară, s-a atins de el şi a zis: „Scoală de mănâncă şi bea, că lungă-ţi este calea!"

Ilie s-a ridicat, a mâncat, a băut şi, întărindu-se cu acea mâncare, a mers patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, până la Horeb, muntele lui Dumnezeu (cf. *3 Regi* 19, 1-8).

Dumnezeu se descoperă lui Ilie. El a intrat într-o peşteră şi a rămas acolo. Şi a fost cuvântul Domnului către el şi i-a zis: „Ce faci aici, Ilie?"

Ilie a zis: „Cu râvnă am râvnit pentru Domnul Dumnezeul Savaot, căci fiii lui Israel au părăsit legământul Tău,. au dărâmat jertfelnicele Tale și pe prorocii Tăi i-au ucis cu sabia, rămânând numai eu singur, dar caută să ia și sufletul meu!" (*3 Regi* 19, 9-10).

Domnul a zis către Ilie: „Întoarce-te și unge pe Elisei, fiul lui Șafat, proroc în locul tău! Iată, Eu însă mi-am oprit dintre Israeliți șapte mii de bărbați; genunchii tuturor acestora nu s-au plecat înaintea lui Baal și buzele tuturor acestora nu l-au sărutat!"(cf. *3 Regi* 19, 16;18)

Elisei devine ucenic al lui Ilie. Atunci Ilie a plecat de acolo și l-a găsit pe Elisei, fiul lui Șafat, arând; acesta avea douăsprezece perechi de boi la pluguri și la perechea a douăsprezecea era el însuși. Ilie a trecut pe lângă el aruncându-i mantia.

Atunci a lăsat Elisei boii și a alergat după Ilie, zicând: „Lasă-mă să merg să sărut pe tatăl meu și pe mama mea și voi veni după tine" Iar el i-a zis: „Du-te și vino înapoi, că ce-am făcut e făcut!"

Plecând de la el, a luat o pereche de boi, i-a înjunghiat și, făcând foc cu plugul boilor, a fript carnea lor și a împărțit-o oamenilor. Iar el s-a ridicat, a mers după Ilie și a început să-i slujească (cf. *3 Regi* 19, 19-21).

Doresc să mă despart de trup și să fiu împreună cu Hristos (*Filipeni* 1, 23).

VIA LUI NABOT

Ahab râvnește via lui Nabot. Apoi s-au întâmplat următoarele: Nabot Izreeliteanul avea în Izreel o vie lângă curtea lui Ahab, regele Samariei.

Ahab a vorbit cu Nabot și i-a zis: „Să-mi dai mie via ta, ca să-mi fac din ea o grădină de verdețuri, căci e aproape de casa mea; iar în locul ei îți voi da o vie mai bună decât aceasta, sau dacă îți vine mai bine, îți voi da argint cât prețuiește ea". Nabot însă a zis către Ahab: „Să mă ferească Dumnezeu să-ți dau eu moștenirea părinților mei!"

Ahab a venit acasă trist și mânios pentru cuvântul pe care i-l spusese Nabot Izreeliteanul, zicând: Nu-ți dau moștenirea părinților mei. Și cu duhul tulburat, s-a culcat în patul său, s-a întors cu fața la perete și n-a mâncat (*3 Regi* 21, 1-4).

Uciderea cu pietre a lui Nabot. Izabela, femeia lui, a intrat la el și i-a zis: „De ce este întristat duhul tău și nu mănânci?"

Ahab i-a spus atunci pricina supărării sale.

Iar Izabela, femeia lui, i-a zis: „Ce cârmuire ar mai fi în Israel dacă tu ai face tot așa? Scoală, mănâncă și fii cu voie bună, că via lui Nabot Izreeliteanul ți-o dau eu!"

Apoi ea a scris scrisori în numele lui Ahab, le-a pecetluit cu inelul lui și a trimis aceste scrisori bătrânilor și fruntașilor din cetatea lui Nabot, care locuiau cu el acolo.

În scrisori însă ea scria așa: „Vestiți tuturor să postească post și puneți pe Nabot înaintea poporului. Și aduceți doi oameni netrebnici să mărturisească împotriva lui și să spună: Ai hulit pe Dumnezeu și pe rege. Și apoi să-l scoateți afară și să-l ucideți cu pietre și așa să moară".

Bărbații cetății lui Nabot, bătrânii și fruntașii care locuiau cu el în cetate, au făcut așa cum le poruncise Izabela și cum era scris în scrisorile trimise de ea lor.

Doi oameni nelegiuiți au făcut mărturie mincinoasă împotriva lui Nabot și acesta a fost omorât cu pietre, iar averea și via sa au fost luate de rege (cf. *3 Regi* 21, 5-13).

Ahab și Izabela sunt pedepsiți. După ce regele a pus stăpânire pe via lui Nabot, s-a întâlnit într-o zi față în față cu Ilie, care i-a zis: „Ai ucis și încă vrei să intri în moștenire? Așa zice Domnul: În locul unde au lins câinii sângele lui Nabot, acolo vor linge câinii și sângele tău, iar pe Izabela câinii o vor mânca sub zidurile cetății". După trei ani, Ahab, fiind rănit într-o bătălie cu regele Siriei, a fost pus într-un car, iar spre seară a murit. După ce regele a fost adus în Samaria și îngropat, slugile au spălat carul și câinii au lins sângele lui, precum a zis Ilie (cf. *3 Regi* 22, 1-38). La un timp după aceasta, *Iehu* a ajuns rege și a intrat în Izreel; iar Izabela stătea la fereastră. Iehu a zis: „Aruncați-o jos!" Și s-a făcut așa, Izabela a fost aruncată pe fereastră și, căzând, s-a zdrobit și a fost călcată sub picioarele cailor, iar câinii au mâncat carnea ei și n-a rămas din ea decât țeasta, picioarele și palmele (cf. *4 Regi* 9, 30-35).

Vai de cel rău, că răutatea este a lui și va fi judecat după faptele lui (*Isaia* 3, 11).

ILIE ESTE RIDICAT LA CER. ELISEI

Sfântul Mare Proroc Ilie Tesviteanul

Ilie este ridicat la cer. Știind că Domnul voiește să-l ridice de pe pământ, Ilie și-a luat rămas bun de la ucenicii săi. Elisei însă nu voia să se despartă de el, ci a venit împreună cu el la *Iordan*.

Atunci Ilie, luând mantia sa și strângând-o vălătuc[7], a lovit cu ea apa și aceasta s-a strâns la dreapta și la stânga și au trecut ca pe uscat.

Când ei mergeau pe drum și vorbeau, deodată s-a ivit un car și cai de foc și, despărțindu-i pe unul de altul, l-a ridicat pe Ilie în vârtej de vânt la cer.

Elisei se uita și striga: „Părinte, părinte, carul lui Israel și caii lui!" Apoi nu l-a mai văzut. Și apucându-și hainele le-a sfâșiat în două (cf. *4 Regi* 2, 1-12).

Elisei urmează în prorocie lui Ilie. Apoi, luând Elisei mantia lui Ilie, care căzuse de la acesta, s-a întors și s-a oprit pe malul Iordanului.

El a luat mantia lui Ilie, care căzuse de la acesta, a lovit cu ea apa, zicând: „Unde este Domnul Dumnezeul lui Ilie?"

Și lovind, apa s-a tras la dreapta și la stânga și a trecut Elisei.

Iar fiii profeților din Ierihon, văzându-l de departe, au zis: „Duhul lui Ilie s-a odihnit peste Elisei!" Au ieșit înaintea lui și i s-au plecat până la pământ (cf. *4 Regi* 2, 13-15).

inunile lui Elisei. Elisei a venit apoi la *Ierihon,* iar locuitorii cetății au zis către Elisei: „Iată așezarea cetății acesteia este bună, cum poate vedea și stăpânul nostru, dar apa nu este bună și pământul este neroditor".

El a zis: „Aduceți-mi o oală nouă și puneți sare în ea!"

Ei i-au adus și el a ieșit la fântână și, aruncând sarea în ea, a zis: „Așa zice Domnul: Iată am făcut apa aceasta sănătoasă și nu va mai pricinui nici vătămare, nici moarte, nici nerodire".

Iar apa s-a făcut curată până astăzi, după cuvântul lui Elisei (cf. *4 Regi* 2, 18-22).

Înaintea celui cărunt să te scoli și să cinstești fața bătrânului (*Leviticul* 19, 32).

ALTE MINUNI ALE LUI ELISEI

ntdelemnul văduvei. În vremea aceea o femeie a unuia din fiii profeților striga către Elisei, zicând: „Robul tău, bărbatul meu, a murit și tu știi că robul tău era om cu temere de Domnul. Acum însă iată că au venit datornicii să ia robi pe amândoi fiii mei!"

Elisei însă i-a zis: „Ce să-ți fac? Spune-mi ce ai tu în casă?" Iar ea a răspuns: „Roaba ta n-are în casă nimic, afară de un vas cu untdelemn".

A zis Elisei: „Mergi și împrumută vase din altă parte, pe la toți vecinii tăi. Ia vase goale cât de multe și apoi intră și-ți încuie ușa după tine și după fiii tăi; apoi toarnă untdelemn în toate vasele acelea și pe cele pline dă-le la o parte".

Și ducându-se ea de la dânsul, a încuiat ușa după sine și după fiii săi; aceștia îi dădeau vasele și ea le umplea.

Iar dacă s-au umplut vasele, a zis ea către fiul său: „Mai dă-mi un vas". El însă a zis: „Nu mai sunt vase". Și untdelemnul a încetat să curgă.

Venind, ea a spus omului lui Dumnezeu, iar acesta a zis: „Du-te şi vinde untdelemnul şi plăteşte-ţi datoriile tale, iar cu ceea ce va rămâne, cu aceea vei trăi tu cu fiii tăi" (*4 Regi* 4, 1-7).

Elisei vindecă un lepros. *Neeman,* căpetenia oştirii regelui Siriei, era om de seamă şi cu trecere înaintea stăpânului său, pentru că prin Domnul dăduse biruinţă Sirienilor. Dar acest ostaş vrednic era lepros.

Odată Sirienii au ieşit în cetate şi între altele luaseră din pământul lui Israel o copilă, care acum slujea la femeia lui Neeman.

Aceasta a zis către stăpâna sa: „O, dacă stăpânul meu s-ar duce la proorocul cel din *Samaria,* de bună seamă s-ar tămădui de lepră".

Atunci s-a dus Neeman şi a spus aceasta stăpânului său: „Aşa şi aşa zice fetiţa cea din pământul lui Israel".

Iar regele Siriei a zis către Neeman: „Scoală şi du-te şi voi trimite şi eu scrisoare regelui lui Israel". Neeman a plecat, luând cu sine zece talanţi[8] de argint, şase mii de sicli[9] de aur şi zece rânduri de haine (*4 Regi* 5, 1-5).

El a venit cu caii şi cu căruţa sa, oprindu-se la poarta casei lui *Elisei.*

Iar Elisei a trimis la el pe sluga sa să-i zică: „Du-te şi te scaldă de şapte ori în Iordan, că ţi se va înnoi trupul tău şi vei fi curat!"

Neeman însă s-a mâniat şi a plecat zicând: „Iată, socoteam că va ieşi el şi, stând la rugăciune, va chema numele Domnului Dumnezeului său, îşi va pune mâna pe locul bolnav şi va curăţi lepra. Au doară Abana şi Farfar, râurile Damascului, nu sunt ele mai bune decât toate apele lui Israel? Nu puteam eu oare să mă scald în ele şi să mă curăţ?" Aşa s-a întors şi a plecat mânios.

Dar slugile lui, apropiindu-se, i-au grăit şi i-au zis: „Stăpâne, dacă proorocul ţi-ar fi zis să faci ceva însemnat, oare n-ai fi făcut? Cu atât mai vârtos trebuie să faci când ţi-a zis numai: Spală-te şi vei fi curat!"

Atunci el s-a coborât şi s-a cufundat de şapte ori în Iordan, după cuvântul omului lui Dumnezeu, iar trupul i s-a înnoit asemenea trupului unui copil mic şi s-a curăţit.

Atunci s-a întors la omul lui Dumnezeu cu toţi cei ce-l însoţeau şi, venind, a stat înaintea lui şi a zis: „Iată, am cunoscut că în tot pământul nu este Dumnezeu decât numai în Israel! Deci, ia un dar de la robul tău!"

Elisei i-a zis: „Pe cât este de adevărat că Domnul, înaintea Căruia slujesc, este viu, tot atât este de adevărat că nu voi primi" (cf. *4 Regi* 5, 9-16).

Râul Iordan la vărsarea în Marea Galileei

Iar dacă s-a depărtat puțin, *Ghehazi,* sluga lui Elisei, omul lui Dumnezeu, și-a zis: „Iată, stăpânul meu n-a vrut să ia din mâna acestui Neeman Sirianul ceea ce i-a adus. Pe cât este de adevărat că Domnul este viu, așa este de adevărat că voi alerga după el și voi lua de la el ceva".

Ghehazi a alergat după Neeman; iar Neeman, văzându-l alergând după el, a coborât din căruță înaintea lui și i-a zis: „Cu pace vii?"

Ghehazi a răspuns: „Cu pace. M-a trimis stăpânul meu să-ți spun: Iată, au venit acum la mine din muntele lui Efraim doi tineri din fiii proorocilor; dă-le un talant de argint și două rânduri de haine".

Neeman a zis: „Ia, rogu-te, doi talanți de argint". El l-a rugat, a legat doi talanți de argint în doi saci și două rânduri de haine, pe care le-a pus în mâinile a două slugi. Iar dacă au ajuns sub deal, le-a luat din mâinile lor și le-a ascuns în casă. Apoi a dat drumul oamenilor de s-au dus.

Când însă a venit și s-a arătat stăpânului său, Elisei i-a zis: „De unde vii, Ghehazi?" El a răspuns: „Robul tău n-a fost nicăieri".

Elisei i-a zis: „Au doară inima mea nu te-a întovărășit când omul acela s-a dat jos din căruță și a venit în întâmpinarea ta? E timpul oare să iau argint și haine, măslini și vii, vite mari sau mărunte, robi sau roabe? Să se lipească dar lepra lui Neeman de tine și de urmașii tăi în veci". Iar Ghehazi a ieșit de la Elisei alb ca zăpada de lepră.

Minunile săvârșite de osemintele lui Elisei. Elisei a mai făcut și alte minuni. După moartea sa, în țară au năvălit cete de Moabiți după pradă. Într-o zi, când niște oameni îngropau un mort, au văzut o ceată de jefuitori și, spăimântându-se, au aruncat mortul în mormântul lui Elisei. Îndată ce mortul s-a atins de osemintele proorocului, a înviat (cf. *4 Regi* 4-6).

Iubirea de argint este rădăcina tuturor relelor (*1 Timotei* 6, 10).

*

Printre proroci mai sunt trei, care au fost din regatul lui Israel: *Osea, Amos* și *Iona.*

Prorocul Osea

Osea a scris: „Iar numărul fiilor lui Israel va fi ca nisipul mării, care nu se socotește, nici nu se numără. Și în loc să vă zic vouă: «Voi nu sunteți poporul Meu», vi se spune: «Voi sunteți fiii Dumnezeului celui viu!»"(*Osea* 2, 1-2).

Prorocul Amos

Amos a zis: „În ziua aceea voi ridica cortul cel căzut al lui David și voi drege spărturile lui și dărâmăturile le voi ridica la loc și-l voi zidi ca în vremurile cele dintru început" (*Amos* 9, 11).

PROROCUL IONA

Fuga lui Iona de chemarea lui Dumnezeu. Iona a prorocit în regatul lui Israel după moartea proorocului Elisei.

A fost cuvântul Domnului către Iona, fiul lui Amitai, zicând:

„Scoală-te și du-te în cetatea cea mare a *Ninivei*[10] și propovăduiește acolo, căci fărădelegile lor au ajuns până la fața Mea!"

De aceea Iona s-a sculat să fugă la Tarsis[11], departe de Domnul.

S-a oprit la *Iope*[12], unde a găsit o corabie, care mergea la Tarsis și, plătind prețul călătoriei, a urcat în ea ca să meargă la Tarsis împreună cu toți cei de acolo, el fugind din fața Domnului (*Iona* 1, 1-3).

Iona este înghițit de un chit[13]. Dar Domnul a ridicat un vânt năprasnic pe mare și o furtună puternică s-a stârnit, încât corabia era gata să se sfărâme.

Prorocul Iona

Corăbierii s-au înfricoșat, au strigat fiecare către dumnezeul său și au aruncat în mare încărcătura corabiei ca să se ușureze. Dar Iona se coborâse în fundul corăbiei, se culcase și adormise.

Atunci s-a apropiat de el cârmaciul corabiei și i-a zis: „Pentru ce dormi? Scoală-te și strigă către Dumnezeul tău, poate El își va aduce aminte de noi, ca să nu pierim!"

Ei au zis unul către altul: „Haidem să aruncăm sorți[14], ca să știm din pricina cui a venit peste noi nenorocirea aceasta!" Au aruncat sorți, și sorțul a căzut pe Iona (*Iona* 1, 4-7).

Acesta a zis: „Luați-mă și mă aruncați în mare, și ea se va potoli, căci știu bine că din pricina mea s-a pornit peste voi această vijelie".

Și marinarii vâsleau ca să ajungă la țărm, dar în zadar, căci marea se ridica din ce în ce mai mult împotriva lor.

Atunci au strigat către Domnul și au zis: „O, Doamne, de-am putea să nu pierim din pricina vieții acestui om și să nu ne împovărezi pe noi cu un sânge nevinovat! Că Tu, Doamne, precum ai voit ai făcut!"

L-au ridicat pe Iona și l-au aruncat în mare, și s-a potolit urgia ei.

Iar Dumnezeu a dat poruncă unui pește mare să îl înghită pe Iona (cf. *Iona* 1, 12-15; 2). Prorocul a stat în pântecele peștelui trei zile și trei nopți, rugându-se Domnului Dumnezeului său să-l mântuiască. Atunci Domnul a poruncit și peștele l-a aruncat pe Iona la mal.

Iona merge la Ninive. A fost cuvântul Domnului către Iona, pentru a doua oară, zicând: „Scoală și pornește către cetatea cea mare a Ninivei și vestește-le ceea ce îți voi spune!"

Iona s-a sculat și a mers în Ninive, după cuvântul Domnului. Ninive era cetate mare înaintea lui Dumnezeu; îți trebuiau trei zile ca s-o străbați.

Iona a pătruns în cetate, zicând: „Patruzeci de zile mai sunt, și Ninive va fi distrusă!"

Atunci Ninivitenii au crezut în Dumnezeu, au ținut post și s-au îmbrăcat cu sac, de la cei mai mari până la cei mai mici.

A ajuns vestea până la regele Ninivei. Acesta s-a ridicat de pe tronul său, și-a lepădat veșmântul lui cel scump, s-a acoperit cu sac și s-a culcat în cenușă (*Iona* 3, 1-6).

Atunci Dumnezeu a văzut faptele lor cele de pocăință, că s-au întors din căile lor cele rele. Și I-a părut rău Domnului de prezicerile de rău pe care le făcuse și nu le-a împlinit (*Iona* 3, 10).

Dumnezeu îl mustră pe Iona. Iar Iona a fost cuprins de mare supărare și s-a aprins de mânie, socotind că a vestit neadevăruri (*Iona* 4, 1-3).

Atunci Iona a ieșit din cetate, s-a așezat la răsăritul ei, și-a făcut o colibă și a stat sub ea la umbră, să vadă ce se va întâmpla cu cetatea.

Domnul Dumnezeu a făcut să crească un vrej[15] care s-a ridicat deasupra capului lui Iona, ca să-i țină umbră și să-i mai potolească mânia. Iar prorocul s-a bucurat mult pentru vrej.

Dar Dumnezeu, a doua zi, la revărsatul zorilor, a poruncit unui vierme să reteze vrejul; iar el s-a uscat.

Și la răsăritul soarelui a pornit Dumnezeu un vânt arzător de la răsărit și soarele a dogorât capul lui Iona, încât el se prăpădea de căldură. El și-a rugat moartea zicând: „Mai bine este să mor decât să trăiesc!"

Domnul a grăit către Iona: „Ai tu dreptate să te mânii pentru vrej?" El a răspuns: „Da, am dreptate să fiu supărat de moarte!"

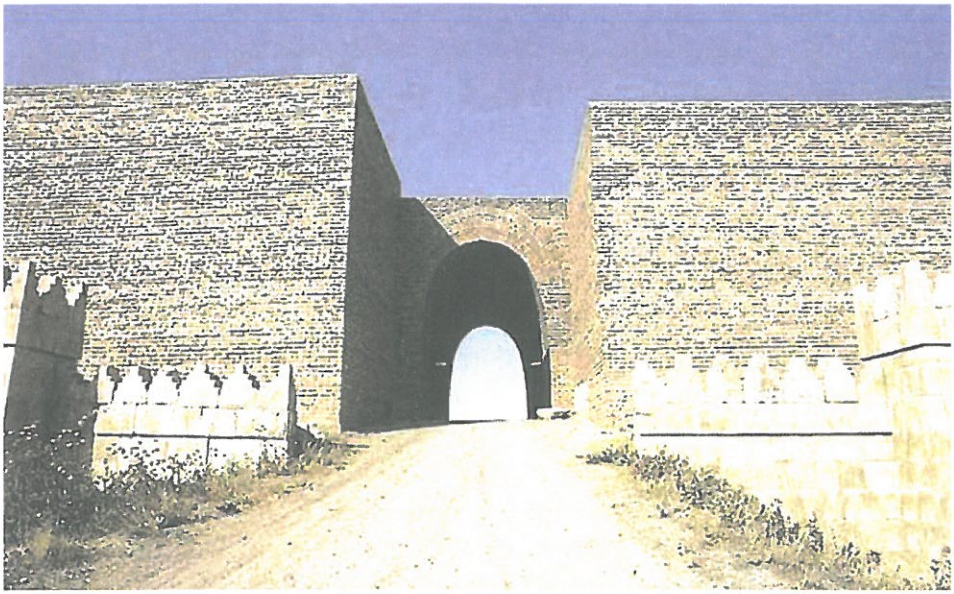

Cetatea Ninive, capitala Imperiului Asirian (Irak)

Domnul a zis: „Tu ți-ai făcut necaz pentru acest vrej, pentru care nu te-ai trudit și nici nu l-ai crescut, care și-a luat ființă într-o noapte și într-alta a pierit!

Dar Mie cum să nu-Mi fie milă de cetatea cea mare a Ninivei, cu mai mult de o sută douăzeci de mii de oameni care nu știu să deosebească dreapta de stânga lor, și cu un mare număr de dobitoace?" (cf. *Iona* 4, 5-11).

Unde mă voi duce de la Duhul Tău și de la fața Ta unde voi fugi? (*Psalmul* 138, 7).

ROBIA ASIRIANĂ

Israel păcătuiește fără încetare. Israeliții au păcătuit greu înaintea Domnului Dumnezeului lor, Care îi scosese din Egipt. Căzând în idolatrie, ei și-au făcut viței de aur, slujeau lui Baal și își jertfeau copiii lor lui *Moloh*[16]. Domnul i-a mustrat prin proroci, dar ei nu L-au ascultat, ci s-au arătat îndărătnici, ca și părinții lor. Pentru aceasta Domnul S-a mâniat și a hotărât să-i pedepsească.

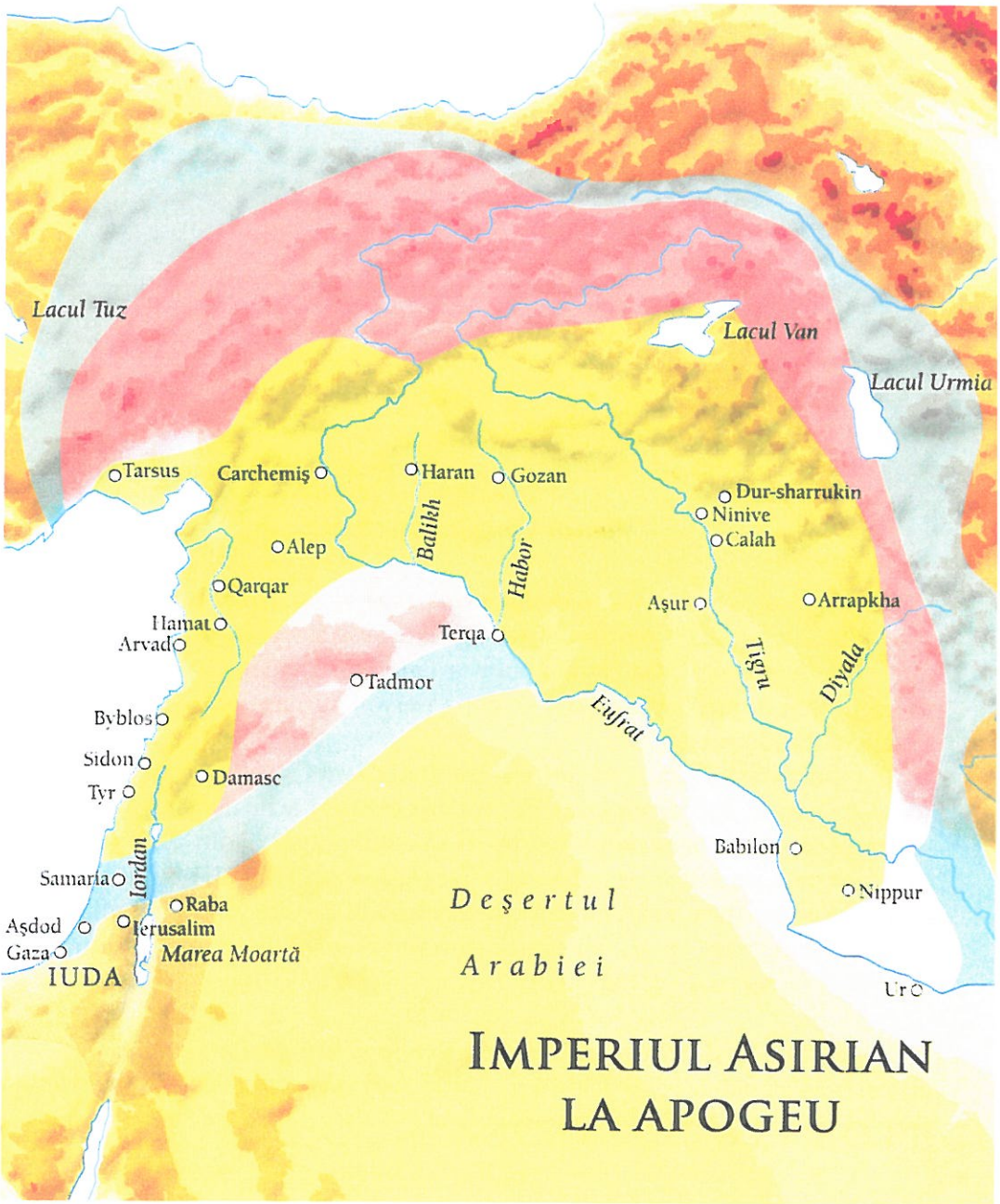
Lacul Tuz
Lacul Van
Lacul Urmia
Tarsus
Carchemiş
Haran
Gozan
Dur-sharrukin
Ninive
Calah
Alep
Balikh
Habor
Qarqar
Aşur
Arrapkha
Hamat
Arvad
Terqa
Tadmor
Tigru
Diyala
Byblos
Eufrat
Sidon
Damasc
Tyr
Babilon
Iordan
Samaria
Nippur
Raba
Aşdod
Ierusalem
Gaza
Marea Moartă
IUDA
Deşertul
Arabiei
Ur
IMPERIUL ASIRIAN
LA APOGEU

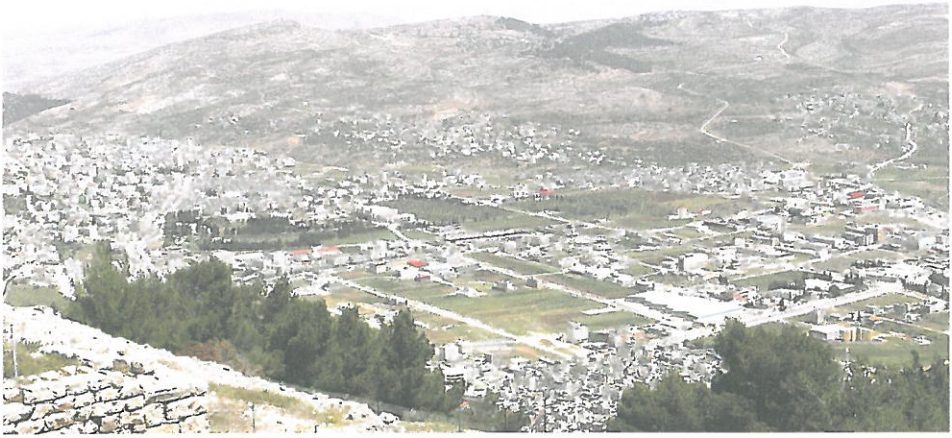

Muntele Garizim (Israel)

Căderea Samariei. Cel din urmă rege al lui Israel a fost Osea. Salmanasar[17], regele Asiriei[18], îl supusese și-l silea să-i plătească bir[19]. Aflând însă că Osea caută ajutor la Egipteni, Salmanasar a ridicat o oaste mare, a împresurat Samaria și, după trei ani, urmașul său, Sargon[20], a cucerit-o și a distrus-o.

Iar mulți dintre locuitorii țării au fost luați ca robi în Asiria.

Apoi regele Asiriei a așezat în țara cea pustiită a lui Israel locuitori păgâni. Aceștia s-au amestecat în timp cu Israeliții rămași, și din acest amestec a ieșit poporul *samarinean*[21]. Religiei lor păgâne samarinenii i-au adăugat și cinstirea adevăratului Dumnezeu, în cinstea Căruia ei au zidit un templu pe Muntele *Garizim* lângă Sichem. Ei au trăit veșnic în dușmănie cu Iudeii (cf. *4 Regi* 17; *Amos* 6 - 7; *Osea* 4).

Dacă nici după aceasta nu mă veți asculta și veți păși împotriva Mea, atunci și Eu cu mânie voi veni asupra voastră și vă voi pedepsi înșeptit pentru păcatele voastre (*Leviticul* 26, 27-28).

DREPTUL TOBIT

Bunătatea lui Tobit. Un om din neamul lui *Neftali*, numit *Tobit*, făcea și el parte dintre robii duși în Asiria la *Ninive*. Acesta, fiind plin de credință în Dumnezeu, se ținea mereu departe de cei răi și necredincioși. Când ceilalți se închinau la viteii de aur, el se ducea la sărbătorile cele mari din Ierusalim, pentru a se închina acolo Domnului. De aceea Dumnezeu a făcut ca el să aibă trecere la regele Asiriei, fiind omul lui de încredere. Atunci el s-a dus și i-a cercetat pretutindeni pe Israeliți, i-a mângâiat, i-a îmbărbătat, le-a dat mâncare celor flămânzi și haine celor goi. În vremea aceea, regele *Sanherib*[22] a început a-i prigoni și a-i strâmtora pe Israeliți, a ucis un număr mare din ei și a oprit îngroparea trupurilor lor. Iar Tobit ascundea morții în casa sa și noaptea îi îngropa. Regele a aflat de aceasta și a poruncit să fie ucis. Dar Tobit a izbutit să fugă împreună cu femeia și cu fiul său. După 40 de zile regele a fost omorât, Tobit s-a întors și a început iar să-i îngroape pe cei uciși din porunca regilor asirieni (cf. *Cartea lui Tobit* 1).

Dumnezeu îl încearcă pe dreptul Tobit. „În noaptea aceea, povestește Tobit, după ce m-am întors de la înmormântare, fiind necurat, m-am culcat să dorm afară lângă zidul curții, cu fața descoperită.

Și n-am băgat de seamă că pe zid erau vrăbii. Când eram cu ochii deschiși, vrăbiile au lăsat de sus necurăție în ochii mei și am făcut albeață[23]. M-am dus la doctori, pentru îngrijire. Ei mi-au uns ochii cu o alifie, dar am rămas orb. Frații au rămas adânc întristați de aceasta. Ahiacar a purtat grijă pentru întreținerea mea timp de doi ani, înainte de a pleca la Elimaida.

Atunci *Ana*, femeia mea, a luat lucru ca muncitoare, să toarcă lână și să țească pânză.

Ea ducea lucrul făcut și i se plătea; o dată, peste plată, a primit ca dar un ied pentru mâncare.

Venind acasă, iedul a început să zbiere; iar eu am întrebat-o pe femeie: «De unde este iedul acesta? Nu cumva este de furat? Dă-l stăpânului lui, căci nu se cuvine să mâncăm de furat»".

Atunci ea mi-a răspuns: «Mi-a fost dăruit peste plată». Eu n-am crezut-o și i-am zis să-l dea stăpânului și m-am înroșit înaintea ei. Ea însă mi-a răspuns: «Unde-ți sunt milosteniile și faptele tale cele bune? Toată lumea știe ce ți-au adus»" (*Cartea lui Tobit* 2, 9-14). Tobit însă nu răspunse nimic, ci numai se ruga.

Sfaturile lui Tobit către fiul său. Când era aproape de moarte, Tobit l-a chemat pe fiul său și i-a dat povețe folositoare, zicându-i:

Fiule, când voi muri, să mă îngropi și să nu părăsești pe mama ta; cinstește-o în toate zilele vieții tale, fă ce-i place ei și să nu-i pricinuiești amărăciuni!

Adu-ți aminte, fiule, că ea a înfruntat multe primejdii pentru tine când te-a purtat în pântece. Și când ea va muri, s-o îngropi lângă mine în același mormânt.

Adu-ți aminte în toate zilele, fiule, de Domnul Dumnezeul nostru și să nu dorești a greși și a călca poruncile Lui. Să faci fapte bune în toate zilele vieții tale și să nu umbli pe căile nedreptății (*Cartea lui Tobit* 4, 2-5).

Dă milostenie din averea ta și să nu aibă ochiul tău părere de rău când vei face milostenie. De la niciun sărac să nu-ți întorci fața ta, și atunci nici de la tine nu se va întoarce fața lui Dumnezeu.

Când ai mult, dă mai mult; dacă ai puțin, dă mai puțin, dar nu pregeta să faci milostenie (*Cartea lui Tobit* 4, 7-8).

Păzește-te, fiule, de orice desfrânare! Să-ți iei femeie din seminția tatălui tău, și să nu-ți iei femeie străină, căci noi suntem fii de proroci. Părinții noștri din vechime sunt Noe, Avraam, Isaac și Iacov. Adu-ți aminte, fiule, că ei cu toții și-au luat femei din mijlocul fraților lor și au fost binecuvântați în fiii lor, și urmașii lor vor moșteni pământul.

Așadar, fiule, să iubești pe frații tăi și să nu te mândrești în inima ta față de frații tăi și față de fiii și fiicele poporului tău, încât să nu-ți iei femeie de la ei, pentru că din mândrie izvorăște pieire și mare neorânduire, iar din lene, sărăcie și lipsă mare, căci lenea este mama foamei.

Plata celor care lucrează pentru tine nu o amâna pe mâine, ci dă-le-o îndată, căci și ție ți se va răsplăti de vei sluji lui Dumnezeu. Ia seama, fiul meu, în toate lucrările tale și fii bine crescut în toată purtarea ta!

Ceea ce urăști tu însuți, aceea nimănui să nu faci. Vin până la îmbătare să nu bei și beția să nu călătorească cu tine pe cale! (*Cartea lui Tobit* 4, 12-15)

De la tot înțeleptul să ceri sfat și sfatul folositor să nu-l disprețuiești.

Binecuvintează pe Domnul Dumnezeu în tot timpul și cere de la El să călăuzească căile tale și ca toate gândurile tale să izbândească, căci înțelepciunea nu este dată la tot neamul, și Domnul dă tot binele și pe cine voiește îl ridică sau îl coboară până în adâncul locașului morților. Ține minte deci, fiule, poruncile mele și să nu se șteargă ele din inima ta (*Cartea lui Tobit* 4, 18-19).

Fiul a răspuns și i-a zis: „Tată, voi face tot ce mi-ai poruncit!" (cf. *Cartea lui Tobit* 5, 1).

Tot ce ți se va întâmpla, primește cu plăcere, și în necazurile tale fii îndelung-răbdător (*Înțelepciunea lui Isus, fiul lui Sirah* 2, 4).

CĂLĂTORIA TÂNĂRULUI TOBIE ÎN MEDIA

Îngerul Rafael. Tobit îl împrumutase pe Gabael, din orașul Ragheș din Media[24], cu zece talanți de argint, și l-a trimis pe fiul său să scoată această datorie (cf. *Cartea lui Tobit* 4, 1-2). Călătoria aceasta era foarte lungă, așa că Tobit și-a sfătuit fiul să-și caute un *însoțitor de drum*. Dar acesta nici nu ieși bine din casă și se întâlni cu un tânăr frumos, gata de drum. El însă nu știa că acesta era îngerul Rafael, și-l întrebă:

„Poți să mergi cu mine la Ragheșul Mediei? Cunoști tu locurile acelea?" Îngerul i-a răspuns: „Pot să merg cu tine și știu drumul; ba chiar am găzduit la Gabael, fratele nostru!"

Atunci Tobie l-a dus la tatăl său, și după ce acesta s-a încredințat că străinul acesta era om de încredere, i-a zis: „Du-te cu omul acesta, și Dumnezeu, Cel care locuiește în ceruri, va îndrepta calea voastră, și îngerul Lui va merge împreună cu voi!"

Astfel că au plecat împreună (cf. *Cartea lui Tobit* 5, 3-17).

Călătorii au ajuns seara la fluviul *Tigru*[25] și s-au oprit peste noapte acolo.

Tânărul s-a dus să se spele, dar din fluviu a sărit un pește și a vrut să îl înghită.

Atunci îngerul a zis către el: „Prinde acest pește!" Tânărul a prins peștele și l-a târât pe uscat.

Îngerul i-a zis: „Spintecă peștele și ia-i inima, ficatul și fierea și păstrează-le!"

Tânărul a zis către înger: „Frate, pentru ce sunt bune ficatul, inima și fierea acestui pește?" El i-a răspuns: „De-l chinuie pe cineva un demon sau un duh rău, se afumă bărbatul sau femeia aceea cu inima și ficatul, și nu-l va mai munci. Iar cu fierea se unge la ochi omul care are albeață, și se vindecă".

Tânărul a făcut așa cum i-a zis îngerul, iar peștele l-au fript și l-au mâncat (cf. *Cartea lui Tobit* 6, 1-9).

Fluviul Tigru

Tobie se căsătorește cu Sara. Când s-au apropiat de *Ecbatana*[26], îngerul a zis către tânăr: „Frate, acum avem să poposim la Raguel, ruda ta, care are o fată cu numele Sara.

Am să vorbesc de ea ca să ți-o dea de femeie, că ție ți-e dat s-o moștenești, fiindcă ești din neamul ei, iar fata este frumoasă și deșteaptă" (cf. *Cartea lui Tobit* 6, 10-12).

Sosind ei la Ecbatana, au mers la casa lui Raguel, iar Sara i-a întâmpinat, i-a salutat, au salutat-o și ei, iar ea i-a dus în casă.

Raguel a zis către Edna, femeia sa: „Cât de bine seamănă acest tânăr cu Tobit, fratele meu!"

Atunci Tobie le-a dezvăluit cine este, iar Sara s-a căsătorit cu el, după ce îngerul Rafael l-a învățat pe Tobie cum să alunge de la Sara duhul rău de care aceasta era stăpânită, afumându-l cu cățuia[27] în care urma să ardă inima și ficatul peștelui prins în fluviul Tigru. Iar pe când se făceau pregătirile pentru nuntă, îngerul s-a dus la Ragheș și a adus argintul de la Gabael (cf. *Cartea lui Tobit* 7-9).

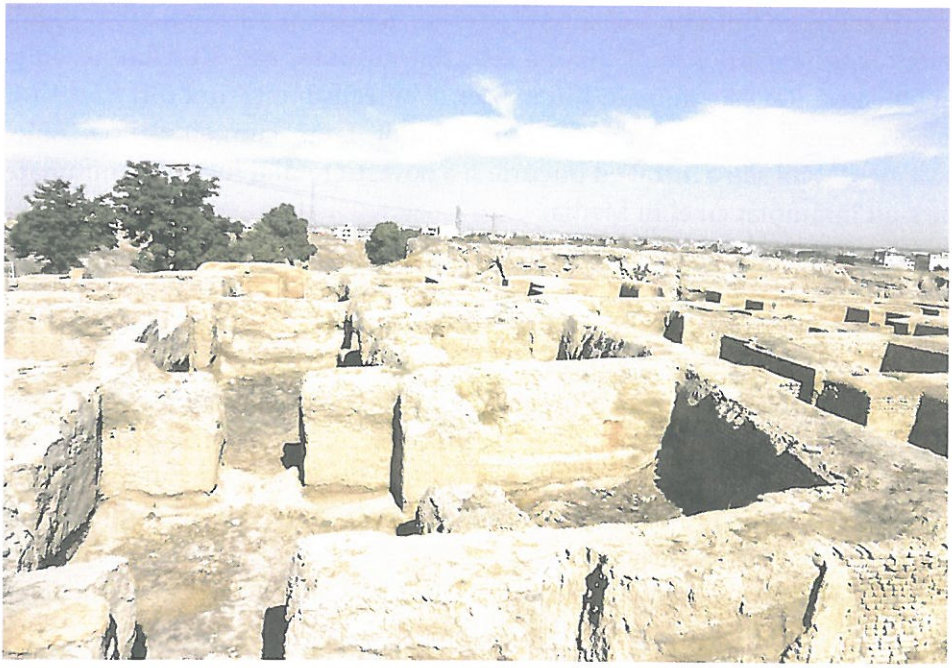

Ruinele orașului antic Ecbatana (Iran)

Bătrânul Tobit își recapătă vederea. Rafael a zis către Tobie: „Tu, frate, nu știi cum ai lăsat pe tatăl tău? Să mergem acasă înaintea femeii tale și să pregătim locuința (*Cartea lui Tobit* 11, 2-3).

Să ungi ochii lui cu fierea peștelui, și el va simți usturime, îi va freca și va cădea albeața și te va vedea".

Acasă, părinții lui erau foarte neliniștiți. Mama sa ieșea din oraș în toate zilele pe drumul pe care plecase tânărul Tobie și, urcându-se pe un deal, privea în depărtare. Într-una din zile, ea l-a zărit pe fiul său și a alergat numaidecât să-i spună bărbatului ei.

Ana s-a aruncat la gâtul fiului său și i-a zis: „Bine că te-am văzut, copilul meu! De acum pot să mor!" Și au plâns amândoi.

Atunci Tobit a ieșit în ușă și s-a împiedicat. Fiul lui a alergat înaintea lui, l-a sprijinit pe tatăl său și i-a uns ochii cu fiere, zicând: „Ai încredere, tată!", apoi l-a lăsat un timp.

Pe Tobit au început să-l usture ochii, i-a șters și s-a desprins albeața de pe marginea ochilor lui.

Văzând pe fiul său, a căzut pe gâtul lui, a plâns și a strigat: „Te văd, fiul meu, lumina ochilor mei!" Apoi a zis: „Binecuvântat ești Tu, Dumnezeule, și binecuvântat este numele Tău în veci, și binecuvântați sunt toți sfinții Tăi îngeri, pentru că m-ai pedepsit și m-ai miluit. Iată, acum eu văd pe Tobie, fiul meu!" Fiul său a intrat cu bucurie și a povestit tatălui lucrurile minunate ce s-au întâmplat cu el în Media.

Iar Tobit a ieșit în întâmpinarea nurorii sale, către poarta Ninivei, bucurându-se și binecuvântând pe Dumnezeu. Cei care-l vedeau umblând se minunau cum vede. Tobit mărturisea înaintea lor că Dumnezeu l-a miluit.

Când Tobit s-a apropiat de Sara, nora sa, a binecuvântat-o și i-a zis: „Bine ai venit, fiică! Binecuvântat este Dumnezeu, Cel ce te-a adus la noi! Binecuvântați să fie tatăl tău și mama ta! Binecuvântat să fie fiul meu Tobie și binecuvântată să fii tu, fiica mea! Binevenită să fii în casa ta, în bucurie și binecuvântare! Intră, fiica mea!"

Și s-au bucurat în ziua aceea toți frații lui din Ninive (cf. *Cartea lui Tobit* 11, 2-18).

Îngerul se descoperă. Chemând Tobit pe fiul său, Tobie, i-a zis: „Fiule, pregătește plata omului care a fost cu tine! Trebuie să-i mai adăugăm ceva".

El i-a răspuns: „Tată, socot că n-am să fiu în pagubă de-i voi da jumătate din cele ce am adus; pentru că el m-a adus la tine sănătos și pe femeia mea a lecuit-o; mi-a adus argintul și te-a vindecat și pe tine!"

Bătrânul i-a răspuns: „I se cuvine!"

L-a chemat pe înger și i-a zis: „Ia jumătate din toate cele ce ați adus, și mergi în pace!"

Atunci îngerul i-a chemat pe amândoi și le-a zis: „Binecuvântați pe Dumnezeu, slăviți-L și cunoașteți slava Lui și mărturisiți înaintea tuturor celor vii ce a făcut El pentru voi! Bun lucru este a binecuvânta pe Dumnezeu, a preaînălța numele Lui și a vesti, slăvind faptele lui Dumnezeu! Și voi să nu vă leneviți a-L preaslăvi.

Taina regelui se cuvine s-o păstrezi, iar lucrurile lui Dumnezeu este de laudă să le vestești. Faceți bine, și răul nu vă va ajunge!

Mai mult prețuiește rugăciunea cu post și cu milostenie și cu dreptate decât bogăția cu nedreptate; mai bine să faci milostenie decât să aduni aur.

Căci milostenia izbăvește de la moarte și curăță orice păcat. Cei ce fac milostenie și dreptate vor trăi mult. Iar păcătoșii sunt dușmanii vieții lor.

Nimic n-am să ascund de voi și v-am și spus: «Taina regelui se cuvine s-o păstrezi, iar lucrurile lui Dumnezeu e de laudă să le vestești».

Când te rugai tu și nora ta Sara, eu duceam pomenirea rugăciunii voastre înaintea Celui Sfânt, și când tu îi îngropai pe cei morți, încă eram cu tine.

Și când tu nu te-ai lenevit să te scoli și să-ți lași prânzul tău ca să te duci să ridici pe cel mort, binefacerea ta nu s-a ascuns de mine, ci eu eram cu tine. Și acum Dumnezeu m-a trimis să te vindec pe tine și pe nora ta, Sara.

Eu sunt Rafael, unul dintre cei șapte sfinți îngeri, care ridică rugăciunile sfinților și le înalță înaintea slavei Celui Sfânt".

Atunci s-au înspăimântat amândoi și au căzut cu fața la pământ, căci erau cuprinși de frică.

Dar el le-a zis: „Nu vă temeți! Pace veți avea! Binecuvântați pe Dumnezeu în veac! Căci eu n-am venit de voia mea, ci după voia Dumnezeului nostru, de aceea să-L și binecuvântați în veac.

În toate zilele am fost văzut de voi, dar eu n-am mâncat, nici n-am băut, ci numai ochilor voștri s-a părut aceasta.

Așadar, preaslăviți acum pe Dumnezeu, căci eu mă înalț la Cel care m-a trimis și scrieți într-o carte toate cele ce s-au săvârșit". Și ridicându-se ei nu l-au mai văzut.

Iar ei au început să istorisească lucrurile cele mari și minunate ale lui Dumnezeu și cum îngerul Domnului s-a arătat lor (cf. *Cartea lui Tobit* 14).

Bătrânul Tobit a mai trăit încă 42 de ani și a murit în vârstă de 158 de ani. După ce a murit și mama sa, tânărul Tobie a îngropat-o și apoi s-a dus la socrii săi, iar la moartea acestora i-a îngropat la rându-le cu cinste. El a dus o viață sfântă până la adânci bătrânețe și a murit încărcat de zile, în vârstă de 127 de ani (cf. *Cartea lui Tobit* 14).

Îngerilor Săi va porunci pentru tine ca să te păzească în toate căile tale (*Psalmul* 90, 11).

II. REGATUL LUI IUDA
PROROCII DIN REGATUL LUI IUDA

Până la căderea regatului lui Israel aceștia au fost: *Ioil, Avdie, Miheia și Isaia.*

Prorocul Ioil

Prorocia lui Ioil: „Dar după aceea, vărsa-voi Duhul Meu peste tot trupul, și fiii și fiicele voastre vor profeți, bătrânii voștri visuri vor visa, iar tinerii voștri vedenii vor vedea" (*Ioil* 3, 1).

Prorocul Avdie

Prorocia lui Avdie: „Aproape este ziua Domnului pentru toate neamurile!" (*Avdie* 1, 15).

Prorocul Miheia

Prorocia lui Miheia: „Şi tu, Betleeme Efrata, deşi eşti mic între miile lui Iuda, din tine va ieşi Stăpânitor peste Israel, iar obârşia Lui este dintru început, din zilele veşniciei" (*Miheia* 5, 1).

PROROCUL ISAIA

Chemarea lui Isaia. Între prorocii mari *Isaia* a fost primul şi cel mai mare. El a fost chemat la prorocie în ultimul an al domniei lui Ozia, regele din Iuda.

Isaia propovăduieşte pocăinţa. Isaia a prorocit sub trei regi, care au urmat după Ozia. Cu cea mai mare bărbăţie şi cu cuvinte foarte aspre el a mustrat poporul pentru păcatele sale şi pentru nerecunoştinţa lui faţă de Dumnezeu, vestindu-i pedepse grele de la Domnul şi făcând tot ce a putut pentru a-l întoarce la Dumnezeu. Dar Israeliţii n-au vrut să se întoarcă la calea cea bună, ci au stăruit pe calea spre pieire.

Isaia Îl vesteşte pe Mesia. *Prorociile mesianice ale lui Isaia* au o deosebită însemnătate. El a prorocit naşterea lui Mesia din Fecioara Maria, dumnezeirea Lui, minunile Lui, pătimirile, moartea şi preaslăvirea Lui. Prorociile lui sunt atât de lămurite şi amănunţite, încât el este cunoscut şi sub numele de *protoevanghelistul* Vechiului Testament.

Prorocul Isaia

„Iată, Fecioara va lua în pântece și va naște fiu și vor chema numele lui *Emanuel,* ce se tâlcuiește: *cu noi este Dumnezeu*" (*Isaia* 7, 14).

Căci Prunc s-a născut nouă, un Fiu s-a dat nouă, a Cărui stăpânire e pe umărul Lui și se cheamă numele Lui: Înger de mare sfat, Sfetnic minunat, Dumnezeu tare, biruitor, Domn al păcii, Părinte al veacului ce va să fie (*Isaia* 9, 5).

„Ziceți celor slabi la inimă și la cuget: «Întăriți-vă și nu vă temeți. Iată Dumnezeul nostru! Cu judecată răsplătește și va răsplăti; El va veni și ne va mântui!»

Atunci se vor deschide ochii celor orbiți și urechile celor surzi vor auzi.

Atunci va sări șchiopul ca cerbul și limpede va fi limba gângavilor[28]; că izvoare de apă vor curge în pustiu și pâraie în pământ însetat" (cf. *Isaia* 35, 4-6).

Disprețuit era și cel din urmă dintre oameni; om al durerilor și cunoscător al suferinței, unul înaintea căruia să-ți acoperi fața; disprețuit și nebăgat în seamă.

Dar El a luat asupră-Și durerile noastre și cu suferințele noastre S-a împovărat. Și noi Îl socoteam pedepsit, bătut și chinuit de Dumnezeu, dar El fusese străpuns pentru păcatele noastre și zdrobit pentru fărădelegile noastre. El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră și prin rănile Lui noi toți ne-am vindecat.

Toți umblam rătăciți ca niște oi, fiecare pe calea noastră, și Domnul a făcut să cadă asupra Lui fărădelegile noastre ale tuturor.

Chinuit a fost, dar S-a supus și nu Și-a deschis gura Sa; ca un miel spre junghiere S-a adus și ca o oaie fără de glas înaintea celor ce o tund, așa nu Și-a deschis gura Sa" (cf. *Isaia* 53, 3-7).

„Și în vremea aceea, Mlădița cea din rădăcina lui Iesei, va fi ca un steag pentru popoare; pe Ea o vor căuta neamurile și sălașul Ei va fi plin de slavă" (cf. *Isaia* 11, 10; *4 Regi* 18-20).

IUDITA

Șediul cetății Betulia. Pe când Manase, regele Iudeii, era ținut rob în Babilon[29], regele Asiriei l-a trimis pe *Olofern,* un general al său, să cuprindă toate țările de la asfințit (cf. *Cartea Iuditei* 2, 4-6). După un șir de biruințe, Olofern a pătruns în Canaan și și-a așezat tabăra înaintea cetății *Betulia.* Aici el a tăiat conductele de apă, din care pricină oamenii din

Apoi s-au mai arătat în regatul lui Iuda încă trei proroci: *Naum, Avacum* și *Sofonie.*

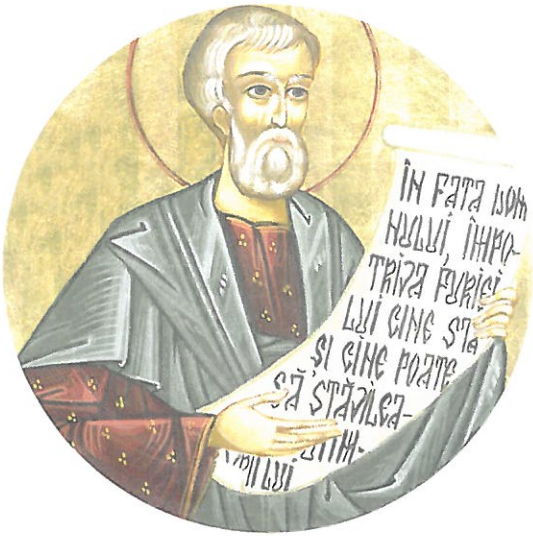

Prorocul Naum

Naum a prevestit dărâmarea Ninivei: „Vai de cetatea cea vărsătoare de sânge, plină de minciună și de silnicie, din care nu se mai curmă jaful! Voi arunca asupra ta cu spurcăciuni, te voi batjocori, privelişte te voi face, și oricine te va vedea va întoarce capul de la tine, zicând: «Pierit-a Ninive! Cine o va jeli și de unde îi voi căuta mângâietori?»" (*Naum* 3, 1, 6-7).

Proroc Avacum

Avacum tresaltă în așteptarea lui Mesia: „Ci eu voi tresălta de veselie în Domnul, bucura-mă-voi de Dumnezeu, Mântuitorul meu!" (*Avacum* 3, 18).

Prorocul Sofonie

Sofonie zice din partea lui Dumnezeu: „Atunci voi da popoarelor buze curate, ca toate să se roage Domnului și cu râvnă să-I slujească Lui.

În ziua aceea se va zice Ierusalimului: «Nu te teme, Sioane, căci mâinile tale nu vor slăbi. Domnul Dumnezeul tău este în mijlocul tău ca un izbăvitor puternic. El se va bucura foarte de tine și în dragostea Lui va tresălta și va cânta de bucurie pentru tine" (*Sofonie* 3, 9, 16-17).

CĂDEREA IERUSALIMULUI ȘI ROBIA BABILONICĂ

Prorocul Ieremia

Prorocul Ieremia mustră poporul. Ieremia a prorocit în timpul celor din urmă cinci regi ai lui Iuda, până la ducerea poporului în robia babilonică. Neștiind ce-i frica, el a mustrat necontenit poporul pentru păcatele lui și a prorocit apropierea căderii Cetății sfinte.

Robia babilonică. În timpul domniei regelui Ioiachim în Iudeea, asupra acesteia a venit cu război Nabucodonosor, regele Babilonului. Ioiachim i s-a recunoscut întâi ca supus dar, răsculându-se peste trei ani, a atras năvălitorii din nou asupra țării sale.

În acest timp a răposat Ioiachim, în locul lui ajungând rege Iehonia, fiul său. După trei luni de domnie a acestuia au venit asupra Ierusalimului oștile lui Nabucodonosor. Acesta i-a luat ca robi în Babilon pe rege și zece mii de Iudei, prădând templul și palatul, în anul 598 î.Hr.

În locul lui Iehonia, Nabucodonosor l-a numit rege pe Sedechia, care a domnit 11 ani. Dar păcătuind acesta și răsculându-se împotriva regelui

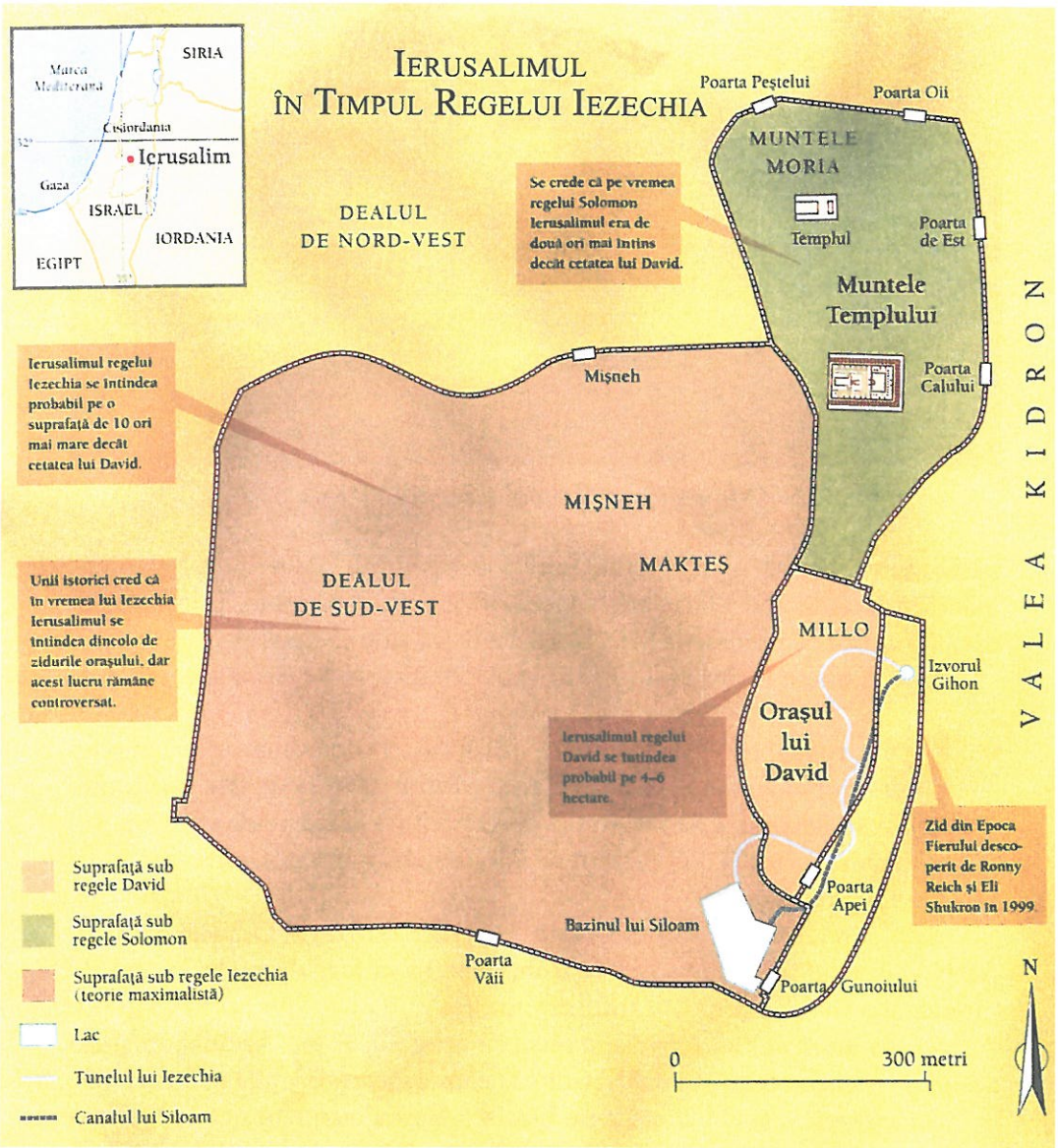
IERUSALIMUL
ÎN TIMPUL REGELUI IEZECHIA
SIRIA
Marea Mediterană
Cisiordania
Ierusalim
Gaza
ISRAEL
IORDANIA
EGIPT
Poarta Peştelui
Poarta Oii
MUNTELE MORIA
Templul
Poarta de Est
Muntele Templului
Poarta Calului
DEALUL DE NORD-VEST
Se crede că pe vremea regelui Solomon Ierusalimul era de două ori mai întins decât cetatea lui David.
Ierusalimul regelui Iezechia se întindea probabil pe o suprafaţă de 10 ori mai mare decât cetatea lui David.
Mişneh
MIŞNEH
MAKTEŞ
DEALUL DE SUD-VEST
Unii istorici cred că în vremea lui Iezechia Ierusalimul se întindea dincolo de zidurile oraşului, dar acest lucru rămâne controversat.
MILLO
Izvorul Gihon
Oraşul lui David
Ierusalimul regelui David se întindea probabil pe 4–6 hectare.
Zid din Epoca Fierului descoperit de Ronny Reich şi Eli Shukron în 1999.
Poarta Apei
Bazinul lui Siloam
Poarta Văii
Poarta Gunoiului
VALEA KIDRON
N
0
300 metri
Suprafaţă sub regele David
Suprafaţă sub regele Solomon
Suprafaţă sub regele Iezechia (teorie maximalistă)
Lac
Tunelul lui Iezechia
Canalul lui Siloam

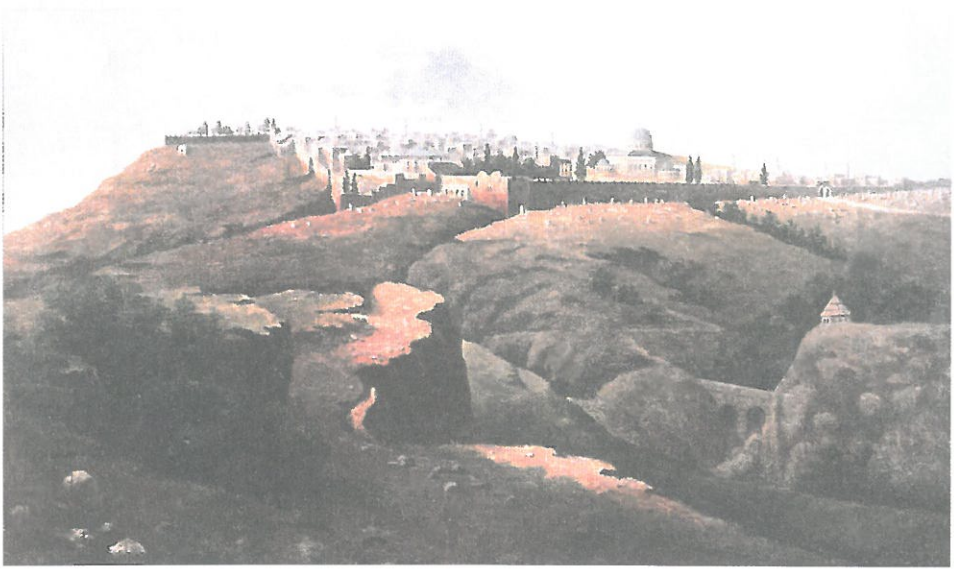

Cetatea Ierusalimului (sec. al XVI-lea)

Babilonului, acesta a împresurat iarăși Ierusalimul, cucerindu-l și dărâmându-l la anul 586 î.Hr., iar pe locuitori luându-i în robie. El nu a lăsat decât poporul de rând de la țară, pentru a lucra viile și ogoarele.

Așa s-a sfârșit regatul lui Iuda în anul 586 înainte de Hristos.

Prorocul Ieremia lăsat în țara lui. Pe dărâmăturile orașului sfânt ei au făcut să răsune acele vestite cuvinte de jale, denumite *Plângerile lui Ieremia*. Dar Domnul a descoperit că, după *70 de ani,* poporul se va întoarce din robie. El l-a văzut pe *Răscumpărătorul,* pe Care L-a și vestit prin următoarele cuvinte:

„Iată, vin zile, zice Domnul, când voi ridica lui David Odraslă dreaptă. Acela va fi rege și va domni, și va fi înțelept, și va face dreptate în țară. Și numele Lui va fi: Domnul, Mântuirea noastră".

Baruh, prietenul lui Ieremia, a mers cu acesta în Egipt, iar după moartea acestuia a mers la rându-i în *Babilon,* după neamul său, care se afla acolo în robie.

De asemenea și el l-a vestit pe Mesia: „Acesta este Dumnezeul nostru și nimeni altul nu este asemenea Lui. Pe pământ s-a arătat și cu oamenii împreună a locuit" (cf. *Baruh* 3, 36-38; *4 Regi* 24-25; *2 Paralipomena* 36; *Ieremia* 52).

DINASTIA DAVIDICĂ

DAVID
(cca. 1010 – 970 î. Hr.)

SOLOMON
(cca. 970 – 930 î. Hr.)

ROBOAM
(în timpul domniei acestuia are loc răscoala lui Ieroboam şi separarea celor zece seminţii ale lui Israel de casa lui David, care formează regatul Israel. Seminţia lui Iuda şi cea a lui Veniamin formează regatul Iuda, situat la sud de regatul Israel)

AHIA

ASA

IOSAFAT

IORAM

OHOZIA
(ucis de Iehu)

ATALIA
(ucisă de Iehoiada)

IOAŞ
(ucis de slujitori)

AMASIA
(ucis de slujitori)

AZARIA
(bolnav de lepră, cedează tronul lui Iotam)

IOTAM

AHAZ

IEZECHIA
(ucis de faraonul Neco)

IOAHAZ
(detronat şi luat în robie de faraonul Neco)

IOIACHIM
sau ELIACHIM

IEHONIA
(detronat si luat în robie de regele Nabucodonosor II al Babilonului)

SEDECHIA
(sau Matania, ucis de regele Nabucodonosor II al Babilonului)

NOTE

[1] *Scorpioane* = vezi *Glosar*.
[2] *Sidon* = vezi *Glosar*.
[3] *Baal* = vezi *Glosar*.
[4] *Aşera* = vezi *Glosar*.
[5] *Cofă* = vas de formă (relativ) cilindrică, confecţionat din doage de brad, cu o toartă, în care se ţine la ţară apa de băut; doniţă.
[6] *Ienupăr* = arbust răşinos, foarte ramificat, cu frunzele întotdeauna verzi, în formă de ace, şi cu fructele de culoare neagră-albăstruie; jneapăn.
[7] *Vălătuc* = sul făcut dintr-un material, înfăşurat în sensul uneia dintre laturile sale.
[8] *Talant* = unitate de măsură pentru greutăţi, echivalentul a 43,620 kg.
[9] *Siclu* = monedă de aur, cu o greutate de 16,35 gr.
[10] *Ninive* = vezi *Glosar*.
[11] *Tarsis* = vezi *Glosar*.
[12] *Iope* = vezi *Glosar*.
[13] *Chit* = balenă.
[14] *Sorţi* = sistem de alegere, de desemnare, de repartiţie prin aruncarea unor zaruri, tragerea unor bilete etc., care lasă să decidă întâmplarea.

15 *Vrej* = tulpină a unor plante agățătoare sau târâtoare; lăstar.
16 *Moloh* = vezi *Glosar*.
17 *Salmanasar* = vezi *Glosar*.
18 *Asiria* = vezi *Glosar*.
19 *Bir* = tribut.
20 *Sargon* = vezi *Glosar*.
21 *Samarineni*= vezi *Glosar*.
22 *Sanherib* = vezi *Glosar*.
23 *Albeață* = pată albă, opacă, formată pe cornee.
24 *Media* = vezi *Glosar*.
25 *Tigru* = vezi *Glosar*.
26 *Ecbatana* = vezi *Glosar*.
27 *Cățuie* = vas de metal sau de pământ în care se ard mirodenii.
28 *Gângavi* = bâlbâiți.
29 *Babilon* = vezi *Glosar*.
30 *Postav* = stofă groasă de lână, folosită pentru uniforme militare, pătură etc.
31 *Paloș* = sabie lată cu două tăișuri, adesea încovoiată spre vârf, care se folosea în trecut.

VII

Robia babilonică

PROROCUL IEZECHIEL

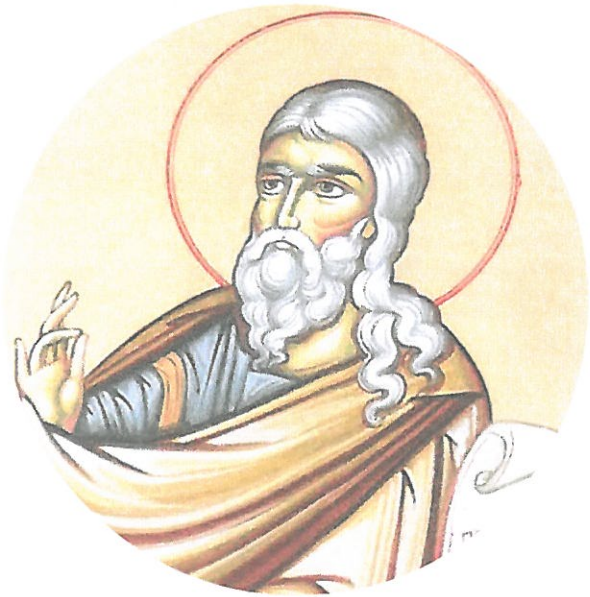

Prorocul Iezechiel

Iezechiel propovăduiește pocăința. Iezechiel era preot. El era dintre Iudeii care au fost luați robi în Babilon, împreună cu regele *Iehonia,* la a doua năvălire a Babilonienilor. El a fost îmbrăcat cu vrednicia de proroc cu 7 ani înaintea dărâmării Cetății sfinte și și-a îndeplinit această chemare printre frații săi rămași la Ierusalim. Chemarea lui era aceea de a îndemna poporul la pocăință și de a-l încuraja să nădăjduiască iertarea.

Iezechiel propovăduiește sfârșitul robiei și întoarcerea robilor la Ierusalim. Această întoarcere a lui Israel la viața sa națională și liberă este în același timp o icoană a *învierii viitoare a morților.*

„Fost-a mâna Domnului peste mine și m-a dus Domnul cu duhul și m-a așezat în mijlocul unui câmp plin de oase omenești, și m-a purtat împrejurul lor; dar, iată, oasele acestea erau foarte multe pe fața pământului și uscate de tot.

Și mi-a zis Domnul: «Fiul omului, vor învia oasele acestea?» Iar eu am zis: «Dumnezeule, numai Tu știi aceasta».

Domnul însă mi-a zis: «Proorocește asupra oaselor acestora și le spune: Oase uscate, ascultați cuvântul Domnului!

Așa grăiește Domnul Dumnezeu oaselor acestora: Iată Eu voi face să intre în voi duh și veți învia.

Voi pune pe voi vine și carne va crește pe voi; vă voi acoperi cu piele, voi face să intre în voi duh și veți învia, și veți ști că Eu sunt Domnul».

Prorocit-am deci cum mi se poruncise. Și când am prorocit, iată, s-a făcut un vuiet și o mișcare și oasele au început să se apropie, fiecare os la încheietura sa.

Și am privit eu și, iată, erau pe ele vine și crescuse carne și pielea le acoperea pe deasupra, iar duh nu era în ele.

Atunci mi-a zis Domnul: «Fiul omului, proorocește duhului, proorocește și zi duhului: Așa grăiește Domnul Dumnezeu: Duhule, vino din cele patru vânturi și suflă peste morții aceștia și vor învia!»

Deci am prorocit eu, cum mi se poruncise, și a intrat în ei duhul și au înviat și mulțime multă foarte de oameni s-au ridicat pe picioarele lor.

Și mi-a zis iarăși Domnul: «Fiul omului, oasele acestea sunt toată casa lui Israel». Iată ei zic: «S-au uscat oasele noastre și nădejdea noastră a pierit; suntem smulși din rădăcină».

De aceea proorocește și le spune: Așa grăiește Domnul Dumnezeu: Iată, Eu voi deschide mormintele voastre și vă voi scoate pe voi, poporul Meu, din mormintele voastre și vă voi duce în țara lui Israel.

Astfel veți ști că Eu sunt Domnul, când voi deschide mormintele voastre și vă voi scoate pe voi, poporul Meu, din mormintele voastre.

Și voi pune în voi duhul Meu și veți învia și vă voi așeza în țara voastră, și veți ști că Eu, Domnul, am zis aceasta și am făcut" (cf. *Iezechiel* 37, 1-14).

Precum este adevărat că Eu sunt viu, tot așa este de adevărat că Eu nu voiesc moartea păcătosului, ci ca păcătosul să se întoarcă de la calea sa și să fie viu (*Iezechiel* 33, 11).

DANIEL ŞI TINERII EVREI

Prorocul Daniel

Daniel este luat la curtea regelui. Printre Israeliții duși în Babilon se aflau câțiva tineri de neam domnesc. Regele Babilonului a dat poruncă mai-marelui casei sale să-i aleagă pe cei mai frumoși dintre aceștia pentru a sluji la curte. Aceștia au învățat a scrie și a vorbi în limba caldeiană, iar regele le-a dat de mâncare de la masa sa și vin din care bea el. După trei ani ei au fost luați pe lângă rege. Printre acești tineri se aflau: *Daniel, Anania, Misael* și *Azaria* (cf. *Daniel* 1, 1-7).

Daniel și prietenii săi rămân credincioși poruncilor Legii. Daniel și-a pus în gând să nu se spurce cu bucatele și vinul regelui și le-a cerut voie căpeteniilor famenilor[1] să nu se pângărească.

Dumnezeu i-a dat să afle înaintea căpeteniei famenilor bunăvoință și îndurare.

Acesta a zis către Daniel: „Mă tem numai de domnul meu, regele, care v-a rânduit mâncărurile și băuturile; pentru ce să vadă el mai trase chipurile

voastre decât ale tinerilor celor de o vârstă cu voi? Voi puneți în primejdie capul meu înaintea regelui".

Daniel i-a zis supraveghetorului, pe care căpetenia famenilor l-a rânduit peste Daniel, Anania, Misael și Azaria:

„Încearcă o dată cu servii tăi timp de zece zile și dă-ne să mâncăm bucate din zarzavaturi și să bem apă.

Apoi să te uiți la chipurile noastre și la chipurile tinerilor care mănâncă din bucatele regelui și cum ți se va părea, așa fă cu supușii tăi!" (cf. *Daniel* 1, 8-13)

Dumnezeu le răsplătește tinerilor pentru evlavia lor. Atunci supraveghetorul le-a îngăduit această rugăminte și a încercat aceasta timp de zece zile. După zece zile, ei arătau mai frumoși și mai grași la trup decât toți tinerii care mâncau din bucatele regelui.

Atunci supraveghetorul le-a înlocuit mâncarea și vinul, dându-le mâncăruri de legume.

Acestor patru tineri le-a dat Dumnezeu știință și pricepere în oricare scriere, precum și înțelepciune, încât Daniel putea să tâlcuiască vedeniile și visele.

După acel răstimp hotărât de rege ca să-i aducă, i-a înfățișat căpetenia famenilor înaintea lui Nabucodonosor.[2]

Regele a vorbit cu ei, dar n-a aflat pe nimeni printre ei toți asemenea lui Daniel, Anania, Misael și Azaria. Și ei au început să-l slujească pe rege.

Când era vorba de înțelepciune și de pricepere în dezlegarea întrebărilor regelui, ei se arătau de zece ori mai isteți decât magii[3] și prezicătorii din tot regatul lui.

Daniel a rămas acolo până în anul întâi al domniei lui Cirus[4] (cf. *Daniel* 1, 14-21).

Rădăcina înțelepciunii este a se teme de Domnul! (*Înțelepciunea lui Isus, fiul lui Sirah* 1, 19).

CINSTITA SUSANA SCAPĂ CU AJUTORUL LUI DANIEL

Cinstea Susanei. În vremea aceea era în Babilon un om bogat și vestit, numit *Ioachim*. Evreii din robie aveau obiceiul de a se aduna la el. Atunci Evreii aveau doi judecători, aleși de popor dintre bătrâni. Iar Ioachim avea o femeie foarte evlavioasă și credincioasă, numită *Susana*. Într-o zi, aceasta, însoțită de două fete, a mers, după obicei, în grădina sa de lângă casă și a închis poarta. Iar cei doi bătrâni, care o pofteau, erau ascunși în grădină.

Când fetele au ieșit, cei doi bătrâni au venit asupra ei și i-au zis: „Iată, ușile grădinii sunt închise, nimeni nu ne vede și suntem aprinși cu poftă asupra ta.

Pentru aceasta binevoiește și te culcă cu noi; iar de nu, vom mărturisi asupra ta că a fost cu tine un tânăr și pentru aceea ai trimis fetele de la tine".

Susana a suspinat și a zis: „Sunt strâmtorată din toate părțile; că de voi face aceasta, moarte îmi este; iar de nu voi face, nu voi scăpa din mâinile voastre. Mai bine este pentru mine să nu fac și să cad în mâinile voastre decât să păcătuiesc înaintea Domnului".

Susana a strigat cu glas mare, și au strigat și cei doi bătrâni asupra ei; apoi alergând unul dintre ei a deschis ușile grădinii.

Cei din casă au auzit strigătul stăpânei din grădină și au sărit pe ușa din spate să vadă ce i s-a întâmplat.

După ce bătrânii au spus cuvintele lor, slugile s-au rușinat, pentru că niciodată nu fuseseră spuse astfel de vorbe despre Susana (cf. *Istoria Susanei* 1-26).

Susana este osândită pe nedrept. A doua zi, când poporul s-a adunat la Ioachim, bărbatul ei, au venit și cei doi bătrâni plini de cuget rău asupra Susanei, ca să o omoare.

Ei au zis înaintea poporului: „Trimiteți la Susana, fata lui Hilchia, femeia lui Ioachim".

Au venit ea, părinții ei, fiii ei și toate rudeniile ei. Susana era gingașă și frumoasă.

Acești bătrâni nelegiuiți au poruncit ca ea să se descopere, întrucât era acoperită, pentru a se sătura de frumusețile ei.

Iar toți cei ce erau lângă ea și o cunoșteau plângeau. Venind bătrânii în mijlocul poporului, au pus mâinile pe ea.

Ea, plângând, a căutat spre cer, pentru că inima ei nădăjduia spre Domnul.

Bătrânii au zis: „Umblând noi în grădină, a intrat ea cu două slujnice și a închis ușa, dându-le drumul.

Și a venit la ea un tânăr care fusese ascuns și s-a culcat cu ea.

Noi fiind în colțul grădinii, văzând fărădelegea, am alergat asupră-le.

Și văzându-i împreunându-se, pe el nu l-am putut opri, că era mai tare ca noi, și deschizând ușile a fugit.

Și prinzând-o pe ea, am întrebat-o cine era tânărul acela și n-a vrut să ne spună. Aceasta mărturisim".

Iar adunarea i-a crezut, ca pe niște bătrâni ai poporului și judecători, și au judecat-o spre moarte.

Susana, strigând cu glas mare, a zis: „Dumnezeule cel Veșnic, Cunoscătorul celor ascunse, Care știi toate mai înainte de a se face, Tu știi că minciuni au spus ei asupra mea.

Și iată, mor nefăcând nimic din cele ce au viclenit[5] aceștia asupra mea" (cf. *Istoria Susanei* 27-43).

Daniel face cunoscută nevinovăția Susanei. Dumnezeu a auzit glasul ei, iar când o duceau să o omoare, a deșteptat duhul într-un copil, al cărui nume era *Daniel*.

Acesta a strigat cu glas mare: „Curat sunt eu de sângele acesteia".

S-a întors tot poporul la el și i-a zis: „Ce înseamnă aceasta?"

Iar el, stând în mijlocul lor, a zis: „Oare așa de nebuni sunt toți fiii lui Israel? Căci necercetând, nici adevărul cunoscând, ați osândit pe fata lui Israel. Întoarceți-vă la judecată, pentru că minciuni au spus aceștia asupra ei".

Tot poporul s-a întors îndată și bătrânii i-au zis lui: „Vino de șezi în mijlocul nostru și ne spune nouă, că ți-a dat Dumnezeu cinstea bătrâneților".

Daniel a zis către ei: „Despărțiți-i unul de altul și-i voi întreba".

Când s-au despărțit unul de altul, l-a chemat pe unul din ei și a zis către el: „Învechitule în zile rele! Acum au venit păcatele tale, pe care le făceai mai înainte, făcând judecăți strâmbe, și pe cei nevinovați învinuind, și pe cei vinovați slobozind, de vreme ce Domnul zice: Pe cel nevinovat și pe cel nedrept să nu-l omori.

Și de ai văzut pe această femeie cu acel tânăr, spune sub ce copac i-ați prins în fapt?" El a zis: „Sub mesteacăn[6]".

Daniel a zis: „Drept ai minţit asupra capului tău. Acum îngerul lui Dumnezeu, luând poruncă de la El, te va spinteca în două".

A poruncit apoi să-l aducă pe celălalt și i-a zis: „Sămânța lui Canaan[7], și nu a lui Iuda, frumusețile te-au înșelat și pofta a răzvrătit inima ta.

Așa făceai fetelor lui Israel, care de frică se împreunau cu voi; ci n-a suferit fata lui Iuda fărădelegea voastră.

Acum spune-mi sub ce copac i-ați prins?" Iar el a zis: „Sub salcâm".

Daniel i-a zis lui: „Drept ai minţit și tu asupra capului tău. Că așteaptă îngerul lui Dumnezeu, având sabie, să te taie în două, ca să vă piardă de tot pe voi".

Toată adunarea a strigat cu glas mare și L-a binecuvântat pe Dumnezeu, Cel ce îi izbăvește pe cei ce nădăjduiesc în El.

Și s-au ridicat asupra celor doi bătrâni, pe care Daniel i-a dovedit ca mincinoși din propriile vorbe și le-a făcut după legea lui Moise, precum au gândit cu vicleșug să facă aproapelui lor, și i-au omorât, iar sângele nevinovat a scăpat în ziua aceea.

Hilchia și femeia lui L-au lăudat pe Dumnezeu pentru Susana, fiica lor, împreună cu Ioachim, bărbatul ei, și cu toate neamurile ei, pentru că nu s-a aflat întru ea lucru urât. Din acea zi, Daniel a fost mare în ochii poporului (cf. *Istoria Susanei* 44-64).

Prin păcatul buzelor se prinde în laț[8] păcătosul, iar dreptul (prin dreptatea lui) scapă din strâmtorare (*Pilde* 12, 13).

VISUL REGELUI NABUCODONOSOR. DUMNEZEU ÎI TRIMITE REGELUI UN VIS PREVESTITOR

În al doilea an al domniei lui Nabucodonosor, acesta a avut un vis, iar duhul lui s-a tulburat și somnul nu-l mai prindea.

Regele a poruncit să-i cheme pe vrăjitori, pe prezicători, pe magi și pe Caldei[9], pentru a-i spune regelui visele lui; ei au intrat și s-au înfățișat înaintea regelui.

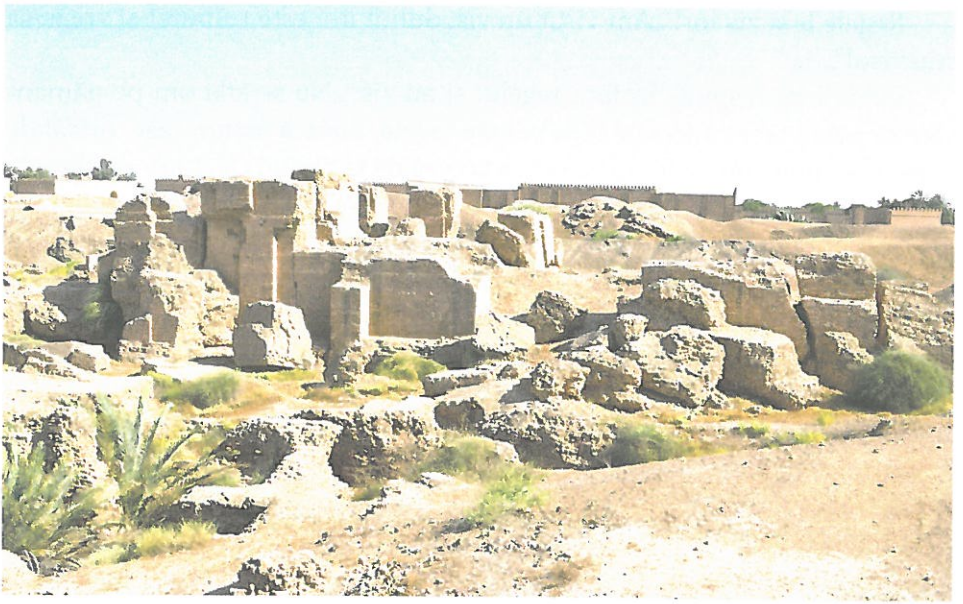

Ruinele orașului antic Babilon (Irak)

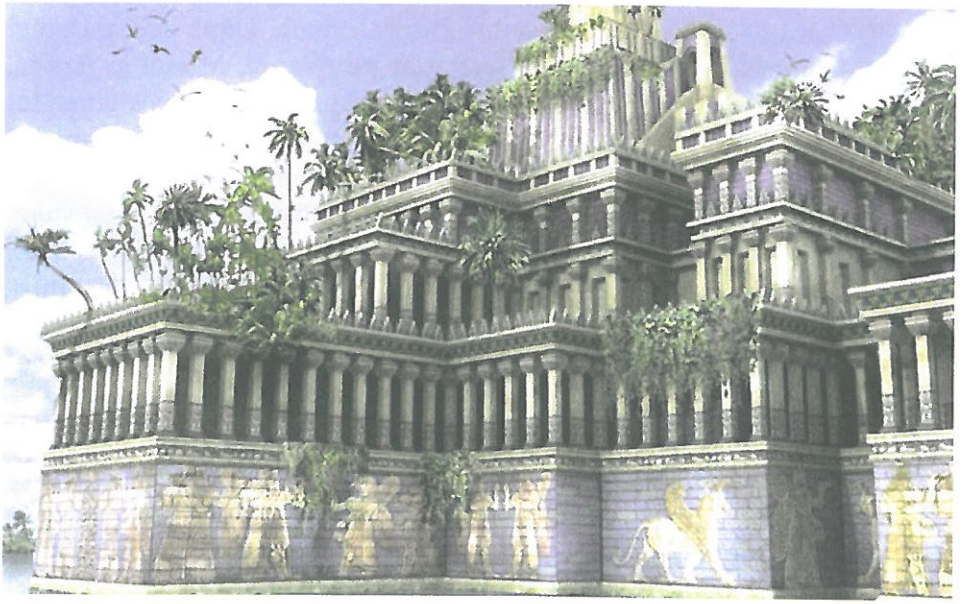

Grădinile suspendate din Babilon –
una dintre cele șapte minuni ale lumii antice (reconstituire)

Regele le-a zis lor: „Am visat un vis; duhul îmi este tulburat și vreau să știu visul".

Caldeii au răspuns în fața regelui și au zis: „Nu se află om pe pământ care să poată face cunoscut ceea ce cere regele, fiindcă niciun rege, oricât de mare și de puternic ar fi, nu ar cere așa ceva de la niciun tâlcuitor de semne, vrăjitor sau caldeu.

Și lucru pe care îl cere regele este greu și nimeni altul nu poate să-l descopere înaintea lui decât zeii, al căror locaș nu este printre cei muritori".

Din această pricină regele s-a mâniat și, în marea lui furie, a poruncit să fie uciși toți înțelepții din Babilon.

Când a ieșit porunca să fie omorâți înțelepții, trebuia să fie omorât și Daniel și cei dimpreună cu el.

Atunci Daniel și-a îndreptat cuvântul cu înțelepciune și iscusință către Arioh, mai-marele gărzii regelui, care a venit să-i omoare pe înțelepții din Babilon, și a început să grăiască către Arioh, împuternicitul regelui: „De ce a dat regele o poruncă așa de aspră?" După ce Arioh i-a lămurit lui Daniel rostul poruncii, Daniel a plecat și l-a rugat pe rege să-i lase vreme pentru a-i descoperi tâlcul[10] (cf. *Daniel* 2, 1-16).

Dumnezeu îi descoperă lui Daniel visul. După aceea Daniel a mers în casa lui și i-a înștiințat pe Anania, Misael și Azaria, prietenii lui, care este pricina, cerându-le să roage fierbinte milostivirea lui Dumnezeu din ceruri pentru această taină, ca să nu se lase să piară Daniel și prietenii lui împreună cu ceilalți înțelepți ai Babilonului.

Atunci i s-a descoperit lui Daniel taina aceasta într-o vedenie de noapte, și el L-a preaslăvit pe Dumnezeul cerului. Mergând apoi la rege, Daniel i-a zis:

„Taina pe care vrea să o afle regele nu pot s-o facă cunoscută lui nici înțelepții, nici prezicătorii, nici vrăjitorii, nici cititorii în stele.

Dar este un Dumnezeu în ceruri, Care descoperă tainele și Care a făcut cunoscut regelui Nabucodonosor ce se va întâmpla în vremurile ce vor veni. Iată care este visul și vedenia pe care le-ai avut când erai culcat în patul tău:

Ție, rege, îți treceau gânduri prin minte, când erai în patul tău, pentru ceea ce se va întâmpla mai pe urmă, și Cel ce ți-a descoperit taina ți-a dat să știi ce va fi.

Și mie, nu prin înțelepciunea care ar fi în mine mai mult decât la toți cei vii, mi s-a descoperit taina aceasta, ci ca să se facă știut regelui înțelesul ei, ca să cunoști gândurile inimii tale.

O, rege! Tu priveai și, iată, un chip – acest chip era peste măsură de mare și strălucirea lui neobișnuită – stătea înaintea ta și înfățișarea lui era grozavă.

Acest chip avea capul de aur curat, pieptul și brațele de argint, pântecele și coapsele de aramă[11], pulpele de fier, iar picioarele o parte de fier și o parte de lut.

Tu priveai și, iată, o piatră desprinsă, nu de mână, a lovit chipul peste picioarele de fier și de lut și le-a sfărâmat.

Atunci au fost sfărâmate în același timp fierul, lutul, arama, argintul și aurul și au ajuns ca pleava de pe arie vara și vântul le-a luat cu sine fără ca să se găsească locul lor; iar piatra care a lovit chipul a crescut munte mare și a umplut tot pământul" (cf. *Daniel* 2, 17-35).

Daniel tâlcuiește visul. „Iată visul, iar tâlcuirea lui o vom spune înaintea regelui.

Tu, rege al regilor, căruia Dumnezeul cerului i-a dat regatul, puterea, tăria și mărirea, și în mâinile căruia a dat pe fiii oamenilor în orice ținut ar locui, precum și fiarele câmpului, păsările cerului, și i-a dat stăpânire peste toate, tu ești capul de aur.

Și după tine se va ridica un alt regat, mai mic decât al tău, apoi un al treilea regat, de *aramă,* care va stăpâni peste tot pământul.

Și un al patrulea regat va fi tare ca *fierul* și, după cum fierul sfărâmă și zdrobește totul, așa și el va sfărâma și va preface totul în pulbere, ca fierul care face totul bucăți.

Iar picioarele pe care le-ai văzut și degetele, unele de lut de olar și altele de fier, înseamnă că va fi un regat împărțit și va fi tare ca fierul, după cum tu ai văzut fier amestecat cu lut.

Și degetele picioarelor, unele de fier și altele de lut, înseamnă că regatul va fi parte tare, parte șubred.

Și după cum ai văzut fierul amestecat cu lutul, așa se vor amesteca prin înrudiri, dar nu vor avea legătură temeinică între ele, după cum fierul nu se poate amesteca la un loc cu lutul.

Iar în vremea acestor regi, Dumnezeul cerului va ridica un regat veșnic care nu va fi nimicit niciodată și care nu va fi trecut la alt popor; El va sfărâma și va nimici toate aceste regate și singur El va rămâne în veci.

După cum tu ai văzut că o piatră a fost desprinsă din munte, nu de mână, și a zdrobit fierul, arama, lutul, argintul și aurul, Marele Dumnezeu

a dat de ştire regelui ceea ce va fi în viitor; visul este adevărat şi tâlcuirea lui neîndoielnică".

Atunci împăratul Nabucodonosor a căzut cu faţa la pământ, s-a închinat înaintea lui Daniel şi i-a poruncit să-i aducă jertfe şi tămâieri.

Regele i-a zis lui Daniel: „Cu adevărat Dumnezeul vostru este Dumnezeul dumnezeilor şi Stăpânul regilor, descoperitorul tainelor, căci tu ai putut să descoperi această taină".

Şi regele l-a ridicat pe Daniel la mare vrednicie şi i-a dat daruri şi numeroase lucruri de mare preţ, l-a pus guvernator peste tot ţinutul Babilonului şi căpetenie peste toţi înţelepţii acestuia (cf. *Daniel* 2, 36-49).

Pentru aceea m-am rugat şi mi s-a dat înţelepciune (*Înţelepciunea lui Solomon* 7, 7).

CEI TREI TINERI ÎN CUPTORUL DE FOC

Dreapta credinţă a prietenilor lui Daniel. După aceea Nabucodonosor a poruncit să se facă un idol mare de aur, înalt de 60 de coţi (28,8 metri). Iar când a fost ridicat acesta, un crainic a strigat cu glas tare: „Iată ce vi se porunceşte vouă, popoarelor, neamurilor şi limbilor: De îndată ce veţi auzi glasul trâmbiţei[12], flautului, chitarei, harpei, psalterionului[13], cimpoiului[14] şi al tuturor instrumentelor muzicale, veţi cădea la pământ şi vă veţi închina chipului de aur pe care l-a ridicat regele Nabucodonosor; iar cine nu va cădea la pământ şi nu se va închina, chiar în acea clipă va fi aruncat în mijlocul unui cuptor cu foc arzător!"

Toată lumea s-a aruncat la pământ şi s-a închinat; numai *Anania, Azaria* şi *Misael* nu s-au închinat. Regele a zis către ei: „Dacă nu vreţi să vă închinaţi, într-o clipă veţi fi aruncaţi în mijlocul unui cuptor cu foc arzător. Şi care dumnezeu vă va scăpa din mâna mea?"

Iar ei au răspuns: „O, Nabucodonosor, noi n-avem nevoie ca la aceasta să-ţi dăm un răspuns!

Dacă, într-adevăr, Dumnezeul nostru, Căruia Îi slujim, poate să ne scape, El ne va scăpa din cuptorul cel cu foc arzător şi din mâna ta, o, rege! Şi chiar dacă nu ne va scăpa, ştiut să fie de tine, o, rege, că noi nu vom sluji dumnezeilor tăi şi înaintea chipului de aur pe care tu l-ai aşezat nu vom cădea la pământ!" (cf. *Daniel* 3, 1-18)

Îngerul îi apără pe cei trei tineri. Atunci Nabucodonosor s-a umplut de mânie și și-a schimbat înfățișarea feței. A poruncit să fie încins cuptorul de șapte ori mai mult decât de obicei.

Celor mai puternici oameni din oștirea lui le-a poruncit să-i lege și să-i arunce pe cei trei în cuptorul cu foc arzător.

Atunci acești oameni, îmbrăcați cum erau, cu mantie[15], încălțăminte, pălărie și cu toată îmbrăcămintea lor au fost legați și aruncați în mijlocul cuptorului cu foc arzător.

Fiindcă porunca regelui era grabnică și cuptorul foarte înfierbântat, oamenii care i-au aruncat pe cei trei tineri au fost mistuiți de văpaia focului. Iar acești trei bărbați au căzut legați în mijlocul cuptorului cu focul arzător, fără a fi mistuiți (cf. *Daniel* 3, 19-23).

Regele îi dă cinstire Adevăratului Dumnezeu. Atunci regele Nabucodonosor a fost cuprins de spaimă. El a început a vorbi și a zis sfetnicilor săi: „Oare n-am aruncat noi trei bărbați legați în mijlocul cuptorului cu foc arzător?" Ei au răspuns și i-au zis: „Cu adevărat, așa este, o, rege!"

Vorbind iar, a zis: „Iată, eu văd patru bărbați dezlegați, umblând prin mijlocul cuptorului, nevătămați, iar chipul celui de-al patrulea, ca fața unuia dintre fiii zeilor".

Atunci s-a apropiat Nabucodonosor de gura cuptorului cu foc arzător și a zis: „Șadrac, Meșac și Abed-Nego[16], slujitorii mei, ieșiți afară și veniți la mine!" Atunci cei trei tineri au ieșit din cuptor.

Adunându-se satrapii[17], dregătorii cei mai mari, ocârmuitorii și sfetnicii regelui, au văzut că focul nu pricinuise nicio vătămare trupului acestor oameni, că nici perii capului lor nu s-au pârlit, că hainele lor erau neschimbate și că nici măcar nu miroseau a foc.

Nabucodonosor a răspuns și a zis: „Binecuvântat să fie Dumnezeul lui Șadrac, Meșac și Abed-Nego, Care a trimis pe îngerul Său și a izbăvit pe servii Săi, care își puseseră nădejdea în El și care au călcat porunca regelui și și-au dat trupurile lor, ca să nu slujească și să nu se închine altor dumnezei decât Dumnezeului lor" (cf. *Daniel* 3, 24-28).

Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă; temeți-vă mai curând de acela care poate și sufletul și trupul să le piardă în gheena[18] (*Matei* 10, 28).

NECREDINCIOSUL REGE BELȘAȚAR

Belșațar necinstește vasele sfinte. *Belșațar,* regele Babilonului, a pregătit un ospăț mare pentru o mie din dregătorii săi și, în fața celor o mie, a băut vin.

Când era în toiul ospățului, la băutul vinului, Belșațar a poruncit să i se aducă vasele de aur și de argint pe care Nabucodonosor, tatăl său, le luase din templul din Ierusalim, ca regele să bea vin în ele împreună cu dregătorii săi, femeile sale și concubinele[19] sale.

Atunci au fost aduse vasele de aur și de argint care au fost luate din templul lui Dumnezeu din Ierusalim și au băut din ele regele, dregătorii săi, femeile sale și concubinele sale.

Ei au băut vin și i-au preamărit pe dumnezeii de aur, de argint, de aramă, de fier, de lemn și de piatră (cf. *Daniel* 5, 1-4).

Vestirea pedepsei pentru acest păcat. În aceeași clipă au ieșit degetele unei mâini de om, care au scris în fața sfeșnicului celui mare, pe tencuiala peretelui palatului regal, iar regele a văzut vârful degetelor mâinii care scria.

Vase cultice folosite la Templu

Atunci fața regelui s-a îngălbenit și gândurile lui s-au tulburat; încheieturile coapselor sale au slăbit, iar genunchii i s-au izbit unul de altul neîncetat.

Regele a început să strige din toate puterile să i se aducă prezicătorii, Caldeii și tâlcuitorii de semne. Atunci el a început a vorbi și le-a zis tuturor înțelepților din Babilon: „Oricine va citi scrisul acesta și îmi va arăta tâlcuirea lui va fi îmbrăcat în veșmânt de purpură[20], lanț de aur i se va pune împrejurul gâtului lui și va ocârmui ca al treilea în regatul meu!"

Atunci au venit toți înțelepții regelui, dar nu au putut citi scrisul, nici să-i facă cunoscut înțelesul lui.

Regele Belșațar s-a înspăimântat foarte, fața lui s-a îngălbenit, iar dregătorii lui au rămas înmărmuriți.

Atunci el a poruncit să vină Daniel. Daniel i-a zis: „Tu te-ai ridicat împotriva Stăpânului cerului și ai adus vasele templului Său înaintea ta, și ai băut vin din ele, tu și dregătorii tăi, femeile tale și concubinele tale, și ai preamărit dumnezei de argint, de aur, de aramă, de fier, de lemn și de piatră, dumnezei care nu văd, nici nu aud și nici nu cunosc nimic, iar pe Dumnezeu în mâna Căruia este suflarea ta și toate căile tale, nu L-ai cinstit.

Atunci a trimis El vârful mâinii care a scris aceste cuvinte. Iată inscripția care a fost scrisă: *Mene, mene, techel ufarsin.*

Aceasta este tâlcuirea cuvântului *mene:* Dumnezeu a numărat zilele regatului tău și i-a pus capăt.

Techel: l-a cântărit în cântar și l-a găsit ușor.

Peres: A împărțit regatul tău și l-a dat mezilor și perșilor[21]" (cf. *Daniel* 5, 5-28).

Regedeapsa vestită se împlinește. Atunci Belșațar a poruncit și l-au îmbrăcat pe Daniel în veșmânt de purpură, i-au pus lanț de aur la gâtul lui, și au dat de veste că el va cârmui ca al treilea în împărăție.

În noaptea aceea Belșațar, împăratul Caldeilor, a fost omorât iar *Darius* Medul[22] a luat împărăția lui (cf. *Daniel* 5, 29-30).

Iată, Judecătorul stă înaintea ușilor (*Iacov* 5, 9).

DANIEL ÎNTÂIA OARĂ ÎN GROAPA CU LEI

Legele opresc rugăciunea. Darius, noul rege al Babilonului, și-a pus în gând să-i încredințeze lui Daniel cârmuirea țării întregi. Întrucât îl invidiau pe Daniel pentru această cinstire, satrapii căutau să-l învinuiască, dar nu aveau cum. Atunci, ca să-l măgulească pe rege, l-au îndemnat să dea o poruncă prin care se oprea pentru 30 de zile orice rugăciune, fie către Dumnezeu, fie către oameni, în afara celei către rege; cei care nu se vor supune urmau să fie pedepsiți prin aruncarea în groapa leilor. Regele a primit această propunere (cf. *Daniel* 6, 1-10).

Daniel continuă să se roage. Când Daniel a aflat că a fost dată o astfel de poruncă, a intrat în casa sa, unde în cămara de sus era o fereastră deschisă înspre Ierusalim, și în fiecare zi îngenunchea de trei ori, se ruga și lăuda pe Dumnezeu, cum făcea și mai înainte. Iar satrapii l-au pârât la rege și au cerut ca el să fie aruncat în groapa cu lei.

Când regele a auzit acestea, s-a tulburat foarte și și-a îndreptat gândul spre Daniel, cum ar putea să-l scape. El s-a străduit să-l salveze până la apusul soarelui.

Apoi însă, acei oameni au intrat la rege și i-au zis: „Știut să-ți fie, o, rege, că, după legea mezilor și a perșilor, orice poruncă sau oprire dată de rege nu se mai poate schimba".

Atunci regele a dat poruncă să aducă pe Daniel și l-a aruncat în groapa cu lei. După aceasta, regele i-a spus: „Dumnezeul tău, pe Care tu Îl cinstești fără încetare, Acela te va scăpa!"

Apoi s-a adus o piatră care a fost pusă peste gura gropii, iar regele a pecetluit-o cu inelul său și cu inelul dregătorilor săi, așa ca nimic să nu se schimbe cu privire la Daniel (cf. *Daniel* 6, 11-18).

Daniel este scăpat prin minune. Apoi împăratul a mers în palatul său și a petrecut noaptea în post, nu a adus concubine lângă el, iar somnul nu l-a mai prins.

A doua zi Darius s-a trezit dis-de-dimineață, în revărsat de zori, și a venit degrabă la groapa cu lei.

Și când s-a apropiat de groapă, l-a strigat pe Daniel cu glas tare. Atunci regele i-a spus lui Daniel: „Daniel, slujitorul Dumnezeului celui viu, Dumnezeul tău, Căruia te închini neîncetat, oare a putut să te scape de lei?"

Iar Daniel i-a spus regelui: „O, rege, în veci să trăiești! Dumnezeu a trimis pe îngerul Său și a astupat gura leilor, și ei nu mi-au făcut niciun rău, pentru că am fost găsit nevinovat înaintea Lui, precum și în fața ta, rege, n-am făcut niciun rău!"

Regele s-a bucurat foarte și a poruncit să-l scoată pe Daniel din groapă; și nicio rană nu i-a fost găsită, căci el a nădăjduit în Dumnezeul lui.

Atunci regele a poruncit să-i aducă pe bărbații care-l defăimaseră pe Daniel și i-a aruncat la rându-le în groapa cu lei, pe ei, pe fiii și pe femeile lor; iar ei nici nu au ajuns bine în fundul gropii, că leii s-au și năpustit asupra lor și le-au sfărâmat toate oasele.

Regele Darius a scris tuturor popoarelor, neamurilor și limbilor care locuiesc în tot pământul: „Pacea voastră să sporească! Poruncă iese de la mine ca în tot cuprinsul regatului meu să se teamă și să tremure lumea înaintea Dumnezeului lui Daniel, că El este Dumnezeul cel viu, Care rămâne în veci și împărăția Lui nu se va nimici, iar stăpânirea Lui nu va avea sfârșit" (cf. *Daniel* 6, 19-27).

Cine sapă groapa (altuia) cade singur în ea (*Pilde* 26, 27).

DANIEL A DOUA OARĂ ÎN GROAPA CU LEI

Daniel dărâmă capiștea[23] idolului Bel[24]. La Babilonieni era un idol ce se numea Bel; îi aduceau zilnic jertfă douăsprezece măsuri[25] de făină de grâu, patruzeci de oi și șase vedre[26] de vin.

Regele îl cinstea pe el și mergea în toate zilele de i se închina; iar Daniel se închina Dumnezeului său.

Regele a zis: „Pentru ce nu te închini lui Bel?"

Iar el a zis: „Pentru că nu cred în idolii făcuți de mâini, ci în Dumnezeul cel viu, Care a făcut cerul și pământul și are stăpânire peste tot trupul".

Regele i-a zis: „Dar nu ți se pare ție că Bel este dumnezeu viu? Nu vezi câte mănâncă și bea în toate zilele?"

Și a zis Daniel râzând: „Nu te înșela, stăpânia ta; acesta este de lut înăuntrul lui, și în afară de aramă, nici nu mănâncă și nici nu bea vreodată".

Mâniindu-se regele la auzul acestor vorbe, i-a chemat pe preoții lui și le-a zis:

„De nu-mi veți spune cine este cel care mănâncă jertfa aceasta, veți muri.

Iar de-mi veți arăta că Bel mănâncă acestea, Daniel va muri, pentru că a hulit pe Bel".

Daniel a zis regelui: „Așa să fie, după cuvântul tău". Și erau preoții lui Bel șaptezeci, în afară de femei și de prunci.

Regele a venit cu Daniel în templul lui Bel.

Preoții lui Bel au zis: „Iată, noi ieșim afară, iar tu, rege, pune bucatele și vinul și închide ușa și o pecetluiește cu inelul tău.

Și dimineața, când vei veni, de nu vei afla toate mâncate de Bel, să murim noi sau, dimpotrivă, Daniel, cel care a mințit asupra noastră".

Iar ei ziceau așa pentru că făcuseră pe sub masă o intrare ascunsă și printr-aceea intrau întotdeauna și mâncau acelea.

După ce ei au ieșit, regele a pus bucatele înaintea lui Bel; iar Daniel le-a poruncit slugilor sale să aducă cenușă și au presărat-o în tot templul, în fața regelui.

Ieșind, au închis ușa, au pecetluit-o cu inelul regelui și s-au dus.

Iar preoții au venit noaptea, după obiceiul lor, împreună cu femeile și pruncii lor, și au mâncat și au băut totul.

Regele și Daniel au venit dimineața.

Regele a zis: „Întregi sunt pecețile, Daniele?" Iar el a zis: „Întregi, stăpâne".

Când s-a deschis ușa, uitându-se pe masă, regele a strigat cu glas mare: „Mare ești Bel. Și nu este la tine niciun vicleșug".

Daniel a râs și a oprit pe rege, ca să nu intre înăuntru, și a zis: „Vezi fața pământului și cunoaște ale cui sunt urmele acestea".

Regele a zis: „Văd că sunt urme de bărbați, de femei și de prunci".

Mâniindu-se regele, i-a prins pe preoți, pe femei și pe fiii lor; și i-au arătat ușile cele ascunse prin care intrau și mâncau cele de pe masă.

Regele i-a omorât, iar pe Bel i l-a dat lui Daniel, care l-a stricat și a dărâmat capiștea lui (cf. *Istoria omorârii balaurului și a sfărâmării lui Bel* 26).

Daniel ucide un balaur[27]. Un *balaur* mare se afla într-un loc și era cinstit de Babilonieni.

Regele a zis către Daniel: „Oare vei zice că și acesta este de aramă?

Acesta este viu și mănâncă și bea, nu vei mai putea zice că și acesta nu este dumnezeu viu; deci închină-te lui".

Prorocul Daniel în groapa cu lei

Daniel a zis: „Domnului Dumnezeului meu mă voi închina, că Acela este Dumnezeu viu; iar tu, o, rege, dă-mi slobozenie și voi omorî balaurul fără de sabie și fără de toiag".

Regele a zis: „Ți-l dau ție". Daniel a luat rășină, seu[28] și păr, le-a fiert la un loc, a făcut cocoloașe și le-a aruncat în gura balaurului care, mâncându-le, a plesnit.

Daniel a zis: „Iată închinăciunile voastre".

Când Babilonienii au auzit, s-au mâhnit foarte și s-au pornit împotriva regelui.

Ei au zis: „Iudeu s-a făcut regele; pe Bel l-a stricat, pe balaur l-a omorât și pe preoți i-a tăiat".

Venind la rege, i-au zis: „Dă-ne nouă pe Daniel; iar de nu, te vom ucide pe tine și casa ta".

Văzând regele că se porniseră asupra lui, și silit fiind, a dat lor pe Daniel. Iar ei l-au aruncat într-o groapă cu lei, unde a stat șase zile.

În groapă erau șapte lei care primeau zilnic două trupuri de osândiți și două oi; dar atunci ei nu le-au dat nimic, ca să îl mănânce pe Daniel; însă ei nu s-au atins de el (cf. *Istoria omorârii balaurului și a sfărâmării lui Bel*, 27-39).

Daniel este hrănit în chip minunat. *Avacum* era proroc în țara Iudeilor și fiersese fiertură, pusese pâine în scafă[29] și mergea la câmp să ducă secerătorilor.

Îngerul Domnului a zis către Avacum: „Du prânzul pe care-l ai, în Babilon, lui Daniel, în groapa leilor".

Avacum a zis: „Doamne! Babilonul nu l-am văzut și groapa n-o știu unde este!"

Îngerul Domnului l-a luat de creștet și, ținându-l de părul capului său, l-a pus în Babilon deasupra gropii, întru repeziciunea duhului său.

Avacum a strigat: „Daniele! Daniele! Ia mâncarea pe care ți-a trimis-o ție Dumnezeu".

Daniel a zis: „O, Ți-ai adus aminte de mine, Dumnezeule, și n-ai părăsit pe cei ce Te caută și Te iubesc pe Tine!"

Și a mâncat Daniel; iar îngerul Domnului îndată l-a dus pe Avacum la locul său (cf. *Istoria omorârii balaurului și a sfărâmării lui Bel*, 40-46).

Regele Îl binecuvântează pe Dumnezeu. A mers regele a șaptea zi să-l plângă pe Daniel, a venit la groapă și s-a uitat înăuntru, iar Daniel ședea. Atunci regele a strigat cu glas mare, zicând: „Mare ești, Doamne Dumnezeul lui Daniel! Și nu este altul afară de Tine". Și l-au scos pe el din groapă.

Iar pe cei care voiseră pieirea lui i-a aruncat în groapă, și i-au mâncat leii înaintea lui (cf. *Istoria omorârii balaurului și a sfărâmării lui Bel*, 47-50). Apoi regele a zis: „Toți să creadă în Dumnezeul lui Daniel, căci Acesta este Cel ce face minuni pe pământ" (cf. *Daniel* 6, 27-28).

Cel ce locuiește în ajutorul Celui Preaînalt, întru acoperământul Dumnezeului cerului se va sălăslui (*Psalmul* 90, 1).

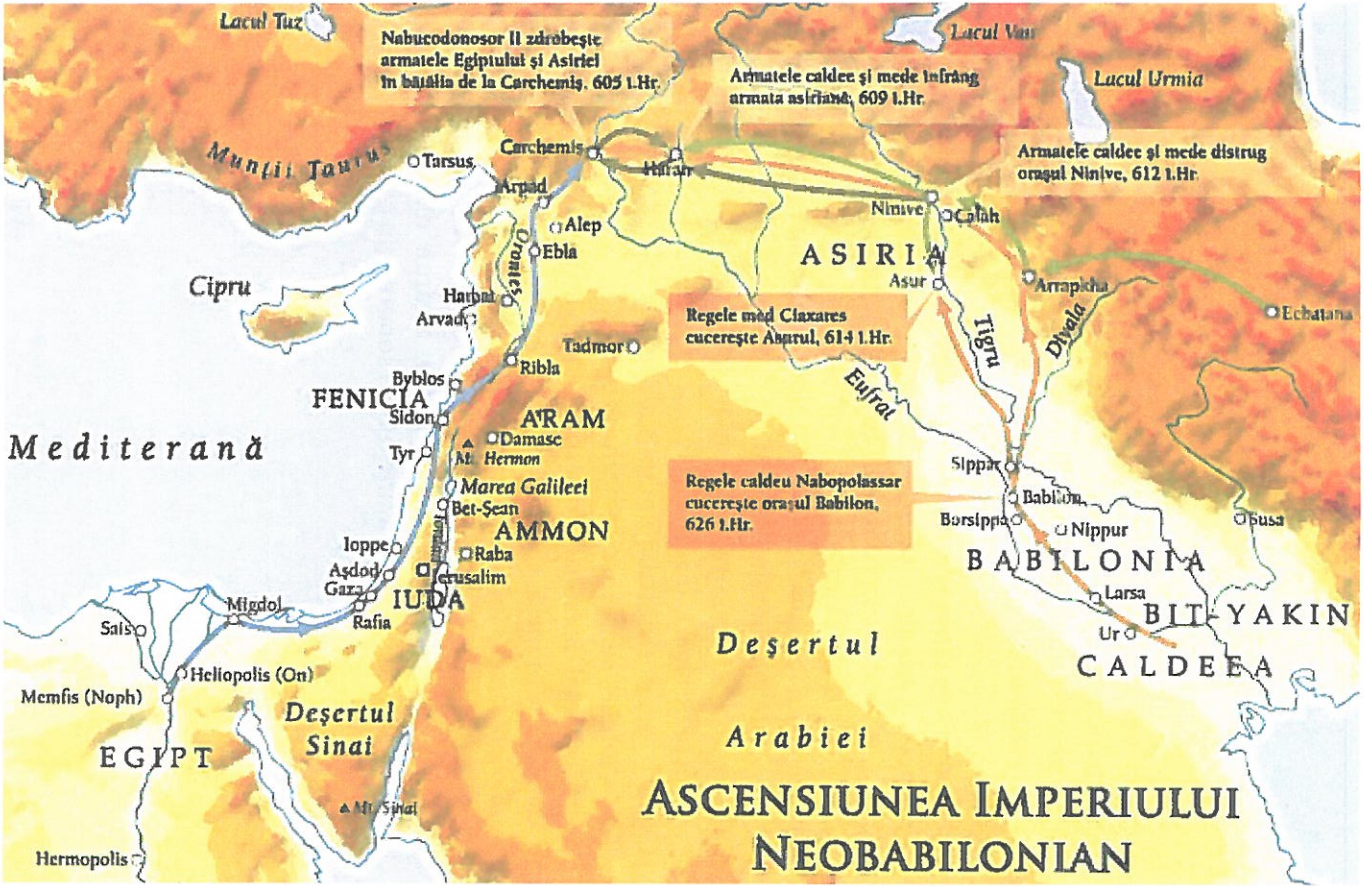

Relicta babilonică

NOTE

[1] *Famen* = eunuc.
[2] *Nabucodonosor* = vezi *Glosar.*
[3] *Mag* = preot la unele popoare din Antichitate, învățat, filosof, astrolog, vrăjitor.
[4] *Cirus* = vezi *Glosar.*
[5] *A vicleni* = a se purta ca un viclean; a unelti (cu ascuns) contra cuiva.
[6] *Mesteacăn* = arbore cu scoarța albă, cu lemnul alb, gălbui sau roșiatic, cu ramuri flexibile, cu frunze verzi-cenușii și cu flori grupate în amenți.
[7] *Canaan* = fiul lui Ham, nepot al lui Noe. Blestemat de Noe pentru fărădelegea tatălui său.
[8] *Laț* = instrument pentru prins păsări sau animale, constând dintr-un ochi de sfoară, de sârmă etc.
[9] *Caldei* = locuitori ai Babilonului (Caldeea).
[10] *Tâlc* = înțeles, sens, rost, semnificație.
[11] *Aramă* = metal de culoare roșiatică, extrem de maleabil.
[12] *Trâmbiță* = trompetă, goarnă.
[13] *Psalterion* = vechi instrument muzical cu coarde, de formă triunghiulară, folosit până în Evul Mediu.
[14] *Cimpoi* = instrument muzical popular, alcătuit dintr-un burduf de piele și din mai multe tuburi sonore prin care trece aerul din burduf.

15 *Mantie* = veșmânt asemănător cu o pelerină lungă și largă, care se purta peste celelalte haine.

16 Numele date de babilonieni tinerilor iudei Anania, Misael și Azaria, prietenii lui Daniel.

17 *Satrap* = guvernator al unei satrapii, provincie a Imperiului Persan.

18 *Gheena* = infern, iad.

19 *Concubină* = consoartă, iubită.

20 *Purpură* = stofă scumpă vopsită cu purpură (materie colorată roșu-închis spre violet, extrasă în vechime dintr-o moluscă).

21 *Mezii și perșii* = vezi *Glosar*.

22 *Darius Medul* = vezi *Glosar*.

23 *Capiște* = templu sau altar dedicat zeităților antice.

24 *Bel* = vezi *Glosar*.

25 *Măsură* = unitate convențională pentru măsurarea dimensiunilor, cantităților etc.

26 *Vadră* = veche unitate de măsură a capacității, folosită pentru lichide, echivalentă cu circa zece ocale (astăzi cu circa 10 litri).

27 *Balaur* = monstru care întruchipează răul, imaginat ca un șarpe uriaș cu unul sau mai multe capete; aici este vorba, în fapt, despre un șarpe uriaș, care era adorat de către Babilonieni.

28 *Seu* = grăsime.

29 *Scafă* = strachină mare de lemn scobit.

VIII

Timpul de după Robia Babilonică

ÎNTOARCEREA DIN ROBIE

Evreii capătă învoire să se întoarcă în țara lor. În anul întâi al domniei lui *Cirus*[1], regele Perșilor, ca să se împlinească cuvântul Domnului, cel grăit prin gura lui Ieremia, a deșteptat Domnul duhul lui Cirus, regele Perșilor, iar acesta a făcut cunoscut în tot regatul său, prin vorbă și prin scris, acestea:

„Așa grăiește Cirus, regele Perșilor: Toate regatele pământului mi le-a dat mie Domnul Dumnezeul cerului și mi-a poruncit să-I fac locaș la Ierusalim, în Iuda.

Așadar, aceia din voi, din tot poporul Lui, care voiesc – fie cu ei Dumnezeul lor! – să se ducă la Ierusalim, în Iuda și să zidească templul Domnului Dumnezeului lui Israel, a Acelui Dumnezeu Care este în Ierusalim, și tot celui rămas în toate locurile, oriunde ar trăi, să-i ajute locuitorii locului

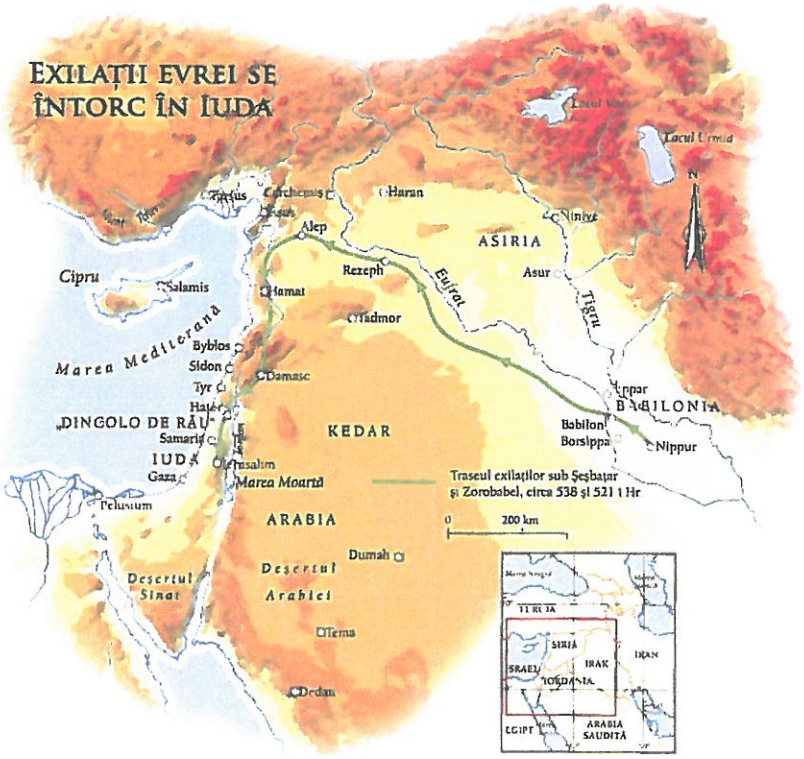

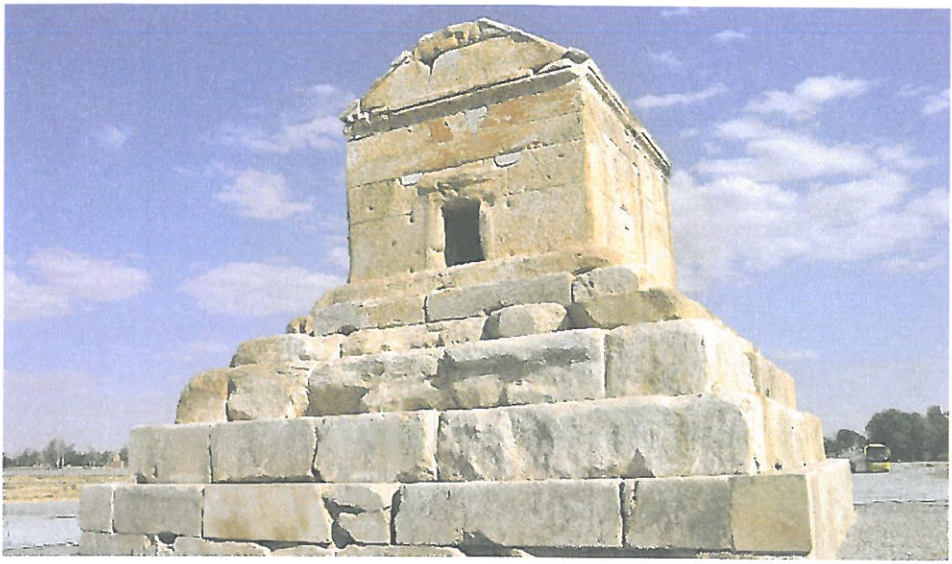

Mormântul regelui persan Cirus din Pasargadae (Iran)

aceluia cu argint și cu aur și cu altă avere și cu vite, cu daruri de bună voie pentru templul lui Dumnezeu care este la Ierusalim". Atunci s-au ridicat căpeteniile semințiilor lui Iuda și ale lui Veniamin, împreună cu preoții și leviții, în număr de 42.360, și au plecat la drum, sub călăuzirea lui *Zorobabel* și a iudeului *Iosua*.

Toți vecinii lor i-au ajutat cu vase de argint, cu aur, cu altă avuție, cu vite, cu lucruri scumpe și cu tot felul de daruri de bună voie pentru templu. Iar regele Cirus a scos vasele templului Domnului, pe care Nabucodonosor le luase din Ierusalim și le pusese în casa dumnezeului său (cf. *1 Ezdra* 1, 1-7; 2).

Rezidirea Templului. Mai întâi, pe vechile temelii ale fostului templu s-a făcut altarul pentru jertfe, și acolo se aduceau dimineața și seara jertfele rânduite de Lege. După aceea s-au așezat temeliile noului templu, și tot poporul era cuprins de bucurie; iar bătrânii care apucaseră vechiul templu plângeau cu nemângâiere, pentru că noul templu nu mai avea măreția și slava celui vechi. Pentru a ridica curajul poporului, Dumnezeu i-a trimis pe prorocii *Agheu* și *Zaharia*. Amândoi au prevestit că *Mesia* va veni în acest templu. După 20 de ani, zidirea s-a isprăvit și s-a sfințit, în mijlocul bucuriei nemărginite a poporului (cf. *1 Ezdra* 3-6).

Prorocul Agheu

Prorocia lui Agheu: „Căci așa zice Domnul Savaot: «Peste puțină vreme, Eu voi cutremura cerul și pământul, marea și uscatul;

Voi zgudui toate popoarele și toate neamurile vor veni cu lucruri de preț și voi umple de slavă templul acesta», zice Domnul Savaot.

«Al Meu este argintul, al Meu este aurul», zice Domnul Savaot.

«Și slava acestui templu de pe urmă va fi mai mare decât a celui dintâi, zice Domnul Savaot, și în locul acesta voi sălășlui pacea», zice Domnul Savaot" (2, 6-9).

Prorocul Zaharia

Prorocia lui Zaharia: „Bucură-te și te veselește, fiica Sionului, căci, iată, Eu vin să locuiesc în mijlocul tău", zice Domnul (*Zaharia* 2, 14).

„Bucură-te foarte, fiica Sionului, veselește-te, fiica Ierusalimului, căci, iată, Împăratul tău vine la tine drept și biruitor; smerit și călare pe asin, pe mânzul asinei" (*Zaharia* 9, 9).

Și le-am zis: „Dacă socotiți cu cale, dați-Mi simbria[2], iar dacă nu, să nu Mi-o plătiți". Și Mi-au cântărit simbria Mea, treizeci de arginți.

Atunci a grăit Domnul către mine: „Aruncă-i olarului prețul acela scump cu care Eu am fost prețuit de ei". Și am luat cei treizeci de arginți și i-am aruncat în vistieria templului Domnului, pentru olar (*Zaharia* 11, 12-13).

Atunci voi vărsa peste casa lui David și peste locuitorii Ierusalimului duh de milostivire și de rugăciune, și își vor aținti privirile înspre Mine, pe Care ei L-au străpuns, și vor face plângere asupra Lui, cum se face pentru un fiu unul născut, și-L vor jeli ca pe cel întâi născut" (*Zaharia* 12, 10).

Zidirea din nou a Ierusalimului. După o vreme, preotul *Ezdra* a adus în Iudeea al doilea rând de evrei din robie.

Puțin mai târziu *Neemia* paharnicul, supus al regelui Perșilor, primește învoirea de a se întoarce în țara sa, cu îndatorirea de a ridica zidurile Ierusalimului. Samarinenii au încercat să împiedice aceasta, dar Neemia a zădărnicit încercările lor. El a pus să se păzească de către o parte din Israeliți zidurile cetății ziua și noaptea, iar pe o altă parte din ei să lucreze la zidire.

După ce s-a terminat zidirea, poporul s-a adunat ca un singur om în piața dinaintea Porții Apelor[3] și cărturarul *Ezdra,* aflat pe un podeț mai sus decât tot poporul, a citit cartea Legii lui Moise înaintea bărbaților, a femeilor și a celor ce erau în stare să priceapă. Tot poporul a fost cu luare-aminte la citirea cărții Legii.

Tocmai în acest timp, pe când ocârmuia Neemia, s-a arătat *Maleahi,* cel din urmă dintre proroci (cf. *Ezdra* și *Neemia*).

Prorocia lui Maleahi: „O, dacă cineva din voi ar închide porțile ca voi să nu mai aprindeți focul în zadar pe jertfelnicul Meu! Nu simt nicio plăcere pentru voi, zice Domnul Savaot, și nu-Mi sunt plăcute nicidecum prinoasele aduse de mâinile voastre. Căci, de la răsăritul soarelui și până la apusul lui, mare este numele Meu printre neamuri și în orice parte se aduc jertfe de

Prorocul Maleahi

tămâie pentru numele Meu și prinoase curate, căci mare este numele Meu între neamuri", zice Domnul Savaot (1, 10-11).

„Iată, Eu trimit pe îngerul Meu și va găti calea înaintea feței Mele și va veni îndată în templul său Domnul pe care îl căutați și Îngerul legământului pe Care voi îl doriți. Iată, vine!", zice Domnul Savaot (3, 1).

ESTERA

Mardoheu scapă viața regelui. Venind în robie pe malurile Eufratului[4], o parte din Evrei s-au așezat în țara aceasta și nu s-au mai întors în Iudeea. În *Suza*[5], capitala împărăției, trăia un om vestit din neamul lui Veniamin, care se numea *Mardoheu*. Omul acesta a înfiat și a crescut o copilă a fratelui său, pe care o chema *Estera*. Înfățișată fiind aceasta la regele *Artaxerxe*[6], ea-i plăcu și și-o alese să fie regină. Ea însă, după povața lui Mardoheu, s-a ferit a spune regelui despre poporul său și despre neamurile sale. În toate zilele Mardoheu venea înaintea ușii curții domnești, să afle ce se va întâmpla. Într-o zi, el a auzit doi eunuci de la curte urzind o conspirație asupra vieții regelui și numaidecât i-a făcut cunoscut Esterei și prin aceasta regelui. Cei doi oameni au fost spânzurați, iar întâmplarea aceasta a fost însemnată în cartea faptelor împărăției (cf. *Estera* 1-2).

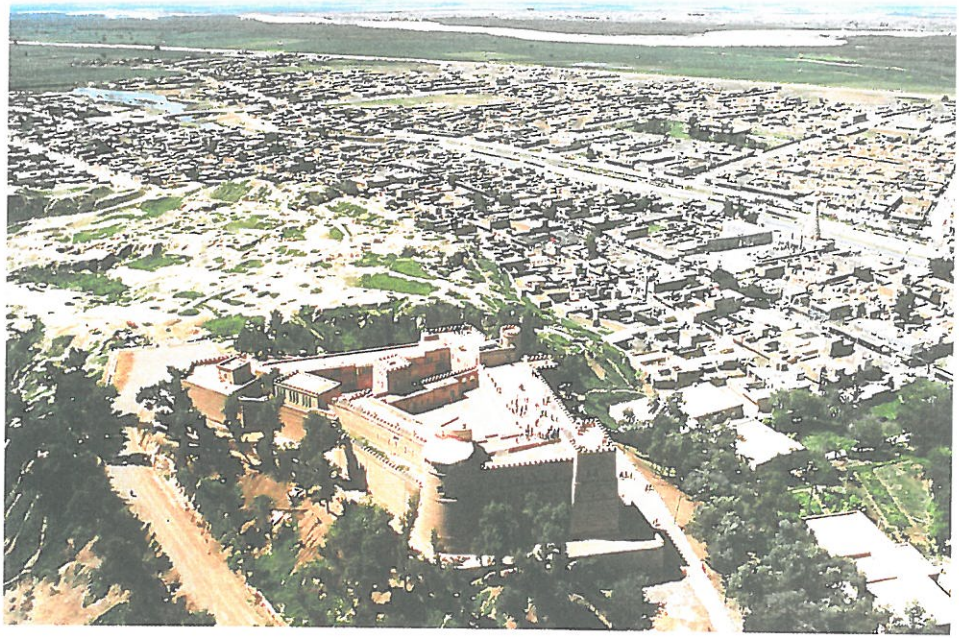

Ruinele orașului antic Suza (Iran)

Aman voiește să-i piardă pe toți Evreii din împărăție. Tot pe atunci *Artaxerxe* a pus peste toate căpeteniile din împărăția sa pe unul din cei mai mari de la curtea domnească, pe nume *Aman*. Toți oamenii aflați în slujba curții aveau poruncă să-și plece genunchii înaintea lui. Mardoheu însă nu a vrut să facă aceasta, căci nu se cuvenea să-i dea unui om cinstea care se cuvenea numai lui Dumnezeu. Mâniindu-se Aman, a hotărât să-l piardă pe el și pe toți Evreii din împărăția Perșilor. Când a cerut învoire de la rege pentru aceasta, el i-a zis: „Fă cu poporul acesta ce voiești!" Atunci Aman a trimis, în numele regelui, poruncă pentru a fi uciși toți Evreii din împărăție într-o singură zi (cf. *Estera* 3).

Estera își primejduiește viața pentru izbăvirea poporului. Aflând de planul lui Aman, Mardoheu s-a îmbrăcat în sac, și-a presărat cenușă pe cap și nu și-a ascuns durerea sa. Apoi i-a trimis vorbă Esterei să se înfățișeze la rege și să mijlocească pentru neamul său. Însă în Persia era o lege care pedepsea cu moartea pe oricine ar fi îndrăznit să se

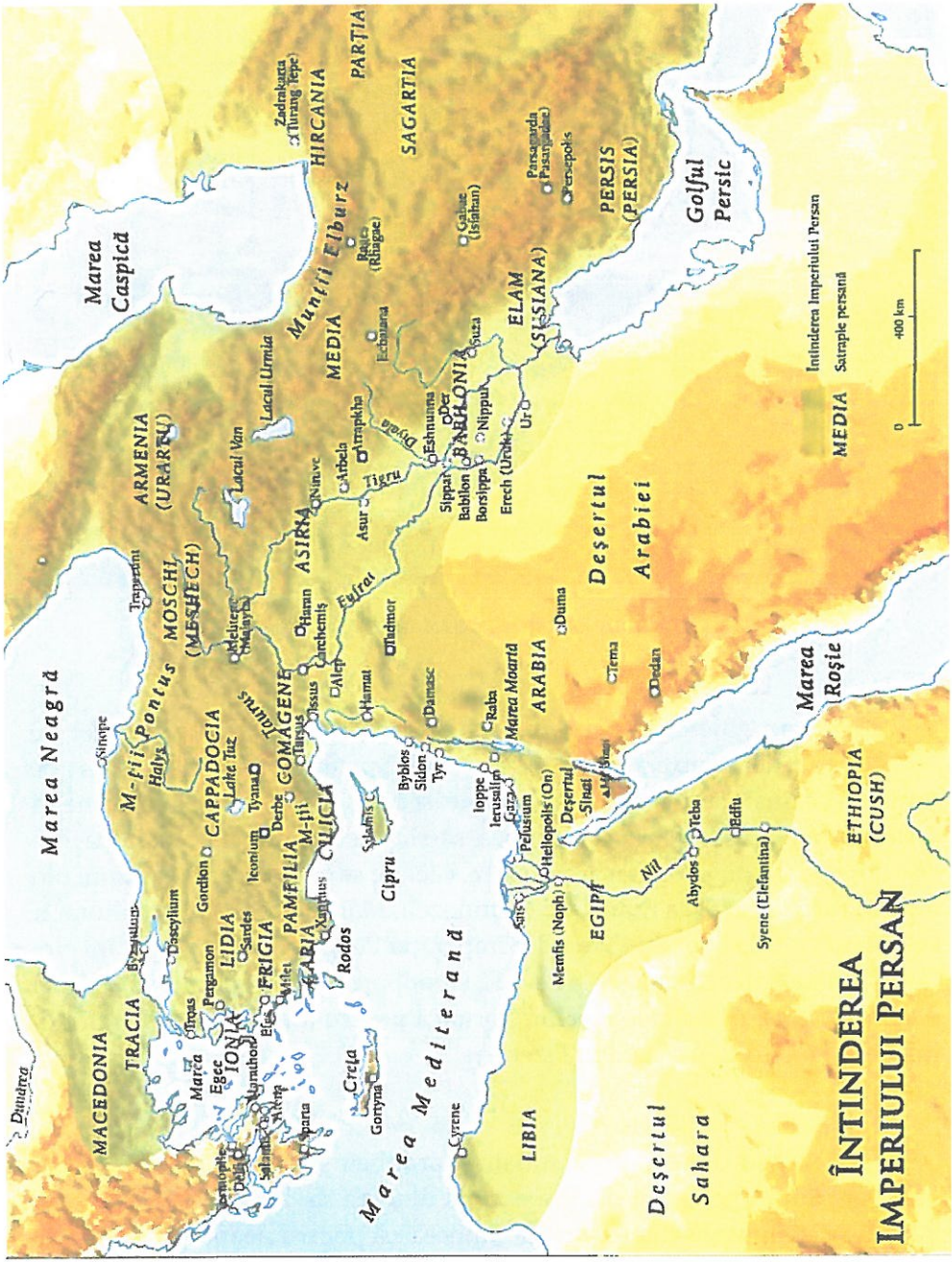
ÎNTINDEREA IMPERIULUI PERSAN
Marea Caspică
Golful Persic
Marea Neagră
Marea Mediterană
Marea Roșie
Deșertul Arabiei
Deșertul Sahara
Munții Elburz
Lacul Urmia
Lacul Van
Lacul Sinai
Dunărea
Tigru
Eufrat
Nil
Tauru
Halys
Marea Egee
Marea Moartă
Cipru
Creța
Rodos
Lake Tuz
Intinderea Imperiului Persan
Satrapie persană
0
400 km
MACEDONIA
TRACIA
IONIA
LIDIA
FRIGIA
CARIA
PAMFILIA
CILICIA
CAPPADOCIA
COMAGENE
ASIRIA
MOSCHI (MESHECH)
ARMENIA (URARTU)
MEDIA
HIRCANIA
PARȚIA
SAGARTIA
ELAM (SUSIANA)
BABILONIA
PERSIS (PERSIA)
ARABIA
EGIPT
LIBIA
ETHIOPIA (CUSH)
Sinope
Trapezunt
Dascylium
Troas
Pergamon
Sardes
Efes
Milet
Gordion
Iconium
Derbe
Tyana
Tarsus
Issus
Alep
Carchemiș
Haran
Hamat
Damasc
Raba
Tadmor
Byblos
Sidon
Tyr
Ioppe
Ierusalim
Gaza
Pelusium
Hellopolis (On)
Memfis (Noph)
Sais
Abydos
Teba
Edfu
Syene (Elefantina)
Cyrene
Gortyna
Salamis
Sparta
Atena
Marathon
Salamis
Delfi
Ecbatana
Arbela
Ninive
Asur
Arrapkha
Eshnunna
Der
Sippar
Babilon
Borsippa
Erech (Uruk)
Nippur
Ur
Suza
Gabae (Isfahan)
Rage (Rhagae)
Zadrakarta (Turang Tepe)
Parsagarda (Pasargadae)
Persepolis
Duma
Tema
Dedan
Deșertul Sinai
Marea Moartă

înfățișeze înaintea regelui fără să fi fost chemat de acesta. Estera i-a trimis lui Mardoheu acest răspuns: „Mergi, adună pe toți Iudeii din Suza și postiți pentru mine; să nu mâncați și să nu beți trei zile, nici ziua, nici noaptea, și voi posti și eu cu slujnicele mele și apoi mă voi duce la rege, deși aceasta este împotriva legii, și de va fi să pier, voi pieri".

După trei zile de rugăciune, Estera și-a schimbat hainele cele de jale, s-a îmbrăcat în cele de regină și, făcându-se strălucită și chemând pe Dumnezeu Cel atoatevăzător și mântuitor, a luat cu ea două slujnice: pe una se sprijinea oarecum din alintare, iar alta, urmându-i, îi ținea hainele. Ea era minunată, în culmea frumuseții sale, fața sa era veselă ca și cum ar fi fost plină de iubire, dar inima ei era apăsată de frică. Estera s-a oprit în curtea dinăuntru a casei regelui, la ușa acesteia. Regele însă a stat pe tronul său domnesc, în casa domnească, chiar în dreptul ușii, îmbrăcat în toate hainele măririi sale, tot în aur și cu pietre scumpe, dar foarte posomorât. Când regele a văzut-o pe regina Estera stând afară, aceasta a aflat milă în ochii lui. Întorcându-și fața înflăcărată de slavă, el a privit cu mânie strașnică. Atunci regina a căzut cu duhul, s-a schimbat la față din pricina slăbiciunii ce i-a venit și s-a aplecat pe capul slujnicei care o însoțea. Dar Dumnezeu a schimbat duhul regelui în blândețe și, sculându-se el în grabă de pe tronul său, a prins-o în brațe, până ea și-a venit în fire. Apoi a mângâiat-o cu vorbe bune, zicându-i: „Ce ai, Estera? Eu sunt fratele tău! Liniștește-te, că nu vei muri, căci stăpânirea ne este comună. Apropie-te!"

Apoi regele și-a întins spre Estera sceptrul[7] său de aur, care era în mâna sa. Atunci Estera s-a apropiat și s-a atins de vârful sceptrului, iar regele i-a pus sceptrul pe gât și a sărutat-o, zicându-i: „Vorbește-mi!" Și ea a zis: „Stăpânul meu, eu am văzut în tine parcă pe îngerul lui Dumnezeu și s-a tulburat inima mea de frică în fața slavei tale, că minunat ești, stăpâne, și fața ta e plină de har". Iar când a vorbit ea, a căzut din pricina slăbiciunii iar regele s-a tulburat și toate slugile lui o mângâiau.

Apoi regele i-a zis: „Ce voiești, regină Estera, și care-ți este cererea? Chiar și jumătate din regat ți se va da".

Estera a zis: „Eu am acum zi de sărbătoare. De binevoiește regele, să vină cu Aman astăzi la ospățul pe care i l-am pregătit eu".

Iar regele zise: „Mergi degrabă după Aman, ca să se facă după cuvântul Esterei". Regele a venit cu Aman la ospățul ce-l pregătise regina.

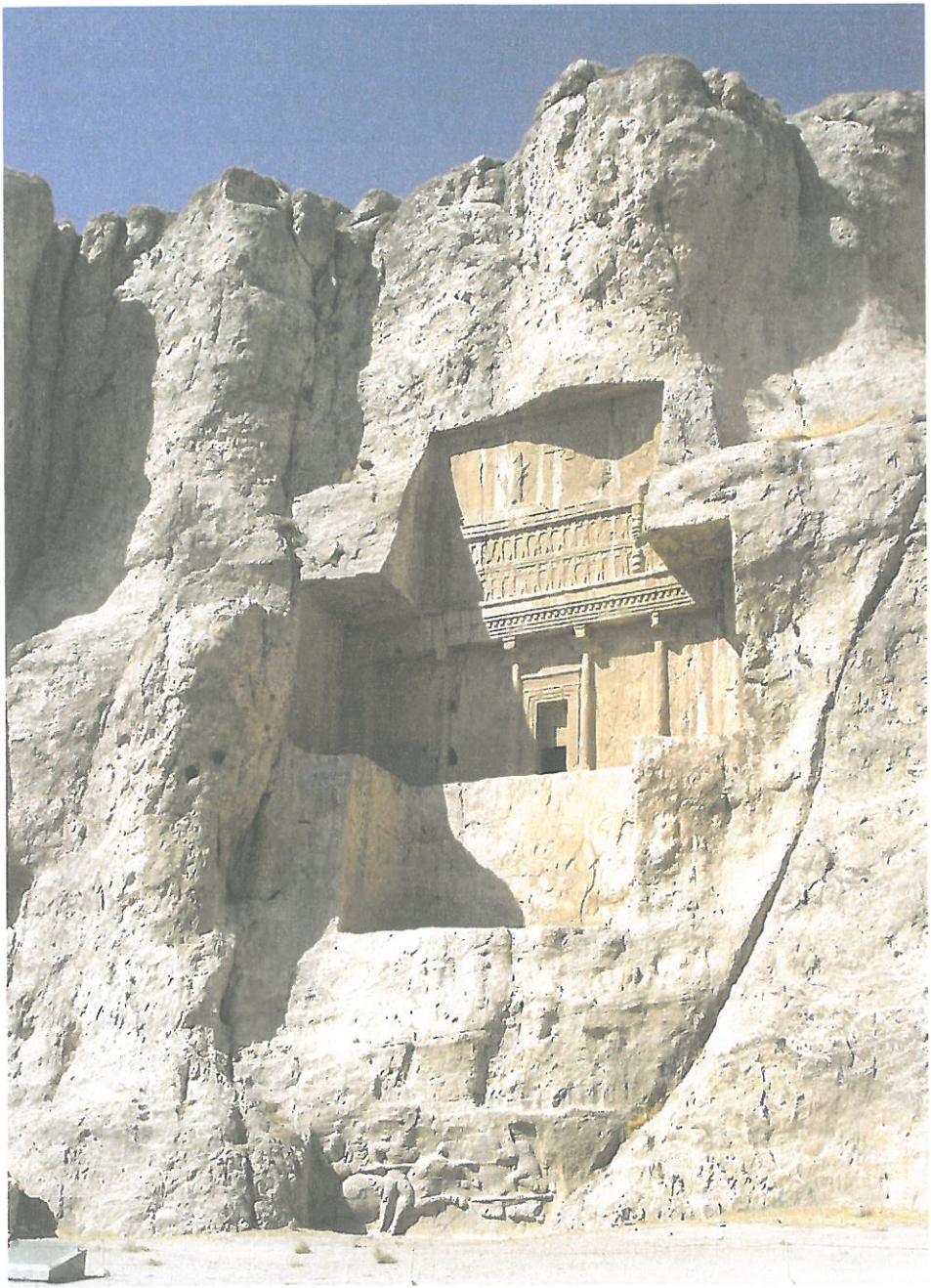

Mormântul regelui Artaxerxe (Iran)

La băutură regele a zis către Estera: „Ce dorință ai? Ea ți se va îndeplini. Care-i cererea ta? Ea ți se va împlini chiar și până la jumătate din regatul meu!"

Atunci Estera a răspuns și a zis: „Iată dorința și cererea mea: De am aflat bunăvoință în ochii regelui și de binevoiește el să împlinească dorința mea și să-mi împlinească cererea mea, atunci să vină regele cu Aman mâine la ospățul ce-l voi pregăti, și eu voi da răspuns după porunca regelui".

În ziua aceea a ieșit Aman vesel și voios. Dar când l-a văzut pe Mardoheu la poarta regelui și că acesta nu s-a ridicat măcar de la locul său înaintea lui, atunci Aman s-a umplut de mânie asupra lui Mardoheu. După sfatul femeii sale, el a pus să le facă o spânzurătoare înaltă de 50 de coți (24 metri), nădăjduind că a doua zi îl va spânzura în ea pe Mardoheu (cf. *Estera* 4-5).

Cinstea ce i s-a dat lui Mardoheu. În noaptea aceea Domnul a îndepărtat somnul de la rege și acesta i-a poruncit slugii să-i aducă cronica însemnărilor zilnice, și au fost citite acestea înaintea regelui.

Acolo se afla scris ceea ce Mardoheu i-a descoperit regelui cu privire la Bigtan și Tereș, cei doi eunuci ai regelui, păzitorii pragului, care uneltiseră să pună mâna pe regele Artaxerxe.

Atunci a zis regele: „Ce cinste și răsplată s-au dat lui Mardoheu pentru aceasta?" Iar oamenii regelui, care-i slujeau, au zis: „Nu i s-a făcut nimic".

Când regele întreba de binefacerile lui Mardoheu, a venit Aman în curte, iar regele a zis: „Cine este în curte?" Aman însă venise în curtea din afară a palatului să vorbească cu regele, ca să fie spânzurat Mardoheu în spânzurătoarea pe care i-o pregătise el. Oamenii regelui au zis: „Iată, Aman stă în curte". Regele a zis: „Să intre!"

Aman a intrat, iar regele i-a zis: „Ce să se facă omului pe care regele vrea să-l cinstească?" Aman socotea în inima sa: „Pe cine altul voiește regele să cinstească, dacă nu pe mine?"

Aman a zis: „Pentru omul pe care vrea să-l cinstească regele, să se aducă îmbrăcăminte regească și calul pe care călărește regele și coroană de rege; apoi să se dea hainele, coroana și calul unuia dintre cei dintâi dregători ai regelui, ca să îmbrace pe omul acela pe care vrea regele să-l cinstească și să-l plimbe călare pe cal prin piața cetății și să se strige înaintea lui: Așa se face omului pe care vrea regele să-l cinstească!"

Atunci regele a zis lui Aman: „Bine ai zis! Ia repede haine și cal, cum ai spus, și fă așa iudeului *Mardoheu,* care șade la poarta regelui. Să nu lași nimic din toate câte ai zis" (cf. *Estera* 6, 1-10).

Pedeapsa lui Aman. Aman a adus la îndeplinire porunca regelui și apoi s-a întors acasă foarte posomorât. Îndată după aceea au venit trimișii regelui, iar Aman s-a dus la masa reginei.

În timpul ospățului, regele a zis iarăși către Estera: „Care este dorința ta, regină Estera? Că ea îți va fi împlinită. Și care este rugămintea ta, că ți se va împlini chiar și până la jumătate din regatul meu".

Regina Estera a răspuns: „De am aflat bunăvoință în ochii tăi, o, rege, și dacă binevoiește regele, atunci să ni se dăruiască viață mie și poporului meu, după ruga mea. Căci suntem vânduți noi, eu și poporul meu, spre ucidere, spre nimicire și pieire. De am fi vânduți ca să fim robi, eu aș fi tăcut, deși vrăjmașul nu ar fi acoperit paguba regelui".

Regele Artaxerxe a răspuns: „Cine este acela și unde-i omul care a îndrăznit a gândi să facă așa?" Iar Estera a răspuns: „Asupritorul și vrăjmașul este răutăciosul Aman!" Iar acesta s-a cutremurat înaintea regelui și a reginei.

Regele s-a ridicat de la ospăț plin de mânie și a mers în grădina palatului, iar Aman a rămas să o roage pe regina Estera pentru viața sa, căci vedea bine că regele a hotărât pieirea lui.

Când s-a întors regele din grădina palatului, Aman tocmai se aruncase pe patul pe care se afla Estera. Regele a zis: „Vrei încă să și siluiești pe regină aici, în casa mea?" Acest cuvânt, ieșit din gura regelui, l-a tulburat rău pe Aman.

Atunci Harbona, unul dintre eunucii regelui, a zis: „Iată și spânzurătoarea pe care a pregătit-o Aman pentru Mardoheu, care a grăit de bine pe rege, stă la casa lui Aman, înaltă de 50 de coți (24 metri)". Iar regele zise: „Spânzurați-l acolo!"

Apoi l-au spânzurat pe Aman în spânzurătoarea pregătită de el. Numai așa s-a potolit mânia regelui (cf. *Estera* 6, 11-14; 7).

Pentru a rămâne în amintire această minunată izbăvire de la moarte, evreii au așezat o *sărbătoare anuală,* care se cheamă *Purim*[8] (cf. *Estera* 9).

Cine sapă groapa (altuia) cade singur în ea (*Pilde* 27, 27).

*

După cucerirea țării Perșilor de către *Alexandru cel Mare*[9], a trecut și Iudeea sub stăpânirea acestuia, în anul 323 î.Hr. După moartea lui Alexandru, ea a trecut pe rând sub stăpânirea regilor *Egiptului* și ai *Siriei.*

Din acest timp ne-au rămas două cărți sfinte: Cartea *Înțelepciunii lui Solomon,* scrisă în Egipt, în jurul anului 200 î.Hr., și cartea lui *Isus,* fiul lui *Sirah* din Ierusalim, scrisă ceva mai târziu, spre anul 180 î.Hr.

Timpul de după Robia Babilonică

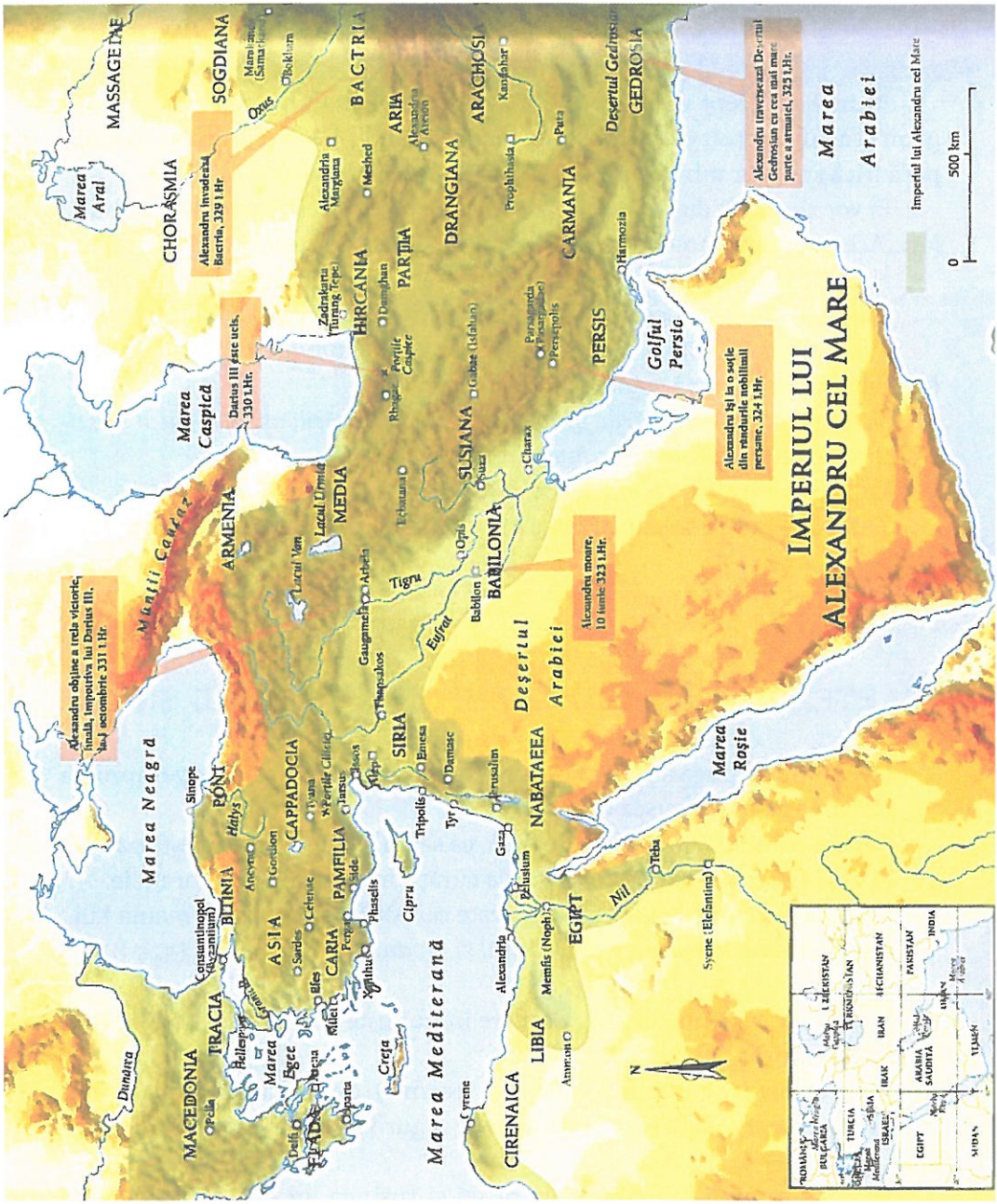

FRAGMENTE DIN „CARTEA ÎNȚELEPCIUNII LUI SOLOMON"

Atunci cel drept va sta cu multă îndrăzneală înaintea celor ce l-au prigonit și au disprețuit ostenelile sale. Iar ei, văzându-l, se vor tulbura cu cumplită frică și se vor minuna de minunea mântuirii dreptului.

Ei vor zice, căindu-se în inima lor și gemând întru strâmtorarea duhului lor: „Acesta este pe care-l aveam altădată de batjocură și țintă ocărilor noastre.

Nebunii de noi! Am socotit viața lui o nebunie și moartea lui o ticăloșie.

Și iată cum a fost socotit între fiii lui Dumnezeu, și partea lui între sfinți!

Așadar, noi am rătăcit de la calea adevărului și lumina dreptății n-a strălucit pentru noi și nouă soarele nu ne-a răsărit.

Ne-am săturat de cărările fărădelegii și ale pierzării; am străbătut pustietăți neumblate, iar calea Domnului n-am cunoscut-o.

Ce folos ne-a adus trufia? La ce ne-a slujit bogăția și toată fala ei?

Toate acestea au trecut ca umbra și ca o veste care se duce pe aici încolo" (5, 1-9).

FRAGMENTE DIN „CARTEA ÎNȚELEPCIUNII LUI ISUS, FIUL LUI SIRAH"

Fuga de păcat. Ca de fața șarpelui fugi de păcat, că de te vei apropia de el, te va mușca (21, 2).

Pentru curăție să nu fii fără de frică, ca să nu adaugi păcate peste păcate.

Și să nu zici: Mila Lui este mare, va curăți mulțimea păcatelor mele.

Că mila și mânia de la El sunt și peste cei păcătoși va odihni mânia Lui.

Nu întârzia a te întoarce la Domnul și nu amâna din zi în zi" (5, 5-8).

Vorbirea cumpătată. Cel care înmulțește cuvintele se va face urât tuturor (20, 7).

Mulți au pierit de ascuțișul sabiei, dar mai mulți de uneltirile limbii (28, 19).

Și cuvintelor tale fă jug[10] și cumpănă[11] și gurii tale fă-i ușă și încuietoare (28, 28).

Năravul omului mincinos este ocară și rușinea lui este cu el pururea (20, 27).

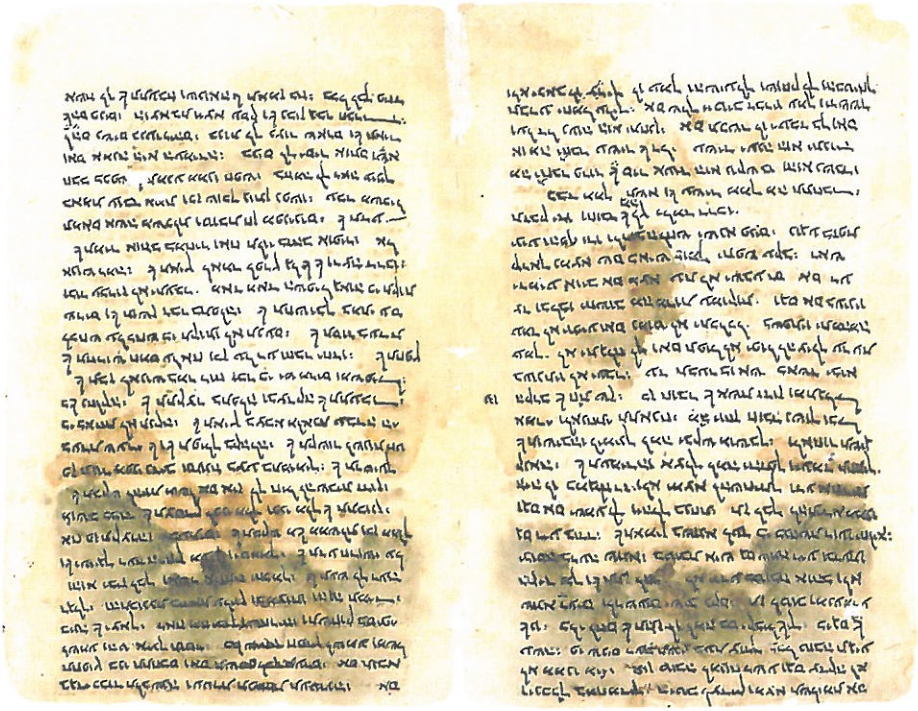

Fragment dintr-un manuscris al Cărții Înțelepciunii lui Isus, fiul lui Sirah

Gândiți-vă la moarte. Adu-ți aminte că moartea nu zăbovește și hotărârea morții nu ți s-a arătat (14, 12).

O, moarte! Cât de amară este amintirea ta omului care trăiește fericit întru avuțiile sale (41, 1).

În tot ce faci adu-ți aminte de sfârșitul tău, și nu vei păcătui niciodată (7, 38).

CĂRȚILE MACABEILOR. ELIODOR ÎNCEARCĂ SĂ RĂPEASCĂ ODOARELE TEMPLULUI

Păzitorul templului stârnește lăcomia regelui Siriei. Când sfânta cetate a Ierusalimului se locuia cu toată pacea și legile se păzeau foarte bine pentru buna credință a lui *Onia* arhiereul și urârea răutății, s-a întâmplat că înșiși regii au cinstit locul acesta și i-au trimis templului daruri foarte bune, încât chiar și *Seleucos*[12], regele Siriei, a dat din veniturile sale pentru toate cheltuielile slujbelor cele de obște ale jertfelor.

Un oarecare Simon, din neamul lui Veniamin, fiind pus ispravnic[13] al casei Domnului, s-a certat cu arhiereul pentru treburile târgului din cetate.

Neputând să-l biruiască pe Onia, a mers la Apoloniu, feciorul lui Traseu, care în acel timp era cârmuitor în Coelesiria[14] și în Fenicia, și i-a spus că vistieria sa din Ierusalim este plină de nenumărați bani, căci mulțimea banilor se ce adună din biruri este nenumărată și fără legătură cu ce se cheltuiește la jertfe, și s-ar putea ca aceste comori să vină sub puterea regelui.

Întâlnindu-se Apoloniu cu regele, l-a înștiințat de banii despre care i s-a spus, iar acesta, chemând pe *Eliodor,* care era mai mare peste bani, l-a trimis și i-a poruncit să aducă banii cei mai sus pomeniți.

Și Eliodor îndată a pornit în călătorie, însă a vestit că merge în cetățile Coelesiriei și ale Feniciei, iar cu fapta plinind porunca regelui (cf. 2 *Macabei* 3, 1-8).

Pelegiuirea lui Eliodor și pedepsirea acestuia. După ce a sosit la Ierusalim, a fost primit cu cinste de arhiereul cetății, i-a spus despre acea înștiințare, i-a arătat pentru ce a venit și a întrebat de sunt adevărate acestea.

Arhiereul a arătat că bogățiile sunt pentru văduve și pentru săraci; iar o parte sunt și ale lui Hircan, fiul lui Tobie, un om de cinste; iar nu precum a făcut pârâ necredinciosul Simon; dacă se scad toate aceste bogății, toți banii sunt patru sute de talanți de argint și două sute de aur.

Și cum că strâmbătate se face celor care au încredințat lucrurile lor sfinției locului aceluia și templului Domnului, care în toată lumea se cinstește pentru mărirea și sfințenia ei. Aceea nicidecum nu poate să fie.

Eliodor, potrivit poruncilor împărătești, a zis că acelea trebuie să fie duse în vistieria domnească.

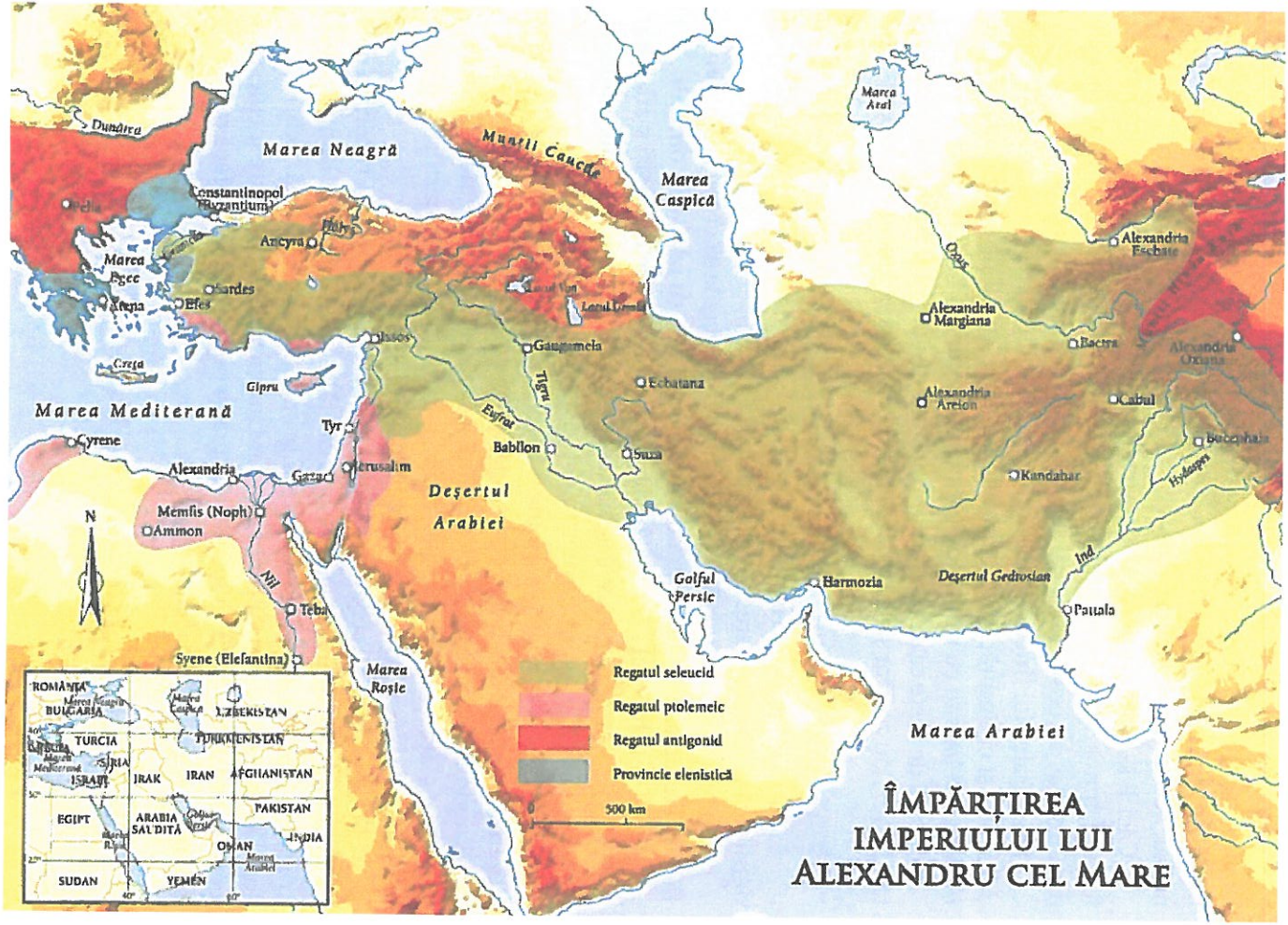

ÎMPĂRȚIREA IMPERIULUI LUI ALEXANDRU CEL MARE

Voind să îndeplinească porunca, fiind de față cu ostași de la vistierie, Domnul părinților și Stăpânul a toată puterea a făcut o minunată arătare, încât toți cei ce îndrăzniseră să vină, spăimântându-se de puterea lui Dumnezeu, au leșinat și s-au înfricoșat.

Căci li s-a arătat un cal care avea pe el un călăreț groaznic, împodobit foarte frumos, care pornindu-se iute, l-a lovit pe Eliodor cu copitele cele dinainte; iar cel ce ședea pe cal se vedea având arme de aur.

Și încă alți doi tineri s-au arătat înaintea lui, puternici foarte, strălucind de mărire și cu îmbrăcăminte luminoasă, care, stând de amândouă părțile, neîncetat îl băteau cu multe lovituri, copleșindu-l.

Și fără de veste căzând Eliodor pe pământ și cu mult întuneric împresurându-se, l-au apucat și l-au pus într-o lectică[15] (cf. 2 *Macabei* 3, 9-27).

Dumnezeu îi dăruiește viață lui Eliodor. Unii dintre cei ai lui Eliodor s-au rugat lui Onia să-L cheme pe Cel Preaînalt și să dăruiască viață celui care zăcea în ghearele morții.

Atunci arhiereul, temându-se ca nu cumva regele să creadă că Iudeii au făcut vicleșug asupra lui Eliodor, a adus jertfă pentru izbăvirea omului.

După ce arhiereul s-a rugat lui Dumnezeu, tinerii aceia iarăși s-au arătat lui Eliodor, îmbrăcați cu aceleași haine și, stând, au zis: „Multă mulțumire să aduci lui Onia arhiereul, că pentru el ți-a dăruit Domnul viață.

Iar tu din cer fiind bătut, spune tuturor puterea cea preamare a lui Dumnezeu". Și după ce au zis acestea, s-au făcut nevăzuți.

Eliodor, aducând jertfă Domnului și făgăduințe foarte mari Celui care i-a dăruit viața, și mulțumind lui Onia, s-a întors la rege, mărturisind tuturor lucrurile preamarelui Dumnezeu, pe care le-a văzut.

Eliodor, fiind întrebat de rege cine ar fi vrednic să se mai trimită o dată la Ierusalim, a răspuns: „De ai pe cineva vrăjmaș sau pânditor domniei tale, trimite-l pe acela acolo, și bătut îl vei primi, chiar de va scăpa; pentru că în locul acela este cu adevărat puterea lui Dumnezeu. Că Cel care locuiește în cer este privitor și ajutător locului aceluia, și pe cei care vin să facă rău îi bate și îi pierde" (cf. 2 *Macabei* 3, 31-39).

Sfânt și înfricoșător este numele Lui (*Psalmii* 110, 9).

MUCENICIA BĂTRÂNULUI ELEAZAR

Porunca dată Iudeilor de a se supune obiceiurilor păgânilor. Nu după multă vreme, regele Antioh al Siriei[16] a trimis pe un bătrân atenian[17] să silească pe Iudei să lase legile lor părintești și să nu mai trăiască după legile lui Dumnezeu; să pângărească templul din Ierusalim și să-l numească al lui Zeus Olimpianul[18], iar pe cel din Garizim, al lui Zeus, iubitorul de oaspeți[19], precum erau locuitorii locului.

Însă mulți Evrei mai bine au vrut să moară decât să aducă cinste idolilor și să se spurce cu bucate necurate.

Pe un om, anume *Eleazar,* care era cărturar de frunte, trecut cu vârsta și la față foarte frumos, îl silea să mănânce carne de porc[20].

Iar el mai vârtos primind moartea cea de cinste decât viața cea de urâciune, de bunăvoie s-a dus la munci, scuipând carnea din gura lui și apropiindu-se de moarte, așa cum se cuvine a se apropia cei ce îndrăznesc a se apăra de cele ce nu se cuvine să le mănânce, oricare ar fi dragostea vieții.

Cei care erau rânduiți la acea nelegiuită jertfă, pentru că îl cunoșteau de mulți ani pe omul acesta, luându-l deoparte, îl rugau să aducă alte cărnuri făcute de el, pe care avea voie să le mănânce, să se prefacă tocmai ca și cum ar mânca din ce a poruncit regele din cărnurile jertfei, ca, făcând aceasta, să scape de moarte și, pentru prietenia veche cu ei, va afla milă.

Iar el gând bun luând și vrednic fiind de vârstă și de adâncile bătrâneți și de cinstitele cărunteți pe care și le agonisise și de creșterea cea foarte bună din pruncie, și mai vârtos de cea sfântă și de rânduiala legii, pusă de Dumnezeu, îndată a răspuns, zicând să-l trimită curând la moarte:

„Că nu se cuvine vârstei noastre a ne fățărnici[21], ca mulți din cei tineri să socotească cum că Eleazar cel de 90 de ani a trecut la obiceiurile celor de alt neam.

Și din pricina prefăcătoriei mele, pentru această puțină și scurtă vreme, ei să se amăgească prin mine și urâciune și ocară bătrâneților să-mi agonisesc.

Că deși în această vreme de acum voi scăpa de munca de la oameni, dar din mâinile Atotputernicului, nici viu, nici mort nu voi scăpa;

Pentru aceea, bărbătește acum dându-mi viața, mă voi arăta vrednic de bătrânețe.

Și celor tineri pildă[22] vitejească le voi lăsa, ca degrabă și cu bărbăție să moară pentru cinstitele și sfintele legi". Acestea zicând, a pășit către chinuri.

Iar cei ce-l aduceau au schimbat inima lor cea bună, pe care cu puţin înainte o arătaseră către dânsul, în inimă răuvoitoare, pentru cuvintele pe care mai înainte le-a grăit, care, precum socoteau ei, erau nebunie.

Şi când era să moară de bătăi, suspinând a zis: „Domnului, Celui care are sfânta ştiinţă, arătat este că, putând eu să scap de moarte, grele dureri rabd cu trupul, bătut fiind; iar cu sufletul bucuros, pentru frica Lui, pătimesc toate acestea".

În acest chip a murit el, şi nu numai tinerilor, ci şi întregului popor, moartea sa a lăsat-o ca pildă de vitejie şi pomenire de faptă bună (cf. 2 *Macabei* 6).

Căci cine va voi să-şi scape sufletul îl va pierde, iar cine va pierde sufletul său pentru Mine şi pentru Evanghelie, acela îl va scăpa (*Marcu* 8, 35).

FRAŢII MACABEI

Ucenicia celor mai vârstnici Macabei. S-a întâmplat ca şapte fraţi, pe care, împreună cu maica lor prinzându-i, să fie siliţi de rege să mănânce cărnuri de porc pe care nu aveau voie să le mănânce, lovindu-i cu biciul şi cu vine[23].

Iar *cel mai mare* dintre ei a zis aşa: „Ce vrei să întrebi şi să ştii de la noi? Pentru că mai bucuroşi suntem a muri decât a călca legile părinteşti".

Iar regele, umplându-se de mânie, a poruncit să înfierbânte tigăi şi căldări, şi când s-au înfierbântat îndată a poruncit să taie limba celui care a vorbit întâi, apoi să-i jupoaie pielea de pe cap şi să-i taie mâinile şi picioarele în faţa celorlalţi fraţi şi a mamei lor.

După ce l-a ciopârţit aşa, a poruncit să-l aducă la foc şi să-l frigă de viu. Ieşind din tigaie mare sfârâială, se îndemnau unii pe alţii, împreună cu mama lor, a muri vitejeşte, zicând aşa:

„Domnul Dumnezeu vede şi cu adevărat mângâiere are dintre noi, precum chiar a arătat prin cântarea cu care ne-a mărturisit nouă Moise, zicând: Şi întru robii Săi Se va mângâia".

Când s-a săvârşit cel dintâi în acest chip, au adus pe *al doilea* să-l batjocorească şi, jupuindu-i pielea capului cu părul, regele îl întreba: „Vrei să mănânci carne de porc înainte ca să ţi se ciopârţească toate mădularele trupului?"

Iar el, răspunzând în graiul părinților săi, a zis: „Nu".

Pentru aceea, și acesta, ca și cel dintâi, pe rând toate chinurile le-a suferit, și când era să moară, a zis: „Tu dar, nelegiuitule, ne scoți pe noi dintr-această viață, însă Împăratul lumii, pe noi, cei ce murim pentru legile Lui, iarăși ne va învia cu înviere de viață veșnică".

Apoi *al treilea* a fost batjocorit și, cerându-i-se limba, îndată a scos-o și mâinile le-a întins cu îndrăzneală și vitejește a zis:

„Din cer le-am dobândit acestea și pentru legile Lui nu țin seamă de ele, pentru că nădăjduiesc că de la El iarăși le voi dobândi".

Așa încât însuși regele și cei ce erau cu el, cu spaimă, se minunau de sufletul tânărului, că nu ținea seamă de dureri, ca de nimic (cf. *2 Macabei* 7, 1-12).

Ucenicia celor trei frați mijlocii. Când și acesta s-a sfârșit, a adus pe *al patrulea,* de asemenea muncindu-l și chinuindu-l.

Când era să moară, el așa a zis: „Bine este a muta nădejdile cele de la oameni și a aștepta pe cele de la Dumnezeu, că noi iar vom învia prin El, iar ție nu-ți va fi înviere spre viață".

Îndată, aducându-l pe *al cincilea,* îl muncea, iar el, căutând către rege, a zis:

„Putere între oameni având, muritor fiind, faci ce vrei; însă să nu socotești că Dumnezeu a părăsit poporul nostru; ci tu așteaptă, și vei vedea puterea Lui cea mare, cum pe tine și pe urmașii tăi îi va chinui".

Și după aceasta, a adus pe *al șaselea,* și când era să moară, a zis: „Nu te înșela în zadar, că noi pentru noi înșine pătimim acestea, de vreme ce am păcătuit împotriva Dumnezeului nostru, și pentru aceasta s-au făcut aceste lucruri vrednice de mirare. Iar tu să nu socotești că vei fi necertat, pentru că faci război împotriva lui Dumnezeu" (cf. *2 Macabei* 7, 13-19).

Ucenicia celui mai mic din cei șapte frați Macabei. Iar mama lor foarte minunată și vrednică de bună pomenire este, căci într-o singură zi văzând pierindu-i șapte fii, cu bun suflet a răbdat, pentru nădejdea ce avea în Domnul.

Pe fiecare din ei îl mângâia în graiul părintesc, plină fiind de vitejesc cuget și femeiasca gândire cu inimă bărbătească deșteptând-o, zicea către ei:

„Nu știu cum v-ați zămislit în pântecele meu și nu v-am dat duh și viață și închipuirea fiecăruia nu eu am întocmit-o, ci Ziditorul lumii, Care a zidit

pe om de la naşterea lui, duh şi viaţă tuturor vouă ca un Milostiv iarăşi vă va da, de vreme ce acum nu vă este milă de voi, iubind legile Lui".

Iar Antioh, gândind că pe el îl defaimă şi socotind că pe el îl ocărăşte cu acele cuvinte, fiind încă cel mai tânăr viu, nu îl îndemna doar cu vorba, ci şi cu jurăminte îl încredinţa cum că şi bogat şi fericit îl va face de se va lăsa de obiceiurile părinteşti şi prieten îl va avea şi vrednicii îi va încredinţa.

Iar tânărul neascultând, a chemat regele pe mama sa şi o învăţa să-i sfătuiască cele ce sunt spre scăpare. Îndemnând-o cu multe, ea a primit că va sfătui pe fiu.

Plecându-se înaintea lui, înşelând pe crudul tiran, aşa a zis în limba părintească: „Fiule, fie-ţi milă de mine, care în pântece te-am purtat nouă luni şi te-am alăptat trei ani şi te-am hrănit şi te-am adus la vârsta aceasta şi te-am crescut, purtându-te în braţe. Rogu-te, fiule, ca, la cer şi la pământ căutând şi văzând toate ce sunt în ele, să cunoşti că din ce n-au fost le-a făcut pe ele Dumnezeu şi pe neamul omenesc aşijderea[24] l-a făcut.

Nu te teme de ucigătorul acesta, ci fă-te vrednic de fraţii tăi, primeşte moartea, ca în ziua milostivirii să te găsesc pe tine împreună cu fraţii tăi".

Încă vorbind ea, tânărul i-a zis: „Pe cine aşteptaţi? N-ascult de porunca regelui, ci ascult de porunca legii care s-a dat părinţilor noştri prin Moise. Iar tu, cel ce tot răul ai aflat asupra Iudeilor, nu vei scăpa din mâinile lui Dumnezeu. Că noi pentru păcatele noastre pătimim, iar dacă pentru cercetarea şi învăţătura noastră Dumnezeu cel viu S-a mâniat puţin asupra noastră, iarăşi cu robii Săi Se va împăca.

Ci tu, o, necredinciosule şi mai nelegiuit decât toţi oamenii, nu te mări tulburându-te în deşert şi semeţindu-te cu nişte nădejdi neştiute, asupra slugilor cereşti ridicându-ţi mâinile, că încă n-ai scăpat de judecata Atotputernicului Dumnezeu, Cel care de sus vede toate.

Că acum fraţii mei, care puţină durere au suferit, au ajuns la făgăduinţa vieţii celei veşnice a lui Dumnezeu; iar tu, cu judecata lui Dumnezeu, vei suferi dreaptă pedeapsă de la El pentru această trufie a ta.

Iar eu, precum şi fraţii mei, şi trupul şi sufletul mi-l dau pentru legile părinteşti, rugându-mă lui Dumnezeu ca să nu întârzie a Se milostivi spre poporul acesta, şi pe tine prin certări şi prin bătăi să te facă să mărturiseşti cum că El singur este Dumnezeu.

Iar în mine şi în fraţii mei să se oprească mânia Atotputernicului, care pe dreptate s-a adus peste tot neamul nostru".

Deci, mâniindu-se regele pe acesta mai mult decât pe ceilalți, l-a chinuit, amărându-se pentru că l-a batjocorit.

Așadar și acesta, curat întru totul, și-a dat viața nădăjduind spre Domnul.

Apoi, după fii, s-a săvârșit și mama lor (cf. 2 *Macabei* 7, 20-41).

Fericiți cei prigoniți pentru dreptate, că a lor este împărăția cerurilor (*Matei* 5, 10).

Sfinții șapte Mucenici Macabei cu mama, Solomoni, și dascălul lor, Eleazar

BĂRBĂȚIA ARĂTATĂ DE PREOTUL MATATIA ÎN APĂRAREA RELIGIEI

Matatia plin de râvnă pentru Lege. În vremea aceea se afla în orașul Modein[25] un preot numit *Matatia*. La acesta a venit un trimis al regelui, cu însărcinarea de a-i sili pe Evrei să se lepede de Legea lor.

Răspunzând Matatia, a zis cu glas mare: „Chiar dacă toate neamurile din cuprinsul stăpânirii regelui vor asculta de el și poruncile lui și se vor depărta fiecare de la închinarea părinților lor, totuși eu și feciorii și frații mei vom umbla întru așezământul legii părinților noștri.

Milostiv fie nouă Dumnezeu, ca să nu lăsăm legea și îndreptările Lui. De cuvintele regelui nu vom asculta, ca să nesocotim slujba noastră".

După ce a încetat de vorbit, a venit un bărbat evreu înaintea tuturor să jertfească în capiștea[26] din Modein, după porunca regelui.

Matatia l-a văzut, s-a aprins de râvnă, i s-au cutremurat rărunchii[27] și dând drumul dreptei sale mânii, a alergat și l-a înjunghiat pe jertfelnic.

Pe omul regelui, care silea să jertfească, l-a omorât în aceeași vreme și a stricat jertfelnicul.

Și a strigat Matatia în cetate, zicând: „Tot cel care are râvna[28] legii și se ține de legământ, să vină după mine".

El și fiii lui au fugit în munți și au lăsat toate câte au avut în cetate.

Atunci au venit mulți, căutând dreptate și judecată în pustiu și să stea acolo ei, fiii lor, femeile și vitele lor, pentru că se înmulțiseră peste ei răutățile.

Apoi s-a spus oamenilor regelui și ostașilor care erau în Ierusalim, în cetatea lui David, că oamenii care nu țin porunca regelui au mers în locuri ascunse, în pustiu.

După ei au alergat mulți și, ajungându-i, au tăbărât asupra lor cu război în ziua de odihnă; și au zis către ei:

„Ajungă-vă până acum! Ieșiți și faceți după cuvântul regelui și veți trăi". Iar ei au zis: „Nu vom ieși, nici nu vom face cuvântul regelui, ca să nesocotim ziua de odihnă". Atunci au pornit asupra lor cu război.

Dar ei nu le-au răspuns, nici piatră n-au aruncat asupra lor, nici n-au astupat ascunzișurile, zicând: „Să murim toți întru nevinovăția noastră și vor mărturisi pentru noi cerul și pământul că fără de judecată ne ucideți".

Și au venit cu război asupra lor în ziua de odihnă și astfel au murit ei și femeile lor, ca la o mie de suflete.

Matatia și prietenii lui au aflat de aceasta și au plâns mult pentru ei.

Fiecare a zis către aproapele său: „De vom face toți cum au făcut frații noștri și nu vom porni război împotriva neamurilor acestora pentru sufletele și legea noastră, curând ne vor pierde de pe pământ".

Ei s-au sfătuit în ziua aceea, spunând: „Împotriva oricărui om care va veni cu război împotriva noastră să luptăm și în ziua de odihnă și să nu murim toți, precum au murit frații noștri în ascunzișuri".

Atunci s-a strâns la ei adunarea Asideilor[29], oameni vârtoși din Israel, care păzeau legea, și toți cei ce fugeau de rele s-au adăugat lor și li s-au făcut spre întărire.

Au adunat oștire și au bătut pe cei păcătoși cu mânia lor, pe bărbații cei fără de lege cu urgia lor și cei rămași au fugit la neamuri ca să scape.

Matatia și prietenii lui i-au înconjurat și le-au stricat jertfelnicele. Au tăiat împrejur pe pruncii găsiți în hotarele lui Israel, i-au gonit pe fiii trufiei și s-a sporit lucrul în mâinile lor.

Au scos legea din mâinile neamurilor, din mâinile regilor, și au pus stavilă[30] păcătosului (cf. *1 Macabei* 2, 1-48).

Matatia dă cele din urmă povețe și moare. S-au apropiat zilele lui Matatia să moară și a zis fiilor săi: „Acum s-au întărit trufia și certarea și vremea sfârșitului și urgia mâniei. Acum dar, fiilor, râvnitori fiți legii și dați sufletele voastre pentru legătura părinților noștri. Aduceți-vă aminte de lucrurile părinților noștri, pe care le-au făcut întru veacurile lor, și veți lua mărire și nume veșnic. Și de cuvintele omului păcătos să nu vă temeți, că mărirea lui este gunoi și viermi. Astăzi se înalță și mâine nu va mai fi, căci s-a întors în țărâna sa și planurile lui au pierit. Drept aceea, voi, fiilor, întăriți-vă și vă îmbărbătați în lege, că într-însa vă veți mări. Și iată Simeon, fratele vostru, știu că este om de sfat; de el să ascultați în toate zilele, el vă va fi tată. Și Iuda Macabeul, care este cu putere tare din tinerețile sale, acesta va fi căpetenie oștirii, ca să faceți război asupra popoarelor. Și să-i adunați la voi pe toți cei care iubesc legea și răzbunați poporul vostru. Răsplătiți păgânilor pentru tot ce ne-au făcut și luați aminte la poruncile legii".

I-a binecuvântat pe ei, s-a adăugat la părinții săi și a murit în anul o sută patruzeci și șase[31]. Fiii lui l-au îngropat în mormintele părinților săi din Modein, și l-a plâns tot Israelul cu plângere mare (cf. *1 Macabei* 2, 49-70).

Până la moarte luptă-te pentru adevăr, și Domnul Dumnezeu Se va lupta pentru tine (*Înțelepciunea lui Isus, fiul lui Sirah* 4, 30).

Orașul Modein
(Israel)

IUDA MACABEUL

Victoria lui Iuda împotriva regelui Antioh. După ce a murit Matatia, Iuda, fiul său, poreclit și Macabeul, adică *ciocanul*, a luat conducerea. Vestea despre vitejia sa a ajuns până departe. Antioh, regele Siriei, a trimis asupra lui o mare armată, la vederea căreia mica oștire a lui Iuda s-a umplut de frică.

Iuda le-a zis bărbaților care erau cu el: „Nu vă temeți de mulțimea lor și de năvălirea lor nu vă înfricoșați. Aduceți-vă aminte cum au fost izbăviți părinții noștri la Marea Roșie, când i-a gonit Faraon cu putere multă. Și acum să strigăm la cer, că doar Se va milostivi spre noi, Își va aduce aminte de legătura părinților noștri și va zdrobi oștirea aceasta astăzi, înaintea noastră, și vor cunoaște toate neamurile că este mântuitor și izbăvitor pentru Israel".

Plini de credință, Iudeii s-au aruncat asupra dușmanilor săi și i-au pus pe fugă (cf. *1 Macabei* 4, 1-14).

Iuda întocmește din nou slujbele la Templu. Iuda și frații lui au zis: „Iată-i nimiciți pe vrăjmașii noștri. Să ne suim să curățăm sanctuarul[32] și să-l înnoim".

Toată tabăra s-a adunat și s-a suit în Muntele Sionului. Au văzut locul sfânt pustiit, jertfelnicul pângărit, porțile arse și în curți răsărite tufe, ca într-o pădure sau ca într-un munte, iar locuințele surpate. Atunci și-au rupt hainele, s-au tânguit cu tânguire mare, și-au pus cenușă pe cap, au căzut cu fața la pământ, au trâmbițat cu trâmbițele și au strigat la cer.

Atunci a rânduit Iuda bărbați ca să hărțuiască pe cei din cetate până ce va curăți templul.

A ales preoți fără de prihană, credincioși legii lui Dumnezeu. Și au curățit sfintele și au pus pietrele necurăției la loc necurat. S-au sfătuit pentru jertfelnicul arderii de tot cel pângărit, ce vor face cu el. Le-a venit sfat bun, să-l strice, ca nu cumva să le fie spre ocară, căci îl pângăriseră neamurile. Au dus pietrele în muntele templului, în loc bun, până când va veni prorocul ca să răspundă pentru ele.

Au luat pietre întregi, după lege, și au zidit un jertfelnic nou, ca și cel mai dinainte. Au zidit templul, cele dinăuntrul templului și curțile. Au făcut vase sfinte noi și au băgat sfeșnicul, jertfelnicul arderilor de tot și al tămâierilor și masa în templul Domnului.

Au tămâiat pe jertfelnic și au aprins lumânările cele de pe sfeșnic ca să lumineze în templul Domnului. Au pus pe masă pâini, au întins vălul catapetesmei și au săvârșit toate lucrurile ce aveau de făcut.

Au mâncat dimineața, în douăzeci și cinci de zile ale lunii a noua, care este luna Chislev[33], a anului o sută patruzeci și opt[34]. Și au adus jertfă după lege pe jertfelnicul arderilor de tot cel nou. În aceeași zi în care îl păngăriseră pe el neamurile, întru aceea s-a înnoit cu cântări, cu alăute[35], cu harpe și cu chimvale[36].

Tot poporul a căzut cu fața la pământ, s-a închinat și a binecuvântat pe Dumnezeul Cerului, Cel care i-a ajutat.

Au făcut înnoirea jertfelnicului în opt zile, au adus arderi de tot cu veselie și au jertfit jertfă de pace și de laudă.

Au împodobit fața templului Domnului cu cununi de aur și cu paveze[37] și au înnoit porțile și chiliilor le-au pus uși.

Astfel s-a făcut veselie mare în popor și s-a șters ocara neamurilor. Iuda, frații lui și toată adunarea lui Israel au rânduit să se țină zilele înnoirii jertfelnicului în vremurile sale din an în an, opt zile, de la douăzeci și cinci ale lunii Chislev, cu veselie și cu bucurie.

Atunci au zidit Muntele Sionului împrejur cu zid înalt și cu turnuri tari, ca nu cumva neamurile să le calce, cum au făcut înainte (cf. *1 Macabei* 4, 36-60).

Iuda poruncește să se aducă jertfe pentru morți. Generalul regelui Siriei a venit din nou să cuprindă Iudeea. După ce s-a rugat și s-a încredințat voinței lui Dumnezeu, Iuda și oștirea sa au luat armele și au înconjurat orașul.

Când se băteau cu înverșunare, s-au arătat vrăjmașilor din cer cinci bărbați strălucitori, călări pe cai cu frâie de aur, care îi conduceau în luptă pe Iudei.

Iar doi dintre ei, luând pe Iuda Macabeul în mijloc și acoperindu-l cu armele lor, îl păzeau nevătămat, iar asupra vrăjmașilor aruncau săgeți și trăsnete. Deci, învălmășindu-se, pentru că nu vedeau, și tulburându-se, aceștia cădeau în sabie.

Într-altă bătălie pe care a câștigat-o Iuda împotriva oștirilor siriene, s-au găsit la Evreii căzuți în luptă lucruri închinate idolilor, pe care legea nu le îngăduia să fie luate.

Binecuvântându-L toți pe Judecătorul cel drept, pe Domnul, Cel ce arată cele ascunse, și întorcându-se la rugăciuni, s-au rugat pentru păcatul ce s-a făcut, ca de tot să se șteargă. Iar viteazul Iuda a îndemnat mulțimea să se păzească fără de păcat, văzând cu ochii cele ce s-au făcut pentru păcatul celor ce mai înainte au căzut.

Făcând adunare de bani după numărul bărbaţilor, care erau cu el, două mii de drahme[38] de argint au trimis în Ierusalim, să aducă jertfă pentru păcat. Foarte bun şi cuvios lucru pentru socotinţa învierii morţilor! Dacă nu ar fi avut nădejde că vor învia cei ce mai înainte au căzut, deşert şi de râs lucru ar fi a se ruga pentru cei morţi. Au văzut astfel că acelora ce cu bună cucernicie au adormit, foarte bun dar le este pus. Drept aceea, sfânt şi cucernic gând a fost că au adus jertfă de curăţie pentru cei morţi, ca să fie iertaţi de păcat.

Iuda a murit ca un erou într-o bătălie cu Sirienii, şi fraţii săi l-au îngropat la Modein. Tot Israelul l-a plâns multă vreme (cf. *1 Macabei* 9; *1 Macabei* 2, 66-70).

Privegheaţi, staţi tari în credinţă, îmbărbătaţi-vă, întăriţi-vă (*1 Corinteni* 16, 13).

Ionatan este ales conducător. După moartea lui Iuda, s-au arătat cei fără de lege în hotarele lui Israel şi au răsărit toţi cei ce făceau nedreptate.

În zilele acelea a fost foamete mare şi de bunăvoie s-a dat ţara împreună cu ei.

Iar Bacchide, generalul sirian ce guverna peste Iudeea, i-a ales pe oamenii cei mai nelegiuiţi şi i-a pus conducători ţării.

Aceştia îi urmăreau şi îi căutau pe prietenii lui Iuda şi-i aduceau la Bacchide, se răzbunau pe ei şi-i batjocorea.

Şi s-a făcut mare necaz în Israel, cum nu mai fusese din ziua de când nu se mai arătase proroc între ei.

Toţi prietenii lui Iuda s-au adunat şi i-au zis lui *Ionatan:*

„De când a murit fratele tău Iuda, nu este om asemenea lui, să iasă asupra vrăjmaşilor şi asupra lui Bacchide, asupra celor care pizmuiesc neamul nostru. Acum dar pe tine te-am ales astăzi, ca să ne fii căpetenie în locul lui şi povăţuitor, ca să duci războiul nostru".

Ionatan a primit conducerea, i-a bătut pe Sirieni şi a câştigat îndată un nume strălucit. Atunci cârmuitorul Siriei le-a dat Evreilor o mulţime de drepturi (cf. *1 Macabei* 9, 21-73).

Simon ajunge neatârnat[39]. După moartea lui Ionatan, *Simon,* fratele său, a ajuns domnul Evreilor şi arhiereu. El a izbutit să scape cu totul ţara de stăpânirea străină a Sirienilor, şi-a făcut intrarea în

Ruinele palatului lui Irod cel Mare – Herodion (Israel)

Palatul lui Irod cel Mare – Herodion (vedere aeriană)

cetatea Ierusalimului, în mijlocul strigătelor de bucurie ale poporului, s-a făcut neatârnat și a bătut proprii bani. Cât a trăit el, țara s-a bucurat de liniște; fiecare trăia în pace sub butucul său de vie și sub smochinul său. Toți săracii își găseau un sprijin în Simon; el a împodobit templul și a mărit numărul vaselor sfinte. Unul din fiii săi, *Ioan Hircan,* i-a urmat tatălui său în vrednicia de domnitor și arhiereu al Evreilor (cf. *1 Macabei* 13-16).

Urmașii lui Ioan Hircan. *Ioan Hircan* l-a avut urmaș pe fiul său, *Aristobul I,* domnitor ambițios, care și-a luat numele de rege. Cu acesta familia și neamul Macabeilor a început să decadă din ce în ce mai tare. Starea religioasă și morală a poporului avea nevoie de un sprijinitor. *Alexandru Ianeu,* fratele său, i-a urmat la domnie. După moartea acestuia, soția lui, *Alexandra,* a ținut un timp frâiele domniei. Când a murit și ea, cei doi fii ai săi, *Hircan al II-lea* și *Aristobul al II-lea,* s-au luptat pentru coroană, și neputându-se înțelege, i-au rugat pe Romani să le facă dreptate. Atunci Pompei[40], general roman, a intrat în Iudeea în fruntea oștilor sale și a pus mâna pe Ierusalim, în anul 64 înainte de *Hristos*. Apoi i-a dat lui Hircan vrednicia de rege și de arhiereu, sub epitropia unui Idumeu[41], numit

Antipatru. Irod, fiul lui Antipatru, a primit de la Romani vrednicia de *rege al evreilor.* Pentru a-i împăca pe supușii săi, el a zidit templul mare, cunoscut sub numele de templul lui Irod. Acesta este al treilea templu sau, mai bine spus, tot cel vechi, dar pentru a treia oară zidit și împodobit, și în acesta urma să intre Mântuitorul.

AȘTEPTAREA RĂSCUMPĂRĂTORULUI

Timpul venirii Răscumpărătorului, hotărât de Dumnezeu prin descoperirea Sa făcută lui Daniel în Babilon era de *70 de săptămâni de ani:* „Să știi și să înțelegi că de la ieșirea poruncii pentru zidirea din nou a Ierusalimului și până la Cel-Uns – Cel-Vestit – *sunt șapte săptămâni și șaizeci și două de săptămâni;* și din nou vor fi zidite piețele și zidul din afară, în vremuri de strâmtorare.

Iar după cele șaizeci și două de săptămâni, *Cel-Uns (Hristos)* va pieri fără să se găsească vreo vină în El, iar poporul unui domn va veni și va dărâma cetatea și templul. Și sfârșitul cetății va veni prin potopul mâniei lui Dumnezeu și până la capăt va fi război – prăpădul cel hotărât.

Și El va încheia un legământ cu mulți într-o săptămână, iar la mijlocul săptămânii va înceta jertfa și prinosul și în templu va fi urâciunea pustiirii, până când pedeapsa nimicirii cea hotărâtă se va vărsa peste locul pustiirii" (*Daniel* 9, 25-27).

Cele 70 de săptămâni de ani se apropiau de sfârșit. Omenirea păcătoasă se afla într-o ticăloșie cumplită, iar neamul evreiesc se zbătea într-o strâmtorare fără nădejde de scăpare.

Picurați rouă de sus, voi, ceruri, și norii să reverse în ploaie dreptatea! Pământul să se deschidă și să odrăslească mântuirea și dreptatea să dea mlădițe[42] *laolaltă: Eu, Domnul, am zidit toate acestea!* (*Isaia* 45, 8).

Astfel striga Isaia împreună cu un mic număr de drepți.

Popoarele veneau din toate părțile, însetate și ele de mântuire. Atunci a venit cel din urmă dintre proroci, *Înaintemergătorul,* care le-a arătat cu degetul pe Mântuitorul, zicând: **„Iată Mielul lui Dumnezeu!"**

După ce Dumnezeu odinioară în multe rânduri și în multe chipuri a vorbit părinților noștri prin proroci, în zilele acestea mai de pe urmă ne-a grăit nouă prin Fiul, pe Care L-a pus moștenitor a toate și prin Care a făcut și veacurile (*Evrei* 1, 1-2).

NOTE

[1] *Cirus* = vezi *Glosar.*

[2] *Simbrie* = plată în bani (sau în natură) care se dă unei persoane angajată pentru un timp în serviciul cuiva; salariu, leafă.

[3] *Poarta Apelor* = vezi *Glosar.*

[4] *Eufrat* = vezi *Glosar.*

[5] *Suza* = vezi *Glosar.*

[6] *Artaxerxe* = vezi *Glosar.*

[7] *Sceptru* = toiag, baston împodobit, purtat de suverani ca semn al autorității.

[8] *Purim* = vezi *Glosar.*

[9] *Alexandru cel Mare* = vezi *Glosar.*

[10] *Jug* = dispozitiv de lemn care se pune pe grumazul animalelor cornute care trag la car, plug etc.

[11] *Cumpănă* = cu sens de echilibru.

[12] *Seleucos* = vezi *Glosar.*

[13] *Ispravnic* = administrator.

[14] *Coelesiria* = vezi *Glosar.*

[15] *Lectică* = pat sau scaun, purtat de cai sau de oameni, folosit ca mijloc de locomoție în Antichitate, Evul Mediu și (astăzi) în unele țări orientale; litieră.

[16] *Antioh al IV-lea Epifanes* = vezi *Glosar.*

[17] *Atenian* = om provenit din Atena, Grecia.

[18] *Zeus Olimpianul* = vezi *Glosar.*

[19] *Zeus Filoxenul* = vezi *Glosar.*

[20] La evrei este interzis consumul cărnii de porc.

21 *A se fățărnici* = a se preface.
22 *Pildă* = ceea ce poate servi cuiva drept învățătură.
23 *Vână* = cravașă făcută din tendoane animale.
24 *Așijderea* = tot așa, la fel; asemenea.
25 *Modein* = vezi *Glosar.*
26 *Capiște* = templu sau altar dedicat zeităților antice.
27 *Rărunchi* = interiorul trupului omenesc.
28 *Râvnă* = imbold lăuntric puternic, pornire aprinsă spre ceva; sârguință, silință, zel.
29 *Asidei* = vezi *Glosar.*
30 *Stavilă* = piedică, barieră.
31 Anul 146 după întoarcerea din robia babiloniană.
32 *Sanctuar* = parte a unui locaș de cult unde se oficiază diferite ceremonii religioase, considerat ca loc sfânt.
33 *Chislev* = vezi *Glosar.*
34 Anul 148 după întoarcerea din robia babiloniană.
35 *Alăută (lăută)* = instrument muzical cu coarde, cu cutia de rezonanță bombată și cu gâtul îndoit.
36 *Chimval* = vechi instrument muzical compus din două talere de aramă care erau lovite unul de altul.
37 *Pavăză* = scut.
38 *Drahmă* = monedă antică de argint, cu greutatea de 3,65 gr.
39 *Neatârnat* = independent.
40 *Pompei* = vezi *Glosar.*
41 *Idumeu* = vezi *Glosar.*
42 *Mlădiță* = ramură tânără, lăstar.

Noul Testament

Mântuitorul Iisus Hristos

Poruncă nouă dau vouă: Să vă iubiți unul pe altul. Precum Eu v-am iubit pe voi, așa și voi să vă iubiți unul pe altul. Întru aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unii față de alții.

(Ioan 13, 34-35)

I

Naşterea şi copilăria Mântuitorului Iisus Hristos

ÎNTRUPAREA CUVÂNTULUI CELUI VEŞNIC

Cuvântul Cel veşnic este Dumnezeu. „La început era Cuvântul şi Cuvântul era la Dumnezeu şi Dumnezeu era Cuvântul. Acesta era întru început la Dumnezeu".

Cuvântul dă existenţă şi viaţă. „Toate prin El s-au făcut şi fără de El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut. Întru El era viaţă şi viaţa era lumina oamenilor. Şi lumina luminează în întuneric şi întunericul nu a cuprins-o".

Înaintemergătorul Mântuitorului Hristos – Sfântul Ioan Botezătorul. „Fost-a om trimis de la Dumnezeu, numele lui era Ioan. Acesta a venit spre mărturie, ca să mărturisească despre Lumină, ca toţi să creadă prin el. Nu era el Lumina, ci ca să mărturisească despre Lumină".

Cel ce Îl primeşte pe Dumnezeu întrupat primeşte darul înfierii.

„Cuvântul era Lumina cea adevărată care luminează pe tot omul, care vine în lume. În lume era şi lumea prin El s-a făcut, dar lumea nu L-a cunoscut. Întru ale Sale a venit, dar ai Săi nu L-au primit. Şi celor câţi L-au primit, care cred în numele Lui, le-a dat putere să se facă fii ai lui Dumnezeu, care nu din sânge, nici din poftă trupească, nici din poftă bărbătească, ci de la Dumnezeu s-au născut. Şi *Cuvântul S-a făcut trup,* şi S-a sălăşluit între noi şi am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har şi de adevăr (cf. *Ioan* 1, 1-14).

VESTIREA NAŞTERII SFÂNTULUI IOAN BOTEZĂTORUL

Dumnezeu îi făgăduieşte lui Zaharia un fiu. În zilele lui Irod[1], regele Iudeii, era un preot cu numele Zaharia, din ceata preoţească a lui Abia, iar femeia lui era din fiicele lui Aaron şi se numea *Elisabeta.* Amândoi erau drepţi înaintea lui Dumnezeu, umblând fără prihană în toate poruncile şi rânduielile Domnului.

Sfântul Ioan Botezătorul, Înaintemergătorul Domnului

Dar nu aveau niciun copil, deoarece Elisabeta era stearpă[2] și amândoi erau înaintați în zilele lor. Iar când Zaharia slujea înaintea lui Dumnezeu, în rândul săptămânii sale, a ieșit la sorți, după obiceiul preoției, să tămâieze, intrând în templul Domnului.

Iar toată mulțimea poporului, în ceasul tămâierii, era afară și se ruga. Atunci Îngerul Domnului i s-a arătat, stând de-a dreapta altarului tămâierii. Zaharia l-a văzut, s-a tulburat și s-a înspăimântat.

Iar îngerul a zis către el: „Nu te teme, Zaharia, pentru că rugăciunea ta a fost ascultată și Elisabeta, femeia ta, îți va naște un fiu și-l vei numi Ioan. Și bucurie și veselie vei avea și, de nașterea lui, mulți se vor bucura. Căci va fi mare înaintea Domnului; nu va bea vin, nici altă băutură amețitoare și încă din pântecele mamei sale se va umple de Duhul Sfânt. Și pe mulți din fiii lui Israel îi va întoarce la Domnul Dumnezeul lor. Și va merge înaintea Lui cu duhul și cu puterea lui Ilie, ca să întoarcă inimile părinților spre copii și pe cei neascultători la înțelepciunea dreptților, ca să gătească Domnului un popor pregătit".

Zaharia se îndoiește și este pedepsit. Zaharia a zis către înger: „După ce voi cunoaște aceasta? Căci eu sunt bătrân și femeia mea înaintată în zilele ei".

Îngerul, răspunzând, i-a zis: „Eu sunt *Gavriil,* cel ce stă înaintea lui Dumnezeu. Și am fost trimis să grăiesc către tine și să-ți binevestesc acestea. Iată vei fi mut și nu vei putea vorbi până în ziua când vor fi acestea, pentru că n-ai crezut în cuvintele mele, care se vor împlini la timpul lor".

Iar poporul îl aștepta pe Zaharia și se mira că întârzie în templu. Și ieșind, el nu putea să vorbească. Ei au înțeles că a avut o vedenie în templu; el le făcea semne și a rămas mut.

Iar când zilele slujirii lui la templu s-au împlinit, s-a dus la casa sa (cf. *Luca* 1, 5-23).

Nu fi necredincios, ci credincios (*Ioan* 20, 27).

VESTEA CEA BUNĂ A NAŞTERII MÂNTUITORULUI IISUS HRISTOS

Sfântul Arhanghel Gavriil

Îngerul aduce vestea. După şase luni, îngerul *Gavriil* a fost trimis de la Dumnezeu într-o cetate din Galileea, al cărei nume era *Nazaret*[3], către o fecioară logodită cu un bărbat care se chema *Iosif*[4], din casa lui David; iar numele fecioarei era *Maria.*

Intrând la ea, îngerul i-a zis: *Bucură-te, ceea ce eşti plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată eşti tu între femei.*

Iar ea, văzându-l, s-a tulburat de cuvântul lui şi cugeta în sine:

„Ce fel de închinăciune poate să fie aceasta?"

Îngerul i-a zis: „Nu te teme, Marie, căci ai aflat har la Dumnezeu. Şi iată vei lua în pântece şi vei naşte fiu şi vei chema numele Lui *Iisus.* Acesta va fi mare şi Fiul Celui Preaînalt se va chema şi Domnul Dumnezeu Îi va da Lui tronul lui David, părintele Său. Şi va împărăţi peste casa lui Iacov în veci şi împărăţia Lui nu va avea sfârşit".

Orașul Nazaret (Israel)

Preasfânta Fecioară Maria Îl zămislește pe Fiul lui Dumnezeu. Maria a zis către înger: „Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu știu de bărbat?"

Și răspunzând, îngerul i-a zis: „Duhul Sfânt Se va pogorî peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea și Sfântul care se va naște din tine, Fiul lui Dumnezeu se va chema.

Și iată Elisabeta, rudenia ta, a zămislit și ea un fiu la bătrânețea ei și aceasta este a șasea lună pentru ea, cea numită stearpă; că la Dumnezeu nimic nu este cu neputință".

Maria a zis: *Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău!* Iar îngerul a plecat de la ea (cf. *Luca* 1, 26-38).

PREASFÂNTA FECIOARĂ MARIA ŞI ELISABETA. CÂNTAREA PREASFINTEI FECIOARE

Elisabeta o binecuvântează pe Maria. În acele zile, sculându-se Maria, a mers în grabă în ţinutul muntos, într-o cetate a seminţiei lui Iuda. Şi a intrat în casa lui Zaharia şi a salutat-o pe Elisabeta.

Iar când a auzit Elisabeta salutarea Mariei, pruncul a săltat în pântecele ei şi Elisabeta s-a umplut de Duh Sfânt. A strigat cu glas mare şi a zis: „Binecuvântată eşti tu între femei şi binecuvântat este rodul pântecelui tău.

Şi de unde mie aceasta, ca să vină la mine Maica Domnului meu?

Că iată, cum a venit la urechile mele glasul salutării tale, pruncul a săltat de bucurie în pântecele meu.

Şi fericită este aceea care a crezut că se vor împlini cele spuse ei de la Domnul".

Preasfânta Fecioară Maria Îl laudă pe Domnul. „Măreşte sufletul meu pe Domnul.

Şi s-a bucurat duhul meu de Dumnezeu, Mântuitorul meu.

Că a căutat spre smerenia roabei Sale; Că, iată, de acum mă vor ferici toate neamurile.

Că mi-a făcut mie mărire Cel Puternic şi sfânt este numele Lui.

Şi mila Lui în neam şi în neam spre cei ce se tem de El.

Făcut-a tărie cu braţul Său Domnul, risipit-a pe cei mândri în cugetul inimii lor.

Coborât-a pe cei puternici de pe tronuri şi a înălţat pe cei smeriţi.

Pe cei flămânzi i-a umplut de bunătăţi şi pe cei bogaţi i-a scos afară, deşerţi.

A sprijinit pe Israel, slujitorul Său, ca să-Şi aducă aminte de mila Sa.

Precum a grăit către părinţii noştri, lui Avraam şi seminţiei lui, în veac".

Şi a rămas Maria împreună cu ea ca la trei luni; şi s-a înapoiat la casa sa (cf. *Luca* 1, 37-56).

NAŞTEREA SFÂNTULUI PROROC IOAN BOTEZĂTORUL. VIEŢUIREA LUI ÎN PUSTIU

Sfinţii Zaharia şi Elisabeta şi fiul lor, Sfântul Proroc Ioan Botezătorul

Făgăduinţa se împlineşte. Când s-a împlinit vremea să nască, Elisabeta a născut un fiu. Vecinii şi rudele ei au auzit că Domnul a mărit mila Sa faţă de ea şi se bucurau împreună cu ea.

Copilului i se pune numele Ioan. Iar când a fost în ziua a opta, au venit să taie pruncul împrejur şi-l numeau Zaharia, după numele tatălui său.

Răspunzând, mama lui a zis: „Nu! Ci se va chema *Ioan*". Au zis către ea: „Nimeni din rudenia ta nu se cheamă cu numele acesta".

I-au făcut semn tatălui său, întrebându-l cum ar vrea el să fie numit. Cerând o tăbliţă, el a scris: „*Ioan* este numele lui". Şi toţi s-au mirat.

Apoi, îndată i s-a deschis gura şi limba şi vorbea, binecuvântând pe Dumnezeu.

Iar pe toţi cei care locuiau împrejurul lor i-a cuprins frica; şi în tot ţinutul muntos al Iudeii s-au vestit aceste cuvinte.

Toţi care le auzeau le puneau la inimă, zicând: „Ce va fi, oare, acest copil?" Căci mâna Domnului era cu el.

Zaharia, tatăl lui, s-a umplut de Duh Sfânt şi a prorocit, zicând: *Binecuvântat este Domnul Dumnezeul lui Israel, că a cercetat şi a făcut răscumpărare poporului Său.*

Ioan se retrage în singurătate. Iar copilul creştea şi se întărea cu duhul. El a vieţuit în pustiu până în ziua arătării lui către Israel (cf. *Luca* 1, 57-80).

NAŞTEREA MÂNTUITORULUI IISUS HRISTOS

Domnul Iisus se naşte în Betleem[5]**.** În zilele acelea a ieşit poruncă de la *Cezarul August*[6] să se înscrie toată lumea. Această înscriere s-a făcut pe când *Quirinius*[7] ocârmuia Siria.

Toţi mergeau să se înscrie, fiecare în cetatea sa.

A mers şi Iosif din Galileea, din cetatea Nazaret, în Iudeea, în cetatea lui David, care se numeşte Betleem, pentru că el era din casa şi din neamul lui David, ca să se înscrie împreună cu Maria, cea logodită cu el, care era însărcinată.

Dar când ei erau acolo, s-au împlinit zilele ca ea să nască.

Şi a născut pe Fiul său, Cel Unul-Născut, L-a înfăşat şi L-a culcat în iesle[8], căci nu mai era loc de găzduire pentru ei.

Îngerii vestesc naşterea lui Iisus. În ţinutul acela erau păstori, stând pe câmp şi făcând de strajă noaptea împrejurul turmei lor.

Îngerul Domnului a stat lângă ei şi slava Domnului a strălucit împrejurul lor, iar ei s-au înfricoşat cu frică mare.

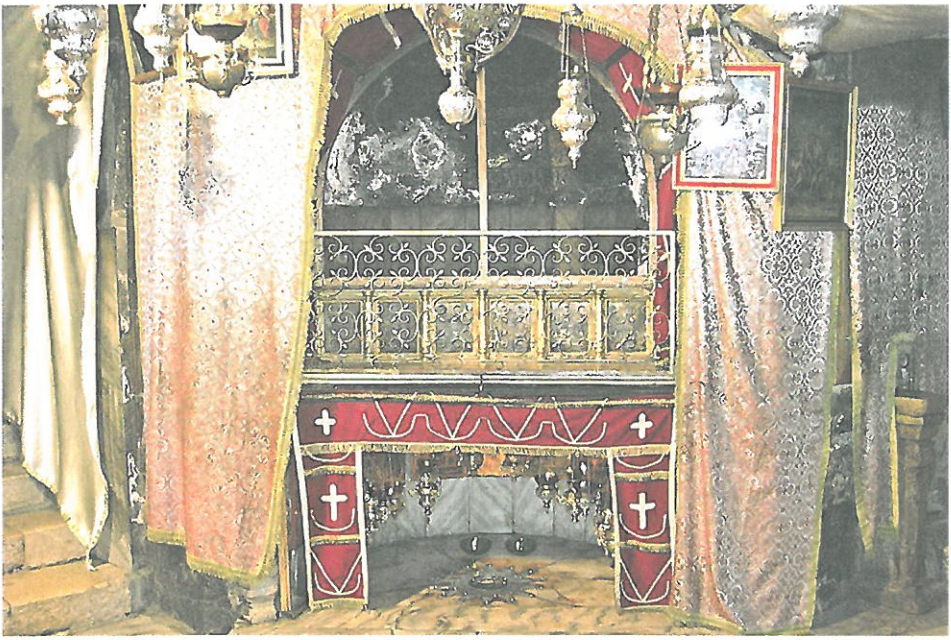

Ieslea Naşterii Mântuitorului Iisus Hristos din Betleem (Palestina)

Dar îngerul le-a zis: „Nu vă temeţi. Căci, iată, vă *binevestesc vouă bucurie mare,* care va fi pentru tot poporul. Că vi s-a născut azi Mântuitor, Care este *Hristos* Domnul, în cetatea lui David. Şi acesta vă va fi semnul: Veţi găsi un prunc înfăşat, culcat în iesle".

Deodată, împreună cu îngerul, s-a văzut mulţime de oaste cerească, lăudându-L pe Dumnezeu şi zicând: *Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, între oameni bunăvoire!*

Păstorii merg să-L vadă pe Mântuitorul. Iar după ce îngerii au plecat de la ei, la cer, păstorii vorbeau unii către alţii: „Să mergem dar până la Betleem, să vedem cuvântul acesta ce s-a făcut şi pe care Domnul ni l-a făcut cunoscut".

Grăbindu-se, ei au venit şi au aflat pe Maria, pe Iosif şi pe Prunc, culcat în iesle.

Văzându-L, au vestit cuvântul grăit lor despre acest Copil.

Şi toţi câţi auzeau se mirau de cele spuse lor de către păstori.

Iar Maria păstra toate aceste cuvinte, punându-le în inima sa.

Naşterea Mântuitorului Iisus Hristos

Păstorii s-au întors slăvindu-L şi lăudându-L pe Dumnezeu, pentru toate câte au auzit şi au văzut precum li s-a spus.

Dumnezeiescului Prunc I se pune numele Iisus. Când s-au împlinit opt zile, ca să-L taie împrejur, I-au pus numele *Iisus*, aşa cum a fost numit de către înger, înainte de a se zămisli în pântece (cf. *Luca* 2, 1-21).

Ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cereşti, al celor pământeşti şi al celor de dedesubt (*Filipeni* 2, 10).

ADUCEREA LA TEMPLU A DOMNULUI

Fiul lui Dumnezeu este adus în Templu. Iar când zilele curăţirii lor s-au împlinit, după Legea lui Moise, L-au adus pe Prunc la Ierusalim, ca să-L pună înaintea Domnului, precum este scris în Legea Domnului, că orice întâi-născut de parte bărbătească să fie închinat Domnului, şi să dea jertfă, o pereche de *turturele* sau doi pui de porumbel.

Aducerea la templu a Domnului nostru Iisus Hristos

Dreptul Simeon[9] Îl întâmpină pe Mântuitorul lumii. Era un om în Ierusalim, cu numele *Simeon;* şi omul acesta era drept şi temător de Dumnezeu, aşteptând mângâierea lui Israel, iar Duhul Sfânt era asupra lui.

Lui i se vestise de către Duhul Sfânt că nu va vedea moartea până când nu-L va vedea pe Hristosul Domnului.

Din îndemnul Duhului a venit la templu; iar când părinţii L-au adus pe Pruncul Iisus înăuntru, să facă pentru El după obiceiul Legii, el L-a primit în braţele sale, L-a binecuvântat pe Dumnezeu şi a zis:

„Acum liberează pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace; că văzură ochii mei mântuirea Ta, pe care ai gătit-o înaintea feţei tuturor popoarelor; Lumină spre descoperirea neamurilor şi slavă poporului Tău Israel".

Profeţia dreptului Simeon. Iar Iosif şi mama Lui se mirau de ceea ce se vorbea despre Prunc.

Simeon i-a binecuvântat şi a zis către Maria, mama Lui: „Iată, Acesta este pus spre căderea şi spre ridicarea multora din Israel şi ca un semn care va stârni împotriviri; şi prin sufletul tău va trece sabie, ca să se descopere gândurile din multe inimi".

Profeţiţa Ana[10] Îl binecuvântează pe Domnul. Era şi *Ana* proorociţa, fiica lui Fanuel, din seminţia lui Aşer, ajunsă la adânci bătrâneţi şi care trăise cu bărbatul ei şapte ani de la fecioria sa. Ea era văduvă, în vârstă de optzeci şi patru de ani, şi nu se depărta de templu, slujind noaptea şi ziua în post şi în rugăciuni. Venind şi ea în acel timp, Îl lăuda pe Dumnezeu şi vorbea despre Prunc tuturor celor ce aşteptau mântuire în Ierusalim (cf. *Luca* 2, 22-38).

Eu voi umple casa aceasta de slavă şi în locul acesta voi dărui pacea (cf. *Agheu* 2, 7-9).

MAGII[11] DE LA RĂSĂRIT

Magii vin în căutarea Fiului lui Dumnezeu la Ierusalim. Iar dacă S-a născut Iisus în Betleemul Iudeii, în zilele lui Irod regele, magii de la Răsărit au venit în Ierusalim, întrebând: „Unde este regele iudeilor, Cel care S-a născut? Căci am văzut la Răsărit steaua Lui şi am venit să ne închinăm Lui".

Auzind acestea, regele Irod s-a tulburat şi tot Ierusalimul împreună cu el. Adunând pe toţi arhiereii şi cărturarii poporului, acesta a încercat să afle de la ei: „Unde este să Se nască Hristos?"

Iar ei i-au zis: În Betleemul Iudeii, că aşa este scris de proorocul: „Şi tu, Betleeme, pământul lui Iuda, nu eşti nicidecum cel mai mic între căpeteniile lui Iuda, căci din tine va ieşi Conducătorul Care va paşte pe poporul Meu Israel".

REGATUL LUI
IROD CEL MARE
Sidon
Sarepta
Tyr
ITUREEA
Damasc
Mt. Hermon
SIRIA
Caesarea Philippi (Paneas)
GAULANITIS
Bathyra
Lacul Hula
GALILEEA
Raphana
Ptolemais (Acco)
Capernaum
Betsaida
TRACHONIT
Magdala
Marea Galileei
Canatha
Mt. Carmel
Sepphoris
Arbela
Hippos
Dion
Iarmuc
Abila
BATANEA
Dora (Dor)
Gabae
Nazaret
Gadara
Caesarea Maritima
(Turnul lui Strato)
Scythopolis
(Bet-Şean)
AURANITIS
SAMARIA
Iordan
Pella
DECAPOLIS
Sebaste (Samaria)
Gerasa
Mt. Ebal
Apollonia Sozusa
Mt. Garizim
Sichem
Iaboc
Antipatris
Alexandrium
Gadara
Ioppe
Philadelphia (Raba)
Lida
Gofna
Jamnia
IUDEEA
Ierihon
PEREEA
Emaus
Cypros
Azotus (Aşdod)
Ierusalim
Betleem
Hyrcania
Medeba
Ascalon
(oraş liber)
Betogabri
Herodium
Machaerus
Marisa
Hebron
Marea
Adora
Engheddi
Moartă
Arnon
Gaza
Rafah
Masada
Beer-Şeba
Malatha
IDUMEEA
N

Atunci Irod, chemându-i pe magi în ascuns, a aflat de la ei lămurit când s-a arătat steaua și, trimițându-i la Betleem, le-a zis: „Mergeți și cercetați cu de-amănuntul despre Prunc și, dacă Îl veți afla, vestiți-mi și mie ca, venind și eu, să mă închin Lui".

Magii află Pruncul la Betleem. Iar ei, ascultând pe rege, au plecat și, iată, steaua pe care o văzuseră în Răsărit mergea înaintea lor, până când a venit și a stat deasupra, unde era Pruncul.

Și văzând ei steaua, mult s-au bucurat.

Intrând în casă, L-au văzut pe Prunc împreună cu Maria, mama Lui și, căzând la pământ, I s-au închinat Lui; și deschizând vistieriile[12] lor, I-au adus Lui daruri: aur, tămâie și smirnă[13].

Dar luând înștiințare în vis să nu se întoarcă la Irod, pe altă cale s-au dus în țara lor (*Matei* 2, 1-12).

Și se vor închina Lui toți împărații pământului, toate neamurile vor sluji Lui (*Psalmul* 71, 11).

UCIDEREA PRUNCILOR DIN BETLEEM DE CĂTRE IROD

Fuga în Egipt. După plecarea magilor, îngerul Domnului i s-a arătat lui Iosif în vis, zicând: „Scoală-te, ia Pruncul și pe mama Lui, fugi în Egipt și stai acolo până ce-ți voi spune, fiindcă Irod are să caute Pruncul ca să-L ucidă".

Și sculându-se noaptea, a luat Pruncul și pe mama Lui și au plecat în Egipt.

Acolo au rămas până la moartea lui Irod, ca să se împlinească cuvântul spus de Domnul prin prorocul: *Din Egipt am chemat pe Fiul Meu.*

Irod poruncește să fie uciși pruncii. Când Irod a văzut că a fost amăgit de magi, s-a mâniat foarte și, trimițând, i-a ucis pe toți pruncii care erau în Betleem și în toate hotarele lui, de doi ani și mai în jos, după timpul pe care îl aflase de la magi.

CĂLĂTORIILE SFINTEI FAMILII
Ptolemais
Iordan
GAULANITIS
Capernaum
Betsaida
Ghenizaret
Marea Galileei
Familia se întoarce la Nazaret.
Sepphoris
GALILEEA
Hippos
Iarmuc
Mt. Carmel
Câmpia Esdraelon
Nazaret
Mt. Tabor
Chişon
Iosif şi Maria pornesc spre Betleem pentru recensământ.
Dora
Câmpia Şaron
Harod
Caesarea
Scythopolis
DECAPOLIS
N
Marea Mediterană
SAMARIA
Sebaste (Samaria)
Mt. Ebal
Neapolis
Mt. Garizim
Wadi Faria
Iordan
Iaboc
Apollonia
Antipatris
Ioppe
Phasaelis
PEREEA
Jamnia
Ierihon
Azotus
Ierusalim
IUDEEA
Medeba
Betleem
Iudeea
Ascalon
Iosif, Maria şi pruncul Iisus fug în Egipt.
Iisus se naşte într-o ieale
Hebron
Gaza
Un înger îl anunţă pe Iosif că trebuie să fugă cu familia pentru a fi în siguranţă
Marea Moartă
Arnon
Pustiul Iudeea
După moartea lui Irod, familia se poate întoarce.
Beer-Şeba
Regatul lui Irod
Traseul Sfintei Familii spre Egipt
Traseul Sfintei Familii dinspre Egipt
Oraş cu localizare incertă
IDUMEEA
0
10 km
SIRIA
Marea Mediterană
Iordania
Gaza
ISRAEL
EGIPT
IORDANIA

Atunci s-a împlinit ceea ce se spusese prin Ieremia prorocul: „Glas în Rama[14] s-a auzit, plângere și tânguire multă: Rahela își plânge copiii și nu voiește să fie mângâiată pentru că nu sunt".

Întoarcerea în Nazaret. După moartea lui Irod, îngerul Domnului s-a arătat în vis lui Iosif, în Egipt, și i-a zis: „Scoală-te, ia Pruncul și pe mama Lui și mergi în pământul lui Israel, căci au murit cei ce căutau să ia sufletul Pruncului". Iar Iosif, sculându-se, a luat Pruncul și pe mama Lui și au venit în pământul lui Israel.

Dar auzind că *Arhelau*[15] urmase în Iudeea după Irod, tatăl său, s-au temut să meargă acolo și, luând poruncă în vis, au mers în părțile Galileei.

Venind, au locuit în orașul numit *Nazaret,* ca să se împlinească ceea ce s-a spus prin proroci, că *Nazarinean* se va chema.

Iar Copilul creștea și se întărea cu duhul, umplându-se de înțelepciune, și harul lui Dumnezeu era asupra Lui (cf. *Matei* 2, 13-23; *Luca* 2, 40).

Iată, Dumnezeule, vin să fac voia Ta (*Psalmul* 39, 10-11).

MÂNTUITORUL IISUS ÎN TEMPLU LA 12 ANI

Fiul lui Dumnezeu rămâne la Templu. În fiecare an, părinții Mântuitorului, mergeau de sărbătoarea Paștilor, la Ierusalim. Iar când El era de doisprezece ani, s-au suit la Ierusalim, după obiceiul sărbătorii. Sfârșindu-se zilele, când ei se întorceau, Copilul Iisus a rămas în Ierusalim fără ca părinții Lui să știe.

Socotind însă că este în ceata călătorilor de drum, au venit cale de o zi, căutându-L printre rude și printre cunoscuți; dar negăsindu-L, s-au întors la Ierusalim, căutându-L.

Aflarea lui Iisus. După trei zile L-au aflat la Templu, șezând în mijlocul învățătorilor, ascultându-i și întrebându-i. Și toți cei care Îl auzeau se minunau de priceperea și de răspunsurile Lui.

Văzându-L, au rămas uimiți, iar mama Lui a zis către El: „Fiule, de ce ne-ai făcut nouă așa? Iată, tatăl Tău și eu Te-am căutat îngrijorați".

Mântuitorul Iisus Hristos în Templu la 12 ani

El a zis către ei: „De ce era să Mă căutați? Oare, nu știați că în cele ale Tatălui Meu trebuie să fiu?"

Dar ei n-au înțeles cuvântul pe care l-a spus lor.

Domnul Iisus arată ascultare față de părinți. El a coborât cu ei, a venit în *Nazaret și le era supus.* Iar mama Lui păstra în inima ei toate aceste cuvinte.

Iisus sporea cu înțelepciunea, cu vârsta, cu harul la Dumnezeu și la oameni (cf. *Luca* 2, 41-52).

Doamne, iubit-am bunăcuviința casei Tale și locul locașului slavei Tale (*Psalmul* 25, 8).

NOTE

[1] *Irod I cel Mare* = vezi *Glosar*.
[2] *Stearpă* = sterilă, care nu poate avea copii.
[3] *Nazaret* = vezi *Glosar*.
[4] *Iosif* = vezi *Glosar*.
[5] *Betleem* = vezi *Glosar*.
[6] *Augustus* = vezi *Glosar*.
[7] *Quirinius* = vezi *Glosar*.
[8] *Iesle* = jgheab în care se dă de mâncare vitelor (în grajd).
[9] *Dreptul Simeon* = vezi *Glosar*.
[10] *Proroci*ț*a Ana* = vezi *Glosar*.
[11] *Mag* = vezi *Glosar*.
[12] *Vistierie* = ladă în care se păstrau obiecte prețioase.
[13] *Smirnă* = rășină extrasă din scoarța unui arbore exotic (*Styrax benzoin*), care arde răspândind un miros caracteristic și care se folosește în medicină, în parfumerie, la ceremoniile religioase și la îmbălsămare.
[14] *Rama* = vezi *Glosar*.
[15] *Arhelau* = vezi *Glosar*.

II

Viața publică a Mântuitorului nostru Iisus Hristos

SFÂNTUL PROROC IOAN BOTEZĂTORUL, ÎNAINTEMERGĂTORUL MÂNTUITORULUI NOSTRU IISUS HRISTOS

Sfântul Ioan Botezătorul începe să propovăduiască. În al cincisprezecelea an al domniei Cezarului *Tiberiu*[1], pe când Ponțiu Pilat[2] era procuratorul Iudeii, Irod[3], tetrarh al Galileei, Filip[4], fratele său, tetrarh al Itureii[5] și al ținutului Trahonitidei[6], iar Lisanias[7] tetrarh al Abilenei[8], în zilele arhiereilor Ana[9] și Caiafa[10], a fost cuvântul lui Dumnezeu către Ioan, fiul lui Zaharia, în pustiu.

El a venit în toată împrejurimea Iordanului, propovăduind botezul pocăinței, spre iertarea păcatelor, precum este scris în cartea lui Isaia prorocul: *Este glasul celui ce strigă în pustiu: Gătiți calea Domnului, drepte faceți cărările Lui. Orice vale se va umple și orice munte și orice deal se va pleca; căile cele strâmbe se vor face drepte și cele colțuroase, drumuri netede. Și toată făptura va vedea mântuirea lui Dumnezeu* (*Luca* 3, 1-6).

Ioan avea îmbrăcămintea lui din păr de cămilă și cingătoare de piele împrejurul mijlocului, iar hrana lui era lăcuste și miere sălbatică. El propovăduia în pustiul Iudeii spunând: „Pocăiți-vă, că s-a apropiat împărăția cerurilor!" (*Matei* 3, 2-4).

Botezul pocăinței săvârșit de Sfântul Ioan. Atunci a ieșit la el Ierusalimul, toată Iudeea și toată împrejurimea Iordanului, și erau botezați de către el în râul Iordan, mărturisindu-și păcatele.

Dar văzându-i Ioan pe mulți dintre farisei[11] și saduchei[12] cum veneau la botez, le-a zis: „Pui de vipere, cine v-a arătat să fugiți de mânia ce va să fie? Faceți, deci, roadă vrednică de pocăință.

Să nu credeți că puteți zice în voi înșivă: Părinte, avem pe Avraam, căci vă spun că Dumnezeu poate și din pietrele acestea să ridice fii lui Avraam.

Iată securea stă la rădăcina pomilor și tot pomul care nu face roadă bună se taie și se aruncă în foc" (*Matei* 3, 5-10).

Mulțimile îl întrebau, zicând: „Ce să facem, deci?"

Răspunzând, Ioan le zicea: „Cel ce are două haine să dea celui ce nu are și cel ce are bucate să facă asemenea".

ÎMPĂRȚIREA REGATULUI LUI IROD PÂNĂ ÎN 6 D.HR.
CIPRU
SIRIA
Marea Mediterană
LIBAN
ISRAEL
IORDANIA
ARABIA SAUDITĂ
EGIPT
Marea Roșie
ITUREEA
ABILENE
Sidon
Damasc
SIRIA
Tyr
Cezareea Filipi (Paneas)
BATANEEA
Bathyra
Lacul Hula
Raphana
TRACHONITIS
Canatha
Ptolemais (Acco)
Capernaum
GAULANITIS
Marea Galileei
Dion
Abila
Sepphoris
Gadara
Dora (Dor)
GALILEEA
AURANITIS
Caesarea Maritima
Scythopolis (Bet-Șean)
Marea Mediterană
SAMARIA
DECAPOLIS
Pella
Gerasa
Sebaste (Samaria)
Mt. Ebal
Apollonia Sozusa
Mt. Garizim
Sichem
Iordan
Tabor
Antipatris
Alexandrium
Ioppe
Philadelphia (Rabba)
Lida
Iamnia
Emaus
Ierihon
PEREEA
N
Azotus (Așdod)
Ierusalim
Medeba
Ascalon (oraș liber)
IUDEEA
Betogabri
Marisa
Machaerus
Hebron
Marea Moartă
Arnon
Gaza
Enghedi
Raffah
Masada
Beer-Șeba
Malatha
IDUMEEA
Teritoriu sub stăpânirea lui Irod Antipa
Teritoriu sub stăpânirea lui Irod Filip II
Teritoriu sub stăpânirea procuratorului roman
Teritoriu sub stăpânirea Siriei
Principate separate în Iudeea
Oraș din Decapolis
Oraș din Decapolis (localizare incertă)
Oraș cu localizare incertă
NABATEEA
0
30 km

Au venit și vameșii să se boteze și i-au spus: „Învățătorule, noi ce să facem?"

El le-a răspuns: „Nu faceți nimic mai mult peste ce vă este rânduit".

Ostașii îl întrebau, zicând: „Dar noi ce să facem?"

Le-a zis: „Să nu asupriți pe nimeni, nici să învinuiți pe nedrept, și să fiți mulțumiți cu solda voastră".

Sfântul Ioan mărturisește despre Mântuitorul Hristos. Iar poporul fiind în așteptare, se întrebau toți despre Ioan în cugetele lor: „Nu cumva el este Hristosul?"

Ioan le-a răspuns tuturor, zicând: „Eu vă botez cu apă, dar vine Cel Ce este mai tare decât mine, Căruia nu sunt vrednic să-I dezleg cureaua încălțămintelor. El vă va boteza cu Duh Sfânt și cu foc.

A Cărui lopată este în mâna Lui, ca să curețe aria[13] și să adune grâul în jitnița[14] Sa, iar pleava[15] o va arde cu foc nestins" (cf. *Luca* 3, 10-17).

Faceți deci roadă vrednică de pocăință (*Matei* 3, 8).

BOTEZUL ȘI ISPITIREA MÂNTUITORULUI IISUS HRISTOS

Mântuitorul primește botezul de la Ioan. În acest timp a venit Iisus din Galileea la *Iordan,* către Ioan, să fie botezat de către acesta.

Ioan însă Îl oprea, zicând: „Eu am trebuință să fiu botezat de Tine, și Tu vii la mine?"

Răspunzând, Iisus a zis către el: „Lasă acum, că așa se cuvine nouă să împlinim toată dreptatea".

Atunci L-a lăsat.

Mântuitorul Hristos este mărturisit ca Fiu al lui Dumnezeu. După ce a fost botezat Iisus, când ieșea din apă, îndată cerurile s-au deschis și Duhul lui Dumnezeu a fost văzut pogorându-Se ca un porumbel și venind peste El.

Și glas din ceruri s-a auzit zicând: *Acesta este Fiul Meu cel iubit întru Care am binevoit* (*Matei* 3, 13-17).

Botezul Mântuitorului nostru Iisus Hristos

Ispitirea Mântuitorului de către diavol. Atunci Iisus a fost dus de Duhul în pustiu, pentru a fi ispitit de către diavolul.

După ce a postit patruzeci de zile și patruzeci de nopți, a flămânzit.

Și apropiindu-se ispititorul, a zis către El: „De ești Tu Fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă pâini".

Iar El, răspunzând, a zis: *Scris este: „Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu"*[16].

Atunci diavolul L-a dus în Sfânta Cetate[17], L-a pus pe aripa Templului și I-a zis: „Dacă Tu ești Fiul lui Dumnezeu, aruncă-Te jos, că scris este: Îngerilor Săi va porunci pentru Tine și Te vor ridica pe mâini, ca nu cumva să izbești de piatră piciorul Tău".

Iisus i-a răspuns: *Iarăși este scris: „Să nu ispitești pe Domnul Dumnezeul tău".*

Din nou diavolul L-a dus pe un munte foarte înalt și I-a arătat toate împărățiile lumii și slava lor, și I-a zis Lui: „Acestea toate Ți le voi da Ție, dacă vei cădea înaintea mea și Te vei închina mie".

Atunci Iisus i-a zis: *Piei, satano, căci scris este: „Domnului Dumnezeului tău să te închini și Lui singur să-I slujești”*[18].

Atunci diavolul L-a lăsat și îngerii, venind la El, Îi slujeau (cf. *Matei* 4, 1-11).

Stați împotriva diavolului și el va fugi de la voi (*Iacov* 4, 7).

MISIUNEA SFÂNTULUI IOAN BOTEZĂTORUL

Ioan mărturisește că este Înaintemergătorul lui Mesia. Când iudeii din Ierusalim, preoți și leviți, au trimis la Ioan ca să-l întrebe: „Cine ești tu?”, el a mărturisit: „Nu sunt eu Hristosul”.

Ei l-au întrebat: „Dar cine ești? Ești Ilie?” Zis-a el: „Nu sunt”. „Ești tu proorocul?” El a răspuns: „Nu”.

Deci i-au zis: „Cine ești? Ca să dăm un răspuns celor ce ne-au trimis. Ce spui tu despre tine însuți?”

El a zis: *„Eu sunt glasul celui ce strigă în pustie: «Îndreptați calea Domnului»*, precum a zis Isaia proorocul”[19].

Iar trimișii erau dintre farisei.

L-au întrebat și i-au zis: „De ce botezi deci, dacă tu nu ești Hristosul, nici Ilie, nici Proorocul?”

Ioan le-a răspuns, zicând: „Eu botez cu apă; dar în mijlocul vostru se află Acela pe Care voi nu-L știți, Cel Care vine după mine, Care înainte de mine a fost și Căruia eu nu sunt vrednic să-I dezleg cureaua încălțămintei”.

Acestea se petreceau în Betania[20], dincolo de Iordan, unde boteza Ioan (cf. *Ioan* 1, 19-28).

Sfântul Ioan Botezătorul mărturisește că Iisus este Fiul lui Dumnezeu. A doua zi L-a văzut Ioan pe Iisus venind către el și a zis: *Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii*[21]. *Acesta este despre Care eu am zis: După mine vine un bărbat, Care a fost înainte de mine, fiindcă mai înainte de mine era, și eu nu-L știam; dar ca să fie arătat lui Israel, de aceea am venit eu, botezând cu apă.*

Ioan a mărturisit, zicând: „Am văzut Duhul coborându-Se, din cer, ca un porumbel și a rămas peste El. Și eu nu-L cunoșteam pe El, dar Cel Ce m-a trimis să botez cu apă, Acela mi-a zis: Peste Care vei vedea Duhul

coborându-Se și rămânând peste El, Acesta este Cel Care botează cu Duh Sfânt. Și eu am văzut și am mărturisit că Acesta este *Fiul lui Dumnezeu*" (cf. *Ioan* 1, 29-34).

Cu cât ești mai mare, cu atât mai mult te smerește și înaintea Domnului vei afla har (*Înțelepciunea lui Isus Sirah* 3, 18).

CEI DINTÂI UCENICI AI DOMNULUI

Sfântul Apostol Andrei cel întâi chemat

Mântuitorul Hristos îi cheamă pe Ioan și pe Andrei. A doua zi stătea Ioan alături de doi dintre ucenicii lui. Și privindu-L pe Iisus, Care trecea, a zis: *Iată Mielul lui Dumnezeu!*

Cei doi ucenici l-au auzit când a spus aceasta și au mers după Iisus. Iar Iisus, întorcându-Se și văzându-i că merg după El, le-a zis: „Ce căutați?" Iar ei I-au zis: „Rabi (care se tâlcuiește: Învățătorule), unde locuiești?"

El le-a zis: „Veniți și veți vedea". Au mers deci și au văzut unde locuia; și au rămas la El în ziua aceea. Era ca la ceasul al zecelea[22].

Unul dintre cei doi care auziseră vorbele lui Ioan și veniseră după Iisus era *Andrei,* fratele lui Simon Petru.

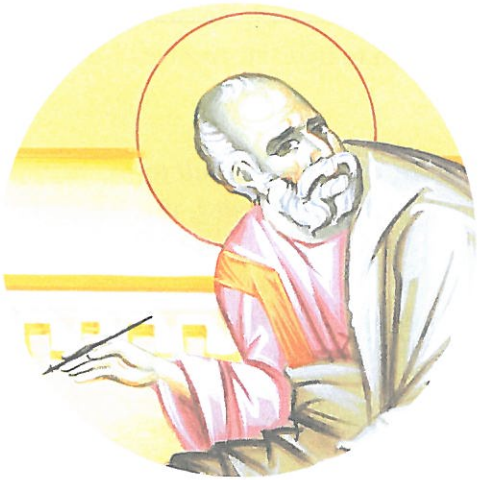

Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan

Chemarea lui Simon. Acesta l-a găsit întâi pe *Simon,* fratele său, și i-a zis: „Am găsit pe Mesia (care se tâlcuiește: Hristos)".

Și l-a adus la Iisus. Privind la el, Iisus i-a zis: „Tu ești Simon, fiul lui Iona; tu te vei numi *Chifa* (ce se tâlcuiește: *Petru)*".

Mântuitorul Hristos îl cheamă pe Filip. A doua zi Domnul voia să meargă în Galileea și l-a găsit pe *Filip.* Iisus i-a zis: „Urmează-Mi!" Filip era din Betsaida[23], din cetatea lui Andrei și a lui Petru.

Sfântul Apostol Filip

Și el l-a găsit pe Natanael și i-a zis: „Am aflat pe Acela despre Care au scris Moise în Lege și prorocii, pe Iisus, fiul lui Iosif din Nazaret".

Natanael l-a întrebat: „Din Nazaret poate fi ceva bun?"

Iar Filip i-a răspuns: „Vino și vezi".

Chemarea lui Natanael. Iisus l-a văzut pe Natanael venind către El și a zis despre el: „Iată, cu adevărat, israelit în care nu este vicleșug".

Natanael I-a zis: „De unde mă cunoști?" Iisus a răspuns și i-a zis: „Mai înainte de a te chema Filip, te-am văzut când erai sub smochin".

Natanael I-a răspuns: „Rabi, *Tu ești Fiul lui Dumnezeu,* Tu ești regele lui Israel".

Iisus i-a zis: „Pentru că ți-am spus că te-am văzut sub smochin, crezi? Mai mari decât acestea vei vedea"(cf. *Ioan* 1, 35-50).

Unde sunt Eu, acolo va fi și slujitorul Meu (*Ioan* 12, 26).

NUNTA DIN CANA GALILEEI[24]

Rugăciunea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. A treia zi s-a făcut o nuntă în Cana Galileei, iar mama lui Iisus era acolo. Și au fost chemați Iisus și ucenicii Săi la nuntă.

Dar sfârșindu-se vinul, mama lui Iisus a zis către El: „Nu mai au vin".

Iisus i-a zis ei: „Ce ne privește pe Mine și pe tine, femeie? Încă n-a venit ceasul Meu".

Atunci mama Lui le-a zis celor ce slujeau: „Faceți orice vă va spune".

Iisus preface apa în vin. Acolo erau șase vase de piatră, puse pentru curățirea iudeilor, care luau câte două sau trei vedre[25].

Iisus le-a zis lor: „Umpleți vasele cu apă". Și ei le-au umplut până sus.

Apoi le-a zis: „Scoateți acum și aduceți nunului"[26]. Iar ei i-au adus.

Iar când nunul a gustat apa care se făcuse vin și nu știa de unde este, căci numai slujitorii care scoseseră apa știau, l-a chemat nunul pe mire și i-a zis: „Orice om pune întâi vinul cel bun și, când se amețesc, pune pe cel mai slab. Dar tu ai ținut vinul cel bun până acum".

Mântuitorul Iisus Hristos la nunta din Cana Galileei

Ucenicii sunt întăriți în credință. Acest început al minunilor l-a făcut Iisus în Cana Galileei și Și-a arătat slava Sa; și au crezut în El ucenicii Săi (cf. *Ioan* 2, 1-11).

Și se rugau împreună cu Maria, mama lui Iisus (cf. *Faptele Apostolilor* 1, 14).

*

După aceasta S-a coborât în Capernaum[27], El și mama Sa și frații și ucenicii Săi, și acolo n-au rămas decât puține zile (*Ioan* 2, 1-12).

PRIMUL AN DIN VIAȚA PUBLICĂ A MÂNTUITORULUI IISUS HRISTOS

ÎNTÂIA CURĂȚIRE A TEMPLULUI

Domnul Iisus îi alungă pe vânzătorii din Templu. Fiind aproape *Paștile* iudeilor, Iisus S-a urcat la Ierusalim.

Acolo i-a găsit, șezând în Templu, pe cei ce vindeau boi, oi și porumbei și pe schimbătorii de bani. Și, făcându-și un bici de ștreanguri[28], i-a scos pe toți afară din Templu, oile și boii, iar schimbătorilor le-a vărsat banii și le-a răsturnat mesele. Iar celor ce vindeau porumbei le-a zis: „Luați acestea de aici. Nu faceți casa Tatălui Meu casă de negustorie".

Ucenicii Lui și-au amintit că este scris: *Râvna casei Tale Mă mistuie*[29].

Iisus îndreptățește această purtare. Au răspuns, atunci iudeii și I-au zis: „Ce semne ne arăți că faci acestea?"

Iisus a răspuns și le-a zis: *Dărâmați templul acesta și în trei zile îl voi ridica.*

Iudeii au zis: „În patruzeci și șase de ani s-a zidit Templul acesta! Și Tu îl vei ridica în trei zile?" El vorbea însă despre templul trupului Său.

Deci, când S-a sculat din morți, ucenicii Lui și-au adus aminte că aceasta o spusese și au crezut Scripturii și cuvântului pe care îl spusese Iisus. Iar când era în Ierusalim, la praznicul Paștilor, mulți au crezut în numele Lui, văzând minunile pe care le făcea (cf. *Ioan* 2, 13-23).

Iubit-am, Doamne, bunăcuviința casei Tale (*Psalmul* 25, 8).

CONVORBIREA MÂNTUITORULUI HRISTOS CU NICODIM[30]

Necesitatea Botezului pentru mântuire. Era un om dintre farisei, care se numea *Nicodim* și care era fruntaș al iudeilor.

Acesta a venit noaptea la Iisus și I-a zis: „Rabi, știm că de la Dumnezeu ai venit Învățător; că nimeni nu poate face aceste minuni, pe care le faci Tu, dacă nu este Dumnezeu cu el".

Iisus a răspuns și i-a zis: „Adevărat, adevărat zic ție: De nu se va naște cineva de sus, nu va putea să vadă împărăția lui Dumnezeu".

Iar Nicodim a zis către El: „Cum poate omul să se nască, fiind bătrân? Oare, poate să intre a doua oară în pântecele mamei sale și să se nască?"

Iisus a răspuns: *Adevărat, adevărat zic ție: de nu se va naște cineva din apă și din Duh nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu* (cf. *Ioan* 3, 1-5).

Credința e de neapărată trebuință. Nicodim a răspuns și I-a zis: „Cum pot să fie acestea?"

Iisus a răspuns și i-a zis: „Tu ești învățătorul lui Israel și nu cunoști acestea? Adevărat, adevărat zic ție, că noi ceea ce știm vorbim și ce am văzut mărturisim, dar mărturia noastră nu o primiți.

Dacă v-am spus cele pământești și nu credeți, cum veți crede de vă voi spune cele cerești?

Și nimeni nu s-a suit la cer, decât Cel Ce S-a coborât din cer, Fiul omului, Care este în cer.

Și după cum Moise a înălțat șarpele în pustiu, așa trebuie să Se înalțe Fiul Omului, ca tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică[31].

Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică.

Căci n-a trimis Dumnezeu pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci ca să se mântuiască, prin El, lumea.

Cel ce crede în El nu este judecat, iar cel ce nu crede a și fost judecat, fiindcă nu a crezut în numele Celui Unuia-Născut, Fiul lui Dumnezeu.

Iar aceasta este judecata, că Lumina a venit în lume și oamenii au iubit întunericul mai mult decât Lumina. Căci faptele lor erau rele.

Că oricine face rele urăște Lumina și nu vine la Lumină, pentru ca faptele lui să nu se vădească. Dar cel care lucrează adevărul vine la Lumină, ca să se arate faptele lui, că în Dumnezeu sunt săvârșite".

După acestea a venit Iisus și ucenicii Lui în pământul Iudeii și stătea cu ei acolo și boteza (*Ioan* 3, 9-22).

Cel ce va crede și se va boteza se va mântui; iar cel ce nu va crede se va osândi (*Marcu* 16, 16).

MÂNTUITORUL IISUS HRISTOS ȘI FEMEIA SAMARINEANCĂ

Mântuitorul Hristos la fântâna lui Iacov. Când Iisus a știut că fariseii au auzit că El face și botează mai mulți ucenici decât Ioan, deși nu El boteza, ci ucenicii Lui, a lăsat Iudeea și iar a mers în Galileea. Pentru aceasta însă trebuia să treacă prin Samaria[32].

A venit atunci într-o cetate a Samariei, numită *Sihar*[33], aproape de locul pe care Iacov l-a dat lui Iosif, fiul său; acolo se găsea fântâna lui Iacov. Iar Iisus, fiind ostenit de călătorie, S-a așezat lângă fântână și era ca la al șaselea ceas[34].

Domnul Iisus făgăduiește apa cea vie. Atunci a venit o femeie din Samaria să scoată apă. Iisus i-a zis: „Dă-Mi să beau". Căci ucenicii Lui se duseseră în cetate, ca să cumpere merinde.

Femeia samarineancă I-a zis: „Cum Tu, care ești iudeu, ceri să bei de la mine, care sunt femeie samarineancă? Pentru că iudeii nu au amestec cu samarinenii".

Iisus a răspuns și i-a zis: „Dacă ai fi știut darul lui Dumnezeu și Cine este Cel ce-ți zice: Dă-Mi să beau, tu ai fi cerut de la El, și ți-ar fi dat *apă vie*".

Femeia I-a zis: „Doamne, nici găleată nu ai, și fântâna e adâncă; de unde, dar, ai apa cea vie? Nu cumva ești Tu mai mare decât părintele nostru Iacov, care ne-a dat această fântână și el însuși a băut din ea și fiii lui și turmele lui?"

Iisus a răspuns și i-a zis: *Oricine bea din apa aceasta va înseta iarăși; dar cel ce va bea din apa pe care i-o voi da Eu nu va mai înseta în veac, căci apa pe care i-o voi da Eu se va face în el izvor de apă curgătoare spre viață veșnică.*

Femeia a zis către El: „Doamne, dă-mi această apă ca să nu mai însetez, nici să mai vin aici să scot".

Harul lui Dumnezeu Se face cunoscut femeii samarinence. Iisus i-a zis: „Mergi și cheamă pe bărbatul tău și vino aici".

Femeia a răspuns și a zis: „N-am bărbat".

Iisus i-a zis: „Bine ai zis că nu ai bărbat, căci cinci bărbați ai avut și cel pe care îl ai acum nu-ți este bărbat. Aceasta adevărat ai spus".

Femeia I-a zis: „Doamne, văd că Tu ești proroc. Părinții noștri s-au închinat pe acest munte (adică în Muntele Garizim), iar voi ziceți că în Ierusalim este locul unde trebuie să ne închinăm".

Iisus i-a zis: „Femeie, crede-Mă că vine ceasul când nici pe muntele acesta, nici în Ierusalim nu vă veți închina Tatălui. Voi vă închinați căruia nu știți; noi ne închinăm Căruia știm, pentru că mântuirea din iudei este. Dar vine ceasul și acum este, când adevărații închinători se vor închina Tatălui în duh și în adevăr, că și Tatăl astfel de închinători Își dorește. Duh este Dumnezeu și cei ce I se închină trebuie să I se închine în duh și în adevăr".

I-a zis femeia: „Știm că va veni Mesia Care Se cheamă Hristos; când va veni, Acela ne va vesti nouă toate".

Iisus i-a zis: „Eu sunt, Cel Ce vorbesc cu tine".

Ucenicii se întorc din cetate la Domnul Iisus. Dar atunci au sosit ucenicii Lui. Și se mirau că vorbea cu o femeie. Însă nimeni n-a zis: „Ce o întrebi", sau: „Ce vorbești cu ea?"

Iar femeia și-a lăsat găleata, a mers în cetate și le-a zis oamenilor: *Veniți de vedeți un om care mi-a spus toate câte am făcut. Nu cumva acesta este Hristosul?*

Muntele Garizim (Israel)

Au ieșit din cetate și veneau către El.

Între timp, ucenicii Lui Îl rugau, zicând: „Învățătorule, mănâncă!" Iar El le-a zis: „Eu am de mâncat o mâncare pe care voi nu o știți". Ziceau deci ucenicii între ei: „Nu cumva I-a adus cineva să mănânce?" Iisus le-a zis: *Mâncarea Mea este să fac voia Celui Ce M-a trimis pe Mine și să săvârșesc lucrul Lui.*

Mulți dintre samarineni au crezut în Mântuitorul Hristos. Apoi Iisus, văzând mulțimea poporului ce venea din cetate, a zis: „Nu ziceți voi că mai sunt patru luni și vine secerișul? Iată, zic vouă: Ridicați ochii voștri și priviți holdele, că sunt albe pentru seceriș.

Iar cel ce seceră primește plată și adună roade spre viața veșnică, ca să se bucure împreună și cel ce seamănă și cel ce seceră. Căci în aceasta se adeverește cuvântul: Că unul este semănătorul, și altul secerătorul.

Eu v-am trimis să secerați ceea ce voi n-ați muncit; alții au muncit, și voi ați intrat în munca lor".

Mulți samarineni din cetatea aceea au crezut în El, pentru cuvântul femeii care mărturisea: „Mi-a spus toate câte am făcut".

Deci, după ce au venit la El, samarinenii Îl rugau să rămână la ei. Și a rămas acolo două zile. Și cu mult mai mulți au crezut pentru cuvântul Lui.

Iar femeii îi ziceau: *Credem nu numai pentru cuvântul tău, căci noi înșine am auzit și știm că Acesta este cu adevărat Hristosul, Mântuitorul lumii* (cf. *Ioan* 4, 1-42).

Veți scoate apa cu veselie din izvoarele mântuirii (*Isaia* 12, 3).

DOMNUL IISUS ÎL VINDECĂ PE FIUL UNUI SLUJITOR AL REGELUI

Slujitorul regelui se roagă pentru fiul său. După cele două zile, Fiul Domnului a plecat de acolo în Galileea, căci El Însuși mărturisise că un proroc nu este cinstit în țara lui.

Deci, când a venit în Galileea, L-au primit galileenii, cei ce văzuseră toate câte făcuse El în Ierusalim, la sărbătoare, căci și ei veniseră acolo.

În Cana Galileei, unde prefăcuse apa în vin, era un slujitor regesc, al cărui fiu era bolnav în *Capernaum*. Acesta, auzind că Iisus a venit din Iudeea în Galileea, s-a dus la El și L-a rugat să se coboare ca să-l vindece pe fiul lui, căci acesta era gata să moară. Deci Iisus i-a zis: „Dacă nu veți vedea semne și minuni, nu veți crede".

Slujitorul regesc a zis către El: „Doamne, coboară-Te înainte de a muri copilul meu".

Iisus i-a zis: „Mergi, fiul tău trăiește". Omul a crezut în cuvântul pe care i l-a spus Iisus și a plecat.

Slujitorul regelui și casa sa cred în Domnul. Iar pe când el cobora, slugile l-au întâmpinat, spunându-i că fiul lui trăiește. Iar când slujitorul le-a întrebat ceasul în care i-a fost mai bine, ele i-au spus că o zi mai înainte, în ceasul al șaptelea[35], l-au lăsat frigurile.

Atunci tatăl a cunoscut că ceasul acela a fost cel în care Iisus i-a zis: „Fiul tău trăiește".

Și a crezut el și toată casa lui (cf. *Ioan* 4, 43-53).

Toate sunt cu putință celui ce crede (*Marcu* 9, 23).

PROROCUL ÎN PATRIA SA

Mântuitorul Hristos propovăduiește în Nazaret. Domnul Iisus a venit în Nazaret, unde fusese crescut și, după obiceiul Său, a intrat în ziua sâmbetei în sinagogă și S-a ridicat să citească.

I s-a dat cartea proorocului Isaia. Și, deschizând El cartea, a găsit locul unde era scris: *Duhul Domnului este peste Mine, pentru care M-a uns să binevestesc săracilor, M-a trimis să vindec pe cei zdrobiți cu inima; să propovăduiesc robilor dezrobirea și celor orbi vederea; să slobozesc pe cei apăsați și să vestesc anul plăcut Domnului*[36].

Închizând cartea și dând-o slujitorului, a șezut, iar ochii tuturor din sinagogă erau ațintiți asupra Lui.

El a început a zice către ei: „Astăzi s-a împlinit Scriptura aceasta în urechile voastre".

Locuitorii Nazaretului nu cred în cuvintele Fiului lui Dumnezeu. Toți Îl încuviințau, se mirau de cuvintele harului care ieșeau din gura Lui și ziceau: „Nu este, oare, Acesta fiul lui Iosif?"

El le-a zis: „Cu adevărat îmi veți spune această pildă: Doctore, vindecă-te pe tine însuți! Câte am auzit că s-au făcut în Capernaum, fă și aici în patria Ta".

Și le-a zis lor: „Adevărat zic vouă că niciun proroc nu este bine primit în patria sa. Și adevărat vă spun că multe văduve erau în zilele lui *Ilie*[37], în Israel, când s-a închis cerul trei ani și șase luni, încât a fost foamete mare peste tot pământul. Și la niciuna dintre ele n-a fost trimis Ilie, decât la Sarepta Sidonului, la o femeie văduvă.

Și mulți leproși erau în Israel în zilele proorocului *Elisei*[38], dar niciunul dintre ei nu s-a curățat, decât Neeman Sirianul".

Domnul Iisus începe să predice în Capernaum. Toți cei din sinagogă, auzind acestea, s-au umplut de mânie. Ei L-au scos afară din cetate și L-au dus pe sprânceana[39] muntelui, pe care era zidită cetatea lor, ca să-L arunce în prăpastie. Iar El, trecând prin mijlocul lor, S-a dus.

Și S-a coborât la Capernaum, cetate a Galileei, și îi învăța sâmbăta (cf. *Luca* 4, 16-31).

Întru ale Sale a venit, dar ai Săi nu L-au primit (*Ioan* 1, 11).

PESCUIREA MINUNATĂ

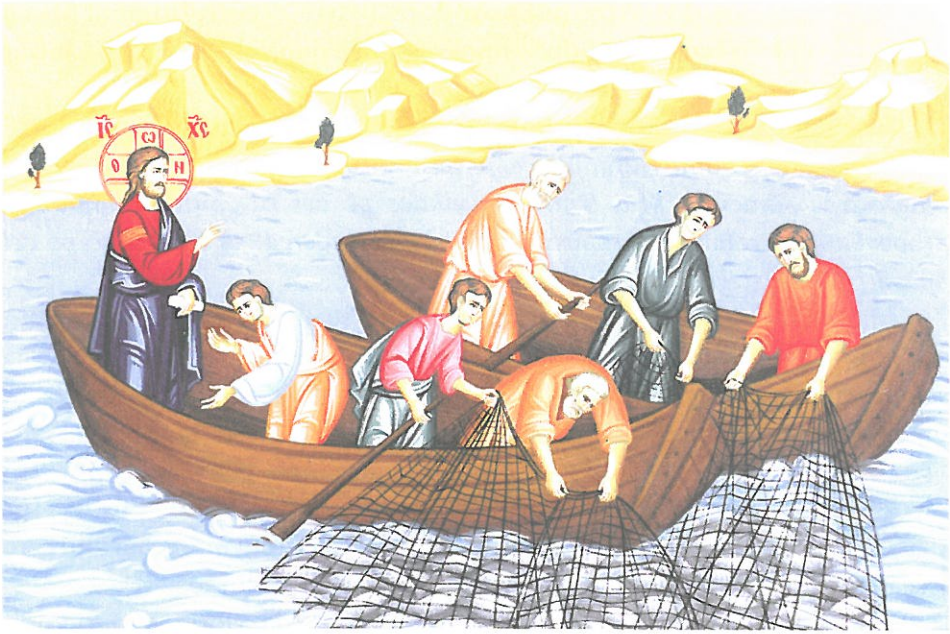

Mântuitorul Iisus Hristos și Sfinții Apostoli săvârșind pescuirea minunată

Mântuitorul Hristos propovăduiește de pe mare. Când Îl îmbulzea mulțimea pe Iisus, să asculte cuvântul lui Dumnezeu, și El ședea lângă lacul Ghenizaret[40], a văzut două corăbii oprite lângă țărm, iar pescarii, coborând din ele, spălau mrejele[41]. Urcându-se într-una din corăbii care era a lui Simon, l-a rugat s-o depărteze puțin de la uscat. Și șezând în corabie, învăța, din ea, mulțimile.

Domnul Iisus răsplătește credința. Iar când a încetat de a vorbi, i-a zis lui Simon: „Mergi la adânc și lăsați în jos mrejele voastre, ca să pescuiți". Răspunzând, Simon a zis: „Învățătorule, toată noaptea ne-am trudit și nimic nu am prins, dar, după cuvântul Tău, voi arunca mrejele".

Făcând ei aceasta, au prins mulțime mare de pește, încât li se rupeau mrejele. Și le-au făcut semn celor care erau în cealaltă corabie, să vină să le ajute. Au venit și au umplut amândouă corăbiile, încât erau gata să se afunde.

Marea Tiberiadei sau Lacul Ghenizaret (Israel)

Ucenicii sunt cuprinși de frică. Iar Simon-Petru, văzând aceasta, a căzut la picioarele lui Iisus, zicând: „Ieși de la mine, Doamne, că sunt om păcătos". Căci îl cuprinsese frica pe el și pe toți cei ce erau cu el, pentru pescuitul peștilor pe care îi prinseseră.

Tot așa și pe Iacov și pe Ioan, fiii lui Zevedeu, care erau împreună cu Simon. Iisus i-a zis lui Simon: „Nu te teme; de acum înainte vei fi pescar de oameni".

Și trăgând corăbiile la țărm, au lăsat totul și au mers după El (cf. *Luca* 5, 1-11).

Nu sunt vrednic de toate îndurările Tale și de toate binefacerile ce mi-ai arătat mie (*Facerea* 32, 10).

VINDECAREA SLĂBĂNOGULUI[42] DIN CAPERNAUM

Puterea Domnului se arată în vindecări. Într-una din zile, Iisus învăța, iar de față ședeau farisei și învățători ai Legii, veniți din toate satele Galileei, din Iudeea și din Ierusalim. Niște bărbați aduceau pe pat un om care era slăbănog și căutau să-l ducă înăuntru și să-l pună înaintea Lui; dar negăsind pe unde să-l ducă, din pricina mulțimii, au urcat pe acoperiș și, printre cărămizi, l-au lăsat cu patul în mijloc, înaintea lui Iisus. Văzând credința lor, El le-a zis: „Omule, iertate îți sunt păcatele tale".

Iar fariseii și cărturarii au început să cârtească, zicând: „Cine e Acesta Care vorbește? Cine poate să ierte păcatele decât numai Dumnezeu?"

Iar Iisus, cunoscând gândurile lor, răspunzând a zis către ei: „Ce cugetați în inimile voastre? Ce este mai ușor? A zice: Iertate sunt păcatele tale, sau a zice: Scoală și umblă? Iar ca să știți că Fiul Omului are pe pământ putere să ierte păcatele, a zis slăbănogului: Ție îți zic: Scoală-te, ia-ți patul tău și mergi la casa ta".

Iar acesta ridicându-se îndată înaintea lor, a luat patul pe care zăcuse și s-a dus la casa sa, slăvind pe Dumnezeu.

Și uimire i-a cuprins pe toți și Îl slăveau pe Dumnezeu și, plini de frică, ziceau: „Am văzut astăzi lucruri minunate" (cf. *Luca* 5, 17-26 ; *Matei* 9, 1-9; *Marcu* 2, 1-12).

ANUL AL DOILEA DIN VIAȚA PUBLICĂ A MÂNTUITORULUI HRISTOS

DOMNUL IISUS LA SCĂLDĂTOAREA VITEZDA[43]

Fiul lui Dumnezeu vindecă alt slăbănog. Fiind o sărbătoare a iudeilor, Iisus S-a suit la Ierusalim.

În Ierusalim, lângă Poarta Oilor[44], era o scăldătoare, care se numea pe evreiește Vitezda, având cinci pridvoare[45].

În acestea zăceau mulțime de bolnavi: orbi, șchiopi, uscați[46], așteptând mișcarea apei, căci un înger al Domnului se cobora la vreme în scăldătoare și tulbura apa și cine intra întâi, după tulburarea apei, se făcea sănătos, de orice boală avea.

Acolo era un om, care era bolnav de treizeci și opt de ani. Iisus, văzându-l pe acesta că zăcea și știind că este așa încă de multă vreme, i-a zis: „Voiești să te faci sănătos?" Dar bolnavul I-a răspuns: „Doamne, nu am om ca să mă arunce în scăldătoare, când se tulbură apa; căci, până când vin eu, altul se coboară înaintea mea". Iisus i-a zis: „Scoală-te, ia-ți patul tău și umblă".

Și îndată omul s-a făcut sănătos, și-a luat patul și umbla. Dar în ziua aceea era sâmbătă.

Răutatea iudeilor. Deci ziceau iudeii către cel vindecat: „Este zi de sâmbătă și nu-ți este îngăduit să-ți iei patul".

El le-a răspuns: „Cel Ce m-a făcut sănătos, Acela mi-a zis: Ia-ți patul și umblă".

Vindecarea slăbănogului de la Scăldătoarea Vitezda

Ei l-au întrebat: „Cine este omul care ți-a zis: Ia-ți patul tău și umblă?"

Iar cel vindecat nu știa cine este, căci Iisus Se dăduse la o parte din mulțimea care era în acel loc.

După aceasta Iisus l-a aflat în Templu și i-a zis: „Iată că te-ai făcut sănătos. De acum să nu mai păcătuiești, ca să nu-ți fie ceva mai rău". Atunci omul a plecat și a spus iudeilor că Iisus este Cel Ce l-a făcut sănătos.

Pentru aceasta iudeii Îl prigoneau pe Iisus și căutau să-L omoare, că făcea acestea sâmbăta.

Domnul Iisus Se numește pe Sine Fiul lui Dumnezeu. Dar Iisus le-a răspuns: „Tatăl Meu până acum lucrează; și Eu lucrez".

Deci pentru aceasta căutau și mai mult iudeii să-L omoare, nu numai pentru că dezlega sâmbăta, dar și pentru că zicea că Dumnezeu este Tatăl Său, făcându-Se pe Sine deopotrivă cu Dumnezeu.

A răspuns Iisus și le-a zis: „Adevărat, adevărat zic vouă: Fiul nu poate să facă nimic de la Sine dacă nu va vedea pe Tatăl făcând; căci cele ce face Acela, acestea le face și Fiul întocmai.

Că Tatăl iubește pe Fiul și-I arată toate câte face El, și lucruri mai mari decât acestea va arăta Lui, ca voi să vă mirați.

Căci, după cum Tatăl scoală pe cei morți și le dă viață, tot așa și Fiul dă viață celor ce voiește.

Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului, ca toți să cinstească pe Fiul, precum cinstesc pe Tatăl. Cel ce nu cinstește pe Fiul nu cinstește nici pe Tatăl Care L-a trimis.

Adevărat, adevărat zic vouă: Cel ce ascultă cuvântul Meu și crede în Cel Ce M-a trimis are viață veșnică și la judecată nu va veni, ci s-a mutat din moarte la viață.

Adevărat, adevărat zic vouă, că vine ceasul, și acum este, când morții vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu și cei ce vor auzi vor învia. Căci precum Tatăl are viață în Sine, așa I-a dat și Fiului să aibă viață în Sine; și I-a dat putere să facă judecată, pentru că este Fiul Omului.

Nu vă mirați de aceasta, că vine ceasul în care toți cei din morminte vor auzi glasul Lui; și vor ieși cei ce au făcut cele bune, spre învierea vieții, iar cei ce au făcut cele rele, spre învierea osândirii" (cf. *Ioan* 5, 1-29).

Și noi am crezut și am cunoscut că Tu ești Hristosul, Fiul Dumnezeului Celui viu (*Ioan* 6, 69).

ALEGEREA CELOR DOISPREZECE APOSTOLI

Domnul Iisus îi alege pe Apostoli dintre ucenici. Într-una din zile a ieșit Iisus la munte ca să Se roage și a petrecut noaptea în rugăciune către Dumnezeu. Iar când s-a făcut ziuă, i-a chemat la Sine pe ucenicii Săi și a ales din ei doisprezece, pe care i-a numit Apostoli: pe *Simon*, căruia i-a zis *Petru*, și pe *Andrei*, fratele lui, și pe *Iacov*, și pe *Ioan*, și pe *Filip*, și pe *Vartolomeu*, și pe *Matei*, și pe *Toma*, și pe *Iacov* al lui Alfeu, și pe *Simon*, numit *Zilotul*[47], și pe *Iuda* al lui Iacov și pe *Iuda Iscarioteanul*, care s-a făcut trădător (cf. *Luca* 6, 12-16; *Matei* 10, 2-4; *Marcu* 3, 3-19).

Iar Iisus le-a zis: *Adevărat zic vouă că voi cei ce Mi-ați urmat Mie, la înnoirea lumii, când Fiul Omului va ședea pe tronul slavei Sale, veți ședea și voi pe douăsprezece tronuri, judecând cele douăsprezece seminții ale lui Israel* (*Matei* 19, 28).

PREDICA DE PE MUNTE

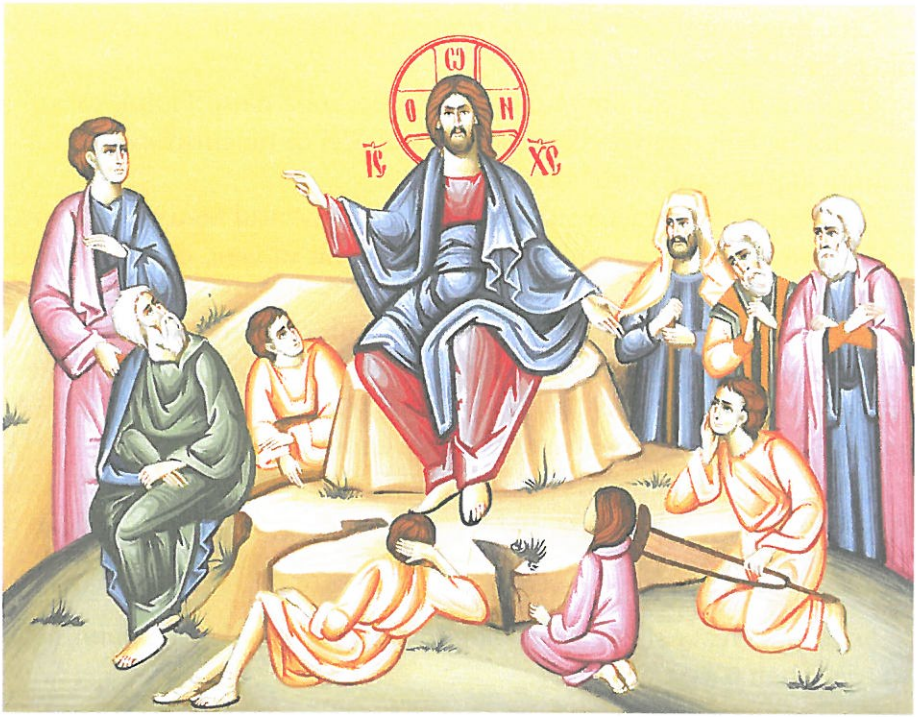

Cele nouă Fericiri. Văzând mulțimile adunate, Mântuitorul Hristos S-a suit în munte, a șezut și ucenicii Lui au venit la El. Și îi învăța, zicând: *Fericiți cei săraci cu duhul, că a lor este împărăția cerurilor.*

Fericiți cei ce plâng, că aceia se vor mângâia.

Fericiți cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul.

Fericiți cei ce flămânzesc și însetează de dreptate, că aceia se vor sătura.

Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui.

Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.

Fericiți făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema.

Fericiți cei prigoniți pentru dreptate, că a lor este împărăția cerurilor.

Fericiți veți fi voi când vă vor ocărî și vă vor prigoni și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, minținд din pricina Mea,

Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri (cf. *Matei* 5, 1-12)[48].

Ființenia Legii celei Noi. „Să nu socotiți că am venit să stric Legea sau prorocii; n-am venit să stric, ci să împlinesc. Căci adevărat zic vouă: Înainte de a trece cerul și pământul, o iotă[49] sau o cirtă[50] din Lege nu va trece, până ce se vor face toate.

Deci, cel ce va strica una din aceste porunci, foarte mici, și va învăța așa pe oameni, foarte mic se va chema în împărăția cerurilor; iar cel ce va face și va învăța, acesta mare se va chema în împărăția cerurilor.

Căci zic vouă: Că de nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor și a fariseilor, nu veți intra în împărăția cerurilor.

Ați auzit că s-a zis celor de demult: „Să nu ucizi"; iar cine va ucide vrednic va fi de osândă. Eu însă vă spun vouă: Că oricine se mânie pe fratele său vrednic va fi de osândă; și cine va zice fratelui său: netrebnicule, vrednic va fi de judecata sinedriului[51]; iar cine va zice: nebunule, vrednic va fi de gheena[52] focului.

Deci, dacă îți vei aduce darul tău la altar și acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva împotriva ta, lasă darul tău acolo, înaintea altarului, și mergi întâi și împacă-te cu fratele tău și apoi, venind, adu darul tău (cf. *Matei* 5, 17-24).

Ați auzit că s-a zis: Să iubești pe aproapele tău și să urăști pe vrăjmașul tău. Iar Eu vă zic vouă: Iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă vatămă și vă prigonesc, ca să fiți fiii Tatălui vostru Celui din ceruri; că El face să răsară soarele peste cei răi și peste cei buni și trimite ploaie peste cei drepți și peste cei nedrepți.

Căci dacă iubiți pe cei ce vă iubesc, ce răsplată veți avea? Oare nu fac și vameșii același lucru? Și dacă îmbrățișați numai pe frații voștri, ce faceți mai mult? Oare nu fac și păgânii același lucru?

Fiți, dar, voi desăvârșiți, precum Tatăl vostru cel ceresc desăvârșit este (*Matei* 5, 43-48).

Faptele bune. „Luați aminte ca faptele dreptății voastre să nu le faceți înaintea oamenilor ca să fiți văzuți de ei; altfel nu veți avea plată de la Tatăl vostru Cel din ceruri".

Milostenia. „Când faci milostenie, nu trâmbița înaintea ta, cum fac fățarnicii[53] în sinagogi și pe uliță, ca să fie slăviți de oameni; adevărat zic vouă: și-au luat plata lor.

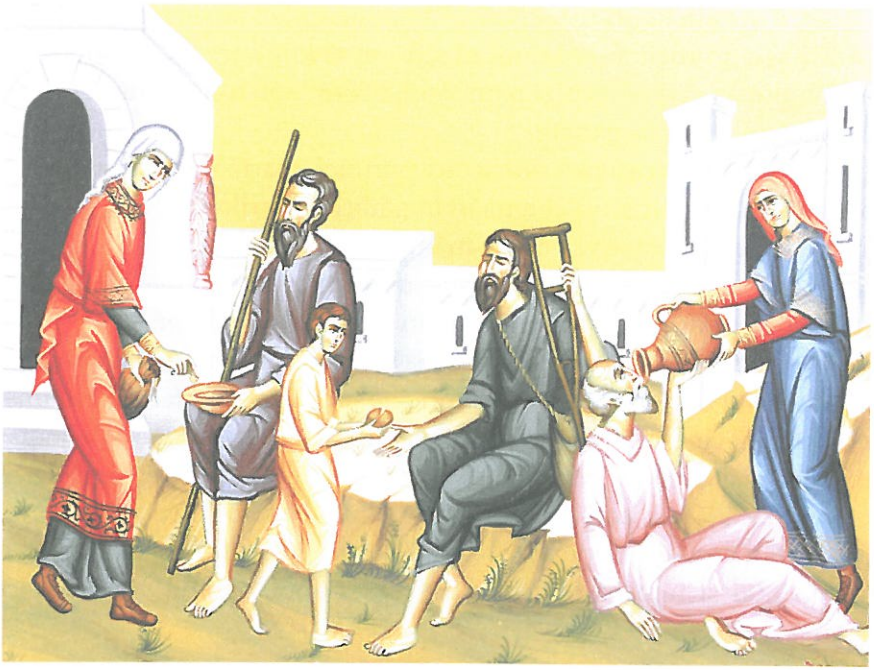

Pilda iubirii vrăjmașilor

Tu însă, când faci milostenie, să nu știe stânga ta ce face dreapta ta, ca milostenia ta să fie într-ascuns și Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplăti ție".

Rugăciunea. „Când vă rugați, nu fiți ca fățarnicii cărora le place, prin sinagogi și prin colțurile ulițelor, stând în picioare, să se roage, ca să se arate oamenilor; adevărat grăiesc vouă: și-au luat plata lor.

Tu însă, când te rogi, intră în cămara ta și, închizând ușa, roagă-te Tatălui tău, Care este în ascuns, și Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplăti ție.

Când vă rugați, nu spuneți multe ca păgânii, că ei cred că în multa lor vorbărie vor fi ascultați. Deci nu vă asemănați lor, că știe Tatăl vostru de cele ce aveți trebuință mai înainte ca să cereți voi de la El".

Deci voi așa să vă rugați: *Tatăl nostru, Care ești în ceruri, sfințească-se numele Tău; vie împărăția Ta; facă-se voia Ta, precum în cer așa și pe pământ. Pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi; și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri; și nu ne duce pe noi în ispită,*

ci ne izbăvește de cel viclean. Că a Ta este împărăția și puterea și slava în veci. Amin (*Matei* 6, 1-13).

Rugăciunea. „Când postiți, nu fiți triști ca fățarnicii; că ei își smolesc fețele ca să se arate oamenilor că postesc. Adevărat grăiesc vouă: și-au luat plata lor.

Tu însă, când postești, unge capul tău și fața ta o spală, ca să nu te arăți oamenilor că postești, ci Tatălui tău, Care este în ascuns, și Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplăti ție" (*Matei* 6, 16-18).

Dragostea. „Toate câte voiți să vă facă vouă oamenii, asemenea și voi faceți lor, că aceasta este Legea și prorocii" (*Matei* 7, 12).

Blândețea creștină. „Intrați prin poarta cea strâmtă, că largă este poarta și lată este calea care duce la pieire și mulți sunt cei care o află; și strâmtă e poarta și îngustă este calea care duce la viață și puțini sunt care o află.

Feriți-vă de prorocii mincinoși, care vin la voi în haine de oi, iar pe dinăuntru sunt lupi răpitori. După roadele lor îi veți cunoaște. Au doară culeg oamenii struguri din spini sau smochine din mărăcini?

Așa că orice pom bun face roade bune, iar pomul rău face roade rele. Nu poate pom bun să facă roade rele, nici pom rău să facă roadă bună. Iar orice pom care nu face roade bune, se taie și se aruncă în foc.

De aceea, după roadele lor îi veți cunoaște.

Nu oricine îmi zice: Doamne, Doamne va intra în împărăția cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu Celui din ceruri" (cf. *Matei* 7, 13-21).

Iubirea aproapelui. „Fiți milostivi, precum și Tatăl vostru este milostiv (*Luca* 6, 36).

Că de veți ierta oamenilor greșelile lor, ierta-va și vouă Tatăl vostru Cel ceresc, iar de nu veți ierta oamenilor greșelile lor, nici Tatăl vostru nu va ierta greșelile voastre (*Matei* 6, 14-15).

Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide, că oricine cere ia, cel ce caută află și celui care bate i se va deschide" (*Matei* 7, 7-8).

Iisus le-a spus și pilda aceasta: „Au doară poate orb pe orb să călăuzească? Oare nu vor cădea amândoi în groapă?

Nu este ucenic mai presus decât învățătorul său, nici slugă mai presus decât stăpânul său. Destul îi este ucenicului să fie ca învățătorul și slugile ca stăpânul. Dacă pe stăpânul casei l-au numit Beelzebul[54], cu cât mai mult pe casnicii lui?" (*Matei* 10, 24-25).

Nu judecați, ca să nu fiți judecați. Căci cu judecata cu care judecați, veți fi judecați, și cu măsura cu care măsurați, vi se va măsura.

De ce vezi paiul din ochiul fratelui tău și bârna din ochiul tău nu o iei în seamă? Sau cum vei zice fratelui tău: Lasă să scot paiul din ochiul tău și iată bârna este în ochiul tău?

Fățarnice, scoate întâi bârna din ochiul tău și atunci vei vedea să scoți paiul din ochiul fratelui tău" (*Matei* 7, 1-5).

Încheiere. „De aceea, oricine aude aceste cuvinte ale Mele și le împlinește, *asemăna-se-va bărbatului înțelept care a clădit casa lui pe stâncă.* A căzut ploaia, au venit râurile mari, au suflat vânturile și au bătut în casa aceea, dar ea n-a căzut, fiindcă era întemeiată pe stâncă.

Iar oricine aude aceste cuvinte ale Mele și nu le împlinește, *asemăna-se-va bărbatului nechibzuit care și-a clădit casa pe nisip.* Și a căzut ploaia și au venit râurile mari și au suflat vânturile și au izbit în casa aceea, și a căzut. Și căderea ei a fost mare".

Iar când Iisus a sfârșit cuvintele acestea, mulțimile erau uimite de învățătura Lui; că îi învăța pe ei ca Unul care are putere, iar nu cum îi învățau cărturarii lor (*Matei* 7, 24-29).

DOMNUL HRISTOS VINDECĂ UN LEPROS ȘI PE SLUGA UNUI SUTAȘ[55]

Iisus vindecă un lepros. Coborându-Se El din munte, mulțimi multe au mers după El.

Și iată un lepros, apropiindu-se, I se închină, zicând: „Doamne, dacă voiești, poți să mă curățești".

Iisus, întinzând mâna, S-a atins de el, zicând: „Voiesc, curățește-te". Și îndată s-a curățit lepra lui.

Iisus i-a zis: „Vezi, nu spune nimănui, ci mergi, arată-te preoților și adu darul pe care l-a rânduit Moise[56], spre mărturie lor" (cf. *Matei* 8, 1-4; *Marcu* 1, 40-45; *Luca* 5, 12-15).

Vindecarea slugii sutașului

Sutașul se roagă pentru sluga sa. Când Iisus intra în Capernaum, s-a apropiat de El un sutaș, rugându-L și zicând: „Doamne, sluga mea zace în casă, slăbănog, chinuindu-se cumplit". Iisus i-a zis: „Venind, îl voi vindeca".

Dar sutașul, răspunzând, I-a zis: „Doamne, nu sunt vrednic să intri sub acoperișul meu, ci numai zi cu cuvântul și se va vindeca sluga mea. Că și eu sunt om sub stăpânirea altora și am sub mine ostași și-i spun acestuia: Du-te, și se duce; și celuilalt: Vino, și vine; și slugii mele: Fă aceasta, și face".

Sluga sutașului e vindecată. Auzind acestea, Iisus s-a minunat și a zis celor ce veneau după El: „Adevărat grăiesc vouă: la nimeni, în Israel, n-am găsit atâta credință. Și zic vouă că mulți de la răsărit și de la apus vor veni și vor sta la masă cu Avraam, cu Isaac și cu Iacov în împărăția cerurilor. Iar fiii împărăției vor fi aruncați în întunericul cel mai din afară; acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților".

Iisus i-a zis sutașului: „Du-te, fie ție după cum ai crezut". Sluga lui s-a însănătoșit în ceasul acela (cf. *Matei* 8, 5-13).

Doamne, nu sunt vrednic să intri sub acoperișul meu (*Matei* 8, 8).

ÎNVIEREA TÂNĂRULUI DIN NAIN

Mântuitorul Iisus Hristos înviind pe fiul văduvei din Nain

După aceea, Iisus a mers într-o cetate numită Nain[57]; împreună cu El mergeau ucenicii Lui și multă mulțime.

Iar când s-a apropiat de poarta cetății, iată scoteau un mort, singurul copil al mamei sale. Ea era văduvă și mulțime mare din cetate era cu ea.

Când Domnul a văzut-o, I s-a făcut milă de ea și i-a zis: „Nu plânge".

Apropiindu-Se, S-a atins de sicriu, iar cei ce-l duceau s-au oprit. I-a zis: „Tinere, ție îți zic: scoală-te!". Iar mortul s-a ridicat, a început să vorbească, și l-a dat mamei lui.

Și pe toți i-a cuprins frica și Îl slăveau pe Dumnezeu, zicând: „Proroc mare S-a ridicat între noi și Dumnezeu a cercetat pe poporul Său".

Cuvântul acesta despre El a ieșit în toată Iudeea și în toată împrejurimea (*Luca* 7, 11-17).

TRIMIȘII LUI IOAN

Mărturia Domnului Iisus despre Sine. Atunci ucenicii lui Ioan au venit la el și i-au vestit acestuia toate câte au văzut că a făcut Iisus. Chemând la sine pe doi dintre ucenicii săi, Ioan i-a trimis la Domnul, spunându-le să-L întrebe: „Tu ești Cel Ce va să vină sau să așteptăm pe altul?"

Ajungând la El, acei bărbați au zis: „Ioan Botezătorul ne-a trimis la Tine, zicând: Tu ești Cel Ce va să vină sau să așteptăm pe altul?"

În acel ceas El i-a vindecat pe mulți de boli, de răni și de duhuri rele și multor orbi le-a dăruit vederea.

Răspunzând, le-a zis: „Mergeți și-i spuneți lui Ioan cele ce ați văzut și cele ce ați auzit: Orbii văd, șchiopii umblă, leproșii se curățesc, surzii aud, morții înviază și săracilor li se binevestește. Și fericit este acela care nu se va sminti întru Mine".

Mărturia lui Iisus despre Ioan. Când trimișii lui Ioan au plecat, El a început să le vorbească mulțimilor despre Ioan: „Ce ați ieșit să priviți, în pustiu? Oare trestie clătinată de vânt? Dar ce ați ieșit să vedeți? Oare om îmbrăcat în haine moi? Iată, cei ce poartă haine scumpe și petrec în desfătare sunt în casele regilor.

Dar ce ați ieșit să vedeți? Oare proroc? Da! Zic vouă: și mai mult decât un proroc. Acesta este cel despre care s-a scris: „Iată trimit înaintea feței Tale pe îngerul Meu, care va găti calea Ta, înaintea Ta"[58].

Zic vouă: Între cei născuți din femeie, nimeni nu este mai mare decât Ioan; dar cel mai mic în împărăția lui Dumnezeu este mai mare decât el" (cf. *Matei* 11, 2-7; *Luca* 7, 18-28).

Noi am auzit și știm că Acesta este cu adevărat Hristosul, Mântuitorul lumii (*Ioan* 4, 42).

UNGEREA CU MIR A MÂNTUITORULUI DE CĂTRE O FEMEIE PĂCĂTOASĂ

O femeie păcătoasă Îl unge cu mir pe Domnul Hristos. Iar în cetate era o femeie păcătoasă și, aflând că stă la masă în casa unui fariseu, a adus un alabastru[59] cu mir[60]. Și stând la spate, lângă picioarele Lui, plângând, a început să ude cu lacrimi picioarele Lui și cu părul capului ei le ștergea. Și săruta picioarele Lui și le ungea cu mir.

Iisus îi ia apărarea femeii păcătoase. Văzând, fariseul care-L chemase pe Mântuitorul a zis în sine: „Acesta, de ar fi proroc, ar ști cine e și ce fel e femeia care se atinge de El, că este păcătoasă".

Iar Iisus răspunzând, a zis către el: „Simone, am să-ți spun ceva". „Învățătorule, spune", zise el.

„Un cămătar[61] avea doi datornici. Unul era dator cu cinci sute de dinari[62], iar celălalt cu cincizeci; dar, neavând ei cu ce să plătească, i-a iertat pe amândoi. Deci, care dintre ei îl va iubi mai mult?"

Simon, răspunzând, i-a zis: „Socotesc că acela căruia i-a iertat mai mult". Iar El i-a zis: „Drept ai judecat".

Întorcându-se către femeie, i-a zis lui Simon: „Vezi pe femeia aceasta? Am intrat în casa ta și apă pe picioare nu Mi-ai dat; ea însă, cu lacrimi, Mi-a udat picioarele și le-a șters cu părul ei. Sărutare nu Mi-ai dat; ea însă, de când am intrat, n-a încetat să-Mi sărute picioarele. Cu untdelemn capul Meu nu L-ai uns; ea însă cu mir Mi-a uns picioarele. De aceea îți zic: *Iertate sunt păcatele ei cele multe, că mult a iubit.* Iar cui se iartă puțin, puțin iubește".

Și i-a zis ei: „Iertate îți sunt păcatele".

Iar cei care erau împreună la masă au început să zică: „Cine este Acesta care iartă și păcatele?"

Iar Hristos către femeie a zis: „Credința ta te-a mântuit; mergi în pace" (cf. *Luca* 7, 37-50).

Trestia frântă nu o va zdrobi și feștila[63] *ce fumegă nu o va stinge* (*Isaia* 42, 3).

ȘAPTE PILDE DESPRE ÎMPĂRĂȚIA CERURILOR

Pilda Semănătorului

Pilda Semănătorului. Adunându-se mulțime multă și venind de prin cetăți la El, Iisus a zis în pildă:

„Ieșit-a semănătorul să semene sămânța sa. Și, semănând el, una a căzut lângă drum și a fost călcată cu picioarele și păsările cerului au mâncat-o. Alta a căzut pe piatră și, răsărind, s-a uscat, pentru că nu avea umezeală. Alta a căzut între spini și spinii, crescând cu ea, au înăbușit-o. Și alta a căzut pe pământ bun și, crescând, a făcut rod însutit". Acestea zicând, strigă: „Cine are urechi de auzit să audă".

Iar ucenicii Lui Îl întrebau: „Ce înseamnă pilda aceasta?"

El a zis: „Vouă vă este dat să cunoașteți tainele împărăției lui Dumnezeu, iar celorlalți în pilde, ca, văzând, să nu vadă și, auzind, să nu înțeleagă.

Iar pilda aceasta înseamnă: *Sămânța* este cuvântul lui Dumnezeu.

Sămânța de lângă drum sunt cei care aud, apoi vine diavolul și ia cuvântul din inima lor, ca nu cumva, crezând, să se mântuiască. *Cea de pe piatră* sunt aceia care, auzind cuvântul, îl primesc cu bucurie, dar aceștia nu au rădăcină; ei cred până la o vreme, iar la vreme de încercare se leapădă. *Cea căzută între spini* sunt cei ce aud cuvântul, dar umblând cu grijile și cu bogățiile și cu plăcerile vieții, se înăbușă și nu rodesc. Iar *cea de pe pământ bun* sunt cei ce, cu inimă curată și bună, aud cuvântul, îl păstrează și rodesc întru răbdare" (cf. *Luca* 8, 4-15).

Pilda neghinei[64]. Altă pildă le-a pus lor înainte, zicând: „Asemenea este împărăția cerurilor omului care a semănat sămânță bună în țarina sa. Dar pe când oamenii dormeau, a venit vrăjmașul lui, a semănat neghină printre grâu și s-a dus. Iar dacă a crescut paiul și a făcut rod, atunci s-a arătat și neghina. Venind slugile stăpânului casei, i-au zis: Doamne, n-ai semănat tu, oare, sămânță bună în țarina ta? De unde dar are neghină? Iar El le-a răspuns: Un om vrăjmaș a făcut aceasta. Slugile i-au zis: Voiești deci să ne ducem și s-o plivim[65]? El însă a zis: Nu, ca nu cumva, plivind neghina, să smulgeți odată cu ea și grâul. Lăsați să crească împreună și grâul și neghina, până la seceriș, și la vremea secerișului voi zice secerătorilor: Pliviți întâi neghina și legați-o în snopi ca s-o ardem, iar grâul adunați-l în jitnița mea".

Apoi, lăsând mulțimile, a venit în casă, iar ucenicii Lui s-au apropiat de El, zicând: „Lămurește-ne nouă pilda cu neghina din țarină".

El, răspunzând, le-a zis: „Cel ce seamănă sămânța cea bună este Fiul Omului. Țarina este lumea; sămânța cea bună sunt fiii împărăției, iar neghina sunt fiii celui rău. Dușmanul care a semănat-o este diavolul; secerișul este sfârșitul lumii, iar secerătorii sunt îngerii. Și, după cum se alege neghina și se arde în foc, așa va fi la sfârșitul veacului. Trimite-va Fiul Omului pe îngerii Săi, vor culege din împărăția Lui toate smintelile și pe cei ce fac fărădelegea, și-i vor arunca pe ei în cuptorul cu foc; acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților".

Pilda grăuntelui de muștar. O altă pildă le-a pus înainte, zicând: „Împărăția cerurilor este asemenea *grăuntelui de mușt*ar[66], pe care, luându-l, omul l-a semănat în țarina sa. El este mai mic decât toate semințele, dar, când a crescut, este mai mare decât toate legumele și se face pom, încât vin păsările cerului și se sălășluiesc în ramurile lui".

Pilda aluatului. Altă pildă le-a spus lor: „Asemenea este împărăția cerurilor *aluatului,* pe care, luându-l, o femeie l-a ascuns în trei măsuri de făină, până ce s-a dospit[67] toată".

Toate acestea le-a vorbit Iisus mulțimilor în pilde și fără pildă nu le spunea nimic, ca să se împlinească ceea ce s-a spus prin proorocul care zice: „Deschide-voi în pilde gura Mea, spune-voi cele ascunse de la întemeierea lumii"[68].

Pilda comorii. „Asemenea este împărăția cerurilor cu o *comoară* ascunsă în țarină, pe care, găsind-o un om, a ascuns-o, și de bucuria ei se duce și vinde tot ce are și cumpără țarina aceea".

Pilda mărgăritarului. „Iarăși asemenea este împărăția cerurilor cu un negustător care caută *mărgăritare*[69] bune; și aflând un mărgăritar de mult preț, s-a dus, a vândut toate câte avea și l-a cumpărat".

Pilda năvodului. „Asemenea este iarăși împărăția cerurilor cu un *năvod* aruncat în mare și care adună tot felul de pești; iar când s-a umplut, l-au tras pescarii la mal și, șezând, au ales în vase pe cei buni, iar pe cei răi i-a aruncat afară.

Așa va fi la sfârșitul veacului: vor ieși îngerii și vor despărți pe cei răi din mijlocul celor drepți, și îi vor arunca în cuptorul cel de foc; acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților" (cf. *Matei* 13, 1-50; *Marcu* 4, 1-20).

Dumnezeu va judeca pe cel drept ca și pe cel nelegiuit (*Ecclesiastul* 3, 17).

LINIȘTIREA FURTUNII PE MARE

Domnul Iisus îi vindecă pe bolnavi. Făcându-se seară, au adus la El mulți demonizați și a scos duhurile cu cuvântul și pe toți cei bolnavi i-a vindecat, ca să se împlinească ceea ce s-a spus prin proorocul Isaia, care zice: „Acesta neputințele noastre a luat și bolile noastre le-a purtat"[70].

Iisus a văzut mulțime împrejurul Lui și le-a poruncit ucenicilor să treacă de cealaltă parte a mării.

Apropiindu-se un cărturar, I-a zis: „Învățătorule, Te voi urma oriunde vei merge".

Dar Iisus i-a răspuns: „Vulpile au vizuini și păsările cerului cuiburi; *Fiul Omului însă nu are unde să-Și plece capul*".

Iisus potolește furtuna. Intrând El în corabie, ucenicii Lui L-au urmat. Însă o furtună mare s-a ridicat pe mare, încât corabia se acoperea de valuri; iar El dormea. Și venind ucenicii la El, L-au trezit, zicând: „Doamne, mântuiește-ne, că pierim".

Iisus le-a zis: „De ce vă este frică, puțin credincioșilor?" S-a ridicat atunci, a certat vânturile și marea și s-a făcut liniște deplină.

Iar oamenii s-au mirat, zicând: „Cine este Acesta că și vânturile și marea ascultă de El?" (cf. *Matei* 8, 16-27; *Marcu* 4, 33-41; *Luca* 8, 22-30).

Iată, nu va dormita, nici nu va adormi Cel Ce păzește pe Israel (*Psalmul* 120, 4).

ÎNVIEREA FIICEI LUI IAIR. VINDECAREA FEMEII BOLNAVE

Iair Îl roagă pe Iisus pentru fiica sa. Trecând Iisus cu corabia iar de partea cealaltă, s-a adunat la El mulțime multă, lângă mare. Iar unul din mai-marii sinagogii, anume *Iair,* a venit și, văzându-L pe Iisus, a căzut la picioarele Lui și L-a rugat mult, zicând: „Fiica mea este pe moarte; ci, venind, pune mâinile peste ea, ca să scape și să trăiască".

Și Iisus a mers cu el. Mulțime multă îl urma pe Iisus și îl îmbulzea.

Vindecarea femeii cu scurgere de sânge. Era o femeie care avea de doisprezece ani scurgere de sânge; și ea îndurase multe de la mulți doctori, cheltuindu-și toate ale sale, dar nefolosind nimic, ci mai mult mergând spre mai rău. Auzind ea cele despre Iisus, a venit în mulțime și, pe la spate, s-a atins de haina Lui; căci își zicea: „De mă voi atinge măcar de haina Lui, mă voi vindeca!" Și îndată izvorul sângelui ei a încetat și ea a simțit în trup că s-a vindecat de boală.

Iar Iisus a cunoscut în Sine puterea ieșită din El, întorcându-Se către mulțime, a întrebat: „Cine s-a atins de hainele Mele?" I-au zis ucenicii Lui: „Vezi mulțimea îmbulzindu-Te și zici: Cine s-a atins de Mine?" Iar El privea

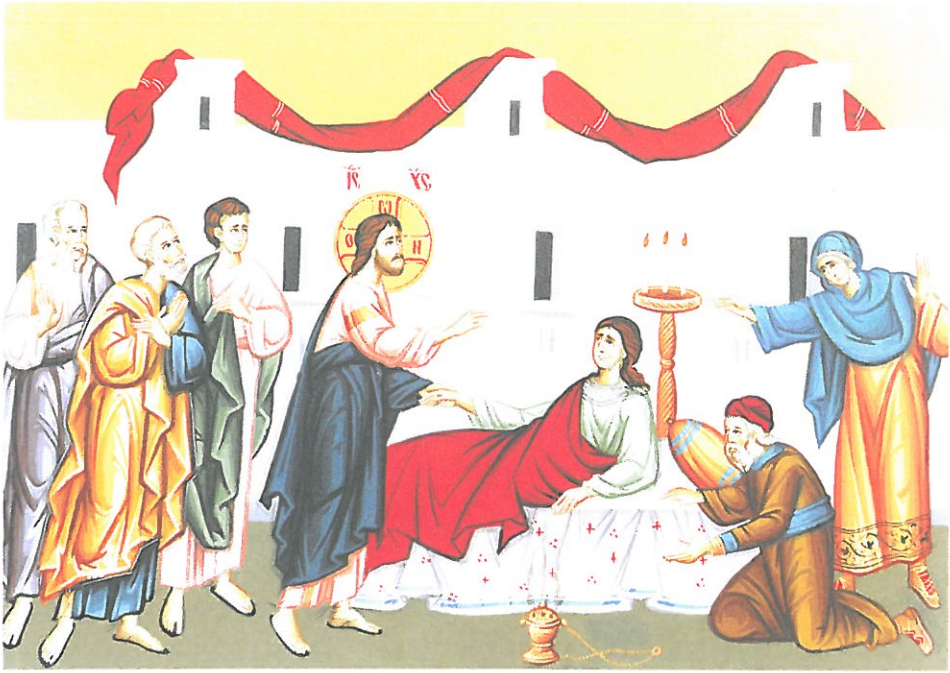

Învierea fiicei lui Iair

în jur să vadă pe aceea care făcuse aceasta. Iar femeia, înfricoșându-se și tremurând, știind ce i se făcuse, a venit și a căzut înaintea Lui și I-a mărturisit tot adevărul.

Iar El i-a zis: „Fiică, credința ta te-a mântuit; mergi în pace și fii sănătoasă de boala ta!"

Iisus învie pe fiica lui Iair. Încă vorbind El, au venit unii de la mai-marele sinagogii, zicând: „Fiica ta a murit. De ce mai superi pe Învățătorul?" Dar Iisus, auzind cuvântul ce s-a grăit, i-a zis mai-marelui sinagogii: „Nu te teme. Crede numai!" Și nu a lăsat pe nimeni să meargă cu El, decât numai pe Petru, pe Iacov și pe Ioan, fratele lui Iacov.

Ei au venit la casa mai-marelui sinagogii, au văzut tulburare și pe cei ce plângeau și se tânguiau mult. Intrând, le-a zis: „De ce vă tulburați și plângeți? Copila n-a murit, ci doarme". Iar aceia Îl luau în râs. Iar El, scoțându-i pe toți afară, a luat cu Sine pe tatăl copilei, pe mama ei și pe cei ce îl însoțeau și au intrat unde zăcea copila.

El a luat-o pe copilă de mână, și i-a zis: *Talita kumi*, care se tâlcuiește: „Fiică, ție îți zic, scoală-te!" Și îndată copila s-a sculat și umbla, căci era de doisprezece ani.

Iar ei s-au mirat îndată cu uimire mare.

Dar El le-a poruncit cu stăruință ca nimeni să nu afle de aceasta și le-a zis apoi să-i dea copilei să mănânce (cf. *Matei* 9, 18-25; *Marcu* 5, 21-43; *Luca* 8, 41-56).

Numai să mă ating de haina Lui și mă voi face sănătoasă (*Matei* 9, 21).

TRIMITEREA APOSTOLILOR LA PROPOVĂDUIRE

Domnul Iisus Se milostivește de popor. Iisus străbătea toate cetățile și satele, învățând în sinagogile lor, propovăduind Evanghelia împărăției și vindecând toată boala și toată neputința în popor.

Și văzând mulțimile, I s-a făcut milă de ele, că erau necăjite și rătăcite ca niște oi care n-au păstor.

Atunci le-a zis ucenicilor Lui: „Secerișul e mult, dar lucrătorii sunt puțini. Rugați, deci, pe Domnul secerișului, ca să scoată lucrători la secerișul Său".

Mântuitorul Hristos îi trimite pe Apostoli la propovăduire. Atunci, Iisus i-a chemat la Sine pe cei doisprezece ucenici ai Săi și le-a dat lor putere asupra duhurilor celor necurate, ca să le scoată și să tămăduiască orice boală și orice neputință. Pe acești doisprezece i-a trimis Iisus, poruncindu-le acestea: „În calea păgânilor să nu mergeți și în vreo cetate de samarineni să nu intrați; *ci mai degrabă mergeți către oile cele pierdute ale casei lui Israel.* Și mergând, propovăduiți, zicând: S-a apropiat împărăția cerurilor. Tămăduiți pe cei neputincioși, înviați pe cei morți, curățiți pe cei leproși, demonii scoateți-i; în dar ați luat, în dar să dați.

În orice cetate sau sat veți intra, cercetați cine este în el vrednic și acolo rămâneți până ce veți ieși.

Intrând în casă, urați-i, zicând: „Pace casei acesteia".

Dacă casa aceea este vrednică, vină pacea voastră peste ea; iar de nu este vrednică, pacea voastră întoarcă-se la voi".

Apostolii pleacă la propovăduire. Și ieșind, ei propovăduiau tuturor să se pocăiască. Scoteau mulți demoni și pe mulți bolnavi îi ungeau cu untdelemn și-i vindecau (cf. *Matei* 9, 35-38; 10, 1-13; *Marcu* 6, 7-13; *Luca* 9, 1-6).

Căci noi împreună-lucrători cu Dumnezeu suntem (*1 Corinteni* 3, 9).

TĂIEREA CAPULUI SFÂNTULUI IOAN BOTEZĂTORUL

Irodiada se răzbună. Tetrarhul Irod a auzit atunci că numele lui Iisus s-a făcut cunoscut și credea că Ioan Botezătorul s-a sculat din morți și de aceea se fac minuni prin el. Căci Irod, trimițând, l-a prins pe Ioan și l-a legat în temniță, din pricina Irodiadei[71], femeia lui Filip, fratele său, pe care o luase de soție.

Căci Ioan îi zicea lui Irod: „Nu-ți este îngăduit să ții pe femeia fratelui tău".

Iar Irodiada îl ura și voia să-l omoare, dar nu putea, căci Irod se temea de Ioan, știindu-l bărbat drept și sfânt, și-l ocrotea.

Chiar dacă, auzindu-l, era mult nedumerit, îl asculta totuși bucuros.

Și fiind o zi cu bun prilej, când Irod, de ziua sa de naștere, a făcut ospăț dregătorilor lui, căpeteniilor oștirii și fruntașilor din Galileea, fiica Irodiadei, intrând și jucând, i-a plăcut lui Irod și celor ce erau cu el la masă. Iar regele i-a zis fetei: „Cere de la mine orice vei voi și îți voi da". Apoi s-a jurat ei: „Orice vei cere de la mine îți voi da, până la jumătate din regatul meu".

Iar ea, ieșind, i-a zis mamei sale: „Ce să cer?" Irodiada i-a zis: „Capul lui Ioan Botezătorul". Și, intrând la rege, i-a cerut, zicând: „Vreau să-mi dai îndată, pe tipsie[72], capul lui Ioan Botezătorul".

Tetrarhul Irod poruncește tăierea capului Sfântului Ioan. Regele s-a întristat adânc, dar pentru jurământ și pentru cei ce erau cu el la masă, n-a vrut să-și calce cuvântul.

Și trimițând îndată regele un paznic, a poruncit a-i aduce capul. Acela, mergând, i-a tăiat capul în temniță, l-a adus pe tipsie și l-a dat fetei, iar fata l-a dat mamei sale.

Sfântul Proroc Ioan Botezătorul mustră pe regele Irod și este închis în temniță

Auzind acestea, ucenicii lui au venit, au luat trupul lui Ioan și l-au pus în mormânt.

Și Apostolii s-au adunat la Iisus și I-au spus Lui toate câte au făcut și au învățat.

El le-a zis: „Veniți voi înșivă, de o parte, în loc pustiu, și odihniți-vă puțin", căci mulți erau care veneau și mulți care se duceau și nu mai aveau timp nici să mănânce.

Și ei au plecat cu corabia spre un loc pustiu, de o parte (cf. *Matei* 14, 1-12; *Marcu* 6, 14-32; *Luca* 9, 7-9).

Să nu ucizi! Să nu fii desfrânat! (*Ieșirea* 20, 13-14).

PRIMA ÎNMULȚIRE A PÂINILOR. FIUL LUI DUMNEZEU UMBLĂ PE MARE

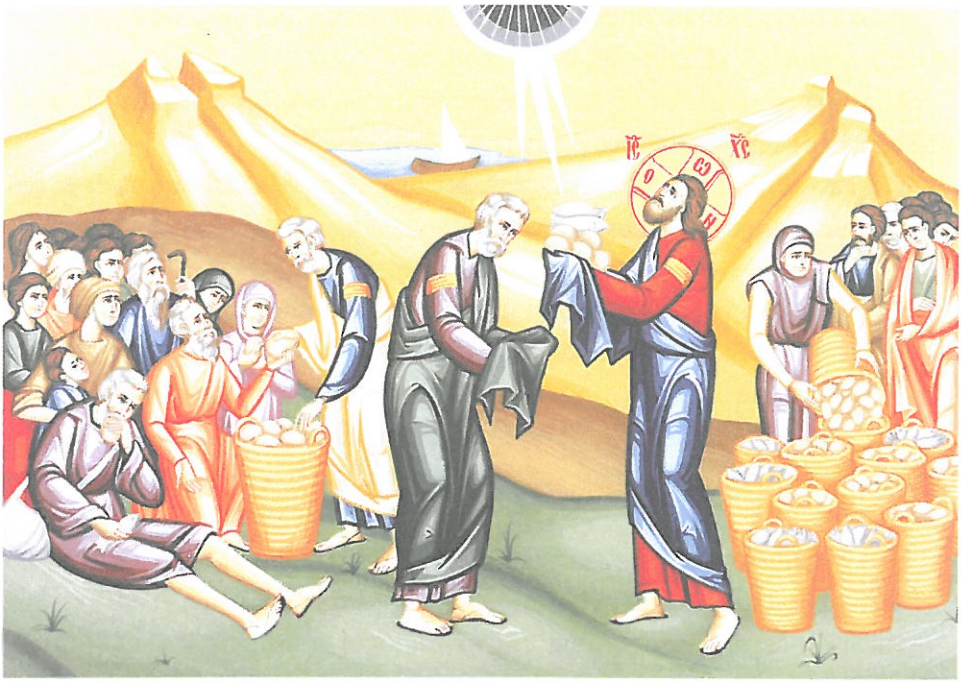

Deoamete în mulțime. După acestea, Iisus a mers dincolo de Marea Galileei, în părțile Tiberiadei. Și după El a mers mulțime multă, pentru că vedeau minunile pe care le făcea cu cei bolnavi.

Iisus S-a suit în munte și a șezut acolo cu ucenicii Săi.

Și era aproape Paștile[73], praznicul iudeilor.

Deci văzând Iisus că mulțime multă vine la El, a zis către Filip: „De unde vom cumpăra pâine ca să mănânce aceștia?" Iar aceasta o zicea ca să-l încerce, căci El știa ce avea să facă.

Filip i-a răspuns: „Pâini de două sute de dinari nu le vor ajunge, ca să ia fiecare câte puțin".

Andrei, fratele lui Simon Petru, unul dintre ucenici, I-a zis Lui: „Este aici un băiat care are cinci pâini de orz și doi pești. Dar ce sunt acestea la atâția?"

Iisus înmulțește pâinile. Iisus a zis: „Faceți pe oameni să se așeze", căci era iarbă multă în acel loc. Deci s-au așezat bărbații în număr ca la cinci mii.

Iisus a luat pâinile și, mulțumind, le-a dat ucenicilor, iar ucenicii celor ce ședeau; asemenea și din pești, cât au voit.

Iar după ce s-au săturat, le-a zis ucenicilor Săi: „Adunați fărâmiturile ce au rămas, ca să nu se piardă ceva".

Deci au adunat și au umplut douăsprezece coșuri de fărâmituri de la cei ce au mâncat din cele cinci pâini de orz.

Domnul Iisus Se retrage în munte. Iar oamenii, văzând minunea pe care a făcut-o, ziceau: „Acesta este într-adevăr Prorocul, Care va să vină în lume".

Cunoscând deci Iisus că au să vină să-L ia cu sila, ca să-L facă rege, a mers iarăși în munte, El singur (cf. *Ioan* 6, 1-15).

Umblarea minunată pe mare. El i-a silit pe ucenici să intre în corabie și să treacă înaintea Lui, pe țărmul celălalt.

Făcându-se noapte, corabia era în mijlocul mării, fiind învăluită de valuri, căci vântul era împotrivă. Iar la a patra strajă din noapte a venit la ei Iisus umblând pe mare, iar ucenicii s-au înspăimântat, zicând că e nălucă[74], și, de frică, au strigat. Dar El i-a liniștit, zicând: „Îndrăzniți, Eu sunt; nu vă temeți!"

Iar Petru, răspunzând, a zis: „Doamne, dacă ești Tu, poruncește să vin la Tine, pe apă". Și El i-a zis: „Vino!" Iar Petru, coborându-se din corabie, a mers pe apă și a venit către Iisus. Dar văzând vântul, s-a temut și, începând să se scufunde, a strigat, zicând: „Doamne, scapă-mă!" Iar Iisus, întinzând îndată mâna, l-a apucat și a zis: „Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?" Apoi au urcat în corabie și vântul s-a potolit (cf. *Matei* 14, 13-32; *Marcu* 6, 30-45; *Luca* 9, 10-17).

Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate acestea se vor adăuga vouă (*Matei* 6, 33).

Minunea umblării pe mare

FĂGĂDUIREA PÂINII VIEȚII

Iisus osândește iubirea de sine a mulțimii. A doua zi, mulțimea, care sta de cealaltă parte a mării, a văzut că nu era acolo decât numai o corabie mai mică și că Iisus nu intrase în corabie împreună cu ucenicii Săi, ci plecaseră numai ucenicii Lui. Și alte corăbii mai mici au venit din Tiberiada în apropiere de locul unde ei mâncaseră pâinea, după ce Domnul mulțumise.

Deci, când mulțimea a văzut că Iisus nu este acolo, nici ucenicii Lui, au intrat și ei în corăbiile cele mici și au venit la Capernaum, căutându-L pe Iisus. Găsindu-L dincolo de mare, I-au zis: „Învățătorule, când ai venit aici?"

Iisus le-a răspuns și a zis: „Adevărat, adevărat zic vouă: Mă căutați nu pentru că ați văzut minuni, ci pentru că ați mâncat din pâini și v-ați săturat. Lucrați nu pentru mâncarea cea pieritoare, ci pentru mâncarea ce rămâne spre viață veșnică, și pe care o va da vouă Fiul Omului, căci pe El L-a pecetluit Dumnezeu-Tatăl".

Harana cerească se dobândește prin credință. Deci au zis către El: „Ce să facem, ca să săvârșim lucrările lui Dumnezeu?"

Iisus a răspuns și le-a zis: „Aceasta este lucrarea lui Dumnezeu, ca să credeți în Acela pe care El L-a trimis".

Deci I-au zis: „Dar ce minuni faci Tu, ca să vedem și să credem în Tine? Ce lucrezi? Părinții noștri au mâncat mană în pustiu, precum este scris: „Pâine din cer le-a dat lor să mănânce"[75].

Atunci Iisus le-a zis: „Adevărat, adevărat zic vouă, nu Moise v-a dat pâinea cea din cer, ci Tatăl Meu vă dă din cer pâinea cea adevărată. Căci pâinea lui Dumnezeu este cea care se coboară din cer și care dă viață lumii".

Iar ei au zis către El: „Doamne, dă-ne totdeauna pâinea aceasta" (cf. *Ioan* 6, 22-34).

Domnul Iisus este pâinea din cer. Zis-a lor Iisus: „Eu sunt pâinea cea vie, care s-a pogorât din cer. Cine mănâncă din pâinea aceasta viu va fi în veci. Iar pâinea pe care Eu o voi da pentru viața lumii este trupul Meu".

Auzind acestea, iudeii se certau între ei, zicând: „Cum poate Acesta să ne dea trupul Lui să-L mâncăm?"

Iar Iisus le-a zis: „Adevărat, adevărat zic vouă, dacă nu veți mânca trupul Fiului Omului și nu veți bea sângele Lui, nu veți avea viață în voi. Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi.

Trupul Meu este adevărată mâncare și sângele Meu, adevărată băutură.

Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu rămâne întru Mine și Eu întru El.

Precum M-a trimis pe Mine Tatăl Cel Viu și Eu viez prin Tatăl, și cel care Mă mănâncă pe Mine va trăi prin Mine.

Aceasta este pâinea care s-a pogorât din cer. Cel ce mănâncă această pâine va trăi în veac, nu precum au mâncat părinții voștri mană și au murit".

Mulți dintre ucenici nu au crezut. Însă mulți dintre ucenicii Lui, auzind, au zis: „Greu este cuvântul acesta! Cine poate să-l asculte?"

Iar Iisus, cunoscând în Sine că ucenicii Lui murmură împotriva Sa le-a zis: „Vă smintește aceasta? Dacă veți vedea pe Fiul Omului, suindu-Se acolo unde era mai înainte? Duhul este Cel Ce dă viață; trupul nu folosește la nimic. Cuvintele pe care vi le-am spus sunt duh și sunt viață. Dar sunt unii dintre voi care nu cred". Iisus știa de la început cine sunt cei ce nu cred și cine este cel care Îl va vinde, și zicea: „De aceea am spus vouă că nimeni nu poate să vină la Mine, dacă nu-i este dat de la Tatăl".

Și de atunci mulți dintre ucenicii Săi s-au retras și nu mai umblau cu El.

Sfântul Apostol Petru mărturisește credința Apostolilor. Atunci Iisus le-a zis celor doisprezece: „Nu vreți și voi să vă duceți?" Simon-Petru I-a răspuns: *Doamne, la cine ne vom duce? Tu ai cuvintele vieții celei veșnice și noi am crezut și am cunoscut că Tu ești Hristosul, Fiul Dumnezeului Celui viu* (cf. *Ioan* 6, 51-69).

ANUL AL TREILEA DIN VIAȚA PUBLICĂ A MÂNTUITORULUI HRISTOS

FEMEIA CANANEEANCĂ. VINDECAREA UNUI SURDO-MUT

Mântuitorul Iisus Hristos și femeia cananeencă

Iisus vindecă pe fiica cananeencei. Ridicându-se de acolo, s-a dus în hotarele *Tirului* și ale *Sidonului* și, intrând într-o casă, voia ca nimeni să nu știe, dar n-a putut să rămână tăinuit.

Iar o femeie cananeiancă, din acele ținuturi, ieșind, striga zicând: „Miluiește-mă, Doamne, Fiul lui David! Fiica mea este rău chinuită de demon".

El însă nu i-a răspuns niciun cuvânt; și apropiindu-se, ucenicii Lui Îl rugau, zicând: „Slobozește-o, că strigă în urma noastră".

Iar El, răspunzând, a zis: „Nu sunt trimis decât către oile cele pierdute ale casei lui Israel".

Iar ea, venind, I s-a închinat Lui, zicând: „Doamne, ajută-mă", El însă, răspunzând, i-a zis: „Nu este bine să iei pâinea copiilor și s-o arunci câinilor".

Dar ea a zis: „Da, Doamne, dar și câinii mănâncă din fărâmiturile care cad de la masa stăpânilor lor".

Atunci, Iisus răspunzând, i-a zis: *O, femeie, mare este credința ta; fie ție după cum voiești.* Și s-a tămăduit fiica ei din ceasul acela.

Vindecarea unui surdo-mut. Când s-a întors din părțile Tirului, a venit, prin Sidon, la Marea Galileei, prin mijlocul hotarelor Decapolei[76]. I-au adus un *surd, care era și mut,* și L-au rugat ca să-și pună mâna peste el. Luându-l din mulțime, de o parte, și-a pus degetele în urechile lui și, scuipând, s-a atins de limba lui.

Și privind la cer, a suspinat și a zis lui: *Effatta!,* ceea ce înseamnă: „Deschide-te". Urechile lui s-au deschis, iar legătura limbii lui îndată s-a dezlegat și vorbea bine.

Iar El le-a poruncit să nu spună nimănui. Dar, cu cât le poruncea, cu atât mai mult ei Îl vesteau.

Și erau uimiți peste măsură, zicând: „Toate le-a făcut bine: pe surzi îi face să audă și pe muți să vorbească" (cf. *Matei* 15, 21-29; *Marcu* 7, 24-37).

El toate le face bine (*Marcu* 7, 37).

A DOUA ÎNMULȚIRE MINUNATĂ A PÂINILOR

Domnul Iisus are milă de popor. În zilele acelea, fiind iarăși mulțime multă și neavând ce să mănânce, Iisus, chemându-i la Sine pe ucenici, le-a zis: „Milă Îmi este de mulțime, că sunt trei zile de când așteaptă lângă Mine și n-au ce să mănânce. Și de-i voi slobozi flămânzi la casa lor, se vor istovi pe drum, că unii dintre ei au venit de departe".

Iar ucenicii Lui I-au răspuns: „De unde va putea cineva să-i sature pe aceștia cu pâine, aici în pustiu?"

Iisus înmulțește pâinile. El însă i-a întrebat: „Câte pâini aveți?" I-au răspuns Lui: „Șapte".

Atunci a poruncit mulțimii să șadă jos pe pământ. Și, luând cele șapte pâini, a mulțumit, a frânt și a dat ucenicilor Săi, ca să le pună înainte. Iar ei le-au pus înaintea mulțimii.

Mai aveau și puțini peștișori. Binecuvântându-i, a zis să-i pună și pe aceștia înaintea lor.

Au mâncat, s-au săturat și au luat șapte coșuri cu rămășițe de fărâmituri.

Iar cei ce au mâncat erau ca la patru mii. Apoi i-a slobozit (cf. *Matei* 15, 29-39; *Marcu* 8, 1-9).

Fericiți cei ce flămânzesc și însetează de dreptate! (*Matei* 5, 6).

FĂGĂDUINȚA PUTERII DE A IERTA PĂCATELE

Sfântul Apostol Petru mărturisește dumnezeirea Mântuitorului Hristos. Venind apoi Iisus în părțile Cezareii lui Filip[77], i-a întrebat pe ucenicii Săi, zicând: „Cine spun oamenii că sunt Eu, Fiul Omului?"

Iar ei au răspuns: „Unii, Ioan Botezătorul, alții Ilie, alții Ieremia sau unul dintre proroci".

El le-a zis: „Dar voi cine ziceți că sunt?"

Răspunzând, Simon-Petru a zis: *Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui viu.*

Domnul Iisus le făgăduiește Sfinților Apostoli puterea de a ierta păcatele. Iar Iisus, răspunzând, i-a zis: „Fericit ești Simone, fiul lui Iona, că nu trup și sânge ți-au descoperit ție acestea, ci Tatăl Meu Cel din ceruri. Și Eu îți zic ție, că tu ești Petru și pe această piatră voi zidi Biserica Mea și porțile iadului nu o vor birui. Și îți voi da cheile împărăției cerurilor și orice vei lega pe pământ va fi legat și în ceruri, și orice vei dezlega pe pământ va fi dezlegat și în ceruri" (*Matei* 16, 13-19).

Fiul lui Dumnezeu Își vestește Pătimirile. De atunci a început Iisus să arate ucenicilor Lui că El trebuie să meargă la Ierusalim și să pătimească multe de la bătrâni, de la arhierei și de la cărturari, să fie ucis și a treia zi să învieze (cf. *Matei* 16, 21).

Pentru a fi urmașii Mântuitorului Hristos, trebuie să purtăm crucea Lui. Atunci Iisus le-a zis ucenicilor Săi: „Dacă vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie.

Că cine va voi să-și scape sufletul îl va pierde; iar cine își va pierde sufletul pentru Mine îl va afla. Pentru că ce-i va folosi omului, dacă va câștiga lumea întreagă, iar sufletul său îl va pierde? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?" (cf. *Matei* 16, 24-26).

Răsplata mărturisitorilor. „Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri. Iar de cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor, și Eu Mă voi lepăda de el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri (*Matei* 10, 32-34).

Căci de cel care se va rușina de Mine și de cuvintele Mele, în neamul acesta desfrânat și păcătos, și Fiul Omului Se va rușina de el când va veni întru slava Tatălui Său cu sfinții îngeri" (cf. *Marcu* 8, 38; *Luca* 9, 26).

Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui viu (*Matei* 16, 16).

SCHIMBAREA LA FAȚĂ A DOMNULUI

Mântuitorul Hristos Se schimbă la față. După șase zile, Iisus a luat cu Sine pe Petru, pe Iacov și pe Ioan, fratele lui, și i-a dus într-un munte înalt și *S-a schimbat la față*, înaintea lor. Atunci fața Lui a strălucit ca soarele, iar veșmintele Lui s-au făcut albe ca lumina. Și iată, Moise și Ilie s-au arătat lor, vorbind cu El.

Și răspunzând, Petru i-a zis lui Iisus: „Doamne, bine este nouă să fim aici; dacă voiești, voi face aici trei colibe: Ție una, lui Moise una, și lui Ilie una".

Domnul Iisus este Fiul lui Dumnezeu. Vorbind el încă, iată un nor luminos i-a umbrit pe ei și glas din nor s-a auzit zicând: *Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în Care am binevoit; pe Acesta ascultați-L.*

Auzind, ucenicii au căzut cu fața la pământ și s-au înspăimântat mult.

Iar Iisus S-a apropiat de ei și le-a zis: „Sculați-vă și nu vă temeți".

Ridicându-și ochii, nu au văzut pe nimeni, decât numai pe Iisus singur.

Schimbarea la față a Mântuitorul Iisus Hristos

Iar pe când coborau din munte, Iisus le-a poruncit, zicând: „Nimănui să nu spuneți ce ați văzut, până când Fiul Omului va învia din morți" (cf. *Matei* 17, 1-9; *Marcu* 9, 1-12; *Luca* 9, 28-37).

El va schimba la înfățișare trupul smereniei noastre ca să fie asemenea trupului slavei Sale (*Filipeni* 3, 21).

DAREA PENTRU TEMPLU. PILDA COPILULUI

Domnul Iisus plătește darea pentru Templu. Venind ei în Capernaum, s-au apropiat de Petru cei ce adună darea (pentru Templu) și i-au zis: „Învățătorul vostru nu plătește darea?"

„Ba, da!" - zise el. Dar Iisus intrând în casă, i-a luat înainte zicând: „Ce ți se pare, Simone? Regii pământului de la cine iau dări sau bir? De la fiii lor sau de la străini?"

El I-a zis: „De la străini". Iisus i-a zis: „Așadar, fiii sunt scutiți; dar, ca să nu-i smintim pe ei, mergând la mare, aruncă undița, și peștele care va ieși întâi, ia-l, și, deschizându-i gura, vei găsi un *statir* (un ban de argint). Ia banul și dă-l lor, pentru Mine și pentru tine" (*Matei* 17, 24-27).

Copilul, chip al desăvârșirii. În ceasul acela, au venit ucenicii la Iisus, zicând: „Cine, oare, este mai mare în împărăția cerurilor?"

Chemând la Sine un prunc, l-a pus în mijlocul lor și a zis: „Adevărat zic vouă: De nu vă veți întoarce și nu veți fi ca pruncii nu veți intra în împărăția cerurilor. Deci cine se va smeri pe sine ca pruncul acesta, acela este cel mai mare în împărăția cerurilor. Și cine va primi un prunc ca acesta, în numele Meu, pe Mine Mă primește" (*Matei* 18, 1-5).

Sminteala este mare păcat. „Iar cine va sminti pe unul dintre aceștia mici care cred în Mine, mai bine i-ar fi lui să i se atârne de gât o piatră de moară și să fie aruncat în adâncul mării. Vai lumii, din pricina smintelilor! Că smintelile trebuie să vină, dar vai omului aceluia prin care vine sminteala.

Iar dacă mâna ta sau piciorul tău te smintește, taie-l și aruncă-l de la tine, că este mai bine pentru tine să intri în viață ciung sau șchiop, decât, având amândouă mâinile sau amândouă picioarele, să fii aruncat în focul cel veșnic.

Și dacă ochiul tău te smintește, scoate-l și aruncă-l de la tine, că mai bine este pentru tine să intri în viață cu un singur ochi, decât, având amândoi ochii, să fii aruncat în gheena[78] focului.

Vedeți să nu disprețuiți pe vreunul din aceștia mici, căci zic vouă: că îngerii lor, în ceruri, pururea văd fața Tatălui Meu, Care este în ceruri" (cf. *Matei* 18, 1-10; *Marcu* 9, 33-47; *Luca* 9, 47-48).

De nu veți fi ca pruncii, nu veți intra întru împărăția cerurilor (*Matei* 18, 3).

TRIMITEREA CELOR 72 DE UCENICI

Iisus nu este primit în cetățile Samariei. Iar când s-au împlinit zilele înălțării Sale, El S-a hotărât să meargă la Ierusalim. Și a trimis vestitori înaintea Lui. Și ei, mergând, au intrat într-un sat de samarineni, ca să facă pregătiri pentru El. Dar eu nu L-au primit, pentru că El se îndrepta spre Ierusalim. Văzând aceasta ucenicii Săi, Iacov și Ioan, i-au zis: „Doamne, voiești să zicem să se pogoare foc din cer și să-i mistuie?". Iar Iisus, întorcându-se, i-a certat, zicându-le: „Nu știți, oare, fiii cărui duh sunteți? Că Fiul Omului n-a venit să piardă sufletele oamenilor, ci să le mântuiască". Și s-au dus în alt sat (cf. *Luca* 9, 51-56).

Iisus îi trimite înainte pe ucenicii Săi. Iar după aceasta, Domnul a ales alți șaptezeci și doi și i-a trimis câte doi, înaintea feței Sale, în fiecare cetate și loc, unde Însuși avea să vină, și le-a zis: „Iată Eu vă trimit pe voi ca pe niște miei în mijlocul lupilor; fiți dar înțelepți ca șerpii și nevinovați ca porumbeii.

Cine vă primește pe voi pe Mine Mă primește, și cine Mă primește pe Mine primește pe Cel Ce M-a trimis pe Mine.

Cine primește proroc, în nume de proroc, plată de proroc va lua, și cine primește pe un drept, în nume de drept, răsplata dreptului va lua.

Și cel ce va da de băut unuia din aceștia mici numai un pahar cu apă rece, în nume de ucenic, adevărat grăiesc vouă: nu va pierde plata sa.

Cel ce vă ascultă pe voi pe Mine Mă ascultă și cel ce se leapădă de voi se leapădă de Mine; iar cel ce se leapădă de Mine se leapădă de Cel Ce M-a trimis pe Mine".

Atunci Iisus a început să mustre cetățile în care se făcuseră cele mai multe minuni ale Sale, căci nu s-au pocăit, zicând:

„Vai ție, Horazine[79], vai ție, Betsaida[80], că dacă în Tir și în Sidon s-ar fi făcut minunile ce s-au făcut în voi, de mult, în sac și în cenușă, s-ar fi pocăit. Dar zic vouă: Tirului și Sidonului le va fi mai ușor în ziua judecății, decât vouă" (*Matei* 11, 20-22, *Luca* 10, 13-14).

Întoarcerea ucenicilor. Și s-au întors cei șaptezeci (și doi) cu bucurie, zicând: „Doamne, și demonii ni se supun în numele Tău". Iar Iisus le-a zis: „Am văzut pe Satana ca un fulger căzând din cer.

Iată, v-am dat putere să călcați peste șerpi și peste scorpii[81] și peste toată puterea vrăjmașului, și nimic nu vă va vătăma. Dar nu vă bucurați de aceasta, că duhurile vi se pleacă, ci vă bucurați că numele voastre sunt scrise în ceruri".

În acest ceas, El S-a bucurat în Duhul Sfânt și a zis: „Te slăvesc pe Tine, Părinte, Doamne al cerului și al pământului, că ai ascuns acestea de cei înțelepți și de cei pricepuți și le-ai descoperit pruncilor. Așa, Părinte, căci așa a fost înaintea Ta, bunăvoința Ta" (*Luca* 10, 17-21).

Iisus cheamă pe toată lumea să-L urmeze. După aceea a strigat: „Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi. Luați jugul Meu asupra voastră și învățați-vă de la Mine, că sunt blând și smerit cu inima și veți găsi odihnă sufletelor voastre. Căci jugul Meu este bun și povara Mea este ușoară" (*Matei* 11, 28-30).

Supuneți-vă cerbicea[82] *voastră sub jug, și să primească sufletul vostru învățătură* (*Înțelepciunea lui Isus, fiul lui Sirah* 51, 33).

PILDA SAMARINEANULUI MILOSTIV

Ucenicii lui Iisus Domnul fericiți. Întorcându-se către ucenici, de o parte, a zis: „Fericiți sunt ochii care văd cele ce vedeți voi! Căci zic vouă: Mulți proroci și regi au voit să vadă ceea ce vedeți voi, dar n-au văzut, și să audă ceea ce auziți, dar n-au auzit".

Un legiuitor Îl ispitește pe Mântuitorul Hristos. Un învățător de lege s-a ridicat, ispitindu-L și zicând: „Învățătorule, ce să fac ca să moștenesc viața de veci?" Iar Iisus i-a zis: „Ce este scris în Lege? Cum citești?"

Iar el, răspunzând, a zis: „Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din toată puterea ta și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuți". Iar El i-a zis: „Drept ai răspuns; fă aceasta și vei trăi".

Dar el, voind să se îndreptățească pe sine, a zis către Iisus: „Și cine este aproapele meu?"

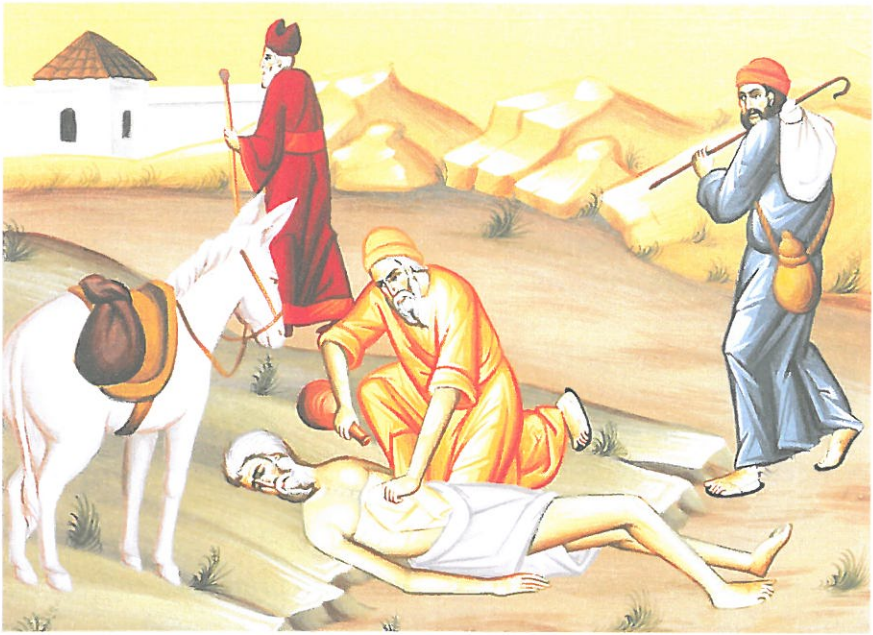

Samarineanul cel milostiv

Iisus Domnul arată cine este aproapele nostru. Iar Iisus, răspunzând, i-a zis: „Un om cobora de la Ierusalim la Ierihon și a căzut între tâlhari, care, după ce l-au dezbrăcat și l-au rănit, au plecat, lăsându-l aproape mort.

Din întâmplare un preot cobora pe calea aceea și, văzându-l, a trecut pe alături. De asemenea și un levit, ajungând în acel loc și văzându-l, a trecut pe alături.

Iar un samarinean, mergând pe cale, a venit la el și, văzându-l, i s-a făcut milă; și, apropiindu-se, i-a legat rănile, turnând pe ele untdelemn și vin, și, punându-l pe dobitocul său, l-a dus la o casă de oaspeți și a purtat grijă de el. Iar a doua zi, scoțând doi dinari i-a dat gazdei și i-a zis: Ai grijă de el și, ce vei mai cheltui, eu, când mă voi întoarce, îți voi da. Care din acești trei ți se pare că a fost aproapele celui căzut între tâlhari?"

Iar el a zis: „Cel care a făcut milă cu el". Și Iisus i-a zis: „Mergi și fă și tu asemenea" (cf. *Luca* 10, 23-37).

Ceea ce ați făcut unuia dintre cei mai mici ai Mei, Mie Mi-ați făcut (*Matei* 25, 40).

IISUS DOMNUL LA MARTA ŞI MARIA

Marta slujește, iar Maria ascultă. Iar pe când mergeau ei, Iisus a intrat într-un sat, iar o femeie, cu numele Marta, L-a primit în casa ei.

Ea avea o soră ce se numea Maria, care, așezându-se la picioarele Domnului, asculta cuvântul Lui.

Iar Marta se silea cu multă slujire și, apropiindu-se, a zis: „Doamne, oare nu socotești că sora mea m-a lăsat singură să slujesc? Spune-i deci să-mi ajute".

Maria partea cea bună și-a ales. Însă Domnul răspunzând, i-a zis: „Marto, Marto, te îngrijești și pentru multe te silești; dar un lucru trebuie: căci Maria partea cea bună și-a ales, care nu se va lua de la ea" (cf. *Luca* 10, 38-42).

Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu (*Matei* 6, 33).

IISUS DOMNUL LA SĂRBĂTOAREA CORTURILOR

Mântuitorul Hristos învață în Templu. Iar la jumătatea praznicului Iisus a mers la Templu și învăța.

Și iudeii se mirau, zicând: „Cum știe Acesta carte, fără să fi învățat?"

Atunci le-a răspuns Iisus și a zis: „Învățătura Mea nu este a Mea, ci a Celui Ce M-a trimis" (*Ioan* 7, 14-16).

Iar în ziua cea din urmă – ziua cea mare a praznicului – Iisus a stat între ei și a strigat, zicând: „Dacă însetează cineva, să vină la Mine și să bea" (*Ioan* 7, 37).

Eu sunt Lumina lumii; cel ce Îmi urmează Mie nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieții (*Ioan* 8, 12).

Iisus le făgăduiește credincioșilor viață veșnică. Iisus le-a zis iudeilor: „Cine dintre voi Mă vădește de păcat? Dacă spun adevărul, de ce voi nu Mă credeți? Cel care este de la Dumnezeu ascultă cuvintele lui Dumnezeu; de aceea voi nu ascultați, pentru că nu sunteți de la Dumnezeu".

Au răspuns iudeii și I-au zis: „Oare, nu zicem noi bine că Tu ești samarinean și ai demon?"

Iisus a răspuns: „Eu nu am demon, ci cinstesc pe Tatăl Meu, și voi nu Mă cinstiți pe Mine. Dar Eu nu caut slava Mea. Este cine să o caute și să judece. Adevărat, adevărat zic vouă: Dacă cineva va păzi cuvântul Meu, nu va vedea moartea în veac" (cf. *Ioan* 8, 46-51).

Iisus Domnul este mai presus de Avraam. Iudeii I-au zis: „Acum am cunoscut că ai demon. Avraam a murit, de asemenea și proorocii; și Tu zici: Dacă cineva va păzi cuvântul Meu, nu va gusta moartea în veac. Nu cumva ești Tu mai mare decât tatăl nostru Avraam, care a murit? Și au murit și proorocii. Cine Te crezi Tu că ești?"

Iisus a răspuns: „Dacă Mă slăvesc Eu pe Mine Însumi, slava Mea nimic nu este. Tatăl Meu este Cel Care Mă slăvește, despre Care voi ziceți că este Dumnezeul vostru, și nu L-ați cunoscut, dar Eu Îl știu; și, dacă aș zice că nu-L știu, aș fi mincinos asemenea vouă. Ci Îl știu și păzesc cuvântul Lui. Avraam, părintele vostru, a fost bucuros să vadă ziua Mea și a văzut-o și s-a bucurat".

Atunci au zis iudeii către El: „Încă nu ai cincizeci de ani și l-ai văzut pe Avraam?"

Iisus le-a zis: „Adevărat, adevărat zic vouă: Eu sunt mai înainte de a fi fost Avraam".

Ei au luat pietre ca să arunce asupra Lui. Dar Iisus S-a ferit, a ieșit din Templu și, trecând prin mijlocul lor, a plecat (cf. *Ioan* 8, 52-59).

Cel ce va păzi cuvântul Meu nu va vedea moartea în veac (*Ioan* 8, 51).

VINDECAREA ORBULUI DIN NAȘTERE

Iisus vindecă un orb. Trecând Iisus, a văzut un om orb din naștere. Atunci ucenicii Lui L-au întrebat, zicând: „Învățătorule, cine a păcătuit: acesta sau părinții lui, de s-a născut orb?"

Iisus le-a răspuns: „Nici el n-a păcătuit, nici părinții lui, ci ca să se arate în el lucrările lui Dumnezeu. Trebuie să fac, până este ziuă, lucrările Celui Ce M-a trimis pe Mine; că vine noaptea, când nimeni nu poate să lucreze. Atât cât sunt în lume, Lumină a lumii sunt".

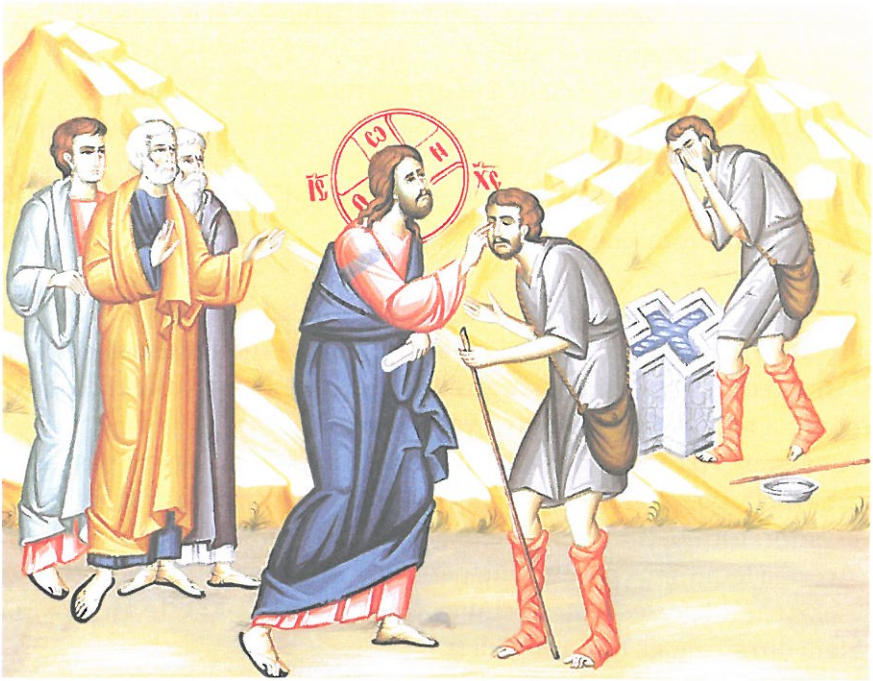

Vindecarea orbului din naștere

Acestea zicând, a scuipat jos, a făcut tină[83] din scuipat, a uns cu tină ochii orbului, și i-a zis: „Mergi de te spală în Scăldătoarea Siloamului”[84] (care se tâlcuiește: *Trimis*). Iar el s-a dus și s-a spălat și a venit văzând (*Ioan* 9, 1-7).

Iudeii îl iscodesc pe orbul din naștere. Iar vecinii și cei care-l văzuseră mai înainte că era orb ziceau: „Nu este acesta care ședea și cerșea?”

Unii ziceau: „El este”. Alții ziceau: „Nu este el, ci seamănă cu el”. Dar acela zicea: „Eu sunt”.

Atunci ei l-au întrebat: „Cum ți s-au deschis ochii?”

Acela a răspuns: „Omul care Se numește Iisus a făcut tină și a uns ochii mei și mi-a zis: Mergi la Scăldătoarea Siloamului și te spală. Și, ducându-mă deci și spălându-mă, am văzut”.

Ei i-au mai zis: „Unde este Acela?” A zis el: „Nu știu”. Atunci l-au dus la farisei pe cel ce fusese oarecând orb.

Și era sâmbătă în ziua în care Iisus a făcut tină și i-a deschis ochii.

Deci iarăși l-au întrebat și fariseii cum a văzut. Iar el le-a zis: „Tină a pus pe ochii mei, m-am spălat și văd".

Iar unii dintre farisei ziceau: „Acest om nu este de la Dumnezeu, fiindcă nu ține sâmbăta". Iar alții ziceau: „Cum poate un om păcătos să facă asemenea minuni?" Iar între ei era dezbinare.

I-au zis orbului iarăși: „Dar tu ce zici despre El, că ți-a deschis ochii?" Iar el a zis că proroc este (*Ioan* 9, 8-17).

Părinții orbului adeveresc cuvintele lui. Dar iudeii n-au crezut despre el că era orb și a văzut, până ce n-au chemat pe părinții celui care vedea. Și i-au întrebat, zicând: „Acesta este fiul vostru, despre care ziceți că s-a născut orb? Deci cum vede el acum?"

Au răspuns părinții lui și au zis: „Știm că acesta este fiul nostru și că s-a născut orb. Dar cum vede el acum, noi nu știm; sau cine i-a deschis ochii lui, noi nu știm. Întrebați-l pe el; este în vârstă; va vorbi singur despre sine".

Acestea le-au spus părinții lui, pentru că se temeau de iudei. Căci iudeii puseseră acum la cale că, dacă cineva va mărturisi că El este Hristos, să fie dat afară din sinagogă (*Ioan* 9, 18-22).

Cel ce se născuse orb este din nou întrebat. Ei l-au chemat a doua oară pe omul care fusese orb și i-au zis: „Dă slavă lui Dumnezeu. Noi știm că Omul Acesta e păcătos".

El a răspuns: „Dacă este păcătos, nu știu. Un lucru știu: că eram orb și acum văd".

Iar ei i-au zis: „Ce ți-a făcut? Cum ți-a deschis ochii?"

Iar el le-a răspuns: „V-am spus acum și n-ați auzit? De ce voiți să auziți iarăși? Nu cumva voiți și voi să vă faceți ucenici ai Lui?"

Și l-au ocărât și i-au zis: „Tu ești ucenic al Aceluia, iar noi suntem ucenici ai lui Moise. Noi știm că Dumnezeu a vorbit lui Moise, iar pe Acesta nu-L știm de unde este".

A răspuns omul și le-a zis: „Tocmai în aceasta stă minunea: că voi nu știți de unde este și El mi-a deschis ochii. Și noi știm că Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoși; iar de este cineva cinstitor de Dumnezeu și face voia Lui, pe acesta îl ascultă. Din veac nu s-a auzit să fi deschis cineva ochii unui orb din naștere. De n-ar fi Acesta de la Dumnezeu, n-ar putea să facă nimic".

Atunci fariseii au răspuns și i-au zis: „În păcate te-ai născut tot, și tu ne înveți pe noi?" Apoi l-au dat afară (*Ioan* 9, 24-34).

Orbul vindecat crede în Mântuitorul Hristos. Iisus a auzit că l-au dat afară și, găsindu-l, i-a zis: „Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?"

El a răspuns și a zis: „Dar cine este, Doamne, ca să cred în El?" Și a zis Iisus: „L-ai și văzut! Și Cel ce vorbește cu tine Acela este". Iar el a zis: „Cred, Doamne". Și I s-a închinat Lui (*Ioan* 9, 35-38).

Eu sunt Lumina lumii (*Ioan* 8, 12).

IISUS HRISTOS MÂNTUITORUL, PĂSTORUL CEL BUN

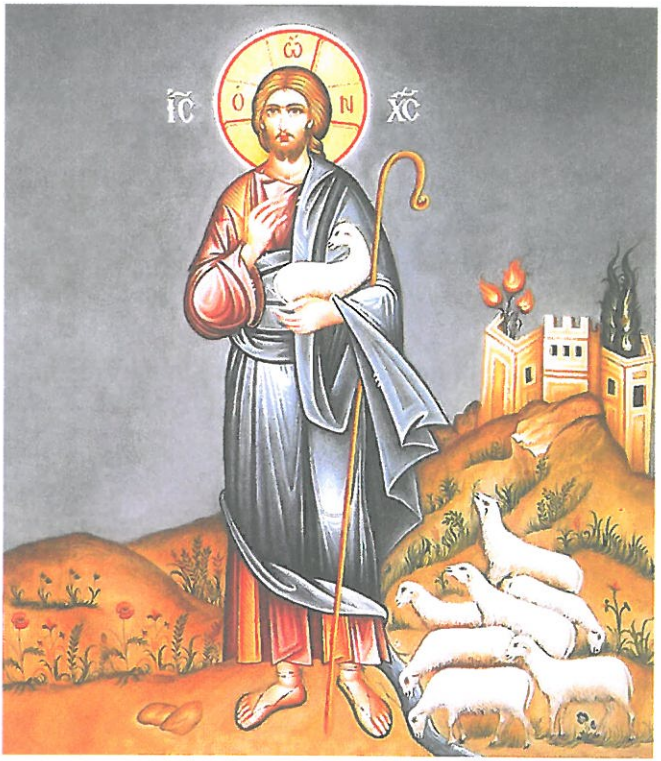

În vremea aceea Iisus le-a zis fariseilor: *Eu sunt Păstorul Cel Bun.*

„Păstorul Cel Bun Își pune sufletul pentru oile Sale; iar cel plătit și cel care nu este păstor, și ale cărui oi nu sunt ale lui, vede lupul venind, lasă oile și fuge; și lupul le răpește și le risipește. Dar cel plătit fuge, căci este plătit și n-are grijă de oi.

Eu sunt Păstorul Cel Bun și cunosc pe ale Mele și ale Mele Mă cunosc pe Mine. Precum Mă cunoaște Tatăl și Eu cunosc pe Tatăl. Și sufletul Îmi pun pentru oi.

Am și alte oi, care nu sunt din staulul[85] acesta. Și pe acelea trebuie să le aduc, și vor auzi glasul Meu și va fi o turmă și un păstor" (cf. *Ioan* 10, 11-16).

Domnul mă paște și nimic nu-mi va lipsi. Sufletul meu l-a întors, povățuitu-m-a pe căile dreptății, pentru numele Lui (*Psalmul* 22, 1, 3).

ÎNVĂȚĂTURĂ DESPRE CUM SĂ NE RUGĂM

Iisus Domnul îi învață pe ucenici „Tatăl nostru". Odată, fiind Iisus într-un loc și rugându-Se, când a încetat, unul dintre ucenicii Lui I-a zis: „Doamne, învață-ne să ne rugăm, cum i-a învățat și Ioan pe ucenicii lui".

El le-a zis: Când vă rugați, ziceți: *Tatăl nostru, Care ești în ceruri, sfințească-se numele Tău. Vie împărăția Ta. Facă-se voia Ta, precum în cer așa și pe pământ.*

Pâinea noastră cea spre ființă, dă-ne-o nouă în fiecare zi.

Și ne iartă nouă păcatele noastre, căci și noi înșine iertăm tuturor celor care ne greșesc nouă. Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel rău (cf. *Luca* 11, 1-4).

Rugăciunea cu stăruință. El a zis către ei: „Cine dintre voi, având un prieten și se va duce la el în miez de noapte și-i va zice: «Prietene, împrumută-mi trei pâini, că a venit, din cale, un prieten la mine și n-am ce să-i pun înainte», iar acela, răspunzând dinăuntru, să-i zică: «Nu mă da de osteneală. Acum ușa e încuiată și copiii mei sunt în așternut cu mine. Nu pot să mă scol să-ți dau»".

Vă spun vouă: Chiar dacă, sculându-se, nu i-ar da pentru că-i este prieten, dar, pentru îndrăzneala lui, sculându-se, îi va da cât îi trebuie.

Și Eu zic vouă: Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide. Că oricine cere ia; și cel ce caută găsește și celui care bate i se va deschide.

Și care tată dintre voi, dacă îi va cere fiul pâine, îi va da piatră? Sau dacă îi va cere pește, oare îi va da, în loc de pește, șarpe? Sau dacă-i va cere un ou, îi va da scorpie?

Deci dacă voi, răi fiind, știți să dați fiilor voștri daruri bune, cu cât mai mult Tatăl vostru Cel din ceruri va da Duh Sfânt celor care Îl cer de la El" (cf. *Luca* 11, 5-13).

Rugăciunea în comuniune. „Iarăși grăiesc vouă că, dacă doi dintre voi se vor învoi pe pământ în privința unui lucru pe care îl vor cere, se va da lor de către Tatăl Meu Care este în ceruri. Că unde sunt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor" (*Matei* 18, 19-20).

Tot ce veți cere de la Tatăl Meu în numele Meu, El vă va da (*Ioan* 16, 23).

VINDECAREA UNOR ÎNDRĂCIȚI

Vindecarea demonizatului din Gadara. După aceasta Iisus a venit de cealaltă parte a mării, în ținutul Gadarenilor[86].

Iar după ce a ieșit din corabie, îndată L-a întâmpinat, din morminte, un om cu duh necurat, care își avea locuința în morminte, și nimeni nu putea să-l lege nici măcar în lanțuri.

Pentru că de multe ori, fiind legat în obezi[87] și în lanțuri, el rupea lanțurile și obezile le sfărâma, și nimeni nu putea să-l potolească; și neîncetat noaptea și ziua era prin morminte și prin munți, strigând și tăindu-se cu pietre.

Văzându-L de departe pe Iisus, a alergat și s-a închinat Lui. Strigând cu glas puternic, a zis: „Ce este între mine și Tine, Iisuse, Fiule al lui Dumnezeu Celui Preaînalt? Te jur pe Dumnezeu să nu mă chinuiești".

Căci Iisus îi zicea: „Ieși, duh necurat, din omul acesta!"

Iisus l-a întrebat: „Care îți este numele?" Iar el I-a răspuns: „Legiune este numele meu, căci suntem mulți".

Și Îl rugau mult să nu-i trimită afară din acel ținut.

Iar acolo, lângă munte, era o turmă mare de porci care păștea. Și L-au rugat, zicând: „Trimite-ne pe noi în porci, ca să intrăm în ei".

Iar El le-a dat voie. Atunci, ieșind, duhurile necurate au intrat în porci și turma s-a aruncat de pe țărmul înalt în mare. Și erau ca la două mii și s-au înecat în mare.

Mântuitorul Iisus Hristos vindecând pe demonizatul din Gadara

Iar cei care-i păsteau au fugit și au vestit în cetate și prin sate. Și au venit oamenii să vadă ce s-a întâmplat.

Și s-au dus la Iisus și au văzut pe cel demonizat șezând jos, îmbrăcat și întreg la minte, el, care avusese legiune de demoni, și s-au înfricoșat.

Iar cei ce au văzut le-au povestit cum a fost cu demonizatul și despre porci. Iar ei au început să-L roage să Se ducă din hotarele lor (cf. *Marcu* 5, 1-17).

Iisus Domnul vindecă un alt demonizat. În vremea aceea, Iisus a scos un demon, și acela era mut. Când demonul a ieșit, mutul a vorbit, iar mulțimile s-au minunat.

Iar unii dintre ei au zis: „Cu Beelzebul[88], căpetenia demonilor, îi scoate pe demoni".

Iar alții, ispitindu-L, cereau de la El un semn din cer (*Luca* 11, 14-16).

Mântuitorul Hristos îi mustră pe farisei. Dar El, cunoscând gândurile lor, le-a zis: „Orice împărăție, care se dezbină în sine, se pustiește și casă peste casă cade.

Și dacă satana s-a dezbinat în sine, cum va mai sta împărăția lui? Fiindcă ziceți că Eu scot demonii cu Beelzebul.

Iar dacă Eu scot demonii cu Beelzebul, fiii voștri cu cine îi scot? De aceea ei vă vor fi judecători.

Iar dacă Eu, cu degetul lui Dumnezeu, scot pe demoni, iată a ajuns la voi împărăția lui Dumnezeu.

Când cel tare și înarmat păzește curtea, avuțiile lui sunt în pace. Dar când unul mai tare decât el vine asupra lui și-l înfrânge, îi ia toate armele pe care se bizuia, iar prăzile de la el le împarte. *Cel care nu este cu Mine este împotriva Mea; și cel care nu adună cu Mine risipește"* (cf. *Luca* 11, 14-23).

Iisus Domnul arată cât de primejdioasă este întoarcerea răului. „Când duhul cel necurat iese din om, umblă prin locuri fără apă căutând odihnă și, negăsind, zice: Mă voi întoarce la casa mea, de unde am ieșit. Și venind, o află măturată și împodobită. Atunci merge și ia cu el alte șapte duhuri, mai rele decât el și, intrând, locuiește acolo; și se fac cele de pe urmă ale omului aceluia mai rele decât cele dintâi" (*Luca* 11, 24-26).

Lauda adusă de o femeie Maicii Domnului. Când zicea El acestea, o femeie din mulțime, ridicând glasul, I-a zis: „Fericit este pântecele care Te-a purtat și fericiți sunt sânii la care ai supt".

Iar El a zis: „Așa este, dar fericiți sunt și cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l păzesc" (*Luca* 11, 27-28).

Cel ce nu este cu Mine este împotriva Mea (*Luca* 11, 23).

ÎNVĂȚĂTURI ȘI ÎNDEMNURI

Frica de Dumnezeu și credința în El. Iisus a zis către popor: „Dar vă spun vouă, prietenii Mei: nu vă temeți de cei care ucid trupul și după aceasta n-au ce să mai facă. Vă voi arăta însă de cine să vă temeți: Temeți-vă de acela care, după ce a ucis, are putere să arunce în gheena; da, vă zic vouă, de acela să vă temeți. Nu se vând oare cinci vrăbii cu doi bani? Și niciuna dintre ele nu este uitată înaintea lui Dumnezeu. Ci și perii capului vostru, toți sunt numărați. Nu vă temeți; voi sunteți mai de preț decât multe vrăbii" (cf. *Luca* 12, 4-7).

Lăstrarea cu îngrijire a vieții liniștite. Iisus le-a spus ucenicilor Săi: „Nimeni nu poate să slujească la doi domni, căci sau pe unul îl va urî și pe celălalt îl va iubi, sau de unul se va lipi și pe celălalt îl va disprețui; *nu puteți să slujiți lui Dumnezeu și lui Mamona*[89].

De aceea, zic vouă: Nu vă îngrijiți pentru sufletul vostru ce veți mânca, nici pentru trupul vostru cu ce vă veți îmbrăca; oare nu este sufletul mai mult decât hrana și trupul decât îmbrăcămintea?

Priviți la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în jitnițe, și Tatăl vostru cel ceresc le hrănește. Oare nu sunteți voi cu mult mai presus decât ele?

Și cine dintre voi, îngrijindu-se, poate să adauge staturii sale un cot?

Iar de îmbrăcăminte de ce vă îngrijiți? Luați seama la crinii câmpului cum cresc: nu se ostenesc, nici nu torc. Și vă spun vouă că nici Solomon, în toată mărirea lui, nu s-a îmbrăcat ca unul dintre aceștia.

Iar dacă iarba câmpului, care astăzi este și mâine se aruncă în cuptor, Dumnezeu astfel o îmbracă, oare nu cu mult mai mult pe voi, puțin credincioșilor?

Deci, nu duceți grijă, spunând: Ce vom mânca, ori ce vom bea, ori cu ce ne vom îmbrăca? Că după toate acestea se străduiesc neamurile; știe doar Tatăl vostru Cel ceresc că aveți nevoie de ele (*Matei* 6, 24-32).

Nu vă adunați comori pe pământ, unde molia și rugina le strică și unde furii le sapă și le fură. Ci adunați-vă comori în cer, unde nici molia, nici rugina nu le strică, unde furii nu le sapă și nu le fură, căci unde este comoara ta, acolo va fi și inima ta" (*Matei* 6, 19-21).

Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate acestea se vor adăuga vouă (Matei 6, 33*).*

Iubirea de argint este rădăcina tuturor relelor (*1 Timotei* 6, 10).

MÂNTUITORUL IISUS HRISTOS ÎN TEMPLU

Iisus mărturisește că este Fiul lui Dumnezeu. Atunci era la Ierusalim sărbătoarea Înnoirii Templului[90], iar Iisus se plimba în Templu, în Pridvorul lui Solomon.

Iudeii L-au împresurat și Îi ziceau: „Până când ne scoți sufletul? Dacă Tu ești Hristosul, spune-o nouă pe față".

Iisus le-a răspuns: „V-am spus și nu credeți. Lucrările pe care le fac în numele Tatălui Meu, acestea mărturisesc despre Mine. Dar voi nu credeți, pentru că nu sunteți dintre oile Mele. Oile Mele ascultă de glasul Meu și Eu le cunosc pe ele și ele vin după Mine. Și Eu le dau viață veșnică și nu vor pieri în veac și din mâna Mea nimeni nu le va răpi" (*Ioan* 10, 22-28).

Iudeii vor să-L lovească cu pietre. Iarăși au luat pietre iudeii ca să arunce asupra Lui.

Iisus le-a răspuns: „Multe lucruri bune v-am arătat vouă de la Tatăl Meu. Pentru care din ele, aruncați cu pietre asupra Mea?"

I-au răspuns iudeii: „Nu pentru lucru bun aruncăm cu pietre asupra Ta, ci pentru hulă și pentru că Tu, om fiind, Te faci pe Tine Dumnezeu" (*Ioan* 10, 31-33).

Zis-a Iisus: „Dacă nu fac lucrările Tatălui Meu, să nu credeți în Mine, iar dacă le fac, chiar dacă nu credeți în Mine, credeți în aceste lucrări, ca să știți și să cunoașteți că Tatăl este în Mine și Eu în Tatăl".

Căutau deci iarăși să-L prindă, iar Iisus a scăpat din mâna lor (*Ioan* 10, 37-39).

Voi nu credeți, pentru că nu sunteți dintre oile Mele: Oile Mele ascultă de glasul Meu (*Ioan* 10, 26-27).

SMERENIA ŞI ÎMPĂRĂȚIA CERURILOR

Iisus Domnul vindecă un olog. Când Iisus a intrat în casa uneia dintre căpeteniile fariseilor sâmbăta, ca să mănânce, și ei îl pândeau, iată un om, bolnav de hidropică[91], era înaintea Lui. Iisus a zis către învățătorii de lege și către farisei, spunând: „Cuvine-se a vindeca sâmbăta ori nu?"

Ei însă au tăcut. Atunci Iisus, luându-l, l-a vindecat și i-a dat drumul.

Iar către farisei a zis: „Care dintre voi, de-i va cădea asinul[92] sau boul în fântână, nu-l va scoate îndată în ziua sâmbetei?"

Și nu au putut să-I răspundă la acestea (*Luca* 14, 1-6).

Pilda celor chemați la Cină

Mântuitorul Hristos dă pildă de smerenie. Luând însă seama cum își alegeau la masă cele dintâi locuri, Iisus a spus oaspeților o pildă, zicând către ei:

„Când vei fi chemat de cineva la nuntă, nu te așeza în locul cel dintâi, ca nu cumva să fie chemat de el altul mai de cinste decât tine. Și venind cel care te-a chemat pe tine și pe el, îți va zice: Dă acestuia locul. Și atunci, cu rușine, te vei duce să te așezi pe locul cel mai de pe urmă.

Ci, când vei fi chemat, mergând așază-te în locul cel din urmă, ca atunci când va veni acel ce te-a chemat, el să-ți zică: Prietene, mută-te mai sus, Atunci vei avea cinstea în fața tuturor celor care vor ședea împreună cu tine.

Căci oricine se înalță pe sine se va smeri, iar cel ce se smerește pe sine se va înălța" (*Luca* 14, 7-11).

Pilda despre cina cea mare. Iisus le-a zis fariseilor pilda aceasta: „Un om oarecare a făcut cină mare și a chemat pe mulți; și a trimis la ceasul cinei pe sluga sa ca să spună celor chemați: Veniți, că, iată, toate sunt gata.

Și au început toți, câte unul, să-și ceară iertare. Cel dintâi i-a zis: Țarină am cumpărat și am nevoie să ies ca s-o văd; te rog, iartă-mă.

Altul a zis: Cinci perechi de boi am cumpărat și mă duc să-i încerc; te rog, iartă-mă.

Al treilea a zis: Femeie mi-am luat, și de aceea nu pot veni.

Întorcându-se, sluga a spus stăpânului său acestea. Atunci, mâniindu-se, stăpânul casei a zis: Ieși îndată în piețele și ulițele cetății, și pe săraci, și pe neputincioși, și pe orbi, și pe șchiopi adu-i aici.

Și a zis sluga: Doamne, s-a făcut precum ai poruncit, și tot mai este loc.

Iar stăpânul a zis către slugă: Ieși la drumuri și la garduri și silește să intre, ca să mi se umple casa. Căci zic vouă: Niciunul din bărbații aceia care au fost chemați nu va gusta din cina mea" (cf. *Luca* 14, 16-24).

Dumnezeu i-a ales pe cei ce sunt săraci în ochii lumii, dar bogați în credință (*Iacov* 2, 5).

PILDELE DESPRE OAIA CEA PIERDUTĂ ŞI DESPRE DRAHMA CEA PIERDUTĂ

Iisus Domnul are milă de păcătoși. Se apropiau de Iisus toți vameșii și păcătoșii, ca să-L asculte. Și fariseii și cărturarii cârteau, zicând: „Acesta primește la Sine pe păcătoși și mănâncă cu ei" (*Luca* 15, 1-2).

Dumnezeu și întoarcerea păcătoșilor. El a zis către ei pilda aceasta, spunând: „Care om dintre voi, având o sută de oi și pierzând din ele una, nu lasă pe cele nouăzeci și nouă în pustiu și se duce după cea pierdută, până ce o găsește? Și găsind-o, o pune pe umerii săi, bucurându-se; și sosind acasă, cheamă prietenii și vecinii, zicându-le: Bucurați-vă cu mine, că am găsit oaia cea pierdută.

Zic vouă: *Că așa și în cer va fi mai multă bucurie pentru un păcătos care se pocăiește decât pentru nouăzeci și nouă de drepți, care n-au nevoie de pocăință.*

Sau care femeie, având zece drahme, dacă pierde o drahmă, nu aprinde lumina și nu mătură casa și nu caută cu grijă până ce o găsește? Și găsind-o, cheamă prietenele și vecinele sale, spunându-le: Bucurați-vă cu mine, căci am găsit drahma pe care o pierdusem.

Zic vouă, așa se face bucurie îngerilor lui Dumnezeu *pentru un păcătos care se pocăiește"* (cf. *Luca* 15, 1-10).

Fiul Omului a venit să caute și să mântuiască pe cel pierdut (*Luca* 19, 10).

Dacă cel rău se întoarce de la nelegiuirile sale pe care le-a făcut și păzește toate legile Mele și face ceea ce e bun și drept, el va trăi și nu va muri. Nu se vor pomeni deloc nelegiuirile pe care el le va fi făcut, ci va trăi pentru dreptatea pe care va fi făcut-o (*Iezechiel* 18, 21-22).

PILDA FIULUI RISIPITOR

Fiul risipitor își cere partea sa de moștenire. Iisus le-a spus atunci pilda aceasta: „Un om avea doi feciori. Și a zis cel mai tânăr din ei tatălui său: Tată, dă-mi partea ce mi se cuvine din avere. Și tatăl le-a împărțit averea (*Luca* 15, 11-12).

Fiul risipitor ajunge în nevoie. Și nu după multe zile, adunând toate, fiul cel mai tânăr s-a dus într-o țară îndepărtată și acolo și-a risipit averea, trăind în desfrânări.

Și după ce a cheltuit totul, s-a făcut foamete mare în țara aceea și el a început să ducă lipsă.

Și ducându-se, s-a lipit el de unul din locuitorii acelei țări, și acesta l-a trimis la țarinile sale să păzească porcii.

Și dorea să-și sature pântecele din roșcovele[93] pe care le mâncau porcii, însă nimeni nu-i dădea (*Luca* 15, 13-16).

Întoarcerea fiului risipitor. Dar, venindu-și în sine, a zis: Câți argați[94] ai tatălui meu sunt îndestulați cu pâine, iar eu pier aici de foame! Sculându-mă, mă voi duce la tatăl meu și-i voi spune: Tată, am greșit la cer și înaintea ta; nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău. Fă-mă ca pe unul din argații tăi (*Luca* 15, 17-19).

Părintele îl primește cu dragoste. Și, sculându-se, a venit la tatăl său. Și, încă departe fiind el, l-a văzut tatăl său și i s-a făcut milă și, alergând, a căzut pe grumazul lui și l-a sărutat.

Tatăl îl primește pe fiul risipitor

Și i-a zis fiul: Tată, am greșit la cer și înaintea ta și nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău.

Și a zis tatăl către slugile sale: Aduceți degrabă haina lui cea dintâi și-l îmbrăcați și dați inel în mâna lui și încălțăminte în picioarele lui; și aduceți vițelul cel îngrășat și-l înjunghiați și, mâncând, să ne veselim, căci acest fiu al meu mort era și a înviat, pierdut era și s-a aflat. Și au început să se veselească (*Luca* 15, 20-24).

Nemulțumirea fratelui celui mare. Iar fiul cel mare era la țarină. Și când a venit și s-a apropiat de casă, a auzit cântece și jocuri. Și, chemând la sine pe una dintre slugi, a întrebat ce înseamnă acestea. Iar ea i-a spus: Fratele tău a venit și tatăl tău a junghiat viţelul cel îngrășat, pentru că l-a primit sănătos.

Și el s-a mâniat și nu voia să intre; dar tatăl lui, ieșind, îl ruga. Însă el, răspunzând, a zis tatălui său: Iată, de atâția ani îți slujesc și niciodată n-am

călcat porunca ta. Și mie niciodată nu mi-ai dat un ied, ca să mă veselesc cu prietenii mei. Dar când a venit acest fiu al tău, care ți-a mâncat averea cu desfrânatele, ai junghiat pentru el vițelul cel îngrășat.

Tatăl însă i-a zis: Fiule, tu totdeauna ești cu mine și toate ale mele ale tale sunt. Trebuia însă să ne veselim și să ne bucurăm, căci fratele tău acesta mort era și a înviat, pierdut era și s-a aflat" (*Luca* 15, 25-32).

Au doară uitați că bunătatea lui Dumnezeu vă îndeamnă la pocăință? (*Romani* 2, 4).

PILDA ICONOMULUI[95] CEL NEDREPT. SĂRACUL LAZĂR ȘI BOGATUL NEMILOSTIV

Iconomul nedrept. Zis-a Iisus către ucenicii Săi: „Era un om bogat care avea un iconom și acesta a fost pârât lui că-i risipește avuțiile. Și chemându-l, i-a zis: Ce este aceasta ce aud despre tine? Dă-mi socoteală de iconomia ta, căci nu mai poți să fii iconom.

Iar iconomul a zis în sine: Ce voi face, că stăpânul meu ia iconomia de la mine? Să sap, nu pot; să cerșesc, mi-e rușine. Știu ce voi face ca să mă primească în casele lor când voi fi scos din iconomie.

Și chemând la sine, unul câte unul, pe datornicii stăpânului său, a zis celui dintâi: Cât ești dator stăpânului meu? Iar el i-a zis: O sută de măsuri de untdelemn. Iconomul i-a zis: Ia-ți zapisul[96] și, șezând, scrie degrabă *cincizeci.*

După aceea a zis altuia: Dar tu, cât ești dator? El i-a spus: O sută de măsuri de grâu. Zis-a iconomul: Ia-ți zapisul și, șezând, scrie degrabă *optzeci.*

Și a lăudat stăpânul pe iconomul cel nedrept, căci a lucrat înțelepțește. Căci fiii veacului acestuia sunt mai înțelepți în neamul lor decât fiii luminii.

Și Eu vă zic vouă: Faceți-vă prieteni cu bogăția nedreaptă, ca, atunci când veți părăsi viața, să vă primească ei în corturile cele veșnice" (*Luca* 16, 1-9).

Bogatul nemilostiv și săracul Lazăr. În vremea aceea, spus-a Iisus pilda aceasta: „Era un om bogat care se îmbrăca în porfiră[97] și în vison[98], veselindu-se în toate zilele în chip strălucit.

Săracul Lazăr și bogatul nemilostiv

Iar un sărac, anume Lazăr, zăcea înaintea porții lui, plin de bube, poftind să se sature din cele ce cădeau de la masa bogatului; dar și câinii venind, lingeau bubele lui.

Și a murit săracul și a fost dus de către îngeri în sânul lui Avraam[99]. A murit și bogatul și a fost înmormântat.

Și în iad, ridicându-și ochii, fiind în chinuri, el a văzut de departe pe Avraam și pe Lazăr în sânul lui. Iar el, strigând, a zis: Părinte Avraame, fie-ți milă de mine și trimite-l pe Lazăr să-și ude vârful degetului în apă și să-mi răcorească limba, căci mă chinuiesc în această văpaie.

Dar Avraam a zis: Fiule, adu-ți aminte că ai primit cele bune ale tale în viața ta și Lazăr, asemenea, pe cele rele; iar acum aici el se mângâie, iar tu te chinuiești. Și peste toate acestea, între noi și voi s-a întărit prăpastie mare, ca cei care voiesc să treacă de aici la voi să nu poată, nici cei de acolo să treacă la noi.

Iar el a zis: Rogu-te, dar, părinte, să-l trimiți în casa tatălui meu, căci am cinci frați, să le spună lor acestea, ca să nu vină și ei în acest loc de chin.

I-a zis Avraam: Au pe Moise și pe proroci; să asculte de ei.

Iar el a zis: Nu, părinte Avraame, ci, dacă cineva dintre morți se va duce la ei, se vor pocăi. I-a zis Avraam: Dacă nu ascultă de Moise și de proroci, nu vor crede nici dacă ar învia cineva dintre morți" (cf. *Luca* 16, 19-31).

Cel care apasă pe cel sărman defaimă pe Ziditorul lui (*Pildele lui Solomon* 14, 31).

DATORIA DE A IERTA GREȘELILE APROAPELUI

Datoria milostivirii. Iisus a zis: „De-ți va greși ție fratele tău, mergi, mustră-l pe el între tine și el singur. Și de te va asculta, ai câștigat pe fratele tău. Iar de nu te va asculta, ia cu tine încă unul sau doi, ca din gura a doi sau trei martori să se statornicească tot cuvântul. Și de nu-i va asculta pe ei, spune-l Bisericii; iar de nu va asculta nici de Biserică, să-ți fie ție ca un păgân și vameș" (*Matei* 18, 15-17).

Datoria de a asculta de Biserică. Zis-a Iisus: „Adevărat grăiesc vouă: Oricâte veți lega pe pământ vor fi legate și în cer și oricâte veți dezlega pe pământ vor fi dezlegate și în cer" (*Matei* 18, 18).

Atunci Petru, apropiindu-se de El, i-a zis: „Doamne, de câte ori va greși față de mine fratele meu și-i voi ierta lui? Oare până de șapte ori?"

Zis-a lui Iisus: „Nu zic ție până de șapte ori, ci până de șaptezeci de ori câte șapte" (*Matei* 18, 21-22).

Datornicul nemilostiv. Spus-a Iisus pilda aceasta: „Asemănatu-s-a împărăția cerurilor omului împărat care a voit să se socotească cu slugile sale.

Și, începând să se socotească cu ele, i s-a adus un datornic cu zece mii de talanți. Dar neavând el cu ce să plătească, stăpânul său a poruncit să fie vândut el și femeia și copiii și toate câte are, ca să se plătească. Deci, căzându-i în genunchi, sluga aceea i se închina, zicând: Doamne, îngăduiește-mă și-ți voi plăti ție tot. Iar stăpânul slugii aceleia milostivindu-se de el, i-a dat drumul și i-a iertat și datoria.

Dar ieșind, sluga aceea a găsit pe unul dintre cei ce slujeau cu el și care-i datora o sută de dinari. Și punând mâna pe el, îl sugruma zicând:

Pilda datornicului nemilostiv

Plătește-mi ce ești dator. Deci, căzând cel ce era slugă ca și el, îl ruga zicând: Îngăduiește-mă și îți voi plăti. Iar el nu voia, ci, mergând, l-a aruncat în închisoare până ce va plăti datoria.

Iar celelalte slugi, văzând deci cele petrecute, s-au întristat foarte și, venind, au spus stăpânului toate cele întâmplate.

Atunci, chemându-l stăpânul său îi zise: Slugă vicleană, toată datoria aceea ți-am iertat-o, fiindcă m-ai rugat. Nu se cădea, oare, ca și tu să ai milă de cel împreună slugă cu tine, precum și eu am avut milă de tine? Și mâniindu-se stăpânul lui, l-a dat pe mâna chinuitorilor până ce-i va plăti datoria.

Tot așa și Tatăl Meu Cel ceresc vă va face vouă, dacă nu veți ierta - fiecare fratelui său - din inimile voastre" (*Matei* 18, 23-35).

Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri (*Matei* 6, 12).

ÎNVIEREA LUI LAZĂR

Iisus află de boala lui Lazăr. Un oarecare Lazăr din Betania[100], satul Mariei și al Martei, sora ei, era bolnav. Deci au trimis surorile la Iisus, zicând: *Doamne, iată, cel pe care îl iubești este bolnav* (*Ioan* 11, 1, 3).

Iar Iisus, auzind, a zis: „Această boală nu este spre moarte, ci pentru slava lui Dumnezeu, ca prin ea Fiul lui Dumnezeu să Se slăvească" (*Ioan* 11, 4).

Când a auzit deci că este bolnav, atunci a rămas două zile în locul în care era. Apoi, după aceea, a zis ucenicilor: „Lazăr, prietenul nostru, a adormit; Mă duc să-l trezesc" (*Ioan* 11, 6, 11).

I-au zis ucenicii: „Doamne, dacă a adormit, se va face bine".

Dar Iisus vorbise despre moartea lui, iar ei credeau că vorbește despre somn ca odihnă.

Atunci Iisus le-a spus lor pe față: „Lazăr a murit. Și Mă bucur pentru voi, ca să credeți, că n-am fost acolo. Dar să mergem la el" (*Ioan* 11, 12-15).

Marta Îl întâmpină pe Iisus. Deci venind, Iisus l-a găsit pus de patru zile în mormânt. Mulți dintre iudei veniseră la Marta și Maria ca să le mângâie pentru fratele lor. Marta, când a auzit că vine Iisus, a ieșit în întâmpinarea Lui, iar Maria ședea în casă.

A zis Marta către Iisus: „Doamne, dacă ai fi fost aici, fratele meu n-ar fi murit. Dar și acum știu că oricâte vei cere de la Dumnezeu, Dumnezeu Îți va da".

Iisus i-a zis: „Fratele tău va învia".

Marta I-a zis: „Știu că va învia la înviere, în ziua cea de apoi".

Iisus i-a zis: „Eu sunt învierea și viața; cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi. Și oricine trăiește și crede în Mine nu va muri în veac. Crezi tu aceasta?"

Zis-a Lui: „Da, Doamne. Eu am crezut că Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu, Care a venit în lume" (*Ioan* 11, 17-27).

Iisus merge la mormântul lui Lazăr. Zicând acestea, s-a dus și a chemat-o pe Maria, sora ei, zicându-i în taină: „Învățătorul este aici și te cheamă".

Când a auzit aceea, s-a sculat degrabă și a venit la El (*Ioan* 11, 28-29).

Învierea lui Lazăr

Iar iudeii care erau cu ea în casă și o mângâiau, văzând pe Maria că s-a sculat degrabă și a ieșit afară, au mers după ea, socotind că a plecat la mormânt, ca să plângă acolo.

Deci Maria, când a venit unde era Iisus, văzându-L, a căzut la picioarele Lui, zicându-I: „Doamne, dacă ai fi fost aici, fratele meu n-ar fi murit".

Deci Iisus, când a văzut-o plângând și pe iudeii care veniseră cu ea plângând și ei, a suspinat cu duhul și s-a tulburat întru Sine. Apoi le-a zis: „Unde l-ați pus?" Zis-au Lui: „Doamne, vino și vezi".

Iar Iisus a lăcrimat.

Deci ziceau iudeii: „Iată cât de mult îl iubea" (*Ioan* 11, 31-37).

Suspinând iarăși Iisus întru Sine, a mers la mormânt. Era o peșteră și o piatră era așezată pe ea (*Ioan* 11, 38).

Iisus îl învie pe Lazăr. Iisus a zis: „Ridicați piatra". Marta, sora celui răposat, I-a zis: „Doamne, deja miroase, că este a patra zi".

Iisus i-a zis: „Nu ți-am spus că dacă vei crede, vei vedea slava lui Dumnezeu?"

Au ridicat deci piatra, iar Iisus Și-a ridicat ochii în sus și a zis: „Părinte, Îți mulțumesc că M-ai ascultat. Eu știam că întotdeauna Mă asculți, dar pentru mulțimea care stă împrejur am zis, ca să creadă că Tu M-ai trimis".

Zicând acestea, a strigat cu glas mare: „Lazăre, vino afară!"

Mortul a ieșit, fiind legat la picioare și la mâini cu fâșii de pânză și fața lui era înfășurată cu mahramă[101]. Iisus le-a zis: „Dezlegați-l și lăsați-l să meargă" (*Ioan* 11, 39-44).

Mulți cred în Iisus, dar arhiereii și fariseii pun la cale moartea Lui. Atunci mulți din iudeii care veniseră la Maria și care văzuseră ce făcuse Iisus au crezut în El. Iar unii dintre ei s-au dus la farisei și le-au spus cele ce făcuse Iisus (*Ioan* 11, 45-46).

Arhiereii și fariseii au adunat sinedriul și au hotărât să-L omoare (cf. *Ioan* 11, 47-53).

De aceea Iisus nu mai umbla pe față printre iudei, ci a plecat de acolo într-un ținut aproape de pustiu, într-o cetate numită Efraim[102], și acolo a rămas cu ucenicii Săi.

Eu sunt învierea și viața (*Ioan* 11, 25).

PILDA VAMEȘULUI ȘI A FARISEULUI. CEI ZECE LEPROȘI

Trebuie să ne rugăm cu umilință. Zis-a Iisus pilda aceasta: „Doi oameni s-au suit la Templu ca să se roage: unul fariseu și celălalt vameș.

Fariseul, stând, așa se ruga în sine: Dumnezeule, Îți mulțumesc că nu sunt ca ceilalți oameni, răpitori, nedrepți, adulteri sau ca și acest vameș. Postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din toate câte câștig. Iar vameșul, departe stând, nu voia nici ochii să-și ridice către cer, ci-și bătea pieptul, zicând: Dumnezeule, fii milostiv mie, păcătosului! Zic vouă că acesta s-a coborât mai îndreptat la casa sa decât acela. *Fiindcă oricine se înalță pe sine se va smeri, iar cel ce se smerește pe sine se va înălța*" (cf. *Luca* 18, 10-14).

Pilda vameșului și a fariseului

Pilda celor zece leproși

Trebuie să ne arătăm recunoscători lui Dumnezeu. Când Iisus mergea spre Ierusalim și trecea prin mijlocul Samariei și al Galileei, intrând într-un sat, L-au întâmpinat *zece leproși* care stăteau departe, și care au ridicat glasul și au zis: „Iisuse, Învățătorule, fie-Ți milă de noi!"

Văzându-i, El le-a zis: „Duceți-vă și vă arătați preoților". Dar, pe când ei se duceau, s-au curățit de lepră.

Iar unul dintre ei, văzând că s-a vindecat, s-a întors, cu glas mare slăvind pe Dumnezeu. A căzut cu fața la pământ, la picioarele lui Iisus, mulțumindu-I. Iar acela era samarinean.

Răspunzând, Iisus a zis: „Oare nu zece s-au curățit? Dar cei nouă unde sunt? Nu s-a găsit să se întoarcă să dea slavă lui Dumnezeu decât numai acesta, care este de alt neam?"

I-a zis lui: „Scoală-te și du-te; credința ta te-a mântuit" (*Luca* 17, 11-19).

IISUS ŞI COPIII. DREAPTA FOLOSINȚĂ A BOGĂȚIEI

Iisus Domnul îi binecuvântează pe copii. Și aduceau la Iisus copii ca să-Și pună mâinile peste ei, dar ucenicii certau pe cei ce-i aduceau. Iar Iisus, văzând, S-a mâhnit și le-a zis: „Lăsați copiii să vină la Mine și nu-i opriți, căci a unora ca aceștia este împărăția lui Dumnezeu. Adevărat zic vouă: Cine nu va primi împărăția lui Dumnezeu ca un copil nu va intra în ea" (*Marcu* 10, 13-15, cf. și *Matei* 19, 13-14; *Luca* 18, 15-17).

Bogățiile îl împiedică pe om să Îi urmeze lui Iisus. L-a întrebat un fruntaș, zicând: „Învățătorule bun, ce să fac ca să moștenesc viața cea de veci?" Iar Iisus i-a zis: „Pentru ce Mă numești bun? Nimeni nu este bun decât unul Dumnezeu. Știi poruncile: să nu ucizi, să nu săvârșești adulter, să nu furi, să nu mărturisești strâmb, cinstește pe tatăl și pe mama ta". Iar el a zis: „Toate acestea le-am păzit din tinerețile mele". Auzind, Iisus i-a zis: „Încă una îți lipsește: vinde toate câte ai și le împarte săracilor, și vei avea comoară în ceruri, și vino și urmează Mie". Iar el, auzind acestea, s-a întristat, căci era foarte bogat.

Văzându-l întristat, Iisus a zis: „Cât de greu vor intra cei ce au averi în împărăția lui Dumnezeu! Că mai lesne este a trece cămila prin urechile acului decât să intre bogatul în împărăția lui Dumnezeu".

Convorbirea Mântuitorului Iisus Hristos cu tânărul bogat

Zis-au cei ce ascultau: „Și cine poate să se mântuiască?". Iar El a zis: „Cele ce sunt cu neputință la oameni sunt cu putință la Dumnezeu" (*Luca* 18, 18-27, cf. *Matei* 19, 16-26).

Săracii de bunăvoie vor avea răsplată veșnică. Petru a zis: „Iată, noi, lăsând toate ale noastre, am urmat Ție. Ce oare va fi nouă?" Iar El le-a zis: „Adevărat zic vouă că voi, cei ce Mi-ați urmat Mie, la înnoirea lumii, când Fiul Omului va ședea pe tronul slavei Sale, veți ședea și voi pe douăsprezece tronuri, judecând cele douăsprezece seminții ale lui Israel. Și oricine a lăsat frați, sau surori, sau tată, sau mamă, sau femeie, sau copii sau țarine, sau case, pentru numele Meu, înmulțit va lua înapoi și va moșteni viața veșnică" (*Matei* 19, 27-29; cf. și *Marcu* 10, 28-30; *Luca* 18, 28-30).

La nimic nu folosește bogăția în ziua mâniei; numai dreptatea mântuiește de moarte (*Pilde* 11, 4).

PILDA LUCRĂTORILOR VIEI

Stăpânul casei tocmește lucrători. Zis-a Iisus pilda aceasta: „Împărăția cerurilor este asemenea unui om stăpân de casă, care a ieșit dis-de-dimineață să tocmească lucrători în via sa. Și, învoindu-se cu lucrătorii cu un dinar[103] pe zi, i-a trimis în via sa.

Ieșind el pe la ceasul al treilea, a văzut pe alții stând în piață fără lucru. Și le-a zis acelora: Mergeți și voi în vie, și ce va fi cu dreptul, vă voi da. Iar ei s-au dus.

Ieșind iarăși pe la ceasul al șaselea și al nouălea, a făcut tot așa.

Ieșind pe la ceasul al unsprezecelea, a găsit pe alții, stând fără lucru, și le-a zis: De ce ați stat aici toată ziua fără lucru?

Zis-au lui: Fiindcă nimeni nu ne-a tocmit. Zis-a lor: Duceți-vă și voi în vie și ce va fi cu dreptul veți lua.

Lucrătorii își primesc plata. Făcându-se seară, stăpânul viei a zis către îngrijitorul său: Cheamă pe lucrători și dă-le plata, începând de la cei din urmă până la cei dintâi.

Venind cei din ceasul al unsprezecelea, au luat câte un dinar.

Venind cei dintâi, au socotit că vor lua mai mult, dar au luat și ei tot câte un dinar. După ce au luat, cârteau împotriva stăpânului casei, zicând: Aceștia de pe urmă au făcut un ceas și i-ai pus deopotrivă cu noi, care am dus greutatea zilei și arșița.

Iar el, răspunzând, a zis unuia dintre ei: Prietene, nu-ți fac nedreptate. Oare nu te-ai învoit cu mine un dinar? Ia ce este al tău și pleacă. Voiesc să dau acestuia de pe urmă ca și ție. Oare nu mi se cuvine mie să fac ce voiesc cu cele ale mele? Sau ochiul tău este rău, pentru că eu sunt bun? Astfel vor fi cei de pe urmă întâi și cei dintâi pe urmă, că mulți sunt chemați, dar puțini aleși" (cf. *Matei* 20, 1-16).

DOMNUL IISUS HRISTOS PE CALE SPRE IERUSALIM

Fiul lui Dumnezeu vestește Sfintele Sale Pătimiri. Luând la Sine pe cei doisprezece, a zis către ei: „Iată, ne suim la Ierusalim și se vor împlini toate cele scrise prin proroci despre Fiul Omului. Căci va fi dat

păgânilor și va fi batjocorit și va fi ocărât și scuipat. Și, după ce Îl vor biciui, Îl vor ucide; dar a treia zi va învia".

Dar ei n-au înțeles nimic din acestea, căci cuvântul acesta era ascuns pentru ei și nu înțelegeau cele spuse (*Luca* 18, 31-34).

Mântuitorul Hristos vindecă un orb. Iar când S-a apropiat Iisus de Ierihon, un orb ședea lângă drum, cerșind. Auzind el mulțimea care trecea, întreba ce e aceasta. Și i-au spus că trece Iisus Nazarineanul. El a strigat, zicând: „Iisuse, Fiul lui David, fie-Ți milă de mine!"

Deci cei care mergeau înainte îl certau să tacă, iar el cu mult mai mult striga: „Fiule al lui David, fie-Ți milă de mine!"

Oprindu-se, Iisus a poruncit să-l aducă la El; și apropiindu-se el, l-a întrebat: „Ce voiești să-ți fac?" Iar el a zis: „Doamne, să văd iarăși!" Iisus i-a zis: „Vezi! Credința ta te-a mântuit".

Îndată a văzut și mergea după El, slăvind pe Dumnezeu. Iar tot poporul care văzuse a dat laudă lui Dumnezeu (cf. *Luca* 18, 35-43).

Vindecarea orbului din Ierihon

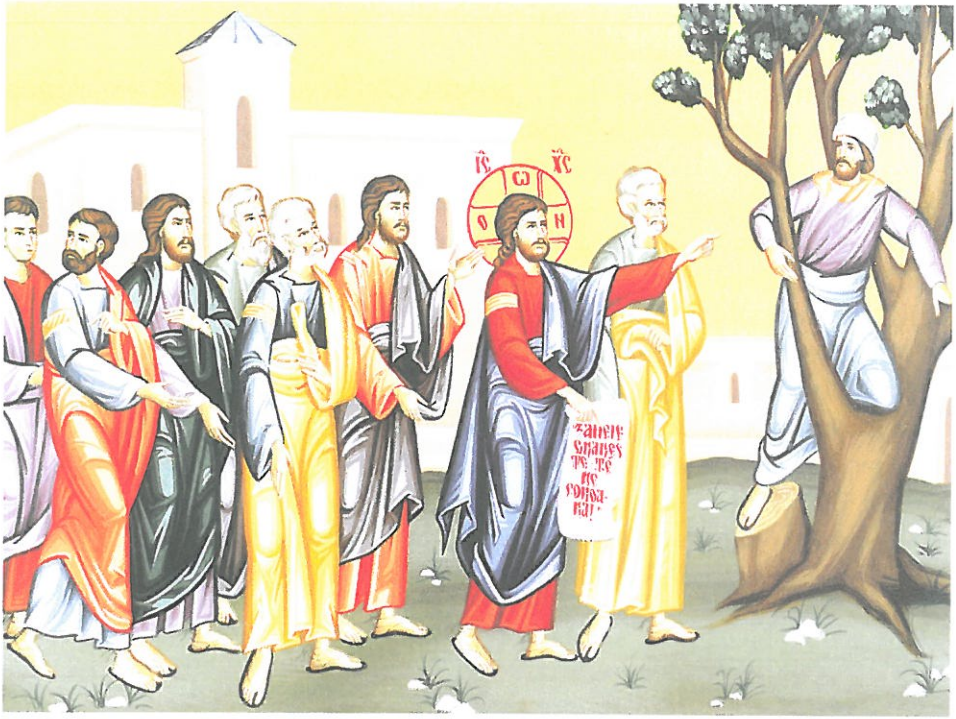

Chemarea lui Zaheu vameșul

Iisus Domnul în casa lui Zaheu. Trecând prin Ierihon, iată un bărbat cu numele Zaheu, care era mai-marele vameșilor și era bogat, căuta să vadă cine este Iisus, dar nu putea de mulțime, pentru că era mic de statură. Alergând el înainte, s-a suit într-un sicomor[104], să-L vadă, căci pe acolo avea să treacă.

Când a sosit la locul acela, Iisus, privind în sus, a zis către el: „Zahee, coboară-te degrabă, căci astăzi în casa ta trebuie să rămân". Iar el a coborât degrabă și L-a primit, bucurându-se.

Văzând, toți murmurau că a intrat să găzduiască la un om păcătos.

Iar Zaheu, stând, a zis către Domnul: „Iată, jumătate din averea mea, Doamne, o dau săracilor și, dacă am năpăstuit pe cineva cu ceva, întorc împătrit".

A zis către el Iisus: „Astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia, căci și acesta este fiu al lui Avraam. Căci Fiul Omului a venit să caute și să mântuiască pe cel pierdut" (cf. *Luca* 19, 1-10).

Iisus este uns cu mir la cina din Betania. Cu șase zile înainte de Paști, Iisus a venit în *Betania,* unde era Lazăr, cel pe care îl înviase din morți. Și I-au făcut acolo cină și Marta slujea; iar Lazăr era unul dintre cei ce ședeau cu El la masă.

Maria, luând o litră cu mir de nard[105] curat, de mare preț, a uns picioarele lui Iisus, le-a șters cu părul capului ei, iar casa s-a umplut de mirosul mirului. Iar *Iuda Iscarioteanul*[106], unul dintre ucenicii Lui, care avea să-L vândă, a zis: „Pentru ce nu s-a vândut mirul acesta cu trei sute de dinari și să-i fi dat săracilor?" Dar el a zis aceasta, nu pentru că îi era grijă de săraci, ci pentru că era fur și, având punga, lua din ce se punea în ea (cf. *Ioan* 12, 1-6).

Văzând ucenicii, s-au mâniat și au zis: „De ce s-a făcut risipa aceasta? Căci mirul acesta se putea vinde scump, iar banii să se dea săracilor".

Dar Iisus, cunoscând gândul lor, le-a zis: „Pentru ce faceți supărare femeii? Căci lucru bun a făcut ea față de Mine. Căci pe săraci totdeauna îi aveți cu voi, dar pe Mine nu Mă aveți totdeauna; că ea, turnând mirul acesta pe trupul Meu, a făcut-o spre îngroparea Mea. Adevărat zic vouă: Oriunde se va propovădui Evanghelia aceasta, în toată lumea se va spune ce a făcut ea, spre pomenirea ei" (*Matei* 26, 8-13).

Deci mulțime mare de iudei a aflat că este acolo și a venit nu numai pentru Iisus, ci să-l vadă și pe Lazăr pe care-l înviase din morți (cf. *Ioan* 12, 9).

N-am venit să chem pe drepți, ci pe păcătoși la pocăință (*Matei* 11, 13).

INTRAREA MÂNTUITORULUI HRISTOS ÎN IERUSALIM

Iisus îi trimite înainte pe doi dintre ucenicii Săi. Iar când s-au apropiat de Ierusalim și au venit la Betfaghe[107], la Muntele Măslinilor[108], atunci Iisus i-a trimis pe doi ucenici, zicându-le: „Mergeți în satul care este înaintea voastră și îndată veți găsi o asină legată și un mânz cu ea; dezlegați-o și aduceți-o la Mine.

Iar dacă vă va zice cineva ceva, veți spune că-I trebuie Domnului; și le va trimite îndată".

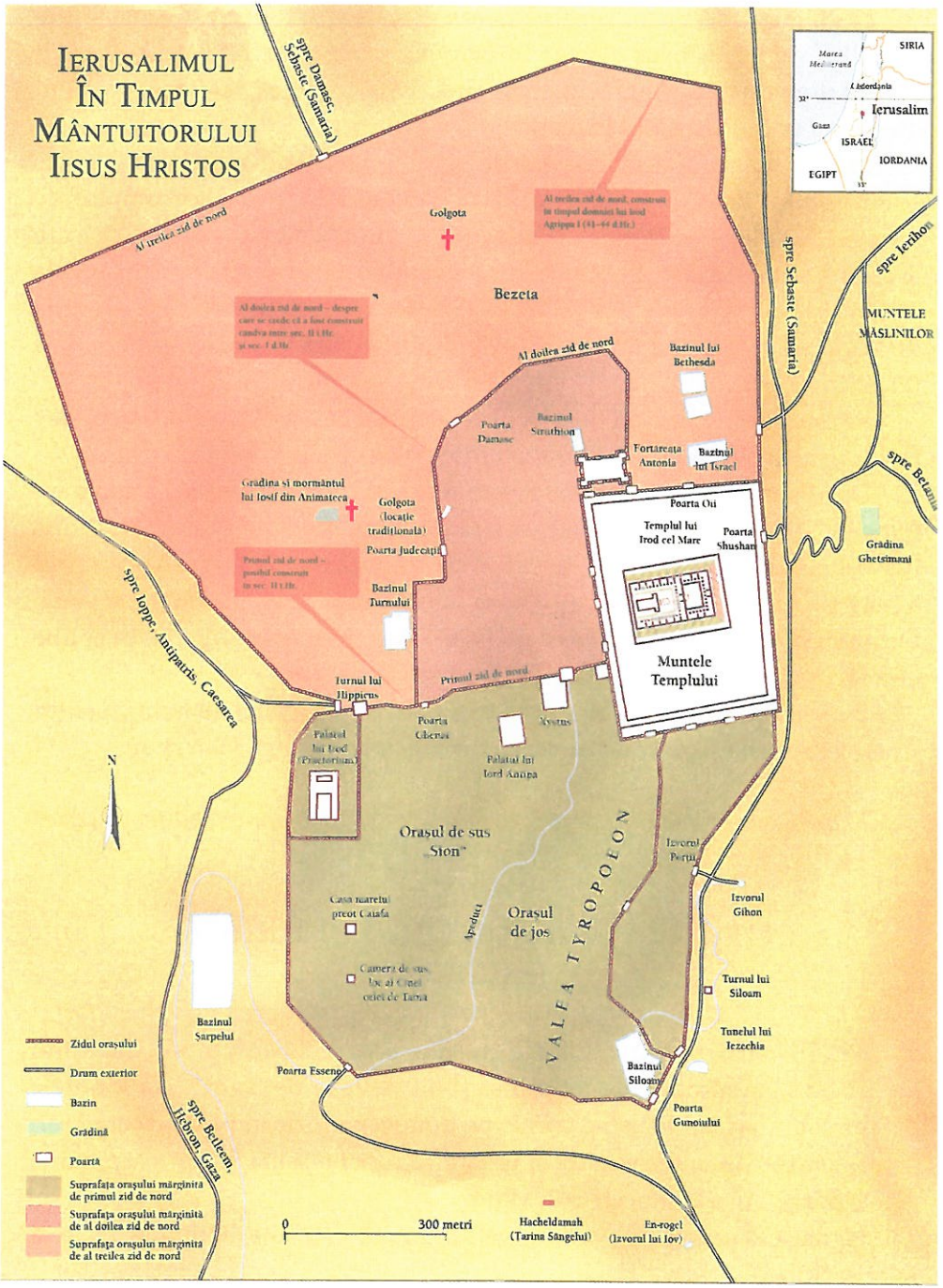
IERUSALIMUL ÎN TIMPUL MÂNTUITORULUI IISUS HRISTOS
spre Damasc, Sebaste (Samaria)
Al treilea zid de nord
Golgota
Bezeta
Al doilea zid de nord
Bazinul lui Bethesda
Poarta Damasc
Bazinul Struthion
Fortăreaţa Antonia
Bazinul lui Israel
Grădina şi mormântul lui Iosif din Animateea
Golgota (locaţie tradiţională)
Poarta Judecăţii
Bazinul Turnului
Poarta Oii
Templul lui Irod cel Mare
Poarta Shushan
Muntele Templului
Grădina Ghetsimani
spre Sebaste (Samaria)
spre Ierihon
MUNTELE MĂSLINILOR
spre Betania
spre Ioppe, Antipatris, Caesarea
Turnul lui Hippicus
Primul zid de nord
Poarta Chenaa
Xystus
Palatul lui Iord Antipa
Palatul lui Irod (Praetorium)
N
Oraşul de sus „Sion"
Izvorul Perut
Izvorul Gihon
Casa marelui preot Caiafa
Apeduct
Oraşul de jos
VALEA TYROPOEON
Camera de sus, loc al Cinei celei de Taina
Turnul lui Siloam
Tunelul lui Iezechia
Bazinul Şarpelui
Poarta Esseno
Bazinul Siloam
Poarta Gunoiului
spre Betleem, Hebron, Gaza
Zidul oraşului
Drum exterior
Bazin
Grădină
Poartă
Suprafaţa oraşului mărginită de primul zid de nord
Suprafaţa oraşului mărginită de al doilea zid de nord
Suprafaţa oraşului mărginită de al treilea zid de nord
0
300 metri
Hacheldamah (Ţarina Sângelui)
En-rogel (Izvorul lui Iov)
SIRIA
Marea Mediterană
Iordania
Ierusalim
Gaza
ISRAEL
IORDANIA
EGIPT

Intrarea Mântuitorului Iisus Hristos în Ierusalim

Acestea toate s-au făcut, ca să se împlinească ceea ce s-a spus prin prorocul, care zice: „Spuneți fiicei Sionului: Iată împăratul tău vine la tine blând și șezând pe asină, pe mânz, fiul celei de sub jug" (cf. *Isaia* 62, 11; *Zaharia* 9, 9).

Iisus Domnul intră cu slavă în Ierusalim. Mergând deci ucenicii și făcând după cum le-a poruncit Iisus, au adus asina și mânzul și deasupra lor și-au pus veșmintele, iar El a șezut peste ele.

Și cei mai mulți din mulțime își așterneau hainele pe cale, alții tăiau ramuri din copaci și le așterneau pe cale, iar mulțimile care mergeau înaintea Lui și care veneau după El strigau, zicând: „Osana[109] Fiul lui David! Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului! Osana întru cei de sus!" (*Matei* 21, 1-10; cf. și *Luca* 19, 29-38)

Unii farisei din mulțime au zis către El: „Învățătorule, ceartă-ți ucenicii".

El, răspunzând, a zis: „Zic vouă: Dacă vor tăcea aceștia, pietrele vor striga" (*Luca* 19, 39-40).

Fiul lui Dumnezeu deplânge Ierusalimul. Când s-a apropiat, văzând cetatea, *a plâns* pentru ea, zicând: „Dacă ai fi cunoscut și tu în ziua aceasta, cele ce sunt spre pacea ta! Dar acum ascunse sunt de ochii tăi. Căci vor veni zile peste tine, când dușmanii tăi vor săpa șanț în jurul tău și te vor împresura și te vor strâmtora din toate părțile și te vor face una cu pământul, și pe fiii tăi care sunt în tine, și nu vor lăsa în tine piatră pe piatră, pentru că nu ai cunoscut vremea cercetării tale" (*Luca* 19, 41-44).

Mântuitorul Hristos intră în Templu. Intrând Iisus în Ierusalim, toată cetatea s-a cutremurat, zicând: „Cine este Acesta?"

Iar mulțimile răspundeau: „Acesta este Iisus, Proorocul din Nazaretul Galileei". Iisus a intrat în templu și au venit la El orbi și șchiopi și i-a făcut sănătoși.

Văzând arhiereii și cărturarii minunile pe care le făcuse și pe copiii care strigau în Templu și ziceau: „Osana Fiul lui David", s-au mâniat, și I-au zis: „Auzi ce zic aceștia?" Iar Iisus le-a zis: „Da. Oare niciodată n-ați citit că din gura copiilor și a celor ce sug Ți-ai pregătit laudă?"

Lăsându-i, a ieșit afară din cetate la Betania, și noaptea a rămas acolo (*Matei* 21, 10-17).

Smochinul neroditor. A doua zi, ieșind ei din Betania, El a flămânzit. Văzând de departe un smochin care avea frunze, a mers acolo, doar va găsi ceva în el; dar ajungând la smochin, n-a găsit nimic decât frunze, căci nu era timpul smochinelor. Și grăind Iisus i-a zis: „De acum înainte, rod din tine nimeni în veac să nu mănânce". Iar ucenicii Lui auzeau aceasta (*Marcu* 11, 12-14 cf. *Matei* 21, 18-20).

Iisus Domnul curăță Templul. Apoi Iisus a intrat în Templu și i-a alungat pe toți cei ce vindeau și cumpărau în Templu și a răsturnat mesele schimbătorilor de bani și scaunele celor care vindeau porumbei. Și le-a zis lor: „Scris este: Casa Mea, casă de rugăciune se va chema, iar voi o faceți peșteră de tâlhari!" (cf. *Isaia* 56, 7). El învăța în toate zilele în Templu (cf. *Matei* 21, 12-14; *Marcu* 11, 15-18; *Luca* 19, 46-47).

Din gura pruncilor și a celor ce sug ai săvârșit laudă (*Psalmul* 8, 2).

PILDA NUNȚII FIULUI DE ÎMPĂRAT

Cei chemați la nuntă nu vin. Răspunzând, Iisus le-a vorbit iarăși în pilde, zicându-le: „Împărăția cerurilor asemănatu-s-a unui împărat care a făcut nuntă fiului său. Și a trimis pe slugile sale ca să cheme pe cei poftiți la nuntă, dar ei n-au voit să vină.

Iarăși a trimis alte slugi, zicând: Spuneți celor chemați: Iată, am pregătit ospățul meu; juncii[110] mei și cele îngrășate s-au junghiat și toate sunt gata. Veniți la nuntă. Dar ei, fără să țină seama, s-au dus: unul la țarina sa, altul la neguțătoria lui; iar ceilalți, punând mâna pe slugile lui, le-au batjocorit și le-au ucis.

Și auzind împăratul de acestea, s-a umplut de mânie și, trimițând oștile sale, a nimicit pe ucigașii aceia și cetății lor i-au dat foc".

Împăratul le face altora cinstea ospățului. Apoi a zis către slugile sale: „Nunta este gata, dar cei poftiți n-au fost vrednici. Mergeți deci la răspântiile[111] drumurilor și pe câți veți găsi, chemați-i la nuntă".

Și ieșind slugile acelea la drumuri, au adunat pe toți câți au găsit, și răi și buni, și s-a umplut casa nunții cu oaspeți.

Împăratul alungă pe omul ce venise la ospăț fără haină de nuntă. Iar intrând împăratul ca să privească pe oaspeți, a văzut acolo un om care nu era îmbrăcat în haină de nuntă. Și i-a zis: „Prietene, cum ai intrat aici, fără haină de nuntă?" El însă a tăcut.

Atunci împăratul a zis slugilor: „Legați-l de picioare și de mâini și aruncați-l în întunericul cel mai din afară. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților. Căci mulți sunt chemați, dar puțini aleși" (cf. *Matei* 22, 1-14).

Și în cetate nu va intra nimic pângărit și nimeni care e dedat cu spurcăciunea și cu minciuna, ci numai cei scrișI în Cartea vieții Mielului (*Apocalipsa* 21, 27).

DINARUL CEZARULUI[112]. MAREA PORUNCĂ DIN LEGE

Întrebare cu vicleșug. În vremea aceea, s-au dus fariseii și au ținut sfat ca să-L prindă pe Iisus în cuvânt. Ei i-au trimis la El pe ucenicii lor, împreună cu irodianii[113], zicând: „Învățătorule, știm că ești omul adevărului și întru adevăr înveți calea lui Dumnezeu și nu-Ți pasă de nimeni, pentru că nu cauți la fața oamenilor. Spune-ne deci nouă: Ce Ți se pare? Se cuvine să dăm dajdie[114] Cezarului sau nu?"

Iisus Domnul dă adevăratul răspuns. Iisus, cunoscând viclenia lor, le-a răspuns: „Ce Mă ispitiți, fățarnicilor? Arătați-Mi banul de dajdie". Iar ei I-au adus un dinar.

Iisus le-a zis: „Al cui e chipul acesta și inscripția de pe el?". Răspuns-au ei: „Ale Cezarului". Atunci a zis lor: „Dați deci Cezarului cele ce sunt ale Cezarului și lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu" (*Matei* 22, 15-21; cf. și *Marcu* 12, 13-17 și *Luca* 20, 20-25).

Cea mai mare poruncă din Lege. În vremea aceea fariseii s-au apropiat de Iisus și unul dintre ei, învățător de Lege, ispitindu-L, L-a întrebat: „Învățătorule, care poruncă este mai mare în Lege?"

El i-a răspuns: „Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău.

Aceasta este marea și întâia poruncă. Iar a doua, la fel ca aceasta: Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți.

În aceste două porunci se cuprind toată Legea și prorocii" (*Matei* 22, 34-40; cf. și *Marcu* 12, 28-31).

Femeia prinsă în adulter[115]. Fariseii și cărturarii au adus la Mântuitorul o femeie prinsă în adulter, și L-au întrebat: „Învățătorule, Moise ne-a poruncit în Lege ca pe unele ca acestea să le ucidem tu pietre. Tu ce zici?" Iar Iisus, plecându-Se, scria cu degetul pe pământ.

Stăruind să-L întrebe, El s-a ridicat și le-a zis: „Cel fără de păcat dintre voi să arunce cel dintâi piatra asupra ei". Și, iarăși plecându-Se, scria pe pământ. Iar ei auzind aceasta și mustrați fiind de cuget, au plecat, unul câte unul, și a rămas Iisus singur cu femeia.

Ridicându-Se, Iisus a întrebat-o: „Femeie, unde sunt pârâșii[116] tăi? Nu te-a osândit niciunul?" Iar ea a zis: „Niciunul, Doamne!" Iisus i-a zis: „Nu te osândesc nici Eu. Mergi; de acum să nu mai păcătuiești" (cf. *Ioan* 8, 3-11).

Cesia ca fiu și Domn al lui David. Fiind adunați fariseii, i-a întrebat Iisus, zicând: „Ce vi se pare despre Hristos? Al cui Fiu este?" Zis-au Lui: „Al lui David".

Zis-a lor: „Cum deci David, în duh, Îl numește pe El Domn? zicând: «Zis-a Domnul Domnului meu: Șezi de-a dreapta Mea, până ce voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale». Deci dacă David Îl numește pe El Domn, cum este fiu al lui?" (cf. *Psalmul* 109, 1).

Nimeni nu putea să-I răspundă cuvânt și nici n-a mai îndrăznit cineva, din ziua aceea, să-L mai întrebe (*Matei* 22, 41-46; cf. și *Marcu* 12, 35-37; *Luca* 20, 41-44).

Dați Cezarului cele ce sunt ale Cezarului și lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu (*Matei* 22, 21).

MUSTRAREA CĂRTURARILOR ȘI A FARISEILOR. DARUL VĂDUVEI

Iisus Domnul spune poporului să se păzească de farisei. Atunci a vorbit Iisus mulțimilor și ucenicilor Săi, zicând: „Cărturarii și fariseii au șezut în scaunul lui Moise; deci toate câte vă vor zice vouă, faceți-le și păziți-le; dar după faptele lor nu faceți, că ei zic, dar nu fac" (*Matei* 23, 1-3).

Zis-a de asemenea cărturarilor și fariseilor: „De aceea, iată, Eu trimit la voi proroci și înțelepți și cărturari; dintre ei veți ucide și veți răstigni; dintre ei veți biciui în sinagogi și-i veți urmări din cetate în cetate. Ca să cadă asupra voastră tot sângele drepților, răspândit pe pământ, de la sângele dreptului Abel, până la sângele lui Zaharia, fiul lui Varahia, pe care l-ați ucis între templu și altar.

Adevărat grăiesc vouă, vor veni acestea toate asupra acestui neam.

Ierusalime, Ierusalime, care omori pe proroci și cu pietre ucizi pe cei trimiși la tine; de câte ori am voit să adun pe fiii tăi, după cum adună pasărea puii săi sub aripi, dar nu ați voit. Iată, casa voastră vi se lasă pustie; căci vă zic vouă: De acum nu Mă veți mai vedea, până când nu veți zice: *Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului!*[117]" (*Matei* 23, 34-39).

Mântuitorul Hristos o laudă pe văduva săracă. Șezând în preajma cutiei darurilor, Iisus privea cum mulțimea aruncă bani în cutie. Mulți bogați aruncau mult. Venind o văduvă săracă, a aruncat doi bani, adică un codrant[118]. Și, chemându-i la Sine pe ucenicii Săi, le-a zis: „Adevărat grăiesc vouă că această văduvă săracă a aruncat în cutia darurilor mai mult decât toți ceilalți. Pentru că toți au aruncat din prisosul lor, pe când ea, din sărăcia ei, a aruncat tot ce avea, toată avuția sa" (*Marcu* 12, 41-44; cf. și *Luca* 21, 1-4).

Dacă ai puțin dă mai puțin, dar nu pregeta să faci milostenie (*Tobit* 4, 8).

DĂRÂMAREA IERUSALIMULUI. CEASUL CELEI DE-A DOUA VENIRI A DOMNULUI

Iisus Domnul prevestește dărâmarea Templului. Ieșind Iisus și plecând de la templu, s-au apropiat de El ucenicii Lui, ca să-I arate clădirile templului. Iar El, răspunzând, le-a zis: „Vedeți toate acestea? Adevărat grăiesc vouă: Nu va rămâne aici piatră pe piatră, care să nu se risipească".

Sfârșitul lumii va fi vestit prin semne. Și șezând El pe Muntele Măslinilor, au venit la El ucenicii, zicând: „Spune nouă când vor fi acestea și care este semnul venirii Tale și al sfârșitului veacului?"

Răspunzând, Iisus le-a zis: „Vedeți să nu vă amăgească cineva. Căci mulți vor veni în numele Meu, zicând: Eu sunt Hristos, și pe mulți îi vor amăgi. Și veți auzi de războaie și de zvonuri de războaie; luați seama să nu vă speriați, căci trebuie să fie toate, dar încă nu este sfârșitul. Căci se va ridica neam peste neam și împărăție peste împărăție și va fi foamete și ciumă[119] și cutremur mare pe alocuri.

Dar toate acestea sunt începutul durerilor.

Atunci vă vor da pe voi spre asuprire și vă vor ucide și veți fi urâți de toate neamurile pentru numele Meu.

Atunci mulți se vor sminti și se vor vinde unii pe alții și se vor urî unii pe alții.

Și mulți proroci mincinoși se vor scula și vor amăgi pe mulți.

Iar din pricina înmulțirii fărădelegii, iubirea multora se va răci.

Dar cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va mântui.

Și se va propovădui această Evanghelie a împărăției în toată lumea spre mărturie la toate neamurile; și atunci va veni sfârșitul.

Sfârșitul Ierusalimului va fi îngrozitor. Deci, când veți vedea urâciunea pustiirii ce s-a zis prin Daniel prorocul, stând în locul cel sfânt – cine citește să înțeleagă – atunci cei din Iudeea să fugă în munți. Cel ce va fi pe casă să nu se coboare ca să-și ia lucrurile din casă; iar cel ce va fi în țarină să nu se întoarcă înapoi, ca să-și ia haina.

Vai de cele însărcinate și de cele ce vor alăpta în zilele acelea!

Rugați-vă, ca să nu fie fuga voastră iarna, nici sâmbăta.

Căci va fi atunci strâmtorare mare, cum n-a fost de la începutul lumii până acum și nici nu va mai fi.

Și de nu s-ar fi scurtat acele zile, n-ar mai scăpa niciun trup, dar pentru cei aleși se vor scurta acele zile.

Proorocii mincinoși se vor ivi către sfârșitul lumii. Atunci, de vă va zice cineva: Iată, Mesia este aici sau dincolo, să nu-l credeți, Căci se vor ridica hristoși mincinoși și proroci mincinoși, și vor da semne mari și chiar minuni, ca să amăgească, de va fi cu putință, și pe cei aleși. Iată, v-am spus de mai înainte.

Deci, de vă vor zice vouă: Iată, este în pustie, să nu ieșiți; iată este în cămări, să nu credeți. Căci precum fulgerul iese de la răsărit și se arată până la apus, așa va fi și venirea Fiului Omului.

Că unde va fi stârvul, acolo se vor aduna vulturii.

Fiului Omului vine să facă judecată. Iar îndată după strâmtorarea acelor zile, soarele se va întuneca și luna nu va mai da lumina ei, iar stelele vor cădea din cer și puterile cerului se vor zgudui.

Atunci se va arăta pe cer semnul Fiului Omului și vor plânge toate neamurile pământului și vor vedea pe Fiul Omului venind pe norii cerului, cu putere și cu slavă multă.

Și va trimite pe îngerii Săi, cu sunet mare de trâmbiță, și vor aduna pe cei aleși ai Lui din cele patru vânturi, de la marginile cerurilor până la celelalte margini.

Învățați de la smochin pilda: când mlădița lui se face fragedă și odrăslește frunze, cunoașteți că vara este aproape.

Asemenea și voi, când veți vedea toate acestea, să știți că sfârșitul este aproape, la ușă.

Adevărat grăiesc vouă că nu va trece neamul acesta până ce nu vor fi toate acestea.

Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece (*Matei* 24, 1-35; cf. și *Marcu* 13, 1-31, *Luca* 21, 5-24, 29-33).

Judecata obștească va fi înfricoșătoare. Și vor fi semne în soare, în lună și în stele, iar pe pământ spaimă și nedumerire din pricina vuietului mării și al valurilor. Iar oamenii vor muri de frică și de așteptarea celor ce au să vină peste lume, căci puterile cerurilor se vor clătina.

Mântuitorul Iisus Hristos – Dreptul Judecător

Și atunci vor vedea pe Fiul Omului venind pe nori cu putere și cu slavă multă. Iar când vor începe să fie acestea, prindeți curaj și ridicați capetele voastre, pentru că răscumpărarea voastră se apropie" (*Luca* 21, 29-33).

Lumea trece și pofta ei, dar cel ce face voia lui Dumnezeu rămâne în veac (*1 Ioan* 2, 17).

PILDA CELOR ZECE FECIOARE

Toate sunt chemate deopotrivă. Zis-a Iisus pilda aceasta: „Împărăția cerurilor se va asemăna cu zece fecioare care, luând candelele lor, au ieșit în întâmpinarea mirelui. Cinci însă dintre ele erau nebune și cinci înțelepte. Căci cele nebune, luând candelele, n-au luat cu sine untdelemn. Iar cele înțelepte au luat untdelemn în vase, odată cu candelele lor.

Dar mirele întârziind, au ațipit toate și au adormit.

Mirele sosește. Iar la miezul nopții s-a făcut strigare: Iată, mirele vine! Ieșiți întru întâmpinarea lui! Atunci s-au deșteptat toate acele fecioare și au împodobit candelele lor. Și cele fără minte au zis către cele înțelepte: Dați-ne din untdelemnul vostru, că se sting candelele noastre. Dar cele înțelepte le-au răspuns, zicând: Nu, ca nu cumva să nu ne ajungă nici nouă și nici vouă. Mai bine mergeți la cei ce vând și cumpărați pentru voi.

Numai fecioarele înțelepte au luat parte la nuntă. Deci plecând ele ca să cumpere, a venit mirele și cele ce erau gata au intrat cu el la nuntă și ușa s-a închis. Iar mai pe urmă, au sosit și celelalte fecioare, zicând: Doamne, Doamne, deschide-ne nouă. Iar el, răspunzând, a zis: Adevărat vă zic vouă: Nu vă cunosc pe voi. Drept aceea, privegheați, că nu știți ziua, nici ceasul când vine Fiul Omului" (cf. *Matei* 25, 1-13).

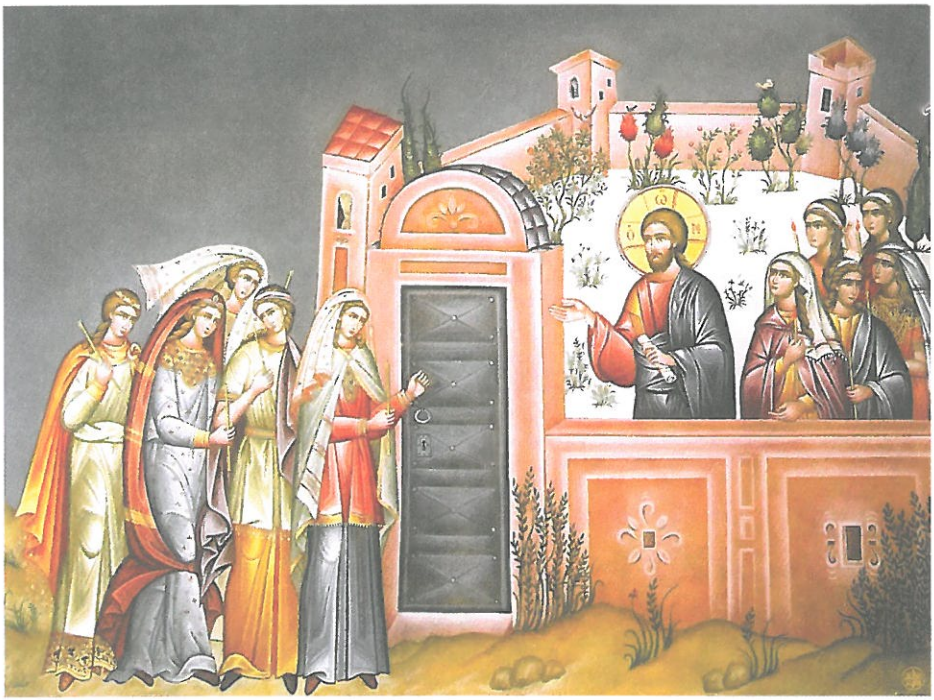

Nu oricine Îmi zice: Doamne, Doamne, va intra în împărăția cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu Celui din ceruri (*Matei* 7, 21).

PILDA TALANȚILOR[120]

Stăpânul își împarte bogăția slugilor sale. Întorcându-se Iisus spre ucenicii Săi, le-a spus pilda aceasta: „Împărăția cerurilor este asemenea omului care, plecând departe, și-a chemat slugile și le-a dat pe mână avuția sa.

Unuia i-a dat cinci talanți, altuia doi, altuia unul, fiecăruia după puterea lui, și a plecat.

Îndată mergând, cel ce luase cinci talanți a lucrat cu ei și a câștigat alți cinci talanți. De asemenea și cel cu doi talanți a câștigat alți doi. Iar cel ce luase un talant s-a dus, a săpat o groapă în pământ și a ascuns argintul stăpânului său.

Slugile cele bune sunt răsplătite. După multă vreme a venit și stăpânul acelor slugi și a făcut socoteala cu ele.

Și apropiindu-se cel care luase cinci talanți, a adus alți cinci talanți, zicând: Doamne, cinci talanți mi-ai dat, iată alți cinci talanți am câștigat cu ei.

Zis-a lui stăpânul: Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria domnului tău.

Apropiindu-se și cel cu doi talanți, a zis: Doamne, doi talanți mi-ai dat, iată alți doi talanți am câștigat cu ei.

Zis-a lui stăpânul: Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria domnului tău.

Slugă cea leneșă este pedepsită. Apropiindu-se apoi și cel care primise un talant, a zis: Doamne, te-am știut că ești om aspru, care seceri unde n-ai semănat și aduni de unde n-ai împrăștiat. Și, temându-mă, m-am dus de am ascuns talantul tău în pământ; iată, ai ce este al tău.

Răspunzând, stăpânul său i-a zis: Slugă vicleană și leneșă, știai că secer de unde n-am semănat și adun de unde n-am împrăștiat? Se cuvenea deci ca tu să pui banii mei la zarafi[121], și eu, venind, aș fi luat ce este al meu cu dobândă. Luați deci de la el talantul și dați-l celui ce are zece talanți. Că tot celui ce are i se va da și-i va prisosi, iar de la cel ce n-are și ce are i se va lua. Iar pe sluga netrebnică aruncați-o întru întunericul cel mai din afară. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților" (cf. *Matei* 25, 14-30).

La iconomi, mai ales, se cere ca fiecare să fie aflat credincios (*1 Corinteni* 4, 2).

JUDECATA DE APOI

Cei drepți și cei păcătoși vor fi despărțiți. „Când va veni Fiul Omului întru slava Sa, și toți sfinții îngeri cu El, atunci va ședea pe tronul slavei Sale. Și se vor aduna înaintea Lui toate neamurile, și-i va despărți pe unii de alții, precum desparte păstorul oile de capre. Și va pune oile de-a dreapta Sa, iar caprele de-a stânga.

Cei drepți vor fi răsplătiți. Atunci va zice Împăratul celor de-a dreapta Lui: Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii. Căci flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit; gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine.

Atunci drepții îi vor răspunde, zicând: Doamne, când Te-am văzut flămând și Te-am hrănit? Sau însetat și Ți-am dat să bei? Sau când Te-am

văzut străin și Te-am primit, sau gol și Te-am îmbrăcat? Sau când Te-am văzut bolnav sau în temniță și am venit la Tine?

Iar Împăratul, răspunzând, va zice către ei: Adevărat zic vouă, întrucât ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut.

Cei păcătoși vor fi pedepsiți. „Atunci va zice și celor de-a stânga: Duceți-vă de la Mine, blestematilor, în focul cel veșnic, care este gătit diavolului și îngerilor lui. Căci flămând am fost și nu Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și nu Mi-ați dat să beau; străin am fost și nu M-ați primit; gol, și nu M-ați îmbrăcat; bolnav și în temniță, și nu M-ați cercetat.

Atunci vor răspunde și ei, zicând: Doamne, când Te-am văzut flămând, sau însetat, sau străin, sau gol, sau bolnav, sau în temniță și nu Ți-am slujit?

El însă le va răspunde, zicând: Adevărat zic vouă: Întrucât nu ați făcut unuia dintre acești prea mici, nici Mie nu Mi-ați făcut.

Și vor merge aceștia la osândă veșnică, iar drepții la viață veșnică" (cf. *Matei* 25, 31-46).

Fă bine celui binecredincios și vei afla răsplătire, dacă nu de la el, de la Cel Preaînalt (*Înțelepciunea lui Isus Sirah* 12, 2).

PALESTINA
ÎN TIMPUL LUI IISUS
TYR
Ptolemais
Sycaminum
Iordan
GAULANITIS
Chorazin
Capernaum
Bethsaida
Ghenizaret
Magdala
Marea Galileei
Gergesa
Cana
GALILEEA
Seforis
Tiberias
Hippos
Iarmuc
Gadara
Mt. Carmel
Câmpia Esdraelon
Chișon
Nazaret
Mt. Tabor
Naim
Dora
Câmpia Șaron
Caesarea
Marea Mediterană
Irod
Scythopolis
DECAPOLIS
N
SAMARIA
Sebaste (Samaria)
Mt. Ebal
Apollonia
Neapolis
Mt. Gerizim
Sychar
Wadi Farra
Iordan
Iaboc
Antipatris
Ioppe
Philadelphia
Lida
Efraim
PEREEA
Iamnia
Ierihon
Emaus
Ierusalim
Azotus
Qumran
IUDEEA
Medeba
Ascalon
Betleem
Marea Moartă
Hebron
Gaza
Engheddi
Pustiul Iudeei
Arnon
Beer-Șeba
IDUMEEA
Tetrarhia lui Irod Filip II
Tetrarhia lui Irod Antipa
Tetrarhia lui Arhelau (-4 î.Hr. – 6 d.Hr.).
Teritoriu administrat de un procurator roman (6–132 d.Hr.)
Oraș cu localizare incertă
0
10 km
SIRIA
Marea Mediterană
Ghaza
ISRAEL
EGIPT
IORDANIA

NOTE

[1] *Tiberius* I = vezi *Glosar*.
[2] *Ponțiu Pilat* = vezi *Glosar*.
[3] *Irod Antipa* = vezi *Glosar*.
[4] *Filip* = vezi *Glosar*.
[5] *Itureea* = vezi *Glosar*.
[6] *Trahonitida* = vezi *Glosar*.
[7] *Lisanias* = vezi *Glosar*.
[8] *Abilena* = vezi *Glosar*.
[9] *Ana* = vezi *Glosar*.
[10] *Caiafa* = vezi *Glosar*.
[11] *Fariseu* = vezi *Glosar*.
[12] *Saducheu* = vezi *Glosar*.
[13] *Arie* = loc special amenajat unde se treieră cerealele.
[14] *Jitniță* = magazie de grâu; grânar, hambar.
[15] *Pleavă* = resturi de spice sau de păstăi rezultate din treieratul cerealelor sau al leguminoaselor; la figurat, ceea ce este lipsit de valoare ori importanță, lucru de nimic.
[16] Citat din cartea *Deuteronomul* 8, 3.
[17] Ierusalimul.
[18] Citat din cartea *Deuteronomul* 6, 13; 10, 20.
[19] Citat din *Cartea Proorocului Isaia* 40, 3.
[20] *Betania* = vezi *Glosar*.
[21] Citat din *Cartea Proorocului Isaia* 53, 7, 11.
[22] *Ceasul al zecelea* = ora 16:00.
[23] *Betsaida* = vezi *Glosar*.
[24] *Cana Galileei* = vezi *Glosar*.
[25] *Vadră* = veche unitate de măsură a capacității, folosită pentru lichide, echivalentă cu circa zece ocale (astăzi 10 litri).
[26] *Nun* = naș, nume dat persoanelor ce îi asistă pe miri la cununia religioasă și care sunt solicitate să îndeplinească obligațiile cerute de ritualul creștin.

[27] *Capernaum* = vezi *Glosar*.
[28] *Ștreang* = frânghie, funie scurtă cu care se priponesc vitele.
[29] Citat din *Cartea Psalmilor* 68, 12.
[30] *Nicodim* = vezi *Glosar*.
[31] Referire la cartea *Numerii* 21, 8-9: „Iar Domnul a zis către Moise: «Fă-ți un șarpe de aramă și-l pune pe un stâlp; și de va mușca șarpele pe vreun om, tot cel mușcat, care se va uita la el, va trăi. Și a făcut Moise un șarpe de aramă și l-a pus pe un stâlp; și când un șarpe mușca vreun om, acesta privea la șarpele cel de aramă și trăia".
[32] *Samaria* = vezi *Glosar*.
[33] *Sihar* = vezi *Glosar*.
[34] *Ceasul al șaselea* = ora 12.00.
[35] *Ceasul al șaptelea* = ora 13.00.
[36] Citat din *Cartea Proorocului Isaia* 61, 1-2.
[37] Sfântul Proroc Ilie Tesviteanul.
[38] Sfântul Proroc Elisei, ucenicul Sfântului Proroc Ilie.
[39] *Sprânceana* = coasta (muntelui).
[40] *Lacul Ghenizaret* = vezi *Glosar*.
[41] *Mreajă* = unealtă de pescuit formată dintr-o plasă foarte ușoară cu ochi relativ mari și împletită din ață subțire, cu ajutorul căreia se pescuiește în porțiunile liniștite ale apelor curgătoare sau în bălți. Coteț de pescuit.
[42] *Slăbănog* = paralitic, om lipsit de putere, de vlagă.
[43] *Scăldătoarea Vitezda* = vezi *Glosar*.
[44] *Poarta Oilor* = vezi *Glosar*.
[45] *Pridvor* = galerie exterioară deschisă (mai rar închisă), cu acoperișul sprijinit de stâlpi, așezată în partea din față a unei clădiri sau de jur împrejurul ei; cerdac.
[46] *Uscat* = persoană cu unul sau mai multe membre atrofiate, paralizate.
[47] *Zilot* = vezi *Glosar*.
[48] Vezi comentariul de la sfârșitul cărții, pp. 565-573.
[49] *Iotă* = expresie populară – „nicio iotă" = deloc, nimic, câtuși de puțin.
[50] *Cirtă* = lucru foarte mic, neînsemnat.
[51] *Sinedriu* = sau sanhedrin, tribunal al vechilor evrei.
[52] *Gheena* = iad, infern.
[53] *Fățarnic* = lipsit de sinceritate; prefăcut; ipocrit.

[54] *Beelzebul* = vezi *Glosar*.
[55] *Sutaș* = în Antichitatea romană, comandant peste o sută de ostași; centurion.
[56] Referire la cartea *Leviticului* 13, 2; 14, 2-5.
[57] *Nain* = vezi *Glosar*.
[58] Citat din *Cartea Proorocului Maleahi* 3, 1.
[59] *Alabastru* = vas realizat dintr-o varietate de gips cu aspect de marmură albă, străbătută de vine transparente.
[60] *Mir* = untdelemn aromat și sfințit, folosit la săvârșirea unor ritualuri în Biserică.
[61] *Cămătar* = persoană care dă împrumuturi bănești în schimbul unei camete, dobânzi.
[62] *Dinar* = veche monedă din argint, având greutatea de 4,50 gr.
[63] *Feștilă* = fitil.
[64] *Neghină* = buruiană anuală din familia cariofilaceelor cu tulpina și cu frunzele păroase, cu flori roșii-purpurii, cu sămânța măruntă, de culoare neagră, răspândită în culturile de grâu.
[65] *A plivi* = a distruge buruienile de pe terenurile cultivate.
[66] *Muștar* = plantă erbacee anuală din familia cruciferelor, cu tulpini ramificate, cu flori galbene și semințe mici, rotunde.
[67] *A se dospi (despre aluat)* = a se transforma într-o masă afânată, crescută sub acțiunea unui ferment sau a unei substanțe chimice specifice introduse intenționat.
[68] Citat din *Cartea Psalmilor* 48, 4; 77, 2.
[69] *Mărgăritar* = boabă rotundă și tare de culoare albă-strălucitoare cu reflexe sidefii, care se formează în corpul unei scoici și care se utilizează ca podoabă; perlă.
[70] Citat din *Cartea Proorocului Isaia* 53, 4.
[71] *Irodiada* = vezi *Glosar*.
[72] *Tipsie* = tavă mare, rotundă, de metal.
[73] Paștile iudaic.
[74] *Nălucă* = apariție fantastică, imaginară; arătare, fantomă, vedenie, nălucire.
[75] Citat din cărțile *Ieșirea* 16, 14-15; *Numerii* 11, 7; *Deuteronomul* 8, 16.

76 *Decapole* = vezi *Glosar*.
77 *Cezareea lui Filip* = vezi *Glosar*.
78 *Gheena* = iad, infern.
79 *Horazin* = vezi *Glosar*.
80 *Betsaida* = vezi *Glosar*.
81 *Scorpie* = scorpion.
82 *Cerbice* = ceafă, grumaz. La figurat – mândrie, împotrivire.
83 *Tină* = noroi, pământ, lut.
84 *Scăldătoarea Siloam* = vezi *Glosar*.
85 *Staul* = grajd sau adăpost (pentru oi).
86 *Gadareni* = vezi *Glosar*.
87 *Obeadă/obezi* = bucățile de lemn încovoiat care, împreunate, alcătuiesc partea circulară a unei roți de lemn.
88 *Beelzebul* = vezi *Glosar*.
89 *Mamona* = vezi *Glosar*.
90 *Sărbătoarea înnoirii templului* = vezi *Glosar*.
91 *Hidropică (hidropizie)* = boală cauzată de acumularea patologică de apă în cavitățile naturale ale corpului sau în țesuturi.
92 *Asin* = măgar.
93 *Roșcovă* = fructul roșcovului, dulce și comestibil, având forma unei păstăi de culoare cafeniu-închis, cu multe semințe.
94 *Argat* = servitor, slugă angajată (în trecut) pentru muncile agricole, creșterea vitelor sau pentru muncile din gospodăria stăpânului.
95 *Iconom (econom)* = persoană însărcinată cu administrarea unei instituții, a averii cuiva etc.; administrator.
96 *Zapis* = document, dovadă scrisă.
97 *Porfiră (purpură)* = stofă scumpă vopsită cu purpură (materie colorată roșu-închis spre violet, extrasă în vechime dintr-o moluscă).
98 *Vison* = pânză fină de in.
99 *Sânul lui Avraam* = vezi *Glosar*.

100 *Betania* = vezi *Glosar*.
101 *Mahramă* = văl de pânză foarte subțire, de bumbac sau de mătase; maramă.
102 *Efraim* (cetate) = vezi *Glosar*.
103 *Dinar* = veche monedă din argint, cu o greutate de 4,50 gr.
104 *Sicomor* = arbore exotic gigant cu lemn tare și cu fructe comestibile, asemănătoare cu smochinele.
105 *Nard* = esență parfumată extrasă din rădăcină de nard, plantă erbacee exotică.
106 *Iuda Iscarioteanul* = vezi *Glosar*.
107 *Betfaghe* = vezi *Glosar*.
108 *Muntele Măslinilor* = vezi *Glosar*.
109 *Osana* = vezi *Glosar*.
110 *Junc* = bou sau taur tânăr (între doi și trei ani), nepus la jug.
111 *Răspântie* = loc unde se încrucișează mai multe drumuri sau de unde se separă două sau mai multe drumuri; răscruce.
112 *Cezar* = termen referitor la conducătorul Imperiului Roman.
113 *Irodiani/irodieni* = vezi *Glosar*.
114 *Dajdie* = impozit, dare, bir.
115 *Adulter* = infracțiune care constă în încălcarea fidelității conjugale de către unul dintre soți.
116 *Pârâș* = acuzator.
117 Citat din *Cartea Psalmilor* 117, 26.
118 *Codrant* = mică subdiviziune monetară din aramă, cântărind aproximativ 1 gram, folosită la darea restului și la micile cumpărături zilnice.
119 *Ciumă* = boală infecțioasă și epidemică foarte gravă, caracterizată prin febră mare, diaree, delir, tumefacții ale ganglionilor etc.
120 *Talant* = denumire a unei sume monetare mari, fie din argint (= 43,620 kg) fie din aur (= 49,077 kg).
121 *Zaraf* = persoană care se ocupa cu schimbul banilor.

III

Pătimirile și moartea Mântuitorului Iisus Hristos

CELE DIN URMĂ ZILE DIN VIAȚA PĂMÂNTEASCĂ A LUI IISUS DOMNUL

Fiul lui Dumnezeu vestește din nou Sfintele Sale Pătimiri. Iar după ce a sfârșit toate aceste cuvinte, a zis Iisus către ucenicii Săi: „Știți că peste două zile vor fi Paștile și Fiul Omului va fi dat să fie răstignit".

Iuda Îl vinde pe Învățătorul său. Atunci arhiereii și bătrânii poporului s-au adunat în curtea arhiereului, care se numea Caiafa[1]. Și împreună s-au sfătuit ca să-L prindă pe Iisus, cu vicleșug, și să-L ucidă. Dar ziceau: „Nu în ziua praznicului, ca să nu se facă tulburare în popor" (*Matei* 26, 1-5; cf. și *Marcu* 14, 1-2, *Luca* 22, 1-2).

Și a intrat satana în Iuda, cel numit Iscarioteanul, care, mergând la arhierei, a zis: „Ce voiți să-mi dați și eu Îl voi da în mâinile voastre?" Iar ei s-au învoit cu el treizeci de arginți[2] (cf. *Matei* 26, 14-15; *Marcu* 14, 10-11; *Luca* 22, 3-5).

Iubirea de argint este rădăcina tuturor relelor (*1 Timotei* 6, 10).

CINA CEA DE TAINĂ

Pregătirile. A sosit ziua Azimelor[3], în care trebuia să se jertfească mielul de Paști. I-a trimis pe Petru și pe Ioan, zicând: „Mergeți și ne pregătiți Paștile, ca să mâncăm".

Iar ei I-au zis: „Unde voiești să pregătim?"

El le-a zis: „Iată, când veți intra în cetate, vă va întâmpina un om, ducând un urcior cu apă; mergeți după el, în casa în care va intra, și veți zice stăpânului casei: Învățătorul îți zice: Unde este încăperea în care să mănânc Paștile cu ucenicii Mei? Și acela vă va arăta un foișor mare[4], așternut; acolo să pregătiți".

Iar ei, ducându-se, au aflat precum le spusese și au pregătit Paștile (*Luca* 22, 7-13; cf. și *Matei* 26, 17-19, *Marcu* 14, 12-16).

Iisus Domnul prăznuiește cel din urmă Paști. Când a fost ceasul, s-a așezat la masă, și apostolii împreună cu El. A zis către ei: „Cu dor am dorit să mănânc cu voi acest Paști, mai înainte de patima Mea.

Cina cea de Taină

Căci zic vouă că de acum nu-l voi mai mânca, până când nu va fi desăvârșit în împărăția lui Dumnezeu" (*Luca* 22, 14-16).

Mântuitorul Hristos spală picioarele ucenicilor Săi. Apoi Iisus S-a sculat de la Cină, S-a dezbrăcat de haine și, luând un ștergar, S-a încins cu el.

După aceea a turnat apă în vasul de spălat, a început să spele picioarele ucenicilor și să le șteargă cu ștergarul cu care era încins.

A venit deci la Simon Petru. Acesta I-a zis: „Doamne, oare Tu să-mi speli mie picioarele?"

A răspuns Iisus și i-a zis: „Ceea ce fac Eu, tu nu știi acum, dar vei înțelege după aceasta".

Petru I-a zis: „Nu-mi vei spăla picioarele în veac".

Iisus i-a răspuns: „Dacă nu te voi spăla, nu ai parte de Mine".

Zis-a Simon Petru Lui: „Doamne, spală-mi nu numai picioarele mele, ci și mâinile și capul".

Iisus i-a zis: „Cel ce a făcut baie n-are nevoie să-i fie spălate decât picioarele, căci este curat tot. Și voi sunteți curați, însă nu toți". Că știa pe cel ce avea să-L vândă; de aceea a zis: „Nu toți sunteți curați".

După ce le-a spălat picioarele și Și-a luat hainele, S-a așezat iar la masă și le-a zis: „Înțelegeți ce v-am făcut Eu? Voi Mă numiți pe Mine: Învățătorul și Domnul, și bine ziceți, căci sunt. Deci, dacă Eu, Domnul și Învățătorul, v-am spălat vouă picioarele, și voi sunteți datori ca să spălați picioarele unii altora; că v-am dat vouă pildă, ca, precum v-am făcut Eu vouă, să faceți și voi" (*Ioan* 13, 4-15).

Pildă v-am dat vouă (*Ioan* 13, 15).

INSTITUIREA TAINEI SFINTEI EUHARISTII

După ce Iisus a spălat picioarele ucenicilor Săi, așezându-se la cină, a luat pâinea și, binecuvântând și mulțumind lui Dumnezeu, a frânt și le-a dat, zicând: *„Luați, mâncați, acesta este trupul Meu, care se frânge pentru voi".*

După aceea, luând paharul și mulțumind, le-a dat ucenicilor Săi, zicând: *Beți dintru acesta toți, acesta este sângele Meu, al Legii celei noi, care pentru voi și pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor. Aceasta să faceți întru pomenirea Mea* (cf. *Matei* 26, 26-29; *Marcu* 14, 22-24; *Luca* 22, 19-20; *1 Corinteni* 11, 24-25).

DESCOPERIREA VÂNZĂTORULUI

Iuda pleacă de la cină. Apoi Iisus a zis către ucenicii Săi: „Iată, mâna celui ce Mă va vinde este cu Mine la masă. Fiul Omului va merge după cum este scris, dar vai aceluia prin care este vândut" (*Luca* 22, 21-22).

Iisus, zicând acestea, s-a tulburat cu duhul, a mărturisit și a zis: „Adevărat, adevărat zic vouă că unul dintre voi Mă va vinde". Deci ucenicii se uitau unii la alții, nedumerindu-se despre cine vorbește.

Iar la masă era rezemat la pieptul lui Iisus unul dintre ucenicii Lui, pe care-l iubea Iisus. Deci Simon Petru i-a făcut semn acestuia și i-a zis: „Întreabă cine este despre care vorbește". Și căzând acela astfel la pieptul lui Iisus, I-a zis: „Doamne, cine este?"

Iisus i-a răspuns: „Acela este, căruia Eu, întingând bucățica de pâine, i-o voi da". Și, întingând bucățica, a luat-o și a dat-o lui Iuda, fiul lui Simon Iscarioteanul.

Și după îmbucătură a intrat atunci satana în el. Iar Iisus i-a zis: „Ceea ce faci, fă mai curând".

Dar nimeni, din cei care erau la masă, n-a înțeles pentru ce i-a zis aceasta. Căci unii socoteau, deoarece Iuda avea punga, că lui îi zice Iisus: Cumpără cele de care avem trebuință la sărbătoare, sau să dea ceva săracilor.

Deci, după ce a luat acela bucățica de pâine, a ieșit numaidecât. Și era noapte (*Ioan* 13, 21-30; cf. și *Matei* 26, 21-25, *Marcu* 14, 18-21).

Iisus Domnul întărește porunca cea mare a dragostei. După ce a ieșit Iuda, Iisus a zis: „Fiilor, încă puțin timp mai sunt cu voi. Voi Mă veți căuta, dar, după cum am spus iudeilor – că unde Mă duc Eu, voi nu puteți veni – vă spun vouă acum.

Poruncă nouă dau vouă: Să vă iubiți unul pe altul precum și Eu v-am iubit. Întru aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unii față de alții".

Mântuitorul Hristos îl îndeamnă și îl mângâie pe Petru. Atunci Simon Petru L-a întrebat pe Iisus: „Doamne, unde Te duci?" Răspuns-a Iisus: „Unde Mă duc Eu, tu nu poți să urmezi Mie acum, dar mai târziu Îmi vei urma".

Zis-a Petru Lui: „Doamne, de ce nu pot să urmez Ție acum? Sufletul meu îl voi da pentru Tine".

Iisus i-a răspuns: „Vei pune sufletul tău pentru Mine? Adevărat, adevărat zic ție că nu va cânta cocoșul, până ce nu te vei lepăda de Mine de trei ori!" (*Ioan* 13, 36-38; cf. și *Matei* 26, 33-35, *Marcu* 14, 29-31, *Luca* 22, 33-34).

Domnul a zis: „Simone, Simone, iată satana v-a cerut să vă cearnă ca pe grâu; iar Eu M-am rugat pentru tine să nu piară credința ta. Și tu, oarecând, întorcându-te, întărește pe frații tăi" (*Luca* 22, 31-32).

Cel căruia i se pare că stă, să ia seama să nu cadă (*1 Corinteni* 10, 12).

CUVÂNTAREA DE DESPĂRȚIRE

Iisus Domnul este calea care duce la Tatăl. Zis-a Iisus ucenicilor Săi: „Să nu se tulbure inima voastră; credeți în Dumnezeu, credeți și în Mine.

În casa Tatălui Meu multe locașuri sunt. Iar de nu, v-aș fi spus. Mă duc să vă gătesc loc.

Și dacă Mă voi duce și vă voi găti loc, iarăși voi veni și vă voi lua la Mine, ca să fiți și voi unde sunt Eu.

Și unde Mă duc Eu, voi știți și știți și calea".

Toma I-a zis: „Doamne, nu știm unde Te duci; și cum putem ști calea?"

Iisus i-a zis: *Eu sunt Calea, Adevărul și Viața. Nimeni nu vine la Tatăl Meu decât prin Mine. Dacă M-ați fi cunoscut pe Mine, și pe Tatăl Meu L-ați fi cunoscut; dar de acum ÎI cunoașteți pe El și L-ați și văzut.*

Filip I-a zis: „Doamne, arată-ne nouă pe Tatăl și ne este de ajuns".

Iisus i-a zis: „De atâta vreme sunt cu voi și nu M-ai cunoscut, Filipe? *Cel ce M-a văzut pe Mine a văzut pe Tatăl*" (cf. *Ioan* 14, 1-9).

Mântuitorul Hristos făgăduiește ucenicilor că le va trimite pe Mângâietorul[5]. „Dacă Mă iubește cineva, va păzi cuvântul Meu, și Tatăl Meu îl va iubi, și vom veni la el și vom face locaș la el.

Cel ce nu Mă iubește nu păzește cuvintele Mele. Dar cuvântul pe care îl auziți nu este al Meu, ci al Tatălui care M-a trimis.

Acestea vi le-am spus, fiind cu voi; dar Mângâietorul, Duhul Sfânt, pe Care-L va trimite Tatăl, în numele Meu, Acela vă va învăța toate și vă va aduce aminte despre toate cele ce v-am spus Eu.

Pace vă las vouă, pacea Mea o dau vouă; nu precum dă lumea vă dau Eu. Să nu se tulbure inima voastră, nici să se înfricoșeze.

Ați auzit că v-am spus: Mă duc și voi veni la voi. De M-ați iubi, v-ați bucura că Mă duc la Tatăl, pentru că Tatăl este mai mare decât Mine.

Și acum v-am spus acestea, înainte de a se întâmpla, ca să credeți când se vor întâmpla.

Nu voi mai vorbi multe cu voi, căci vine și stăpânitorul acestei lumi și el nu are nimic în Mine; dar ca să cunoască lumea că Eu iubesc pe Tatăl și, precum Tatăl Mi-a poruncit, așa fac" (*Ioan* 14, 23-31).

Iisus Domnul prevestește prigonirile ucenicilor Săi. „Iar când va veni Mângâietorul, pe Care Eu Îl voi trimite vouă de la Tatăl, *Duhul Adevărului, Care de la Tatăl purcede*, Acela va mărturisi despre Mine. Și voi mărturisiți, pentru că de la început sunteți cu Mine.

Acestea vi le-am spus ca să nu vă smintiți. Vă vor scoate pe voi din sinagogi; dar vine ceasul când tot cel ce vă va ucide să creadă că aduce închinare lui Dumnezeu.

Și acestea le vor face, pentru că n-au cunoscut nici pe Tatăl, nici pe Mine.

Iar acestea vi le-am spus ca să vă aduceți aminte de ele, când va veni ceasul lor, că Eu vi le-am spus. Și acestea nu vi le-am spus de la început, fiindcă eram cu voi" (*Ioan* 15, 26-27; 16, 1-4).

Fiul lui Dumnezeu vorbește despre lucrarea Sfântului Duh. „Dar acum Mă duc la Cel ce M-a trimis și nimeni dintre voi nu Mă întreabă: Unde Te duci? Ci, fiindcă v-am spus acestea, întristarea a umplut inima voastră. Dar Eu vă spun adevărul: Vă este de folos ca să Mă duc Eu. Căci dacă nu Mă voi duce, Mângâietorul nu va veni la voi, iar dacă Mă voi duce, Îl voi trimite la voi. Și El, venind, va vădi lumea de păcat și de dreptate și de judecată. De păcat, pentru că ei nu cred în Mine; de dreptate, pentru că Mă duc la Tatăl Meu și nu Mă veți mai vedea; și de judecată, pentru că stăpânitorul acestei lumi a fost judecat.

Încă multe am a vă spune, dar acum nu puteți să le purtați. Iar când va veni Acela, Duhul Adevărului, vă va călăuzi la tot adevărul; căci nu va vorbi de la Sine, ci câte va auzi va vorbi și cele viitoare vă va vesti. Acela Mă va slăvi, pentru că din al Meu va lua și vă va vesti" (*Ioan* 16, 5-14).

Despărțirea Mântuitorului Hristos de ucenicii Săi va fi scurtă. „Puțin și nu Mă veți mai vedea, și iarăși puțin și Mă veți vedea, pentru că Eu Mă duc la Tatăl".

Deci, unii dintre ucenicii Lui ziceau între ei: „Ce este aceasta ce ne spune: Puțin și nu Mă veți mai vedea și iarăși puțin și Mă veți vedea, și că Mă duc la Tatăl?"

Deci ziceau: „Ce este aceasta ce zice: Puțin? Nu știm ce zice". Și a cunoscut Iisus că voiau să-L întrebe și le-a zis: „Despre aceasta vă întrebați între voi, că am zis: Puțin și nu Mă veți mai vedea și iarăși puțin și Mă veți vedea? Adevărat, adevărat zic vouă că voi veți plânge și vă veți tângui, iar lumea se

va bucura. Voi vă veți întrista, dar întristarea voastră se va preface în bucurie. Deci și voi acum sunteți triști, dar iarăși vă voi vedea și se va bucura inima voastră și bucuria voastră nimeni nu o va lua de la voi" (*Ioan* 16, 16-20, 22).

Iisus Domnul îi îndeamnă la rugăciune. „Adevărat, adevărat zic vouă: Orice veți cere de la Tatăl în numele Meu El vă va da. Până acum n-ați cerut nimic în numele Meu; cereți și veți primi, ca bucuria voastră să fie deplină.

Acestea vi le-am spus în pilde, dar vine ceasul când nu vă voi mai grăi în pilde, ci pe față vă voi vesti despre Tatăl.

În ziua aceea veți cere în numele Meu; și nu vă zic că voi ruga pe Tatăl pentru voi, căci însuși Tatăl vă iubește pe voi, fiindcă voi M-ați iubit pe Mine și ați crezut că de la Dumnezeu am ieșit".

Fiul lui Dumnezeu prevestește că ucenicii Săi Îl vor părăsi. „Ieșit-am de la Tată și am venit în lume; iarăși las lumea și Mă duc la Tatăl".

Au zis ucenicii Săi: „Iată, acum vorbești pe față și nu spui nicio pildă. Acum știm că Tu știi toate și nu ai nevoie ca să Te întrebe cineva. De aceea credem că ai ieșit de la Dumnezeu".

A răspuns Iisus: „Acum credeți? Iată vine ceasul, și a și venit, ca să vă risipiți fiecare la ale sale și pe Mine să Mă lăsați singur. Dar nu sunt singur, pentru că Tatăl este cu Mine" (cf. *Ioan* 16, 23-32).

Îndrăzniți. Eu am biruit lumea (*Ioan* 16, 33).

RUGĂCIUNEA ARHIEREASCĂ A MÂNTUITORULUI HRISTOS

Iisus Domnul Se roagă pentru El însuși. Acestea a vorbit Iisus și, ridicând ochii Săi la cer, a zis: „Părinte, a venit ceasul! Preaslăvește pe Fiul Tău, ca și Fiul să Te preaslăvească. Precum I-ai dat stăpânire peste tot trupul, ca să dea viață veșnică tuturor acelora pe care Tu i-ai dat Lui. Și aceasta este viața veșnică: Să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis.

Eu Te-am preaslăvit pe Tine pe pământ; lucru pe care Mi L-ai dat să-l fac, l-am săvârșit. Și acum, preaslăvește-Mă Tu, Părinte, la Tine Însuți, cu slava pe care am avut-o la Tine, mai înainte de a fi lumea".

Fiul lui Dumnezeu se roagă pentru ucenicii Săi. „Arătat-am numele Tău oamenilor pe care Mi i-ai dat Mie din lume (*Ioan* 17, 1-6); Eu pentru aceștia Mă rog, căci ai Tăi sunt (*Ioan* 17, 9). Părinte Sfinte, păzește-i întru numele Tău, pe aceia pe care Mi i-ai dat, ca să fie una precum suntem și Noi (*Ioan* 17, 11). Nu mă rog ca să-i iei din lume, ci ca să-i păzești pe ei de cel viclean. Sfințește-i pe ei întru adevărul Tău: Cuvântul Tău este adevărul" (*Ioan* 17, 14, 16).

Mântuitorul Hristos se roagă pentru toți credincioșii. „Dar nu numai pentru aceștia Mă rog, ci și pentru cei ce vor crede în Mine, prin cuvântul lor, ca toți să fie una, după cum Tu, Părinte, întru Mine și Eu întru Tine, așa și aceștia în Noi să fie una, ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis (*Ioan* 17, 20-21).

Părinte, voiesc ca, unde sunt Eu, să fie împreună cu Mine și aceia pe care Mi i-ai dat, ca să vadă slava Mea pe care Mi-ai dat-o" (*Ioan* 17, 24).

Apoi, după cântarea de mulțumire, Iisus și ucenicii Săi au ieșit de la cină.

Părinte, a venit ceasul! (*Ioan* 17, 1).

PĂTIMIRILE DOMNULUI NOSTRU IISUS HRISTOS

Rugăciunea din grădina Ghetsimani. Zicând acestea, Iisus a ieșit cu ucenicii Lui dincolo de pârâul *Cedrilor*[6], și a mers, după obicei, în *Muntele Măslinilor*. Ajungând la un loc al cărui nume este *Ghetsimani*[7], unde se afla o grădină, au intrat acolo El și ucenicii Lui.

Iar Iuda vânzătorul cunoștea acest loc, pentru că Iisus și ucenicii Săi adesea se adunau acolo (cf. *Ioan* 18, 1-2).

Iar dacă a intrat în grădină, a zis Iisus ucenicilor Săi: „Ședeți aici până ce Mă voi ruga". Apoi i-a luat cu El pe *Petru*, pe *Iacov* și pe *Ioan* și a început a Se tulbura și a Se mâhni.

Le-a zis lor: *Întristat este sufletul Meu până la moarte. Rămâneți aici și privegheați împreună cu Mine.*

Rugăciunea Mântuitorului Iisus Hristos în grădina Ghetsimani

Mergând puțin mai înainte, a căzut cu fața la pământ, rugându-Se și zicând: *Părintele Meu, de este cu putință, treacă de la Mine paharul acesta! Însă nu precum voiesc Eu, ci precum Tu voiești!*

Și a venit la ucenici și i-a găsit dormind și i-a zis lui Petru: „Așa, n-ați putut un ceas să privegheați cu Mine! Privegheați și vă rugați, ca să nu intrați în ispită. Căci duhul este osârduitor, dar trupul neputincios".

Iarăși, ducându-se, a doua oară, s-a rugat zicând: „Părintele Meu, dacă nu este cu putință să treacă acest pahar, ca să nu-l beau, *facă-se voia Ta!*"

Și venind iarăși, i-a aflat dormind, căci ochii lor erau îngreuiați.

Lăsându-i, S-a dus iarăși și a treia oară S-a rugat, același cuvânt zicând (cf. *Matei* 26, 36-44). Iar un *înger* din cer I s-a arătat Lui și-L întărea. Iar El,

fiind în chin de moarte, mai stăruitor Se ruga. Iar sudoarea Lui s-a făcut ca picături de sânge care picurau pe pământ.

Și ridicându-se din rugăciune, a venit la ucenicii Lui (*Luca* 22, 43-45) și le-a zis: „Dormiți de acum și vă odihniți! E gata! A sosit ceasul. Iată Fiul Omului este dat în mâinile păcătoșilor. Sculați-vă să mergem. Iată, cel ce M-a vândut este aproape"(*Marcu* 14, 41).

Trădarea Mântuitorului. Când încă vorbea Iisus, iată a sosit Iuda, unul dintre cei doisprezece, și împreună cu el mulțime multă, cu săbii și toiege, de la arhierei și de la bătrânii poporului. Iar vânzătorul le dăduse semn, zicând: „Pe care-L *voi săruta,* Acela este. Puneți mâna pe El".

Și îndată, apropiindu-se de Iisus, a zis: „Bucură-te, Învățătorule!" Și L-a sărutat.

Iar Iisus i-a zis: „Prietene, pentru ce ai venit? (*Matei* 26, 47-50). Iuda, cu o *sărutare* vinzi pe Fiul Omului?" (*Luca* 22, 48)

Iar Iisus, știind toate cele ce erau să vină asupra Lui, a ieșit și le-a zis: „Pe cine căutați?"

Răspuns-au Lui: „Pe Iisus Nazarineanul". El le-a zis: „Eu sunt".

Atunci, când le-a spus: Eu sunt, ei s-au dat înapoi și au căzut la pământ.

Iarăși i-a întrebat: „Pe cine căutați?" Iar ei au zis: „Pe Iisus Nazarineanul".

Răspuns-a Iisus: „V-am spus că Eu sunt. Deci, dacă Mă căutați pe Mine, lăsați pe aceștia să se ducă" (*Ioan* 18, 4-8).

Deci ostașii și comandantul și slujitorii iudeilor au prins pe Iisus și L-au legat (*Ioan* 18, 12).

Iar cei din preajma Lui, văzând ce avea să se întâmple, au zis: „Doamne, dacă vom lovi cu sabia?" (*Luca* 22, 49) Dar *Simon-Petru,* având sabie, a scos-o și a lovit-o pe sluga arhiereului și i-a tăiat urechea dreaptă; iar numele slugii era *Malhus* (*Ioan* 18, 10).

Dar Iisus, răspunzând, a zis: „Lăsați, până aici". Și atingându-se de urechea lui l-a vindecat (*Luca* 22, 51).

Apoi întorcându-se spre Petru, i-a zis: „Întoarce sabia ta la locul ei, că toți cei ce scot sabia, de sabie vor pieri. Sau ți se pare că nu pot să rog pe Tatăl Meu și să-Mi trimită acum mai mult de douăsprezece legiuni[8] de îngeri? Dar cum se vor împlini Scripturile, că așa trebuie să fie? (*Matei* 26, 52-54)

Nu voi bea, oare, paharul pe care Mi l-a dat Tatăl?" (*Ioan* 18, 11)

Arhiereilor, căpeteniilor templului și bătrânilor care veniseră asupra Lui, Iisus le-a zis: „Ca la un tâlhar ați ieșit, cu săbii și cu toiege. În toate

Trădarea Mântuitorului Iisus Hristos de către Iuda Iscarioteanul

zilele fiind cu voi în templu, n-ați întins mâinile asupra Mea. *Dar acesta este ceasul vostru și stăpânirea întunericului* (*Luca* 22, 52-53). Iar acestea sunt ca să se împlinească Scripturile".

Și, lăsându-L, au fugit cu toții (*Marcu* 14, 49-50).

Mântuitorul Hristos la arhiereii Anna[9] și Caiafa. Ostașii, comandantul și slujitorii iudeilor au prins pe Iisus și L-au legat. Și L-au dus întâi la Anna, căci era socrul lui Caiafa, care era arhiereu al anului aceluia. Caiafa era cel ce sfătuise pe iudei că este de folos să moară un om pentru popor.

Și Simon-Petru și un alt ucenic mergeau după Iisus. Iar ucenicul acela era cunoscut arhiereului și a intrat împreună cu Iisus în curtea arhiereului; iar Petru a stat la poartă, afară. Deci a ieșit celălalt ucenic, care era cunoscut arhiereului și a vorbit cu portăreasa și a băgat pe Petru înăuntru (cf. *Ioan* 18, 12-16).

Înfățișarea înaintea lui Caiafa. Atunci arhiereul L-a întrebat pe Iisus despre ucenicii Lui și despre învățătura Lui.

Iisus i-a răspuns: „Eu am vorbit pe față lumii. Eu am învățat întotdeauna în sinagogă și în templu, unde se adună toți iudeii, și nimic nu am vorbit în ascuns. De ce Mă întrebi pe Mine? Întreabă pe cei ce au auzit ce le-am vorbit. Iată aceștia știu ce am spus Eu".

Și zicând El acestea, unul din slujitorii, care era de față, I-a dat lui Iisus o palmă, zicând: „Așa răspunzi Tu arhiereului?"

Iisus i-a răspuns: „Dacă am vorbit rău, dovedește că este rău, iar dacă am vorbit bine, de ce Mă bați?" (*Ioan* 18, 19-23).

Înfățișarea Mântuitorului Hristos înaintea Sinedriului[10] și osândirea Lui la moarte. Arhiereii și tot sinedriul căutau împotriva lui Iisus *mărturie* ca să-L dea la moarte, dar nu găseau. Că mulți mărturiseau mincinos împotriva Lui, dar mărturiile nu se potriveau.

Și ridicându-se unii, au dat *mărturie mincinoasă* împotriva Lui, zicând: „Noi L-am auzit zicând așa: *Voi dărâma* acest templu făcut de mână, și în trei zile altul, nefăcut de mână, voi clădi". Dar nici așa mărturia lor nu era la fel.

Și, sculându-se în mijlocul lor, arhiereul L-a întrebat pe Iisus, zicând: „Nu răspunzi nimic la tot ce mărturisesc împotriva Ta aceștia?" Iar El tăcea și nu răspundea nimic.

Iarăși L-a întrebat arhiereul și I-a zis: *Ești Tu Hristosul, Fiul Celui binecuvântat?*

Iar Iisus a zis: *„Eu sunt* și veți vedea pe Fiul Omului șezând de-a dreapta Celui Atotputernic și venind pe norii cerului"[11].

Iar arhiereul, sfâșiindu-și hainele, a zis: „Ce trebuință mai avem de martori? Ați auzit hula[12]. Ce vi se pare vouă?" Iar ei toți au judecat că El este vinovat de moarte (*Marcu* 14, 55-64).

Petru se leapădă de trei ori de Domnul. În vremea aceea, Petru ședea afară, în curte. Și o slujnică s-a apropiat de el, zicând: *Și tu erai cu Iisus Galileeanul?* Dar el s-a lepădat înaintea tuturor, zicând: „Nu știu ce zici". Și ieșind el la poartă, l-a văzut alta și a zis celor de acolo: „Și acesta era cu Iisus Nazarineanul!" Și iarăși s-a lepădat cu jurământ, zicând: *„Nu cunosc pe omul acesta"* (*Matei* 26, 69-72). Trecând ca un ceas, altul adeveri aceasta și zise: „Cu adevărat și acesta era cu El, căci este galileean" (*Luca* 22, 59). Apropiindu-se cei ce erau acolo, au zis: „Cu adevărat și tu ești dintre ei, căci și graiul tău te vădește" (*Matei* 26, 73). Una dintre slugile arhiereului, rudă fiind al celui ce-i tăiase Petru urechea, a zis: „Nu te-am văzut eu pe tine, în grădină, cu El?" (*Ioan* 18, 26). Atunci el a început a se blestema și a se jura: „Nu știu pe omul acesta". Și îndată a cântat cocoșul (*Matei* 26, 74). Întorcându-se Domnul, S-a uitat spre Petru; și și-a adus aminte Petru de cuvântul Domnului, cum îi zisese că, mai înainte de a cânta cocoșul astăzi, tu te vei lepăda de Mine de trei ori. *Și ieșind afară, Petru a plâns cu amar* (*Luca* 22, 61-62).

Iisus Domnul este batjocorit și bătut. Iar bărbații care Îl păzeau pe Iisus, Îl batjocoreau, bătându-L. Și acoperindu-I fața Îl întrebau: „Proorocește cine este cel ce Te-a lovit?"

Și hulindu-L, multe altele spuneau împotriva Lui (*Luca* 22, 63-65).

Înfățișarea a doua a Fiului lui Dumnezeu înaintea Sinedriului. Când s-a făcut ziuă, s-au adunat bătrânii poporului, arhiereii și cărturarii și L-au dus pe El în sinedriul lor, zicând: „Spune nouă dacă ești Tu Hristosul". Iar El le-a zis: „Dacă vă voi spune, nu veți crede; iar dacă vă voi întreba, nu-Mi veți răspunde. De acum însă Fiul Omului va ședea de-a dreapta puterii lui Dumnezeu".

Iar ei au zis toți: *Așadar, Tu ești Fiul lui Dumnezeu*? El a zis către ei: *Voi ziceți că Eu sunt.*

Ei au zis: „Ce ne mai trebuie mărturii, căci noi înșine am auzit din gura Lui!" (*Luca* 22, 66-71)

Și îndată, dimineața, arhiereii, ținând sfat cu bătrânii, cu cărturarii și cu tot sinedriul, și legând pe Iisus, L-au dus și L-au predat lui *Pilat*[13] (*Marcu* 15, 1).

Deznădăjduirea lui Iuda. Atunci Iuda, cel ce L-a vândut, văzând că Iisus a fost osândit la moarte, s-a căit și a adus înapoi arhiereilor și bătrânilor cei treizeci de arginți, zicând: „Am greșit vânzând sânge nevinovat". Ei i-au zis: „Ce ne privește pe noi? Tu vei vedea". Iar el, aruncând arginții în templu, a plecat și s-a spânzurat.

Iar arhiereii, luând banii, au zis: „Nu se cuvine să-i punem în vistieria templului, deoarece sunt preț de sânge". Și ținând ei sfat, au cumpărat cu ei Țarina Olarului, pentru îngroparea străinilor. Pentru aceea s-a numit țarina aceea *Țarina Sângelui,* până în ziua de astăzi (*Matei* 27, 3-8).

Mântuitorul Hristos înaintea procuratorului[14] Pilat din Pont. Deci L-au adus pe Iisus de la Caiafa la *pretoriu*[15]; și era dimineață. Și ei n-au intrat în pretoriu, ca să nu se spurce, ci să mănânce Paștile.

Deci *Pilat* a ieșit la ei, afară, și le-a zis: „Ce învinuire aduceți Omului Acestuia?"

Ei au răspuns și i-au zis: „Dacă Acesta n-ar fi fost răufăcător, nu ți L-am fi predat ție".

Atunci le-a zis Pilat: „Luați-L voi și judecați-L după legea voastră". Iudeii însă i-au răspuns: „Nouă nu ne este îngăduit să omorâm pe nimeni" (*Ioan* 18, 28-31). Apoi au început să-L pârască, zicând: „Pe Acesta L-am prins răzvrătind neamul nostru și împiedicând să dăm dajdie Cezarului și zicând că El este Hristos, rege" (*Luca* 23, 2).

Pilat a intrat iarăși în pretoriu și a chemat pe Iisus și I-a zis: *Tu ești regele iudeilor?*

Răspuns-a Iisus: „De la tine însuți zici aceasta, sau alții ți-au spus-o despre Mine?"

Pilat a răspuns: „Nu cumva sunt iudeu eu? Poporul Tău și arhiereii Te-au predat mie. Ce ai făcut?"

Iisus a răspuns: *Împărăția Mea nu este din lumea aceasta.*

Dacă Împărăția Mea ar fi din lumea aceasta, slujitorii Mei s-ar fi luptat ca să nu fiu predat iudeilor. Dar acum împărăția Mea nu este de aici.

Mântuitorul Iisus Hristos înaintea lui Ponțiu Pilat

I-a zis Pilat: „Așadar ești Tu împărat?" Răspuns-a Iisus: *Tu zici că Eu sunt împărat. Eu spre aceasta M-am născut și pentru aceasta am venit în lume, ca să mărturisesc pentru adevăr; oricine este din adevăr ascultă glasul Meu.*

Pilat I-a zis: „Ce este adevărul?" Și zicând aceasta, a ieșit iarăși la iudei și le-a zis: *Eu nu găsesc în El nicio vină* (*Ioan* 18, 33-38).

Atunci arhiereii și bătrânii au adus tot felul de pâri asupra Lui. Învinuirilor aduse Lui de către arhierei și bătrâni, *nu răspundea nimic.*

Atunci I-a zis Pilat: „Nu auzi câte mărturisesc ei împotriva Ta?" Nu i-a răspuns lui niciun cuvânt, încât dregătorul se mira foarte (*Matei* 27, 12-14).

Iar iudeii stăruiau, zicând că întărâtă poporul, învățând prin toată Iudeea, începând din Galileea până aici.

Și Pilat auzind, a întrebat dacă omul este *galileean.* Aflând că este de sub stăpânirea lui *Irod*[16], L-a trimis la Irod, care era și el în Ierusalim în acele zile (cf. *Luca* 23, 5-7).

Mântuitorul Hristos înaintea lui Irod. Iar Irod, văzând pe Iisus, s-a bucurat foarte, că de multă vreme dorea să-L cunoască pentru că auzise despre El, și nădăjduia să vadă vreo minune săvârșită de El. Irod L-a întrebat multe lucruri, dar El nu i-a răspuns nimic. Arhiereii și cărturarii erau de față, învinuindu-L foarte tare. Iar Irod, împreună cu ostașii săi, batjocorindu-L și luându-L în râs, L-a îmbrăcat cu o haină strălucitoare și L-a trimis iarăși la Pilat.

Și în ziua aceea, Irod și Pilat s-au făcut prieteni unul cu altul, căci mai înainte erau în dușmănie între ei (*Luca* 23, 8-12).

A doua înfățișare înaintea lui Pilat. Iisus Domnul sau Baraba. Iar Pilat, chemând arhiereii și căpeteniile și poporul, a zis către ei: „Ați adus la mine pe Omul acesta, ca pe un răzvrătitor al poporului; dar iată eu, cercetându-L în fața voastră, nicio vină n-am găsit în acest om, din cele ce aduceți împotriva Lui. Și nici Irod n-a găsit, căci L-a trimis iarăși la noi. Și iată, El n-a săvârșit nimic vrednic de moarte. Deci, pedepsindu-L, Îl voi elibera" (*Luca* 23, 13-16).

La sărbătoarea Paștilor, dregătorul avea obiceiul să elibereze mulțimii un întemnițat pe care-l voiau. Și aveau atunci un vinovat vestit, care se numea *Baraba*[17] (*Matei* 27, 15-16), care era aruncat în temniță pentru o răscoală făcută în cetate și pentru omor (*Luca* 23, 19).

Deci adunați fiind ei, Pilat le-a zis: „Pe cine voiți să vi-l eliberez, pe *Baraba* sau pe *Iisus*, care se zice *Hristos*?" Că știa că din invidie L-au dat în mâna lui.

Și pe când stătea Pilat în scaunul de judecată, femeia lui i-a trimis acest cuvânt: „Nimic să nu-I faci Dreptului aceluia, că mult am suferit azi, în vis, pentru El".

Însă arhiereii și bătrânii au aţâțat mulțimile ca să-l ceară pe Baraba, iar pe Iisus să-L piardă.

Iar dregătorul, răspunzând, le-a zis: „Pe cine din cei doi voiți să vă eliberez?" Iar ei au răspuns: „Pe Baraba".

Pilat le-a zis: „Dar ce voi face cu Iisus, Care se cheamă Hristos?" Toți au răspuns: „Să fie răstignit!"

A zis iarăși Pilat: „Dar ce rău a făcut?" Ei însă mai tare strigau și ziceau: „Să fie răstignit!"

Iisus Domnul este bătut. Văzând Pilat că nimic nu foloseşte, ci mai mare tulburare se face, luând apă, şi-a spălat mâinile înaintea mulţimii, zicând: *Nevinovat sunt de sângele Dreptului acestuia. Voi veţi vedea.*

Iar tot poporul a răspuns şi a zis: „Sângele Lui asupra noastră şi asupra copiilor noştri!"

Atunci le-a eliberat pe Baraba, iar pe Iisus L-a biciuit şi L-a dat să fie răstignit (*Matei* 27, 17-26).

Fiul lui Dumnezeu este încununat cu spini. Atunci ostaşii dregătorului, ducând ei pe Iisus în pretoriu, au adunat în jurul Lui toată cohorta[18] şi, dezbrăcându-L de hainele Lui, I-au pus o hlamidă[19] roşie; apoi, împletind o cunună de spini, I-au pus-o pe cap şi în mâna Lui cea dreaptă trestie; şi, îngenunchind înaintea Lui, îşi băteau joc de El, zicând: „Bucură-Te, regele iudeilor".

Scuipând asupra Lui, au luat trestia şi-L băteau peste cap (*Matei* 27, 27-30).

Mântuitorul Hristos este înfăţişat poporului. Pilat a ieşit afară şi le-a zis: „Iată vi-L aduc pe El afară ca să ştiţi că nu găsesc în El nicio vină".

Atunci a ieşit Iisus afară, purtând cununa de spini şi mantia purpurie. Le-a zis Pilat: *Iată Omul!*

Când L-au văzut, arhiereii şi slujitorii au strigat, zicând: „Răstigneşte-L! Răstigneşte-L!" Zis-a lor Pilat: „Luaţi-L voi şi răstigniţi-L, căci eu nu-I găsesc nicio vină".

Iudeii i-au răspuns: *Noi avem lege şi după legea noastră El trebuie să moară, că S-a făcut pe Sine Fiu al lui Dumnezeu.*

Când a auzit Pilat acest cuvânt, mai mult s-a temut. Şi a intrat iarăşi în pretoriu şi I-a zis lui Iisus: „De unde eşti Tu?" Iar Iisus nu i-a dat niciun răspuns.

Atunci Pilat I-a zis: „Mie nu-Mi vorbeşti? Nu ştii că am putere să Te eliberez şi putere am să Te răstignesc?".

Iisus a răspuns: *N-ai avea nicio putere asupra Mea, dacă nu ţi-ar fi fost dat ţie de sus. De aceea cel ce M-a predat ţie mai mare păcat are.*

Pentru aceasta Pilat căuta să-L elibereze; iar iudeii strigau zicând: „Dacă Îl eliberezi pe Acesta, nu eşti prieten al Cezarului. Oricine se face pe sine împărat este împotriva Cezarului".

Pilat, auzind cuvintele acestea, L-a dus afară pe Iisus și a șezut pe scaunul de judecată, în locul numit *pardosit cu pietre,* iar evreiește *Gabbata.*

Și era Vinerea Paștilor, cam la al șaselea ceas, și a zis Pilat iudeilor: *Iată Împăratul vostru.*

Iar ei au strigat: „Ia-L! Ia-L! Răstignește-L!" Pilat le-a zis: „Să răstignesc pe Împăratul vostru?" Arhiereii au răspuns: „Nu avem împărat, decât pe Cezarul". Atunci L-a predat lor ca să fie răstignit. Ei L-au luat pe Iisus și L-au dus ca să-L răstignească (cf. *Ioan* 19, 4-16).

Iisus Domnul Își duce Crucea. Iar după ce L-au batjocorit, L-au dezbrăcat de hlamidă, L-au îmbrăcat cu hainele Lui și L-au dus să-L răstignească (*Matei* 27, 31).

Și ducându-Și crucea, a ieșit la locul ce se cheamă *al Căpățânii,* care în evreiește se zice *Golgota* (*Ioan* 19, 17).

Acolo duceau și alți doi făcători de rele, ca să-i omoare împreună cu El (cf. *Ioan* 19, 18).

Mântuitorul Iisus Hristos ducându-Și Crucea către Golgota

Și l-au silit pe un trecător, care venea din țarină, pe *Simon Cirineul*[20], tatăl lui Alexandru și al lui Ruf, ca să ducă crucea Lui (*Marcu* 15, 21).

Iisus mângâie femeile ce plângeau. Iar după Iisus venea mulțime multă de popor și de *femei,* care se băteau în piept și Îl plângeau. Și întorcându-se către ele, Iisus le-a zis: *Fiice ale Ierusalimului, nu Mă plângeți pe Mine, ci pe voi plângeți-vă și pe copiii voștri.* Căci iată, vin zile în care vor zice: Fericite sunt cele sterpe[21] și pântecele care n-au născut și sânii care n-au alăptat!

Atunci vor începe să spună munților: Cădeți peste noi; și dealurilor: Acoperiți-ne. Căci dacă fac acestea cu lemnul verde, cu cel uscat ce va fi?" (cf. *Luca* 23, 27-30).

Răstignirea. L-au dus pe Iisus la locul zis *Golgota,* care se tălmăcește, *locul Căpățânii.* Și I-au dat să bea vin amestecat cu smirnă[22], dar El n-a luat. Apoi L-au răstignit (cf. *Marcu* 15, 22-24).

Întâia grăire a Fiului lui Dumnezeu pe Cruce. Împreună cu El au răstignit doi tâlhari: unul de-a dreapta și altul de-a stânga Lui, împlinindu-se astfel Scriptura care zice: *Cu cei fără de lege s-a socotit* (*Marcu* 15, 27-28, cf. *Isaia* 53, 12).

Iar Iisus zicea: *Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac!* (*Luca* 23, 34).

Inscripția de deasupra Crucii. Iar Pilat a scris și titlu și l-a pus deasupra Crucii. Și era scris: *Iisus Nazarineanul, Împăratul iudeilor!* Deci mulți dintre iudei au citit acest titlu, căci locul unde a fost răstignit Iisus era aproape de cetate. Era scris: evreiește, latinește și grecește.

Deci arhiereii iudeilor i-au zis lui Pilat: „Nu scrie: Împăratul iudeilor, ci că Acela a zis: Eu sunt Împăratul iudeilor".

Pilat a răspuns: „Ce am scris, am scris" (cf. *Ioan* 19, 19-22).

Împărțirea hainelor Mântuitorului Hristos. După ce au răstignit pe Iisus, ostașii au luat hainele Lui și le-au făcut patru părți, fiecărui ostaș câte o parte, și cămașa. Dar cămașa era fără cusătură, de sus țesută în întregime. Deci au zis unii către alții: „Să n-o sfâșiem, ci să aruncăm sorții pentru ea, a cui să fie"; ca să se împlinească Scriptura care

Răstignirea Mântuitorului Iisus Hristos

zice: Împărțit-au hainele Mele loruși, și pentru cămașa Mea au aruncat sorți" (cf. *Psalmul* 21, 20). Așadar ostașii acestea au făcut (*Ioan* 19, 23-24).

Batjocurile aduse Fiului lui Dumnezeu pe Cruce. Iar trecătorii Îl huleau[23], clătinându-și capetele și zicând: „Tu, Cel ce dărâmi templul și în trei zile îl zidești, mântuiește-Te pe Tine Însuți! Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, coboară-Te de pe cruce!" (*Matei* 27, 39-40).

Asemenea și arhiereii, bătându-și joc de El, cu cărturarii și cu bătrânii, ziceau: „Pe alții i-a mântuit, iar pe Sine nu poate să Se mântuiască. Dacă este regele lui Israel, să Se coboare acum de pe cruce, și vom crede în El" (*Matei* 27, 41-42). Și Îl luau în râs și ostașii care se apropiau, aducându-I oțet și zicând: „Dacă Tu ești regele iudeilor, mântuiește-Te pe Tine Însuți" (*Luca* 23, 36-37).

A doua grăire a lui Iisus Domnul pe Cruce. Iar unul dintre făcătorii de rele răstigniți Îl hulea, zicând: „Nu ești Tu Hristosul? Mântuiește-Te pe Tine Însuți și pe noi".

Și celălalt, răspunzând, îl certa, zicând: „Nu te temi tu de Dumnezeu, că ești în aceeași osândă? Și noi pe drept, că noi primim cele cuvenite după faptele noastre; Acesta însă n-a făcut niciun rău".

Îi zicea lui Iisus: *Pomenește-mă, Doamne, când vei veni în împărăția Ta.*

Iisus i-a zis: *Adevărat grăiesc ție, astăzi vei fi cu Mine în rai* (*Luca* 23, 39-43).

A treia grăire a Domnului nostru pe Cruce. Și stăteau lângă crucea lui Iisus mama Lui și sora mamei Lui, Maria lui Cleopa[24], și Maria Magdalena[25]. Deci Iisus, văzând pe *mama* Sa și pe ucenicul pe care îl iubea stând alături, a zis mamei Sale: *Femeie, iată fiul tău!* Apoi i-a zis ucenicului: *Iată mama ta!* Și din ceasul acela ucenicul a luat-o cu sine (cf. *Ioan* 19, 25-27).

A patra grăire a Mântuitorului Hristos pe Cruce. Iar de la ceasul al *șaselea*[26], s-a făcut întuneric peste tot pământul, până la ceasul al *nouălea*[27]. Iar în ceasul al nouălea a strigat Iisus cu glas mare, zicând: *Eli, Eli, lama sabahtani?*, adică: *Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?*

Iar unii dintre cei ce ședeau acolo, auzind ziceau: „Pe Ilie îl strigă Acesta" (*Matei* 27, 45-47).

A cincea grăire a Fiului lui Dumnezeu pe Cruce. După aceea, știind Iisus că toate s-au săvârșit acum, ca să se împlinească Scriptura, a zis: *„Mi-e sete"* (cf. *Psalmul* 68, 25). Și era acolo un vas plin cu oțet; iar cei care Îl loviseră, punând în vârful unei trestii de isop[28] un burete înmuiat în oțet, l-au dus la gura Lui (*Ioan* 19, 28-29).

Iar ceilalți ziceau: „Lasă, să vedem dacă vine Ilie să-L mântuiască" (*Matei* 27, 49).

A șasea grăire a lui Iisus Domnul pe Cruce. Iar, după ce a luat oțetul, Iisus a zis: *Săvârșitu-s-a!*

A șaptea grăire a Mântuitorului Hristos pe Cruce. După aceea a strigat Iisus din nou cu glas tare și a zis: *Părinte, în mâinile Tale încredințez duhul Meu.*

Fiul lui Dumnezeu moare pe Cruce. Acestea zicând, plecându-și capul, Și-a dat duhul (cf. *Ioan* 19, 30, *Luca* 23, 46).

Minunile de după moartea lui Iisus Domnul. Și iată, catapeteasma templului s-a sfâșiat în două de sus până jos, pământul s-a cutremurat și pietrele s-au despicat. Mormintele s-au deschis și multe trupuri ale sfinților adormiți s-au sculat. Și, ieșind din morminte după învierea Lui, au intrat în cetatea sfântă[29] și s-au arătat multora.

Iar sutașul și cei ce împreună cu el păzeau pe Iisus, văzând cutremurul și cele întâmplate, s-au înfricoșat foarte, zicând: *Cu adevărat Fiul lui Dumnezeu era Acesta!* (cf. *Matei* 27, 51-54).

Și toate mulțimile care veniseră la această priveliște, văzând cele întâmplate, se întorceau bătându-și pieptul.

Toți cunoscuții Lui, și femeile care Îl însoțiseră din Galileea, stăteau departe, privind acestea (*Luca* 23, 48-49).

Erau și femei care priveau de departe; între ele: *Maria Magdalena, Maria,* mama lui Iacov cel Mic[30] și a lui Iosif[31], și *Salomeea*[32], care, pe când era El în Galileea, mergeau după El și Îi slujeau, și multe altele care se suiseră cu El la Ierusalim (cf. *Marcu* 15, 40-41).

Împungerea Mântuitorului Hristos cu sulița. Deci iudeii, fiindcă era *vineri,* ca să nu rămână trupurile sâmbăta pe cruce, căci era mare ziua sâmbetei aceleia, au rugat pe Pilat să le zdrobească fluierele picioarelor[33] și să-i ridice.

Deci au venit ostașii și au zdrobit fluierele celui dintâi și ale celuilalt, care era răstignit împreună cu el. Dar venind la Iisus, dacă au văzut că deja murise, nu I-au zdrobit fluierele. Ci unul dintre ostași cu sulița a împuns coasta Lui și îndată a ieșit sânge și apă. Și cel ce a văzut a mărturisit și mărturia lui e adevărată; acela știe că spune adevărul, ca și voi să credeți.

Căci s-au făcut acestea, ca să se împlinească Scriptura: *Nu I se va zdrobi niciun os* (cf. *Ieșirea* 12, 46; *Numerii* 9, 12; *Psalmul* 33, 20). Și iarăși altă Scriptură zice: *Voi privi la Acela pe care L-au împuns* (cf. *Psalmul* 21, 18-19; *Zaharia* 12, 10; cf. *Ioan* 19, 31-37).

Punerea în mormânt a Domnului

Coborârea trupului Domnului de pe Cruce. Făcându-se seară, fiindcă era vineri, care este înaintea sâmbetei, și venind *Iosif* cel din *Arimateea*[34], sfetnic ales, care aștepta și el împărăția lui Dumnezeu, și, îndrăznind, a intrat la Pilat și a cerut trupul lui Iisus. Iar Pilat s-a mirat că a murit și, chemându-l pe sutaș, l-a întrebat dacă a murit de mult. Și aflând de la sutaș, a dăruit lui Iosif trupul (cf. *Marcu* 15, 42-45).

Și a venit și *Nicodim*[35], cel care venise la El mai înainte noaptea, aducând ca la o sută de litre[36] de amestec de smirnă și aloe[37]. Au luat deci trupul lui Iisus și L-au înfășurat în giulgiu cu miresme, precum este obiceiul de înmormântare la iudei (*Ioan* 19, 39-40).

Punerea în mormânt a Domnului. Iar în locul unde a fost răstignit era o grădină, iar în grădină un mormânt nou, în care nu mai fusese nimeni îngropat. Deci, din pricina vinerii iudeilor, acolo L-au pus pe Iisus, pentru că mormântul era aproape (*Ioan* 19, 41-42), și au prăvălit o piatră mare pe ușa mormântului (*Marcu* 15, 46). Mergând după El și femeile care veniseră cu El din Galileea, au văzut mormântul și cum au pus trupul Lui. Maria Magdalena și cealaltă Marie încă erau acolo, în preajma mormântului și, întorcându-se, au pregătit miresme și miruri (cf. *Luca* 23, 55-56; *Marcu* 15, 47).

Straja de la mormânt. Iar a doua zi, care este după vineri, s-au adunat arhiereii și fariseii la Pilat, zicând: „Doamne, ne-am adus aminte că amăgitorul Acela a spus, fiind încă în viață: *După trei zile Mă voi scula.* Deci, poruncește ca mormântul să fie păzit până a treia zi, ca nu cumva ucenicii Lui să vină și să-L fure și să spună poporului: S-a sculat din morți. Și va fi rătăcirea de pe urmă mai rea decât cea dintâi".

Pilat le-a zis: „Aveți strajă; mergeți și întăriți cum știți".

Iar ei, ducându-se, au întărit mormântul cu strajă, pecetluind[38] piatra (cf. *Matei* 27, 62-66).

NOTE

[1] *Caiafa* = vezi *Glosar*.
[2] *Arginți* = bani.
[3] *Ziua Azimelor* = vezi *Glosar*.
[4] *Foișor* = terasă deschisă (ridicată mult deasupra pământului), cu acoperișul susținut de stâlpi sau de coloane, cerdac, pridvor.
[5] *Mângâietorul* = Sfântul Duh.
[6] *Pârâul Cedrilor* = vezi *Glosar*.
[7] *Grădina Ghetsimani* = vezi *Glosar*.
[8] *Legiune* = unitate de bază a armatei romane, cu efective variind între 4200 și 6000 de oameni.
[9] *Arhiereul Anna* = vezi *Glosar*.
[10] *Sinedriu* = vezi *Glosar*.
[11] Citat din *Cartea Proorocului Daniel* 7, 13-14.
[12] *Hulă* = ocară, injurie, ponegrire.
[13] *Pilat din Pont* = vezi *Glosar*.
[14] *Procurator* = magistrat roman, ales de obicei dintre liberți, însărcinat cu strângerea dărilor și cu conducerea provinciilor imperiale.
[15] *Pretoriu* = reședința pretorului, unde acesta își exercită funcțiile judecătorești.
[16] *Irod al II-lea Agripa* = vezi *Glosar*.
[17] *Baraba* = vezi *Glosar*.
[18] *Cohortă* = unitate de infanterie (romană) egală cu a zecea parte dintr-o legiune (între 420 și 600 de oameni).
[19] *Hlamidă* = mantie amplă de stofă albă sau roșie, prinsă cu o agrafă de umăr, purtată de vechii greci și romani în călătorii și la festivități.

[20] *Simon Cirineul* = vezi *Glosar*.

[21] *Femeie stearpă* = care nu poate avea copii.

[22] *Smirnă* = rășină extrasă din scoarța unui arbore exotic (*Styrax benzoin*), care arde răspândind un miros caracteristic și care se folosește în medicină, în parfumerie, la ceremoniile religioase și la îmbălsămare.

[23] *A huli* = a jigni, a insulta.

[24] *Maria lui Cleopa* = vezi *Glosar*.

[25] *Maria Magdalena* = vezi *Glosar*.

[26] Ora 12:00.

[27] Ora 15:00.

[28] *Isop* = mic arbust exotic cu flori albastre, mai rar roșii sau albe, cultivat la noi ca plantă ornamentală.

[29] *Cetatea sfântă* = Ierusalimul.

[30] *Iacov cel Mic* = vezi *Glosar*.

[31] *Iosif* = vezi *Glosar*.

[32] *Salomeea* = vezi *Glosar*.

[33] *Fluierul piciorului* = partea piciorului de la genunchi în jos.

[34] *Iosif din Arimateea* = vezi *Glosar*.

[35] *Nicodim* = vezi *Glosar*.

[36] *Litră* = măsură de capacitate aproximativ egală cu un sfert de litru sau de kilogram (= 326 g).

[37] *Aloe* = substanță solidă cu miros plăcut și gust amar, extrasă din frunzele unor specii de aloe și folosită în farmacie.

[38] *A pecetlui* = a pune o pecete, a sigila, a închide.

IV

Preaslăvirea Mântuitorului Iisus Hristos

ÎNVIEREA DOMNULUI

Îngerul lui Dumnezeu înviază din mormânt. Biruind puterea morții și sfărâmând încuietorile iadului, Iisus a înviat a treia zi în revărsatul zorilor, și a ieșit cu slavă din mormânt.

Și iată s-a făcut cutremur mare, că îngerul Domnului, coborând din cer și venind, a prăvălit piatra și ședea deasupra ei. Înfățișarea lui era ca fulgerul și îmbrăcămintea lui albă ca zăpada.

Și iar de frica lui s-au cutremurat cei ce păzeau și s-au făcut ca morți (cf. *Matei* 28, 2-4).

Mironosițele primesc vestea Învierii Domnului

Mironosițele[1] vin la mormânt. După ce a trecut ziua sâmbetei, Maria Magdalena, Maria, mama lui Iacov, și Salomeea au cumpărat miresme, ca să vină să-L ungă. Și dis-de-dimineață, în prima zi a săptămânii (Duminică), pe când răsărea soarele, au venit la mormânt. Și ziceau între ele: „Cine ne va prăvăli nouă piatra de la ușa mormântului?" Dar, ridicându-și ochii, au văzut că piatra fusese răsturnată; căci era foarte mare.

Intrând în mormânt, au văzut un tânăr șezând în partea dreaptă, îmbrăcat în veșmânt alb, și s-au spăimântat.

Iar el le-a zis: „Nu vă înspăimântați! Căutați pe Iisus Nazarineanul, Cel răstignit? *A înviat!* Nu este aici. Iată locul unde L-au pus. Dar mergeți și spuneți ucenicilor Lui și lui Petru că va merge în Galileea, mai înainte de voi; acolo Îl veți vedea, după cum v-a spus" (cf. *Marcu* 16, 1-7).

Petru și Ioan aleargă la mormânt. Atunci a alergat Maria Magdalena de la mormânt la Simon-Petru și la celălalt ucenic pe care-l iubea Iisus, și le-a zis: „Au luat pe Domnul din mormânt și noi nu știm unde L-au pus". Deci au ieșit Petru și celălalt ucenic și veneau la mormânt.

Și cei doi alergau împreună; dar celălalt ucenic, alergând înainte, mai repede decât Petru, a sosit cel dintâi la mormânt. Și, aplecându-se, a văzut giulgiurile puse jos, dar n-a intrat.

A sosit și Simon Petru, urmând după el, și a intrat în mormânt și a văzut giulgiurile puse jos, iar mahrama, care fusese pe capul Lui, nu era pusă împreună cu giulgiurile, ci înfășurată, la o parte, într-un loc.

Atunci a intrat și celălalt ucenic, care sosise întâi la mormânt, și a văzut și a crezut. Căci încă nu știau Scriptura, că Iisus trebuia să învieze din morți.

Și s-au dus ucenicii iarăși la ai lor (cf. *Ioan* 20, 2-10, cf. și *Luca* 24, 12).

Unde îți este, moarte, biruința ta? Unde îți este, moarte, boldul tău? (*1 Corinteni* 15, 55).

PRIMA ARĂTARE A MÂNTUITORULUI HRISTOS. STRAJA ESTE CUMPĂRATĂ CU BANI

Iisus Domnul i Se arată Mariei Magdalena. Iar Maria stătea afară lângă mormânt, plângând. Și pe când plângea, s-a aplecat spre mormânt; a și văzut doi îngeri în veșminte albe șezând, unul către cap și altul către picioare, unde zăcuse trupul lui Iisus. Și aceia i-au zis: „Femeie, de ce plângi? Pe cine cauți?" Ea le-a zis: „Că au luat pe Domnul meu și nu știu unde L-au pus".

Zicând acestea, ea s-a întors cu fața și a văzut pe Iisus stând, dar nu știa că este Iisus. Zis-a ei Iisus: „Femeie, de ce plângi? Pe cine cauți?" Iar ea,

crezând că este grădinarul, I-a zis: „Doamne, dacă Tu L-ai luat, spune-mi unde L-ai pus și eu ÎI voi ridica".

Iisus i-a zis: „Maria!" Întorcându-se, aceea I-a zis evreiește: *Rabuni!* (adică *Învățătorule).*

Iisus i-a zis: „Nu te atinge de Mine, căci încă nu M-am suit la Tatăl Meu. Mergi la frații Mei și le spune: Mă sui la Tatăl Meu și Tatăl vostru și la Dumnezeul Meu și Dumnezeul vostru".

Și a venit Maria Magdalena, vestind ucenicilor că a văzut pe Domnul și acestea i-a spus ei (cf. *Ioan* 20, 11-18).

Mântuitorul Hristos Se arată celorlalte femei. Mironosițele femei, plecând în grabă de la mormânt, cu frică și cu bucurie mare au alergat să vestească ucenicilor Lui.

Dar când mergeau ele să vestească ucenicilor, iată Iisus le-a întâmpinat, zicând: „Bucurați-vă!" Iar ele, apropiindu-se, au cuprins picioarele Lui și I s-au închinat.

Atunci Iisus le-a zis: „Nu vă temeți. Duceți-vă și vestiți fraților Mei ca să meargă în Galileea, și acolo Mă vor vedea" (*Matei* 27, 8-10).

Și mergând acestea, au vestit pe cei ce fuseseră cu El (ucenicii) și care se tânguiau și plângeau.

Iar ei, auzind că este viu și că a fost văzut de ele, n-au crezut (*Marcu* 16, 10-11).

Răpeteniile preoților le dau bani străjerilor. Și plecând ele, iată unii din strajă, venind în cetate, au vestit arhiereilor toate cele întâmplate.

Și, adunându-se ei împreună cu bătrânii și ținând sfat, au dat bani mulți ostașilor, zicând: „Spuneți că ucenicii Lui, venind noaptea, L-au furat, pe când noi dormeam; și de se va auzi aceasta la dregătorul, noi îl vom îndupleca și pe voi fără grijă vă vom face". Iar ei, luând arginții, au făcut precum au fost învățați.

Și s-a răspândit cuvântul acesta între iudei, până în ziua de azi (cf. *Matei* 28, 11-15).

Căci, precum în Adam toți mor, așa și în Hristos toți vor învia (*1 Corinteni* 15, 22).

ARĂTAREA DOMNULUI CELOR DOI UCENICI, ÎN DRUM SPRE EMAUS

Arătarea Mântuitorului Iisus Hristos celor doi ucenici aflați în drum spre Emaus

Mântuitorul Hristos Se alătură pe cale celor doi ucenici. Doi dintre ucenici mergeau în aceeași zi la un sat care era departe de Ierusalim, ca la șaizeci de stadii[2], al cărui nume era *Emaus*[3]. Și aceștia vorbeau între ei despre toate întâmplările acestea. Și pe când vorbeau și se întrebau între ei, Iisus Însuși, apropiindu-Se, mergea împreună cu ei. Dar ochii lor erau ținuți ca să nu-L cunoască.

El a zis către ei: „Ce sunt cuvintele acestea pe care le schimbați unul cu altul în drumul vostru?" Iar ei s-au oprit, cuprinși de întristare.

Răspunzând, unul cu numele *Cleopa*[4] a zis către El: „Tu singur ești străin în Ierusalim și nu știi cele ce s-au întâmplat în el zilele acestea?"

El le-a zis: „Care?" Iar ei I-au răspuns: „Cele despre Iisus Nazarineanul, Care era proroc puternic în faptă și în cuvânt înaintea lui Dumnezeu și a întregului popor. Cum L-au osândit la moarte și L-au răstignit arhiereii și mai-marii noștri; iar noi nădăjduiam că El este Cel ce avea să izbăvească pe Israel; și cu toate acestea, astăzi este a treia zi de când s-au petrecut acestea. Dar și niște femei de ale noastre ne-au spăimântat ducându-se dis-de-dimineață la mormânt și, negăsind trupul Lui, au venit zicând că au văzut arătare de îngeri care le-au spus că El este viu. Iar unii dintre noi s-au dus la mormânt și au găsit așa precum spuseseră femeile, dar pe El nu L-au văzut.

Iisus Domnul îi liniștește pe cei doi ucenici. El a zis către ei: „O, nepricepuților și zăbavnici[5] cu inima ca să credeți toate câte au spus prorocii! Nu trebuia, oare, ca Hristos să pătimească acestea și să intre în slava Sa?"

Și începând de la Moise și de la toți prorocii, le-a tâlcuit lor din toate Scripturile cele despre El.

Fiul lui Dumnezeu Se face cunoscut. Și s-au apropiat de satul unde se duceau, iar El Se făcea că merge mai departe. Dar ei Îl rugau stăruitor, zicând: „Rămâi cu noi, că este spre seară și s-a plecat ziua". Și a intrat să rămână cu ei.

Și, când a stat împreună cu ei la masă, luând El pâinea, a binecuvântat-o și, frângând, le-a dat lor. Și s-au deschis ochii lor și L-au cunoscut; iar El S-a făcut nevăzut de la ei.

Și au zis unul către altul: „Oare nu ardea în noi inima noastră, când ne vorbea pe cale și când ne tâlcuia Scripturile?"

Cei doi ucenici se întorc la Ierusalim. În ceasul acela sculându-se, s-au întors la Ierusalim și i-au găsit adunați pe cei unsprezece și pe cei ce erau împreună cu ei, care ziceau că a înviat cu adevărat Domnul și S-a arătat lui Simon.

Iar ei au istorisit cele petrecute pe cale și cum a fost cunoscut de ei la frângerea pâinii (*Luca* 24, 13-35).

Domnul cu adevărat a înviat (*Luca* 24, 34).

ARĂTAREA DOMNULUI ÎN IERUSALIM LA FOIȘORUL CINEI

Mântuitorul Hristos intră prin ușile încuiate. Fiind seară, în ziua aceea, întâia a săptămânii *(Duminica)*, și ușile fiind încuiate, unde erau adunați ucenicii de frica iudeilor, a venit Iisus, a stat în mijlocul lor și le-a zis: „Pace vouă!"

Zicând acestea, le-a arătat mâinile și coasta Sa. Deci s-au bucurat ucenicii, văzând pe Domnul.

Instituirea Tainei Pocăinței. Iisus le-a zis iarăși: „Pace vouă! Precum M-a trimis pe Mine Tatăl, vă trimit și Eu pe voi!"

Și zicând acestea, a suflat asupra lor și le-a zis: *Luați Duh Sfânt; cărora veți ierta păcatele, le vor fi iertate și cărora le veți ține, vor fi ținute.*

Fiul lui Dumnezeu îl încredințează pe Toma. Iar Toma, unul din cei doisprezece, cel numit Geamănul, nu era cu ei când a venit Iisus. Ceilalți ucenici i-au zis: „Am văzut pe Domnul!" Dar el le-a zis: „Dacă nu voi vedea, în mâinile Lui, semnul cuielor, și dacă nu voi pune degetul meu în semnul cuielor, și dacă nu voi pune mâna mea în coasta Lui, nu voi crede".

După opt zile, ucenicii Lui erau iarăși înăuntru, și Toma, împreună cu ei. Și a venit Iisus, ușile fiind încuiate, a stat în mijloc și le-a zis: „Pace vouă!"

Apoi i-a zis lui Toma: „Adu degetul tău încoace și vezi mâinile Mele și adu mâna ta și o pune în coasta Mea și nu fi necredincios, ci credincios".

Toma a răspuns și I-a zis: *Domnul meu și Dumnezeul meu!*

Iisus i-a zis: *Pentru că M-ai văzut, ai crezut. Fericiți cei ce n-au văzut și au crezut!*

Evangheliile nu ne istorisesc toate câte a făcut Iisus. Iisus a făcut și alte minuni înaintea ucenicilor Săi, care nu sunt scrise în evanghelii. Iar acestea s-au scris *ca să credeți că Iisus este Hristosul, Fiul lui Dumnezeu,* și, crezând, să aveți viață în numele Lui (*Ioan* 20, 19-31).

Fără credință, dar, nu este cu putință să fim plăcuți lui Dumnezeu (*Evrei* 11, 6).

ARĂTAREA DOMNULUI LA MAREA TIBERIADEI

Iisus Domnul Se arată Apostolilor. După aceasta, Iisus S-a arătat iarăși ucenicilor la *Marea Tiberiadei,* și S-a arătat așa: Erau împreună Simon Petru și Toma, cel numit Geamănul, Natanael, cel din Cana Galileei, fiii lui Zevedeu și alți doi din ucenicii Lui.

Simon Petru le-a zis: „Mă duc să pescuiesc". Iar ei i-au zis: „Mergem și noi cu tine". Ei au ieșit și s-au suit în corabie, și în noaptea aceea n-au prins nimic.

Iar făcându-se dimineață, Iisus a stat la țărm; dar ucenicii n-au știut că este Iisus.

Deci le-a zis Iisus: „Fiilor, nu cumva aveți ceva de mâncare?"

Ei I-au răspuns: „Nu!"

Iar El le-a zis: „Aruncați mreaja[6] în partea dreaptă a corabiei și veți afla". Deci au aruncat-o și nu mai puteau s-o tragă de mulțimea peștilor.

Și i-a zis lui Petru ucenicul acela pe care Iisus îl iubea: „Domnul este!" Deci Simon Petru, auzind că este Domnul, și-a pus haina, căci era dezbrăcat, și s-a aruncat în apă.

Ceilalți ucenici au venit cu corabia, căci nu erau departe de țărm, ci ca la două sute de coți[7], trăgând mreaja cu pești. Când au ieșit la țărm, au văzut jar pus jos și pește pus deasupra, și pâine.

Arătarea Domnului la Marea Tiberiadei

Iisus le-a zis: „Aduceți din peștii pe care i-ați prins acum". Simon Petru s-a suit în corabie și a tras mreaja la țărm, plină cu pești mari; o sută cincizeci și trei și, deși erau atâția, nu s-a rupt mreaja.

Iisus le-a zis: „Veniți de prânziți". Și niciunul din ucenici nu îndrăznea să-L întrebe: „Cine ești Tu?", știind că este Domnul.

Deci a venit Iisus și a luat pâinea și le-a dat lor, și de asemenea și peștele.

Aceasta este, acum, a treia oară, când Iisus S-a arătat ucenicilor, după ce S-a sculat din morți.

Iisus îl întărește din nou pe Petru în vrednicia de Apostol. După ce au prânzit, a zis Iisus lui *Simon Petru*: *„Simone,* fiul lui Iona, Mă iubești tu mai mult decât aceștia?" El I-a zis: „Da, Doamne, Tu știi că Te iubesc". Zis-a Iisus lui: „Paște mielușeii Mei".

Iisus i-a zis iarăși, a doua oară: „Simone, fiul lui Iona, Mă iubești?" El I-a zis: „Da, Doamne, Tu știi că Te iubesc". Zis-a Iisus lui: „Păstorește oile Mele".

Iisus i-a zis a treia oară: „Simone, fiul lui Iona, Mă iubești?" Petru s-a întristat, că i-a zis a treia oară: Mă iubești? și I-a zis: „Doamne, Tu știi toate, Tu știi că Te iubesc". Iisus i-a zis: *Paște oile Mele.*

Mântuitorul Hristos prevestește mucenicia lui Petru. Apoi Iisus a zis către Petru: „Adevărat, adevărat zic ție: Când erai mai tânăr, te încingeai singur și umblai unde voiai; dar când vei îmbătrâni, vei întinde mâinile tale și altul te va încinge și te va duce unde nu voiești".

Iar aceasta a zis-o, însemnând cu ce fel de moarte va preaslăvi pe Dumnezeu (*Ioan* 21, 1-19).

Paște mielușeii Mei! Paște oile Mele (*Ioan* 21, 15, 17).

ULTIMELE ARĂTĂRI ALE DOMNULUI

Fiul lui Dumnezeu Se arată pe un munte în Galileea. Iar cei unsprezece ucenici au mers în Galileea, la muntele unde le poruncise lor Iisus. Și văzându-L, I s-au închinat, ei care se îndoiseră.

Și apropiindu-se Iisus, le-a vorbit lor, zicând: *Datu-Mi-s-a toată puterea, în cer și pe pământ. Drept aceea, mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă. Și iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului. Amin* (*Matei* 28, 16-20).

Mântuitorul Hristos Se arată celor unsprezece ucenici în Ierusalim. Când cei unsprezece ședeau la masă, li S-a arătat și i-a mustrat pentru necredința și împietrirea inimii lor, căci n-au crezut pe cei ce-L văzuseră înviat. El le-a zis: *Mergeți în toată lumea și propovăduiți Evanghelia la toată făptura. Cel ce va crede și se va boteza se va mântui; iar cel ce nu va crede se va osândi.*

Iar celor ce vor crede, le vor urma aceste semne: în numele Meu demoni vor izgoni, în limbi noi vor grăi, șerpi vor lua în mână și chiar ceva dătător de moarte de vor bea nu-i va vătăma; peste cei bolnavi își vor pune mâinile și se vor face sănătoși(*Marcu* 16, 14-18).

Cel ce vă ascultă pe voi, pe Mine Mă ascultă (*Luca* 10, 16).

ÎNĂLȚAREA LA CER A DOMNULUI

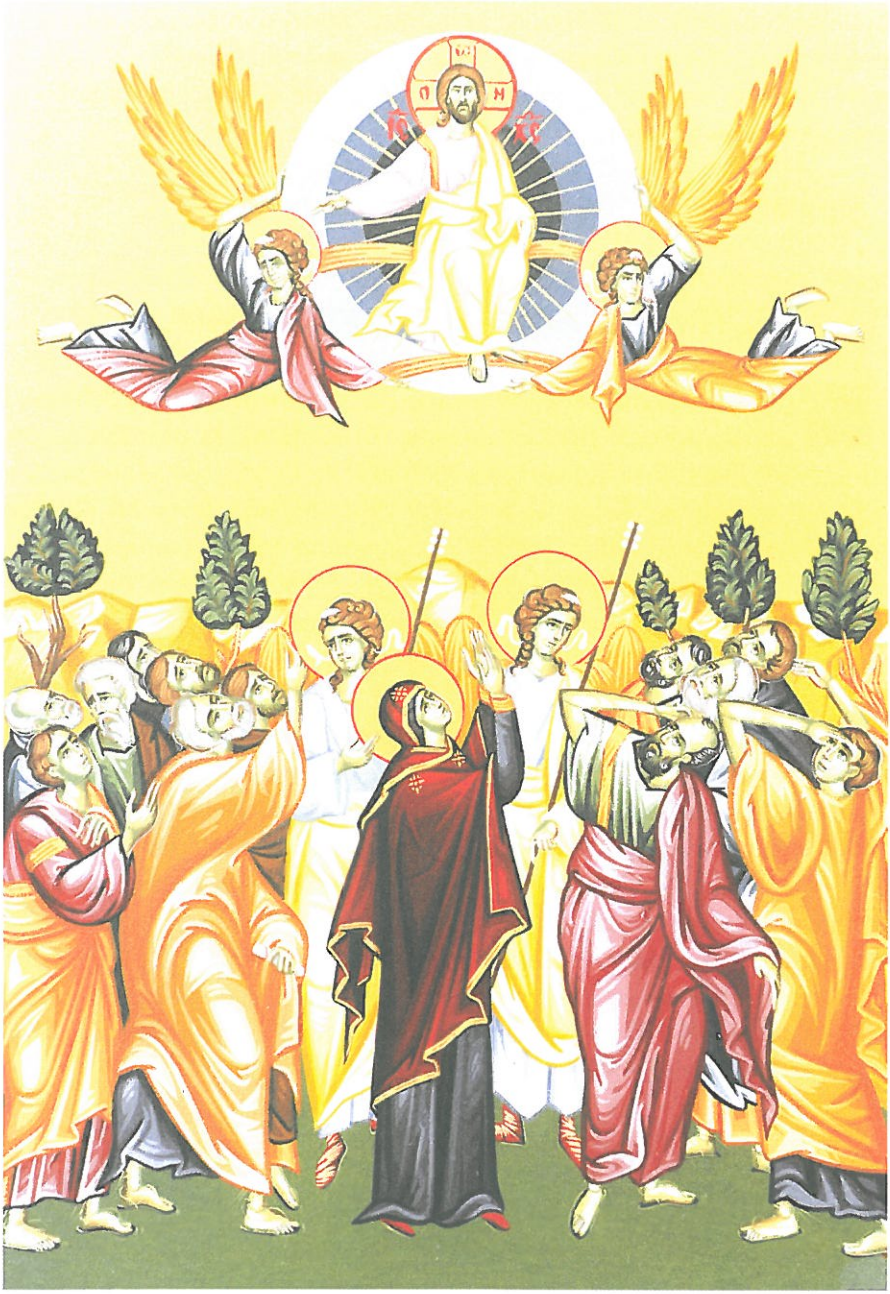

Iisus Domnul Se înalță la cer. Deci după ce Iisus le-a dovedit ucenicilor învierea Sa, prin semne și minuni, cărora S-a și înfățișat pe Sine viu după patima Sa prin multe semne doveditoare, arătându-Se timp de patruzeci de zile și vorbind cele despre împărăția lui Dumnezeu, i-a scos afară din Ierusalim până în Betania, pe Muntele Măslinilor și, ridicându-și mâinile Sale i-a binecuvântat.

Iar când îi binecuvânta, S-a despărțit de ei și S-a înălțat la cer, unde a șezut de-a dreapta lui Dumnezeu, iar un nor luminos L-a luat de la ochii lor.

Îngerii vestesc venirea din nou a Mântuitorului. Privind ei, pe când El mergea la cer, iată doi bărbați au stat lângă ei, îmbrăcați în haine albe, și au zis: „Bărbați galileeni, de ce stați privind la cer? Acest Iisus, Care S-a înălțat de la voi la cer, astfel va și veni, precum L-ați și văzut mergând la cer".

Atunci ei s-au întors la Ierusalim de la muntele ce se cheamă al Măslinilor, care este aproape de Ierusalim, cale de o sâmbătă (cf. *Faptele Apostolilor* 1, 9-12; *Marcu* 16, 19-20; *Luca* 24, 50-52).

NOTE

1 *Mironosiță* = fiecare din femeile care, potrivit Noului Testament, au adus balsamuri la mormântul Domnului pentru a-I unge trupul.

2 *Stadiu* = unitate de măsură a lungimii (distanței), echivalentul a 185 m.

3 *Emaus* = vezi *Glosar*.

4 *Cleopa* = vezi *Glosar*.

5 *Zăbavnic* = care zăbovește, care întârzie, încet, greoi.

6 *Mreajă* = plasă.

7 *200 de coți* = cca. 100 metri.

ALEGEREA LUI MATIA[1] ÎN LOCUL LUI IUDA ISCARIOTEANUL

Apostolii stăruiesc în rugăciune. Când au intrat, au mers în camera de sus, unde se adunau de obicei: Petru și Ioan și Iacov și Andrei, Filip și Toma, Bartolomeu și Matei, Iacov al lui Alfeu și Simon Zelotul și Iuda al lui Iacov. Toți aceștia, într-un cuget, stăruiau în rugăciune împreună cu femeile și cu Maria, mama lui Iisus, și cu frații Lui.

Sfântul Apostol Matia

Alegerea unui nou Apostol. Și în zilele acelea, sculându-se Petru în mijlocul fraților, (iar numărul lor era ca la o sută douăzeci), a zis: „Bărbați frați, se cuvine ca slujirea apostolească, din care a căzut *Iuda*, să se dea altuia (*Faptele Apostolilor* 1, 13-16). Deci trebuie ca unul din acești bărbați, care s-au adunat cu noi în timpul cât a petrecut între noi Domnul Iisus, începând de la botezul lui Ioan, până în ziua în care S-a înălțat de la noi, să fie împreună cu noi martor al Învierii Lui".

Iată este cel ales. Și au pus înainte pe doi: pe *Iosif,* numit *Barsaba,* zis și *Iustus,* și pe *Matia.*

Și, rugându-se, au zis: „Tu, Doamne, Care cunoști inimile tuturor, arată pe care din aceștia doi l-ai ales ca să ia locul acestei slujiri și al apostoliei din care Iuda a căzut, ca să meargă în locul lui".

Și au tras la sorți[2] și sorțul a căzut pe Matia, și s-a socotit împreună cu cei unsprezece apostoli (cf. *Faptele Apostolilor* 1, 21-26).

Nu voi M-ați ales pe Mine, ci Eu v-am ales pe voi (*Ioan* 15, 16).

POGORÂREA DUHULUI SFÂNT

Duhul Sfânt Se pogoară peste Apostoli. Când a sosit ziua Cincizecimii (Rusaliilor)[3], toți Apostolii erau împreună în același loc.

Și din cer, fără de veste, s-a făcut un vuiet, ca de suflare de vânt ce vine repede, și a umplut toată casa unde ședeau ei.

Și s-au arătat, împărțite, *limbi* ca de foc și au șezut pe fiecare dintre ei.

Și s-au umplut toți de *Duhul Sfânt* și au început să vorbească în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăi.

Duhul Sfânt săvârșește minunea vorbirii în limbi (glosolaliei). În Ierusalim erau locuitori iudei, bărbați cucernici, din toate neamurile care sunt sub cer.

Și iscându-se vuietul acela, s-a adunat mulțimea și s-a tulburat, căci fiecare îi auzea pe ei vorbind în limba sa.

Și erau uimiți toți și se minunau zicând: „Iată, aceștia care vorbesc nu sunt toți galileeni? Și cum auzim noi fiecare limba noastră, în care ne-am născut?"(*Faptele Apostolilor* 2, 1-8)

Iar alții, batjocorindu-i, ziceau că sunt plini de must[4].

Întâia propovăduire a lui Petru. Atunci Petru, stând cu cei unsprezece, a ridicat glasul și le-a vorbit: „Bărbați iudei, și toți care locuiți în Ierusalim, aceasta să vă fie cunoscută și luați în urechi cuvintele mele: că aceștia nu sunt beți, cum vi se pare vouă, căci este al treilea ceas din

POGORÂREA SFÂNTULUI DUH

zi, ci aceasta este ce s-a spus prin proorocul Ioil: *Iar în zilele din urmă, zice Domnul, voi turna din Duhul Meu peste tot trupul și fiii voștri și fiicele voastre vor proroci și cei mai tineri ai voștri vor vedea vedenii și bătrânii voștri vise vor visa. Încă și peste slugile Mele și peste slujnicele Mele voi turna, în acele zile, din Duhul Meu și vor proroci. Și minuni voi face sus în cer și jos pe pământ semne: sânge, foc și fumegare de fum. Soarele se va schimba în întuneric și luna în sânge, înainte de a veni ziua Domnului, cea mare și strălucită. Și tot cel ce va chema numele Domnului se va mântui* (cf. *Ioil* 3, 1-5).

Bărbați israeliți, ascultați cuvintele acestea: Pe Iisus Nazarineanul, bărbat adeverit între voi de Dumnezeu, prin puteri, prin minuni și prin semne pe care le-a făcut prin El, Dumnezeu, în mijlocul vostru, precum și voi știți, pe Acesta, fiind dat, după sfatul cel rânduit și după știința cea dinainte a lui Dumnezeu, voi L-ați luat și, pironindu-L, prin mâinile celor fără de lege, L-ați omorât (*Faptele Apostolilor* 2, 13-23). Iar Dumnezeu a înviat pe Acest Iisus, Căruia noi toți suntem martori.

Deci, înălțându-Se prin dreapta lui Dumnezeu și primind de la Tatăl făgăduința Duhului Sfânt, L-a revărsat pe Acesta, cum vedeți și auziți voi. Căci David nu s-a suit la ceruri, dar el a zis: „Zis-a Domnul Domnului meu: Șezi de-a dreapta Mea, până ce voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale" (cf. *Psalmul* 109, 1).

Cu siguranță să știe deci toată casa lui Israel că *Dumnezeu, pe Acest Iisus pe Care voi L-ați răstignit, L-a făcut Domn și Hristos*".

Botezul primilor 3000 de oameni. Ei auzind acestea, au fost pătrunși la inimă și au zis către Petru și către ceilalți Apostoli: „Bărbați frați, ce să facem?"

Iar Petru a zis către ei: *Pocăiți-vă și să se boteze fiecare dintre voi în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre, și veți primi darul Duhului Sfânt. Căci vouă este dată făgăduința și copiilor voștri și tuturor celor de departe, pe oricâți îi va chema Domnul Dumnezeul nostru.*

Și cu alte multe vorbe mărturisea și-i îndemna, zicând: „Mântuiți-vă de acest neam viclean".

Deci cei ce au primit cuvântul lui s-au botezat și în ziua aceea s-au adăugat ca la trei mii de suflete.

Și stăruiau în învățătura apostolilor și în împărtășire, în frângerea pâinii și în rugăciuni. Iar tot sufletul era cuprins de teamă, căci multe minuni și semne se făceau în Ierusalim prin apostoli, și mare frică îi stăpânea pe toți.

Iar toți cei ce credeau erau laolaltă și aveau toate de obște[5]. Și își vindeau bunurile și averile și le împărțeau tuturor, după cum avea nevoie fiecare.

Și în fiecare zi, stăruiau într-un cuget în templu și, frângând pâinea în casă, luau împreună hrana întru bucurie și întru curăția inimii, lăudându-L pe Dumnezeu și având har la tot poporul. Iar Domnul adăuga zilnic Bisericii pe cei ce se mântuiau (cf. *Faptele Apostolilor* 2, 32-47).

Iar când va veni Mângâietorul, pe Care Eu îl voi trimite vouă de la Tatăl, Duhul Adevărului, Care de la Tatăl purcede, Acela va mărturisi despre Mine (*Ioan* 15, 26).

VINDECAREA OLOGULUI[6] DIN NAȘTERE

Petru și Ioan vindecă un olog. Într-o zi, Petru și Ioan se suiau la templu pentru rugăciunea din ceasul al nouălea.

Acolo era un bărbat olog din pântecele mamei sale, pe care-l aduceau și-l puneau în fiecare zi la poarta templului, zisă *Poarta Frumoasă*[7], ca să ceară milostenie de la cei ce intrau în templu, care, văzând că Petru și Ioan aveau să intre în templu, le-a cerut milostenie.

Iar Petru, căutând spre el, împreună cu Ioan, a zis: „Privește la noi!" Iar El se uita la ei cu luare-aminte, așteptând să primească ceva.

Iar Petru a zis: „Argint și aur nu am; dar ce am, aceea îți dau în numele lui Iisus Hristos Nazarineanul, scoală-te și umblă!"

Apucându-l de mâna dreaptă, l-a ridicat și îndată gleznele și tălpile picioarelor lui s-au întărit. Și sărind, a stat în picioare și umbla, și a intrat cu ei în templu, umblând, sărind și lăudând pe Dumnezeu (*Faptele Apostolilor* 3, 1-8).

Petru propovăduiește în Templu. Ținându-se el de Petru și de Ioan, tot poporul, uimit, alerga la ei, în pridvorul numit al lui Solomon.

Iar Petru, văzând aceasta, a răspuns către popor: „Bărbați israeliți, de ce vă mirați de acest lucru, sau de ce stați cu ochii ațintiți la noi, ca și cum cu a noastră putere sau cucernicie l-am fi făcut pe acesta să umble? Dumnezeul lui Avraam și al lui Isaac și al lui Iacov, Dumnezeul părinților noștri a slăvit

pe Fiul Său, Iisus, pe Care voi L-aţi predat şi L-aţi tăgăduit în faţa lui Pilat, care găsise cu cale să-L elibereze. Dar voi v-aţi lepădat de Cel sfânt şi drept şi aţi cerut să vă dăruiască un bărbat ucigaş. Iar pe Începătorul vieţii L-aţi omorât, pe Care însă Dumnezeu L-a înviat din morţi şi ai Cărui martori suntem noi. Şi prin credinţa în numele Lui, pe acesta pe care îl vedeţi şi îl cunoaşteţi, l-a întărit numele lui Iisus şi credinţa cea întru El i-a dat lui întregirea aceasta a trupului, înaintea voastră, a tuturor.

Sfântul Apostol Petru

Şi acum, fraţilor, ştiu că din neştiinţă aţi făcut rău ca şi mai-marii voştri. Dar Dumnezeu a împlinit astfel cele ce vestise dinainte prin gura tuturor proorocilor, că Hristosul Său va pătimi.

Deci pocăiţi-vă şi vă întoarceţi, ca să se şteargă păcatele voastre" (*Faptele Apostolilor* 3, 11-19).

Petru şi Ioan sunt aruncaţi în închisoare. Când vorbeau către popor, au venit peste ei preoţii, căpetenia gărzii templului şi saducheii, mâniindu-se că ei învaţă poporul şi vestesc întru Iisus învierea

din morți și punând mâna pe ei, i-au pus sub pază, până a doua zi, căci acum era seară.

Totuși mulți din cei ce auziseră cuvântul au crezut și numărul bărbaților credincioși s-a făcut ca la cinci mii.

Petru vorbește înaintea Sinedriului. A doua zi s-au adunat căpeteniile lor și bătrânii și cărturarii din Ierusalim, și Anna arhiereul și Caiafa și Ioan și Alexandru și câți erau din neamul arhieresc, și punându-i în mijloc, i-au întrebat: „Cu ce putere sau în al cui nume ați făcut voi aceasta?"

Atunci Petru, plin fiind de Duhul Sfânt, le-a vorbit: „Căpetenii ale poporului și bătrâni ai lui Israel, fiindcă noi suntem astăzi cercetați pentru facere de bine unui om bolnav, prin cine a fost el vindecat, cunoscut să vă fie vouă tuturor, și la tot poporul Israel, că în numele lui Iisus Hristos Nazarineanul, pe Care voi L-ați răstignit, dar pe Care Dumnezeu L-a înviat din morți, întru Acela stă acesta sănătos înaintea voastră! Acesta este piatra cea neluată în seamă de către voi, zidarii, care a ajuns în capul unghiului; și întru nimeni altul nu este mântuirea, căci nu este sub cer niciun alt nume, dat între oameni, în care trebuie să ne mântuim noi".

Apostolii sunt eliberați. Văzând ei îndrăzneala lui Petru și a lui Ioan și știind că sunt oameni fără carte și simpli, se mirau și îi cunoșteau că fuseseră împreună cu Iisus; și văzând pe omul cel tămăduit stând cu ei, n-aveau nimic de zis împotrivă; dar poruncindu-le să iasă afară din sinedriu, vorbeau între ei, zicând: „Ce vom face acestor oameni? Căci este învederat tuturor celor ce locuiesc în Ierusalim că prin ei s-a făcut o minune cunoscută și nu putem să tăgăduim. Dar ca aceasta să nu se răspândească mai mult în popor, să le poruncim cu amenințare să nu mai vorbească, în numele acesta, niciunui om".

Chemându-i, le-au poruncit ca nicidecum să nu mai grăiască, nici să mai învețe în numele lui Iisus.

Iar Petru și Ioan, răspunzând, au zis către ei: „Judecați dacă este drept înaintea lui Dumnezeu să ascultăm de voi mai mult decât de Dumnezeu. Căci noi nu putem să nu vorbim cele ce am văzut și am auzit".

Dar ei, amenințându-i din nou, le-au dat drumul, negăsind niciun chip să-i pedepsească, din cauza poporului, fiindcă toți Îl slăveau pe Dumnezeu, pentru ceea ce se făcuse (*Faptele Apostolilor* 4, 1-21).

Credincioșii dau slavă lui Dumnezeu. Fiind eliberați, au venit la ai lor și le-au spus câte le-au vorbit lor arhiereii și bătrânii.

Iar ei, auzind, au ridicat cu toții împreună glas către Dumnezeu, s-au rugat într-un cuget și într-o inimă (*Faptele Apostolilor* 4, 23-24).

Când se rugau astfel, s-a cutremurat locul în care erau adunați și s-au umplut toți de Duhul Sfânt și grăiau cu îndrăzneală cuvântul lui Dumnezeu (cf. *Faptele Apostolilor* 4, 31).

Fiindcă nu voi sunteți care vorbiți, ci Duhul Tatălui vostru este care grăiește întru voi (*Matei* 10, 20).

ANANIA[8] ȘI SAFIRA[9]

Viața de obște a primilor creștini. Iar *inima și sufletul mulțimii* celor ce au crezut erau una și niciunul nu zicea că este al său ceva din averea sa, ci toate le erau de obște.

Și cu mare putere apostolii mărturiseau despre Învierea Domnului Iisus Hristos și mare har era peste ei toți.

Nimeni între ei nu era lipsit, fiindcă toți câți aveau țarini sau case le vindeau și aduceau prețul celor vândute, și-l puneau la picioarele apostolilor. Și se împărțea fiecăruia după cum avea cineva trebuință (*Faptele Apostolilor* 4, 32-35).

Ananias este lovit de moarte năprasnică. Iar un om, anume Anania, cu Safira, femeia lui, și-au vândut țarina. Și a ascuns din preț, știind și femeia lui, și aducând o parte, a pus-o la picioarele Apostolilor.

Iar Petru a zis: „Anania, de ce a umplut satana inima ta, ca să minți tu Duhului Sfânt și să dosești din prețul țarinii? Oare, păstrând-o, nu-ți rămânea ție, și vândută (banii) nu era în stăpânirea ta? Pentru ce ai pus în inima ta lucrul acesta? N-ai mințit oamenilor, ci lui Dumnezeu".

Iar Anania, auzind aceste cuvinte, a căzut și a murit. Frică mare i-a cuprins pe toți care au auzit.

Și sculându-se cei mai tineri, l-au înfășurat și, scoțându-l afară, l-au îngropat.

Safira moare și ea năprasnic. După un răstimp, ca de trei ceasuri, a intrat și femeia lui, neștiind ceea ce se întâmplase.

Iar Petru a zis către ea: „Spune-mi dacă ați vândut țarina cu atât?" Iar ea a zis: „Da, cu atât".

Iar Petru a zis către ea: „De ce v-ați învoit să ispitiți Duhul Domnului? Iată picioarele celor ce au îngropat pe bărbatul tău sunt la ușă și te vor scoate afară și pe tine".

Și ea a căzut îndată la picioarele lui Petru și a murit. Și intrând tinerii, au găsit-o moartă și, scoțând-o afară, au îngropat-o lângă bărbatul ei.

Și frică mare a cuprins toată Biserica și pe toți care au auzit acestea (cf. *Faptele Apostolilor* 4, 32-5, 11).

Iar dacă a crescut paiul și a făcut rod, atunci s-a arătat și neghina (*Matei* 13, 26).

STATORNICIA ÎN CREDINȚĂ A APOSTOLILOR

Apostolii sunt aruncați în închisoare. Prin mâinile apostolilor se făceau *semne și minuni multe* în popor, și erau toți într-un cuget, în pridvorul lui Solomon.

Și niciunul dintre ceilalți nu cuteza să se alipească de ei, dar poporul îi lăuda. Și din ce în ce mai mult se adăugau cei ce credeau în Domnul, mulțime de bărbați și de femei, încât scoteau pe cei bolnavi în ulițe și-i puneau pe paturi și pe tărgi, ca venind Petru, măcar umbra lui să umbrească pe vreunul dintre ei.

Și se aduna mulțimea din cetățile dimprejurul Ierusalimului, aducând bolnavi și bântuiți de duhuri necurate, și toți se vindecau.

Și sculându-se arhiereul și toți cei împreună cu el – cei din eresul[10] saducheilor – s-au umplut de invidie.

Și au pus mâna pe apostoli și i-au băgat în temnița obștească.

Un înger îi eliberează pe apostoli. Un înger al Domnului, în timpul nopții, a deschis ușile temniței și, scoțându-i, le-a zis: „Mergeți și, stând, grăiți poporului în templu toate cuvintele vieții acesteia".

Apostolii din nou înaintea sinedriului. Și auzind, au intrat de dimineață în templu și învățau. Dar venind arhiereul și cei împreună cu el, au adunat sinedriul și tot sfatul bătrânilor fiilor lui Israel și au trimis la temniță să-i aducă pe apostoli. Dar, ducându-se, slujitorii nu i-au găsit în temniță și, întorcându-se, au vestit, zicând: „Temnița am găsit-o încuiată în toată siguranța și pe paznici stând la uși, dar când am descuiat, înăuntru nu am găsit pe nimeni".

Când au auzit aceste cuvinte, căpetenia pazei templului și arhiereii erau nedumeriți cu privire la ei, ce ar putea să fie aceasta. Dar venind cineva, le-a dat de veste: „Iată, bărbații pe care i-ați pus în temniță sunt în templu, stând și învățând poporul".

Atunci, ducându-se, căpetenia pazei templului împreună cu slujitorii i-au adus, dar nu cu sila, că se temeau de popor să nu-i omoare cu pietre.

Gamaliel[11] ia apărarea Apostolilor. Aducându-i, i-au pus în fața sinedriului. Iar arhiereul i-a întrebat zicând: „Oare nu v-am poruncit vouă cu poruncă să nu mai învățați în numele acesta? Și iată ați umplut Ierusalimul cu învățătura voastră și voiți să aduceți asupra noastră sângele Acestui Om!"

Iar Petru și Apostolii, răspunzând, au zis: *„Trebuie să ascultăm pe Dumnezeu mai mult decât pe oameni"* (*Faptele Apostolilor* 5, 12-29).

Și ridicându-se în sinedriu un fariseu, anume Gamaliel, învățător de Lege, cinstit de tot poporul, a poruncit să-i scoată puțin pe oameni afară.

Iar el a zis către ei: „Bărbați israeliți, luați aminte la voi, ce aveți să faceți cu acești oameni (*Faptele Apostolilor* 5, 34-35). Acum zic vouă: *Feriți-vă de oamenii aceștia și lăsați-i, căci dacă această hotărâre sau lucrul acesta este de la oameni, se va nimici, iar dacă este de la Dumnezeu, nu veți putea să-i nimiciți, ca nu cumva să vă aflați și luptători împotriva lui Dumnezeu".*

Apostolii sunt fericiți să sufere pentru Iisus. Și l-au ascultat pe el; chemându-i pe Apostoli și bătându-i, le-a poruncit să nu mai vorbească în numele lui Iisus, și le-a dat drumul.

Ei au plecat din fața sinedriului, bucurându-se că s-au învrednicit, pentru numele Lui, să sufere ocară.

Și toată ziua, în templu și prin case, nu încetau să învețe și să binevestească pe Hristos Iisus (cf. *Faptele Apostolilor* 5, 38-42).

MARTIRIUL SFÂNTULUI ŞTEFAN

Alegerea celor şapte diaconi. În zilele acelea, înmulţindu-se ucenicii, eleniştii (iudei) murmurau împotriva evreilor, pentru că văduvele lor erau trecute cu vederea la slujirea cea de fiecare zi.

Şi chemând cei doisprezece mulţimea ucenicilor, au zis: „Nu este drept ca noi, lăsând de-o parte cuvântul lui Dumnezeu, *să slujim la mese.* Drept aceea, fraţilor, căutaţi *şapte bărbaţi* dintre voi, cu nume bun, plini de Duh Sfânt şi de înţelepciune, pe care noi să-i rânduim la această slujbă. Iar noi vom stărui în rugăciune şi în slujirea cuvântului".

Sfântul Arhidiacon Ştefan – Întâiul Mucenic

Cuvântul a plăcut înaintea întregii mulţimi, şi i-au ales pe *Ştefan*[12], bărbat plin de credinţă şi de Duh Sfânt, pe *Filip,* pe *Prohor,* pe *Nicanor,* pe *Timon,* pe *Parmena* şi pe *Nicolae,* prozelit din Antiohia[13], pe care i-au pus înaintea Apostolilor, şi ei, rugându-se şi-au pus mâinile peste ei (*Faptele Apostolilor* 6, 1-6).

Ştefan este chemat înaintea sfatului. Iar Ştefan, plin de har şi de putere, făcea minuni şi semne mari în popor.

S-au ridicat unii din sinagoga ce se zicea a libertinilor, a cirenenilor, a alexandrinilor, a celor din Cilicia[14] şi din Asia, certându-se cu Ştefan.

Dar ei nu puteau să stea împotriva înțelepciunii și a duhului cu care el vorbea (*Faptele Apostolilor* 6, 8-10).

Atunci au pus martori mincinoși, care ziceau: „Acest om nu încetează a vorbi cuvinte de hulă împotriva acestui loc sfânt și a Legii". Și l-au dus la judecată.

Și ațintindu-și ochii asupra lui, toți cei ce ședeau în sinedriu au văzut fața lui ca o față de înger (cf. *Faptele Apostolilor* 6, 13-15).

Și a zis Arhiereul: „Adevărate sunt acestea?".

Iar începând Ștefan să vorbească, a amintit de chemarea poporului israelit, de făgăduințele făcute de Dumnezeu patriarhilor și, înșirând mulțimea călcărilor de lege săvârșite de popor (cf. *Faptele Apostolilor* 7, 1-50), a zis: „Voi cei tari în cerbice și netăiați împrejur la inimă și la urechi, voi pururea stați împotrivă Duhului Sfânt, precum părinții voștri, așa și voi! Pe care dintre proroci nu l-au prigonit părinții voștri? Și au ucis pe cei ce au vestit mai dinainte sosirea Celui Drept, ai Cărui vânzători și ucigași v-ați făcut voi acum" (*Faptele Apostolilor* 7, 51-52).

Ștefan este ucis cu pietre. Iar ei, auzind acestea, fremătau de furie în inimile lor și scrâșneau din dinți împotriva lui.

Iar Ștefan, fiind plin de Duh Sfânt și privind la cer, a văzut slava lui Dumnezeu și pe Iisus stând de-a dreapta lui Dumnezeu. Și a zis: „Iată văd cerurile deschise și pe Fiul Omului stând de-a dreapta lui Dumnezeu!"

Iar ei, strigând cu glas mare, și-au astupat urechile și au năvălit asupra lui. Și scoțându-l afară din cetate, îl băteau cu pietre. Iar martorii și-au pus hainele la picioarele unui tânăr, numit Saul[15].

Și îl băteau cu pietre pe Ștefan, care se ruga și zicea: „Doamne, Iisuse, primește duhul meu!"

Și îngenunchind, el a strigat cu glas mare: *„Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!"*

Și zicând acestea, a murit (cf. *Faptele Apostolilor* 7, 54-60).

Iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă vatămă și vă prigonesc (*Matei* 5, 44).

PROPOVĂDUIREA EVANGHELIEI ÎN SAMARIA. SIMON MAGUL

Prigonirea îi risipește pe ucenici. După uciderea Sfântului Ștefan s-a făcut *prigoană*[16] mare împotriva Bisericii din Ierusalim. Iar cel ce strica mai mult Biserica era *Saul,* care mergea din casă în casă, apuca bărbații și femeile și-i dădea la temniță. Deci, ucenicii, văzând prigonirea, au părăsit Sfânta Cetate și s-au răspândit prin toată Iudeea și Samaria, propovăduind Evanghelia; iar Apostolii au rămas în Ierusalim (cf. *Faptele Apostolilor* 8, 1-4).

Filip propovăduiește Evanghelia în Samaria. Iar *Filip,* coborându-se într-o cetate a Samariei, le propovăduia pe Hristos.

Mulțimile luau aminte într-un cuget la cele spuse de către Filip, ascultându-l și văzând semnele pe care le săvârșea. Căci din mulți care aveau duhuri necurate, strigând cu glas mare, ele ieșeau și mulți slăbănogi și șchiopi s-au vindecat.

Și s-a făcut mare bucurie în cetatea aceea (*Faptele Apostolilor* 8, 5-8).

Ei botezați din nou primesc Duh Sfânt. Apostolii din Ierusalim, auzind că Samaria a primit cuvântul lui Dumnezeu, i-au trimis la ei pe *Petru* și pe *Ioan,* care, coborând, s-au rugat pentru ei, ca să primească Duhul Sfânt; căci nu se pogorâse încă peste niciunul dintre ei, ci erau numai botezați în numele Domnului Iisus.

Atunci Petru și Ioan își puneau mâinile peste ei, și ei luau Duhul Sfânt (*Faptele Apostolilor* 8, 14-17).

Simon Magul[17] încearcă să cumpere cu bani darul apostoliei. În zilele acelea, era în Samaria un om, anume *Simon,* care încerca să înșele poporul cu vrăjile. Omul acesta, văzând minunile făcute de Filip, s-a botezat și el (cf. *Faptele Apostolilor* 8, 9-13) și, văzând că prin punerea mâinilor Apostolilor se dă Duhul Sfânt, le-a adus bani și le-a zis: „Dați-mi și mie puterea aceasta, ca acela pe care voi pune mâinile să primească Duhul Sfânt".

Iar Petru a zis către el: „Banii tăi să fie cu tine spre pierzare! Căci ai socotit că darul lui Dumnezeu se agonisește cu bani. Tu n-ai parte, nici moștenire

la chemarea aceasta, pentru că inima ta nu este dreaptă înaintea lui Dumnezeu. Pocăiește-te deci de această răutate a ta și te roagă lui Dumnezeu, doară ți se va ierta cugetul inimii tale. Căci întru amărăciunea fierii și întru legătura nedreptății te văd că ești".

Răspunzând, Simon a zis: „Rugați-vă voi la Domnul, pentru mine, ca să nu vină asupra mea nimic din cele ce ați zis".

Iar ei, mărturisind și grăind cuvântul lui Dumnezeu, s-au întors la Ierusalim și în multe sate ale samarinenilor binevesteau (cf. *Faptele Apostolilor* 8, 18-25).

Și Îmi veți fi Mie martori până la marginea pământului (*Faptele Apostolilor* 1, 8).

FILIP ŞI FAMENUL[18] ETIOPIAN

Filip este trimis la un mare dregător. Într-o zi, un înger al Domnului a grăit către *Filip,* zicând: „Ridică-te și mergi spre miazăzi, pe calea care coboară de la Ierusalim la Gaza[19]; aceasta este pustie".

Și, ridicându-se, a mers. Și iată un bărbat din Etiopia[20], famen, mare dregător al Candachiei[21], regina Etiopiei, care era peste toată vistieria ei și care venise la Ierusalim ca să se închine, se întorcea acasă; șezând în carul său, el citea pe prorocul *Isaia.*

Filip îi vestește Evanghelia etiopianului. Iar Duhul i-a zis lui Filip: „Apropie-te și te alipește de carul acesta".

Și alergând Filip, l-a auzit citind pe prorocul Isaia, și i-a zis: „Înțelegi, oare, ce citești?"

Iar el a zis: „Cum aș putea să înțeleg, dacă nu mă va călăuzi cineva?" L-a rugat pe Filip să se urce și să șadă cu el.

Iar locul din Scriptură pe care-l citea era acesta: *Ca un miel care se aduce spre junghiere și ca o oaie fără de glas înaintea celui ce-o tunde, așa nu și-a deschis gura Sa.*

Întru smerenia Lui, judecata Lui s-a ridicat și neamul Lui cine-l va spune? Că se ridică de pe pământ viața Lui (cf. *Isaia* 53, 7-8).

Famenul, răspunzând, i-a zis lui Filip: „Rogu-te, despre cine zice proorocul acesta, despre sine ori despre altcineva?"

Iar Filip, deschizând gura sa și începând de la scriptura aceasta, i-a binevestit pe Iisus.

Sfântul Apostol Filip

Filip îl botează pe etiopian. Când mergeau pe cale, au ajuns la o apă; iar famenul i-a zis: „Iată apă! Ce mă împiedică să fiu botezat?"

Filip a zis: „Dacă crezi din toată inima, este cu putință". Iar el, răspunzând, i-a zis: *Cred că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu.*

Și a poruncit să stea carul; s-au coborât amândoi în apă, Filip și famenul, și l-a botezat. Iar când au ieșit din apă, Duhul Domnului a răpit pe Filip și famenul nu l-a mai văzut. Iar el a mers în calea sa, bucurându-se (cf. *Faptele Apostolilor* 8, 26-39).

Fericiți sunt cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l păzesc (*Luca* 11, 28).

CHEMAREA LUI SAUL LA HRISTOS

Convertirea Sfântului Apostol Pavel pe drumul Damascului

Saul prigonește Biserica. Iar Saul, suflând încă amenințare și ucidere împotriva ucenicilor Domnului, a mers la arhiereu, a cerut de la el scrisori către sinagogile din Damasc[22] ca, dacă va găsi vreunul acolo, atât bărbați, cât și femei, că merg pe calea aceasta, să-i aducă legați la Ierusalim.

Minunea de pe calea Damascului. Dar pe când călătorea el și se apropia de Damasc, o lumină din cer, ca de fulger, l-a învăluit deodată. Căzând la pământ, a auzit un glas zicându-i: *Saule, Saule, de ce Mă prigonești?*

Iar el a zis: „Cine ești, Doamne?" Domnul a zis: *Eu sunt Iisus, pe Care tu Îl prigonești. Greu îți este să izbești cu piciorul în țepușă.*

El, tremurând și înspăimântat fiind, a zis: „Doamne, ce voiești să fac?". Iar Domnul i-a zis: „Ridică-te, intră în cetate și ți se va spune ce trebuie să faci".

Bărbaţii, care erau cu el pe cale, stăteau înmărmuriţi, auzind glasul, dar nevăzând pe nimeni.

Şi s-a ridicat Saul de la pământ, dar, deşi avea ochii deschişi, nu vedea nimic. Şi luându-l de mână, l-au dus la Damasc.

Trei zile el a fost fără vedere; şi n-a mâncat, nici n-a băut.

Anania este trimis la Saul. În Damasc era un ucenic, anume Anania[23], şi Domnul i-a zis în vedenie: *„Anania!"* Iar el a zis: „Iată-mă, Doamne!"

Domnul a zis către el: „Sculându-te, mergi pe uliţa care se cheamă Uliţa Dreaptă şi caută în casa lui Iuda, pe un om din Tars[24], cu numele Saul; că, iată, se roagă".

El a văzut în vedenie un bărbat, anume Anania, intrând la el şi punându-şi mâinile peste el, ca să vadă iarăşi.

Şi a răspuns Anania: „Doamne, despre bărbatul acesta am auzit de la mulţi câte rele a făcut sfinţilor Tăi la Ierusalim. Şi aici are putere de la arhierei să lege pe toţi care cheamă numele Tău". Domnul a zis către el: „Mergi, fiindcă acesta Îmi este vas ales, ca să poarte numele Meu înaintea neamurilor şi a regilor şi a fiilor lui Israel: Căci Eu îi voi arăta câte trebuie să pătimească el pentru numele Meu".

Saul primeşte botezul. Anania a mers, a intrat în casă şi, punându-şi mâinile pe el, a zis: „Frate Saul, Domnul Iisus, Cel ce ţi S-a arătat pe calea pe care tu veneai, m-a trimis ca să vezi iarăşi şi să te umpli de Duh Sfânt".

Îndată a căzut de pe ochii lui ceva ca nişte solzi; şi a văzut iarăşi şi, sculându-se, a fost botezat. Şi luând mâncare, s-a întărit. A stat cu ucenicii din Damasc câteva zile. Apoi propovăduia în sinagogi pe Iisus, că Acesta este Fiul lui Dumnezeu.

Şi se mirau toţi care îl auzeau şi ziceau: „Nu este, oare, acesta cel care prigonea în Ierusalim pe cei ce cheamă acest nume şi a venit aici pentru aceea ca să-i ducă pe ei legaţi la arhierei?"

Iar Saul se întărea mai mult şi tulbura pe iudeii care locuiau în Damasc, dovedind că Acesta este Hristos (*Faptele Apostolilor* 9, 1-22).

Saul scapă de urmărirea iudeilor. După ce a petrecut trei ani de singurătate în *Arabia, Saul* s-a întors din nou în Damasc (cf. *Galateni* 1, 17). Iar iudeii s-au sfătuit să-l omoare.

Și s-a făcut cunoscut lui Saul vicleșugul lor. Iar ei păzeau porțile ziua și noaptea ca să-l ucidă.

Și luându-l ucenicii lui noaptea, l-au coborât peste zid, lăsându-l jos într-un coș.

Sfântul Apostol Barnaba

Saul merge la apostoli. Venind la Ierusalim, Saul încerca să se alipească de ucenici și toți se temeau de el, necrezând că este ucenic.

Iar Barnaba[25], luându-l pe el, l-a dus la Apostoli și le-a istorisit cum L-a văzut pe cale pe Domnul și că El i-a vorbit lui și cum a propovăduit la Damasc cu îndrăzneală, în numele lui Iisus.

Și era cu ei intrând și ieșind în Ierusalim, și propovăduia cu îndrăzneală în numele Domnului.

Și vorbea și discuta cu eleniștii, iar ei căutau să-l ucidă. Dar frații, aflând aceasta, l-au dus pe Saul la Cezareea[26] și de acolo l-au trimis la Tars (cf. *Faptele Apostolilor* 9, 23-30).

Prin Harul lui Dumnezeu sunt ceea ce sunt (*1 Corinteni* 15, 10).

VINDECAREA LUI ENEA[27]. ÎNVIEREA TAVITEI[28]

Petru îl vindecă pe slăbănogul Enea. Deci Biserica, în toată Iudeea și Galileea și Samaria, avea pace, zidindu-se și umblând în frica de Domnul, și sporea prin mângâierea Duhului Sfânt.

Trecând Petru pe la toți, a coborât și la sfinții care locuiau în *Lida*[29]. Acolo l-a găsit pe un om, anume *Enea,* care de opt ani zăcea în pat, fiindcă era paralitic.

Iar Petru i-a zis: „Enea, te vindecă Iisus Hristos. Ridică-te și strânge-ți patul". Și îndată s-a ridicat.

Și l-au văzut toți cei ce locuiau în *Lida* și *Saron*[30], care s-au și întors la Domnul.

Petru o învie pe Tavita. Iar în *Iope*[31] era o ucenică, cu numele *Tavita,* care, tâlcuindu-se, se zice *Căprioară*. Aceasta era plină de fapte bune și de milosteniile pe care le făcea. Și în zilele acelea, ea s-a îmbolnăvit și a murit. Și, scăldând-o, au pus-o în camera de sus.

Fiind aproape Lida de Iope, ucenicii, auzind că Petru este în Lida, au trimis pe doi bărbați la el, rugându-l: „Nu pregeta să vii până la noi". Iar Petru, sculându-se, a venit cu ei.

Când a sosit, l-au dus în camera de sus și l-au înconjurat toate văduvele, plângând și arătând cămășile și hainele câte le făcea Căprioara, pe când era cu ele.

Petru, scoțându-i afară pe toți, a îngenunchiat, s-a rugat și, întorcându-se către trup, a zis: *Tavita, scoală-te!* Iar ea și-a deschis ochii și, văzându-l pe Petru, a șezut. Dându-i mâna, Petru a ridicat-o și, chemându-i pe sfinți și pe văduve, le-a dat-o vie.

Și s-a făcut cunoscută aceasta în întreaga Iope și mulți au crezut în Domnul (cf. *Faptele Apostolilor* 9, 31-42).

Nimeni nu poate să facă așa minuni, dacă nu va fi Dumnezeu cu el (*Ioan* 3, 2).

CONVERTIREA SUTAŞULUI CORNELIU[32]

Sfântul Mucenic Corneliu Sutaşul

Domnul îl trimite pe Corneliu la Petru. Iar în *Cezareea* era un bărbat cu numele *Corneliu,* sutaș, din cohorta ce se chema *Italica*, cucernic și temător de Dumnezeu, cu toată casa lui, și care făcea multe milostenii poporului și se ruga lui Dumnezeu totdeauna.

El a văzut în vedenie, lămurit, cam pe la ceasul al nouălea din zi, un înger al lui Dumnezeu, intrând la el și zicându-i: „Corneliu!"

Iar Corneliu, căutând spre el și înfricoșându-se, a zis: „Ce este, Doamne?" Îngerul i-a zis: „Rugăciunile tale și milosteniile tale s-au suit, spre pomenire, înaintea lui Dumnezeu. Și acum, trimite bărbați la Iope și cheamă să vină un oarecare *Simon*, care se numește Petru. El este găzduit la un oarecare Simon, tăbăcar[33], a cărui casă este lângă mare. Acesta îți va spune ce să faci".

Și după ce s-a dus îngerul care vorbea cu el, Corneliu a chemat două din slugile sale de casă și pe un ostaș cucernic[34] din cei ce îi erau mai apropiați. Și după ce le-a istorisit toate, i-a trimis la Iope.

Petru înțelege că și neamurile trebuie să fie primite în Biserică. Iar a doua zi, pe când mergeau pe drum și se apropiau de cetate, Petru s-a suit în foișor să se roage pe la ceasul al șaselea.

Și i s-a făcut foame și voia să mănânce, dar, pe când ei îi pregăteau de mâncare, a avut o vedenie. Și a văzut cerul deschis și coborându-se ceva ca o față mare de pânză, legată în patru colțuri, lăsându-se pe pământ. În ea erau toate dobitoacele cu patru picioare și târâtoarele pământului și păsările cerului. Și glas a fost către el: „Sculându-te, Petre, junghie și mănâncă".

Iar Petru a zis: „Nicidecum, Doamne, căci niciodată n-am mâncat nimic *spurcat și necurat*".

Și iarăși, a doua oară, a fost glas către el: „Cele ce Dumnezeu a curățit, tu să nu le numești spurcate".

Aceasta s-a făcut de trei ori și îndată acel ceva s-a ridicat la cer.

Pe când Petru nu se dumirea întru sine ce ar putea să fie vedenia pe care o văzuse, iată bărbații cei trimiși de Corneliu, întrebând de casa lui Simon, s-au oprit la poartă. Strigând, întrebau dacă Simon, numit Petru, este găzduit acolo.

Și tot gândindu-se Petru la vedenie, Duhul i-a zis: „Iată, trei bărbați te caută; ci, sculându-te, coboară-te și mergi împreună cu ei, de nimic îndoindu-te, fiindcă Eu i-am trimis".

Iar Petru, coborându-se la bărbații trimiși la el de Corneliu, le-a zis: „Iată, eu sunt acela pe care îl căutați"(*Faptele Apostolilor* 10, 1-21).

Deci, chemându-i înăuntru, i-a găzduit. A doua zi el a plecat împreună cu ei; iar câțiva frați din Iope l-au însoțit.

Petru propovăduiește neamurilor. În ziua următoare a intrat în Cezareea. Iar Corneliu îi aștepta și chemase acasă la el rudeniile sale și prietenii cei mai de aproape.

Când a fost să intre Petru, Corneliu, întâmpinându-l, s-a închinat, căzând la picioarele lui. Iar Petru l-a ridicat, zicându-i: „Scoală-te. Și eu sunt om".

Vorbind cu el, a intrat și a găsit pe mulți adunați (*Faptele Apostolilor* 10, 23-27).

Apoi, îndreptându-se către toți cei de față, a adăugat: „Cu adevărat înțeleg că Dumnezeu nu este părtinitor. Ci, în orice neam, cel ce se teme de El și face dreptate este primit de El. Și El a trimis fiilor lui Israel cuvântul, binevestind pacea prin Iisus Hristos. Acesta este Domn peste toate.

Voi știți cuvântul care a fost în toată Iudeea, începând din Galileea, după botezul pe care l-a propovăduit Ioan. Adică despre Iisus din Nazaret, cum a uns

Dumnezeu cu Duhul Sfânt și cu putere pe Acesta Care a umblat făcând bine și vindecând pe toți cei asupriți de diavolul, pentru că Dumnezeu era cu El.

Iar noi suntem martori pentru toate cele ce a făcut El și în țara iudeilor și în Ierusalim; pe Acesta L-au omorât, spânzurându-L pe lemn. Dar Dumnezeu L-a înviat a treia zi și I-a dat să Se arate, nu la tot poporul, ci nouă martorilor, dinainte rânduiți de Dumnezeu, care am mâncat și am băut cu El, după învierea Lui din morți.

Și ne-a poruncit să propovăduim poporului și să mărturisim că El este Cel rânduit de Dumnezeu să fie Judecător al celor vii și al celor morți.

Despre Aceasta mărturisesc toți prorocii, că tot cel ce crede în El va primi iertarea păcatelor, prin numele Lui".

Duhul Sfânt Se pogoară și peste păgâni. Încă pe când Petru vorbea aceste cuvinte, Duhul Sfânt a căzut peste toți cei care ascultau cuvântul.

Iar credincioșii tăiați împrejur, care veniseră cu Petru, au rămas uimiți, pentru că darul Duhului Sfânt s-a revărsat și peste neamuri[35]. Căci îi auzeau pe ei vorbind în limbi și slăvind pe Dumnezeu.

Atunci a răspuns Petru: „Poate, oare, cineva să oprească apa, ca să nu fie botezați aceștia care au primit Duhul Sfânt ca și noi?"

Iar el a poruncit ca aceștia să fie botezați în numele lui Iisus Hristos (cf. *Faptele Apostolilor* 10, 34-48).

Am și alte oi, care nu sunt din staulul[36] acesta. Și pe acelea trebuie să le aduc, și vor auzi glasul Meu și va fi o turmă și un Păstor (*Ioan* 10, 16).

De acum înainte Evanghelia a fost propovăduită și la neamuri, mai cu seamă de Pavel și Barnaba, începând cu Antiohia, capitala Siriei, unde pentru prima dată ucenicii lui Iisus au primit numele de *creștini*.

PETRU ESTE ÎNCHIS DE CĂTRE IROD

Irod prigonește Biserica. În vremea aceea, regele Irod (Agripa) a pus mâna pe unii din Biserică, ca să-i piardă. El a ucis cu sabia pe Iacov, fratele lui Ioan. Și văzând că este pe placul iudeilor, a mai luat și pe Petru (erau zilele azimelor), pe care prinzându-l, l-a dus în temniță, dându-l

Sfântul Apostol Iacov, fiul lui Zevedeu

la patru străji de câte patru ostași, ca să-l păzească, vrând să-l scoată la popor de Paști.

Deci Petru era păzit în temniță și se făceau necontenit rugăciuni către Dumnezeu pentru el, de către Biserică.

Un înger al Domnului îl eliberează pe Petru. Dar când Irod era să-l scoată afară, în noaptea aceea, Petru dormea între doi ostași, legat cu două lanțuri, iar înaintea ușii paznicii păzeau temnița.

Și iată un înger al Domnului a venit deodată, iar în cameră a strălucit lumină. Și lovind pe Petru în coastă, îngerul l-a deșteptat, zicând: „Scoală-te degrabă!" Iar lanțurile i-au căzut de la mâini.

Îngerul a zis către el: „Încinge-te și încalță-te cu sandalele". Iar el a făcut așa. Apoi i-a zis lui: „Pune haina pe tine și vino după mine".

Și ieșind, mergea după înger, dar nu știa că ceea ce s-a făcut prin înger este adevărat, ci i se părea că vede vedenie.

Și trecând de straja întâi și a doua, au ajuns la poarta cea de fier care duce în cetate, și poarta s-a deschis singură. Ieșind, au trecut o uliță și îndată îngerul s-a îndepărtat de la el.

Petru, venindu-și în sine, a zis: „Acuma știu cu adevărat că Domnul a trimis pe îngerul Său și m-a scos din mâna lui Irod și din toate câte aștepta poporul iudeilor".

Sfântul Apostol și Evanghelist Marcu

Și chibzuind, a venit la casa Mariei, mama lui Ioan, cel numit și Marcu[37], unde erau adunați mulți și se rugau.

Bătând Petru în ușa de la poartă, o slujnică cu numele Rodi s-a dus să asculte. Și recunoscând glasul lui Petru, de bucurie nu a deschis ușa, ci, alergând înăuntru, a spus că Petru stă înaintea porții. Iar ei au zis către ea: „Ai înnebunit". Dar ea stăruia că este așa. Iar ei ziceau: „Este îngerul lui".

Dar Petru bătea mereu în poartă. Deschizându-i, l-au văzut și au rămas uimiți. Făcându-le semn cu mâna să tacă, le-a istorisit cum l-a scos Domnul pe el din temniță. El a zis: „Vestiți acestea lui Iacov și fraților". Și ieșind, s-a dus în alt loc (*Faptele Apostolilor* 12, 1-17).

Moartea lui Irod Agripa. Într-o zi rânduită, Irod, îmbrăcându-se în veșminte regești și șezând la tribună, vorbea către ei; iar poporul striga: „Acesta e glas dumnezeiesc, nu omenesc!"

Îndată îngerul Domnului l-a lovit, pentru că nu a dat slavă lui Dumnezeu. Și mâncându-l viermii, a murit (cf. *Faptele Apostolilor* 12, 21-23).

Că a sfărâmat porți de aramă și zăvoare de fier a frânt (*Psalmul* 106, 16).

PRIMA CĂLĂTORIE MISIONARĂ A SFÂNTULUI APOSTOL PAVEL

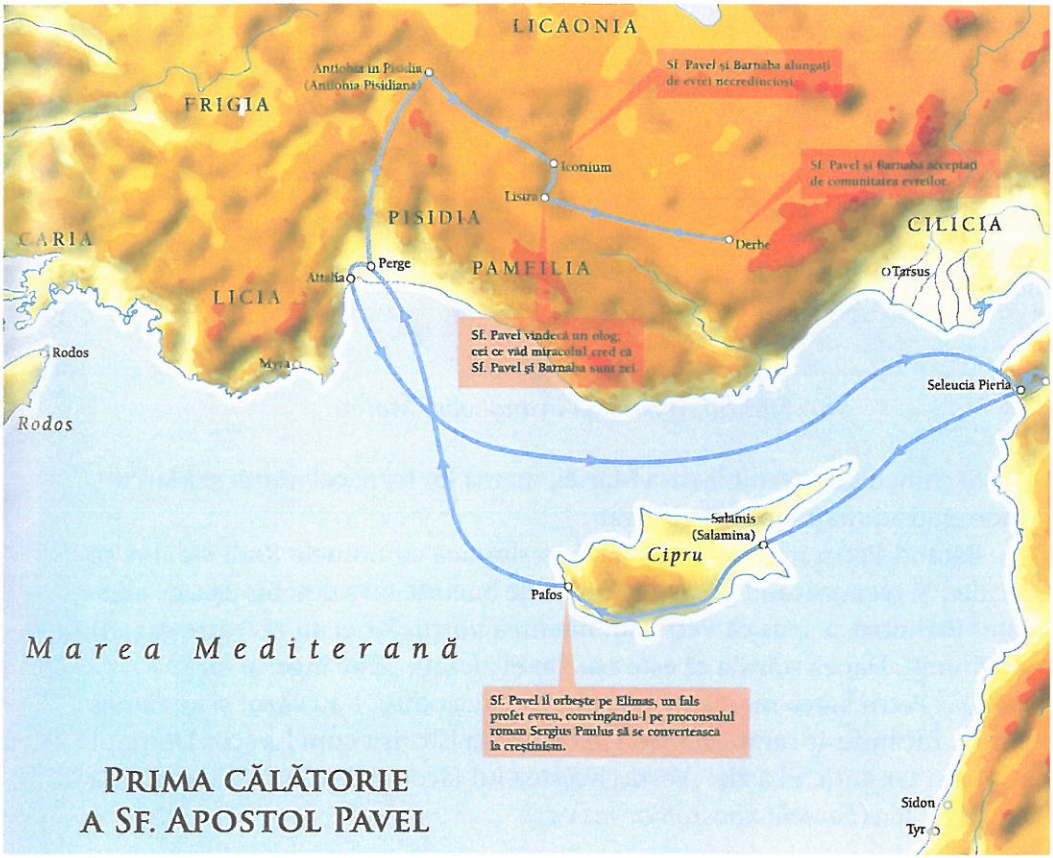

Saul și Barnaba primesc ungerea întru episcopi. Erau în Biserica din Antiohia proroci și învățători: Barnaba și Simeon, ce se numea Niger[38], Luciu Cirineul[39], Manain[40], cel ce fusese crescut împreună cu Irod tetrarhul, și Saul. Pe când slujeau Domnului și posteau, Duhul Sfânt a zis: „Osebiți-Mi pe *Barnaba* și pe *Saul,* pentru lucrul la care i-am chemat".

Atunci, postind și rugându-se, și-au pus mâinile peste ei și i-au lăsat să plece.

Evanghelia este propovăduită în insula Cipru. Deci ei, mânați de Duhul Sfânt, au coborât la *Seleucia*[41] și de acolo au plecat cu corabia în *Cipru*. Ajungând la *Salamina*[42], au vestit cuvântul lui Dumnezeu în sinagogile iudeilor. Și îl aveau și pe Ioan slujitor.

Străbătând toată insula până la *Pafos*[43], au găsit pe un oarecare bărbat iudeu, vrăjitor, proroc mincinos, al cărui nume era *Bariisus*[44], care era în preajma proconsulului *Sergius Paulus*[45], bărbat înțelept. Acesta, chemând la sine pe *Barnaba* și pe *Saul*, dorea să audă cuvântul lui Dumnezeu. Dar le stătea împotrivă *Elimas vrăjitorul* – căci așa se tâlcuiește numele lui – căutând să întoarcă pe proconsul de la credință.

Iar *Saul* – care se numește și *Pavel* – plin fiind de Duh Sfânt, a privit țintă la el și a zis: „O, tu cel plin de toată viclenia și de toată înșelăciunea, fiule al diavolului, vrăjmașule a toată dreptatea, nu vei înceta de a strâmba căile Domnului cele drepte? Și acum, iată mâna Domnului este asupra ta și vei fi orb, nevăzând soarele până la o vreme".

Îndată a căzut peste el pâclă[46] și întuneric și, dibuind împrejur, căuta cine să-l ducă de mână.

Atunci proconsulul, văzând ce s-a făcut, a crezut, mirându-se foarte de învățătura Domnului.

Pavel și Barnaba propovăduiesc în Antiohia Pisidiei[47]. Plecând cu corabia de la Pafos, Pavel și cei împreună cu el au venit la *Perga Pamfiliei*[48]. Iar Ioan, despărțindu-se de ei, s-a întors la Ierusalim.

Iar ei, trecând de la Perga, au ajuns la *Antiohia Pisidiei* și, intrând în sinagogă, într-o zi de sâmbătă, au șezut.

După citirea Legii și a prorocilor, mai-marii sinagogii au trimis la ei, zicându-le: „Bărbați frați, dacă aveți vreun cuvânt de mângâiere către popor, vorbiți" (*Faptele Apostolilor* 13, 1-15).

Și ridicându-se Pavel, a arătat că *Iisus este Fiul lui Dumnezeu* (cf. *Faptele Apostolilor* 13, 16-41). Și ieșind ei din sinagoga iudeilor, îi rugau neamurile ca sâmbăta viitoare să li se grăiască iarăși cuvintele acestea (*Faptele Apostolilor* 13, 42).

Iar în sâmbăta următoare, mai toată cetatea s-a adunat ca să audă cuvântul lui Dumnezeu.

Dar iudeii, văzând mulțimile, s-au umplut de pizmă și vorbeau împotriva celor spuse de Pavel, hulindu-l.

Iar Pavel și Barnaba, îndrăznind, le-au zis: „Vouă trebuie să vi se grăiască, mai întâi, cuvântul lui Dumnezeu; dar de vreme ce îl lepădați și vă judecați pe voi nevrednici de viața veșnică, iată ne întoarcem către neamuri. Căci așa ne-a poruncit nouă Domnul: Te-am pus spre lumină neamurilor, ca să fii Tu spre mântuire până la marginea pământului".

Iar neamurile pământului, auzind, se bucurau și slăveau cuvântul lui Dumnezeu și câți erau rânduiți spre viață veșnică au crezut.

Iar cuvântul Domnului se răspândea prin tot ținutul.

Dar iudeii au întărâtat pe femeile cucernice și de cinste și pe cei de frunte ai cetății și au ridicat prigoane împotriva lui Pavel și a lui Barnaba și i-au scos din hotarele lor.

Iar ei, scuturând asupra lor praful de pe picioare, au venit la Iconiu[49] (*Faptele Apostolilor* 18, 44-52).

Pavel și Barnaba propovăduiesc în Listra și Derbe. În *Listra*[50] era un om neputincios de picioare, fiind olog din pântecele maicii sale și care nu umblase niciodată. Acesta asculta la Pavel când vorbea. Iar Pavel, căutând spre el și văzând că are credință ca să se mântuiască, a zis cu glas puternic: Scoală-te drept, pe picioarele tale!" Și el a sărit și a umblat.

Iar mulțimile, văzând ceea ce făcuse Pavel, au ridicat glasul lor în limba licaonă, zicând: „Zeii, asemănându-se oamenilor, s-au coborât la noi".

Îl numeau pe Barnaba Zeus, iar pe Pavel Hermes[51], fiindcă el era purtătorul cuvântului.

Iar preotul lui Zeus, al cărui templu era înaintea cetății, aducând la porți tauri și cununi, voia să le aducă jertfă împreună cu mulțimile.

Auzind Apostolii Pavel și Barnaba, și-au rupt veșmintele, au sărit în mulțime, strigând și zicând: „Bărbaților, de ce faceți acestea? Doar și noi suntem oameni, asemenea pătimitori ca voi, binevestind să vă întoarceți de la aceste deșertăciuni către Dumnezeul cel viu, Care a făcut cerul și pământul, marea și toate cele ce sunt în ele" (*Faptele Apostolilor* 14, 8-15).

Acestea zicând, abia au potolit mulțimile ca să nu le aducă jertfă.

Iar din *Antiohia* și de la *Iconiu* au venit iudei, care au atras mulțimile de partea lor, și, bătând pe Pavel cu pietre, l-au târât afară din cetate, gândind că a murit. Dar înconjurându-l ucenicii, el s-a sculat și a intrat în cetate. Și a doua zi a ieșit cu Barnaba către Derbe.

Cei doi Apostoli se întorc în Antiohia. Binevestind cetăţii aceleia şi făcând ucenici mulţi, s-au înapoiat la Listra, la Iconiu şi la Antiohia, întărind sufletele ucenicilor, îndemnându-i să stăruie în credinţă şi (arătându-le) că prin multe suferinţe trebuie să intrăm în împărăţia lui Dumnezeu.

Şi hirotonindu-le preoţi în fiecare biserică, rugându-se cu postiri, i-au încredinţat pe ei Domnului în Care crezuseră (*Faptele Apostolilor* 14, 18-23). Când au spus cuvântul Domnului în Perga, au coborât la Atalia[52]. De acolo au mers cu corabia spre Antiohia, de unde fuseseră încredinţaţi harului lui Dumnezeu, spre lucrul pe care l-au împlinit.

Venind şi adunând Biserica, ei au vestit câte a făcut Dumnezeu cu ei şi că s-a deschis păgânilor uşa credinţei (cf. *Faptele Apostolilor* 13, 25-27).

Te voi face Lumina popoarelor ca să duci mântuirea Mea până la marginile pământului (*Isaia* 49, 6).

SINODUL APOSTOLIC DE LA IERUSALIM

În Antiohia creştinii sunt în neînţelegere asupra legii lui Moise. Şi unii, coborându-se din Iudeea, îi învăţau pe fraţi că: „Dacă nu vă tăiaţi împrejur, după rânduiala lui Moise, nu puteţi să vă mântuiţi". Făcându-se pentru ei împotrivire şi discuţie nu puţină cu *Pavel şi Barnaba,* au rânduit ca Pavel, Barnaba şi alţi câţiva dintre ei să se suie la Apostolii şi la preoţii din Ierusalim pentru această întrebare (*Faptele Apostolilor* 15, 1-3).

În Ierusalim, Apostolii şi preoţii se sfătuiesc şi hotărăsc. După ce au sosit la Ierusalim Pavel şi Barnaba, Apostolii şi preoţii s-au adunat pentru a cerceta nedumerirea creştinilor din Antiohia; şi după o lungă sfătuire (cf. *Faptele Apostolilor* 15, 4-6), s-a ridicat *Petru* şi a zis: „Bărbaţi fraţi, voi ştiţi că, din primele zile, Dumnezeu m-a ales dintre voi, ca prin gura mea neamurile să audă cuvântul Evangheliei şi să creadă. Şi Dumnezeu, Cel ce cunoaşte inimile, le-a mărturisit, dându-le Duhul Sfânt, ca şi nouă. Şi nimic n-a deosebit între noi şi ei, curăţind inimile lor prin credinţă. Acum deci, de ce ispitiţi pe Dumnezeu şi vreţi să puneţi pe grumazul ucenicilor un jug pe care nici părinţii noştri, nici noi n-am putut să-l purtăm? Ci prin

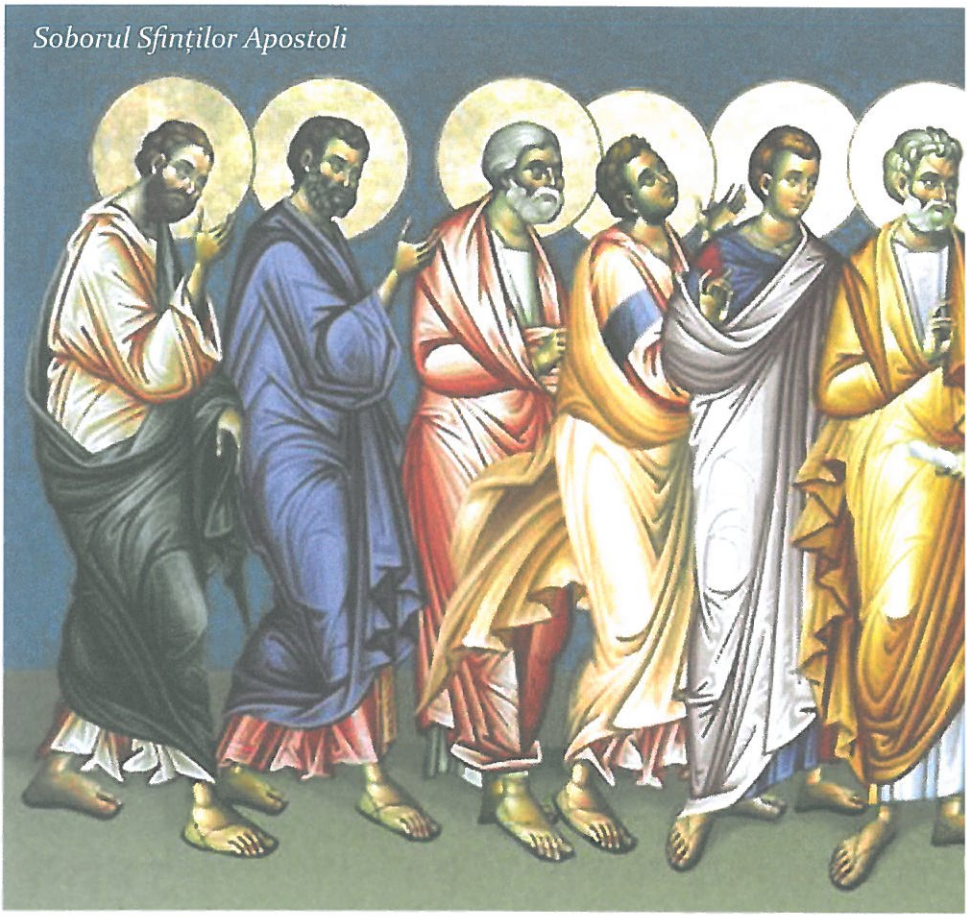
Soborul Sfinților Apostoli

harul Domnului nostru Iisus Hristos, credem că ne vom mântui în același chip ca și aceia".

Și a tăcut toată mulțimea și asculta pe Barnaba și pe Pavel, care istoriseau câte semne și minuni a făcut Dumnezeu prin ei între neamuri.

Și după ce au tăcut ei, a răspuns *Iacov,* zicând: „Bărbați frați, ascultați-mă! (*Faptele Apostolilor* 15, 7-13). Eu socotesc să *nu tulburăm* pe cei ce, dintre neamuri, se întorc la Dumnezeu" (*Faptele Apostolilor* 15, 19).

Hotărârea Sinodului din Ierusalim este vestită în Biserica din Antiohia. Atunci Apostolii și preoții, cu toată Biserica, au hotărât să aleagă bărbați dintre ei și să-i trimită la Antiohia, cu Pavel și cu Barnaba:

pe Iuda cel numit Barsaba[53] și pe Sila[54], bărbați cu vază între frați, scriind prin mâinile lor acestea: „Apostolii și preoții și frații, fraților dintre neamuri, care sunt în Antiohia și în Siria și în Cilicia, salutare!

Deoarece am auzit că unii dintre noi, fără să fi avut porunca noastră, venind, v-au tulburat cu vorbele lor și au răvășit sufletele voastre, zicând că trebuie să vă tăiați împrejur și să păziți legea, noi am găsit de cuviință, adunați într-un gând, ca să trimitem la voi bărbați aleși, împreună cu iubiții noștri Barnaba și Pavel, oameni care și-au pus sufletele lor pentru numele Domnului nostru Iisus Hristos.

Drept aceea, am trimis pe Iuda și pe Sila, care vă vor vesti și ei, prin cuvânt, aceleași lucruri.

Pentru că, părutu-s-a Duhului Sfânt și nouă, să nu vi se pună nicio greutate în plus în afară de cele ce sunt necesare.

Să vă feriți de cele *jertfite idolilor și de sânge și de animale sugrumate și de desfrâu,* de care păzindu-vă, bine veți face. Fiți sănătoși!"

Deci cei trimiși au coborât la Antiohia și, adunând mulțimea, au predat scrisoarea. Și citind-o s-au bucurat pentru mângâiere (cf. *Faptele Apostolilor* 15, 22-31).

Iar când va veni Acela, Duhul Adevărului, vă va călăuzi la tot adevărul; căci nu va vorbi de la Sine, ci câte va auzi va vorbi și cele viitoare vă va vesti (*Ioan* 16, 13).

A DOUA CĂLĂTORIE MISIONARĂ A SFÂNTULUI APOSTOL PAVEL

Pavel străbate Asia Mică[55] până la Troa[56]. Iar Pavel și Barnaba petreceau în *Antiohia,* învățând și binevestind, împreună cu mulți alții, cuvântul Domnului.

După câteva zile, Pavel a zis către Barnaba: „Întorcându-ne, să cercetăm cum se află frații noștri în toate cetățile în care am vestit cuvântul Domnului" (*Faptele Apostolilor* 15, 35-36).

Astfel, Barnaba l-a luat pe *Ioan Marcu* și s-a dus în *Cipru,* iar *Pavel,* luând cu sine pe *Sila,* a străbătut mai întâi *Siria* și *Asia Mică* până la *Troa* (cf. *Faptele Apostolilor* 15, 36-41; 16, 1-8).

Pavel propovăduiește în Filipi[57]. Noaptea i s-a arătat lui Pavel o vedenie: Un bărbat macedonean sta rugându-l și zicând: „Treci în *Macedonia*[58] și ne ajută". Atunci el s-a dus cu corabia la *Filipi* împreună cu *Sila, Timotei*[59] și *Luca*[60] (cf. *Faptele Apostolilor* 16, 11-12). În ziua sâmbetei au ieșit în afara porții, lângă râu, socotind să găsească acolo loc de rugăciune; mergând ei la rugăciune, i-a întâmpinat o slujnică, stăpânită de duh pitonicesc[61], de la care stăpânul ei trăgea mari foloase (cf. *Faptele Apostolilor* 16, 26); Pavel a zis către duhul acela: „În numele lui Iisus Hristos îți poruncesc să ieși din ea". Și în acel ceas a ieșit (*Faptele Apostolilor* 16, 18).

Stăpânii ei, văzând că s-a dus nădejdea câștigului lor, au pus mâna pe Pavel și pe Sila și i-au dus în piață înaintea dregătorilor. Ducându-i la judecători, au zis: „Acești oameni, care sunt iudei, tulbură cetatea noastră și vestesc obiceiuri care nouă nu ne este îngăduit să le primim, nici să le facem, fiindcă suntem romani".

Și s-a sculat și mulțimea împotriva lor. Iar judecătorii, rupându-le hainele, au poruncit să-i bată cu vergi. Și după ce le-au dat multe lovituri, i-au aruncat în *temniță,* poruncind temnicerului să-i păzească cu grijă.

Acesta, primind o asemenea poruncă, i-a băgat în fundul temniței și le-a strâns picioarele în butuci; iar la miezul nopții, Pavel și Sila, rugându-se, lăudau pe Dumnezeu în cântări, iar cei ce erau în temniță îi ascultau.

Deodată s-a făcut cutremur mare, încât s-au zguduit temeliile temniței și îndată s-au deschis toate ușile și legăturile tuturor s-au dezlegat.

Și deșteptându-se temnicerul și văzând deschise ușile temniței, scoțând sabia, voia să se omoare, socotind că cei închiși au fugit. Iar Pavel a strigat cu glas mare, zicând: „Să nu-ți faci niciun rău, că toți suntem aici".

Sfântul Apostol Pavel vindecă servitoarea care avea duh pitonicesc

Iar el, cerând lumină, s-a repezit înăuntru și, tremurând de spaimă, a căzut înaintea lui Pavel și a lui Sila; și, scoțându-i afară (după ce pe ceilalți i-a zăvorât la loc), le-a zis: „Domnilor, ce trebuie să fac ca să mă mântuiesc?"

Iar ei au zis: „Crede în Domnul Iisus și te vei mântui tu și casa ta".

Și i-au grăit lui cuvântul lui Dumnezeu și tuturor celor din casa lui (*Faptele Apostolilor* 16, 19-32).

De la *Filipi,* Pavel, trecând prin *Amfipoli*[62], *Apolonia*[63] și *Tesalonic*[64], s-au dus la *Bereea*[65], de unde frații l-au întovărășit până la *Atena*[66] (cf. *Faptele Apostolilor* 17, 1-15).

Pavel propovăduiește în Atena. Cuvântarea din Areopag. La *Atena,* Pavel rămase uimit, văzând cetatea plină de idoli, și a vorbit prin sinagogi cu iudeii, iar în piețele orașului cu toți cei ce erau de față. Câțiva filozofi l-au dus în *Areopag*[67], zicându-i: „Putem noi să știm ce învățătură este aceasta pe care o propovăduiești tu?" (cf. *Faptele Apostolilor* 17, 16-21).

Și Pavel, stând în mijlocul Areopagului, a zis: „Bărbați atenieni, în toate vă văd că sunteți foarte evlavioși. Căci străbătând cetatea voastră și privind

locurile voastre de închinare, am aflat și un altar pe care era scris: «*Dumnezeului necunoscut*».

Deci pe Cel pe Care voi, necunoscându-L, Îl cinstiți, pe Acesta Îl vestesc eu vouă.

Dumnezeu, Care a făcut lumea și toate cele ce sunt în ea, Acesta fiind Domnul cerului și al pământului, nu locuiește în temple făcute de mâini, nici nu este slujit de mâini omenești, ca și cum ar avea nevoie de ceva, El dând tuturor viață și suflare și toate.

Și a făcut dintr-un sânge tot neamul omenesc, ca să locuiască peste toată fața pământului, așezând vremile cele de mai înainte rânduite și hotarele locuirii lor, ca ei să caute pe Dumnezeu, doar L-ar pipăi și L-ar găsi, deși nu e departe de fiecare dintre noi. Căci în El trăim și ne mișcăm și suntem (*Faptele Apostolilor* 17, 22-28).

Dar Dumnezeu, trecând cu vederea veacurile neștiinței, vestește acum oamenilor ca toți de pretutindeni să se pocăiască, pentru că a hotărât o zi în care va să judece lumea întru dreptate, prin Bărbatul pe Care L-a rânduit, dăruind tuturor încredințare, prin Învierea Lui din morți".

Și, auzind despre învierea morților, unii l-au luat în râs, iar alții i-au zis: „Te vom asculta despre aceasta și altă dată".

Astfel Pavel a ieșit din mijlocul lor.

Iar unii bărbați, alipindu-se de el, au crezut, între care și Dionisie Areopagitul[68] și o femeie cu numele Damaris[69] și alții împreună cu ei (*Faptele Apostolilor* 17, 30-34).

Pavel propovăduiește în Corint[70]. După aceea, plecând Pavel din Atena, s-a dus la *Corint* și a început să vorbească în sinagogă, în fiecare sâmbătă, căutând să încredințeze pe iudei că Iisus este Mesia. Mulți dintre cei ce l-au ascultat au crezut și s-au botezat. Și a rămas Pavel la Corint un an și șase luni, vestind cuvântul lui Dumnezeu, iar de la Corint a trecut la *Efes*[71], și de acolo s-a dus, prin *Cezareea* și *Ierusalim,* la *Antiohia* (cf. *Faptele Apostolilor* 18, 1-22).

Cuvântul Crucii, pentru cei ce pier, este nebunie; iar pentru noi, cei ce ne mântuim, este puterea lui Dumnezeu (*1 Corinteni* 1, 18).

A TREIA CĂLĂTORIE MISIONARĂ A SFÂNTULUI APOSTOL PAVEL

Pavel propovăduiește în Efes. Apoi, după câtva timp, Pavel plecă iarăși în călătorie și cercetă pentru a doua oară Bisericile din Asia, întărindu-i pretutindeni pe ucenici. La *Efes,* el a întâlnit doisprezece ucenici care credeau în Iisus Hristos, dar nu primiseră încă botezul. Pavel i-a botezat și și-a pus mâinile peste ei și Duhul Sfânt S-a pogorât asupra lor și au început ucenicii aceia a grăi în limbi și a proroci.

Pavel a stat la Efes mai bine de doi ani, propovăduind pe față Evanghelia iudeilor și a păgânilor. Dumnezeu l-a învrednicit să facă multe minuni:

era destul să se pună pe bolnavi ștergarul sau cingătoarea lui, pentru ca să se vindece numaidecât și pentru a izgoni duhurile necurate. Iar mulțimea credincioșilor venea să mărturisească înaintea lui cele făptuite (cf. *Faptele Apostolilor* 19, 1-12).

Minunea săvârșită de Pavel la Troa. Tulburarea ce se stârni în vremea ședерii lui Pavel la Efes îl sili să plece în Macedonia și în Grecia. După o ședere de trei luni la Corint, Pavel se întoarse prin Macedonia, la *Troa*.

Aici, în ziua întâi a săptămânii *(Duminică)*, adunându-se credincioșii să frângă pâinea, Pavel, care avea de gând să plece a doua zi, a început să le vorbească și a prelungit cuvântul lui până la miezul nopții.

Iar în camera de sus, unde se găseau adunați credincioșii, erau multe lumini aprinse. Dar un tânăr cu numele Eutihie, șezând pe fereastră, pe când Pavel ținea lungul său cuvânt, a adormit adânc și, doborât de somn, a căzut jos de la catul al treilea și l-au ridicat mort.

Iar Pavel, coborându-se, s-a plecat peste el și, luându-l în brațe, a zis: „Nu vă tulburați, căci sufletul lui este în el". Iar pe tânăr l-au adus viu și foarte mult s-au mângâiat (cf. *Faptele Apostolilor* 20, 1-12).

Pavel își ia rămas bun de la bătrânii din Efes în Milet[72]. De la Troa, Pavel a plecat la Milet și, ajungând aici, a trimis să cheme pe preoții Bisericii din Efes (cf. *Faptele Apostolilor* 20, 17-21), cărora le-a zis: „Iar acum iată că, fiind mânat de Duhul, merg la Ierusalim, neștiind cele ce mi se vor întâmpla acolo, decât numai că Duhul Sfânt mărturisește prin cetăți, spunându-mi că mă așteaptă lanțuri și necazuri. Dar nimic nu iau în seamă și nu pun niciun preț pe sufletul meu, numai să împlinesc calea mea și slujba mea pe care am luat-o de la Domnul Iisus, de a mărturisi Evanghelia harului lui Dumnezeu.

Și acum, iată, eu știu că voi toți, printre care am petrecut propovăduind împărăția lui Dumnezeu, nu veți mai vedea fața mea. Pentru aceea vă mărturisesc în ziua de astăzi că sunt curat de sângele tuturor, căci nu m-am ferit să vă vestesc toată voia lui Dumnezeu.

Drept aceea, luați aminte de voi înșivă și de toată turma, întru care Duhul Sfânt v-a pus pe voi episcopi, ca să păstrați Biserica lui Dumnezeu, pe care a câștigat-o cu însuși sângele Său. Căci eu știu aceasta, că după plecarea

mea, vor intra, între voi, lupi îngrozitori, care nu vor cruța turma. Și dintre voi înșivă se vor ridica bărbați, grăind învățături răstălmăcite, ca să tragă pe ucenici după ei.

Drept aceea, privegheați, aducându-vă aminte că, timp de trei ani, n-am încetat noaptea și ziua să vă îndemn, cu lacrimi, pe fiecare dintre voi.

Și acum vă încredințez lui Dumnezeu și cuvântului harului Său, cel ce poate să vă zidească și să vă dea moștenire între toți cei sfințiți.

Argint, sau aur, sau haină, n-am poftit de la nimeni; voi înșivă știți că mâinile acestea au lucrat pentru trebuințele mele și ale celor ce erau cu mine.

Toate vi le-am arătat, căci, ostenindu-vă astfel, trebuie să ajutați pe cei slabi și să vă aduceți aminte de cuvintele Domnului Iisus, căci El a zis: „Mai fericit este a da decât a lua".

Și după ce a spus acestea, plecându-și genunchii, s-a rugat împreună cu toți aceștia.

Și mare jale i-a cuprins pe toți și, căzând pe grumazul lui Pavel, îl sărutau, cuprinși de jale mai ales pentru cuvântul pe care îl spusese: că n-au să mai vadă fața lui. Și îl petrecură la corabie. Așa a plecat Pavel și s-a dus la *Ierusalim* prin *Cezareea* (*Faptele Apostolilor* 20, 22-38).

Dar prin harul lui Dumnezeu sunt ceea ce sunt; și harul Lui care este în mine n-a fost în zadar, ci m-am ostenit mai mult decât ei toți. Dar nu eu, ci harul lui Dumnezeu care este cu mine (*1 Corinteni* 15, 10).

CAPTIVITATEA LUI PAVEL LA ROMA[73]

Pavel prins și legat în Ierusalim. Ajungând Pavel la Ierusalim și intrând într-o zi în templu, l-au văzut iudeii cei din Asia și, întărâtând tot poporul, au pus mâinile pe el ca să-l scoată afară din cetate și să-l omoare. Dar căpitanul gărzii l-a smuls din mâinile lor și, poruncind să-l lege cu două lanțuri, l-a dus în fortăreață (cf. *Faptele Apostolilor* 21, 17; 27-34).

Iar în noaptea următoare, arătându-i-Se, Domnul i-a zis: „Îndrăznește, Pavele! Căci precum ai mărturisit cele despre Mine la Ierusalim, așa trebuie să mărturisești și la *Roma*".

Pavel este trimis la Cezareea. Iar când s-a făcut ziuă, iudeii, făcând sfat împotriva lui, s-au legat cu blestem, zicând că nu vor mânca, nici nu vor bea până ce nu vor ucide pe Pavel. Cei ce făcuseră între ei acest jurământ erau mai mulți de patruzeci (*Faptele Apostolilor* 23, 11-13).

Atunci căpitanul l-a trimis noaptea sub pază puternică la procuratorul *Felix*[74], în *Cezareea* (cf. *Faptele Apostolilor* 23, 23-24; 31-33). Iar Felix, auzind cele despre Pavel, i-a amânat, cunoscând destul de bine cele privitoare la învățătura creștină, zicând: „Când se va coborî comandantul Lysias[75], voi hotărî asupra acelora ale voastre" (*Faptele Apostolilor* 24, 22).

Iar după câteva zile, Felix, venind cu Drusila, femeia lui, care era din neamul iudeilor, a trimis să cheme pe Pavel și l-a ascultat despre credința lui Hristos Iisus.

Vorbind el despre *dreptate*, despre *înfrânare* și despre *judecata viitoare*, Felix s-a înfricoșat și i-a răspuns: „Acum mergi și când voi găsi timp potrivit te voi mai chema" (*Faptele Apostolilor* 24, 24-25).

Dar când s-au împlinit doi ani, în locul lui Felix a urmat *Porcius Festus*[76].

Și voind să le fie iudeilor pe plac, Felix a lăsat pe Pavel legat (*Faptele Apostolilor* 24, 27).

Atunci arhiereii și fruntașii iudeilor i s-au înfățișat cu învinuiri împotriva lui Pavel și îl rugau, cerându-i, ca o favoare asupra lui, să fie trimis la Ierusalim, pregătind cursă ca să-l ucidă pe drum (*Faptele Apostolilor* 25, 2-3).

Iar Festus, voind să facă plăcere iudeilor, răspunzând lui Pavel, i-a zis: „Vrei să mergi la Ierusalim și acolo să fii judecat înaintea mea pentru acestea?"

Dar Pavel a zis: „Stau la judecata Cezarului, unde trebuie să fiu judecat. Iudeilor nu le-am făcut niciun rău, precum mai bine știi și tu" (*Faptele Apostolilor* 25, 9-10).

Atunci Festus, vorbind cu sfatul său, a răspuns: *Ai cerut să fii judecat de Cezarul, la Cezarul te vei duce* (*Faptele Apostolilor* 25, 12).

Călătoria lui Pavel la Roma. Hotărându-se ziua plecării, Pavel se urcă pe o corabie, împreună cu Luca și cu mulți alți prizonieri, și, după o călătorie lungă și grea, s-au oprit în insula *Creta*[77]. Pavel zicea că e bine de iernat acolo, dar, nefiind ascultat, corabia a pornit din nou la drum. Și îndată s-a stârnit furtună mare încât le era viața în primejdie. Și ridicându-se, Pavel a zis: „Nu vă temeți! Niciunul dintre voi nu va pieri, ci numai corabia singură". Iar în a paisprezecea noapte au ajuns pe insula *Malta*[78]. Corabia s-a sfărâmat, iar toți călătorii, în număr de două sute șaptezeci și șase, au scăpat la mal teferi (cf. *Faptele Apostolilor* 27; 28, 1).

Pavel rămâne trei luni în insula Malta. Iar locuitorii din insulă le arătau o deosebită omenie, căci, aprinzându-le foc și adăpostindu-i din pricina ploii și frigului.

Și strângând Pavel grămadă de găteje[79] și punându-le pe foc, o viperă a ieșit de căldură și s-a prins de mâna lui.

Când locuitorii au văzut vipera atârnând de mâna lui, ziceau unii către alții: „Desigur că ucigaș este omul acesta, pe care dreptatea nu l-a lăsat să trăiască, deși a scăpat din mare".

Dar el, scuturând vipera în foc, n-a pătimit niciun rău.

Iar ei așteptau să se umfle, sau să cadă deodată mort. Dar, așteptând ei mult și văzând că nu i se întâmplă nimic rău, și-au schimbat gândul și ziceau că el este un zeu (*Faptele Apostolilor* 28, 2-6).

Pavel i-a vindecat pe toți bolnavii din insula aceea și i s-a făcut cinste mare. Iar după trei luni a plecat la Roma (*Faptele Apostolilor* 28, 7-11).

Pavel sosește la Roma. La *Roma* lui Pavel i s-a dat voie să locuiască cu sutașul ce-l păzea.

Iar Pavel a rămas doi ani întregi în casa luată de el cu chirie și îi primea pe toți care veneau la el, propovăduind împărăția lui Dumnezeu și învățând cele despre Domnul Iisus Hristos, cu toată îndrăzneala și fără nicio piedică (cf. *Faptele Apostolilor* 28, 16-31). După această captivitate de doi ani, Pavel a petrecut încă doi ani într-o altă călătorie misionară. A mers mai întâi în *Spania* și de acolo în *Răsărit*, pentru a cerceta Bisericile din *Efes*, din *Creta*, din *Macedonia* și din *Milet*. În sfârșit, el s-a întors iarăși la *Roma* pe timpul stăpânirii împăratului Nero[80] și aici a murit mucenicește. Însă, fiind cetățean roman, n-a fost răstignit precum Sfântul Petru, ci i s-a tăiat capul la anul 67 d.Hr. (cf. *Faptele Apostolilor* 21, 30-33; 23, 11-14, 23-27; 25, 2-12; 27, 1-44; 28, 2-31).

Lupta cea bună m-am luptat, călătoria am săvârșit, credința am păzit. De acum mi s-a gătit cununa dreptății, pe care Domnul îmi va da-o în ziua aceea, El, Dreptul Judecător (2 *Timotei* 4, 7-8).

Soborul Sfinților Apostoli

NOTE

[1] *Sfântul Apostol Matia* = vezi *Glosar*.

[2] *Sorț* = sistem de alegere, de desemnare, de repartiție prin aruncarea unor zaruri sau prin tragerea unor bilete etc., care lasă să decidă întâmplarea, dând șanse egale tuturor participanților.

[3] *Cincizecimea (Rusaliile)* = vezi *Glosar*.

[4] *Plini de must* = beți.

[5] *De obște* = în comun.

[6] *Olog* = persoană căreia îi lipsește un picior sau amândouă; care nu poate umbla (bine); paralizat de picioare.

[7] *Poarta Frumoasă* = vezi *Glosar*.

[8] *Anania* = vezi *Glosar*.

[9] *Safira* = vezi *Glosar*.

[10] *Eres* = erezie.

[11] *Gamaliel* = vezi *Glosar*.

[12] *Sfântul Arhidiacon Ștefan* = vezi *Glosar*.

[13] *Diaconii Filip, Prohor, Nicanor, Timon, Parmena și Nicolae* = vezi *Glosar*.

[14] *Cilicia* = vezi *Glosar*.

[15] *Saul din Tars* = vezi *Glosar*.

[16] *Prigoană* = persecuție.

[17] *Simon Magul* = vezi *Glosar*.

[18] *Famen* = bărbat castrat, eunuc.

[19] *Gaza* = vezi *Glosar*.

[20] *Etiopia* = vezi *Glosar*.

[21] *Candachia* = vezi *Glosar*.

[22] *Damasc* = vezi *Glosar*.

[23] *Anania* = vezi *Glosar*.

[24] *Tarsul Ciliciei* = vezi *Glosar*.

[25] *Sfântul Apostol Barnaba* = vezi *Glosar*.

[26] *Cezareea Palestinei* = vezi *Glosar*.

[27] *Enea* = vezi *Glosar*.

28 *Tavita* = vezi *Glosar*.
29 *Lida* = vezi *Glosar*.
30 *Saron* = vezi *Glosar*.
31 *Iope* = vezi *Glosar*.
32 *Corneliu sutașul* = vezi *Glosar*.
33 *Tăbăcar* = specialist în tăbăcitul pieilor; argăsitor.
34 *Cucernic* = evlavios, cuvios, religios, pios, smerit.
35 *Neamuri* = popoarele păgâne, care nu urmau legea mozaică.
36 *Staul* = grajd sau adăpost (pentru animale).
37 *Sfântul Evanghelist Marcu* = vezi *Glosar*.
38 *Simeon Niger* = vezi *Glosar*.
39 *Luciu Cirineul* = vezi *Glosar*.
40 *Manain* = vezi *Glosar*.
41 *Seleucia* = vezi *Glosar*.
42 *Salamina* = vezi *Glosar*.
43 *Pafos* = vezi *Glosar*.
44 *Bariisus* = vezi *Glosar*.
45 *Sergius Paulus* = vezi *Glosar*.
46 *Pâclă* = întunecime, negură.
47 *Antiohia Pisidiei* = vezi *Glosar*.
48 *Perga Pamfiliei* = vezi *Glosar*.
49 *Iconiu* = vezi *Glosar*.
50 *Listra* = vezi *Glosar*.
51 *Hermes* = vezi *Glosar*.
52 *Atalia* = vezi *Glosar*.
53 *Iuda Barsaba* = vezi *Glosar*.
54 *Sila* = vezi *Glosar*.

55 *Asia Mică* = vezi *Glosar*.
56 *Troa/Troia* = vezi *Glosar*.
57 *Filipi* = vezi *Glosar*.
58 *Macedonia* = vezi *Glosar*.
59 *Timotei* = vezi *Glosar*.
60 *Sfântul Evanghelist Luca* = vezi *Glosar*.
61 *Pitonisă* = femeie care pretindea că poate ghici viitorul, ghicitoare.
62 *Amfipoli* = vezi *Glosar*.
63 *Apolonia* = vezi *Glosar*.
64 *Tesalonic* = vezi *Glosar*.
65 *Bereea* = vezi *Glosar*.
66 *Atena* = vezi *Glosar*.
67 *Areopag* = vezi *Glosar*.
68 *Sfântul Dionisie Areopagitul* = vezi *Glosar*.
69 *Damaris* = vezi *Glosar*.
70 *Corint* = vezi *Glosar*.
71 *Efes* = vezi *Glosar*.
72 *Milet* = vezi *Glosar*.
73 *Roma* = vezi *Glosar*.
74 *Felix, procurator al Palestinei* = vezi *Glosar*.
75 *Claudius Lysias* = vezi *Glosar*.
76 *Porcius Festus, procurator al Palestinei* = vezi *Glosar*.
77 *Creta* = vezi *Glosar*.
78 *Malta* = vezi *Glosar*.
79 *Gătej* = creangă subțire și uscată care servește la aprinderea focului.
80 *Nero* = vezi *Glosar*.

VI

Epistolele Sfinților Apostoli

FRAGMENTE DIN CELE 14 EPISTOLE ALE SFÂNTULUI APOSTOL PAVEL

Sfântul Apostol Pavel

1. DIN EPISTOLA CĂTRE ROMANI

Roadele îndreptării prin credință. Adam și Hristos. Deci fiind îndreptați din credință, avem pace cu Dumnezeu, prin Domnul nostru Iisus Hristos, prin Care am avut și apropiere, prin credință, la harul acesta, în care stăm, și ne lăudăm întru nădejdea slavei lui Dumnezeu. Și nu numai atât, ci ne lăudăm și în suferințe, bine știind că suferința aduce răbdare, și răbdarea încercare, și încercarea nădejde. Iar nădejdea nu rușinează, pentru că iubirea lui Dumnezeu s-a vărsat în inimile noastre, prin Duhul Sfânt, Cel dăruit nouă. Căci Hristos, încă fiind noi neputincioși, la timpul hotărât a murit pentru cei necredincioși. Căci cu greu va muri cineva pentru un drept; dar pentru cel bun poate se hotărăște cineva să moară. Dar Dumnezeu își arată dragostea Lui față de noi prin aceea că, pentru noi, Hristos a murit când noi eram încă păcătoși. Cu atât

mai vârtos, deci, acum, fiind îndreptați prin sângele Lui, ne vom izbăvi prin El de mânie. Căci dacă, pe când eram vrăjmași, ne-am împăcat cu Dumnezeu, prin moartea Fiului Său, cu atât mai mult, împăcați fiind, ne vom mântui prin viața Lui. Și nu numai atât, ci ne și lăudăm în Dumnezeu prin Domnul nostru Iisus Hristos, prin Care am primit acum împăcarea. *De aceea, precum printr-un om a intrat păcatul în lume și prin păcat moartea, așa și moartea a trecut la toți oamenii, pentru că toți au păcătuit în el.* Căci, până la lege, păcatul era în lume, dar păcatul nu se socotește când nu este lege. Ci a împărățit moartea de la Adam până la Moise și peste cei care nu păcătuiseră, după asemănarea greșelii lui Adam, care este chip al Celui ce avea să vină. Dar nu este cu greșeala cum este cu harul, căci dacă prin greșeala unuia cei mulți au murit, cu mult mai mult harul lui Dumnezeu și darul Lui au prisosit asupra celor mulți, prin harul unui singur om, Iisus Hristos. Și ce aduce darul nu seamănă cu ce a adus acel unul care a păcătuit; căci judecata dintr-unul duce la osândire, iar harul din multe greșeli duce la îndreptare. Căci, dacă prin greșeala unuia moartea a împărățit printr-unul, cu mult mai mult cei care primesc prisosința harului și a darului dreptății vor împărăți în viață prin Unul Iisus Hristos. *Așadar precum prin greșeala unuia a venit osânda pentru toți oamenii, așa și prin dreptatea Unuia a venit, pentru toți oamenii, îndreptarea care dă viață*; căci precum prin neascultarea unui om s-au făcut păcătoși cei mulți, tot așa prin ascultarea Unuia se vor face drepți cei mulți. Iar Legea a intrat și ea ca să se înmulțească greșeala; iar unde s-a înmulțit păcatul, a prisosit harul; pentru că, precum a împărățit păcatul prin moarte, așa și harul să împărățească prin dreptate, spre viața veșnică, prin Iisus Hristos, Domnul nostru (5, 1-21).

Câți sunt mânați de Duhul lui Dumnezeu sunt fii ai lui Dumnezeu (*Romani* 8, 14).

Supunerea față de stăpânire. Iubirea frățească. Apropierea zilei lui Hristos. Tot sufletul să se supună înaltelor stăpâniri, căci nu este stăpânire decât de la Dumnezeu; iar cele ce sunt, de Dumnezeu sunt rânduite. Pentru aceea, cel care se împotrivește stăpânirii se împotrivește rânduielilor lui Dumnezeu. Iar cei care se împotrivesc își vor lua osânda. Căci dregătorii nu sunt frică pentru fapta bună, ci pentru cea rea. Voiești,

deci, să nu-ți fie frică de stăpânire? Fă binele și vei avea laudă de la ea; căci ea este slujitoare a lui Dumnezeu spre binele tău. Iar dacă faci rău, teme-te; căci nu în zadar poartă sabia, pentru că ea este slujitoare a lui Dumnezeu și răzbunătoare a mâniei Lui, asupra celui ce săvârșește răul. De aceea este nevoie să vă supuneți, nu numai pentru mânie, ci și pentru conștiință. Că pentru aceasta plătiți și dări. Căci (dregătorii) sunt slujitorii lui Dumnezeu, stăruind în această slujire neîncetat. Dați deci tuturor cele ce sunteți datori: celui cu darea, dare; celui cu vama, vamă; celui cu teama, teamă; celui cu cinstea, cinste. Nimănui cu nimic nu fiți datori, decât cu iubirea unuia față de altul; că cel care iubește pe aproapele a împlinit legea. Pentru că (poruncile): să nu săvârșești adulter; să nu ucizi; să nu furi; să nu mărturisești strâmb; să nu poftești, și orice altă poruncă ar mai fi, se cuprind în acest cuvânt: *să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți*. Iubirea nu face rău aproapelui; iubirea este deci împlinirea legii. Și aceasta, fiindcă știți în ce timp ne găsim, căci este chiar ceasul să vă treziți din somn; căci acum mântuirea este mai aproape de noi, decât atunci când am crezut. Noaptea este pe sfârșite; ziua este aproape. Să lepădăm dar lucrurile întunericului și să ne îmbrăcăm cu armele luminii. Să umblăm cuviincios, ca ziua: nu în ospețe și în beții, nu în desfrânări și în fapte de rușine, nu în ceartă și în pizmă; ci îmbrăcați-vă în Domnul Iisus Hristos și grija de trup să nu o faceți spre pofte (13, 1-14).

Dacă trăim, pentru Domnul trăim, și dacă murim, pentru Domnul murim; deci, și dacă trăim, și dacă murim, ai Domnului suntem (*Romani* 14, 8).

2. DIN EPISTOLA ÎNTÂI CĂTRE CORINTENI

Hristos este temelia credinței. Căci noi împreună-lucrători cu Dumnezeu suntem; voi sunteți ogorul lui Dumnezeu, zidirea lui Dumnezeu. După harul lui Dumnezeu, cel dat mie, eu, ca un înțelept meșter, am pus temelia; iar altul zidește. Dar fiecare să ia seama cum zidește; *căci nimeni nu poate pune altă temelie, decât cea pusă, care este Iisus Hristos*. Iar de zidește cineva pe această temelie: aur, argint, pietre scumpe, lemne, fân, trestie, lucrul fiecăruia se va face cunoscut; îl va vădi ziua (Domnului). Pentru că în foc se descoperă, și focul însuși va dovedi ce fel este lucrul

fiecăruia. Dacă lucrul cuiva, pe care l-a zidit, va rămâne, va lua plată. Dacă lucrul cuiva se va arde, el va fi păgubit, el însă se va mântui, dar așa ca prin foc. Nu știți, oare, că voi sunteți templul lui Dumnezeu și că Duhul lui Dumnezeu locuiește în voi? De va strica cineva templul lui Dumnezeu, îl va strica Dumnezeu pe el, pentru că sfânt este templul lui Dumnezeu, care sunteți voi (3, 9-17).

Căci ați fost cumpărați cu preț! Slăviți, dar, pe Dumnezeu în trupul vostru și în duhul vostru, care sunt ale lui Dumnezeu (*1 Corinteni* 6, 20).

Împărtășirea Sfinților Apostoli

Sfânta Împărtășanie. Căci eu de la Domnul am primit ceea ce v-am dat și vouă: că Domnul Iisus, în noaptea în care a fost vândut, a luat pâine și, mulțumind, a frânt și a zis: *Luați, mâncați; acesta este trupul Meu, care se frânge pentru voi. Aceasta să faceți spre pomenirea Mea*. Asemenea și paharul după Cină, zicând: *Acest pahar este legea cea nouă întru sângele Meu. Aceasta să faceți ori de câte ori veți bea, spre pomenirea Mea*. Căci de câte ori veți mânca această pâine și veți bea acest pahar, moartea Domnului vestiți până când va veni. Astfel, oricine va mânca pâinea aceasta sau va bea paharul Domnului cu nevrednicie, va fi vinovat

față de trupul și de sângele Domnului. Să se cerceteze însă omul pe sine și așa să mănânce din pâine și să bea din pahar. Căci cel care mănâncă și bea cu nevrednicie, osândă își mănâncă și bea, nesocotind trupul Domnului (11, 23-29).

Căci de ne-am fi judecat noi înșine, nu am mai fi judecați (*1 Corinteni* 11, 31).

Iubirea și bunurile ei. De aș grăi în limbile oamenilor și ale îngerilor, iar dragoste nu am, făcutu-m-am aramă sunătoare și chimval[1] răsunător. Și de aș avea darul proorociei și tainele toate le-aș cunoaște și orice știință, și de aș avea atâta credință încât să mut și munții, iar dragoste nu am, nimic nu sunt. Și de aș împărți toată avuția mea și de aș da trupul meu ca să fiu ars, iar dragoste nu am, nimic nu-mi folosește. Dragostea îndelung rabdă; dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmuiește, nu se laudă, nu se trufește. Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândește răul. Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă. Dragostea nu cade niciodată. Cât despre prorocii – se vor desființa; darul limbilor va înceta; știința se va sfârși. Pentru că în parte cunoaștem și în parte prorocim. Dar când va veni ceea ce este desăvârșit, atunci ceea ce este în parte se va desființa. Când eram copil, vorbeam ca un copil, simțeam ca un copil, judecam ca un copil; dar când m-am făcut bărbat, am lepădat cele ale copilului. Căci vedem acum ca prin oglindă, în ghicitură, iar atunci, față către față; acum cunosc în parte, dar atunci voi cunoaște pe deplin, precum am fost cunoscut și eu. Și acum rămân acestea trei: credința, nădejdea, dragostea. Iar mai mare dintre acestea este dragostea (13, 1-13).

Dumnezeu nu este al neorânduielii, ci al păcii (*1 Corinteni* 14, 33).

Moartea și Învierea Domnului. Vă aduc aminte, fraților, Evanghelia pe care v-am binevestit-o, pe care ați și primit-o, întru care și stați, prin care și sunteți mântuiți; cu ce cuvânt v-am binevestit-o – dacă o țineți cu tărie, afară numai dacă n-ați crezut în zadar – căci v-am dat, întâi de toate, ceea ce și eu am primit, că Hristos a murit pentru

Învierea Mântuitorului Iisus Hristos

păcatele noastre după Scripturi; și că a fost îngropat și că a înviat a treia zi, după Scripturi; și că S-a arătat lui Chefa[2], apoi celor doisprezece; în urmă S-a arătat deodată la peste cinci sute de frați, dintre care cei mai mulți trăiesc până astăzi, iar unii au și adormit; după aceea S-a arătat lui Iacov, apoi tuturor apostolilor; iar la urma tuturor, ca unui născut înainte de vreme, mi S-a arătat și mie. Căci eu sunt cel mai mic dintre Apostoli, care nu sunt vrednic să mă numesc Apostol, pentru că am prigonit Biserica lui Dumnezeu. Dar prin harul lui Dumnezeu sunt ceea ce sunt; și harul Lui care este în mine n-a fost în zadar, ci m-am ostenit mai mult decât ei toți. Dar nu eu, ci harul lui Dumnezeu care este cu mine. Deci ori eu, ori aceia, așa propovăduim și voi așa ați crezut. Iar dacă se propovăduiește că Hristos a înviat din morți, cum zic unii dintre voi că nu este înviere a morților? Dacă nu este înviere a morților, nici Hristos n-a înviat. Și dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este atunci propovăduirea noastră, zadarnică și credința voastră. Ne aflăm încă și martori mincinoși ai lui Dumnezeu, pentru că am mărturisit împotriva lui Dumnezeu că a înviat pe Hristos, pe Care nu L-a înviat, dacă deci morții nu înviază. Căci dacă morții nu înviază, nici Hristos n-a înviat. Iar dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este

credința voastră, sunteți încă în păcatele voastre; și atunci și cei care au adormit în Hristos au pierit. Iar dacă nădăjduim în Hristos numai în viața aceasta, suntem mai de plâns decât toți oamenii. Dar acum Hristos a înviat din morți, fiind începătură (a învierii) celor adormiți (15, 1-20).

Drept aceea, frații mei iubiți, fiți tari, neclintiți, sporind totdeauna în lucrul Domnului, știind că osteneala voastră nu este zadarnică în Domnul (*1 Corinteni* 15, 58).

3. DIN EPISTOLA A DOUA CĂTRE CORINTENI

Buna folosire a harului lui Dumnezeu. Fiind, dar, împreună-lucrători cu Hristos, vă îndemnăm să nu primiți în zadar harul lui Dumnezeu. Căci zice: „La vreme potrivită te-am ascultat și în ziua mântuirii te-am ajutat"; iată acum vreme potrivită, iată acum ziua mântuirii, nedând nicio sminteală întru nimic, ca să nu fie slujirea noastră defăimată, ci în toate înfățișându-ne pe noi înșine ca slujitori ai lui Dumnezeu, în multă răbdare, în necazuri, în nevoi, în strâmtorări, în bătăi, în temniță, în tulburări, în osteneli, în privegheri, în posturi, în curăție, în cunoștință, în îndelungă-răbdare, în bunătate, în Duhul Sfânt, în dragoste nefățarnică, în cuvântul adevărului, în puterea lui Dumnezeu, prin armele dreptății, cele de-a dreapta și cele de-a stânga, prin slavă și necinste, prin defăimare și laudă; ca niște amăgitori, deși iubitori de adevăr, ca niște necunoscuți, deși bine cunoscuți; ca fiind pe pragul morții, deși iată că trăim; ca niște pedepsiți, dar nu uciși; ca niște întristați, dar pururea bucurându-ne; ca niște săraci, dar pe mulți îmbogățind; ca unii care n-au nimic, dar toate le stăpânesc. O, corintenilor, gura noastră s-a deschis către voi, inima noastră s-a lărgit. În inima noastră nu sunteți la strâmtorare; dar strâmtorare este pentru noi, în inimile voastre. Plătiți-mi și voi aceeași plată, vă vorbesc ca unor copii ai mei – lărgiți și voi inimile voastre! Nu vă înjugați la jug străin cu cei necredincioși, căci ce însoțire are dreptatea cu fărădelegea? Sau ce împărtășire are lumina cu întunericul? Și ce învoire este între Hristos și Veliar[3] sau ce parte are un credincios cu un necredincios? Sau ce înțelegere este între templul lui Dumnezeu și idoli? *Căci noi suntem templu al Dumnezeului celui viu*, precum Dumnezeu a zis că: „Voi locui în

Mântuitorul Iisus Hristos – Pantocrator (Atotțiitorul)

ei și voi umbla și voi fi Dumnezeul lor și ei vor fi poporul Meu". De aceea: „Ieșiți din mijlocul lor și vă osebiți, zice Domnul, și de ce este necurat să nu vă atingeți și Eu vă voi primi pe voi. Și voi fi vouă tată și voi veți fi Mie fii și fiice", zice Domnul Atotțiitorul (6, 1-18).

Lui Dumnezeu să fie adusă mulțumire pentru harul Său cel negrăit (*2 Corinteni* 9, 15).

4. DIN EPISTOLA CĂTRE GALATENI

Să îi îndreptăm cu blândețe pe cei ce cad în greșeală. Fraților, chiar de va cădea un om în vreo greșeală, voi cei duhovnicești îndreptați-l pe unul ca acesta cu duhul blândeții, luând seama la voi înșivă, ca să nu cădeți și voi în ispită. *Purtați-vă sarcinile unii altora și așa veți împlini legea lui Hristos*. Căci de se socotește cineva că este ceva, deși nu este nimic, se amăgește pe sine însuși. Iar fapta lui însuși să și-o cerceteze fiecare și atunci va avea laudă, dar numai față de sine însuși și nu față de altul. Căci fiecare își va purta sarcina sa. Cel care primește cuvântul învățăturii să facă parte învățătorului său din toate bunurile. Nu vă amăgiți; Dumnezeu nu Se lasă batjocorit; *căci ce va semăna omul, aceea va și secera*. Cel care seamănă în trupul său însuși, din trup va secera stricăciune; iar cel ce seamănă în Duhul, din Duh va secera viață veșnică. Să nu încetăm de a face binele, căci vom secera la timpul său, dacă nu ne vom lenevi. Deci, dar, până când avem vreme, să facem binele către toți, dar mai ales către cei de o credință cu noi (6, 1-10).

Iar mie, să nu-mi fie a mă lăuda decât numai în crucea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care lumea este răstignită pentru mine și eu pentru lume! (*Galateni* 6, 14).

5. DIN EPISTOLA CĂTRE EFESENI

Biserica – trupul Mântuitorului Hristos. De aceea, vă îndemn, eu cel întemnițat pentru Domnul, să umblați cu vrednicie, după chemarea cu care ați fost chemați, cu toată smerenia și blândețea, cu îndelungă-răbdare, îngăduindu-vă unii pe alții în iubire, silindu-vă să păziți unitatea Duhului, întru legătura păcii. *Este un singur trup și un singur Duh, precum și chemați ați fost la o singură nădejde a chemării voastre; este un Domn, o credință, un botez, un Dumnezeu și Tatăl tuturor*, Care este peste toate și prin toate și întru toți. Iar fiecăruia dintre noi, i s-a dat harul după măsura darului lui Hristos (4, 1-7).

Așadar, aceasta zic și mărturisesc în Domnul, ca voi să nu mai umblați de acum cum umblă neamurile, în deșertăciunea minții lor.

Întunecați fiind la cuget, înstrăinați fiind de viața lui Dumnezeu, din pricina necunoștinței care zace în ei, din pricina împietririi inimii lor; aceștia petrec în nesimțire și s-au dat pe sine desfrânării, săvârșind cu nesaț[4] toate faptele necurăției. Voi însă n-ați învățat așa pe Hristos. Dacă, într-adevăr, L-ați ascultat și ați fost învățați întru El, așa cum este adevărul întru Iisus; *să vă dezbrăcați de vieţuirea voastră de mai înainte, de omul cel vechi, care se strică prin poftele amăgitoare, și să vă înnoiți în duhul minții voastre, îmbrăcându-vă în omul cel nou, care este făcut după chipul lui Dumnezeu, în dreptatea și în sfințenia adevărului.* Pentru aceea, lepădând minciuna, grăiți adevărul fiecare cu aproapele său, căci unul altuia suntem mădulare. Mâniați-vă și nu greșiți; soarele să nu apună peste mânia voastră. Nici nu dați loc diavolului. Cel ce fură să nu mai fure, ci mai vârtos să se ostenească lucrând cu mâinile sale, lucrul cel bun, ca să aibă să dea și celui care nu are. Din gura voastră să nu iasă niciun cuvânt rău, ci numai ce este bun, spre zidirea cea de trebuință, și care să dea har celor care ascultă. Să nu întristați Duhul cel Sfânt al lui Dumnezeu, întru Care ați fost pecetluiți pentru ziua răscumpărării. Orice amărăciune și supărare și mânie și izbucnire și defăimare să piară de la voi, împreună cu orice răutate. Ci fiți buni între voi și milostivi, iertând unul altuia, precum și Dumnezeu v-a iertat vouă, în Hristos (4, 17-32).

Fiți dar următori lui Dumnezeu, ca niște fii iubiți, și umblați întru iubire, precum și Hristos ne-a iubit pe noi și S-a dat pe Sine pentru noi, prinos[5] și jertfă lui Dumnezeu, întru miros cu bună mireasmă (*Efeseni* 5, 1-2).

Îndatoriri pentru soț și soție. Femeile să se supună bărbaților lor ca Domnului, pentru că bărbatul este cap femeii, precum și Hristos este cap Bisericii, trupul Său, al cărui mântuitor și este. Ci precum Biserica se supune lui Hristos, așa și femeile bărbaților lor, întru totul. Bărbaților, iubiți pe femeile voastre, după cum și Hristos a iubit Biserica și S-a dat pe Sine pentru ea, ca s-o sfințească, curățind-o cu baia apei prin cuvânt, și ca s-o înfățișeze Sieși, Biserică slăvită, neavând pată sau zbârcitură, ori altceva de acest fel, ci ca să fie sfântă și fără de prihană[6]. Așadar, bărbații sunt datori să-și iubească femeile, ca pe înseși trupurile lor. Cel ce-și iubește femeia, pe sine se iubește. Căci nimeni vreodată nu și-a urât trupul său, ci fiecare îl hrănește și îl încălzește, precum și Hristos Biserica, pentru

Icoana familiei creștine

că suntem mădulare ale trupului Lui, din carnea Lui și din oasele Lui. *De aceea, va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va alipi de femeia sa și vor fi amândoi un trup*. Taina aceasta mare este; iar eu zic în Hristos și în Biserică (5, 22-32).

Sfaturi pentru părinți și copii. Copii, ascultați pe părinții voștri în Domnul că aceasta este cu dreptate. „Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, care este porunca cea dintâi cu făgăduință: Ca să-ți fie ție bine și să trăiești ani mulți pe pământ". Și voi, părinților, nu întărâtați la mânie pe copiii voștri, ci creșteți-i întru învățătura și certarea Domnului (6, 1-4).

Mâniați-vă și nu greșiți; soarele să nu apună peste mânia voastră (*Efeseni* 4, 26).

upta împotriva răului. În sfârșit, fraților, întăriți-vă în Domnul și întru puterea tăriei Lui. Îmbrăcați-vă cu toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva uneltirilor diavolului. Căci lupta noastră nu este împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva începătoriilor, împotriva stăpâniilor, împotriva stăpânitorilor întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății, care sunt în văzduhuri. Pentru aceea, luați toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotrivă în ziua cea rea și, toate biruindu-le, să rămâneți în picioare. Stați deci tari, având mijlocul vostru încins cu adevărul și îmbrăcându-vă cu platoșa[7] dreptății, și încălțați picioarele voastre, gata fiind pentru Evanghelia păcii. În toate luați pavăza[8] credinței, cu care veți putea să stingeți toate săgețile cele arzătoare ale vicleanului. Luați și coiful mântuirii și sabia Duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu. Faceți în toată vremea, în Duhul, tot felul de rugăciuni și de cereri, și întru aceasta priveghind cu toată stăruința și rugăciunea pentru toți sfinții (6, 10-18).

Hristos este pacea noastră. Și, venind, a binevestit pace, vouă celor de departe, și pace celor de aproape (*Efeseni* 2, 14, 17).

6. DIN EPISTOLA CĂTRE FILIPENI

merenia creștină și smerenia lui Hristos. Deci, dacă este vreun îndemn în Hristos, dacă este vreo mângâiere a dragostei, dacă este vreo împărtășire a Duhului, dacă este vreo milostivire și îndurare, faceți-mi bucuria deplină, ca să gândiți la fel, având aceeași iubire, aceeași simțire, aceeași cugetare. Nu faceți nimic din duh de ceartă, nici din slavă deșartă, ci cu smerenie unul pe altul socotească-l mai de cinste decât el însuși. Să nu caute nimeni numai ale sale, ci fiecare și ale altuia. Gândul acesta să fie în voi care era și în Hristos Iisus, Care, Dumnezeu fiind în chip, nu a socotit o știrbire a fi El întocmai cu Dumnezeu, ci S-a deșertat pe Sine, chip de rob luând, făcându-Se asemenea oamenilor, și la înfățișare aflându-Se ca un om; S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte – și încă moarte pe cruce. Pentru aceea, și Dumnezeu L-a preaînălțat și I-a dăruit Lui nume, care este mai presus de orice nume; ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cerești și al celor pământești și al celor de

dedesubt. Și să mărturisească toată limba că Domn este Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu-Tatăl. Drept aceea, iubiții mei, totdeauna precum m-ați ascultat, nu numai când eram de față, ci cu atât mai mult acum când sunt departe, cu frică și cu cutremur lucrați mântuirea voastră; căci Dumnezeu este Cel care lucrează întru voi și ca să voiți și ca să săvârșiți, după a Lui bunăvoință. Toate să le faceți fără de cârtiri și fără de îndoială, ca să fiți fără de prihană și curați, fii ai lui Dumnezeu neîntinați în mijlocul unui neam rău și stricat și întru care străluciți ca niște luminători în lume (2, 1-15).

Bucurați-vă pururea întru Domnul. Și iarăși zic: Bucurați-vă! Îngăduința voastră să se facă știută tuturor oamenilor. Domnul este aproape. Nu vă împovărați cu nicio grijă. Ci întru toate, prin închinăciune și prin rugă cu mulțumire, cererile voastre să fie arătate lui Dumnezeu. Și pacea lui Dumnezeu, care covârșește orice minte, să păzească inimile voastre și cugetele voastre, întru Hristos Iisus (*Filipeni* 4, 4-7).

7. DIN EPISTOLA CĂTRE COLOSENI

Viața cea nouă întru Hristos. Așadar, dacă ați înviat împreună cu Hristos, căutați cele de sus, unde Se află Hristos, șezând de-a dreapta lui Dumnezeu; cugetați cele de sus, nu cele de pe pământ; căci voi ați murit și viața voastră este ascunsă cu Hristos întru Dumnezeu. Iar când Hristos, Care este viața voastră, Se va arăta, atunci și voi, împreună cu El, vă veți arăta întru slavă. Drept aceea, omorâți mădularele voastre, cele pământești: desfrânarea, necurăția, patima, pofta rea și lăcomia, care este închinare la idoli, pentru că vine mânia lui Dumnezeu, peste fiii neascultării, în care păcate ați umblat și voi odinioară, pe când trăiați în ele. Acum deci lepădați și voi toate acestea: mânia, iuțimea, răutatea, defăimarea, cuvântul de rușine din gura voastră. Nu vă mințiți unul pe altul, fiindcă v-ați dezbrăcat de omul cel vechi, dimpreună cu faptele lui, și v-ați îmbrăcat cu cel nou, care se înnoiește, spre deplină cunoștință, după chipul Celui care l-a zidit, unde nu mai este elin[9] și iudeu, tăiere împrejur și netăiere împrejur, barbar, scit[10], rob ori liber, ci toate și întru toți Hristos. Îmbrăcați-vă, dar, ca aleși ai lui Dumnezeu, sfinți și preaiubiți, cu milostivirile îndurării, cu bunătate, cu smerenie, cu blândețe, cu îndelungă-răbdare, îngăduindu-vă unul pe altul

și iertând unul altuia, dacă are cineva vreo plângere împotriva cuiva; după cum și Hristos v-a iertat vouă, așa să iertați și voi. Iar peste toate acestea, îmbrăcați-vă întru dragoste, care este legătura desăvârșirii. Și pacea lui Hristos, întru care ați fost chemați, ca să fiți un singur trup, să stăpânească în inimile voastre; și fiți mulțumitori. Cuvântul lui Hristos să locuiască întru voi cu bogăție. Învățați-vă și povățuiți-vă între voi, cu toată înțelepciunea. Cântați în inimile voastre lui Dumnezeu, mulțumindu-I, în psalmi, în laude și în cântări duhovnicești. Orice ați face, cu cuvântul sau cu lucrul, toate să le faceți în numele Domnului Iisus și prin El să mulțumiți lui Dumnezeu-Tatăl (3, 1-17).

Vorba voastră să fie totdeauna plăcută, dreasă cu sare, ca să știți cum trebuie să răspundeți fiecăruia (*Coloseni* 4, 6).

8. DIN EPISTOLA ÎNTÂI CĂTRE TESALONICENI

Despre cei adormiți în Domnul și despre pregătirea pentru a doua venire a Domnului Hristos. Fraților, despre cei care au adormit, nu voim să fiți în neștiință, ca să nu vă întristați, ca ceilalți, care nu au nădejde, pentru că de credem că Iisus a murit și a înviat, tot așa (credem) că Dumnezeu, pe cei adormiți întru Iisus, îi va aduce împreună cu El. Căci aceasta vă spunem, după cuvântul Domnului, că noi cei vii, care vom fi rămas până la venirea Domnului, nu vom lua înainte celor adormiți, pentru că Însuși Domnul, întru poruncă, la glasul arhanghelului și întru trâmbița lui Dumnezeu, Se va pogorî din cer, și cei morți întru Hristos vor învia întâi. După aceea, noi cei vii, care vom fi rămas, vom fi răpiți, împreună cu ei, în nori, ca să întâmpinăm pe Domnul în văzduh, și așa pururea vom fi cu Domnul. De aceea, mângâiați-vă unii pe alții cu aceste cuvinte (4, 13-18).

Iar despre ani și despre vremuri, fraților, nu aveți nevoie să vă scriem, căci voi înșivă știți bine că ziua Domnului vine așa, ca un fur[11] noaptea. Atunci când vor zice: pace și liniște, atunci, fără de veste, va veni peste ei pieirea, ca și durerile peste cea însărcinată, și scăpare nu vor avea. Voi însă, fraților, nu sunteți în întuneric, ca să vă apuce ziua aceea ca un fur. Căci voi toți sunteți fii ai luminii și fii ai zilei; nu suntem ai nopții, nici ai întunericului. De aceea să nu dormim ca și ceilalți, ci să priveghem și să fim treji. Fiindcă cei care

dorm, noaptea dorm; și cei care se îmbată, noaptea se îmbată. Dar noi, fiind ai zilei, să fim treji, îmbrăcându-ne în platoșa credinței și a dragostei și punând coiful nădejdii de mântuire; *că Dumnezeu nu ne-a rânduit spre mânie, ci spre dobândirea mântuirii, prin Domnul nostru Iisus Hristos*, Care a murit pentru noi, pentru ca noi, fie că veghem, fie că dormim, cu El împreună să viețuim. De aceea, îndemnați-vă și zidiți-vă unul pe altul, așa precum și faceți (5, 1-11).

Că Dumnezeu nu ne-a rânduit spre mânie, ci spre dobândirea mântuirii, prin Domnul nostru Iisus Hristos, Care a murit pentru noi, pentru ca noi, fie că veghem, fie că dormim, cu El împreună să viețuim. De aceea, îndemnați-vă și zidiți-vă unul pe altul, așa precum și faceți.

Vă mai rugăm, fraților, să aveți luare aminte pentru cei ce se ostenesc între voi, care sunt mai-marii voștri și vă povățuiesc; și pentru lucrarea lor, să-i socotiți pe ei vrednici de dragoste prisositoare. Trăiți între voi în bună pace (*1 Tesaloniceni* 5, 9-13).

9. DIN EPISTOLA A DOUA CĂTRE TESALONICENI

Îndemn la rugăciune și la muncă. Iar Domnul să îndrepteze inimile voastre spre dragostea lui Dumnezeu și spre răbdarea lui Hristos! Fraților, vă poruncim în numele Domnului nostru Iisus Hristos, să vă feriți de orice frate care umblă fără de rânduială și nu după învățătura primită de la noi. Căci voi înșivă știți cum trebuie să vă asemănați nouă, că noi n-am umblat fără de rânduială între voi, nici n-am mâncat de la cineva pâine în dar, ci, cu muncă și cu trudă, am lucrat noaptea și ziua, ca să nu împovărăm pe nimeni dintre voi. Nu doar că n-aveam puterea, ci ca să ne dăm pe noi înșine pildă vouă, spre a ne urma. Căci și când ne aflam la voi, v-am dat porunca aceasta: *dacă cineva nu vrea să lucreze, acela nici să nu mănânce*. Pentru că auzim că unii de la voi umblă fără rânduială, nelucrând nimic, ci iscodind. Dar unora ca aceștia le poruncim și îi rugăm, în Domnul Iisus Hristos, ca să muncească în liniște și să-și mănânce pâinea lor. Iar voi, fraților, nu pregetați să faceți ce este bine (3, 5-13).

Deci, dar, fraților, stați neclintiți și țineți predaniile pe care le-ați învățat, fie prin cuvânt, fie prin epistola noastră. Însuși Domnul nostru Iisus Hristos

și Dumnezeu Tatăl nostru, Care ne-a iubit pe noi și ne-a dat, prin har, veșnică mângâiere și bună nădejde, să mângâie inimile voastre și să vă întărească la tot lucrul și cuvântul bun (2 Tesaloniceni 2, 15-17).

10. DIN EPISTOLA ÎNTÂI CĂTRE TIMOTEI

Sfântul Apostol Timotei – ucenicul Sfântului Apostol Pavel

Însușirile slujitorilor bisericești. Vrednic de crezare este cuvântul: de poftește cineva episcopie, bun lucru dorește. Se cuvine, dar, ca episcopul să fie fără de prihană, bărbat al unei singure femei, veghetor, înțelept, cuviincios, iubitor de străini, destoinic să învețe pe alții, nebețiv, nedeprins să bată, neagonisitor de câștig urât, ci blând, pașnic, neiubitor de argint, bine chivernisind casa lui, având copii ascultători, cu toată bună-cuviință; căci dacă nu știe cineva să-și rânduiască propria lui casă, cum va purta grijă de Biserica lui Dumnezeu? Episcopul să nu fie de curând botezat, ca nu cumva, trufindu-se, să cadă în osânda diavolului. Dar el trebuie să aibă și mărturie bună de la cei din afară, ca să nu cadă în ocară

și în cursa diavolului. Diaconii să fie de asemenea cucernici, nu vorbind în două feluri, nu dedați la vin mult, neagonisitori de câștig urât, păstrând taina credinței în cuget curat. Dar și aceștia să fie mai întâi puși la încercare, apoi, dacă se dovedesc fără prihană, să fie diaconiți. Femeile (lor) de asemenea să fie cuviincioase, neclevetitoare[12], cumpătate, credincioase întru toate. Diaconii să fie bărbați ai unei singure femei, să-și chivernisească bine casele și pe copiii lor. Căci cei ce slujesc bine, rang bun dobândesc și mult curaj în credința cea întru Hristos Iisus. Îți scriu aceasta nădăjduind că voi veni la tine fără întârziere; ca să știi, dacă zăbovesc, cum trebuie să petreci în casa lui Dumnezeu, care este Biserica Dumnezeului celui viu, stâlp și temelie adevărului. Și cu adevărat, mare este taina dreptei credințe: *Dumnezeu S-a arătat în trup, S-a îndreptat în Duhul, a fost văzut de îngeri, s-a propovăduit între neamuri, a fost crezut în lume, S-a înălțat întru slavă* (3, 1-16).

Nu fi nepăsător față de harul care este întru tine, care ți s-a dat prin prorocie, cu punerea mâinilor mai-marilor preoților.

Cugetă la acestea, ține-te de acestea, ca propășirea[13] *ta să fie vădită tuturor. Ia aminte la tine însuți și la învățătură; stăruie în acestea, căci, făcând aceasta, și pe tine te vei mântui și pe cei care te ascultă* (1 Timotei 4, 14-16).

Despre evlavie și adevărata purtare a creștinului. Și, în adevăr, evlavia este mare câștig, dar atunci când se îndestulează cu ce are. Pentru că noi n-am adus nimic în lume, tot așa cum nici nu putem să scoatem ceva din ea afară; ci, având hrană și îmbrăcăminte, cu acestea vom fi îndestulați. Cei care vor să se îmbogățească, dimpotrivă, cad în ispită și în cursă și în multe pofte nebunești și vătămătoare, ca unele care cufundă pe oameni în ruină și în pierzare. Că iubirea de argint este rădăcina tuturor relelor și cei care au poftit-o cu înfocare au rătăcit de la credință și s-au străpuns cu multe dureri. *Dar tu, o, omule al lui Dumnezeu, fugi de acestea și urmează dreptatea, evlavia, credința, dragostea, răbdarea, blândețea. Luptă-te lupta cea bună a credinței, cucerește viața veșnică la care ai fost chemat și pentru care ai dat bună mărturie înaintea multor martori.* Îți poruncesc, înaintea lui Dumnezeu, Cel ce aduce toate la viață, și înaintea lui Iisus Hristos, Cel ce, în fața lui Ponțiu Pilat, a mărturisit mărturisirea cea bună: să păzești porunca fără pată, fără vină, până la arătarea Domnului nostru Iisus Hristos, pe care, la timpul cuvenit, o va arăta fericitul și singurul Stăpânitor, Împăratul împăraților și Domnul domnilor, Cel care singur are nemurire

și locuiește întru lumină neapropiată; pe Care nu L-a văzut nimeni dintre oameni, nici nu poate să-L vadă; a Căruia este cinstea și stăpânirea veșnică! Amin. Celor bogați în veacul de acum poruncește-le să nu se semețească, nici să-și pună nădejdea în bogăția cea nestatornică, ci în Dumnezeul cel viu, Care ne dă cu belșug toate, spre îndulcirea noastră. (Poruncește-le) să facă ce este bine, să se înavuțească în fapte bune, să fie darnici, să fie cu inimă largă, agonisindu-și lor bună temelie în veacul viitor, ca să dobândească, cu adevărat, viața veșnică (6, 6-19).

Iar de învață cineva altă învățătură și nu se ține de cuvintele cele sănătoase ale Domnului nostru Iisus Hristos și de învățătura cea bună după dreapta credință, acela este un îngâmfat, care nu știe nimic, suferind de boala discuțiilor și certurilor de cuvinte, din care pornesc: ceartă, pizmă, defăimări, bănuieli viclene, gâlcevile[14] *necurmate ale oamenilor stricați la minte și lipsiți de adevăr, care socotesc că evlavia este un mijloc de câștig. Depărtează-te de unii ca aceștia* (*1 Timotei* 6, 3-5).

11. DIN EPISTOLA A DOUA CĂTRE TIMOTEI

Îndemn către Timotei să-și poarte dregătoria cu credință. Tu deci, fiul meu, întărește-te în harul care este în Hristos Iisus, și cele ce ai auzit de la mine, cu mulți martori de față, acestea le încredințează la oameni credincioși, care vor fi destoinici să învețe și pe alții. Suferă împreună cu mine, ca un bun ostaș al lui Hristos Iisus. Niciun ostaș nu se încurcă cu treburile vieții, ca să fie pe plac celui care strânge oaste. Iar când se luptă cineva, la jocuri, nu ia cununa, dacă nu s-a luptat după legile jocului. Cuvine-se ca plugarul care se ostenește să mănânce el mai întâi din roade. Înțelege cele ce-ți grăiesc, căci Domnul îți va da pricepere în toate. Adu-ți aminte de Iisus Hristos, Care a înviat din morți, din neamul lui David, după Evanghelia mea, pentru Care sufăr până și lanțuri ca un făcător de rele, dar cuvântul lui Dumnezeu nu se leagă. De aceea toate le rabd, pentru cei aleși, ca și ei să aibă parte de mântuirea care este întru Hristos Iisus și de slava veșnică. Vrednic de crezare este cuvântul acesta: *căci dacă am murit împreună cu El, vom și învia împreună cu El. Dacă rămânem întru El, vom și împărăți cu El*; de-L vom tăgădui și El ne

va tăgădui pe noi. Dacă nu-I suntem credincioși, El rămâne credincios, căci nu poate să Se tăgăduiască pe Sine însuși. Amintește-le acestea și îndeamnă stăruitor înaintea lui Dumnezeu să nu se certe pe cuvinte, ceea ce la nimic nu folosește, decât la pierzarea ascultătorilor. Silește-te să te arăți încercat, înaintea lui Dumnezeu lucrător cu fața curată, drept învățând cuvântul adevărului. Iar de deșartele vorbiri lumești ferește-te, căci ele vor spori nelegiuirea tot mai mult; cuvântul lor va roade ca o cangrenă[15]. Dintre ei sunt Imeneu și Filet[16], care au rătăcit de la adevăr, zicând că învierea s-a și petrecut, și răstoarnă credința unora. Însă temelia cea tare a lui Dumnezeu stă neclintită, având pecetea aceasta: „Cunoscut-a Domnul pe cei ce sunt ai Săi" și: „să se depărteze de la nedreptate oricine cheamă numele Domnului". Iar într-o casă mare nu sunt numai vase de aur și de argint, ci și de lemn și de lut; și unele sunt spre cinste, iar altele spre necinste. Deci, de se va curăți cineva pe sine de acestea, va fi vas de cinste, sfințit, de bună trebuință stăpânului, potrivit pentru tot lucrul bun. Fugi de poftele tinereților, și urmează dreptatea, credința, dragostea, pacea cu cei ce cheamă pe Domnul din inimă curată. Ferește-te de întrebările nebunești, știind că dau prilej de ceartă. Un slujitor al Domnului nu trebuie să se certe, ci să fie blând cu toți, destoinic să dea învățătură, îngăduitor, certând cu blândețe pe cei ce stau împotrivă, că doar le va da Dumnezeu pocăință spre cunoașterea adevărului, și ei să scape din cursa diavolului, de care sunt prinși, pentru a-i face voia (2, 1-26).

Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos spre învățătură, spre mustrare, spre îndreptare, spre înțelepțirea cea întru dreptate (*2 Timotei* 3, 16).

Propovăduirea cuvântului. Eu te îndemn deci stăruitor în fața lui Dumnezeu și a lui Hristos Iisus, Care va să judece vii; și morții, la arătarea Lui și în împărăția Lui: propovăduiește cuvântul, stăruiește cu timp și fără de timp, mustră, ceartă, îndeamnă, cu toată îndelunga-răbdare și învățătura. Căci va veni o vreme când nu vor mai suferi învățătura sănătoasă, ci – dornici să-și desfăteze auzul – își vor grămădi învățători după poftele lor, și își vor întoarce auzul de la adevăr și se vor abate către basme. Tu fii treaz în toate, suferă răul, fă lucru de evanghelist, slujba ta fă-o deplin! Că eu de-acum mă jertfesc și vremea despărțirii mele s-a apropiat. *Lupta cea*

bună m-am luptat, călătoria am săvârșit, credința am păzit. De acum mi s-a gătit cununa dreptății, pe care Domnul îmi va da-o în ziua aceea, El, Dreptul Judecător, și nu numai mie, ci și tuturor celor care au iubit arătarea Lui (4, 1-8).

Omul lui Dumnezeu să fie desăvârșit, bine pregătit pentru orice lucru bun (*2 Timotei* 3, 17).

12. DIN EPISTOLA CĂTRE TIT

Sfântul Apostol Tit

Sfaturi pentru bătrâni și pentru tineri. Bătrânii să fie treji, cinstiți, întregi la minte, sănătoși în credință, în dragoste, în răbdare; bătrânele, de asemenea, să aibă, în înfățișare, sfințită cuviință, să fi neclevetitoare, nerobite de vin mult, să învețe de bine, ca să înțelepțească pe cele tinere să-și iubească bărbații, să-și iubească copiii, și să fie cumpătate, curate, gospodine, bune, plecate bărbaților lor, ca să nu fie defăimat cuvântul lui Dumnezeu. Îndeamnă, de asemenea, pe cei tineri să fie cumpătați.

Întru toate arată-te pe tine pildă de fapte bune, dovedind în învățătură neschimbare, cuviință, cuvânt sănătos și fără prihană, pentru ca cel potrivnic să se rușineze, neavând de zis nimic rău despre noi (2, 2-8).

De omul eretic, după întâia și a doua mustrare, depărtează-te, știind că unul ca acesta s-a abătut și a căzut în păcat, fiind singur de sine osândit (*Tit* 3, 10-11).

13. DIN EPISTOLA CĂTRE FILIMON

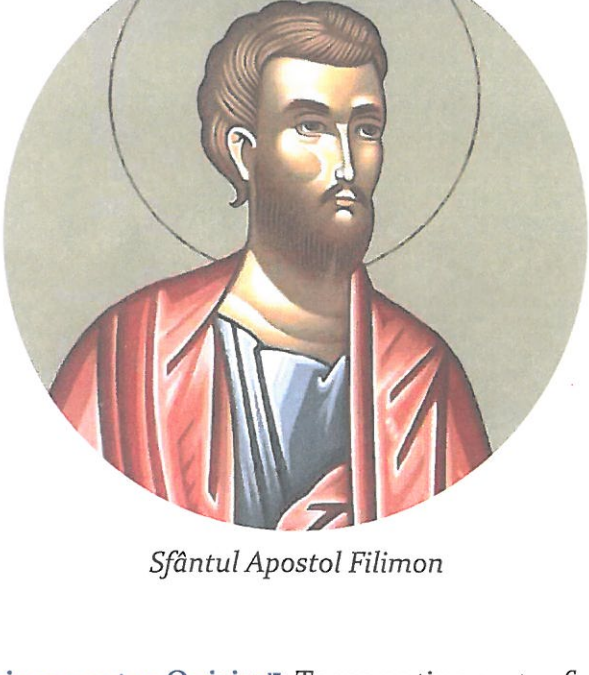

Sfântul Apostol Filimon

Rugăciunea pentru Onisim[17]. Te rog pe tine pentru fiul meu, pe care l-am născut fiind în lanțuri, Onisim, cel care altădată nu-ți era de folos, dar acum și ție și mie de folos. Pe acesta ți l-am trimis, pe el însuși, adică inima mea; primește-l. Eu voiam să-l țin la mine ca, în locul tău, să-mi slujească mie, care sunt în lanțuri pentru Evanghelie. Dar n-am voit să fac nimic fără de încuviințarea ta ca fapta ta cea bună să nu fie ca de silă, ci de

bunăvoie. Căci poate pentru aceea a fost despărțit de tine câtva timp, ca veșnic să fie al tău, dar nu ca un rob, ci mai presus de rob, ca pe un frate iubit, mai ales pentru mine, dar cu atât mai vârtos pentru tine, și după trup și în Domnul. Deci, dacă mă socotești părtaș cu tine, primește-l pe el, ca pe mine. Iar de te-a păgubit cu ceva sau îți este dator ceva, pune aceasta în socoteala mea (10-18).

Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu duhul vostru! Amin (*Filimon* 25).

14. DIN EPISTOLA CĂTRE EVREI

Hristos este Fiul lui Dumnezeu. După ce Dumnezeu odinioară, în multe rânduri și în multe chipuri, a vorbit părinților noștri prin proroci, în zilele acestea mai de pe urmă ne-a grăit nouă prin Fiul, pe Care L-a pus moștenitor a toate și prin Care a făcut și veacurile; Care, fiind strălucirea slavei și chipul ființei lui Dumnezeu și ținând toate cu cuvântul puterii Sale, după ce a săvârșit, prin El însuși, curățirea păcatelor noastre, a șezut de-a dreapta slavei, întru cele prea înalte, făcându-Se cu atât mai presus de îngeri, cu cât a moștenit un nume mai deosebit decât ei. Căci căruia dintre îngeri i-a zis Dumnezeu vreodată: „Fiul Meu ești Tu, Eu astăzi Te-am născut" (cf. 2 *Regi* 7, 14); și iarăși: „Eu îi voi fi Lui Tată și El îmi va fi Mie Fiu?" (*Psalmii* 2, 6; 88, 26-27). Și iarăși, când aduce în lume pe Cel întâi născut, El zice: „Și să se închine Lui toți îngerii lui Dumnezeu" (*Psalmii* 96, 7). Și de îngeri zice: „Cel care face pe îngerii Săi duhuri și pe slugile Sale pară de foc" (*Psalmii* 103, 4); iar către Fiul: „Tronul Tău, Dumnezeule, în veacul veacului și toiagul dreptății este toiagul împărăției Tale. Iubit-ai dreptatea și ai urât fărădelegea; pentru aceea Te-a uns pe Tine, Dumnezeule, Dumnezeul Tău, cu untdelemnul bucuriei, mai mult decât pe părtașii Tăi". Și apoi: „Întru început Tu, Doamne, pământul l-ai întemeiat și cerurile sunt lucrul mâinilor Tale; ele vor pieri, dar Tu rămâi, și toate ca o haină se vor învechi; și ca pe un veșmânt le vei strânge și ca o haină vor fi schimbare. Dar Tu Același ești și anii Tăi nu se vor sfârși". Și căruia dintre îngeri zis-a Dumnezeu vreodată: „Șezi de-a dreapta Mea până când voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale?" (*Psalmii* 109, 1) Îngerii oare nu sunt toți duhuri slujitoare, trimise ca să slujească, pentru cei ce vor fi moștenitorii mântuirii? (1, 1-14).

Pentru aceea se cuvine ca noi să ascultăm cu atât mai mult de cele auzite, ca nu cumva să ne pierdem. Căci, dacă s-a adeverit cuvântul grăit prin îngeri și orice călcare de poruncă și orice neascultare și-a primit dreapta răsplătire, cum vom scăpa noi, dacă vom fi nepăsători la astfel de mântuire, care, luând din propovăduirea Domnului, ne-a fost adeverită de cei care au ascultat-o, împreună mărturisind și Dumnezeu cu semne și cu minuni și cu multe feluri de puteri și cu darurile Duhului Sfânt, împărțite după a Sa voință? Pentru că nu îngerilor a supus Dumnezeu lumea viitoare, despre care vorbim. Iar cineva a mărturisit undeva, zicând: „Ce este omul, că-l pomenești pe el, sau fiul omului, că-l cercetezi pe el? L-ai micșorat pe el cu puțin față de îngeri (*Psalmii* 8, 5); cu mărire și cu cinste l-ai încununat și l-ai pus peste lucrurile mâinilor Tale. Toate le-ai supus sub picioarele lui". Dar prin faptul că „a supus lui toate" (înțelegem) că nimic nu i-a lăsat nesupus. Acum însă, încă nu vedem cum că toate i-au fost supuse. Ci pe Cel micșorat cu puțin față de îngeri", pe Iisus, Îl vedem încununat cu slavă și cu cinste, din pricina morții pe care a suferit-o, astfel că, prin harul lui Dumnezeu, El a gustat moartea pentru fiecare om. Căci ducând pe mulți fii la mărire, I se cădea Aceluia, pentru Care sunt toate și prin Care sunt toate, ca să desăvârșească prin pătimire pe Începătorul mântuirii lor. Pentru că și Cel ce sfințește și cei care sunt sfințiți, dintr-Unul sunt toți; de aceea nu se rușinează să-i numească pe ei frați, zicând: „Spune-voi fraților Mei numele Tău. În mijlocul Bisericii Te voi lăuda" (*Psalmii* 21, 24). Și iarăși: „Eu voi fi încrezător în El" (*Psalmii* 17, 2); și iarăși: „Iată Eu și pruncii pe care Mi i-a dat Dumnezeu" (*Isaia 8, 18*). Deci, de vreme ce pruncii s-au făcut părtași sângelui și trupului, în același fel și El S-a împărtășit de acestea, ca să surpe prin moartea Sa pe cel care are stăpânirea morții, adică pe diavolul, și să izbăvească pe acei pe care frica morții îi ținea în robie toată viața. Căci, într-adevăr, nu a luat firea îngerilor, ci sămânța lui Avraam a luat. Pentru aceea, dator era întru toate să Se asemene fraților, ca să fie milostiv și credincios arhiereu în cele către Dumnezeu, pentru curățirea păcatelor poporului. Căci prin ceea ce a pătimit, fiind El însuși ispitit, poate și celor care se ispitesc să le ajute (2, 1-18).

Pentru aceea, frați sfinți, părtași chemării cerești, luați aminte la Apostolul și Arhiereul mărturisirii noastre, la Iisus Hristos (*Evrei* 3, 1).

Despre credință și roadele ei. Iar credința este încredințarea celor nădăjduite, dovedirea lucrurilor celor nevăzute. Prin ea, cei din vechime au dat buna lor mărturie. Prin credință înțelegem că s-au întemeiat veacurile prin cuvântul lui Dumnezeu, de s-au făcut din nimic cele ce se văd. Prin credință, Abel a adus lui Dumnezeu mai bună jertfă decât Cain, pentru care a luat mărturie că este drept, mărturisind Dumnezeu despre darurile lui; și prin credință grăiește și azi, deși a murit. Prin credință, Enoh a fost luat de pe pământ ca să nu vadă moartea, și „nu s-a mai aflat, pentru că Dumnezeu îl strămutase", căci mai înainte de a-l strămuta, el a avut mărturie că a bine-plăcut lui Dumnezeu. Fără credință, dar, nu este cu putință să fim plăcuți lui Dumnezeu, căci cine se apropie de Dumnezeu trebuie să creadă că El este și că se face răsplătitor celor care Îl caută. Prin credință, luând Noe înștiințare de la Dumnezeu despre cele ce nu se vedeau încă, a pregătit, cu evlavie, o corabie spre mântuirea casei sale; prin credință el a osândit lumea și îndreptării celei din credință s-a făcut moștenitor. Prin credință, Avraam, când a fost chemat, a ascultat de a ieșit la locul pe care era să-l ia spre moștenire și a ieșit neștiind încotro merge. Prin credință, a locuit vremelnic în pământul făgăduinței, ca într-un pământ străin, locuind în corturi cu Isaac și cu Iacov, cei dimpreună moștenitori ai aceleiași făgăduințe; căci aștepta cetatea cu temelii puternice, al cărei meșter și lucrător este Dumnezeu. Prin credință, însăși Sarra a primit putere să zămislească fiu, deși trecuse de vârsta cuvenită, pentru că ea L-a socotit credincios pe Cel care făgăduise. Pentru aceea, dintr-un singur om, și acela ca și mort, s-au născut atâția urmași - mulți „ca stelele cerului și ca nisipul cel fără de număr de pe țărmul mării". Toți aceștia au murit întru credință, fără să primească făgăduințele, ci văzându-le de departe și iubindu-le cu dor și mărturisind că pe pământ ei sunt străini și călători. Iar cei ce grăiesc unele ca acestea dovedesc că ei își caută lor patrie. Într-adevăr, dacă ar fi avut în minte pe aceea din care ieșiseră, aveau vreme să se întoarcă. Dar acum ei doresc una mai bună, adică pe cea cerească. Pentru aceea Dumnezeu nu se rușinează de ei ca să se numească Dumnezeul lor, căci le-a pregătit lor cetate. Prin credință, Avraam, când a fost încercat, a adus pe Isaac (jertfă). Cel ce primise făgăduințele aducea jertfă pe fiul său unul născut! Către el grăise Dumnezeu: „Că în Isaac ți se va chema ție urmaș" (*Facerea* 21, 12). Dar Avraam a socotit că Dumnezeu este puternic să-l învieze și

din morți; drept aceea l-a dobândit înapoi ca un fel de pildă (a învierii) Lui. Prin credința despre cele viitoare a binecuvântat Isaac pe Iacov și pe Esau. Prin credință Iacov, când a fost să moară, a binecuvântat pe fiecare dintre fiii lui Iosif și s-a închinat, rezemându-se pe vârful toiagului său. Prin credință Iosif, la sfârșitul vieții, a pomenit despre ieșirea fiilor lui Israel și a dat porunci cu privire la oasele sale. Prin credință, când s-a născut Moise, a fost ascuns de părinții lui trei luni, căci l-au văzut prunc frumos și nu s-au temut de porunca regelui. Prin credință, Moise, când s-a făcut mare, n-a vrut să fie numit fiul fiicei lui Faraon, ci a ales mai bine să pătimească cu poporul lui Dumnezeu, decât să aibă dulceața cea trecătoare a păcatului, socotind că batjocorirea pentru Hristos este mai mare bogăție decât comorile Egiptului, fiindcă se uita la răsplătire. Prin credință, a părăsit Egiptul, fără să se teamă de urgia regelui, căci a rămas neclintit, ca unul care vede pe Cel nevăzut. Prin credință, a rânduit Paștile și stropirea cu sânge, ca îngerul nimicitor să nu se atingă de întâii lor născuți. Prin credință au trecut israeliții Marea Roșie, ca pe uscat, pe când egiptenii, încercând și ei s-o treacă, s-au înecat. Prin credință, zidurile Ierihonului au căzut, după ce au fost înconjurate șapte zile. Prin credință Rahav, desfrânata, fiindcă primise cu pace iscoadele, n-a pierit împreună cu cei neascultători. Și ce voi mai zice? Căci timpul nu-mi va ajunge, ca să vorbesc de Ghedeon, de Barac, de Samson, de Ieftae, de David, de Samuel și de proroci, care prin credință, au biruit împărății, au făcut dreptate, au dobândit făgăduințele, au astupat gurile leilor, au stins puterea focului, au scăpat de ascuțișul sabiei, s-au împuternicit, din slabi ce erau s-au făcut tari în război, au întors taberele vrăjmașilor pe fugă; unele femei și-au luat pe morții lor înviați. Iar alții au fost chinuiți, neprimind izbăvirea, ca să dobândească mai bună înviere; alții au suferit batjocură și bici, ba chiar lanțuri și închisoare. Au fost uciși cu pietre, au fost puși la cazne, au fost tăiați cu fierăstrăul, au murit uciși cu sabia, au pribegit în piei de oaie și în piei de capră, lipsiți, strâmtorați, rău primiți. Ei, de care lumea nu era vrednică, au rătăcit în pustii, în munți, în peșteri și în crăpăturile pământului. Și toți aceștia, mărturisiți fiind prin credință, n-au primit făgăduința, pentru că Dumnezeu rânduise pentru noi ceva mai bun, ca ei să nu ia fără noi desăvârșirea (11, 1-40). De aceea și noi, având împrejurul nostru atâta nor de mărturii, să lepădăm orice povară și păcatul ce grabnic ne împresoară și să alergăm cu stăruință în lupta care ne stă înainte. Cu

ochii ațintiți asupra lui Iisus, începătorul și plinitorul credinței, Care, pentru bucuria pusă înainte-I, a suferit crucea, n-a ținut seama de ocara ei și a șezut de-a dreapta tronului lui Dumnezeu (12, 1-2).

Orice mustrare, la început, nu pare că este de bucurie, ci de întristare, dar mai pe urmă dă celor încercați cu ea roada pașnică a dreptății (*Evrei* 12, 11).

Îndemnuri de a trăi după Hristos și după sfinții Lui. Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; priviți cu luare-aminte cum și-au încheiat viața și urmați-le credința. Iisus Hristos, ieri și azi și în veci, este același. Nu vă lăsați furați de învățăturile străine cele de multe feluri; căci bine este să vă întăriți prin har inima voastră, nu cu mâncăruri, de la care n-au avut niciun folos cei care au umblat cu ele. Avem altar, de la care nu au dreptul să mănânce cei ce slujesc cortului. Într-adevăr, trupurile dobitoacelor – al căror sânge e adus de arhiereu, pentru împăcare, în Sfânta Sfintelor – sunt arse afară din tabără. Pentru aceea și Iisus, ca să sfințească poporul cu sângele Său, a pătimit în afara porții. Deci dar să ieșim la El, afară din tabără, luând asupra noastră ocara Lui. Căci nu avem aici cetate stătătoare, ci o căutăm pe aceea ce va să fie. Așadar, printr-Însul să aducem pururea lui Dumnezeu jertfă de laudă, adică rodul buzelor, care preaslăvesc numele Lui. Iar facerea de bine și întrajutorarea nu le dați uitării; căci astfel de jertfe sunt bine plăcute lui Dumnezeu. Ascultați pe conducătorii voștri și vă supuneți lor, fiindcă ei priveghează pentru sufletele voastre, având să dea de ele seamă, ca să facă aceasta cu bucurie și nu suspinând, lucru care nu v-ar fi de folos. Rugați-vă pentru noi; căci suntem încredințați că avem un cuget bun, dorind ca întru toate cu cinste să trăim. Și mai mult vă rog să faceți aceasta ca să vă fiu înapoiat cât mai curând. Iar Dumnezeul păcii, Cel ce, prin sângele unui testament veșnic, a sculat din morți pe Păstorul cel mare al oilor, pe Domnul nostru Iisus, să vă întărească în orice lucru bun, ca să faceți voia Lui, și să lucreze în noi ceea ce este bine plăcut în fața Lui, prin Iisus Hristos, Căruia fie slava în vecii vecilor, Amin! (13, 7-21).

Feriți-vă de iubirea de argint și îndestulați-vă cu cele ce aveți; căci însuși Dumnezeu a zis: Nu te voi lăsa, nici nu te voi părăsi (*Evrei* 13, 5).

PASAJE DIN CELE ŞAPTE EPISTOLE SOBORNICEŞTI

1. DIN EPISTOLA SOBORNICEASCĂ A SFÂNTULUI APOSTOL IACOV

Sfântul Apostol Iacov (ruda Domnului)

Sfaturi pentru creştini. Drept mare bucurie să socotiţi, fraţilor, feluritele ispite în care cădeţi, ştiind că încercarea credinţei voastre lucrează răbdare; iar răbdarea să-şi aibă lucrul ei desăvârşit, ca să fiţi desăvârşiţi şi întregi, nelipsiţi fiind de nimic. Şi de este cineva din voi lipsit de înţelepciune, să o ceară de la Dumnezeu, Care dă tuturor fără deosebire şi fără înfruntare; şi i se va da. Să ceară însă cu credinţă, fără să aibă nicio îndoială, pentru că cine se îndoieşte este asemenea valului mării, mişcat de vânt şi aruncat încoace şi încolo. Să nu gândească omul acela că va lua ceva de la Dumnezeu. Bărbatul îndoielnic este nestatornic în toate căile sale. Iar fratele cel smerit să se laude întru înălţimea sa, şi cel bogat întru smerenia

sa, pentru că va trece ca floarea ierbii. Căci a răsărit soarele arzător și a uscat iarba și floarea ei a căzut și frumusețea feței ei a pierit; tot așa se va vesteji și bogatul în alergăturile sale. Fericit este bărbatul care rabdă ispita, căci lămurit făcându-se va lua cununa vieții, pe care a făgăduit-o Dumnezeu celor ce Îl iubesc pe El. Nimeni să nu zică, atunci când este ispitit: De la Dumnezeu sunt ispitit, pentru că Dumnezeu nu poate să fie ispitit de rele și El însuși nu ispitește pe nimeni. Ci fiecare este ispitit când este tras și momit de însăși pofta sa. Apoi pofta, zămislind, naște păcat, iar păcatul, odată săvârșit, aduce moarte. Nu vă înșelați, frații mei prea iubiți: *Toată darea cea bună și tot darul desăvârșit de sus este, pogorându-se de la Părintele luminilor, la Care nu este schimbare sau umbră de mutare*. După voia Sa ne-a născut prin cuvântul adevărului, ca să fim începătură făpturilor Lui. Să știți, iubiții mei frați: orice om să fie grabnic să asculte, zăbavnic[18] să vorbească, zăbavnic la mânie. Căci mânia omului nu lucrează dreptatea lui Dumnezeu. Pentru aceea, lepădând toată spurcăciunea și prisosința răutății, primiți cu blândețe cuvântul sădit în voi, care poate să mântuiască sufletele voastre. Dar faceți-vă împlinitori ai cuvântului, nu numai ascultători ai lui, amăgindu-vă pe voi înșivă. Căci dacă cineva este ascultător al cuvântului, iar nu și împlinitor, el seamănă cu omul care privește în oglindă fața firii sale; s-a privit pe sine și s-a dus și îndată a uitat ce fel era. Cine s-a uitat, însă, de aproape în legea cea desăvârșită a libertății și a stăruit în ea, făcându-se nu ascultător care uită, ci împlinitor al lucrului, acela fericit va fi în lucrarea sa. Dacă cineva socotește că este cucernic, dar nu își ține limba în frâu, ci își amăgește inima, cucernicia acestuia este zadarnică. Cucernicia curată și neîntinată înaintea lui Dumnezeu și Tatăl, aceasta este: să cercetăm pe orfani și pe văduve în necazurile lor, și să ne păzim pe noi fără de pată, din partea lumii (1, 2-27).

Înfrânarea limbii. Nu vă faceți voi mulți învățători, frații mei, știind că (noi, învățătorii) mai mare osândă vom lua. Pentru că toți greșim în multe chipuri; dacă nu greșește cineva în cuvânt, acela este bărbat desăvârșit, în stare să înfrâneze și tot trupul. Dar, dacă noi punem în gura cailor frâul, ca să ni-i supunem, ducem după noi și trupul lor întreg. Iată și corăbiile, deși sunt atât de mari și împinse de vânturi aprige, sunt totuși purtate de o cârmă foarte mică încotro hotărăște vrerea cârmaciului. Așa și limba: mic mădular este, dar cu mari lucruri se fălește! Iată puțin foc și cât codru aprinde! Foc este și limba, lume a fărădelegii! Limba își

are locul ei între mădularele noastre, dar spurcă tot trupul și aruncă în foc drumul vieții, după ce aprinsă a fost ea de flăcările gheenei[19]. Pentru că orice fel de fiare și de păsări, de târâtoare și de vietăți din mare se domolește și s-a domolit de firea omenească, dar limba, nimeni dintre oameni nu poate s-o domolească! Ea este rău fără astâmpăr; ea este plină de venin aducător de moarte. Cu ea binecuvântăm pe Dumnezeu și Tatăl, și cu ea blestemăm pe oameni, care sunt făcuți după asemănarea lui Dumnezeu. Din aceeași gură ies binecuvântarea și blestemul. Nu trebuie, frații mei, să fie așa. Oare izvorul aruncă, din aceeași vână, și apa dulce și pe cea amară? Nu cumva poate smochinul, fraților, să facă măsline, sau vița de vie să facă smochine? Tot așa, izvorul sărat nu poate să dea apă dulce. Cine este, între voi, înțelept și priceput? Să arate, din buna-i purtare, faptele lui, în blândețea înțelepciunii. Iar dacă aveți râvnire amară și zavistie[20], în inimile voastre, nu vă lăudați, nici nu mințiți împotriva adevărului. Înțelepciunea aceasta nu vine de sus, ci este pământească, trupească, demonică. Deci, unde este pizmă și zavistie, acolo este neorânduială și orice lucru rău. Iar înțelepciunea cea de sus întâi este curată, apoi pașnică, îngăduitoare, ascultătoare, plină de milă și de roade bune, neîndoielnică și nefățarnică. Și roada dreptății se seamănă întru pace de cei ce lucrează pacea (3, 1-18).

Împotriva bârfitorilor și a celor îngâmfați. Supuneți-vă deci lui Dumnezeu. Stați împotriva diavolului și el va fugi de la voi. Apropiați-vă de Dumnezeu și Se va apropia și El de voi. Curățiți-vă mâinile, păcătoșilor, și sfințiți-vă inimile, voi cei îndoielnici. Pătrundeți-vă de durere. Întristați-vă și vă jeliți. Râsul întoarcă-se în plâns și bucuria voastră în întristare. Smeriți-vă înaintea Domnului și El vă va înălța. Nu vă grăiți de rău unul pe altul, fraților. Cel care grăiește de rău pe frate, ori judecă pe fratele său, grăiește de rău legea și judecă legea; *iar dacă judeci legea nu ești împlinitor al legii, ci judecător*. Unul este Dătătorul legii și Judecătorul: Cel ce poate să mântuiască și să piardă. Iar tu cine ești, care judeci pe aproapele? Veniți acum cei care ziceți: Astăzi sau mâine vom merge în cutare cetate, vom sta acolo un an și vom face negoț și vom câștiga, voi, care nu știți ce se va întâmpla mâine, că ce este viața voastră? Abur sunteți, care se arată o clipă, apoi piere. În loc ca voi să ziceți: *Dacă Domnul voiește, vom trăi și vom face aceasta sau aceea*. Și acum vă lăudați în trufia voastră. Orice laudă de acest fel este rea. Drept aceea, cine știe să facă ce este bine și nu face păcat are (4, 7-17).

Despre răbdare, jurământ și rugăciunile pentru cei bolnavi. Drept aceea, fiți îndelung-răbdători, fraților, până la venirea Domnului. Iată, plugarul așteaptă roada cea scumpă a pământului, îndelung-răbdând, până ce primește ploaia timpurie și târzie. Fiți, dar și voi îndelung-răbdători, întăriți inimile voastre, căci venirea Domnului s-a apropiat. Nu vă plângeți, fraților, unul împotriva celuilalt, ca să nu fiți judecați; iată judecătorul stă înaintea ușilor. Luați, fraților, pildă de suferință și de îndelungă răbdare pe prorocii care au grăit în numele Domnului. Iată, noi fericim pe cei ce au răbdat: ați auzit de răbdarea lui Iov și ați văzut sfârșitul hărăzit lui de Domnul; că mult-milostiv este Domnul și îndurător. *Iar înainte de toate, frații mei, să nu vă jurați nici pe cer, nici pe pământ, nici cu orice alt jurământ, ci să vă fie vouă ce este da, da, și ce este nu, nu, ca să nu cădeți sub judecată.* Este vreunul dintre voi în suferință? Să se roage. Este cineva cu inimă bună? Să cânte psalmi. Este cineva bolnav între voi? *Să cheme preoții Bisericii și să se roage pentru el, ungându-l cu untdelemn, în numele Domnului.* Și rugăciunea credinței va mântui pe cel bolnav și Domnul îl va ridica, și de va fi făcut păcate se vor ierta lui. Mărturisiți-vă unul altuia păcatele și vă rugați unul pentru altul, ca să vă vindecați, că mult poate rugăciunea stăruitoare a dreptului. Ilie era om, asemenea cu noi în slăbiciuni, dar cu rugăciune s-a rugat ca să nu plouă și nu a plouat trei ani și șase luni. Și iarăși s-a rugat și cerul a dat ploaie și pământul a odrăslit roada sa. Frații mei, dacă vreunul va rătăci de la adevăr și-l va întoarce cineva, să știe că cel care a întors pe păcătos de la rătăcirea căii lui își va mântui sufletul din moarte și va acoperi mulțime de păcate (5, 7-20).

2. DIN ÎNTÂIA EPISTOLĂ SOBORNICEASCĂ A SFÂNTULUI APOSTOL PETRU

Hristos este piatra din capul unghiului. Deci, lepădând toată răutatea și tot vicleșugul și fățărniciile și pizmele și toate clevetirile, ca niște prunci de curând născuți, să doriți laptele cel duhovnicesc și neprefăcut, ca prin el să creșteți spre mântuire, de vreme ce *„ați gustat și ați văzut că bun este Domnul”*. Apropiați-vă de El, piatra cea vie, de oameni într-adevăr neluată în seamă, dar la Dumnezeu aleasă și de preț; și voi înșivă, ca pietre vii, ziditi-vă drept casă duhovnicească, preoție sfântă, ca să aduceți

Sfântul Apostol Petru

jertfe duhovnicești, bine-plăcute lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos; pentru că scris este în Scriptură: „Iată, pun în Sion Piatra din capul unghiului, aleasă, de mare preț, și cel care va crede în ea nu se va rușina" (*Psalmii* 2, 11). Pentru voi, deci, care credeți, (Piatra) este cinstea; iar pentru cei ce nu cred, iar piatra pe care n-au băgat-o în seamă ziditorii, aceasta a ajuns să fie în capul unghiului. Și piatră de poticnire și stâncă de sminteală, de care se poticnesc, fiindcă n-au dat ascultare cuvântului, spre care au și fost puși (2, 1-8).

Sfaturi pentru buna convieţuire. Asemenea și voi, femeilor, supuneți-vă bărbaților voștri, așa încât, chiar dacă sunt unii care nu se pleacă cuvântului, să fie câștigați, fără propovăduire, prin purtarea femeilor lor, văzând de aproape viața voastră curată și plină de sfială. Podoaba voastră să fie nu cea din afară: împletirea părului, podoabele de aur și îmbrăcarea hainelor scumpe, ci să fie omul cel tainic al inimii, întru nestricăcioasa podoabă a duhului blând și liniștit, care este de mare preț înaintea lui Dumnezeu. Că așa se împodobeau, odinioară, și sfintele femei, care nădăjduiau în Dumnezeu, supunându-se bărbaților lor; precum Sarra asculta pe Avraam și-l numea pe el domn, ale cărei fiice sunteți, dacă faceți ce este bine și nu vă temeți de

nimic. Voi, bărbaților, de asemenea, trăiți înțelepțește cu femeile voastre, ca fiind făpturi mai slabe, și făceți-le parte de cinste, ca unora care, împreună cu voi, sunt moștenitoare ale harului vieții, așa încât rugăciunile voastre să nu fie împiedicate. În sfârșit, fiți toți într-un gând, împreună-pătimitori, iubitori de frați, milostivi, smeriți. Nu răsplătiți răul cu rău sau ocara cu ocară, ci, dimpotrivă, binecuvântați, căci spre aceasta ați fost chemați, ca să moșteniți binecuvântarea. Cel care voiește să iubească viața și să vadă zile bune să-și oprească limba de la rău și buzele sale să nu grăiască vicleșug; să se ferească de rău și să facă bine; să caute pacea și s-o urmeze; căci ochii Domnului sunt peste cei drepți și urechile Lui spre rugăciunile lor, iar fața Domnului este împotriva celor care fac rele. Și cine vă va face vouă rău, dacă sunteți plini de râvnă pentru bine? Dar de veți și pătimi pentru dreptate, fericiți veți fi. Iar de frica lor să nu vă temeți, nici să vă tulburați. Ci pe Domnul, pe Hristos, să-L sfințiți în inimile voastre, și să fiți gata totdeauna să răspundeți oricui vă cere socoteală despre nădejdea voastră, dar cu blândețe și cu frică, având cuget curat, ca, tocmai în ceea ce sunteți clevetiți, să iasă de rușine cei care grăiesc de rău purtarea voastră cea bună întru Hristos. Căci este mai bine, dacă așa este voia lui Dumnezeu, să pătimiți făcând cele bune, decât făcând cele rele (3, 1-17).

Datoriile preoților și ale credincioșilor. Pe preoții cei dintre voi îi rog ca unul ce sunt împreună-preot și martor al patimilor lui Hristos și părtaș al slavei celei ce va să se descopere: Păstoriți turma lui Dumnezeu, dată în paza voastră, cercetând-o nu cu silă, ci cu voie bună, după Dumnezeu, nu pentru câștig urât, ci din dragoste; nu ca și cum ați fi stăpâni peste Biserici, ci pilde făcându-vă turmei. Iar când Se va arăta Mai-marele păstorilor, veți lua cununa cea nevestejită a măririi. Tot așa și voi, fiilor duhovnicești, supuneți-vă preoților; și toți, unii față de alții îmbrăcați-vă întru smerenie, pentru că *„Dumnezeu celor mândri le stă împotrivă, iar celor smeriți le dă har”*. Deci, smeriți-vă sub mâna cea tare a lui Dumnezeu, ca El să vă înalțe la timpul cuvenit. Lăsați-I Lui toată grija voastră, căci El are grijă de voi. Fiți treji, privegheați. Potrivnicul vostru, diavolul, umblă, răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită, căruia stați împotrivă, tari în credință, știind că aceleași suferințe îndură și frații voștri în lume. Iar Dumnezeul a tot harul, Care v-a chemat la slava Sa cea veșnică, întru Hristos Iisus, El însuși, după ce veți suferi puțină vreme, vă va duce la desăvârșire, vă va întări, vă va împuternici, vă va face neclintiți. A Lui fie slava și puterea în vecii vecilor. Amin! (5, 1-11).

3. DIN A DOUA EPISTOLĂ SOBORNICEASCĂ A SFÂNTULUI APOSTOL PETRU

Scara virtuților creștine. Har vouă și pacea să se înmulțească, întru cunoștința lui Dumnezeu și a lui Iisus, Domnul nostru. Dumnezeiasca Lui putere ne-a dăruit toate cele ce sunt spre viață și spre bună cucernicie, făcându-ne să cunoaștem pe Cel care ne-a chemat prin slava Sa și prin puterea Sa, prin care El ne-a hărăzit mari și prețioase făgăduințe, ca prin ele să vă faceți părtași dumnezeiești firi și să scăpați de stricăciunea poftei celei din lume. Pentru aceasta, puneți și din partea voastră toată sârguința și adăugați la credința voastră: fapta bună, iar la fapta bună: cunoștința, la cunoștință: înfrânarea, la înfrânare: răbdarea, la răbdare: evlavia, la evlavie: iubirea frățească, iar la iubirea frățească: dragostea. Căci dacă aceste lucruri sunt în voi și tot sporesc, ele nu vă vor lăsa nici trândavi, nici fără roade în cunoașterea Domnului nostru Iisus Hristos. Iar cel ce nu are acestea este slab văzător și orb și a uitat de curățirea păcatelor lui de demult. Pentru aceea, fraților, siliți-vă cu atât mai vârtos să faceți temeinică chemarea și alegerea voastră, căci, făcând acestea, nu veți greși niciodată (1, 2-10).

Despre învățătorii mincinoși. Dar au fost în popor și proroci mincinoși, după cum și între voi vor fi învățători mincinoși, care vor strecura eresuri[21] pierzătoare și, tăgăduind chiar pe Stăpânul Care i-a răscumpărat, își vor aduce lor o grabnică pieire; mulți se vor lua după învățăturile lor rătăcite și, din pricina lor, calea adevărului va fi hulită; din pofta de avere și cu cuvinte amăgitoare, ei vă vor momi pe voi. Dar osânda lor, de mult pregătită, nu zăbovește, și pierzarea lor nu dormitează. Căci dacă Dumnezeu n-a cruțat pe îngerii care au păcătuit, ci, legându-i cu legăturile întunericului în iad, i-a dat să fie păziți spre judecată, și n-a cruțat lumea veche, ci a păstrat numai pe Noe, ca al optulea propovăduitor al dreptății, când a adus potopul peste cei fără de credință, și cetățile Sodomei și Gomorei, osândindu-le la nimicire, le-a prefăcut în cenușă, dându-le ca o pildă nelegiuiților din viitor; iar pe dreptul Lot, chinuit de petrecerea în desfrânare a celor nelegiuiți, l-a izbăvit, pentru că dreptul acesta, locuind între ei, prin ce vedea și auzea, zi de zi, chinuia sufletul său cel drept din pricina faptelor lor nelegiuite. Domnul poate să scape din ispite pe cei credincioși, iar pe cei nedrepți să-i păstreze, ca să fie pedepsiți în ziua judecății (2, 1-9).

4. DIN ÎNTÂIA EPISTOLĂ SOBORNICEASCĂ A SFÂNTULUI APOSTOL IOAN

Dumnezeu este lumină. Și aceasta e vestirea pe care am auzit-o de la El și v-o vestim: că *Dumnezeu este lumină* și niciun întuneric nu este întru El. Dacă zicem că avem împărtășire cu El și umblăm în întuneric, minţim și nu săvârșim adevărul. Iar dacă umblăm întru lumină, precum El este în lumină, atunci avem împărtășire unul cu altul și sângele lui Iisus, Fiul Lui, ne curăţește pe noi de orice păcat. Dacă zicem că păcat nu avem, ne amăgim pe noi înșine și adevărul nu este întru noi. Dacă mărturisim păcatele noastre, El este credincios și drept, ca să ne ierte păcatele și să ne curăţească pe noi de toată nedreptatea. Dacă zicem că n-am păcătuit, Îl facem mincinos și cuvântul Lui nu este întru noi (1, 5-10).

Dumnezeu este iubire. Iubiţilor, să ne iubim unul pe altul, pentru că dragostea este de la Dumnezeu și oricine iubește este născut din Dumnezeu și cunoaște pe Dumnezeu. Cel care nu iubește n-a cunoscut pe Dumnezeu, pentru că *Dumnezeu este iubire*. Întru aceasta s-a arătat dragostea lui Dumnezeu către noi, că pe Fiul Său cel Unul Născut L-a trimis Dumnezeu în lume, ca prin El viaţă să avem. În aceasta este dragostea, nu fiindcă noi am iubit pe Dumnezeu, ci fiindcă El ne-a iubit pe noi și a trimis pe Fiul Său jertfă de ispășire pentru păcatele noastre. Iubiţilor, dacă Dumnezeu astfel ne-a iubit pe noi, și noi datori suntem să ne iubim unul pe altul. Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată, dar de ne iubim unul pe altul, Dumnezeu rămâne întru noi și dragostea Lui în noi este desăvârșită. Din aceasta cunoaștem că rămânem în El și El întru noi, fiindcă ne-a dat din Duhul Său. Și noi am văzut și mărturisim că Tatăl a trimis pe Fiul, Mântuitor al lumii. Cine mărturisește că Iisus este Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu rămâne întru el și el în Dumnezeu. Și noi am cunoscut și am crezut iubirea, pe care Dumnezeu o are către noi. *Dumnezeu este iubire și cel care rămâne în iubire rămâne în Dumnezeu și Dumnezeu rămâne întru el.* Întru aceasta a fost desăvârșită iubirea Lui faţă de noi, ca să avem îndrăznire în ziua judecăţii, fiindcă precum este Acela, așa suntem și noi, în lumea aceasta.

În iubire nu este frică, ci iubirea desăvârșită alungă frica, pentru că frica are cu sine pedeapsa, iar cel care se teme nu este desăvârșit în iubire. Noi iubim pe Dumnezeu, fiindcă El ne-a iubit cel dintâi. *Dacă zice cineva: iubesc*

pe Dumnezeu, iar pe fratele său îl urăște, mincinos este! Pentru că cel ce nu iubește pe fratele său, pe care l-a văzut, pe Dumnezeu, pe Care nu L-a văzut, nu poate să-L iubească. Și această poruncă avem de la El: *cine iubește pe Dumnezeu să iubească și pe fratele său* (4, 7-21).

5. DIN A DOUA EPISTOLĂ SOBORNICEASCĂ A SFÂNTULUI APOSTOL IOAN

Să fugim de amăgitori. Și aceasta este iubirea, ca să umblăm după poruncile Lui; aceasta este porunca, precum ați auzit dintru început, ca să umblați întru iubire. Pentru că mulți amăgitori au ieșit în lume, care nu mărturisesc că Iisus Hristos a venit în trup; acesta este amăgitorul și antihristul[22]. Păziți-vă pe voi înșivă, ca să nu pierdeți ceea ce ați lucrat, ci să primiți plată deplină. Oricine se abate și nu rămâne în învățătura lui Hristos nu are pe Dumnezeu; cel care rămâne în învățătura Lui, acela are și pe Tatăl și pe Fiul. Dacă cineva vine la voi și nu aduce învățătura aceasta, să nu-l primiți în casă și să nu-i ziceți: Bun venit! Căci cel care îi zice: Bun venit! se face părtaș la faptele lui cele rele (1, 6-11).

6. DIN A TREIA EPISTOLĂ SOBORNICEASCĂ A SFÂNTULUI APOSTOL IOAN

Bel primitor de oaspeți este vrednic de laudă. Mai mare bucurie decât aceasta nu am, ca să aud că fiii mei umblă întru adevăr. Iubitule, cu credință faci oricâte faci pentru frați și aceasta pentru străini, care, în fața Bisericii, au dat mărturie despre dragostea ta. Bine vei face să-i ajuți în călătoria lor, după cum se cuvine înaintea lui Dumnezeu. Căci pentru numele lui Hristos au plecat la drum, fără să ia nimic de la neamuri. Noi, deci, datori suntem să sprijinim pe unii ca aceștia, ca să fim împreună-lucrători pentru adevăr. Am scris ceva Bisericii, dar Diotref[23], care ține să fie cel dintâi dintre ei, nu ne primește. Pentru aceea, când voi veni, îi voi pomeni de faptele pe care le face, defăimându-ne cu vorbe urâte; și nemulțumit fiind cu acestea, nici el nu primește pe frați, nici pe cei care voiesc să-i primească nu-i lasă, și-i dă afară din Biserică. Iubitule, nu urma răul, ci binele. *Cel care face bine din Dumnezeu este; cel care face rău n-a văzut pe Dumnezeu* (1, 4-11).

7. DIN EPISTOLA SOBORNICEASCĂ A SFÂNTULUI APOSTOL IUDA

Sfântul Apostol Iuda

Ferirea de cei ce fac dezbinări. Voi, însă, iubiților, aduceți-vă aminte de cuvintele zise mai dinainte de către Apostolii Domnului nostru Iisus Hristos, că ei vă spuneau: În vremea de pe urmă vor fi batjocoritori, umblând potrivit cu poftele lor nelegiuite. Aceștia sunt cei care fac dezbinări, (oameni) firești, care nu au Duhul. Dar voi, iubiților, zidiți-vă pe voi înșivă, întru a voastră prea sfântă credință, rugându-vă în Duhul Sfânt. Păziți-vă întru dragostea lui Dumnezeu și așteptați mila Domnului nostru Iisus Hristos, spre viață veșnică. Și pe unii, șovăitori, mustrați-i, pe alții, smulgându-i din foc, mântuiți-i; de alții, însă, fie-vă milă cu frică, urând și cămașa spurcată de pe trupul lor. Iar Celui ce poate să vă păzească pe voi de orice cădere și să vă pună înaintea slavei Lui, neprihăniți cu bucurie mare, singurului Dumnezeu, Mântuitorul nostru, prin Iisus Hristos, Domnul nostru, slavă, preamărire, putere și stăpânire, mai înainte de tot veacul și acum și întru toți vecii. Amin! (1, 17-25).

NOTE

[1] *Chimval* = vechi instrument muzical compus din două talere de aramă care erau lovite unul de altul; cimbal.

[2] *Chefa* = Sfântul Apostol Petru.

[3] *Veliar* = vezi *Glosar*.

[4] *Nesaț* = dorință puternică, poftă, aviditate, lăcomie.

[5] *Prinos* = dar oferit lui Dumnezeu.

[6] *Prihană* = faptă care încalcă morala; vină morală; păcat.

[7] *Platoșă* = armură de zale, de fier, de piele etc., de forma unui pieptar, cu care se îmbrăcau oștenii din Antichitate și în Evul Mediu spre a se apăra de loviturile dușmanilor; cuirasă.

[8] *Pavăză* = scut.

[9] *Elin* = grec.

[10] *Scit* = persoană făcând parte dintr-o populație indo-europeană nomadă care a trăit timp de mai multe secole î.Hr., în regiunile din nordul Mării Negre.

11 *Fur* = hoț.
12 *Neclevetitor* = care nu calomniază, nu ponegrește, nu bârfește, nu defaimă.
13 *Propășire* = progres, prosperitate, dezvoltare.
14 *Gâlceavă* = ceartă.
15 *Cangrenă* = necroză combinată cu putrefacție a unor țesuturi sau organe.
16 *Imeneu și Filet* = vezi *Glosar*.
17 *Onisim* = vezi *Glosar*.
18 *Zăbavnic* = care zăbovește, care întârzie.
19 *Gheenă* = iad, infern.
20 *Zavistie* = ceartă.
21 *Eres* = abatere de la dreapta credință.
22 *Antihrist* = vezi *Glosar*.
23 *Diotref* = vezi *Glosar*.

VII

Apocalipsa

PASAJE DIN APOCALIPSA SFÂNTULUI IOAN TEOLOGUL

Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan

Porunca primită de la Mântuitorul de către Sfântul Ioan Evanghelistul. Descoperirea lui Iisus Hristos, pe care I-a dat-o Dumnezeu, ca să arate robilor Săi cele ce trebuie să se petreacă în curând, iar El, prin trimiterea îngerului Său, a destăinuit-o robului Său Ioan, care a mărturisit cuvântul lui Dumnezeu și mărturia lui Iisus Hristos, câte a văzut. Fericit este cel care citește și cel care ascultă cuvintele proorociei și păstrează cele scrise în aceasta! Căci vremea este aproape.

Ioan, celor șapte Biserici, care sunt în Asia: Har vouă și pace de la Cel care este și Cel care era și Cel care vine și de la cele șapte duhuri, care sunt înaintea scaunului Lui, și de la Iisus Hristos, Martorul cel credincios, Cel întâi-născut din morți, și Domnul împăraților pământului. Lui, Care ne iubește și ne-a dezlegat pe noi din păcatele noastre, prin sângele Său, și ne-a făcut pe noi împărăție, preoți lui Dumnezeu și Tatăl Său, Lui fie slava și puterea, în vecii vecilor. Amin!

Iată, El vine cu norii și orice ochi Îl va vedea și-L vor vedea și cei care L-au împuns și se vor jeli, din pricina Lui, toate seminţiile pământului. Așa. Amin!

Eu sunt Alfa și Omega[1], *zice Domnul Dumnezeu, Cel ce este, Cel ce era și Cel ce vine, Atotţiitorul.*

Eu Ioan, fratele vostru și împreună cu voi părtaș la suferința și la împărăția și la răbdarea în Iisus, fost-am în insula ce se cheamă Patmos[2], pentru cuvântul lui Dumnezeu și pentru mărturia lui Iisus.

Am fost în duh în zi de duminică și am auzit, în urma mea, glas mare de trâmbiță, care zicea: Ceea ce vezi scrie în carte și trimite celor șapte Biserici: la Efes, și la Smirna[3] și la Pergam[4] și la Tiatira[5] și la Sardes[6] și la Filadelfia[7] și la Laodiceea[8].

Și m-am întors să văd al cui este glasul care vorbea cu mine și, întorcându-mă, am văzut șapte sfeșnice de aur. Și în mijlocul sfeșnicelor pe Cineva asemenea cu Fiul Omului, îmbrăcat în veșmânt lung până la picioare și încins pe sub sân, cu un brâu de aur. Capul Lui și părul Lui erau albe ca lâna albă și ca zăpada, și ochii Lui, ca para focului. Picioarele Lui erau asemenea aramei arse în cuptor, iar glasul Lui era ca un vuiet de ape multe; în mâna Lui cea dreaptă avea șapte stele; și din gura Lui ieșea o sabie ascuțită cu două tăișuri, iar fața Lui era ca soarele, când strălucește în puterea lui.

Și când L-am văzut, am căzut la picioarele Lui ca un mort. Și El a pus mâna dreaptă peste mine, zicând: „Nu te teme! *Eu sunt Cel dintâi și Cel de pe urmă, și Cel care sunt viu. Am fost mort, și, iată, sunt viu, în vecii vecilor, și am cheile morții și ale iadului.*

Scrie, deci, cele ce ai văzut și cele ce sunt și cele ce au să fie după acestea" (1, 1-19).

Cuvântul către Biserica din Laodiceea. Iar îngerului Bisericii din Laodiceea scrie-i: „Acestea zice Cel care este Amin, martorul cel credincios și adevărat, începutul zidirii lui Dumnezeu: știu faptele tale; că nu ești nici rece, nici fierbinte. O, de ai fi rece sau fierbinte! *Astfel, fiindcă ești căldicel – nici fierbinte, nici rece – am să te vărs din gura Mea.* Fiindcă tu zici: Sunt bogat și m-am îmbogățit și de nimic nu am nevoie! Și nu știi că tu ești cel ticălos și vrednic de plâns, și sărac și orb și gol! Te sfătuiesc să cumperi de la Mine aur lămurit în foc, ca să te îmbogățești, și veșminte albe ca să te îmbraci și să nu se dea pe față rușinea goliciunii tale, și alifie de ochi, ca să-ți ungi ochii și să vezi. Eu pe câți îi iubesc îi mustru și îi pedepsesc;

Capela Sfinților Apostoli, Mănăstirea Sfântului Ioan din insula Patmos (Grecia)

sârguiește dar și te pocăiește. *Iată, stau la ușă și bat; de va auzi cineva glasul Meu și va deschide ușa, voi intra la el și voi cina cu el și el cu Mine.* Celui ce biruiește îi voi da să șadă cu Mine pe scaunul Meu, precum și Eu am biruit și am șezut cu Tatăl Meu pe scaunul Lui". Cine are urechi să audă ceea ce Duhul zice Bisericilor (3, 14-22).

Cartea cu șapte peceți este dată Mielului. Am văzut apoi, în mâna dreaptă a Celui care ședea pe tron, o carte scrisă înăuntru și pe dos, pecetluită cu șapte peceți. Și am văzut un înger puternic, care striga cu glas mare: „Cine este vrednic să deschidă cartea și să desfacă pecețile ei?" Dar nimeni în cer, nici pe pământ, nici sub pământ nu putea să deschidă cartea, nici să se uite în ea. Și am plâns mult fiindcă nimeni n-a fost găsit vrednic să deschidă cartea, nici să se uite în ea.

Și unul dintre bătrâni mi-a zis: „Nu plânge. Iată, a biruit leul din seminția lui Iuda, rădăcina lui David, ca să deschidă cartea și cele șapte peceți ale ei".

Atunci am văzut, la mijloc, între tron și cele patru ființe și în mijlocul bătrânilor, stând un Miel, ca înjunghiat, și Care avea șapte coarne și șapte ochi, care sunt cele șapte duhuri ale lui Dumnezeu, trimise în tot pământul. Și a venit și a luat cartea, din dreapta Celui care ședea pe tron. Și când a luat cartea, cele patru ființe și cei douăzeci și patru de bătrâni au căzut înaintea Mielului, având fiecare alăută[9] și cupe de aur, pline cu tămâie, care sunt rugăciunile sfinților.

Și cântau o cântare nouă, zicând: *Vrednic ești să iei cartea și să deschizi pecețile ei, căci ai fost înjunghiat și ai răscumpărat lui Dumnezeu, cu sângele Tău, oameni din toată seminția și limba și poporul și neamul; și i-ai făcut Dumnezeului nostru împărăție și preoți, și vor împărăți pe pământ.*

Și am văzut și am auzit glas de îngeri mulți, de jur împrejurul tronului și al ființelor și al bătrânilor, și era numărul lor zeci de mii de zeci de mii și mii de mii, zicând cu glas mare: *Vrednic este Mielul cel înjunghiat ca să ia puterea și bogăția și înțelepciunea și tăria și cinstea și slava și binecuvântarea.*

Și toată făptura care este în cer și pe pământ și sub pământ și în mare si toate câte sunt în acestea le-am auzit, zicând: *Celui ce șade pe tron și Mielului fie binecuvântarea și cinstea și slava și puterea, în vecii vecilor!* Și cele patru ființe ziceau: „Amin!"

Iar bătrânii căzură și se închinară (5, 1-14).

Cerul cel nou și pământul cel nou. Noul Ierusalim. Și am văzut cer nou și pământ nou.

Căci cerul cel dintâi și pământul cel dintâi au trecut; iar marea nu mai este.

Și am văzut cetatea sfântă, noul Ierusalim, pogorându-se din cer de la Dumnezeu, gătită ca o mireasă, împodobită pentru mirele ei.

Și am auzit, din tron, un glas puternic care zicea: „Iată, cortul lui Dumnezeu este cu oameni; și El va sălășlui cu ei și vor fi poporul Lui și însuși Dumnezeu va fi cu ei. Și va șterge orice lacrimă din ochii lor și moarte nu va mai fi; nici plângere, nici strigăt, nici durere nu vor mai fi, căci cele dintâi au trecut".

Și Cel care ședea pe tron a grăit: „Iată, noi le facem pe toate".

Apoi a zis: „Scrie, fiindcă aceste cuvinte sunt vrednice de crezare și adevărate". Și iar mi-a zis: „Făcutu-s-a! *Eu sunt Alfa și Omega, Începutul și Sfârșitul.* Celui care însetează îi voi da să bea, în dar, din izvorul apei vieții. Cel care va birui va moșteni acestea și-i voi fi lui Dumnezeu și el Îmi va fi Mie fiu. Iar partea celor fricoși și necredincioși și spurcați și ucigași și desfrânați și fermecători și închinători de idoli și a tuturor celor mincinoși este în iezerul care arde, cu foc și cu pucioasă, care este moartea a doua" (21, 1-8).

Cea de-a doua venire a Mântuitorului Hristos. Și îngerul mi-a zis: „Aceste cuvinte sunt vrednice de crezare și adevărate și Domnul Dumnezeul duhurilor prorocilor, a trimis pe îngerul Său să arate robilor Săi cele ce trebuie să se întâmple în curând. Și iată vin curând. Fericit cel ce păzește cuvintele proorociei acestei cărți!"

Și eu, Ioan, sunt cel care am văzut și am auzit acestea. Iar când am auzit și am văzut, am căzut să mă închin înaintea picioarelor îngerului care mi-a arătat acestea. Și el mi-a zis: „Vezi să nu faci aceasta! Căci sunt împreună-slujitor cu tine și cu frații tăi, prorocii, și cu cei care păstrează cuvintele cărții acesteia. Lui Dumnezeu închină-te!"

Apoi mi-a zis: „Să nu pecetluiești cuvintele proorociei acestei cărți, căci vremea este aproape. Cine este nedrept, să nedreptățească înainte. Cine este spurcat, să se spurce și mai greu. Cine este drept, să facă dreptate mai departe. Cine este sfânt, să se sfințească și mai mult. Iată, vin curând și plata Mea este cu Mine, ca să dau fiecăruia, după cum este fapta lui. *Eu sunt Alfa și Omega, Cel dintâi și Cel de pe urmă, începutul și sfârșitul.* Fericiți cei care spală veșmintele lor ca să aibă stăpânire peste pomul vieții și prin porți să

intre în cetate! Afară câinii și vrăjitorii și desfrânații și ucigașii și închinătorii la idoli și toți cei care lucrează și iubesc minciuna!

Eu, Iisus, am trimis pe îngerul Meu ca să mărturisească vouă acestea, cu privire la Biserici. Eu sunt rădăcina și odrasla lui David, steaua care strălucește dimineața. Și Duhul și mireasa zic: Vino. Și cel care aude să zică: Vino! Și cel însetat să vină și cel care voiește, să ia în dar apa vieții".

Și eu mărturisesc oricui ascultă cuvintele proorociei acestei cărți: „De va mai adăuga cineva ceva la ele, Dumnezeu va trimite asupra lui pedepsele ce sunt scrise în cartea aceasta; iar de va scoate cineva din cuvintele cărții acestei prorocii, Dumnezeu va scoate partea lui din pomul vieții și din cetatea sfântă și de la cele scrise în cartea aceasta". Cel care mărturisește acestea zice: „Da, vin curând". Amin! Vino, Doamne Iisuse! Harul Domnului Iisus Hristos, cu voi cu toți! Amin. (22, 6-21).

NOTE

1 *Alfa (α) și Omega (ω)* = prima și ultima literă a alfabetului grec.
2 *Insula Patmos* = vezi *Glosar*.
3 *Smirna* = vezi *Glosar*.
4 *Pergam* = vezi *Glosar*.
5 *Tiatira* = vezi *Glosar*.
6 *Sardes* = vezi *Glosar*.
7 *Filadelfia* = vezi *Glosar*.
8 *Laodiceea* = vezi *Glosar*.
9 *Alăută (lăută)* = instrument muzical cu coarde, având cutia de rezonanță bombată și gâtul îndoit.

VIII

Glosar

VECHIUL TESTAMENT

1. *Alexandru cel Mare* (356-323 î. Hr.) – sau Alexandru al III-lea, rege al Macedoniei antice, unul dintre cei mai mari cuceritori ai Antichității. Neînfrânt în luptă, a distrus Imperiul Persan și a fondat unul dintre cele mai vaste imperii ale lumii antice, extins din Grecia, în vest, până în India, la est.
2. *Amalec* – fiu al lui Elifaz, nepotul lui Isav. Numele său a fost preluat de către urmașii săi, amaleciții. Populație ostilă israeliților, localizată în pustiul Negev, ce a purtat lupte cu vechii evrei din timpul Sfântului Proroc Moise până în timpul regalității, fiind definitiv nimicită în timpul regelui Iezechia.
3. *Amorei* (sau *Amoriți*) – populație din Canaan, ostilă israeliților, situată în zona deluroasă de pe malurile Iordanului (Transiordania). Numele lor este folosit adesea în Sfânta Scriptură pentru a-i desemna pe locuitorii păgâni ai Canaanului. Înfrânți de israeliți și de alte populații migratoare, dispar în jurul anului 1000 î. Hr.
4. *Antioh al IV-lea Epifanes* (215-164 î. Hr.) – conducător al Imperiului Seleucid între anii 175-164 î. Hr. Poartă campanii victorioase împotriva Egiptului Ptolemeilor. Persecuțiile sale împotriva iudeilor au condus la răscoala fraților Macabei și la pierderea ulterioară a Palestinei. Moare subit în anul 164 î. Hr., în timpul unei campanii împotriva parților.
5. *Ararat, Munții* – regiune muntoasă situată în extremitatea estică a Turciei actuale, în apropierea frontierei cu Armenia, Azerbaidjan și Iran.

6. *Artaxerxe* (sau *Ahașveroș*) – rege persan, identificat de către unii exegeți fie cu Xerxe I, Artaxerxe I Macroșeir sau Artaxerxe al II-lea Mnemon; soț al Esterei.
7. *Asidei* – partid religios iudaic ce se afirmă în perioada Macabeilor. Numele lor înseamnă „cei pioși", devotați Legii iudaice.
8. *Asiria* – regiune din Mesopotamia superioară, cuprinsă între granițele actuale ale Turciei, Irakului, Siriei și Iranului. Numele acesteia provine de la cetatea Assur, prima ei capitală. De-a lungul istoriei, a constituit centrul a trei imperii. Ultimul dintre acestea, Imperiul Neo-Asirian, a constituit între secolele X-VII î. Hr. cel mai puternic stat al lumii, granițele sale fiind cuprinse, în perioada de apogeu, între Cipru și Iran, respectiv între Armenia și Libia. Asirienii au distrus regatul Israel în secolul VIII î. Hr. și au asediat, fără succes, Ierusalimul. Imperiul Neo-Asirian dispare în urma înfrângerilor suferite în fața mezilor și babilonienilor, la sfârșitul secolului al VII-lea î. Hr.
9. *Astarta* – nume grecesc al unei divinități păgâne, identificată cu zeița sumeriană Inanna și cea babiloniană Ișter, zeiță a fertilității, dragostei și războiului. Cultul ei era practicat de populațiile canaanite, fiind ulterior preluat și de către israeliți.
10. *Așera* – divinitate păgână canaanită, văzută ca zeiță mamă și zeiță a mării, soție a zeului El, asociată de către Sfânta Scriptură cu zeul păgân Baal. Numele este folosit și pentru a desemna un chip ce reprezenta respectiva divinitate.
11. *Baal* – denumire atribuită în general unei divinități păgâne semite, asociată cel mai adesea zeului canaanit al furtunilor, Hadad. Desemnarea acestuia la plural în cuprinsul Sfintei Scripturi sugerează că acest apelativ desemna mai multe zeități păgâne. Cultul lui Baal a fost preluat și de către vechii evrei, mustrați adesea de profeți pentru aceasta.
12. *Babilon* – oraș antic mesopotamian, situat pe teritoriul actualului Irak, în apropiere de Bagdad. Devenit în timp cel mai însemnat oraș al Mesopotamiei antice, a fost capitala a două imperii. Imperiul

Neo-Babilonian i-a succedat Imperiului Neo-Asirian drept hegemon al Orientului Apropiat, suveranul babilonian Nabucodonosor al II-lea cucerind Ierusalimul și punând capăt existenței regatului Iuda (586 î. Hr.). Ulterior, Babilonul a devenit loc de exil pentru numeroși evrei. Tot lui Nabucodonosor al II-lea îi este atribuită ridicarea uneia dintre cele șapte minuni ale lumii antice, Grădinile suspendate din Babilon. Imperiul Neo-Babilonian a fost cucerit de către perșii conduși de *Cirus al II-lea cel Mare* (vezi mai jos), Babilonul căzând la anul 539 î. Hr.

13. *Bel* – nume dat zeului suprem al panteonului babilonian, Marduk, de proveniență sumeriană. Statuii zeului Bel li s-a poruncit celor trei tineri și Sfântului Proroc Daniel să i se închine.
14. *Betțur* – așezare fortificată din regatul Iuda, pe drumul dintre Ierusalim și Hebron, situată în apropierea localității actuale Burj es-Sur din Palestina.
15. *Byblos* – oraș antic din Fenicia, una dintre cele mai vechi așezări locuite continuu din lume, situat în actualul Liban, la nord de Beirut. În prezent este denumit Jubayl/Jbeil.
16. *Cadeș* – numele unei fântâni, așezări și regiuni din Peninsula Sinai, vizitată de israeliți în timpul peregrinării prin pustiu. Identificat cu oaza Ain Qudeis.
17. *Chislev* – cea de-a treia lună a anului civil și cea de-a noua lună a anului religios iudaic, având 30, respectiv 29 de zile, corespunzând perioadei noiembrie-decembrie a calendarului creștin.
18. *Cirus II cel Mare* (600/576-530 î. Hr.) – cunoscut și drept Cirus cel Bătrân. Fondator al Imperiului Persan, cuceritor al imperiului mezilor, al regatului lidian și al Imperiului Neo-Babilonian. În urma cuceririi acestui din urmă stat, îi eliberează pe evrei din robie, permițându-le să revină în Palestina și să reconstruiască Ierusalimul. Moare în anul 530 î. Hr., în timpul unei campanii împotriva tribului masageților din Asia Centrală.
19. *Coelesiria* – regiune situată între Munții Liban și Antiliban, cunoscută în prezent sub numele de El-Biqa, între Liban și Siria.

În perioada regatelor elenistice era constituită într-o provincie incluzând Fenicia și Iudeea, fiind disputată de către Egiptul ptolemeic și Regatul Seleucizilor. Transformată în diviziune administrativă a provinciei Siria după cucerirea romană.

20. *Dagon* – zeitate mesopotamiană și feniciană, devenită ulterior principalul zeu al panteonului filistean. În perioada Judecătorilor, principalul templu al acestui zeu se afla la Așdod, iar în timpul regalității la Bet-San.
21. *Darius I Medul* (550-486 î. Hr.) – cunoscut și ca Darius cel Mare. Al treilea monarh al Imperiului Persan, stat ce cunoaște apogeul sub conducerea sa. Organizează imperiul din punct de vedere administrativ și extinde stăpânirea acestuia în Europa, dar eșuează în cucerirea Greciei. În timpul domniei sale a fost reconstruit Templul din Ierusalim, urmând decretului predecesorului său, *Cirus al II-lea cel Mare* (vezi mai sus).
22. *Ecbatana* – oraș antic, capitală a regilor mezi, devenit reședință de vară a monarhilor persani; în prezent orașul Hamadan din Iran.
23. *Efod* – veșmânt al arhiereilor evrei, țesut din fire de in, fire de aur și fire de mătase purpurii-vinete, purpurii-roșii, stacojii și albe, alcătuit din două bucăți, prinse cu câte o agrafă de aur pe umeri. Pe fiecare parte a acestuia era așezată câte o piatră de onix, având gravate numele celor douăsprezece seminții ale lui Israel, câte șase.
24. *Efrateni* – populație menționată în cartea *Rut*, grupată în jurul Betleemului Iudeii.
25. *Enac* – potrivit Sfintei Scripturi, strămoș al unei rase de uriași, denumiți Anachimi, ce populau Canaanul înaintea venirii israeliților, proveniți din neamul Refaimilor. Alungați în timpul lui Iosua Navi, s-au refugiat în teritoriile filistenilor.
26. *Enghedi* – nume al unei oaze situate în ținutul muntos din vestul Mării Moarte, în teritoriul tribului lui Iuda.
27. *Etanim* – cea dintâi lună a calendarului civil și cea de-a șaptea lună a calendarului religios iudaic, având 30 de zile, corespunzând

perioadei septembrie-octombrie a calendarului creștin. După exilul babilonic, este denumită luna Tișri.

28. *Eufrat* – fluviu din vestul Asiei, izvorând din răsăritul Turciei actuale și vărsându-se în Golful Persic. Încadrează, împreună cu fluviul *Tigru* (vezi mai jos), câmpia Mesopotamiei.
29. *Filisteni* – populație provenită din regiunea Mării Egee, stabilită în decursul mileniului al II-lea î. Hr. pe coasta sud-vestică a Palestinei, grupată în jurul a cinci cetăți: Gaza, Ascalon, Așdod, Ecron și Gat. Unul dintre principalii dușmani ai Israelului antic.
30. *Gomora* – cetate din câmpia Iordanului, situată în sudul Palestinei, în apropierea Mării Moarte. Potrivit cărții *Facerea*, din cauza fărădelegilor locuitorilor ei, a fost distrusă de către Dumnezeu cu foc, împreună cu cetatea învecinată, *Sodoma*.
31. *Haran* – cetate situată în sud-estul Turciei actuale; locul unde s-a așezat și a murit Terah, tatăl patriarhului Avraam, după plecarea din *Ur* (vezi mai jos).
32. *Hebron* – oraș din Israelul actual, situat în apropierea Ierusalimului. În Antichitate, a fost locul unde au fost îngropați patriarhii evrei, de la Avraam până la fiii lui Iacov – mormintele acestora păstrându-se până în prezent. Ocupat de *Anachimi*, este cucerit de israeliți în timpul lui Iosua Navi. Sfântul Proroc David a fost uns rege al lui Israel în Hebron, care a constituit prima sa capitală. A rămas un centru administrativ important al Iudeii până la distrugerea sa de către romani.
33. *Heruvim* – ființă spirituală aparținând celei de-a doua cete a îngerilor, înfățișată adesea pe obiectele de cult ale vechilor israeliți și în Templul din Ierusalim, unde era reprezentat ca ființă înaripată, cu mâini și picioare.
34. *Hiram I* (980-947 î. Hr.) – rege fenician al *Tirului* (vezi mai jos), sub domnia căruia această cetate devine cel mai important dintre orașele feniciene. Aliat al regilor israeliți David și Solomon. Alături de acesta din urmă, fenicienii au organizat mai multe rute comerciale spre Egipt, Arabia, Mesopotamia și, probabil, India.

De asemenea, Hiram i-a trimis lui Solomon lucrători, lemn de cedru și aur pentru construcția Templului din Ierusalim.

35. *Hiton* – veșmânt preoțesc, constituit dintr-o cămașă de in cu mâneci, lungă până la picioare și țesută dintr-o bucată.

36. *Hoșen* – sau pectoral, podoabă de formă pătrată purtată de arhiereii evrei peste *efod* (vezi mai sus), la mijlocul pieptului, confecționată din aceleași materiale ca și acesta. Avea la capetele de sus două verigi, prin care se prindea, prin lănțișoare de aur, de efod, și două verigi la capetele de jos. Era împodobit cu 12 pietre scumpe, grupate câte trei, în patru rânduri, având fiecare săpat numele uneia dintre cele 12 seminții ale lui Israel. De asemenea, în interiorul său se afla oracolul Urim și Tummim, ce preînchipuiau pe Mântuitorul Iisus Hristos și pe Maica Domnului. Hoșenul este reprezentat în prezent de engolpionul purtat de arhiereii Bisericii Ortodoxe.

37. *Idumei* – populație descinsă din vechii edomiți, ce ocupa zona de sud a regatului Iuda, în deșertul Negev. A fost cucerită de către regii dinastiei Haşmonee. Regele *Irod I* cel Mare (vezi mai jos) era de origine idumeană.

38. *Iebusei* – populație descinsă din cel de-al treilea fiu al lui Canaan, ce locuia în zona deluroasă dimprejurul Ierusalimului, principala lor așezare. Învinși de israeliți în timpul lui Iosua Navi, au rămas în aceeași zonă, fiind absorbiți de către aceștia după fondarea cetății Sionului (Ierusalim) de către regele David.

39. *Ierihon* – localitate din estul Palestinei actuale (denumită în prezent er-Riha), situată la nord de Marea Moartă; una dintre cele mai vechi așezări locuite continuu din lume. Numit de Sfânta Scriptură și „cetatea palmierilor", vechiul Ierihon era înconjurat de un zid cu cel puțin un turn. A fost cucerit de israeliți în timpul lui Iosua Navi, rămânând pustiu vreme de mai multe secole și fiind reclădit de către Hiel din Betel, în timpul domniei regelui israelit Ahab. Regele *Irod I* cel Mare (vezi mai jos) a construit aici un palat de iarnă; de asemenea, în drum spre Ierihon, Mântuitorul Iisus Hristos a săvârșit minunea vindecării unui orb, și tot de drumul de la Ierusalim spre Ierihon este legată și pilda samarineanului milostiv.

40. *Ierim* – termen referindu-se la o persoană sau un popor, menționat în *Cartea I a Regilor* 15, 3 alături de amaleciți, pe care Dumnezeu îi poruncește regelui Saul să-i distrugă.
41. *Iope* – port la Marea Mediterană, constituind în prezent partea de sud a municipalității Tel Aviv-Jaffa din Israel. În vechime s-a aflat sub stăpânire egipteană, apoi filisteană, situându-se la hotarele teritoriilor atribuite tribului israelit al lui Dan. A fost cucerit de către vechii evrei în timpul domniei regilor David și Solomon și este posibil să fi servit ca port pentru Ierusalim, situat la 55 km depărtare. În Noul Testament este menționat ca loc al minunii săvârșite de către Sfântul Apostol Petru prin vindecarea *Tavitei* (vezi mai jos).
42. *Madian* - regiune din nord-vestul Peninsulei Arabice, situată pe malul răsăritean al Golfului Aqaba (Marea Roșie).
43. *Madianiți* – populația locuitoare a ținutului Madian, provenită, potrivit Sfintei Scripturi, din Madian, fiul patriarhului Avraam cu țiitoarea Chetura. Preotul Ietro, socrul Sfântului Proroc Moise, soția sa, Sefora, și cumnatul său, Hobab, erau madianiți. Ulterior, în perioada Judecătorilor, madianiții s-au aliat cu amoreii împotriva israeliților, fiind învinși de judecătorul Ghedeon.
44. *Media* – regiune situată în nord-vestul Iranului și sudul Azerbaidjanului actual, pe malul de sud-vest al Mării Caspice. Locuită de mezi, a devenit, în secolul al VIII-lea î. Hr., centrul imperiului acestora, până la cucerirea sa de către perși, în timpul domniei regelui *Cirus al II-lea cel Mare* (550 î. Hr.). Principalul oraș al Mediei era *Ecbatana* (vezi mai sus).
45. *Meil* – tunică purtată de arhiereii evrei pe deasupra *hitonului* (cămășii), sub *efod* (vezi mai sus), țesut dintr-o bucată, cu deschizătură pentru cap și guler țesut, fără mâneci, din mătase violetă, stacojie, vișinie și din in răsucit. Lungimea acestuia era până peste genunchi, având cusuți la poale, alternativ, ciucuri și clopoței de aur.
46. *Melhisedec* – personalitate prezentată de către Sfânta Scriptură ca rege al Salemului (probabil Ierusalimul) și preot al Dumnezeului

celui Preaînalt. L-a întâmpinat cu pâine și vin, ca ofrandă de mulțumire, pe patriarhul Avraam după victoria acestuia împotriva lui Kedarlaomer, regele Elamului. Prefigurare a Mântuitorului Iisus Hristos.

47. *Mezii și perșii* – locuitori ai *Mediei* (vezi mai sus), respectiv ai Persiei, regiune situată în sudul Iranului actual, pe malul nordic al Golfului Persic, având centrul la Persepolis. Mezii au fost cei dintâi care au întemeiat un imperiu, în secolul VIII î. Hr., fiind cuceriți de perși în secolul VI î. Hr., aceștia din urmă fondând cel mai întins stat al istoriei de până atunci, cuprinzând și Palestina.

48. *Mitră* – acoperământ al capului, purtat de preoții și arhiereii israeliți, având forma unui turban. Mitra arhiereilor se deosebea de cea a preoților prin adăugarea chidarului, o cunună de aur purtând inscripția „Sfințenia Domnului", legată de mitră printr-un șnur de mătase violetă. În timpul serviciului divin, preoților și arhiereilor nu le era îngăduit să-și dea jos mitra, acesta fiind semn de doliu sau de necurăție. În prezent, stă la originea mitrei purtate de arhiereii Bisericii Ortodoxe.

49. *Moab* – regiune situată pe teritoriul Iordaniei actuale, la est de Marea Moartă, locuită de moabiți. Numele acestora provine de la fiul lui Lot, nepotul patriarhului Avraam, cu fiica sa cea mare, numit Moab. De-a lungul istoriei antice, moabiții s-au aflat în relații majoritar ostile cu israelitenii, intrând de mai multe ori sub stăpânirea lor. Rut, soția lui Booz și străbunica regelui David, era de origine moabiteancă. Moabiții dispar ca popor cândva după cucerirea persană (secolul VI î. Hr.).

50. *Moloh* – divinitate păgână de origine feniciană, văzut ca zeu al războiului, căruia i se aduceau sacrificii umane, respectiv copii arși de vii prin depunerea lor într-un cuptor situat la baza statuii sale – locurile unde i se aduceau sacrificii lui Moloh erau denumite „tofet" – groapă de foc. Cultul său a fost adoptat și în Palestina, el devenind zeul național al amoniților. Unii israeliți au preluat la rându-le cultul acestei divinități păgâne, în ciuda interdicțiilor

clare ale Sfintei Scripturi. Cultul lui Moloh a dispărut din Palestina după cucerirea babiloniană, dar s-a menținut în Africa de Nord până în jurul secolului al II-lea î. Hr.

51. *Nazireu* – în Israelul antic, persoană care se izola de ceilalți, închinându-se Domnului printr-un legământ special, ale cărui principale prevederi erau acelea de a nu consuma băuturi alcoolice ori struguri sub orice formă, de a nu-și tăia părul și de a nu se atinge de trupul vreunui om mort. În cazul încălcării acestei din urmă reguli, nazireul trebuia să-și taie părul și să urmeze unele ritualuri de curățire. De asemenea, la încheierea perioadei de nazireat, acesta trebuia să aducă unele jertfe prescrise la Templu. Practica nazireatului s-a menținut până în zilele Mântuitorului Iisus Hristos.

52. *Ninive* – oraș situat în Mesopotamia Superioară (nordul actualului Irak), pe malul opus al fluviului *Tigru (vezi mai jos)* față de orașul Mosul. A îndeplinit rolul de capitală a Imperiului Neo-Asirian, până la cucerirea și distrugerea sa de către babilonieni, la anul 612 î. Hr. În perioada Sfântului Proroc Iona, populația orașului Ninive ajungea la aproximativ 120 000 locuitori.

53. *On/Iliopolis* (*Heliopolis*) – oraș antic egiptean, situat în apropierea actualului Cairo, remarcat în vechime pentru cultul zeului soare, Ra, care avea aici cele mai importante sanctuare. Patriarhul Iosif s-a căsătorit cu fiica unui preot din orașul On. În alt loc din Sfânta Scriptură, cetatea este denumită Bet-Șemeș – „cetatea soarelui". Potrivit Sfintei Scripturi, a fost una dintre cele trei cetăți zidite de israeliți în timpul robiei egiptene.

54. *Pitom* – oraș antic egiptean, a cărui locație este incertă în prezent, situat cel mai probabil la sud-vest de Cairo. Alături de *Ramses* și *On/Iliopolis*, este una dintre cele trei cetăți ridicate de israeliți în timpul robiei egiptene.

55. *Poarta Apelor* – una dintre porțile zidului împrejmuitor al Ierusalimului în timpul reconstruirii acestuia sub Ezdra și Neemia.

56. *Pompei – Gnaeus Pompeius Magnus* (106-48 î. Hr.) – general și politician roman. Militar talentat, a alcătuit, alături de Iulius

Caesar și Marcus Crassus, primul triumvirat din istoria Republicii Romane. În anul 63 î. Hr., în timpul campaniei sale în răsărit, Pompei a pătruns în Iudeea, unde a asediat și cucerit Ierusalimul, transformând Regatul hașmoneu într-un stat clientelar al Romei. A intrat ulterior în conflict cu Caesar, declașând un război civil soldat cu înfrângerea sa în anul 48 î. Hr., în urma căreia s-a refugiat în Egipt, unde a fost asasinat.

57. *Purim* – sărbătoare evreiască, asociată salvării israeliților de către Estera, soția regelui persan *Artaxerxe* (vezi mai sus), din fața uneltirilor lui Aman. Celebrată de către vechii evrei între zilele 13 și 15 ale lunii Adar, corespunzând lunii martie din calendarul creștin.

58. *Ramses* – oraș antic egiptean, situat în estul Deltei Nilului, ce a constituit reședința faraonului Ramses al II-lea. Potrivit Sfintei Scripturi, este una dintre cele trei cetăți zidite de israeliți în timpul robiei egiptene.

59. *Saba* – regat din sud-vestul Peninsulei Arabice, situat aproximativ pe teritoriul actualului Yemen, având capitala la Ma'rib. Potrivit Sfintei Scripturi, o regină a Sabei ar fi venit la curtea regelui Solomon. Regatul Saba a dispărut în jurul secolului III î. Hr.

60. *Sabeeni* – locuitori ai regatului *Saba* (vezi mai sus).

61. *Salmanasar* – numele mai multor regi asirieni, dintre care *Salmanasar al III-lea* (859-824 î. Hr.) este cel dintâi care a intrat în contact cu regatul Israel, înfrângând o coaliție formată din mai mulți regi sirieni și Ahab al Israelului. *Salmanasar al V-lea* (727-722 î. Hr.) a invadat regatul Israel, după ce acesta a refuzat plata tributului, și a asediat Samaria, cucerită după moartea sa de *Sargon al II-lea*, urmașul său (vezi mai jos).

62. *Samarineni* – populație din regiunea Samariei, regiune din nordul Palestinei, între Galileea și Iudeea. Locuită inițial de membri triburilor israelite ale lui Manase și Efraim, Samaria a fost în mare parte depopulată de către regele asirian *Salmanasar al V-lea*, care a colonizat-o cu sclavi păgâni. Amestecul dintre aceștia și israeliții rămași a dat naștere poporului samarinean, care păstra unele

aspecte ale cultului ebraic. Centrul religiei samarinenilor era templul de pe Muntele Garizim. Iudeii îi disprețuiau pe samarineni, considerându-i păgâni. Mântuitorul Iisus Hristos nu a împărtășit desconsiderația iudaică față de samarineni, așa cum reiese din convorbirea cu femeia samarineancă și din parabola samarineanului milostiv. În prezent, un număr redus de samarineni trăiesc în Israel.

63. *Sanherib* (705-681 î. Hr.) – rege asirian, a purtat numeroase campanii militare împotriva babilonienilor, arabilor, fenicienilor, egiptenilor și în Anatolia. În urma sfidării sale de către regele Iezechia al regatului Iuda, invadează regatul iudeu și asediază, fără succes, Ierusalimul, salvat de Dumnezeu printr-o epidemie izbucnită în rândurile oastei asiriene.

64. *Sargon al II-lea* (722-705 î. Hr.) – rege asirian, succesorul lui *Salmanasar al V-lea* (vezi mai sus). A definitivat cucerirea Samariei, capitala regatului Israel, începută sub predecesorul său, și a deportat ulterior populația regatului, colonizându-l cu sclavi păgâni, care au format ulterior poporul *samarinean* (vezi mai sus). A mai purtat campanii împotriva caldeilor, babilonienilor, sirienilor și arabilor.

65. *Scorpion* – instrument antic de tortură, constând dintr-un bici cu mai multe curele, prevăzute cu sfere metalice și terminate cu cârlige de fier, asemănătoare cozii unui scorpion, folosit pentru pedepsirea sclavilor.

66. *Seleucos I Nicator* (358-281 î. Hr.) – general al lui *Alexandru cel Mare* (vezi mai sus), înființează după moartea acestuia Imperiul Seleucid, cuprinzând teritoriile răsăritene ale imperiului lui Alexandru, cu capitala la Antiohia, oraș fondat de către Seleucos. Și-a disputat stăpânirea *Coelesiriei* (vezi mai sus) cu Egiptul Ptolemeilor.

67. *Senaar* – termen folosit de Sfânta Scriptură pentru a desemna, cu aproximație, regiunea Mesopotamiei, cuprinzând orașele Babilon și Uruk.

68. *Sichem* – așezare antică din Palestina centrală, cea dintâi cetate canaanită menționată de Sfânta Scriptură. După ocuparea Palestinei de către israeliți, s-a situat în teritoriile tribului lui Efraim,

fiind cetate levitică; aici, israeliții au înmormântat osemintele patriarhului Iosif, aduse din Egipt. După cucerirea regatului Israel, devine principala cetate a *samarinenilor* (vezi mai sus), fiind situată în apropierea Muntelui Garizim. Ruinele sale se află în localitatea actuală Tell Balata din Israel.

69. *Sidon* – port la Marea Mediterană, situat în prezent pe teritoriul Libanului, la sud de Beirut. În vechime reprezenta una dintre principalele cetăți feniciene, având două porturi gemene, cunoscute ca Sidonul cel Mare și Sidonul cel Mic. Rezistă în fața atacurilor regatului Israel, fiind cucerit de asirieni în a doua parte a secolului al VIII-lea î. Hr. Ulterior, a fost cucerit, succesiv, de către babilonieni, persani și macedoneni. Potrivit Sfintei Scripturi, în hotarele Sidonului Mântuitorul Hristos a vindecat pe fiica unei femei, chinuită de un duh necurat. De asemenea, Sfântul Apostol Pavel și-a vizit prietenii din acest oraș în timpul călătoriei sale spre *Roma* (vezi mai jos).

70. *Sodoma* – vezi *Gomora*.

71. *Suza* (sau *Susa*) – cetate antică, situată în sud-vestul Iranului actual. A fost capitala regatului Elamului. Ulterior, a fost cucerită de asirieni și babilonieni. În timpul ocupației babiloniene, aici au locuit Neemia și Sfântul Proroc Daniel. Cucerită ulterior de persani, a devenit unul dintre cele trei orașe regale ale imperiului. În palatul ridicat aici de către regele *Darius I cel Mare* (vezi mai sus) a fost încoronată ca regină Estera, de către regele *Artaxerxe* (vezi mai sus). Ruinele sale se află în localitatea actuală Șuș din Iran.

72. *Tarsis* – așezare antică, identificată de majoritatea istoricilor cu localitatea Tartessus, colonie feniciană din valea râului Guadalquivir, în Spania actuală. Potrivit Sfintei Scripturi, Sfântul Proroc Iona s-a îmbarcat la *Iope* (vezi mai sus) într-o corabie cu destinația Tarsis.

73. *Tigru* – fluviu din vestul Asiei, izvorând din Munții Armeniei, pe teritoriul Turciei actuale, și curgând pe teritoriul Irakului către sud-est. Se varsă în râul *Eufrat* (vezi mai sus) mai sus de Golful Persic.

74. *Tir* – port fenician la Marea Mediterană, localizat în sudul Libanului actual. Inițial cuprindea două așezări, una pe o insulă situată în

apropiere de țărm și alta pe continent. După declinul stăpânirii egiptene în regiune, Tirul își dobândește independența, devenind cea mai însemnată cetate a Feniciei, alături de *Sidon* (vezi mai sus). Regele *Hiram I al Tirului* (vezi mai sus), aliatul regilor israeliți David și Solomon, unește cele două așezări prin construirea unui pod. A fost cucerit de regele asirian *Sargon al II-lea* (vezi mai sus) în a doua parte a secolului al VIII-lea î. Hr., intrând ulterior sub stăpânirea babilonienilor și a macedonenilor. Este menționat de către Mântuitorul Iisus Hristos, Care arată că este o cetate păgână mai puțin vinovată decât cetățile galileene ce au fost martore ale minunilor Sale.

75. *Țoar* – așezare antică menționată de Sfânta Scriptură, localizată în câmpia de la sudul Mării Moarte, alături de alte patru cetăți, între care *Sodoma* și *Gomora* (vezi mai sus). Spre deosebire de acestea, este cruțată de pedeapsa lui Dumnezeu, constituind locul de refugiu al lui Lot, nepotul patriarhului Avraam, și al fiicelor sale.

76. *Ur* – oraș-stat sumerian, situat în apropierea localității actuale Tell el-Muqayyar din sudul Irakului. Potrivit Sfintei Scripturi, a fost locul de naștere al patriahului Avraam, pe care l-a părăsit ulterior, împreună cu tatăl său, Terah, pentru a se îndrepta spre *Haran* (vezi mai sus).

77. *Zeus (Filoxenul)* – divinitatea supremă a panteonului greco-roman (cunoscut la romani sub numele de Jupiter), zeu al cerului și al tunetului. Potrivit Sfintei Scripturi, regele seleucid *Antioh al IV-lea Epifanes* (vezi mai sus) a închinat Templul din Ierusalim lui Zeus Filoxenul, în încercarea de a distruge cultul iudaic.

78. *Zif* – așezare situată în apropiere de Hebron, în Iudeea. Potrivit Sfintei Scripturi, a constituit unul dintre locurile de refugiu ale Sfântului Proroc David, în timpul prigonirii acestuia de către regele Saul. În prezent a fost identificat cu localitatea Tell Zif din Israel.

NOUL TESTAMENT

1. *Abilena* – regiune situată la poalele Munților Antiliban, în apropierea orașului *Damasc* (vezi mai jos) din Siria actuală, având capitala la Abila. Regat independent în secolul I î. Hr., era tetrarhie sub conducerea lui *Lisanias* (vezi mai jos) la momentul Nașterii Mântuitorului Iisus Hristos.
2. *Amfipoli* – centru comercial din Macedonia antică, situat în nordul Mării Egee, pe râul Strimon. Amintit în Sfânta Scriptură alături de *Apolonia* (vezi mai jos), ca fiind străbătut de către Sfântul Apostol Pavel în timpul călătoriei sale la *Tesalonic* (vezi mai jos).
3. *Ana, Sfânta Proorociță* – femeie sfântă din tribul israelit al lui Așer, rămasă văduvă de tânără, care își petrecuse toată viața la Templul din Ierusalim, slujind Domnului în post și rugăciune. A fost prezentă, fiind în vârstă de 84 ani, alături de *Dreptul Simeon* (vezi mai jos) în momentul aducerii Mântuitorului Iisus Hristos la Templu, mărturisind că Acesta este Mesia. Este prăznuită de Biserica Ortodoxă la 3 februarie și 28 august.
4. *Anania* – membru al Bisericii din Ierusalim, soțul *Safirei* (vezi mai jos). În urma vânzării unei țarini, ascunde, împreună cu soția sa, o parte din bani; fiind vădit de către Sfântul Apostol Petru ca înșelător, este pedepsit de Dumnezeu cu moartea.
5. *Anania (2)* – unul dintre cei șaptezeci de ucenici ai Domnului, iudeu originar din *Damasc* (vezi mai jos), hirotonit preot și episcop al acestei cetăți. Numit de Sfânta Scriptură „bărbat evlavios după Lege", îl botează pe Sfântul Apostol Pavel după convertirea acestuia

pe drumul Damascului. Primește mai târziu cununa muceniciei, fiind ucis cu pietre (lapidat). Este prăznuit de Biserica Ortodoxă la 1 octombrie.

6. *Anna* – arhiereu evreu, de origine alexandrină, îndeplinește funcția de mare preot al Templului din Ierusalim între anii 6-15 d. Hr. Destituit ulterior din funcție de procuratorul roman Valerius Gratus, își păstrează puterea atât prin intermediul ginerelui său, *Caiafa* (vezi mai jos), numit la rându-i mare preot, cât și deoarece în gândirea evreilor funcția de mare preot era deținută pe viață. În timpul arhieriei sale, își începe propovăduirea în pustie Sfântul Proroc Ioan Botezătorul. A făcut parte dintre membrii *sinedriului* care L-au judecat pe Mântuitorul Iisus Hristos și, mai târziu, pe Sfinții Apostoli Petru și Ioan.
7. *Antihrist* – termen folosit exclusiv de către Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan în primele două *Epistole sobornicești*, desemnând o persoană sau o ființă spirituală care este împotriva Mântuitorului Iisus Hristos, adică falșii credincioși sau ereticii. Apropiat ca înțeles de termenii „hristoși mincinoși" și „omul nelegiuirii", folosiți de către Mântuitorul Iisus Hristos și Sfântul Apostol Pavel.
8. *Antiohia Pisidiei* – cetate din *Asia Mică*, situată în regiunea Frigiei, inclusă de romani în provincia Galatia. Potrivit Sfintei Scripturi, a fost vizitată de către Sfinții Apostoli Pavel și *Barnaba* (vezi mai jos) în timpul primei călătorii misionare. Apostolii au propovăduit în sinagoga iudeilor din acest oraș, fiind ulterior alungați de către cei ce li se opuneau. Ruinele cetății se află în apropierea localității Yalvac din Turcia actuală.
9. *Apolonia* – așezare din Macedonia antică, situată pe vechiul drum roman Via Egnatia, în apropiere de *Amfipoli* (vezi mai sus). Vizitată de către Sfântul Apostol Pavel în timpul călătoriei acestuia la *Tesalonic* (vezi mai jos).
10. *Areopag* – colină situată în apropierea Acropolei din orașul *Atena* (vezi mai jos), al cărei nume înseamnă „dealul lui Ares". Aici se întrunea tribunalul cu același nume, având atribuții morale și

Colina Areopagului (Atena, Grecia)

religioase. Înaintea *Areopagului* a fost adus Sfântul Apostol Pavel, care le-a vorbit membrilor acestuia despre Adevăratul Dumnezeu, făcând o paralelă cu altarul „dumnezeului necunoscut" ce exista la Atena în vremea aceea.

11. *Arhelau* – fiu al regelui *Irod I cel Mare* (vezi mai jos), frate al lui *Irod Antipa* (vezi mai jos), a stăpânit ca etnarh peste ținuturile Idumeii, Iudeii și Samariei între anii 4 î. Hr. – 6 d. Hr.. A fost înlăturat de romani sub acuzația de tiranie, ținuturile aflate sub stăpânirea sa fiind incorporate Imperiului.

12. *Asia Mică* – peninsulă din vestul Asiei, constând aproximativ din partea asiatică a Turciei actuale. În contextul Sfintei Scripturi, prin *Asia* se înțelegea cel mai adesea provincia romană Asia Proconsulară, ce cuprindea partea de apus a Asiei Mici și avea reședința la *Efes* (vezi mai jos). În această regiune au propovăduit Sfinții Apostoli Petru și Pavel. De asemenea, cele șapte Biserici

menționate în *Apocalipsa* Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan se aflau în cuprinsul acestei provincii.

13. *Atalia* – port la Marea Mediterană din regiunea Pamfiliei, în *Asia Mică* (vezi mai sus). Potrivit Sfintei Scripturi, a fost vizitat de către Sfinții Apostoli Pavel și *Barnaba* (vezi mai jos) la întoarcerea din prima călătorie misionară. În prezent este orașul Antalya din Turcia.
14. *Atena* – capitala Greciei actuale. În timpul Sfinților Apostoli, era unul dintre marile centre universitare și culturale ale lumii antice, fiind cuprinsă în cadrul provinciei romane Ahaia. *Atena* a fost vizitată de către Sfântul Apostol Pavel în timpul celei de-a doua călătorii misionare, apostolul neamurilor ținând aici celebra cuvântare înaintea *Areopagului* (vezi mai sus). Comunitatea creștină formată la *Atena* în urma predicării Sfântului Apostol Pavel l-a avut drept întâi episcop pe *Sfântul Dionisie Areopagitul* (vezi mai jos).
15. *Azimelor, Ziua/Zilele* – perioadă ce urma sărbătorii iudaice a Paștilor, între zilele de 15-21 ale lunii ebraice Nisan, corespunzând lunii martie din calendarul creștin. În această perioadă evreii aduceau la Templu, între alte ofrande, azime (pâini nedospite), în amintirea scoaterii lor de către Dumnezeu din robia egipteană.
16. *Baraba* – iudeu, căpetenie de tâlhari, închis de către romani pentru mai multe tâlhării și omoruri. Potrivit Sfintei Scripturi, a fost eliberat de către guvernatorul *Ponțiu Pilat* (vezi mai jos), la cererea arhiereilor și a iudeilor, în locul Mântuitorului Iisus Hristos, în conformitate cu obiceiul evreiesc ca în ajunul sărbătorii Paștilor să fie eliberat un deținut.
17. *Bariisus* (sau *Elima*) – vrăjitor și fals profet iudeu, aflat la curtea proconsului roman *Sergius Paulus* al Ciprului (vezi mai jos). S-a împotrivit propovăduirii Sfinților Apostoli Pavel și Barnaba, dar a fost pedepsit de Dumnezeu cu orbire.
18. *Barnaba, Sfântul Apostol* – unul dintre cei șaptezeci de ucenici ai Mântuitorului Iisus Hristos, iudeu originar din insula Cipru, văr al Sfântului Apostol și Evanghelist (Ioan) Marcu și apropiat al

Sfântul Apostol Barnaba

Sfântului Apostol Pavel, pe care îl însoțește în primele sale călătorii misionare. Propovăduiește cuvântul Evangheliei în Antiohia Siriei și în Cipru, unde suferă martiriul în jurul anului 63 d. Hr. Este prăznuit de Biserica Ortodoxă la 11 iunie.

19. *Bereea* – cetate din sudul Macedoniei antice, situată în apropierea *Tesalonicului* (vezi mai jos). Potrivit Sfintei Scripturi, după ce au fost alungați de către iudei din *Tesalonic* (vezi mai jos), Sfinții Apostoli Pavel și *Sila* (vezi mai jos) s-au refugiat aici, propovăduind pentru o vreme. Sosirea oponenților acestora în *Bereea* a dus la plecarea Sfinților Apostoli. În prezent este localitatea Verria din Grecia.

20. *Betania* – sat din Palestina, situat la poalele *Muntelui Măslinilor*, în apropierea Ierusalimului. Aici locuiau Lazăr, Marta și Maria, prietenii Mântuitorului Iisus Hristos. Potrivit Sfintei Scripturi, în Betania a avut loc ungerea cu mir a Mântuitorului Iisus Hristos de către o femeie, în casa lui Simon Leprosul, și tot aici a săvârșit Fiul

lui Dumnezeu minunea învierii din morți a prietenului său Lazăr. În prezent este localitatea El-Azariyeh.

21. *Betfaghe* – sat din Palestina, situat la poalele *Muntelui Măslinilor*, la nord de *Betania* (vezi mai sus), pe drumul de la *Ierihon* spre Ierusalim. Potrivit Sfintei Scripturi, de aici a trimis Mântuitorul Iisus Hristos, aflat în drum spre Ierusalim, pe doi dintre ucenicii Săi pentru a-i aduce asina și mânzul ei.

22. *Betleem* – cetate din Iudeea, situată la sud de Ierusalim, numită și *Efrata*, locul de origine al neamului Sfântului Proroc și Împărat David. Potrivit Sfintei Scripturi, aici a avut loc Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos, vestită de îngeri păstorilor și de către stea *magilor* (vezi mai jos) de la Răsărit. În prezent este localitatea Bayt Lahm din Palestina.

Orașul Betleem, locul nașterii Mântuitorului Iisus Hristos (Palestina)

23. *Betsaida* – localitate din regiunea Galileei, situată în nordul Mării Tiberiadei (*Lacul Ghenizaret* – vezi mai jos), în apropierea *Capernaumului* (vezi mai jos). Potrivit Sfintei Scripturi, a fost locul de naștere al Sfinților Apostoli Andrei, Petru și Filip. Mântuitorul Iisus Hristos a săvârșit aici mai multe minuni, însă locuitorii *Betsaidei* nu au crezut în El.

24. *Caiafa* – arhiereu evreu, ginere al arhiereului *Anna* (vezi mai sus). A deținut demnitatea de mare preot între anii 18-36 d. Hr. Potrivit Sfintei Scripturi, a poruncit prinderea Mântuitorului Iisus Hristos în grădina *Ghetsimani* (vezi mai jos) și a prezidat *sinedriul* ce L-a judecat. Același sinedriu a dat bani ostașilor care păziseră mormântul Domnului Hristos pentru a tăgădui Învierea Sa. A prezidat de asemenea sinedriul care i-a întemnițat pe Sfinții Apostoli Petru și Ioan, în urma minunii vindecării ologului de la poarta Templului.

25. *Cana Galileei* – cetate din Galileea, situată în apropiere de *Capernaum* (vezi mai jos), la nord de *Lacul Ghenizaret* (vezi mai jos). Potrivit Sfintei Scripturi, aici Mântuitorul Iisus Hristos a săvârșit întâia Sa minune, aceea a prefacerii apei în vin la o nuntă.

26. *Candachia* – nume generic dat reginelor regatului nubian Kuș, situat pe Valea Nilului, în sudul Egiptului, cu capitala la Meroe (numit și Etiopia de la Meroe). Semnificația sa în limba etiopiană este aceea de „regină". În perioada la care face referire Sfânta Scriptură, regina Kușului era Amanitora.

27. *Capernaum* – așezare din regiunea Galileei, situată în nord-vestul *Lacului Ghenizaret* (vezi mai jos). Numele său înseamnă „satul lui Naum", fiind locul de naștere al Sfântului Proroc Naum. Potrivit Sfintei Scripturi, Mântuitorul Iisus Hristos a locuit aici după plecarea din *Nazaret* (vezi mai jos), săvârșind mai multe minuni, însă locuitorii Capernaumului nu au crezut în El. Ruinele sale se află la Tell Hum, în Israel.

28. *Cezareea Palestinei* – port la Marea Mediterană, situat la nord-vest de Ierusalim, ridicat de regele *Irod I cel Mare* (vezi mai jos). În

Ruinele Cezareei Palestinei

timpul Mântuitorului Hristos, era reședința procuratorilor romani ai Iudeii. Potrivit Sfintei Scripturi, cel dintâi care a propovăduit cuvântul Evangheliei aici a fost Sfântul Apostol Filip. Tot aici a avut loc convertirea sutașului *Corneliu* (vezi mai jos), botezat cu toată casa sa de către Sfântul Apostol Petru. De asemenea, Sfântul Apostol Pavel a vizitat de mai multe ori orașul, fiind închis vreme de doi ani aici, în timpul celei dintâi captivități. În prezent situată în Israel.

29. *Cilicia* – regiune din sud-estul *Asiei Mici* (vezi mai sus), cuprinsă în prezent între granițele Turciei. Organizată începând cu anul 67 î. Hr. ca provincie romană, cu reședința la *Tars* (vezi mai jos), orașul de origine al Sfântului Apostol Pavel.

30. *Cincizecimea* (*Rusaliile*) – praznic împărătesc al Bisericii creștine, numit și ziua Pogorârii Sfântului Duh. A avut loc la cincizeci de zile după Învierea Mântuitorului Iisus Hristos, când Duhul Sfânt

S-a pogorât în chip de limbi de foc peste Sfinții Apostoli aflați în Ierusalim. Reprezintă momentul nașterii Bisericii creștine.

31. *Claudius Lysias* – tribun militar, grec de origine, comandantul garnizoanei romane al fortăreței Antonia din Ierusalim. Potrivit Sfintei Scripturi, îl salvează pe Sfântul Apostol Pavel de iudeii care voiau să-l omoare, trimițându-l ulterior, sub escortă, la *Cezareea Palestinei* (vezi mai sus).

32. *Cleopa* – unul dintre cei șaptezeci de ucenici ai Domnului. Potrivit Sfintei Scripturi, este unul dintre cei doi ucenici (alături de *Luca*, vezi mai jos) cărora li S-a arătat Mântuitorul Iisus Hristos, pe drumul de la Ierusalim spre *Emaus* (vezi mai jos), în prima zi după Învierea Sa. Prăznuit de Biserica Ortodoxă la 30 octombrie și 4 ianuarie.

33. *Corint* – oraș din Grecia actuală, situat la extremitatea vestică a istmului ce leagă Grecia centrală de Peloponeș. Cucerit de romani în secolul II î. Hr., a devenit reședința provinciei Ahaia. Potrivit Sfintei Scripturi, Sfântul Apostol Pavel a propovăduit aici vreme de 18 luni în timpul celei de-a doua călătorii misionare, organizând Biserica locală. După plecarea apostolului neamurilor, creștinii din Corint s-au dezbinat, motiv pentru care acesta le adresează două epistole (*1* și *2 Corinteni*).

34. *Corneliu Sutașul, Sfântul Mucenic* – centurion din *Cezareea Palestinei* (vezi mai sus). Potrivit Sfintei Scripturi, a fost cel dintâi păgân convertit la creștinism, după ce a ascultat predica Sfântului Apostol Petru, botezându-se împreună cu toată casa sa. A fost hirotonit ulterior episcop al Cezareei. Prăznuit ca mucenic de Biserica Ortodoxă la 13 septembrie.

35. *Creta* – insulă din Marea Mediterană, situată în sudul Greciei. Potrivit Sfintei Scripturi, Sfântul Apostol Pavel a propovăduit aici cuvântul Evangheliei, hirotonindu-l ca episcop al insulei pe Sfântul Apostol Tit, căruia îi adresează ulterior o epistolă.

36. *Damaris* – femeie din *Atena* (vezi mai sus), convertită la creștinism în urma predicii Sfântului Apostol Pavel din *Areopag* (vezi mai sus). Prăznuită de Biserica Ortodoxă la 4 octombrie.

37. *Damasc* – capitala Siriei actuale. Oraș situat la est de Munții Antiliban, în apropierea Muntelui Hermon. În perioada Vechiului Testament, a fost cucerit de către regele David, intrând o perioadă în componența regatului israelit. În perioada Noului Testament se afla sub stăpânirea regelui nabatean Areta al IV-lea, vasal al Imperiului Roman. Potrivit Sfintei Scripturi, pe drumul spre Damasc a avut loc convertirea Sfântului Apostol Pavel, botezat ulterior de către episcopul cetății, *Anania* (vezi mai sus).

38. *Domițian* (81-96 d. Hr.) – împărat roman, membru al dinastiei Flaviilor, fiul lui *Vespasian* (vezi mai jos) și fratele lui *Titus* (vezi mai jos). Spre sfârșitul domniei i-a persecutat pe creștini. În timpul stăpânirii sale Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan a scris cartea *Apocalipsei*, în insula *Patmos* (vezi mai jos).

39. *Diaconii Filip, Prohor, Nicanor, Timon, Parmena și Nicolae* – iudei eleniști, șase dintre cei șapte diaconi (împreună cu *Sfântul Arhidiacon Ștefan* – vezi mai jos) hirotoniți de către Sfinții Apostoli, prin punerea mâinilor, pentru a le fi ajutor în slujirea liturgică și în opera misionară. Termenul de „diacon" înseamnă „slujitor", desemnând o persoană hirotonită de Apostoli sau de episcopi, care face parte din prima treaptă a preoției creștine.

40. *Dionisie Areopagitul, Sfântul Mucenic* – bărbat atenian, membru al *Areopagului* (vezi mai sus). Potrivit Sfintei Scripturi, s-a convertit la creștinism în urma predicii Sfântului Apostol Pavel din *Areopag*, devenind primul episcop al Bisericii din *Atena*. Este prăznuit ca mucenic de către Biserica Ortodoxă la data de 3 octombrie.

41. *Diotref* – personalitate influentă (posibil episcop) în cadrul unei Biserici locale din *Asia Mică* (vezi mai sus), menționat de către Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan în *Epistola a 3-a sobornicească* ca opunându-se slujitorilor Evangheliei.

42. *Efes* – oraș din vestul *Asiei Mici* (vezi mai sus), capitala provinciei romane Asia Proconsulară, renumit în epocă pentru templul zeiței Artemis – una dintre cele șapte minuni ale lumii antice. Potrivit Sfintei Scripturi, Sfântul Apostol Pavel a predicat aici vreme de aproape

trei luni, în timpul celei de-a treia călătorii misionare; ulterior, el le adresează efesenilor o epistolă. Primul episcop al Bisericii din Efes a fost *Sfântul Apostol Timotei*, căruia Sfântul Pavel îi adresează două epistole. De asemenea, la *Efes* a locuit pentru o vreme Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan, care a scris aici *Evanghelia* sa. Biserica din *Efes* este una dintre cele șapte menționate în cartea *Apocalipsei*. În prezent ruinele sale se află în apropierea localității Selçuk din Turcia.

43. *Efraim* – cetate aflată în teritoriile tribului israelit al lui Efraim, fiul patriarhului Iosif, de la care și-a luat numele, la nord-est de Ierusalim. Potrivit Sfintei Scripturi, aici S-a retras Mântuitorul Iisus Hristos din cauza prigonirii iudeilor, după săvârșirea minunii învierii din morți a lui Lazăr din *Betania* (vezi mai sus).

44. *Emaus* – sat aflat la o depărtare de 60 stadii (11 km) de Ierusalim. Potrivit Sfintei Scripturi, după Învierea Mântuitorului Hristos, El li S-a arătat întâia oară ucenicilor *Luca* (vezi mai jos) și *Cleopa* (vezi mai sus), aflați în drum de la Ierusalim spre *Emaus*.

45. *Enea* – bărbat iudeu, originar din cetatea palestiniană *Lida* (vezi mai jos). Potrivit Sfintei Scripturi, suferise vreme de opt ani de paralizie, înainte de a fi vindecat de către Sfântul Apostol Pavel, convertindu-se apoi la creștinism.

46. *Etiopia* – în prezent, stat creștin din estul Africii. În cadrul Sfintei Scripturi, prin Etiopia se face referire la regatul nubian Kuș, numit și Etiopia de la Meroe, condus de suverane ce primeau titlul de *Candachia* (vezi mai sus).

47. *Fariseu* – membru al unui partid politic-religios iudaic, constituit în perioada dinastiei Hașmoneilor. Numiți inițial *hasidimi*, fariseii se evidențiau prin observarea strictă a Legii lui Moise, bucurându-se de o mare popularitate și autoritate în ochii iudeilor. Se aflau în opoziție cu partida *saducheilor* (vezi mai jos). Potrivit Sfintei Scripturi, au fost în numeroase rânduri condamnați de către Mântuitorul Iisus Hristos ca fiind fățarnici, deoarece nu puneau în aplicare ceea ce propovăduiau poporului. Fariseii au contribuit la prinderea și judecarea Mântuitorului Iisus Hristos.

48. *Felix* – procurator roman al Iudeii între anii 52-60 d. Hr. Potrivit Sfintei Scripturi, înaintea sa a fost adus Sfântul Apostol Pavel, pus sub acuzație de către iudei.

49. *Filadelfia* – cetate din vestul *Asiei Mici* (vezi mai sus), situată în ținutul Lidiei. Este una dintre cele șapte Biserici menționate în cartea *Apocalipsei*, Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan adresându-i o scrisoare intitulată „către îngerul bisericii din Filadelfia". În prezent este localitatea Alașehir din Turcia.

50. *Filip* – fiu al regelui *Irod I cel Mare* (vezi mai jos), tetrarh al *Itureii* și al ținutului *Trahonitidei* (vezi mai jos) între anii 4 î. Hr. - 37 d. Hr., unde ridică orașul Cezareea lui Filip. Căsătorit cu Irodiada, este părăsit de aceasta pentru fratele său, *Irod Antipa* (vezi mai jos).

51. *Filipi* – cetate din Macedonia antică, situată în apropierea Mării Egee, la capătul drumului Via Egnatia. Numele ei provine de la regele macedonean Filip al II-lea, tatăl lui *Alexandru cel Mare* (vezi mai sus). În perioada Noului Testament, Filipi era colonie romană, inclusă în provincia Macedonia. Potrivit Sfintei Scripturi, aici a fost întemeiată prima Biserică creștină de pe pământul Europei, prin predica Sfântului Apostol Pavel, în decursul celei de-a doua călătorii misionare. Aici, apostolul neamurilor a vindecat o slujnică ce avea duh pitonicesc și era folosită de stăpânii ei ca ghicitoare. Deoarece i-a lipsit de o sursă de venit, aceștia i-au ridicat pe locuitorii orașului împotriva Sfântului Pavel și a însoțitorului său, *Sila* (vezi mai jos), care au fost întemnițați. Apostolii au fost eliberați printr-o minune dumnezeiască, ce a dus la convertirea temnicerului care îi păzea. Ulterior, Sfântul Apostol Pavel le adresează filipenilor o epistolă. În prezent, ruinele orașului se găsesc în partea de nord-est a Greciei.

52. *Gamaliel* – învățător de lege, membru al partidei *fariseilor* (vezi mai sus), reprezentând aripa lor liberală, care interpreta Legea în sens mai larg și nu oprea legăturile cu străinii. Potrivit Sfintei Scripturi, Gamaliel a fost învățătorul Sfântului Apostol Pavel în *Tarsul Ciliciei* (vezi mai jos). De asemenea, în calitatea sa de membru al *sinedriului*, ia apărarea Sfinților Apostoli, cerându-le iudeilor să nu întreprindă nimic împotriva lor.

53. *Gaza* – una dintre cele cinci cetăți ale filistenilor, situată în sud-vestul Palestinei, în apropierea Mării Mediterane și a granitei actuale a Israelului cu Egiptul. Potrivit Sfintei Scripturi, pe când se afla în drum spre *Gaza*, Sfântul Apostol Filip l-a convertit și botezat pe famenul slujitor al reginei *Candachia* a *Etiopiei* (vezi mai sus).

54. *Ghenizaret, Lacul* (numit și *Marea Tiberiadei* sau *Marea Galileei*) – lac de apă dulce, situat în nord-estul Israelului actual, în apropierea frontierei cu Siria și Iordania. Numele de *Ghenizaret* înseamnă „grădina prințului", provenind de la frumusețea regiunii înconjurătoare. Potrivit Sfintei Scripturi, Mântuitorul Iisus Hristos învăța poporul din corabia Sfântului Apostol Petru, aflată pe *Lacul Ghenizaret*. Tot aici a săvârșit prima pescuire minunată și i-a chemat la slujirea apostolică pe Sfinții Apostoli Andrei, Petru, Iacov și Ioan. De asemenea, aici S-a arătat Domnul Hristos a treia oară de la Învierea Sa Sfinților Apostoli, săvârșind cea de-a doua pescuire minunată și redându-i demnitatea apostoliei Sfântului Petru, care se lepădase de El mai înainte.

55. *Ghetsimani, grădina* – grădină de măslini situată la răsărit de Ierusalim, la poalele *Muntelui Măslinilor* (vezi mai jos). Potrivit Sfintei Scripturi, Mântuitorul Iisus Hristos obișnuia să vină des aici pentru a Se ruga. În Joia Mare, după Cina cea de taină, Domnul Hristos a venit aici însoțit de Sfinții Apostoli Petru, Iacov și Ioan, fiind prins de către slujitorii arhiereilor iudei conduși de *Iuda Iscarioteanul* (vezi mai jos).

56. *Hermes* – divinitate păgână din panteonul greco-roman (numit Mercur de către romani), fiul lui *Zeus* (vezi mai sus), zeu patron al comerțului și călătorilor, îndeplinind rolul de mesager al zeilor. Potrivit Sfintei Scripturi, Sfântul Apostol Pavel a fost numit *Hermes* de către locuitorii păgâni ai cetății *Listra* (vezi mai jos), după minunea vindecării unui olog.

57. *Iacov cel Mic* (sau *cel Drept*) – unul dintre cei șaptezeci de ucenici ai Mântuitorului Iisus Hristos și unul dintre cei patru „frați" (veri) ai Domnului, alături de Iosie (sau *Iosif*, vezi mai jos), Simion

și Iuda, fiu al *Mariei lui Cleopa* (vezi mai jos). După Înviere, Domnul Hristos i Se arată separat, numindu-l episcop al Bisericii din Ierusalim. În această calitate, el conduce lucrările Sinodului apostolic (49-50 d. Hr.) ce s-a întrunit aici și în cadrul căruia s-a hotărât primirea neamurilor în Biserică. De asemenea, este autorul epistolei sobornicești ce îi poartă numele. A primit cununa muceniciei la anul 62 d. Hr., fiind ucis cu pietre (lapidat). Este prăznuit de Biserica Ortodoxă la 23 octombrie și în prima duminică după praznicul Nașterii Domnului (25 decembrie).

58. *Iconiu* – cetate din regiunea Licaoniei, în partea central-sudică a *Asiei Mici* (vezi mai sus), inclusă în provincia romană Galatia. Potrivit Sfintei Scripturi, Sfinții Apostoli Pavel și *Barnaba* (vezi mai sus) au propovăduit în această cetate în timpul primei călătorii misionare. Deoarece unii iudei li s-au opus și au vrut să-i ucidă cu pietre, au fost nevoiți să fugă la *Listra* (vezi mai jos). În prezent este localitatea Konya din Turcia.

59. *Imeneu și Filet* – doi dintre cei trei eretici (alături de Alexandru) menționați de către Sfântul Apostol Pavel în Epistolele către *Timotei* (*1* și *2 Timotei*). Deoarece respingeau învățătura creștină privitoare la învierea morților, sunt excluși din Biserică de către apostolul neamurilor.

60. *Iope* – vezi mai sus (*Vechiul Testament*).

61. *Iosif* – logodnicul Preasfintei Fecioare Maria, din neamul Sfântului Proroc și Împărat David. Originar din *Nazaret* (vezi mai jos), era de profesie tâmplar. Potrivit Sfintei Scripturi, lui *Iosif* i se lămurește în vis, de către Sfântul Arhanghel Gavriil, taina zămislirii de către Duhul Sfânt a Mântuitorului Iisus Hristos, pe care o păstrează pentru sine, îndeplinind rolul de tutore legal al Domnului Hristos. *Iosif* îi duce pe Mântuitorul Iisus Hristos și pe Fecioara Maria în Egipt, la puțin timp după Naștere, pentru a-i feri de prigoana regelui *Irod I cel Mare* (vezi mai jos). Ulterior, duce pe Domnul Hristos, în vârstă de 12 ani, la Templul din Ierusalim. *Dreptul Iosif* nu mai este menționat după aceasta de Sfânta Scriptură, trecând

la Domnul înainte de începerea propovăduirii Mântuitorului Iisus Hristos. Este prăznuit de Biserica Ortodoxă în prima duminică de după praznicul Nașterii Domnului (25 decembrie).

62. *Iosif, fratele Sfântului Iacov cel Mic* – unul dintre cei patru „frați" (veri) ai Mântuitorului Iisus Hristos, fiul *Mariei lui Cleopa* (vezi mai jos).

63. *Iosif din Arimateea* – bărbat iudeu, în secret ucenic al Mântuitorului Iisus Hristos. În calitate de membru al *sinedriului* (vezi mai jos), se opune condamnării Domnului Hristos. După moartea pe Cruce a Mântuitorului, cere procuratorului *Ponțiu Pilat* (vezi mai jos) trupul Său, pe care, alături de *Nicodim* (vezi mai jos), îl înfășoară în giulgiu, îl ung cu miresme și îl așază în mormânt.

64. *Irod Antipa* – fiu al regelui *Irod I cel Mare* (vezi mai jos), tetrarh în Pereea și Galileea între anii 4 î.Hr. - 39 d.Hr. Ridică cetatea Tiberiadei, în apropierea *Lacului Ghenizaret* (vezi mai sus). Se căsătorește a doua oară cu Irodiada, care fusese soția fratelui său *Filip* (vezi mai sus), fiind mustrat pentru aceasta de către Sfântul Proroc Ioan Botezătorul. La cererea soției sale, îl întemnițează pe Sfântul Ioan și poruncește să i se taie capul.

65. *Irod I cel Mare* (37-4 î.Hr.) – rege al Iudeii. Originar din *Idumeea* (vezi mai sus – *Vechiul Testament*), înlătură de la domnie pe ultimul reprezentant al dinastiei Hașmoneilor. Devenit rege clientelar al Imperiului Roman, stăpânirea sa este extinsă, cuprinzând regiunile: *Idumeea*, Iudeea, Galileea, Pereea cu Decapole, Gaulanitida, *Itureea*, Auranita, *Trahonitida* și Bataneea. Rezidește Templul din Ierusalim, fondează orașul *Cezareea Palestinei* (vezi mai sus) și ridică cetățile Herodium și Masada. Potrivit Sfintei Scripturi, aflând despre Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos de la *magi* (vezi mai jos), poruncește omorârea pruncilor din *Betleem* (vezi mai sus). La moartea sa, regatul a fost împărțit între fiii săi: *Arhelau*, *Filip* și *Irod Antipa* (vezi mai sus).

66. *Irod Agripa I* (37-44 d. Hr.) – rege iudeu, nepot al lui *Irod I cel Mare* (vezi mai sus). Crescut la *Roma* (vezi mai jos), este numit la anul 37 d.

Hr. tetrarh al *Itureii* și *Trahonitidei* (vezi mai jos) de către împăratul Caligula. În anii următori, stăpânirea lui s-a extins prin adăugarea tetrarhiilor unchilor săi *Filip* și *Irod Antipa* (vezi mai sus). Potrivit Sfintei Scripturi, pentru a se face plăcut iudeilor, l-a ucis cu sabia pe Sfântul Apostol Iacov, fiul lui Zevedeu, și l-a întemnițat pe Sfântul Apostol Petru. Pentru aceste fapte a fost pedepsit de Dumnezeu, murind la vârsta de 54 ani. După moartea sa, Palestina a intrat definitiv sub stăpânirea Imperiului Roman.

67. *Itureea* – regiune din nord-estul Palestinei, având centrul în orașul Halchis, al cărei nume provine de la itureeni, trib arab descins din unul dintre fiii lui Ismael, fiul patriarhului Avraam. În perioada Noului Testament alcătuia, alături de *Trahonitida* (vezi mai jos), tetrarhia lui *Filip* (vezi mai sus).

68. *Iuda Barsaba* – unul dintre cei șaptezeci de ucenici ai Mântuitorului Iisus Hristos, frate al lui Iosif Barsaba. Numit de Sfânta Scriptură „preot și proroc", a luat parte la Sinodul Apostolic din Ierusalim (49-50 d. Hr.), însoțindu-i apoi pe Sfinții Apostoli Pavel și *Barnaba* (vezi mai sus) către Antiohia, pentru a duce scrisoare cu cele hotărâte de sinod. A revenit ulterior în Ierusalim, fiind unul dintre colaboratorii apropiați ai *Sfântului Iacov cel Mic* (vezi mai sus), episcopul cetății. Este prăznuit de Biserica Ortodoxă la 26 mai.

69. *Iuda Iscarioteanul* – unul dintre cei doisprezece Apostoli ai Mântuitorului Iisus Hristos, singurul provenit din Iudeea. Numele de „Iscarioteanul" înseamnă „bărbat din Cheriot", localitate situată în apropierea *Hebronului* (vezi mai sus). Potrivit Sfintei Scripturi, el era cel care ținea punga cu bani, fiind stăpânit de patima iubirii de arginți. Acest păcat al său este vădit în *Betania* (vezi mai sus), când *Iuda* dezaprobă gestul femeii care a uns cu mir scump picioarele Mântuitorului Iisus Hristos, spunând că acesta putea fi vândut iar banii dați săracilor, dar dorind în fapt să îi oprească pentru sine. *Iuda* este cel care Îl vinde pe Domnul Hristos arhiereilor, în schimbul sumei de treizeci de arginți, fiind vădit ca trădător de către Mântuitorul Iisus Hristos la Cina cea de taină. Ulterior,

îi conduce pe slujitorii arhiereilor în grădina *Ghetsimani* (vezi mai sus), pentru a-L prinde pe Domnul Hristos, pe care Îl sărută pentru a-L face cunoscut acelora. După condamnarea la moarte a Fiului lui Dumnezeu, *Iuda* se căiește și vrea să înapoieze banii arhiereilor; căzând în păcatul deznădejdii, își pune singur capăt vieții, spânzurându-se. Pentru vina sa, el este exclus din ceata Sfinților Apostoli, în locul său fiind ales, după Învierea și Înălțarea Mântuitorului Iisus Hristos, *Sfântul Apostol Matia* (vezi mai jos).

70. *Laodiceea* – cetate din vestul *Asiei Mici* (vezi mai sus), situată în regiunea Frigiei, pe râul Licus. Biserica din Laodiceea este menționată în scrierile Sfântului Apostol Pavel, respectiv în *Epistola către Coloseni*, comunitățile celor două cetăți fiind apropiate. De asemenea, este una dintre cele șapte Biserici menționate în cartea *Apocalipsei* a Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan. În prezent, ruinele sale se află în apropierea orașului Denizli din Turcia.

71. *Lida* – cetate din Palestina, situată în apropierea Mării Mediterane, pe drumul de la *Iope* (vezi mai sus) la Ierusalim. În perioada Vechiului Testament, se afla în pământul tribului israelit al lui Veniamin. Potrivit Sfintei Scripturi, Sfântul Apostol Pavel l-a tămăduit de paralizie pe *Enea* (vezi mai sus), originar din *Lida*.

72. *Lisanias* – tetrarh al *Abilenei* (vezi mai sus) la anul 37 d. Hr., în timpul domniei împăratului roman *Tiberius I* (vezi mai jos).

73. *Listra* – colonie romană din partea central-sudică a Asiei Mici (vezi mai sus), situată în regiunea Licaoniei, în cadrul provinciei romane Galatia.Potrivit Sfintei Scripturi, a fost vizitată de către Sfinții Apostoli Pavel și *Barnaba* (vezi mai sus) în timpul primei călătorii misionare, după ce aceștia fuseseră alungați de iudei din *Iconiu* (vezi mai sus). În urma minunii vindecării unui olog de către Sfântul Apostol Pavel, el și *Sfântul Apostol Barnaba* au fost venerați de către locuitorii cetății, care i-au numit *Hermes* (vezi mai sus), respectiv *Zeus* (vezi mai sus). Sfinții Apostoli au respins această cinstire nelegiuită, fiind apoi alungați de către iudeii veniți din *Iconiu* și refugiindu-se la *Derbe*. În prezent, ruinele acestei cetăți se află în apropierea orașului Hatunsaray din Turcia.

74. *Luca, Sfântul Evanghelist* – unul dintre cei șaptezeci de ucenici ai Mântuitorului Iisus Hristos, autorul celei de-a treia Sfinte Evanghelii și al cărții *Faptele Apostolilor*. Iudeu originar din Antiohia Siriei, cu educație aleasă, de profesie medic. Potrivit Sfintei Scripturi, este unul dintre cei doi ucenici, alături de *Cleopa* (vezi mai sus), cărora li Se arată după Înviere Mântuitorul Iisus Hristos, pe drumul de la Ierusalim spre *Emaus* (vezi mai sus). Ulterior, devine un colaborator apropiat al Sfântului Apostol Pavel, pe care îl însoțește în cea de-a doua și cea de-a treia călătorie misionară și, posibil, în captivitate la Roma. Potrivit Sfintei Tradiții, a propovăduit Evanghelia în Italia, Galia, Dalmația și Macedonia, trecând la Domnul în provincia Ahaia, fiind în vârstă de 84 ani. Este prăznuit de Biserica Ortodoxă la 18 octombrie și 4 ianuarie.

75. *Luciu Cirineul* – profet originar din cetatea libiană Cirene, care propovăduia Evanghelia în Antiohia Siriei. Este amintit de către Sfântul Apostol Pavel printre colaboratorii săi, în *Epistola către Romani*. A fost hirotonit episcop al Laodiceei Siriei. Este prăznuit de Biserica Ortodoxă la 4 ianuarie.

76. *Macedonia* – regiune situată în nordul Greciei actuale, având-și centrul în câmpiile dimprejurul orașului *Tesalonic* (vezi mai jos). În secolul al IV-lea î. Hr. a devenit unul dintre cele mai întinse imperii ale lumii antice, sub conducerea lui *Alexandru cel Mare* (vezi mai sus). Cucerită de romani în anul 167 î. Hr., este organizată ca provincie senatorială, având centrul la *Tesalonic* și întinzându-se de la Marea Adriatică, în vest, până la Marea Egee, în est. Potrivit Sfintei Scripturi, în timpul celei de-a doua călătorii misionare, Sfântul Apostol Pavel a văzut în vedenie un bărbat macedonean care l-a chemat să propovăduiască Evanghelia aici, trecând în Europa și propovăduind mai ales în cetățile macedonene *Tesalonic* (vezi mai jos) și *Filipi* (vezi mai sus).

77. *Mag* – în sens general, desemnează o persoană cu profunde cunoștințe religioase, filosofice și, adesea, un practicant al magiei. Potrivit Sfintei Scripturi, cei trei magi au venit în *Betleem* (vezi mai sus), urmând steaua, pentru a se închina Mântuitorului Iisus Hristos, aducându-I în dar aur, smirnă și tămâie, era regi din Răsărit.

78. *Malta* – insulă din Marea Mediterană, situată în sudul Italiei; în prezent, stat independent. În perioada Noului Testament, *Malta* se afla sub stăpânire romană. Potrivit Sfintei Scripturi, aici a naufragiat corabia pe care se afla Sfântul Apostol Pavel, dus în captivitate la *Roma* (vezi mai jos). În perioada ședерii pe insulă, Apostolul neamurilor a săvârșit mai multe minuni, scăpând nevătămat după ce a fost mușcat de o viperă și vindecându-l de friguri pe tatăl căpeteniei insulei, Publius.

79. *Manain* – bărbat iudeu, unul dintre „prorocii și învățătorii" din Antiohia Siriei. Potrivit Sfintei Scripturi, crescuse împreună cu tetrarhul *Irod Antipa* (vezi mai sus). I-a hirotonit, împreună cu ceilalți „proroci și învățători", pe Sfinții Apostoli Pavel și *Barnaba* (vezi mai sus).

80. *Marcu (Ioan), Sfântul Evanghelist* – unul dintre cei șaptezeci de ucenici ai Mântuitorului Iisus Hristos, autorul celei de-a doua Sfinte Evanghelii. Iudeu din Ierusalim, era nepotul *Sfântului Apostol Barnaba* (vezi mai sus). Potrivit Sfintei Scripturi, în casa lui a avut loc Cina cea de taină. De asemenea, el L-a însoțit pe Domnul Hristos în grădina *Ghetsimani* (vezi mai sus), fugind în momentul

Sfântul Evanghelist Marcu

venirii oamenilor arhiereilor. Ulterior, îi însoțește pe Sfinții Apostoli Pavel și *Barnaba* în prima călătorie misionară, mergând alături de ei până în *Antiohia Pisidiei* (vezi mai sus). A revenit apoi la Ierusalim, devenind un colaborator apropiat al Sfântului Apostol Petru, pe care îl însoțește în Asia, Capadocia, Bitinia, Pont, Babilon și Roma. Potrivit Sfintei Tradiții, a fost hirotonit de către Sfântul Petru ca întâiul episcop al Alexandriei Egiptului, unde a primit și cununa muceniciei mai târziu. Este prăznuit de Biserica Ortodoxă la 25 aprilie.

81. *Maria lui Cleopa* – una dintre femeile mironosițe, verișoara Preasfintei Fecioare Maria și mama celor patru „frați" (veri) ai Mântuitorului Iisus Hristos: Sfântul *Iacov cel Mic* (vezi mai sus), *Iosif* (vezi mai sus), Simion și Iuda. Potrivit Sfintei Scripturi, a făcut parte din ceata femeilor mironosițe care L-au urmat pe Mântuitorul Iisus Hristos în drumul spre Golgota; ulterior, a mers alături de celelate mironisițe la mormânt, pentru a unge cu miresme trupul Domnului, aflând cele dintâi, de la înger, despre Învierea Sa.

82. *Maria Magdalena* – una dintre femeile mironosițe, se convertește la credința creștină după ce Mântuitorul Iisus Hristos scoate din ea șapte demoni. Asemenea *Mariei lui Cleopa* (vezi mai sus), Îl urmează pe Domnul Hristos în drum spre Golgota și merge alături de celelalte mironosițe la mormânt în ziua Învierii. *Mariei Magdalena* i Se arată întâi după Înviere Mântuitorul Iisus Hristos.

83. *Matia, Sfântul Apostol* – unul dintre cei șaptezeci de ucenici ai Mântuitorului Iisus Hristos, ales apoi între cei doisprezece Sfinți Apostoli în locul lui *Iuda Iscarioteanul* (vezi mai sus). Potrivit Sfintei Tradiții, a predicat Evanghelia în Iudeea și apoi în *Etiopia* (vezi mai sus), primind cununa muceniciei. Este prăznuit de Biserica Ortodoxă la 9 august.

84. *Milet* – cetate din vestul *Asiei Mici* (vezi mai sus), situată în apropierea Mării Mediterane, la sud de *Efes* (vezi mai sus), în cadrul provinciei romane Asia Proconsulară. Potrivit Sfintei Scripturi, a fost vizitat de către Sfântul Apostol Pavel la întoarcerea din cea de-a

treia călătorie misionară, apostolul neamurilor chemându-i aici pe preoții Bisericii din Efes pentru a-și lua rămas bun de la ei.

85. *Muntele Măslinilor* (sau *Eleon*) – mic lanț muntos situat în apropiere de Ierusalim, al cărui nume provine de la numeroasele livezi de măslini plantate pe pantele sale și la poalele căruia se aflau satul *Betania* (vezi mai sus) și grădina *Ghetsimani* (vezi mai sus). Potrivit Sfintei Scripturi, de pe acest munte S-a înălțat la cer Mântuitorul Iisus Hristos, la patruzeci de zile de la Învierea Sa.

86. *Nazaret* – oraș din Galileea, situat între Marea Mediterană și *Lacul Ghenizaret* (vezi mai sus), în extremitatea sudică a Munților Liban. Potrivit Sfintei Scripturi, aici locuiau Preasfânta Fecioară Maria și logodnicul ei, *Dreptul Iosif* (vezi mai sus). În Nazaret a fost trimis Sfântul Arhanghel Gavriil pentru a binevesti Sfintei Fecioare că Îl va naște pe Mântuitorul Hristos. Înainte de naștere, sfânta familie a părăsit *Nazaretul* pentru a merge la *Betleem* (vezi mai sus). Dreptul Iosif și Sfânta Fecioară au revenit aici, împreună cu Pruncul Iisus, după încetarea persecuției lui *Irod I cel Mare* (vezi mai sus). Mântuitorul Iisus Hristos a locuit aici până la vârsta de treizeci de ani, când Și-a început activitatea publică și S-a mutat în *Capernaum* (vezi mai sus). De aceea, în Sfânta Scriptură Hristos Domnul este numit și „Iisus din Nazaret". În prezent, orașul se află în nordul Israelului.

87. *Nero* (54-68 d. Hr.) – împărat roman, membru al dinastiei Iulio-Claudice, urmașul împăratului Claudius. Fire capricioasă și instabilă, a neglijat conducerea Imperiului Roman. În urma incendiului ce a distrus mare parte din *Roma* (vezi mai jos) la anul 64 d. Hr., a aruncat vina asupra creștinilor din oraș, ceea ce condus la una dintre primele persecuții și a creat un precedent legal pentru învinuirea creștinilor de nenorocirile ce se abăteau asupra Imperiului. Potrivit Sfintei Scripturi, Sfântul Apostol Pavel a apelat la judecata lui Nero în timpul primei sale captivități, fiind dus, în consecință, la Roma. De asemenea, în ultimul an al domniei sale au fost martirizați, în capitala Imperiului, Sfinții Apostoli Petru

și Pavel. Neglijarea treburilor Imperiului de către *Nero* a dus la izbucnirea mai multor revolte, împăratul fiind nevoit să se sinucidă la anul 68 d. Hr.

88. *Nicodim – fariseu* (vezi mai sus), membru al *sinedriului* (vezi mai jos). Potrivit *Sfintei Evanghelii după Ioan*, a fost atras de învățătura Mântuitorului Iisus Hristos, mergând la El într-o noapte. Domnul Hristos i-a vorbit atunci despre renașterea spirituală prin harul Sfântului Botez. După aceasta, *Nicodim* a devenit ucenic în ascuns al Mântuitorului. Împreună cu *Iosif din Arimateea* (vezi mai sus), s-a opus condamnării Domnului Hristos de către *sinedriu* și, după moartea Sa, I-a uns trupul cu miresme și L-a așezat în mormânt.

89. *Octavianus Augustus* (27 î. Hr – 14 d. Hr.) – primul împărat roman, fondatorul dinastiei Iulio-Claudice. A instaurat *pax romana*, o perioadă de liniște în interiorul hotarelor Imperiului ce a durat vreme de două secole. Potrivit Sfintei Scripturi, în timpul domniei sale a avut loc Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos. Plecarea sfintei familii la *Betleem* (vezi mai sus) a fost determinată de recensământul poruncit de către Augustus, *Dreptul Iosif* (vezi mai sus) fiind originar din acest oraș.

90. *Onisim* – ucenic al Sfântului Apostol Pavel. Fiind sclav al creștinului Filimon din Colose, fuge de la acesta din cauza unei greșeli comise și merge la *Roma* (vezi mai jos), unde îl cunoaște pe apostolul neamurilor și se botează. Este trimis înapoi la Filimon, purtând *Epistola* Sfântului Pavel către acesta, în care Apostolul îl roagă să-l ierte pe fostul lui sclav și îi cere să îl trateze ca pe un frate întru Hristos. Este iertat de către Filimon și trimis înapoi la *Roma*, unde a rămas în preajma Sfântului Pavel. Potrivit Sfintei Tradiții, a fost hirotonit mai târziu episcop al *Efesului* (vezi mai sus), urmându-i *Sfântului Apostol Timotei* (vezi mai jos). A primit cununa muceniciei la anul 95 d. Hr., în timpul domniei lui *Domițian* (vezi mai sus). Este prăznuit de Biserica Ortodoxă la 15 februarie.

91. *Pafos* – numele a două porturi la Marea Mediterană, situate în partea de vest a insulei Cipru. Vechiul Pafos fusese fondat de către

fenicieni, iar Noul Pafos de către romani, după cucerirea insulei. În acesta din urmă rezida proconsulul provinciei Cipru. Potrivit Sfintei Scripturi, Sfinții Apostoli Pavel și *Barnaba* (vezi mai sus) au vizitat Pafosul în timpul primei călătorii misionare, propovăduind la curtea proconsulului *Sergius Paulus* (vezi mai jos). Aici l-au întâlnit pe vrăjitorul *Bariisus* sau *Elima* (vezi mai sus), care li s-a opus, dar a fost pedepsit de Dumnezeu cu orbire.

92. *Patmos* – insulă din Marea Egee, aparținând în prezent Greciei, situată în la sud-vest de coasta *Asiei Mici* (vezi mai sus). Aici a fost exilat, la anul 95 d. Hr., Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan care, în urma unei descoperiri dumnezeiești, scrie cartea *Apocalipsei*.

93. *Pârâul Cedrilor* – pârâu ce curgea într-o vale situată la răsărit de vechiul Ierusalim, între Colina Templului și Muntele Măslinilor (vezi mai sus)

94. *Perga Pamfiliei* – cetate din sudul *Asiei Mici* (vezi mai sus), situată în regiunea Pamfiliei, în apropierea Mării Mediterane, cunoscută în Antichitate pentru cultul zeiței Artemis. Potrivit Sfintei Scripturi, a fost vizitată de către Sfinții Apostoli Pavel și *Barnaba* (vezi mai sus) în timpul primei călătorii misionare, după plecarea din *Pafos* (vezi mai sus). Aici s-au despărțit de *Sfântul Apostol și Evanghelist Marcu* (vezi mai sus) și au pornit către *Antiohia Pisidiei* (vezi mai sus). În prezent, ruinele cetății se află în apropierea orașului Adalia din Turcia.

95. *Pergam* – cetate din vestul *Asiei Mici* (vezi mai sus), situată în apropierea Mării Egee. În secolele III-II î. Hr., a fost capitala regatului elenist cu același nume, lăsat moștenire de către ultimul său conducător Imperiului Roman. Ulterior, a fot inclus în provincia Asia Proconsulară. Biserica din Pergam este una dintre cele șapte menționate în cartea *Apocalipsei*. În prezent, ruinele orașului se găsesc în apropierea orașului Bergama din Turcia.

96. *Poarta Frumoasă* – poarta curții Templului din Ierusalim unde, potrivit Sfintei Scripturi, Sfântul Apostol Petru, însoțit de către Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan, a săvârșit minunea vindecării ologului din naștere.

97. *Poarta Oilor* – poartă din zidul împrejmuitor al Ierusalimului, situată în partea de nord-est a orașului, în apropierea Templului. Numele ei provine de la existența unei piețe unde se vindeau oi și capre pentru a fi aduse ca jertfă la Templu. În apropierea Porții Oilor se afla scăldătoarea *Vitezda* (vezi mai jos).

98. *Ponțiu Pilat* – bărbat roman, originar din Pontul *Asiei Mici* (vezi mai sus) sau din Italia, numit de împăratul *Tiberius I* (vezi mai jos) drept al cincilea guvernator (procurator) al Iudeii, între anii 26-36 d. Hr. Potrivit Sfintei Scripturi, a fost cel care L-a judecat și osândit la moarte pe Mântuitorul Iisus Hristos, la presiunile arhiereilor iudei și ale poporului, fiind constrâns de către aceștia. A rămas celebru prin gestul spălării simbolice a mâinilor, pentru a arăta că nu este vinovat de Patimile și moartea Domnului Hristos. Numele său este menționat în *Crezul* ortodox.

99. *Porcius Festus* – procurator roman al Iudeii, între anii 59-62 d. Hr. Potrivit Sfintei Scripturi, Sfântul Apostol Pavel a fost adus înaintea sa la *Cezareea Palestinei* (vezi mai sus), pentru a răspunde în fața învinuirilor aduse de iudei. A încercat să-l determine pe Sfântul Apostol să fie judecat în Ierusalim, însă Pavel, în calitatea sa de cetățean roman, a făcut apel la judecata împăratului (*Nero* – vezi mai sus), fiind trimis de către acesta la *Roma* (vezi mai jos).

100. *Quirinius* (Publius Sulpicius) – legat roman (guvernator) al provinciei Siria, numit de către împăratul *Octavianus Augustus* (vezi mai sus). Potrivit Sfintei Scripturi, în timpul guvernării sale a avut loc Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos

101. *Rama* – localitate situată la nord de Ierusalim, în apropiere de *Betleem* (vezi mai sus). Potrivit tradiției, aici se afla mormântul Rahelei, soția patriarhului Iacov. În Rama au fost adunați robii evrei ce urmau a fi duși în *Babilon* (vezi mai sus), după cucerirea Ierusalimului (586 î. Hr.). La Rama fac referire mai mulți dintre profeții Vechiului Testament, citați și în *Sfânta Evanghelie după Matei* referitor la uciderea pruncilor din Betleem de către regele *Irod I cel Mare* (vezi mai sus).

102. *Roma* – în prezent, capitala Italiei. Cetate din regiunea Latium, în partea central-vestică a Peninsulei Italice, fondată pe râul Tibru la anul 753 î. Hr., ce a îndeplinit vreme de peste un mileniu rolul de capitală a Republicii și Imperiului Roman. Potrivit Sfintei Scripturi, Sfântul Apostol Pavel s-a aflat de două ori în captivitate aici. La sfârșitul celei de-a doua captivități a suferit martiriul, în ziua de 29 iunie a anului 67 d. Hr., împreună cu Sfântul Apostol Petru.

103. *Saducheu* – membru al unui partid politic-religios iudaic, alcătuit din marile familii preoțești. Saducheii se bucurau de sprijinul Irodienilor și al guvernatorilor romani, membrii acestui partid ocupând principalele demnități la Templu și în *sinedriu* (vezi mai jos). Credința saducheilor era mai mult rațională și aceștia înlăturau orice formă de tradiție orală. Spre deosebire de *farisei* (vezi mai sus), principalii lor opozanți, nu se bucurau de popularitate în rândul poporului. Potrivit Sfintei Scripturi, saducheii s-au unit cu fariseii pentru a-L ispiti pe Mântuitorul Hristos, adresându-I o întrebare privitoare la înviere sub forma pildei femei ce avusese șapte bărbați. De asemenea, și ei au contribuit la condamnarea la moarte a Domnului Hristos.

104. *Safira* – soția lui *Anania* (vezi mai sus), membră a Bisericii din Ierusalim. Ascunzând, împreună cu soțul ei, o parte din banii obținuți din vânzarea unei țarini, este vădită ca înșelătoare de către Sfântul Apostol Petru, fiind pedepsită de Dumnezeu cu moartea.

105. *Salamina* – port la Marea Mediterană situat în partea de est a insulei Cipru; principalul oraș al insulei în Antichitate. Potrivit Sfintei Scripturi, a fost vizitat de către Sfinții Apostoli Pavel și *Barnaba* (vezi mai sus) în timpul primei călătorii misionare. Aceștia s-au îmbarcat către *Salamina* din Antiohia Siriei și, după ce au predicat o vreme Evanghelia aici, au străbătut întreaga insulă, mergând către *Pafos* (vezi mai sus). Ruinele cetății se află în apropierea localității actuale Famagusta din Republica Cipru.

106. *Salomeea* - una dintre femeile mironosițe. Potrivit Sfintei Scripturi, L-a însoțit pe Mântuitorul Iisus Hristos pe drumul spre Golgota.

De asemenea, împreună cu celelalte femei mironosițe, a venit duminica la mormântul Domnului, pentru a-I unge trupul cu miresme, aflând de la înger despre Învierea Sa.

107. *Samaria* – vezi mai sus (*Samarineni*).

108. *Sardes* – cetate din vestul *Asiei Mici* (vezi mai sus), situată în apropierea Mării Mediterane, în provincia romană Asia Proconsulară. În Antichitate, a fost capitala regatului Lidiei. Biserica creștină din acest oraș este una dintre cele șapte menționate de către Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan în cartea *Apocalipsei*. În prezent, ruinele sale se află în apropierea localității Sart din Turcia.

109. *Saron* – regiune palestiniană situată pe coasta Mării Mediterane, între *Iope* (vezi mai sus) și Muntele Carmel. Potrivit Sfintei Scripturi, locuitorii din *Saron* au fost martorii vindecării lui *Enea* (vezi mai sus) de către Sfântul Apostol Pavel.

110. *Saul din Tars* (*Sfântul Apostol Pavel*) – evreu din seminția lui Veniamin, originar din *Tarsul Ciliciei* (vezi mai jos), *fariseu* (vezi mai sus) format la școala lui *Gamaliel* (vezi mai sus). Potrivit Sfintei Scripturi, în prima parte a vieții Saul a prigonit Biserica creștină, participând la martiriul *Sfântului Arhidiacon Ștefan* (vezi mai jos). Ulterior, a pornit spre *Damasc* (vezi mai sus), pentru a-i prigoni pe creștinii de acolo, însă pe drum i S-a arătat Mântuitorul Iisus Hristos într-o vedenie. În urma acesteia, s-a convertit la creștinism, fiind botezat cu numele de Pavel de către episcopul *Anania* al Damascului (vezi mai sus). S-a retras apoi vreme de trei ani în Arabia, fiind chemat de acolo de către *Sfântul Apostol Barnaba* (vezi mai sus), care l-a dus la Ierusalim și l-a înfățișat Sfinților Apostoli. A propovăduit mai întâi Evanghelia în Antiohia Siriei, unde ucenicii s-au numit creștini întâia oară. Ulterior, a întreprins trei călătorii misionare, fondând numeroase Biserici în Asia și Europa. A avut numeroși colaboratori, precum *Sfântul Apostol Barnaba*, *Sfântul Evanghelist Marcu*, *Sfântul Evanghelist Luca*, *Sfinții Apostoli Timotei* și *Tit*, *Onisim* ș.a. Este autorul a 14 epistole, adresate Bisericilor întemeiate de el ori unor colaboratori. În ultima parte

a vieții, îndură două captivități. Primește cununa martiriului la *Roma* (vezi mai sus), în data de 29 iunie 67, în aceeași zi cu Sfântul Apostol Petru. Pentru propovăduirea cuvântului Evangheliei în rândurile păgânilor, este cunoscut și ca *Apostolul neamurilor*.

111. *Seleucia* (*Pieria*) – port la Marea Mediterană, situat în apropierea râului Orontes, fondat de regele *Seleucos I Nicator* (vezi mai sus). În Antichitate a servit drept port al Antiohiei Siriei. Potrivit Sfintei Scripturi, de aici s-au îmbarcat către Cipru Sfinții Apostoli Pavel și *Barnaba* (vezi mai sus), la începutul primei călătorii misionare. În prezent, ruinele așezării se află în apropierea orașului Samandağ din sudul Turciei.

112. *Sergius Paulus* – proconsul roman al provinciei Cipru, având-și reședința la *Pafos* (vezi mai sus). Potrivit Sfintei Scripturi, i-a chemat pe Sfinții Apostoli Pavel și *Barnaba* (vezi mai sus) pentru a auzi cuvântul lui Dumnezeu. La curtea sa era prezent și un vrăjitor, *Bariisus* sau *Elima* (vezi mai sus), care s-a împotrivit propovăduirii Sfinților Apostoli, dar a fost pedepsit de Dumnezeu cu orbire.

113. *Sihar* – cetate din regiunea *Samariei* (vezi mai sus), cunoscută în perioada Vechiului Testament cu numele de *Sichem* (vezi mai sus). Potrivit Sfintei Scripturi, în apropierea acestei cetăți, la „fântâna lui Iacov", a avut loc convorbirea dintre Mântuitorul Iisus Hristos și femeia samarineancă.

114. *Sila* (sau *Silvan*) – unul dintre cei șaptezeci de ucenici ai Mântuitorului Iisus Hristos, membru de frunte al Bisericii din Ierusalim, înzestrat cu darul proorociei. Potrivit Sfintei Scripturi, a luat parte la Sinodul apostolic de la Ierusalim (49-50 d. Hr.), însoțindu-i apoi pe Sfinții Apostoli Pavel și *Barnaba* (vezi mai sus) în Antiohia Siriei. Colaborator al Sfântului Pavel, îl însoțește pe acesta în cea de-a doua călătorie misionară, propovăduind Evanghelia în *Filipi*, *Tesalonic* și *Corint*. Potrivit Sfintei Tradiții, a fost hirotonit episcop al Corintului. Este prăznuit de Biserica Ortodoxă la 30 iulie și 4 ianuarie.

115. *Simeon, Dreptul* – bărbat iudeu din Ierusalim, care ajunsese la o vârstă înaintată și i se arătase, prin descoperire dumnezeiască, că

nu va muri până ce nu Îl va vedea pe Mântuitorul Iisus Hristos. Îndemnat de Duhul Domnului, a fost prezent în momentul aducerii la Templu a Pruncului Iisus, pe Care L-a luat în brațe și a rostit rugăciunea *Acum slobozește*. Este prăznuit de Biserica Ortodoxă la 3 februarie, după praznicul Întâmpinării Domnului (2 februarie).

116. *Simeon Niger* – bărnat iudeu, proroc și învățător al Bisericii din Antiohia Siriei, unul dintre cei care i-au hirotonit pe Sfinții Apostoli Pavel și *Barnaba* (vezi mai sus).

117. *Simon Cirineul* – bărbat iudeu originar din cetatea libiană Cirene, care a fost pus de soldații romani să ducă Crucea Mântuitorului Iisus Hristos în ultima parte a drumului spre Golgota.

118. *Simon Magul* – vrăjitor de origine samarineană, convertit și botezat de către Sfântul Apostol Filip. Văzând apoi pe Sfinții Apostoli Petru și Ioan punându-și mâinile peste cei botezați, care „luau Duh Sfânt", a vrut să cumpere această putere pe bani, fiind oprit și mustrat de către Sfântul Apostol Petru.

119. *Sinedriu* – cea mai înaltă instanță de judecată a vechilor evrei, organizată mai întâi de către Sfântul Proroc Moise și apoi reorganizată după exilul babilonic. Avea un număr de șaptezeci de membri, proveniți din trei categorii: cea a arhiereilor – *saducheii* (vezi mai sus), cea a legiutorilor și cărturarilor – *fariseii*, din care făcea parte *Nicodim* (vezi mai sus) și cea a căpeteniilor și bătrânilor poporului, dintre care făcea parte *Iosif din Arimateea* (vezi mai sus). *Sinedriul* era prezidat de către marele preot aflat în funcție, judecând abaterile cele mai grave. În perioada Noului Testament, *sinedriul* putea da condamnări la moarte numai cu acordul procuratorului roman.

120. *Smirna* – port la Marea Egee, situat în vestul *Asiei Mici* (vezi mai sus), în regiunea Lidiei. Biserica din Smirna este una dintre cele șapte Biserici menționate în cartea *Apocalipsei* a Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan. Ruinele sale se găsesc în apropierea actualului oraș Izmir din Turcia.

121. *Ștefan, Sfântul Arhidiacon, Întâiul Mucenic* – unul dintre cei șapte *diaconi* (vezi mai sus) hirotoniți de către Sfinții Apostoli, „bărbat

Sfântul Arhidiacon Ștefan, Întâiul Mucenic al Bisericii

plin de credință și de Duh Sfânt". Este condamnat la moarte de către *sinedriu*, fiind ucis cu pietre. La condamnarea sa a fost de față și *Saul din Tars* (vezi mai sus). Este cel dintâi mucenic al Bisericii creștine, fiind prăznuit la 27 decembrie.

122. *Tarsul Ciliciei* – cetate din sud-estul *Asiei Mici* (vezi mai sus), situată în apropierea Mării Mediterane, reședința provinciei romane Cilicia. Potrivit Sfintei Scripturi, a fost orașul natal al Sfântului Apostol Pavel, care a învățat aici la școala rabinului *Gamaliel* (vezi mai sus). În prezent orașul se numește Mersin, aflându-se în Turcia.

123. *Tavita* – creștină din *Iope* (vezi mai sus), al cărei nume înseamnă „căprioară". Murind în urma unei boli, a fost înviată, printr-o minune, de către Sfântul Apostol Petru.

124. *Tesalonic* – port la Marea Egee, situat în nordul Greciei, fosta reședință a provinciei romane Macedonia. Numele orașului provine de la Tesalonica, fiice regelui macedonean Filip al II-lea și sora lui *Alexandru cel Mare* (vezi mai sus). Potrivit Sfintei Scripturi, a fost vizitat de către Sfântul Apostol Pavel în timpul

celei de-a doua călătorii misionare. Ulterior, apostolul neamurilor a scris tesalonicenilor două epistole. Orașul există până în prezent, aparținând Greciei.

125. *Tiatira* – cetate din vestul *Asiei Mici* (vezi mai sus), situată în apropierea Mării Mediterane, în cadrul provinciei romane Asia proconsulară. Potrivit Sfintei Scripturi, din *Tiatira* era Lidia, vânzătoarea de porfiră convertită de către Sfântul Apostol Pavel. De asemenea, Biserica din această cetate este una dintre cele șapte menționate în cartea *Apocalipsei* a Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan. În prezent este orașul Akhisar din Turcia.

126. *Tiberius I* (14-37 d. Hr.) – împărat roman, membru al dinastiei Iulio-Claudice, fiul adoptiv și urmașul lui *Octavianus Augustus* (vezi mai sus). Potrivit Sfintei Scripturi, în timpul domniei sale și-a început propovăduirea Sfântul Proroc Ioan Botezătorul. Tot în perioada stăpânirii sale Și-a desfășurat activitatea publică, a pătimit, S-a îngropat, a înviat și S-a înălțat la cer Mântuitorul Iisus Hristos.

127. *Timotei, Sfântul Apostol* – ucenic al Sfântului Apostol Pavel, jumătate grec și jumătate evreu, de origine din *Listra* Licaoniei. Unul dintre cei mai apropiați colaboratori ai Sfântului Apostol Pavel, pe care îl însoțește în ultimele două călătorii misionare și în prima captivitate la *Roma* (vezi mai sus). Este hirotonit de către apostolul neamurilor ca episcop al *Efesului* (vezi mai sus); Sfântul Pavel i-a scris ulterior două epistole pastorale pentru a-l ajuta în misiunea sa. A primit cununa de mucenic la sfârșitul secolului I d. Hr. Este prăznuit de Biserica Ortodoxă la 22 ianuarie.

128. *Titus* (79-81 d. Hr.) – împărat roman, membru al dinastiei Flaviilor, fiu al lui Vespasian și fratele lui *Domițian* (vezi mai sus). Înainte de a deveni împărat, preia de la tatăl său comanda legiunilor romane din Iudeea, cucerind la anul 70 d. Hr. Ierusalimul și distrugând Templul, fapt comemorat de arcul de triumf ce se păstrează până astăzi la *Roma* (vezi mai sus).

129. *Trahonitida* – regiune situată la est de Galileea, dincolo de Iordan, cu locuitori păgâni. În perioada Noului Testament era stăpânită de tetrarhul *Filip* (vezi mai sus).

130. *Troa/Troia* – port la Marea Egee din nord-vestul *Asiei Mici* (vezi mai sus), situat în apropierea cetății antice Troia, în cadrul provinciei romane Asia Proconsulară. Potrivit Sfintei Scripturi, a fost vizitat de către Sfântul Apostol Pavel în timpul celei de-a doua călătorii misionare. Apostolul neamurilor a avut aici vedenia bărbatului macedonean care l-a chemat să propovăduiască în Europa. Sfântul Pavel a mai vizitat orașul în timpul celei de-a treia călătorii misionare, rămânând aici vreme de o săptămână și săvârșind Sfânta Liturghie. Ruinele acestei cetăți se găsesc în apropierea satului actual Dalyan din Turcia.

131. *Veliar* – termen întrebuințat de către Sfântul Apostol Pavel în *Epistola a 2-a către Corinteni*, desemnând o ființă potrivnică lucrării Mântuitorului Iisus Hristos.

132. *Vitezda* – scăldătoare din Ierusalim, aflată în apropierea *Porții Oilor* (vezi mai sus), organizată în perioada Noului Testament ca un sanatoriu cu cinci foișoare, unde veneau numeroși bolnavi datorită unei minuni dumnezeiești săvârșite anual, când un înger al Domnului tulbura apa din scăldătoare și oricine intra aici după aceasta se făcea sănătos. Potrivit Sfintei Scripturi, aici a săvârșit Mântuitorul Iisus Hristos minunea vindecării bolnavului ce zăcea de treizeci și opt de ani.

Cuprins

Cuvânt înainte 5

VECHIUL TESTAMENT

I. Facerea lumii

Facerea lumii 12
Omul în rai 19
Căderea primilor oameni în păcat 20
Pedepsirea păcatului. Făgăduirea unui Răscumpărător 22
Omenirea până la potop 24
Potopul 27
Legământul dintre Dumnezeu și Noe 30
Noe și omenirea după potop 33
Turnul Babel 33
Note 35

II. Timpul patriarhilor

Chemarea lui Avram 38
Jertfa lui Melhisedec 40
Legământul lui Dumnezeu cu Avram 41
Ospitalitatea lui Avraam 42
Pieirea Sodomei și a Gomorei 45
Încercarea credinței lui Avraam 47
Căsătoria lui Isaac 51
Isav și Iacov 53
Binecuvântarea părintească 54
Călătoria lui Iacov în Mesopotamia 56
Întoarcerea lui Iacov 59

Iosif în casa părinților săi 60
Iosif dus în Egipt 61
Iosif la Putifar 62
Iosif în temniță 63
Mărirea lui Iosif 64
Întâia călătorie a fraților lui Iosif în Egipt 66
A doua călătorie a fraților lui Iosif în Egipt 68
Iosif este cunoscut de frații săi 70
Plecarea lui Iacov în Egipt 72
Moartea lui Iacov și a lui Iosif 74
Dreptul Iov 76
Note 79

III. *Timpul lui Moise*

Cei dintâi ani ai lui Moise 82
Chemarea lui Moise 84
Cele zece pedepse trimise de Dumnezeu asupra Egiptului 89
Mielul pascal. Ieșirea din Egipt 93
Trecerea prin Marea Roșie 96
Minunile săvârșite în pustie 98
Legământul cu poporul ales. Primirea Legii pe Muntele Sinai 100
Vițelul de aur 105
Cortul mărturiei 107
Preoții și leviții 109
Sabatul, sărbătorile și timpurile sfinte 111
Cercetașii sau iscoadele 112
Pângăritorul Sabatului. Răzvrătirea lui Core.
Odrăslirea toiagului lui Aaron 116
Îndoiala lui Moise și Aaron. Șarpele de aramă 118
Valaam 120
Moartea lui Moise 121
Note 124

IV. *Timpul lui Iosua și al Judecătorilor*

Intrarea în pământul făgăduinței 128
Cucerirea Ierihonului și a cetății Ai 131
Cucerirea și împărțirea Canaanului 133

Judecătorii 136
Ghedeon judecător 137
Samson 140
Rut 142
Eli și Samuel 144
Samuel judecător 147
Note 149

V. *Timpul Regilor*

Saul, întâiul rege al israeliților 152
Alegerea lui David 154
Biruința lui David asupra lui Goliat 156
Saul îl dușmănește pe David 159
Bunătatea arătată de David lui Saul 160
Moartea lui Saul. Domnia lui David 162
David, rege evlavios și iubit de Dumnezeu 165
David păcătuiește și se căiește 168
Răzvrătirea lui Abesalom 169
Cele de pe urmă zile ale lui David 172
Înțelepciunea lui Solomon 175
Zidirea Templului 178
Slava lui Solomon. Cei din urmă ani ai regelui 182
Note 184

VI. *Regatele lui Iuda și Israel*

Dezbinarea regatului israelit 188

I. *Regatul lui Israel*
Începutul slujirii proorocești a lui Ilie 190
Jertfa lui Ilie 192
Ilie în pustiu 195
Via lui Nabot 196
Ilie este ridicat la cer. Elisei 198
Alte minuni ale lui Elisei 199
Prorocul Iona 203
Robia asiriană 206

Dreptul Tobit 209
Călătoria tânărului Tobie în Media 211

II. *Regatul lui Iuda*
Prorocii din regatul lui Iuda 216
Prorocul Isaia 217
Iudita 220
Căderea Ierusalimului și robia babilonică 224
Dinastia davidică – Cronologie 227
Note 228

VII. *Robia babilonică*

Prorocul Iezechiel 232
Daniel și tinerii evrei 234
Cinstita Susana scapă cu ajutorul lui Daniel 236
Visul regelui Nabucodonosor. Dumnezeu îi trimite regelui un vis prevestitor 238
Cei trei tineri în cuptorul cu foc 242
Necredinciosul rege Belșațar 244
Daniel întâia oară în groapa cu lei 246
Daniel a doua oară în groapa cu lei 247
Note 252

VIII. *Timpul de după robia babilonică*

Întoarcerea din robie 256
Estera 260
Fragmente din *Cartea Înțelepciunii lui Solomon* 268
Fragmente din *Cartea Înțelepciunii lui Isus, fiul lui Sirah* 268
Cărțile Macabeilor. Eliodor încearcă să răpească odoarele Templului 270
Mucenicia bătrânului Eleazar 273
Frații Macabei 274
Bărbăția arătată de preotul Matatia în apărarea religiei 278
Iuda Macabeul 280
Așteptarea Răscumpărătorului 287
Note 288

NOUL TESTAMENT

I. *Naşterea şi copilăria Mântuitorului Iisus Hristos*

Întruparea Cuvântului celui veşnic 294
Vestirea naşterii Sfântului Ioan Botezătorul 294
Vestea cea bună a naşterii Mântuitorului Iisus Hristos 297
Preasfânta Fecioară Maria şi Elisabeta. Cântarea Preasfintei Fecioare 299
Naşterea Sfântului Proroc Ioan Botezătorul. Vieţuirea lui în pustiu 300
Naşterea Mântuitorului Iisus Hristos 301
Aducerea la Templu a Domnului 303
Magii de la Răsărit 305
Uciderea pruncilor din Betleem de către Irod 307
Mântuitorul Iisus în Templu la 12 ani 309
Note 311

II. *Viaţa publică a Mântuitorului nostru Iisus Hristos*

Sfântul Proroc Ioan Botezătorul,
Înaintemergătorul Mântuitorului nostru Iisus Hristos 314
Botezul şi ispitirea Mântuitorului Iisus Hristos 316
Misiunea Sfântului Ioan Botezătorul 318
Cei dintâi ucenici ai Domnului 319
Nunta din Cana Galileei 321

Primul an din viaţa publică a Mântuitorului Iisus Hristos
(De la Paştile anului întâi până la cel al anului al doilea)
Întâia curăţire a Templului 323
Convorbirea Mântuitorului Hristos cu Nicodim 323
Mântuitorul Iisus Hristos şi femeia samarineancă 325
Domnul Iisus îl vindecă pe fiul unui slujitor al regelui 328
Prorocul în patria Sa 329
Pescuirea minunată 330
Vindecarea slăbănogului din Capernaum 332

Anul al doilea din viața publică a lui Iisus
Domnul Iisus la scăldătoarea Vitezda 333
Alegerea celor doisprezece apostoli 335
Predica de pe munte 336
Domnul Hristos vindecă un lepros și pe sluga unui sutaș 340
Învierea tânărului din Nain 342
Trimișii lui Ioan 343
Ungerea cu mir a Mântuitorului de către o femeie păcătoasă 344
Șapte pilde despre împărăția cerurilor 345
Liniștirea furtunii pe mare 347
Învierea fiicei lui Iair. Vindecarea femeii bolnave 348
Trimiterea apostolilor la propovăduire 350
Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul 351
Prima înmulțire a pâinilor. Fiul lui Dumnezeu umblă pe mare 353
Făgăduirea pâinii vieții 356

Anul al treilea din viața publică a Mântuitorului Iisus
Femeia cananeeancă. Vindecarea unui surdo-mut 358
A doua înmulțire minunată a pâinilor 359
Făgăduința puterii de a ierta păcatele 360
Schimbarea la față a Domnului 361
Darea pentru Templu. Pilda copilului 362
Trimiterea celor 72 de ucenici 364
Pilda samarineanului milostiv 365
Iisus Domnul la Marta și Maria 367
Iisus Domnul la Sărbătoarea Corturilor 367
Vindecarea orbului din naștere 368
Iisus Hristos Mântuitorul, Păstorul cel bun 371
Învățătură despre cum să ne rugăm 372
Vindecarea unor îndrăciți 373
Învățături și îndemnuri 375
Iisus Hristos Mântuitorul în Templu 376
Smerenia și împărăția cerurilor 377
Pildele despre oaia cea pierdută și despre drahma cea pierdută 379
Pilda fiului risipitor 380
Pilda iconomului cel nedrept. Săracul Lazăr și bogatul nemilostiv 382
Datoria de a ierta greșelile aproapelui 384
Învierea lui Lazăr 386
Pilda vameșului și a fariseului. Cei zece leproși 388
Iisus și copiii. Dreapta folosință a bogăției 390
Pilda lucrătorilor viei 392

Domnul Iisus Hristos pe cale spre Ierusalim 392
Intrarea Mântuitorului Hristos în Ierusalim 395
Pilda nunții fiului de împărat 399
Dinarul cezarului. Marea poruncă din Lege 400
Mustrarea cărturarilor și a fariseilor. Darul văduvei 402
Dărâmarea Ierusalimului. Ceasul celei de-a doua veniri a Fiului Omului 403
Pilda celor zece fecioare 405
Pilda talanților 407
Judecata de apoi 408
Note 411

III. *Pătimirile și moartea Mântuitorului Iisus Hristos*

Cele din urmă zile din viața pământească a lui Iisus Domnul 418
Cina cea de taină 418
Instituirea Tainei Sfintei Euharistii 420
Descoperirea vânzătorului 420
Cuvântarea de despărțire 422
Rugăciunea arhierească a Mântuitorului Hristos 424
Pătimirile Domnului nostru Iisus Hristos 425
Note 442

IV. *Preaslăvirea Mântuitorului Iisus Hristos*

Învierea Domnului 446
Prima arătare a Mântuitorului Hristos. Straja este cumpărată cu bani 448
Arătarea Domnului celor doi ucenici, în drum spre Emaus 450
Arătarea Domnului în Ierusalim la foișorul Cinei 451
Arătarea Domnului la Marea Tiberiadei 453
Ultimele arătări ale Domnului 455
Înălțarea la cer a Domnului 456
Note 457

V. *Faptele Apostolilor*

Alegerea lui Matia (în locul lui Iuda Iscarioteanul) 460
Pogorârea Duhului Sfânt 461

Vindecarea ologului din naștere 464
Anania și Safira 467
Statornicia în credință a Apostolilor 468
Martiriul Sfântului Ștefan 470
Propovăduirea Evangheliei în Samaria. Simon Magul 472
Filip și famenul etiopian 473
Chemarea lui Saul la Hristos 475
Vindecarea lui Enea. Învierea Tavitei 478
Convertirea sutașului Corneliu 479
Petru este închis de către Irod 481
Prima călătorie misionară a Sfântului Apostol Pavel 484
Sinodul Apostolic la Ierusalim 487
A doua călătorie misionară a Sfântului Apostol Pavel 490
A treia călătorie misionară a Sfântului Apostol Pavel 494
Captivitatea lui Pavel la Roma 496
Note 501

VI. *Epistolele Sfinților Apostoli*

Fragmente din cele 14 Epistole ale Sfântului Apostol Pavel
Din Epistola către Romani 506
Din Epistola întâi către Corinteni 508
Din Epistola a doua către Corinteni 512
Din Epistola către Galateni 514
Din Epistola către Efeseni 514
Din Epistola către Filipeni 517
Din Epistola către Coloseni 518
Din Epistola întâi către Tesaloniceni 519
Din Epistola a doua către Tesaloniceni 520
Din Epistola întâi către Timotei 521
Din Epistola a doua către Timotei 523
Din Epistola către Tit 525
Din Epistola către Filimon 526
Din Epistola către Evrei 527

Pasaje din cele șapte epistole sobornicești
Din Epistola sobornicească a Sfântului Apostol Iacov 532
Din întâia Epistolă sobornicească a Sfântului Apostol Petru 535
Din a doua Epistolă sobornicească a Sfântului Apostol Petru 538
Din întâia Epistolă sobornicească a Sfântului Apostol Ioan 539

Din a doua Epistolă sobornicească a Sfântului Apostol Ioan 540
Din a treia Epistolă sobornicească a Sfântului Apostol Ioan 540
Din Epistola sobornicească a Sfântului Apostol Iuda 541
Note 542

VII. *Apocalipsa*

Pasaje din Apocalipsa Sfântului Ioan Teologul 546
Note 551

VIII. *Glosar*

Vechiul Testament 554
Noul Testament 557